GIKATILLA, J. ben A.

Details at other end

שער

עד הנה עזרנו ה׳ ברחמיו וברוב חסדיו להתחיל ולהשלים הספר הנכבד והנורא הזה הנקרא **שערי אורה** כשמו כן תהלתו: המאיר עיני החכמים במצפוני חכמת הקבלה • אשר בלעדו הנגש אליה יהיה כעור ממשש באפלה • וכל הקרב הקרב יזכה לחזות בנועם החכמה הזאת המהוללה • ולבקר בהיכלי סודותיה בארח סלולה • כן יגיענו ה׳ להדפיס ספרים הרבה אין קץ לגבורה תפארת וגדולה • ויכונן וישים את ירושלם בארץ תהלה • בצום הרביעי יהיה לבית יהודה לששון וגילה • לפרט יעמוד ליהודים רי״וח והצ״לה: נשלמה זאת המלאכה על מתכונתה ותלה • פה ק״ק קראקא המפוארה והמהוללה:

בראותי מעלת הביאור הלז ויקר תפארת גדולתו בנוי לתלפיות שחיבור הגאון מהו״רר מתתיה בן מהו״רר שלמה דלקארוט מאיר ומנה יר עיני חכמים בחכמת הקבלה והיה כמוס וחתום בגנזי בנו מהר״ר יוסף בן מהו״רר מתתי׳ ונתנו לי להדפיסו כדי לזכות בו רבים ולכבוד אביו על כן נדרזתי להדפיסו והפעם אודה את ה׳ אשר אחרי רוב העמל והטורח זכני להגיע אל תכלות מלאכתו זאת מלאכת ה׳ ואם אומר להביא על הספר כל התלאה אשר מצאתני בהדפסת זה הספר תקצר היריעה מהכיל כי כל עצמות שערי אורה אשר היה לפני כסו פניהם חרולי הטעיות ואני בעניי תקנתי המעוות כפי שמצאתי בהעתק הגאון הנזכר וכפי מיעוט שכלי ואם שגיתי אתי תלין וה׳ הטוב יכפר • טרם אכלה לדבר ואני תפלתי לך ה׳ ואליך אשא כפי כאשר נתת לי און ואומץ להשלים הכלי הנחמד הזה כן תוסף אלי תת כח לזכות את הרבים בהביאי לדפוס ספר הרקנאטי ומערכת אלוקות עם באורי הגאון הנזכר שעדיין הם כמוסים בגנזי בנו הנזכר ושאר ספרים אין קץ:

כה דברי העלוב (מה״רר) אברהם בר אליעזר שליט״א דידלסום מק״ק פוזנא עיר ואם בישראל •

שנת שס לפק

אלא (א) קוצו שליו"ד לבד בדמיון רמז לדבר שאין בנו כח להשיגו · והע כי השלש ספירות העליונות הכלולות בשם יה' ית' שלשתן נעלמות ואע"פ שנתגלה קצת הב"ינה למר"עה · וא"ת רובם השיג חמשים שערי בינה חסר אחד (ב) אותו השער מכריע את כלן : וכל אלו ההשגות שאנו אומרים בענין הש"י הם בעולם (ע") הזה · אבל בהיותנו זוכים לחיי העולם הבא (בינה) באותה שעה נשיג השגה גדולה בג' ספירות העליונות (ג) והנני רומז המקו' גורם הרי המפתח מסור בידך · ועתה בני שמע בקולי הנה מסרנו בידך עשרה מפתחו' בחבור אשר מתוכן תוכל להכנס לכמה שערים הנסגרות אשר אין הכל זוכין להכנס אליהם · וצריך אתה להתבונן על כל שער ושער ולהעמיד הדברים על בוריין ולדעת כיצד התורה נארגת על הכנויין והכנויין על שלשה שמות הקדש · ושמות הקדש כלם נארגים על שם יה"וה ית' שהוא המיחד את כלן למעלה ולמטה ולצדדין · ומה שתצטרך לשמור בענין הכנויין לדעת מאיזה שם הוא אותו הכנוי ולדעת עד איזו ספירה רומז אותו השם ולדעת (ד) כיצד הספירות מתאחדות עם שמות הקדש באותיות שם יה"וה ית' · וכשתזכה ליחד את השם בדרך זה תכנס לכמה חדרים בתור' ואזתקרא ויי יענה ותהיה מן הזוכים שנאמר בהם אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו : וכשתכנס לחדרים הללו בעולם הזה תזכה לדעת תעלומותיהם לחיי העולם הבא כי כמה חדרים לפנים מחדרים ותעלומו' לפנים מתעלומות יש בכל אות ואות מאותיות התורה · וחז"ל אמרו עתיד הק"בה לגלות סתרי תורה לישראל · ואע"פי שנתחכ' שלמה על כל אדם לא (ה) יכול להגיע לאחד מן התעלומות ואמר כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני · ואם אמרו חז"ל כי זה בסוד פרה אדומה (ז) דע כי פרה אדומה היא בית שער להכנס לשאר תעלומות וזהו האמר שלמה כי בבית שער אינו זכול להכנס כל שכן לשאר חדריך חדרים התעלומו' שבפנים וכל זה רמוז בפסוק זאת חקת התורה הכל מבואר · ועתה בני התבונן בחבור זה · ואם יזכינו השם ותברך הנה הוא כבית שער להכנס לכמה חדרים שתרצה ולבארם בע"ה למען רחמיו יזכיני להיות מן התלמידים לשמוע הלכה מפיו ויקוים בנו מקרא שכתוב וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך וגומר ·

עד

לעיל בשער זה בכינוי הוא : (א) אלא בקוצו של יו"ד לבד בדמיון רמז לדבר שאין בנו כח להשיגו בדמיון עוקץ ונקודה מחשבית שאין לה שום שיעור וגבול במחשבת האדם כמו שפירש למעלה בשער ט' בכינוי מחשבה בתחלתו · (ב) אותו השער מכריע את כולם כי אולי אותו השער היה בידיעת הבורא ית"' כמו שהבאתי למעלה בשער ב' בכינוי כל מפירש הרמב"ן : (ג) והנני רומז המקום פירש שהוא הבינה שנקראת ע"ב כמבואר במקומו בשער ח' והמבין דרכה ובה ימלא כל הארץ דיעה את השם בזמן הגאולה שהיא על ידה כמבואר שם בכנוי יובל ובכנוי שופר גדול : (ד) ולדעת כיצד הספירות מתאחזו' עם שמות הקדש הכל אחד יש לו שם משמות הקדש שאינם נמחקים וכולם מתאחזים בשם ה' כמבואר בשער ה' בתחלתו באריכות : (ה) לא היה יכול להגיע לאחת מן התעלומות כלומר לא היה יכול להשיג אפי' במלכות שהיא הראשונה ונקראת חכמה תתאה · (ז) דע כי פרה אדומה היא בית שער להכנס לשאר תעלומות כי פרה אדומה רמוזה לעטרת שהיא מקבלת מהפחד הנקרא שור כדאמר ופני השור מהשמאל והיא אדומה מן הדין והיא בית שער הסמוך להכנס על ידם לשאר תעלומות כאשר נתבאר פעמים והעד כי נרמז בזאת הפרה בתחלת פרשת זאת חקת התורה וכבר נתבאר בשער א' ובשער ב' כי כן נקראת בכינוי זאת וחקה : הש"י יאיר עינינו במאור תורתו ויצילנו מדין עלוקה · אמן :

לידי מצורע מוחלט ואפשר שיטהר וזהו הסוד הגדול והצרעת (ב) בא ע"י לשון הרע הכל מבואר כי הכל נמשך ממקור נחש הקדמוני והוא גורם להסגר שערי רחמים • ואם יש מלאך מליץ אחד מני אלף גורם להפתח עולם הרחמים שנסגר ואז מצורע מוסגר אפשר שלא יבא לידי החלט ואם אין עליו מליץ נעשה מצורע מוחלט • המבין הרמזים הגדולים שרמזנו הנה בענין אכילת אדם הראשון מעץ הדעת בימי ערלה ידע מדוע נקראת עץ הדעת ומדוע נקראת טוב ורע • ואפשר שיהי' נקרא טוב ולא רע כל זה בהתחבר אליו עץ החיים ולא הדבר הנקרא ערלה וזהו גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה • ועתה ראה כמה כחן של ישראל גדול במצות השי"ת • צוה לאדם הראשון שיהי' ממתין שעה א' באכילת הערלה ולא יכול וצוה את ישראל להמתין ג' שנים וממתיני' הה"ד שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל • והנני דומז כי טוב העץ למאכל ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו • ותקח מפריו • שלש שנים יהיה לכם ערלים ג' מחיצות ערלה ובשנה הרביעית קדש הלולים (ה) מחיצה רביעית דקה • ובשנה החמישית תאכלו את פריו אלו היה אדם הראשון אוכל את הפרי כשהיה עומד (ג) בסוד הדבר הנקרא חמישית לא הביא שוחה לעולם הכל מבואר • ודע כי סמכין סוד שנה רביעית ושנה חמישית הנזכרים בפרשת ערלה יבין סוד דבוק הערלה בעץ הדעת טוב ורע וסוד הבדלו ממנו בחמישית • (ז) ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואראה והנה רוח סערה באה מן הצפון ומתוכה כעין החשמל הכל מבואר לבעלי עינים • המבין זה יבין זה שאמר ז"ל אדם הראשון מושך בערלתו היה ומה שאמרו אדם הראשון מין היה ושאר מה שאמרו בסנהדרין כל אותן ההלכות מתבארות מתוך אלו המפתחות ואח"כ התבונן הכללים הגדולים שמסרנו בידך ברמזי' בסוד ראש הלב"ן בכל מקום שתמצא בתורה לשון לובן והתבונן אם הוא מן הלובן הבא מארת לבן הארמי או אם הוא מן הלבן הטהור הנקי שהוא עולם הרחמים כי הכל מבואר לפניך • **ואחר** שמסרנו בידך אלו הכללים יש לנו להודיעך על דבר שהוא חתימת הספר • כבר הודענוך בכמה מקומות כי הכתר העליון אין כל בריה יכולה להתבונן בו אלא ע"י שמיעת האזן • ולא תאמר הכתר העליון לבד אלא בספירות החכמה הנאצלת ממנו תחלה אין מי שיוכל להתבונן • כאומרו והחכמה מאין תמצא וגו' באזננו שמענו שמע"א אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה • כמו שבארנו בשער התשיעי • א"כ התבונן כי אין לכת"ר אורה מסויימ' בשם המיוחד

אלא

הרע כנחש הקדמוני וא"כ היה כאלו בודה כנגד מדה על האדם שחטא בלשון הרע : (ג) בסוד הדבר הנקרא חמשית הוא העטרת שהיא חמשה אחרונה של שם שהיא בתוך קליפת הערלה כעין החשמל : (ה) והשנה הרביעי' היא הקליפה הדקה המבוכות אליה הנקרא נוגה ולכך כל פרי קדש וצריך פדיון ואלו הקליפות נרמזים בפסוק ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמישי לחדש וגו' שהביא הרב כמו שכתב זה בשער א' בענין הכנויים ואלה הפסוקים שהביא מענין הערלה ומענין חטא אדם פסוק מזה ופסוק מזה מובנים מענייניהם כי בא לרמוז גדול כחן של ישראל כנגד אדם הראשון ולהורות באלו הפסוקים כי אלו בוויין על כוונה א' היתה • (ז) ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמישי רומז על העטרת המסובבת ומודבק באלו הערלות והקליפות והיא בתוכם בחמשי כעין חשמל וקראה לזה בראש הפסוק ג"כ חמשים • וזהו אמרו ברביעי בחמשי שהוא בה"א אות רביעית של שם והיא מתקדשות פעמים כלבנה בחדש כמו שנתבאר למעלה בסוף שער ט' ובשער ה' בביאור השלשים כינויים : (ט) יבין מה שאמרו רז"ל איך אדם הראשון מושך בערלתו היה וכו' פירש כיון שנתן כח לערלה והמשיכה עליו והשליטה בעולם כמו שפירש שזהו עיקר המינות והע"ז : כמו שבארנו בשער ט' הייני בכינוי חכמה וכן הוא לעיל

אלהי אברהם ופחד יצחק ויעקב בכח עליון שהיה בו הציל כל ממונו של לבן הארמי בכח המקלות אשר פצל (יב) מחשוף הלבן אשר על המקלות ולפיכך אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו · ואם תתבונן בעקרים אלו (יג) תבין סוד ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע מהיכן היו הנטיעות מקד"ס המבין יתבונן סוד לשון של זהורית מלבין (יד) והטעם כי יום כפורים הוא · (יט) ובעקרים אלו נכללת ספירות הלבנ"ה (כא) והיודע סוד כמוס וחתום בסוד ראש הלבן יתבונן בסוד הלבנה (כב) ראש וסוף והנה נחש הקדמוני הנמשך מכח לבן הארמי הטיל פגם בלבנה על ידי אדם הראשון שלא (כג) היה יכול · להמתין שעה אחת ע"י ערלה ואכל מן העץ בהיותו טוב ורע ולא המתין לו עד שלקח חלקו במקומו הדבר הנקרא ערלה ואז היה העץ הנקרא טוב ולא רע והיה יכול לאכול ממנו כל חפצו ואכל וחי לעולם בסוד עץ החיים שהיה דבק בעץ הדעת להיותו טוב לבד וסי' הנה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע הכל מבואר היטיב : (כד) גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה · בודאי ואלו המתין אדם הראשון לחתוך הערלה לא היה עץ הדעת טוב ורע אלא טוב לבד · אבל בשעה שאכל ממנו היה טוב ורע · אשרי המבין הסוד הגדול הזה כי ממנו יבין סוד לב"ן ולבנ"ה רא"ש וסו"ף · וממנו יבין סוד לב"ן הארמי אשר ממנו נולד פגימת הלבנה (א) והוא גורם להסגר עולם הרחמים וזה מבואר לעין · ולפיכך הצרעת בסוד לבן הארמי היא באה והנה ידו מצורעת כשלג · המבין זה יבין סוד הצרעת שהיא סי' הסגר עולם הרחמים ולפיכך תרגום צרעת סגירו · מצורע מוסגר אפשר שיבא לידי

לבנון ע"ש המקום שבאו משם. (יד) והטעם כי יום כפורים פי' כ' כפורים במשמע רומז לשתי ההין שלשם המיוחד שמתחברות המתתוכה זה עם העליונה · והעליונה בה ושהוא לבן הרחמים ואז הכל ביחוד אחד ולפיכך מלבין עונותיהם של ישראל כמבואר לעיל בשער ח' בכינוי כפורים : (יט) ובעקרים האלו כוללת ספירות הלבנה ר"ל מלכות שהיא מתמלאות בהתגלות לובן ומתחברות בתכלית פנים אל אירים לובן הרחמים וזהו (כא) אמרו והיודע סוד כמוס וחתום וכו' : ומה שאמר (כב) ראש וסוף ר"ל שזה המעלה במדרגה וזה למטה וכמין כיפי כראשון ורשאון כסופן : (כג) שלא היה יכול להמתין שעה ע"י הערלה פי' כי מה שנצטוה אדם שלא לאכול מן העץ היה משום ערלה כמו שנצטוו ישראל שלש שנים משום ערלה כמבואר בסמוך וכונת ענין כידוע בתחלת הבריאה נבראו כל הדברים כאחד ואח"כ הועמדו על מעמדם ונגלה בפועל מידיעם כל הששה ימים כל א' ביומו לפעולתו והנה ביום הששי עדיין לא הובדלו כחות אותו היום כחות בהמו' מכחו' האדם החיצוני' ופנימי' עמדו במזוני' בשוה להמתין אל מי שמבדלין יפנה להכריע לעורר והאדם ישר נברא לתכלי' שימשוך ויבחור בטוב ואז היו עומד כך בישרותו וטובו היה הצד הפנימי מוכרע עליו ופועל פעולתו והצד החיצון שהוא הערלה היה בעל כרחו לוקח חלקו ומקומו מבחוץ והרעה לא יהיה לה עסק אך כחו מעמוד לאחור במשברים כפי תחלת כוונת בריאותו ולשלוח שפעתו ואימתו על החיות ובמקום החרבן ושממה והוא אלבן ירמה וישוב אך הכריע אז המזוני' לכף חובה ומיד נתן מקום לערלה ועסק לרעה בעולם במושבה עליו וזהו אמרו אדם הראשון מושך בערלתו היה ואף כי הוזהר על זה ונצטוה שלא לאכול מן העץ עם חלק הרע שם כאמור ושלט בכחות הערלה אך יבדילים ממנו כמו שבארנו לא נזהר ולקחו עם כחות הרעה העומדים סביב העץ הוא העטרת וגרם מיתה ורעה לו ולאחרים בהיותו הוא שורש כולם כמו שבארנו בשער ס' בכינוי עץ הדעת : (כד) גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה בודאי פי' בזמן שהיא דבוקה לחיים עליונים לא תגמול רע כמו שנתבאר למעלה בכינוי הוא : (א) והוא הגורם להסגיר שערי עולם הרחמים כי היא המסטין והיא עולה ומקטרג · ואפשר שיטהר כשיש מדרכו הרעה וחוזר לעורר על עולם הרחמים : (ב) והצרעת בא ע"י לשון הרע כמו שפי' שהוא המסטין והמקטרג בלשון הרע

מהלל ושבח וזמרה ומשלחין (ב) אותן ע"י השם הגדול והקדוש ומאליהן יעלו וידבקו בכתר ודע כי הימים שיש בהם תפל' מוסף · צריכים להזכיר בקדושה תפלו' כתר וזה שאמר כתר יתנו לך ה' אלהינו המונה מעלה עם המונו מטה ואותו הכתר הוא מקבץ כל התפלות והמהללים שנעשו בתפלות יוצר · (ג) וכל המוני מעלה ומטה מתאחדים כאחד בשליחות הכת"ר אל עומק מציאות ראשונה וממתינים אלו לאלו כדי שיתאחדו כלם · ותהיינה התפלות עולות כאחד בעולם הרצון כדי שתהי' פרנסת כל העולמות נמשכת מעומק המציאות כי כל המוני מעלה מצפים ומחכים מתי תבא אליהם מנת הכתר במה שיתקיימו · וסימן עיני כל אליך ישברו והנני רומז (ד) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון · ודע כי ע"י הרצון יפיק כל ח"י צרכיו מארת הכת"ר ואם ירצה השם י"ת עדיין נחבר נוסדר חבור בעניני עולם הכתר ומוצאיו ומובאיו במה שהשיגנו כי הדברים עתיקים · והספיר' הזאת נקראת **ראש הלב** והטעם לפי שהספירה הזאת היא סוד עולם הרחמים הגדולים והרצון והחפץ והיא מלבנות עונותיהם של ישראל בהתגלות פני הרצון והרחמים · והנני רומז ראשית (ה) כל המראות לובן · תכלית כל המראות שחרות · הספירה הזאת בתכליתה לובן ויש מקום א' מחוץ למחנה בתכלית השחרות וסימן (ח) המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך · והכל רמוז עד זקנ"ה אנ"י הוא ועד שיב"ה אני אסבול · (ז) מפני שיב"ה תקום והדרת פני זק"ן · ודע כי יש לבן (ט) האר"מי המרמה (יא) את הבריות וצד אותן למדורי החשך · יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דר"כי מו"ת כי נופת תטופנה שפתי זרה · ואחריתה מרה כלענה · מה לבן הארמי בקש להזדווג ליעקב ולעקור את הכל שרש וענף כי כן דרכו לכל מי שהוא פוגע בו לולי אלהי

הרחמים הסובבים ומקיפין בכל · ומפני זה גם החסד והפחד נקראים כתרים להיות כראש הבנין וסובבים אותו: (א) ודע כי הכתר הזה מלא סביב כמה משכיות עולמות והם תר"ך מיני מאורות שהזכירו המקובלים וקראו תר"ך עמודי אור שמתפשטים מאור הכתר שמניין כתר כמו שהזכרתי בסוף שער א' וכנגדם תמנא תר"ך אותיות בעשרת הדברות ראשונות וכן פסוק ה' ימלוך ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד במספרם מנין כתר: (ב) ומשלחין אותו אל שם הגדול והקדוש פי' שם ההוי' בת"ת כי הוא המכתיר עליו הכתר ולזה רמזו באמרם ז"ל כי מיכאל קושר כתר מתפלתם של ישראל וכו': (ג) וכל המוני מעלה ומטה מתאחדי' באחד בשליחות הכתר פירש קיבוץ התפלו' שנתקבלו עם תפלו' כתר יתנו לך שמשלח' אותם להתדבק בכתר עליון שנקרא עומק מציאו' ראשונה להיותו התחל' התגלות והודעות מציאות השם יתברך כמו שפי' בשער ה' בביאור אות ראשון של שם: (ד) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון אל תקרא ידיך אלא יודך רמז אל הכתר · והרצון הנכללים ביוד של שם שהם מפיקים לכל חי צרכיו : (ה) ראשית כל המראות לבן שהוא הנותן כח קבלת כל המראות (פי' לפירושו על מראה לבן שיכול אתה לצייר כל צבע שתרצה) אחריו שכל השחרות אינו נותן כח לקבלת שום מראה אחריו: (ח) המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך מבואר בתחלת שער ה' ובסוד גם את זה לעומת זה וגו' שהם העשרה טומאות שמאלות ולבן הארמי הוא ההדיוט קופץ בראש כולם : (ז) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן הכל ברמז ומבואר בשער ה' בביאור כינוי אלהים בכינוי הת"ת כי הזקנה והשיבה הוא הלבנת ומראות הרחמים · שהוא מראה את הבריות פי' לפי שמראה עצמו לבן וטהור ואינו אלא שחור וטמא שנלקה בצרעת לבנה כדלקמן בסמוך והוא מרמה את הבריות כענין · יורד ומפתין כי מראה לפני האדם כאלו הוא דרך היושר ונופת תטופנה שפתותיו ואחריתו דרכי מות ולענה כי עולה ומקטרג ונוטל רשות ונוטל נשמה · וזהו לבן הארמי מבואר למעלה בכינוי ו' בכינוי פחד יצחק (יב) מחשוף הלבן אשר על המקלות לרמוז כי הוא עולה דרך קו האמצעי עד מחשוף הלבן אשר הוא טהור · (יג) תבין סוד ישבעו עצי ה' ארזי הלבנון אשר נטע כי נטיעות הספירות קורא ארזי לבנון

צלם מפז ואז נפל הצלם ונשבר על כן קרא שמה בבל כי שם בלל ה׳ שפת כל האר״ץ (א) ומשם הפיצם ה׳ וגו׳ המבין זה יבין סוד כל מה שנאמר בפרשת דור הפלגה ופרשת צלם נבוכד נצר וידע היאך הדברים אחדים וידע עד היכן הגיעה כונתו של אותו הרשע באותו צלם • (ב) וידע מה שאמרו ז״ל בפרק חלק בפסוק רפאנו את בבל ולא נרפאתה לפי שכל האומות יש להן אחיזה במרכבה בסוד גרי הצדק מלבד אותו הרשע • וכל זה רמוז בסוד הפלגה באומרם ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה • ונאמר בלוט ויסע לוט מקדם מה (ג) כתיב בתרי׳ ויפרדו איש מעל אחיו כל הדברים אמורים ברמז. (ד) ומה שתמצא כתוב מן ארם ינחנו בלק מלך מואב מהררי קדם • הרים המסתירים הדרך הישר להגיע לקדם ומה שאמר הנביא כי נטשת עמך בית יעקב כי מלאו מקדם ועוננים כפלשתים • הנביא מתרעם עליהם ואמר מדוע נטש ה״ את בית יעקב לפי שהוא לברו מרום וקדוש בחור את ישראל להיות לו לעם סגולה ומלא אותם מאורו הגדול השופע מספירות קדם • ונתן לישראל נביאי׳ מלאי׳ מרוח הקדש וממקור האצילות העליונה ואמר להם כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה׳אלהיך נביא מקרבך • מאחיך כמוני • וזהו כי מלאו מקדם והם לא רצו משפע התורה והנבואה שבאה להם מספירות קדם רק הם עוננים כפלישתים הכל מבואר • ואחר שבארנו זה דע כי עולם הרחמים הנקרא קדם בהיותו מאיר פנים על כל הספירות אז כל העולמים ברצון ובמילוי ועליו נאמר במה אקדם ה״ האקרמנו בעולו׳ קרמה פניו בתורה ופי יש מי שהוא מקדים לשם יתברך והכתיב מי הקדמני ואשלם • ואלא במה אקדם באיזו תפלה ותחנונים ומעשים טובים אעשה בעניין שיתגלה פני הרחמים הנקראי׳ קדם בשאר הספירות וזהו במה אקדם ה״ • והמבין זה העקר יבין כמה עניינים וסודות נאמרו בתורה בדמיון רמזים • חדש ימינו כקדם • מעונה אלהי קדם • ומתחת זרועות עולם למטה משלש ספירות הנקשרות כאחד בספירות קדם הם (ה) זרועות עולם הכל רמוז• עתה התבונן כיצד בארנו לך ענינים עמוקים ופקח עיניך אולי תתבונן נפלאות אל בעניינים שאין הכל זוכים להשיגם • והספירה הזאת נקראת ג״כ **כ״תר** והטעם כמו שהכתר סובב על הראש כך הספירה הזאת סובבת ומקפת כל הספירות לפי שהיא עולם הרחמים הסובבים והמקיפים בכל ועדיין בע״ה תשמע בספירה הזאת כמה סתרים וכמה סודות וכמה תעלומות חכמה (ו) ודע כי הכתר הזה מלא סביב כמה משכיות ועולמות וכמה מיני רחמים וכמה מיני חסדים ואל הכתר הזאת מתכונים שרי המרכבה להכתיר • ואינם יודעים לו מקום אלא שמקבצין מכל מיני
מהלל

(א) הפיצם ה״ ורמוז ג״כ לבלבול ופיזור זה של נבוכד נצר: (ב) וידע מה שאמרו חז״ל בפרק חלק רפאנו את בבל ולא נרפאתה כי מוכה שם גירי הצדק שיצאו מן האומות כגון נבוזר אדן ובני בניו של סיסרא ושל סנחריב והמן וגם מבני בניו של נבוכד נצר בקש להכניסן תחת כנפי השכינה והיתה לו אחיזה במרכבה כי כל האומות יש להם אחיזה במרכבה עם ע׳ שריהם • ע״י גירי הצדק היוצאי׳ מהם ואותו רשע בסבת רוב חטאו ומחשבתו הרעה קטרגו עליו מלאכי השרת לפני הקב״ה עד שלא הכניס מבניו תחת כנפי השכינה ולכך מיום גלות ה״ע שנה נאבד מלכותו ונשכח זכרו לעד: (ג) מה כתיב בתרי׳ ויפרדו איש מעל אחיו שגם הוא עושה קצת פירוד בפרדתו מן הקדם במחשבתו הרעה • (ד) ומה שתמצא כתוב מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם במשמע שהיה מקומו בקדם והוא זר שנאמר שזה הרשע היה עומד בעומקו של ספירות קדם והרי הוא היה קוסם וחוטא יותר מכלם לכך מבואר ואומר שלכונו הרים המספרים הדרך הישר להגיע לקדם שהם הרי חשך כחות הטומאה אשר היה שם תכונתו ומקומו תמיד • (ה) הם זרועות עולם פי׳ חסד ופחד נקראו זרועות עולם • לפי שהיא העולם
הרחמים

לפורענות וראויה היתה (א) להיותה סבה למרוד ביחידו של עולם ואלמלא (ב) שנתפלגו
ונתפזרו יכולין היו לקצץ בנטיעת הגן והעדן ואף (ג) על פי שלא נגמרה מחשב׳ דור הפלגה באותה
בקעה לאח׳ זמנים נתגלה פורענותם הם אמרו ונעשה לנו שם (ד) ובא נבוכד נצר אחר שהחריב
ארצות ועקר מלכיות ופשט ידו בבית המקדש וירא כי יכול חזר להוציא לפועל המחשב׳ הרעה אשר
יזמו דור הפלגה לעשות · וזהו סוד שאמר נבוכד נצר מלכא עבד צלם דדהב רומיה אמין שתין
פותיה אמין שית אוקמיה בבקעת דורא במדינת בבל · וזהו (ה) וימצאו בקעה בארץ שנער
על כן קרא שמה בבל · ואותו הרשע רצה לגמור כונת דור הפלגה שלא יכלו לה · ומה עשה
צוה לקבץ כל האומות להשתחות לאותו צלם ורצה לקיים בה מה שאמרו ונעשה לנו שם ·
ובאותו היום קבץ כל עממיא אומיא ולשניא לחנוכ׳ צלמא · והכניס בפיו כלי מכלי מבית
המקדש שהיה שם חקוק בו · כדי לגמור מחשבו׳ דור הפלגה · והכרוז קורא למעלה ופקדתי
על כל בבל והוצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו גוים · ובא (ו) דניאל וגזר לצאת בלעו של
צלם

לפורענות כי בה מקבלים רוב המקבלים והיא כוללת בקומתם מהם ואומר כי ראויה להיות (א) היא סבה למרוד
ביחודו של עולם בהיות כי נתנה לראש פינה להיות הנהגת העולם על ידה לכך טעו בה רוב הטועים כי חשבו
היות לה לבדה השלטנו׳ והמלוכה בתחתונים ואינה מקבלת אחדות התשפעה שעליה רק היא המקבלת מהם להשפיע
בתחתונים ונפרדת מהם לעליונים ואין להם השגחה בתחתונים כענין שפ׳ למעלה בחטא אדם בשער א׳
בכינוי עץ הדעת כן היתה גם מחשבת דור הפלגה בה ובנו עיר ומגדל בתוכה העיר רמז לעיר קטנה בד״א ושם
הקטנה רחל והמגדול הוא מגדול עוז שם ה׳ שבתוכו וראשו בשמים רמז לשמים עליונים וכוונו לעשות בניין דוגמת
בניין העליון לעורר ולהוציא מחשבתם במעשה לפועל חזק שישפיעו בה השפעת׳ כענין שביארנו פעמים בשער
א״כי כל הדברים מתפעלים ומתעוררים בפועל הנעשה למטה כי יחולו על דבר יש וחשבו כי אח״כ תהיה היא
להם לבדה במושלתם כענין שאמר ונעשה לנו שם ושם רומז לעט׳ שנקרא כן כי שם במ״ק עם המלה בגימטריא
שדי אמרו כי יעשוהו להם לבדה ויפרדוה מאחרים ונפרדו הם מדה כנגד מדה : (ב) ואלמלא שנתפלגו
ונפרדו היו יכולים בהתעוררו׳ לקצץ נטיעות הגן ממקום שרשם שהוא העדן ולהשליטם בכחות הדין והטומאה
כי כולם כאחד היו מורדים ואין בהן גם אחד עשה טוב והיה העולם חוזר לתוהו ובוהו · (ג) ואף על פי
שלא נגמרה מחשבת דור הפלגה באותו בקעה לאחר זמנים בזמן נבוכד נצר נתגלית פורענותם רוצה לומר
תקלתם וקלקולם שרוצה לגרום כי בא זה וגילה על זה הם אמרו ונעשה להם שם להיות כולם כאחד מושלים על
כל העולם כולו בכח ממשלת העט״ לבדה ולא יתפזרו בארצות תחת ממשלות השרים והככבים : (ד) ובא נבוכד
נצר אחר שהחריב ארצות וכבש מלכיות ופשט ידו בבית המקדש וירא כי יכול לו חזר להוציא מחשבת דור
הפלגה לפועל למשוך העט׳ בלבדה אליו כפי רצונו ולעשות לו שם כדי שישאר הממשלה הזאת בידו ולא יצא
ישראל מגלותם אחר שבעים שנה כמו שאמר הנביא ירמיה ואמר אעלה על במותי עב אדמה לעליון בהמשכת
השפע כפי רצונו ועשה צלם גבוה דוגמת המגדל שעשו דור הפלגה והיה של זהב גבוה אמין שיתין ורוחב אמין
שית דוגמת העט״ בששה כחות שעליה שהם שש קצוות כענין הבנין שעשו הם דוגמת הבניין
העליון והעמידם גם כן בבקעת דורא במדינת בבל שהוא עצמו המקום שקלקלו שם דור הפלגה שנאמר בהם
(ה) וימצאו בקעה בארץ שנער וארץ שנער הוא מדינת בבל שהזכיר כאן כי שנער שמה לראשונה שנגערו שם
מיתי מבול ואחר כך נקרא שמה בבל על שם בלילת לשונם כענין שנאמר שם על כן קרא שמה בבל כי שם בלל ה׳
שפת כל הארץ וכן אירע גם כן בצלם ההוא שהוציא דניאל (ו) בלעו מפיו ובלל לשונו ושיברו עד · שנתפזרו
ממנו כל האומות שבאו לשם כענין בדור הפלגה שנאמר על כן קרא שמה בבל כי שם בלל ה׳ שפת כל הארץ ומשם
הפיצם

בדבר שהוא מתאחד בו אלא לדברי' שחוץ לו ממנו · ורמז הדבר שהרי אותיות אנ"י הן כאותיות אי"ן ומה שהמיר הלשון פע"ם הנ"ון קוד"ם ליו"ד ופע"ם היו"ד קודם לנ"ון התבונן במה שפי' לעילא בנ"ון כפופה נ"ון פשוטה ויתגלה לך האמת · ובשלשה דרכים מקבלת ספירת אנ"י מספירת אי"ן (א) האחד רמוז ויש כ"תר מלכ"ות בראשה : (ב) השני יה"וה אדנ"י חילי · (ג) והשלישי ברוך יה"וה מצי"ון שוכן ירוש"לם · היודע לכוין דרך שלשה דרכי' הללו ויודע לכוין הצנורו לספירות עליו נאמר אשגבהו כי ידע שמי · והספירה הזאת נקראת **קדם** והנני מבאר · דע כי קודם בריאתו של עול' אין בשום בריה כח לדרוש ולחקור לפי שהפרגוד' נעלם לפניו (ד) וכאילו לא חס על כבוד קונו · וכבר אמר' בפרק אין דורשין למן (ה) היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ · יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם ת"ל למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ אתה ראוי לשאול אבל קודם לכן לא ולפי שספירת הכ"תר הנקראת אה"יה קדמה לכל ובה היו כל הספירות נכללות ונסתרות קודם שנברא העו"לם וכשעלה במחשבה לברא העולם נהגלו הספירות מסת"ר הכת"ר לפיכך נקראת קדם שהיא קודמת לכל לפי (ו) שהיא הספירה אשר ממנה נתגלו סתרי הספירות והנני · מבאר ויטע י"י אלהים גן בעדן מקדם סוד נטיעו"ת הג"ן ערוכות בעד"ן נטוע"ות בג"ן פי' (ז) הנטי"עו נטוע"ות בג"ן והג"ן נט"וע בעד"ן והוא סוד היחוד השלם האמתי · והנטי"עות והג"ן והעד"ן מהיכן נתגלו מקד"ם מן הכ"תר העלי"ון · ויטע ה' אלהים גן בעד"ן מהיכן נסעו · מקדם · הכל מבואר · והנני רומז ומוצאותיו מקדם כימי עולם · מוצאותיו בוראיהם מקדם כי מק"דם יצאתה התפשטות המחשבה וסוד התגלות הספירות · ובעוד שספירת ק"דם מאירה פניה ומתגלת אז כל הספירות בחדוה ובהשקט ובשמחה וכל העולמות ברצון · (ח) ודע כי דור הפלגה תחלה היתה ישיבתם בחבור אחד שנאמר שפה אחת ודברים אחדים · ועל זה רמז ויהי מושבם ממשא(אותיות אמש וסודו בכ"י ועיין בזהר נח עמוד ר"ך שורה מ"ו) בואך ספ"רה ה"ר הקדם · וכשרצו לקצץ בנטיעות כתיב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בבקעה בארץ שנער · אותה הבקעה מקום התקלה מוכנת לפורענות

איהו משפע"לך לעולם הנפרדים שמוכה ולמטה : (א) הא"ל רמוז ויש כתר מלכות בראש כו' כלו' שהכתר בעצמו משפיע עליה כמו שביאר כאן שנשפעת מספי' אי"ן : (ב) והשני שהיא מקבלת מהבינה שנרמז ביה"וה אדני חילי כמו שנתבאר למעלה בתחילת שע"ח ובתחילת שע"ה : (ג) והשלישי קבלת מהתפא' השוכן בקרבה ע"י היחוד שנרמז מברוך י"י מציון שוכן ירושלם כמו שנתבאר בשע"ג בשנוי ציון : (ד) וכאלו לא חס על כבוד קונו כי יעיז מעיו לראו' במה שנעלם והסתיר לפניו הרי מראה עצמו שאינו חס על כבודו ודאי לו שלא נברא כמו שנתבאר למעלה בסוף שע"ט · (ה) למן היום אשר ברא אלהי' אדם על הארץ ישאל דקרא כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך (ו) לפי שהוא הספירה אשר ממנה נתגלה סתרי הספירות בו כולם היה כאילו נתוכה והיא איכה נחקר' ונגלת לפיכך במה שהיה קודם בריאת עולם אין כל בריה יכולה לחקור כי הפרגוד אשר היו בו היה נעלם לפניו : (ז) הנטיעות נטועת בגן פירש שאר הספירות משלחות נטיעותיהם והשפעותיהם במלכות שלכך נקראים גן והוא מחובר בה כמה עילאה על ידי אימא עילאה כי סופן נעוץ בתחילת ותחילתן בסופן והחכמה שהיא העדן מגלה מקדם : (ח) ודע כי דור הפלגה תחילתה היתה ישיבתה בחיבור אחד פירש בחיבור הכל שלא חשבו שום קיצון ופירוד בספירות כמו שאמר ויהי מושבם מוצא ספרה פירש שהיה מושבם אחד עם הספירות להביאם כולם ביחוד אחד אל הר הקדם שהוא הכתר אבל כשרצו לקצץ בנטיעות אשר יתבאר נסעו מקדם (עיין בזוהר נח עמוד רי"ח) מאותו קדמונו של עולם שהוא כח כולם וחיבורם וימצאו בקעה היא הנט' שנקראת כן ע"ש שהיא למטה מכולם בבקעה זו העומדת למטה בין ההרים · ובה תלוי קבוצם כי אותה בקעה היא היתה מקום תקלה לרבי' מוכנת לפורענות

כשלת אני יי' בשער ה' (א) וכתבנו שם דברים המאירים עיניך ואתה התבונן בהם ובמה שכתבנו כאן והיו לאחדים בידך ואז תראה כמה נפלאו' רמוזות בתורה ותשכיל באורך ותראה סתריהם גלויים לעיניך · וכדומה לנו שדי לך במה שרמזנו לך בשער זה במלת ה"וא הנאמר בשם ית' ובע"ה אם תזכה עוד תקבל סתרים ונעלמות בענינים הללו מפה אל פה · והספירה הזאת נקראת בתורה בלשון **אין** צריך אתה לדעת כי לפי רוב התעלמו' ספירת הכת"ר והיות' נסתרת מכל הנבראים ואין מי שיוכל להתבונן בה זולתי לשמע אזן כמה שכתבנו למעלה לפי' נקראת בלשון אי"ן · (חכמה) היש ה' בקרבנו אם אי"ן (כ"ע) שהם סוד שתי הספירות העליונות המתאחדות באות י"וד של שם ית' · וצריך אתה לדעת ג"כ סוד מה שרמז והחכמה מאי"ן שמצא · באמרת בסוד י"וד של שם (ב') מסוד (כ"ע) הקוץ העליון נתגלת וזהו והחכמה מאי"ן תמצא וסו' אות י"וד ונקודה שעליה · ודע כי בהיות העולם נדון בכמה דינים קשים לפי רוב פשעיהם וחטאתיהם צריכים בני העולם למהר ולהתאחז בספירת זאת למען ימצאו רפואה לכל נגע ולכל מחלה וז"שה שיר המעלות אשא עיני אל ההרים מאי"ן יבא עזרי · המבין פסוק זה יתבונן כמה דברי' שרמזנו בשער זה כי בהתגלות עולם הרחמים ונמצאו פנים מאירים אז מדת הדין נהפכת למדת רחמים וזהו מאין יבא עזרי ועזרי מעם יי' ולא אמר מאת יי' או מיי' אלא מעם יי' שזהו קוץ יוד של שם המיוחד וזהו (ג) מעם יי' · ואם תתבונן תתפלא ותשמ' ותבין כי אין כח בכל אדם להבין דבר זה על עקרו לפי שישתבשו בכמה מקומות שמוצאי' כתיב ברמיון זה כאומר' ויהי שם עם יי' ויחשבו שזה שוה לזה וכמה גבולי' יש ביניהם ואין אנו בבאור זה עכשיו · עוד צריך אני לעוררך ברמזים במקום זה בסוד מלת אי"ן שהיא הספירה הראשונה ובסוד ספירת אנ"י שהיא הספיר' האחרונ' · א'· סוד קוצו של יוד עולם הרחמים אה"יה · י' סוד עצם החכמ' והתפשטו' המחשב' אות ראשונה של שם · נון פשוטה סוד המשכת שפע הברכה והרחמים מספירה לספירה עד הגיעם לספירת המלכ"ות · והנני מבאר ן' פשוטה נ' כפופה · ן' פשוטה עולם הרחמים אשר הם נמשכים דרך קו התפאר"ת : (ד) נ' כפופה היא סוד המלכ"ות המקבלת שפע הברכות ומיני האצילות הנשפכים מספיר' אי"ן דרך הצנורות ע"י הספירות עד הגיעם לספירת אנ"י · (ה) וזהו סוד עולם המשפיע ואינו מקבל וסוד המקבל ואינו משפיע לכיוצא

בדבר

הוא פעמים בדין ופעמים מתהפך לרחמים כפי יניקתו שיונק מלמעלה: (יב) וכבר הארכנו בביאור אני יי' בשער ה' היינו בכנוי אתה בשער א' בכנוי אני · וכבר (א) כתבנו למעלה היינו בשער ט' בכנוי יש · (ב) מסוד הקוץ העליון נתגלית שהם כנקודה מחשבית כמו שפירש למעלה בשער ט' בכנוי מחשבה והרי היא כאין · (ג) וזהו מעם יי' כי מלת מעם מורה על דבר שעמו לא בו כלומר ממה שהוא עם יי' ומפני שמעלין בקדש ולא מורידין בקדש צריך להבינו ממה שהוא למעלה ממנו ביותר שבא מיי' ר"ל ממנו ממש ומלת יי' יורה לדבר הנשפל לו למט' ממנו והעד כי ידך רע מאת יי' שנתבאר למעלה בשע"ב בכינוי טוב ומלת ויהי שם עם אדוני אינו דומה כלל למלת מעם כי לא אמר שמשה היה שם עם יי' רק אמר שהוא היה עמו ויכול להיות גם כן למטה ממנו מחד כענין שאמר ואל משה אמר עלה אל יי' ולא אמר עלה אלי שיש פירשו שהשם הגדול אמר למשה שיעלה אל מקום הכבוד אשר שם השכינה שנקרא בשם ככה ולא שיבא אל השם הגדול כי לא ירצהו האדם ומי כמבואר ברקנט פרשת משפטים ע"ש וזהו שאמר וכמה גבולים ביניהם : (ד) נון כפופה היא סוד המלכות המקבלת שפע הברכות ולכך נרמזה בנון כפופה שיש לה בית קבול : (ה) וזהו סוד עולם המשפיע ואינו מקבל פי' שאינו מקבל מדבר אחר שמגעית רק מהשי"ת עצמו אשר הוא קשור בו כשלהבת קשורה בגחלת · ולא לדברים שהוא חוץ ממנה כי המלכות

מקבל

ועתה יגדל נא כח אדנ"י כאשר דברת לאמר • ואומר י"הוה ארך אפים ורב חסד • כמה עמוקים כלולים במקומות הללו • וזהו סוד שאמר הוא תהלתך והו"א אלהיך • ולפיכך אמר להלן בפסוק זה אשר עשה אתך את הגדולות ואת הנוראות האלה אשר ראו עיניך • ובדרך זה צריך אדם להתבונן בכל מקום שנאמר בתורה בענין זה לשון ה"וא כי הדבר רומז בקשר ספירת עולם הרחמים עם שאר הספירות (ו) ודבר זה עמוק עד מאד צריך אדם למסרו בקבלה פה אל פה לדעת הדרך אשר ילך בה להתבונן כיצד ספירת הרחמים נגלית על שאר הספירות וכיצד הוא מהפך מדת הדין למדת רחמים וכל זה ברמזים שבאו בתורה בלשון הוא • וכן מה שאמר ראו עתה כי אני אני הוא וכמה כיוצא בזה • ואחר שבארנו לך קצת הרמזים בספירת הכתר הנקראת הוא צריכים אנו לומר לך כי ספירת התפארת הנקראת י"הוה ית' גם היא הרמז המורה עליה בתורה הוא לשון א"תה וסימן א"תה נורא א"תה • וכבר כתבנו זה בשער הששי ורמזנו בשער א' • ולפי שספירת התפארת הנקרא י"הוה פעולותיה גלויות יותר מספירת הכ"תר • נקראת בתורה ברמז בלשון א"תה • כמו שאומר לנכח • וזהו סוד התחלת התפלות א"תה חונן לאדם דעת • א"תה קדשת את יום השביעי • אתה בחרתנו מכל העמים • ולשון קביעות הברכות בלשון אתה כאומרו בא"י למדני חקיך (ז) וכבר בארנו זה בשער ה' • וכן הספירה האחרונה הנקראת אדנ"י הלשון הרומז עליה בתורה הוא לשון אנ"י • ראו עתה כי אנ"י אנ"י הוא • מהו אנ"י אנ"י הוריע סוד יניקתה דרך גדולה וגבורה ודרך נצח והוד • פעמים יונקת מצד הרחמים וכל העולה בטוב ושלמות • ופעמים יונקת מצד הדין וכל העולם במיני צער ועונש • זה"שה ראו עתה כי אנ"י אנ"י הוא וחוזר ופי' אני אמות ואחיה מחצתי ואני ארפא • הרי הכל מבואר • והנני רומז עץ הדעת טוב ורע גמ"לתהו טוב ולא רע (ח) כל ימי חייה כי הוא רומז אל החיים הנצחיים • המבין זה יבין למה כפל הלשון כי אנ"י אנ"י הוא • והסוד אנ"י יי' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אנ"י יי' אלהיכם • המבין בפסוק זה ראש וסוף (ט) יבין סוד כי אנ"י אנ"י הוא • וסוד אני אמית ואחיה וזהו סוד שרמזו בתורה בכמה מקומות במצות עשה ובמצות לא תעשה אני יי' : לעני ולגר תעזוב אותם אני יי' • לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני יי' • (י) ושתי המדות כאחד • לא תקום ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני יי' • הכל מבואר היטב • וכמה הלכות ומדרשות בתלמוד שאין להם סוף תלויות באלו הרמזי' שכתבנו הנה בכל מקום שדרשו אני יי' פעמים דרשוהו דיין להפרע פעמים דרשוהו ראוי לשלם שכר • הטבין מה שבארנו יבין מאיזה טעם דרשוהו חכמים דברים אלו • ובשני אלו הדברים שאמרנו נכללים כל הדרשות שפירשו חכמים בכל מקום שאמר אני יי' ואף (יא) על פי שנשתנו הלשונות בדרשו' (יב) וכבר הרחבנו הבאור

במלת

שכינוי תפארת • (ז) וכבר רמזנו זה וכתבנו בשער ה' שכינוי אתה: (ח) כל ימי חייה בודאי פירש בזמן שהיא יונקת מן החיים העליונים לא תגמול רע בודאי: (ט) יבין סוד כי אנו הוא כי אחד הוא לדין ואחד הוא לרחמים כמבואר בשער א' שכינוי אני: (י) ובשתי המצות האחד פירש מצות לא תעשה ועשה בפסוק אחד שנאמר עליהם כאחד אני יי' לרמוז שהכל אחד • (יא) ואף על פי שכתבנו הלשונות בדרשו' פירש שלפעמים דורשים אותו אני יי' ליפרע ופעמי' נאמן לשלם שכר כי

כוא

כיצד כבר בארנו כי הכתר עליון הוא אה"יה · וקו האמצעי הוא י"הוה ית' · וסוד המלכות הוא אדנ"י · כל אלו הג' ספ"רות הן סוף וראש ואמצע · לכל אחת מהן יש בתורה לשון ידוע שרומז על אותה ספירה · כיצד שם אה"יה נרמז בתורה בלשון ה"וא כמי שאינו עומד פנים בפנים לפי רוב התעלמותו · ואל זה רמז בכמה מקומות בתורה לפי שזהו עולם הרחמים וממנו יבאו כל מיני סליחה וכפרה כמו שבארנו בשער זה · והוא מעביר כל מיני דינין קשים ומבטלן בהגלותו · ולפיכך אמר וה"וא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו · ואם תתבונן בפסוק זה תראה כמה דברים שפי' בשער זה שכלן נכללים בזה הפסוק · ואל זה רמז צדיק וישר הוא · וכן בשאר כל המקומות שתמצא לשון הוא מדבר בשם ית' יש לך להתבונן בעומק רמזיו כיצד הוא ראוי להתבונן · וכן הו"א תהלתך וה"וא אלהיך · כי הו"א אלהינו ואנחנו צאן מרעיתו · יי' הו"א האלהים ·
וצריך להתבונן בכל התורה בכיוצא באלו המקומות ולדעת כיצד ספירת הכתר מתגלית בשאר הספירות בכל פסוק לפי שהוא רמוז ולדעת מה טעם קשר הוא עם תהלה והוא עם אלהים כשאמר הוא תהלתך וה"וא אלהיך אשרי אזן שומעת להבין דבר זה · וכבר הוא ידוע למקובלים מהו תהלתך ומהו אלהיך (ב) כי במקום זה רומז על צדק עליון ועל צדק תחתון שהן סוד שני ההי"ן של שם המיוחד שבהן כל הספירות נקשרות · ולפיכך אמר לשון ה"וא עם כל אחת מהם כלומר (ג) שבעולם הרחמים נתגלה לישראל בצאתם ממצרים ובזה מתנהג עמהם במדבר · כאומרו אשר עין בעין נראה אתה יי' · וזהו סוד ותחום עיני עליהם משחתי ולא עשיתי אותם כלה במדבר · וזהו טעם המן והבאר והשלו וענני הכבוד ושאר נסים ונפלאות שבמדבר · לפיכך נאמר הוא תהלתך והוא אלהיך · (ד) שאלמלא שספירת הרחמים הנקרא הוא היתה נגלית תמיד במדבר על ספירת אדנ"י והיתה משפעת לה ברכותיה ואור הפנים והרחמים כמה פנים עשתה ספירת אדנ"י לישראל כלה במדבר · (ה) וזהו סוד

ועתה

א כיצד כבר בארנו היינו בשער ה' בכנוי אתה · (ב) כי במקום הזה רומז על צדק עליון וצדק תחתון כי צדק עליון (בינה) נקרא תהלה כמבו' במקומה בשע"ח וצדק תחתון (עטרת) נקרא ג"כ אלהים ע"ש קבלתו מן הגבורה כמבוא' בסוף שע"א · (ג) כלומר שהעולם רחמים נתגלה לישראל בצאתם ממצרים כלומר שביפר בזה הכתוב כי עולם הרחמים שהוא הכתר נתגלה להם בצאתם ממצרים ולכך עשה להם את הנפלאות הגדולות והנוראו' במדבר כי התנהג עמהם או עין בעין שהופיע עליהם בעין הרחמים הגדולים ולפיכך הוריד להם המן כי המן הוא מתולדות האור הזה העליון שהוא נשם כרכין הבורלית' כמבו' לעיל בסוף שע"ה וכד"א בירדת הטל על המחנה ירד המן עליו כי בטל הוא לישראל שר"ל מדת הוא הי' כטל ואמם הורדתי וכן עשה להם כל שאר הנסים אף על פי שלפעמים לא היו ראוים לכך וזהו אמרו שאלמלא (ד) שספירת הרחמים נתגלית תמיד במדבר על ספירת אדונ"י שהוא המלכות כמה פעמים היתה עושה כליה כפי דינה על חטאתם · ומה שאמר (ה) וזהו סוד ועתה יגדל נא כח יי' וכו' כי שם כרמוז שאמר"עה הולך להפיס מ"ה ולהמשיך עליה מדה"ר וגדולת יה זמד זכח התפארת בי"ג מדות הרחמים העליונים בתיקונים שאז המלכות נתקנה בכח אותו אור העליון שירד עליה וזהו אמרו שם יי' ארך אפים וגו' שהזכיר י"ג מדות הרחמים ולא הזכיר בהם אמת כי במדת אמת יהיו חייבים כמו שנתבאר בספר הראקנט במקומו פרשת בשלח · (ו) ודבר זה עמוק מאד כי · הדבר תלוי בתקוני הכתר (ע"ל תחילת השער סי' ג' דף קנ"ט סוף ע"ב) בי"ג מדות הרחמים העליונים שאז גם התפארת והמלכות מתקנים באורו כמו שנתבאר בשער ב' בכינוי ·

והמבין זה יבין מה שאמר בר״ה בענין גזר דין · דצבור או דיחיד שהוא נקרע · ומה שאמר בתורה ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים וגומר · והנני רומז דרשו ה׳ בהמצאו הרנצה להשיג חפצו ולקרוע גזר דינו ידרוש ה׳ ית׳ בהמצאו בסוד הכתר העליון שהוא עקר מציאות קדמון אשר מאמתתו נגלו הספירות וזהו דבר עמוק · ועדיין תבין בו עקרים גדולים בע״ה ית׳ · ובמלת קדם נבאר בשער זה בע״ה ית׳ דברים מגלום כמה סתרים בענין זה · עתה פקח עיניך וראה מה שמסרנו בידך בשער זה ותוסיף בטחון גדול ותוחלה ותקוה · ותדע ותשכיל כמה היא תועלת התפלה והתחנונים · וכמה הוא גדול כח המצות שיכולין לפתוח שערי עולם הרחמים ולקרוע גזר דין לדחות כמה מיני עונשים ונזקים · וכשתהיה בוטח בשם ית׳ בטחון בלב שלם אז תקרא וה׳ יענה והבן מה שאמר יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה וגו׳ · ופי׳ הפסוק יקראני במדת הרחמים הגדולים ואז אענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו · שהרי בשעה שאדם נענש למטה כביכול יש קלקול בצנורות למעלה · (א) והנני רומז · צור ילדך תשי · השיב אחור ימינו · בכל צרתם לו צר · וזהו סוד עמו אנכי בצרה ואומר בסוף הפסוק אחלצהו ואכבדהו · מהו ואכבדהו במקום זה אלא ענין גדול מפרש לא די לו לצדיק הקורא שאחלצהו מצרתו אלא מאחר שיופיע עולם הרחמים הגדולים ואז כל הספירות העליונות והתחתונות מליאים כל מיני שמחה וברכה וכל מיני אצילות · כל זה היה סבת זה הצדיק שפתח שערי עולם הרחמים · ומאחר שגרם להיות כל הספירות מתברכות בשבילו · ראוי הוא לנהוג בו כבוד מלמעלה ולמטה בסוד נגד זקניו כבוד כבוד חכמים ינחלו · והנני רומז ואכבדהו · ארבקהו באור (ב) הנקרא כבוד והבן זה · אמנם יש לך להתבונן בכל מה שבארנו בשער זה כי שם אה״יה הוא סוד עולם הרחמים הוא סוד הכתר העליון והוא הרמוז בקוצו של יו״ד של שם יהו״ה ית׳ וממנו ישאבו כל הספירות עד הגיעם לספירת המלכות שהיא סוד אד״ני ובע״ה אם תזכה עדיין תשמע בשם אה״יה קבלות עמוקות ונסתרות ואין כונתנו להאריך בענין זה יותר משעור זה עכשיו · והספירה הזאת נקראת בתורה במקומות הרבה בדרך רמז הוא · והנני מבאר · דע כי בהיות ספיר׳ הכתר נסתרת ונעלמת (ג) אין מי שיוכל להתבונן בה דבר כי אם ע״י שמיעת האזן ולא ע״י ידיעה (ד) כדמיון מה שאמר אבדון ומות אמרו באזנינו שמענו שמעה אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה · ולפי רוב התעלמותה נקרא׳ בתורה בלשון הוא כמו שאינו עומד לנכח הפנים

כיצד

ואח״כ ויחנך פירש לשון מתנת חנם: (א) והנני רומז צור ילדך תשי השיב אחור ימינו כל זה מבואר למעלה בשער ו׳ בשמות גבור ועיין בכל צרתם לו צר ועמו אנכי בצרה ותבין ממה שפי׳ לעיל בשע״ת בענין ליקוי ספירת המלכות ושלוחה ועיין שם: (ב) באור הנקרא כבוד הוא השכינה שנקראת כן. ע״ש שהיא כלולה מל״ב נתיבות חכמה עליונה ונקראת גם כן כבוד השם בכל מקום · (ג) אין מי שיוכל להתבונן בה דבר כי על ידי שמיעת אזן כלומר על דרך הקבלה והשמיעה איש מפי איש עד הנביאים ששמעו מהשם י״ת וגם הם שמעו ענינים מפיו אבל לא השיגו וידעו מהותם ועצמותם שהרי אפילו מרע״ה לא השיג אלא עד שער החמשים מהבינה ומה שאמר · (ד) כדמיון מה שא״אבדון ומות אמרו באזנינו שמענו שמעה וגומר ר״ל דענינה והחכמה מאין תמצא ומאין תבא כלו׳ מתעלמות האין (מ) שאין לדעת מקומה ועצמותה בשום ידיעה והנה כלל ואף אבדון ומות שהם המתים הקדמונים אמרו לנו כי גם הם שמעו שמעה מאחרים ולא יוכל האדם להבין בה כי אם אלהים הבין דרכה והוא ידע מקומה כמו שנתבאר זה למעלה בשער ט׳ בכנוי חכמה ואם בחכמה כן בכתר שלמעלה הימנה לא כל שכן:

כיצד

שלום ורעות • (א) והיודעים לסדר שלשת המערכות האלו בזמן הנביאים והתנאים והאמוראי׳ היו דוחין כל גזירות וכל מיני פורעניות והיו עומדים לישראל מגן וצנה וסוחרה והיו מכוונים ומתקנים צנורות י״הוה ית׳ להיות נמשכים לשם אדנ״י והיו עולים בתפלתם עד (כ״ע) מקור הרצון והיו פותחים שערי עולם הרחמים והיו הספירות מתמלאות שפע ורחמים ואור שאין לו סוף ושעור ז״שה אל יי׳ ויאר לנו • וצריך אתה לדעת ענינים גדולים נרמזו במקרא ואין בני אדם מתעוררים לשית לב עליהם • דע כי בהופיע אור עולם הרחמים כמו שכתבנו יופיעו עמו כל מיני טובה ורחמים וחיים • אימתי בזמן שפני הכ״תר מסתכלין את פני עולם המשפט ו״זשה באור פני מלך חיים • • ובכל מקום שאתה מוצא בתור׳ אור פנים למעלה הוא הסוד בהיות שערי עולם הרחמים הגדולים נפתחים וכל הספירות מתמלאות רחמים וחיים ואז כל העולמות בחסד ורחמים ואין כח בכל בעלי דיני׳ לפגוע בשום בריה בעולם מצד דין ועונש כלל וזהו הסוד שאמר רבים אומרים מ״י יראנו טוב נסה עלינו אור פניך י״הוה • אל יה״וה ויאר לנו • האירה פניך על עבדך • כי צדיק יי׳ צדקות אהב ישר יחזו פנימו פניו מבעי ליה • אלא בהיות עולם הרחמים ועולם הדין מסתכלין פנים אל פנים אז הכל ברחמים ובשלמות • הנני מבאר • ברוב רחמי השם ית׳ על ישראל צוה לכהניו המקודשים לברכם ולפי שאפשר שלא יהיו ישראל הגונים לקבל אותה ברכה שמא יהיו מלוכלכים בכל מיני חטא ועון שמא ח״ו יקטרגו עליהם בעלי הדין הקשה ויאמרו שאין ישראל ראויין לאותה ברכה מאחר שיש בהן חטא ועון המעכב את הברכה • מה עשה השם ית׳ מסר ביד כהניו המקודשים מפתחות עולם הרחמים ואמר להם כל זמן שאתם באים לברך את ישראל פתחו שערי הרצון והכתר כדי שיתעוררו רחמים העליונים ויפתחו שערי החסד והרצון והרחמים הגדולים ויהיו כל העולמות בשעה שאתם מברכים את ישראל כלם בחפץ וברצון ובחסד וברחמים ולא יהיה שם מעכב ומקטרג על הברכה שהרי כששערי הרחמים נפתחים ופנים עליונים מאירים בפנים התחתונים באותה השעה אין כח • במקטרג ולא בבעל דין למעלה לעורר דין ולא עונש ולא לקטרג שהרי כל העולמות אחדי׳ וכלם בברכה ובשלמות וברחמים והלכו פנים של זעם ואז כל הפנים מאירום • וזהו סוד שצוה בברכת כהנים ואמר כ״ה תברכו את בני ישראל כ״ה בשם המפורש הפותח שערי העליונים ואז כל הפנים מאירים • ומה אתם אומרים • יברכך יי׳ וישמרך ולקיים הברכה י״אר י״י פניו אליך וי״חנך מהו יאר יי׳ פניו אליך ויחנך • כלומר בשעה שיופיעו הרחמים הגדולים מן הכתר העליון שהם הפנים המאירים לכל הספירות באות׳ השעה יגמור רצונך וימלא חפצך מכל צד • ואם הוא אינו מן הדין שאין אתה ראוי לרחמים יתן לך מתנת חנם ואף על פי שאינך ראוי כי זו היא דרך הרחמים העליונים והפנים המאירים לתת מתנת חנם לנבראים כמו שנאמר וחנותי את אשר אחון • (ב) וזהו סוד יאר יי׳ פניו אליך ויחנך: והבן זה מאד • והנה זה מפתח שבו תכנס לכמה חדרים בתורה אשר ננעלו עליהם השערים ואשרי הזוכה והעם אשר נתן להם יי׳ יתברך מתנה גדולה כזאת והמבין.

א והיודעי׳ לסדר ג׳ המערכו׳ הללו פי׳ משם אדנ״י לשם י״הוה ומשם יה״וה לשם אדוני: ב וזהו סוד יאר יי׳ פניו אליך ולק״כ:

באותו העת כל העולמות למעלה ולמטה מלאים חסד ורחמים ורצון ואין שם דין ועונש לא מעט ולא הרבה. והשם ית׳ בשעה שנתרצה למשה לכפר על עונותיהם של ישראל מסר לו מתנה לפתוח עולם הרחמים בעת הכעס ולהפך כל מדת הדין לרחמים גמורים ומסר לו י״ג מדות של רחמים וז״ש ז״ל ברית כרותה לי״ג מדות שאינן חוזרות ריקם ובזמן שמזכירים אותן לפניו חוזרת מדת הדין לרחמים וסולח עונותיהם כמו שאז״ל מלמד שנתעטף הב״ה כשליח צבור והרא״ למשה בסיני ואמר לו כל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם עונותיה׳ והמבין מה שאמרנו (א) יבין עומק מה שגלו בהלכה זאת. ואח״ שמסרנו בידך זה העיקר הגדול יש לנו להודיעך כי כשהגיע הזמן שאמר הקב״ה לאברהם לגאול את ישראל ממצרים לא היינו ראויים לגאולה כמו שגלה הסוד הזה יחזקאל ביום בחרי בישראל ואשא ידי לזרע בית ישראל ואודע להם בארץ מצרים ואומר להם איש שקוצי עיניו וגומר וימרו בי ולא אבו שמוע וגו׳ ואומר לשפוך חמתי וגו׳ ואעשה למען שמי וגו׳. מה עשה הב״ה ראה שהגיע הקץ וראה שלא היו ישראל ראויים לגאולה אז נתגלו פני הכתר הוא עולם הרחמים הגמורים ואז נתמלאו כל הספירות וכל הצנורות חסד ורחמים ועברו פני הזעם שהרי כל הספירות היו עומדות בשמחה ובחדוה שהרי נתגלו פני הרחמים הגמורים וזהו שאמר הקב״ה למשה כה תאמר אל בני ישראל אה״יה שלחני אליכם כלומר עולם הרחמים הגמורים נתגלה על כל הספירות והופיע שם אה״יה. ונהפכה מדת הדין לרחמים ובסבה זו אתם נגאלים כי לא הייתם ראויים להגאל מצד מעשיכם הרעים. אלא שהגיע הקץ ונתגלו פני הרחמים ובשם הרחמים שהוא אה״יה אתם נגאלין אע״פ שאינכם ראויים לכך לפי שזה השם שהוא אה״יה שהוא עולם הרחמים עושה חסד ומטיבה ומרחם וחונן שלא מצד הדין כמו שנאמר וחנותי את אשר אחון. וזהו סוד שמסר הקב״ה למשה בגאולת מצרים: והמבין מה שבארנו בשער זה יוסיף בטחון ושמחה וידע כמה הם רחמים של השם ית׳ על בריותיו ויתר על ישראל שהוא מטיב להם וחונן ומרחם עליהם בהתגלות עולם הרחמים אע״פ שאינה ראויים לאותם הרחמים וזהו ענין יציאת מצרים והטעם שהזכיר בה אה״יה. ואחר שבארנו לך אלו העקרים צריכים אנו להודיעך כי בהיות שם אה״יה מסתתר בחביונו ושם יהו״ה ית׳ דן את בריותיו כפי הדרך שבארנו בשער הששי אז הדין נגמר בטוב וברע ואם ח״ו גרמו ישראל ונפסק הדין בביאת דימ של י״הוה ית׳ ויצא מן הדין שספירת יסוד ראויה להסתלק ממדת המלכות אז היא עת החרבן והגלו׳ ונקראת עת רעה וזהו שאמר הכתוב מפני הרעה נאסף הצדיק. ואז נשארת ספירת מלכות הנקרא אדנ״י יבשה (מספע שהוא לבורך הכבראים ולא מספע שהוא לבורך עצמה לא יתקבור לעולם עיין בארוכה בספע טל) מכל טוב עליון ומתמלאת מכל מיני דין ועונש ומיני משחית. אוי לבריות שפוגעות בהן באותה שעה שאין מי שימלט מידה וגומרת הדין באף ובחימה ובקצף גדול. אבל בהופיע שם אה״יה ית׳ וירדו הרחמים דרך הצנורות לשם יה״וה אז כל הספירות מתוקנות וכל הצנורות מתישרים והולכים בהם מיני שפע ורחמים וברכות לשם אדני אז היא עת רצון ואז ספירת המלכות מקבלת כל מיני שפע וברכת משם אה״יה ומשם י״הוה. ואז כל ברואי עולם עליונים ותחתונים בשמחה ובששון ובכל מיני נחת רוח ונמצ׳ כל העולם מלא שלום:

בעניין במגפת עדת קרח שעצרה אהרן בקטורת (א) יבין כוונתו בהלכה זו כי כוונת׳ בעיטוף השם שהשם המיוחד אעוטף ומסבב בי״ג מדות והראה לו שיעשה כסדר הזה כלו׳ שיחזרו לעורר עליהם מלמטה כסדר הזה: כי בהיות

יודעים

אה"יה היא פעולת הרחמים הגמורים והוא השם המטיב והנותן מתנת חנם ומרחם שלא מצד הדין אלא מצד הרחמים הגמורים. כמו שאמר וקראתי בשם יה"וה לפניך וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם . את אשר אחון, ואת אשר ארחם הכל כפי הרצון, שאין בו ידיעה לכל נברא. ובכתרת השם הזה שכלו רחמים שהוא אה"יה יצאו ממצרים . וצריכים אנו לפתוח לפניך שערי׳ אשר בהם שכנס לכמה ענינים גדולים נאמר בתורה בדרך סתם ואין בני אדם הוששים לפקוח עיניהם ולראות כמה מרגליות גנוזות באותן המקומות ואלמלא נפתחו עיניה׳ היו מוסיפים אומץ בטחון בשם ית׳ שהודיענו כמה דרכים אשר בהם נכנס לכמה חדרים שנסגרו עליהם השערים וכלם מלאים מיני נחמות ושפע ברכה וגמול טוב וכמה מיני שמחות . והנני מבאר . דע כי השם ית׳ תקן במרכבה כמה בתי דינים קבועים לדון בהן הבריות וכל אותן הדינין אמת ומשפט ישר . אין בהן נפתל ועקש . (א) וכבר ביארנו בשער הששי בשער יה"וה שכל בני העולם נדונים בב"ד הגדול העומד בין שם יהוה ובין שם אלהים והיאך דנים את האדם על כל מעשיו וסוד מעביר ראשון ראשון וסוד מטה כלפי חסד וסוד ארך אפים קודם הדין ורב חסד בשעת הדין ואמת אח׳ גמר דין וגלינו בהם כמה סתרים עליונים . וסוף סוף אם האדם חוזר בתשובה קודם שיגיע לו עונש הדין, מקבלים אותו ואם לאו הדין פוגע בו ע"י ב"ד התחתון הנקרא ארנ"י וצריכים אנו להודיעך גדול רחמי השם ית׳ על הבריות שהודיענו סתרים עליוני׳ שאע"פ שבני העולם נדונים בב"ד של מעלה וראויין לכל מיני עונשים יכולין התחתונים להפוך כל אותו הדין והעונש לטובה וזה שאמר צדיק מושל ביראת אלהים . ופי׳ בו מי מושל בי צדיק . שאני גוזר גזרה והוא מבטלה . כיצד דע בשעה שיש צדיק בעולם שהו׳ ראוי להתבונן בתפלתו ולהתבונן עד עולם הרצון והרחמ"י אע"פ שנגזרה גזרה בב"ד של מעלה כשאותה תפלה של אותו צדיק עולה עד הכת"ר אזי נפתחים שערי עולם הרחמים . וכשיפתחו כל אותם הדינים שנגזרו מתבטלי׳ לפי שמאורות הרחמים הופיעו ונתמלאו כל הספירו׳ רחמים ומיני שפע ברכה ואצילות ואין בכל הספירות באותה שעה מקום שיהיה מחזיק דין ואין שם מדה מחזקת כעס ורוגז לפי שהאל עומד בשמח׳ וברצון ועברו (ב) כל פני זעם ונתהפכו כל בעלי הדין לרחמים וכל המדה הזאת שופעת הרחמים הגדולים המשפיעים דרך י"ג צנורות העליונים (פי׳ הם י"ג תקוני דיקנא קדישא כנ"ל דף ק"יע"ה) בי"ג מדות אשר בעולם המשפט וכל זה איננו מצד גזר דין אלא מצד רצון ורחמים ואע"פ שאין בני העולם ראויים לכך מאחר שאותו צדיק גרם להיות שערי רחמים פתוחים האל מתנהג במדת רחמים שלא מצד הדין וזהו וחנותי את אשר אחון אע״פ שאינו מצד הדין ורחמתי את אשר ארחם אע"פ שלא יצא מן הדין . שהרי כשיופיע פני הרחמים מהכתר כלם נהפכים לרחמים וזה הענין יהיה מצד התפלה וגם מצד עשיית קצת מצות שהן גורמות להיות שערי עולם הרחמים נפתחים (ג) כגון נשיאות כפים וסוד הקטורת ושאר מצות כיוצא בהן : ובעת שנפתחים שערי עולם הרחמים אזי נקרא עת רצון כלומר

באותו

פירש פועל בדין לפי שהשם אה"יה איננו מתגלה עליהם ברחמים גמורים כמו שמבאר והולך (א) וכבר בארנו בשער א׳ הייתו בתחלת השער ושאר הענינים בשער חמשי בביאור כינוי שם אלקים ובתחילת שער ז׳ ועברו (ב) כל פני זועם ונהפכו כל בעלי דין לרחמים כמבואר לעיל בשער ה׳ בביאור כינוי שם אלקים (ג) כגון נשיאות כפים כמו שכתב׳ בכיוון וסוד

בענין

ואותן י"ב צירופי' של השם המיוחד והקו האמצעי המתווך בנתים הן סוד (א) י"ג מדות המחזיקות דין ורחמים וכשיופיע מדות עליונות משם הכתר שהוא אה"יה אשר כלם רחמים אז יתמלאו כל העולמות וכל הספירות ברכה וחיים ורחמים וכל מיני שפע . (ב) וכבר בארנו בשער הראשון היאך שם י"הוה הוא עומד באמצע שני השמות שהם אה"יה אדנ"י ושם אדונ"י היא אוצר לקבל כל מיני השפע הבאים משניהם . והנני מבאר דע כי בהיות שם אה"יה למעלה בעולם הרחמים ובהיות שם יהו"ה באמצע בעולם המשפט ובהיות שם אדנ"י למטה בעולם גמר דין צריך אתה לדעת היאך פועלי' בהתחבר או לאלו או (ג) בהיות כל אחד מהם בפני עצמו פועל . דע כי פעולת השם העליון שהוא אה"יה

לשנים עשר שמות בשם בן ד' אותיות והספירה עצמה שהיא נרמזת בעוקץ היו"ד היא נקודת האמצעי שעליה סובבי' כל הי"ב צירופים ולכך נקראת נקודת הרחמי' ומקור כל ההויות : (ג) ונקודת האמצעי הוא סוד תליסר מכילן דרחמי אלו הן י"ג מדות הרחמים העליונים שכולן רחמים גמורים וגדולי' היוצאים מי"ג תקוני הלובן שערות הזקן שהזכרתי למעלה בשער ה' בכנוי תפא' והנביא הזכירם בפסוק מי אל כמוך חד נושא עון תרי . ועובר על פשע תלתא לשארית נחלתו ארבע לא החזיק לעד אפו חמשה כי חפץ הוא שתה ישוב ירחמנו שבעה יכבוש עונותינו תמניא ותשליך כל חטאותינו במצולות ים תשעה תתן אמת ליעקב עשרה חסד לאברהם חד סר אשר נשבעת לאבותינו תרי סר מימי קדם תליסר וכנגד אלו למטה בשם י"הוה (א) י"ג מדות שהזכיר מרע"ה שה' אל רחום וחנון ונו' וא"ת משה למה לא אמר אלו העליונות לפי שבאותה שעה היה עומד במקום הדין שישראל היו חייבין ותלוין בדין לפי' לא אמר אלא ממה שהוא במקום הדין ואלו המדות במקום הכלול מדין ורחמים עומדת מדת המשפט . אבל הנביא באותה שעה היה עומד ומסדר בשבחו של עתיק יומין ואין י"ג מדות הדין יכולין להשלים גזר דינן . בשבי י"ג דיקנין עליונים שכולם רחמים דמאן חזי דיוקנא עילאה קדישא טמירא דטמירין דלא אפסיק מיניה ובגיני כך כל שערי קשישן ותקיפין בתיקוני עכ"ל הזוהר . בפ' קדושים . ובפרשת אחרי מות אמר תאנא בתלת עשרי מכילן אתקשר קשרא מהימנותא לאשתכחא ברכאן לכולא וכל מהימנותא דקב"ה בתלתא אסתמ' ועל הא' בתליסר מכילן אורייתא אתעטרא והם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם מק"ו ומג"ש וכו' וכולם כלולים בספירות בינה כי משם תצא תורה שהוא אש דת למו ירדה מימינו של הקב"ה שהיא חסד כי תורה חסד היא לישראל . ומצאתי שאלו לרב האי גאון על הי"ג מדות אם הם הספירות אם לא כי הנה בכ"מ הם עשר ספי' והרי חסרון ג' והוא השיבם כפי חכמתו הגדולה כי שאלה זאת צריכה לפני ולפנים כי בימי אבותינו הקדושים נשאלה שאלה זו ואמרו כי יש עשרה מדות הם ענפי תולדות יוצאות מעשר מעלות נקראו ספירות אלו כנגד אלו עם יש גנוזות ראשי ראשים והם מסורת לקדמונים הקדושים עד מפי נביאים ונראה לי ע"ד כי רוצה לומר שיש עוד ג' מעלות גנוזות למעלה ונקראו אור קדמון אור הנא אור מצוחצח (ועיין בפרדס) כפי דעת קצת המקובלים ואמר עוד הגאון הנזכר כי הפעולות הם הנקראות מדות והשרשים שהם האבות נקראו ספירות לא שיש להם מספר או עצמם חשבון רק על דרך עשר עולמות שנתחדשו מהם כי להם אין חשבון ולא דרך להשיגם אלא מי שבראם לבדו יתברך הוא אדון הכל שאינו מושג בשום נד ובשום ידיעה כלל בהתעלמותו יתברך ושלמה ע"ה רמז ועלמות אין מספר למדנו מהגאון כי מצד עצמה אלו הספירות אין להם חשבון כי עיקרם שנתאחדו באחדות אחד אלא על פי סוד עשר עולמות שנתחדשו מהם והם הענינים מורגשים מעידים על כל הנעלמי' כי הגוף מורה על הנפש והגלגל על מניעו וכמניין הגלגלים הוא מניעיהם ואלו למעלה מהם ובספר יצירה אמר ע"ס בלימה מידתן עשרה שאין להם סוף וקץ וזה מן סתימא שאם יש להם מדה (נ' מספר) הנה יש להם גם כן קץ וסוף אלא לזה כוונו כי לפי המושג מן הפעולות הם עשרה אך לשרשם שהם ספירות הנעלמות הקדושות אין להם קץ וסוף והעשר עולמות שהזכיר הם עשר פעולות שהושגו והנה נמצא עשרה גלגלים עם גלגל היסודות אמנם לפי הנראה מספרי המקובלים האחרונים יראה כי כללו כל הי"ג מדות באלו העשר ספירות כאשר תמצא בפירוש הרמב"ן והרקנ"ט בפרשת כי תשא ע"ש . (ב) וכבר ביארנו בשער ס' הינו בתחילת השער בביאור אדני . (ג) אז בהיות כל אחד מהם פועל בפני עצמו

(א) שהאדם ביחוד יתבונן בפתח הי"וד ויבין היאך הרצון נמשך לעולם החיים שהיא הבינה (ב) ומשם והלאה לך יה"וה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד ואז יסוד ומלכות מתאחדי' כאחד ונמצא העולם ביחוד שלם ואז הברכה מצוייה בעולם · (ד) ואז שבעת ימי המלואים נמצאים על מתכונת' וכבוד יה"וה יתברך נראה בשמיני ואז הכל בתקון שלם · אשרי עין שיכולה להסתכל בעומק הדבר הזה שעליו נאמר ויאמר לי אתה עבדי (ה) ישראל אשר בך אתפאר והיודע סוד אות יו"ד בשלמות ג' אותיות יבין היאך ג' ספירות עליונות מתאחדות בנקודת אות יו"ד וגם היא מושכת מבפנים ברכות לאות וא"ו ומאות וא"ו מקבלת שפע ברכות אות רביעית שהיא סוד יחוד ה' אחרונה (ו) ברביעי בחמשה לחדש · וכטרומה לנו כי די לך בזה המועט שרמזנו לך בשער זה בסוד י"ה יתברך ובשאר כנוייו שהוא נקרא בתורה ומתוך מה שכתבנו בעניניו יתבאר לך שער עומקיו ומסתריו בענין שתבין דבר מתוך דבר · וה' יתברך למען רחמיו וחסדיו יורנו הדרך אשר בה נתקרב אל אמתתו כן יהי רצון · אמן :

יה יש חכמה רצון עומק המחשבה עומק רום יראה יוד ראשונה של שם מחשבה עדן :

מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו לא החזיק לעד אפו כי חפץ חסד הוא :

השם העשירי משמות הקדש נקרא אה"יה זהו השם העולה בראש הכתר שאין מי ידיע לזולתו (א) הוא השם המסתתר בספריר חביון והממונה על עולם הרחמים · (ב) והנה זה השם יש לו שנים עשר צירופי' ונקודה הרחמים מקור ההויה באמצע ואלו שנים עשר מיני צירופים (ג) ונקודה האמצעית שהוא סוד תליסר מכילן דרחמי אשר כלם רחמים גמורים ואין בהם תערובת דין · וכדוגמתן השם המיוחד יה"וה באמצע הספירות למעלה ולמטה ולצדדין כמו שכבר רמזנו בשערי' שכתבנו ואותן

הראשונה להיות כאלו מכלל ודבוקה לראשונה באות זה בלא פירוד בסוד האות וקוצו: אינו (ח) חס על כבוד קונו פי' כי הרוצה לבא ולראות בסתרי המלך הרי הוא מעיז פניו כנגדו ואינו חס על כבודו וא"כ הוא חייב מיתה כמורד במלכות ולכך אמר ראוי לו שלא נברא: (א) בשעה שאדם מכוין ביחוד יתבונן בפתח היוד וע"ז אר"ל אל תקרי ידיך אלא יודיך כי מתוך פותח להמשיך הרצון והחיים עד סוף כל הספירות בדיבוק א' והוא אומרו (ב) ומשם והלאה לך ה' הגדולה והגבורה וכו' כי בפסוק זה נרמזו גם כן כל הספירות ביחודו כי י"י האחד כאן רמז לשלש עליונות אשר להם הגדולה והגבורה כו' וכי כל רומז ליסוד שהוא נכנס כי כל וקרא כל ולהם הממלכה ר"ל המלכות שהיתה בתחילת המחשבה והבן כי בסוד עטרת י' גם כן שלשתן בקוצו העליון וגופו ועוקצו התחתון מתחבר לעוקץ העליון שבכותרתו וזהו שהעיד הרב להבין בסוד אות יו"ד ומה שאמר בסמוך (ג) והיודע סוד שם יו"ד בשלמות שלש אותיות ר"ל ג' אותיות של יוד במלואו שיבין כי שלש עליונות מתאחדות בנקודת אות יוד והיא מושכת ברכות לאות ו' כי היא מתדבקת בעוקצה לעוקץ שלה כמו שביארנו: ומאות ו' לד': (ד) ואז ז' ימי מלואים תופילים ז' הימים העליונים והכינה ולמטה המולאים משפע וברכה והשמיני היא המלכות: (ה) ישראל אשר בך אתפאר כי הוא המפאר או התפארת בכל מלבושיה כמבואר בשער ה' בכינוי תפארת: (ו) ברביעי בחמשה לחדש פי' שהיא מלה רביעית ואות רביעית של שם שהיא הה' וקיימו בחמשה והיא קדושה של לבנה כמו שנתבאר וזה כולו בשער ה' בביאור הל' כינויים: (א) הוא השם המסתתר בספריר ל' ונטה את ספיריו בירמיה שפירש אהל: (ב) והנה זה השם יש לו י"ב צירופים כי שם אה"יה מתגלגל

לי"ב בשום

(א) נסתר בכמה דברים בבריאה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וזהו (ג) סוד בעדן גן אלהים היית משעלית במחשבה שהיא עדן יצאת דרך שרשי נטיעות הגן. (ד) ונקבעת במקום שנקבע' ואם תזכה תשמע קבלות עצומות בדבר זה מפה אל פה דברים שהם כבשונו של עולם והנני רומז לך (ה) דרך נטיעות הגן בעדן. (ו) ירויון מדשן ביתך ונח"ל עדניך תשקם. ודע והאמין כי יש עדן לפנים מעדן שהוא מקור כל המקורות וזהו סוד סתר הכתר אין סוף לעמקו והכל בדבוק אחד שלם וביחוד. והספירה הזאת (ז) היא אות יו"ד אות ראשונה של שם והיא המקור אשר עדיו יגיעו כל הנחלים וכל מיני החפץ ומשם ולמעלה עולה הרחמים הגמורים הכל סתום וחתום אין לחשב ואין להרהר לא מעט ולא הרבה כי בחבורנו זה יש לנו ראיות ברורות מכל מה שנודיעך הן ברמז הן בפירש וכשאנו מתכונים ביחוד השלם עד שאנו מגיעים לסוד אות יו"ד וכשהגיעה המחשבה עד יה שם אנו מיחדים הכל בקוצו של יו"ד מכאן ואילך אין לך רשות להרהר עד פה תבא ולא תוסיף וכל המעביר מחשבתו מן המקום הזה כאילו לא (ח) חס על כבוד קונו וראוי לו שלא בא לעולם. ודע והאמין כי המבין סוד אות יו"ד של שם יתבונן סוד הפסוק שנאמר פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון אל תקרי ידך אלא יו"דך בשע' שהאדם

ובענין אז"ל נכנס יין יצא סוד ר"ל סוד האדם למעלה. וזהו סוד הנטיעה ששרשו במקום אחד וסופו נוטה במקום אחר כן היא העטרת היא בתחלת המחשב' ובסוף המעשה דוגמת הולד שראשו למעלה ובהולדו מהפך ראשו למט' וזהו חכמה בראש חכמה בסוף (ה) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר פי' הנוצר והיודע לכוין דרך הנטיע דרך התפ' שהוא סוד הוא"ו. הנה זה מפאר למעלה ומתפאר למטה (ו) והטעם ועין לא ראתה פי' ולכך אין לומ' שהגן הוא בעדן ממש ושהאדם דר בו כי עין לא ראתה אותו: (ז) חירם מלך צור עלה בתחלת מחשבה שהיא עדן כי פרשה זו נאמר עליו על שעשה אלוה ואמר אל אני מושב אלהים ישבתי כי עשה לו בתחבולה כדמות ז' רקיעים (כ"ז) וכמו שדרז"ל בפ' חלק וישב עליהם כאשר ראה חירם ממשלת" ותיקונם של ישראל יראה פן ישאר להם אותו הכח ויהיו השרי' ואומותיהם כנכנעי' תמיד תחתם חשב בחכמתו לקטרג עליהם ולהטעות אותם כדי להוציאם מתחת ממשלת העטרת ועלה במחשבתו בכח עד תחלת המחשבה שהוא עדן מקום שרשי הגן עד תחלת הנטיעה היורדת בעט' לישראל ובקש לעקור את הכל ולנוטעו במחשבה חכמ' אשר לו להגביר' בכחות הטומאה ולסלקה מכל השבעה שעליה ולהעמידה בז' היכלות הטומאה כדי שיהיו הם המושלים וישראל תחתם והיינו ז' רקיעי' שתקן ושעשה אלוה בעצמו שתפס אומנות אלוה להמשיך דרך השפע למקום אחר ולקלקל בצנורות שבע הנכון. ממקור נביעתם שהוא העדן כמו שאמר ונהר יוצא מעדן וכל זה עשה ויכול להם בקטרוגו כי היו ישראל אז עע"ז ודרך נחש עלי נור כמו שפי' למעלה בתחלת השע' וגם הטעה אותם אחריו בחכמתו כענין חוה שפתתה לנחש ואדם לחוה ובזה הוסיף לעכב כמה דברים טובים שהיו מוכנים בבריאה לבא עדיין בעולם כמו שעכבו ג"כ אדם וחוה. וזהו סוד (א) נסתר בכמה דברים בבריאה שיכולים אלו הכוחות לעכב ולגזול אותה בסוד (ב) ואלה המלכים אשר מלכו באדום כי בכוונת תחלת הבריאה היתה להיות אלו המלכים עומדי' אחורי אצילות הטהרה לפני מלוך מלך ישראל כאשר עלה בתחלת המחשבה לברוא את העולם בדין והעמדו לארוב במסתרים ומיטתאו בכח שיוכלו לחטוף ולגזול הטובה שהיתה מוכנת להטיב להם כמו שהזכרתי בשער א': בכנוי באר שבע וע"ז (ג) הסוד אחר בעדן גן אלהים היה שהיה במחשבתו בעדן ובגן כאחד שכיון לבאת דרך שרשיו ולקובעם במקום אחר ויכול להם וזהו אמרו (ד) ונקבעת במקום שנקבעת כלומר שדרך לא נכון וחזר ורמז זה הדרך כלל באמרו (ה) דרך נטיעו' הגן בעדן כלומר דרך נטעי שרשי הגן שהיא ספירות המלכות בעדן שהוא סוד ראשית המחשבה שהיא החכמה כמו שביאר למעלה וא"כ מצד זה הנה הגן מעדן ולכך אין להקשות אף אם נראה פעמים פסוקים יורו לנו שהעדן הוא הגן או הגן הוא העדן או שהם שני דברים ונרמז עוד כזה: (ו) ירויון מדשן ביתך שהוא העטרת כי נחל עדניך שהוא מקור החכמה תשקם כלומר תשקה שרשם: (ז) היא סוד אות יו"ד אות ראשון של שם והחכמה היא ג"כ הראשונה

הוא לשון מקור אשר ממנו נמשך הדבר והסוד ונהר יוצא מעדן כלומר נהר יוצא מן המקור והמעין שזהו לשון עדן כענין שרה. כשנפסק ממנה המקור וחזרה לה אמרה אחרי בלותי היתה לי עדנה. שנתחדש לי המקור וכבר בארנו ונהר יוצא מעדן זה בי"נה. יוצא מעדן. יוצא מן החכמה שהיא סוד המקור הנמשך מכתר עליון. להשקות את הגן. להשקות ספירת מלכות. והבי"נה שהיא סוד הנהר משקה המלכות שהוא גן באמצעות ו' ספירות גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד שהוא סוד ו' שבין אות ה' ראשונה של שם לה' אחרונה. וממלכות ולמטה הוא עולם הפירוד (עיין בהמגיד דף י"א) והיה לד' ראשים סוד ד' מחנות שכינה המתפרדות מסוד עולם הייחוד שהוא סוד (א) ד' אותיות ביחוד וד' ראשים בפירוד. ועתה צריכים אנו להודיעך מה שנ' בתורה ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. וכי היאך אפשר זה (ב) והרי אנו אומרים שהוא סוד עולם הכתר שהוא סוד עולם המחשבה שלא ראהו עין מעולם והיאך תאמר שהגן נטוע בעדן. (ג) ועוד הרי רבותי' גלו הדבר בפ' אין עומדין (ד) א"ר יהושע בן לוי מאי עין לא ראתה. זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. רש"בל אומר זה עדן שלא ראתה עין מעולם. וא"ת אדם היכן היה דר בגן. וא"ת גן זה עדן. ת"ל ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן עכ"ל. התבונן כמה גלו ז"ל במקום זה. לומר כי עדן לחוד וגן לחוד. וא"כ היאך יתיישב פשוטו של מקרא שהרי לא גמרו לפרש בתלמוד והנני רומז ויטע ה' אלהים גן בעדן. נטע שרשי הגן שהוא סוד ספירת המלכות בעדן שהוא סוד ראשית המחשבה שהיא סוד חכמה בראש וחכמה בסוף שהכל יחוד אחד וזהו סוד הנטיעה. כיצד ה' אחרונה של שם נטיעותיה הולכות באות וא"ו ומשם מתפשטות והולכות עד אות ה' ראשונה ומשם יונקות מאות יו"ד (כנודע שביוד הכעל"ס וד' והוא ת"ע) שהיא אות ראשונה של שם וזהו סוד ויטע י"י אלהים גן בעדן שזהו סוד גדול כמוס וחתום בד' אותיות של שם. וכל זה מאותו מקום נמשך מקדם זהו סוד קוצו של יו"ד. אשרי יודע לכוין הדרך כסדר מטע הגן ומסוד ספירת המלכות עד ספירת החכמה שזהו סוד היחוד השלם האמתי (ה) נצר מטעי מעשי ידי להתפאר. אם תבין מה שרמזנו תבין שהפסוק מתישב על פשוטו ומה שדרשו ז"ל עליו מתישב על עדן לא ראתה עין והנהר יוצא ממנו להשקות את הגן האמרת כי כן הוא ואדם היה דר בגן ולא בעדן (ו) והטעם עין לא ראתה עכב במה דברים בבריאה ואם תזכה תקבל מפה אל פה קבלות עמוקות וסתומות בהם שרמזנו במלת עדן כי הדברים שכתבנו בדמיין דמוזים הם. וכבר רמזו ז"ל בב"ר עקרים גדולים בדבר זה. וצריך אתה להתבונן כי יש פסוק אחר מוקשה עוד והוא מה שאמר בעדן גן אלהים היית שמורה שעדן הוא הגן. הנני מתיר קשרי הספיקות חיר"ם (ז) מלך צור עלה בתחילת המחשבה שהוא עדן והוא ענ"ב. (כ' כ"ש כי שם יין המשומר בענביו) וזהו ענין

נסתר

שע"ק (א) ד' אותיות ביחוד כו' פי' ד' אותיות הם י"ה שהם רומזים ליחוד הספירות כנגדן יה"ו אלו הד' ראשי' בעולם' הפירוד כנגד ד' רוחות העולם כאשר כתב אר בתחלת שע"א: (ב) והלא עדן אנו אומרים שהוא סוד עולם הכתר כי הוא מה"ג עליונות שהם עולם הכתר. (ג) ועוד הרי רז"ל גלו הדבר פי' גלו כי העדן והגן הם שני מעלות גן לחוד ועדן לחוד: (ד) אמר ר' יהושע זה יין המשומר בענביו פי' הבינה נקרא כך כי היא משומר מענביו כתר וחכמה אשר משקה משם ומשומר מלשון משמרת ועין לא ראתה להבינה כולם כי היה משמרת מששת ימי בראשית שלפניה ואין הבנתו רק מעט על ידו השביעי שהוא שבת דוגמת' ויורה גם כן משומר מלשון משמרת ממש ונקרא יין מפני היות קנת דין תם הפחד והעטרת נקראו יין לטעם זה ועוד מפני כי ע"י נתפשטו ונתגלו כל הדברים שהיו כמוסים בסוד ושאי למעול' כמו שהיין משמח והוא סבה להתפשטו' הקול והדבור ועליו אמר שעי' נוחה על היין

כתובות

שומר גופו ונשמתו שלא יפול בהם מום ונמצא שיתקן גופו ויטהר נשמתו ויזקק טוחותיו כדי שימצא חן בעיני אלהים חיים . וזהיא היראה שנאמר באברהם אחר עשר נסיונות שנתנסה בהן וכלן קבלם מאהבה . שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה וזוהיא המעלה שאין למעלה הימנה (ד) וגדולה היא מאהבה וזו היא מדת היראה הדבקה בספירת אות י׳ שהיא סוד הרצון והמחשבה ואחר שהודענוך זה יש לך להתבונן סוד היראה החיצונות וסוד היראה הפנימית יראה חצונית היא המונע עצמו מן העברות ליראת תוקף העונש . אבל לא יהיה דבק במצות עשה. אותן שאין בהן עונש ויראה פנימית היא אשר חושק לקיים מצות עשה כדי לקיים מאמר בוראו . אבל להרחיק עצמו מן העברות הוא נקל בעיניו ולפיכך ימסור עצמו וטמונו ואשתו ובניו לעבודתו של מלך וכל זה מרוב התדבקתו בשם יתברך . והנה הוא סוד והלכת בדרכיו ומה שדרשו בו מה הוא חנון אף אתה היה חנון מה הוא רחום אף אתה היה רחום כלומר הרגל עצמך להתקשט בתכשיטין הנהוגים בבית המלך כדי שתהיה ראוי להכנס בהיכלו ולשמש לפניו . שאילו לא תלבש אותן המלבושים ואותן התכשיטין לא יקבלוך בבית המלך . ומה הן התכשיטין הן כל מצות עשה למיניהן . וזהו סוד והלכת בדרכיו . וסוד קדושים תהיו וזהו סוד יראה פנימית . ואותה ירש אברהם בעקדה שהיא למעלה מן האהבה שהרי עבודתו של אברהם על ידי אהבה היתה תמיד כאומרו אברהם אוהבי אהובי לא נאמר אלא אוהבי . (ה) ואומר להנחיל אוהבי יש . וזהו העולם שחזה חזקיה מתירא שלא יזכה לו כמו שאמר אמרתי לא אראה יה בארץ החיים . ואם כן שמור הכללים הגדולים שאמרנו לך בדרך זה יראה חצונית אהבה למעלה ממנה . יראה פנימית עולה למעלה מן האהבה לפיכך אלהי אברהם הוא סוד יראה פנימית שהיא סוד חכמה אשר משם יניקת מדתו שהיא הגדולה ובשעת העקדה בא להדבק בה כמו שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה וזהו שאמר אלהים לפי שאין נכנסים למדה זו כי אם על (ו) ידי נסיון שהוא על ידי אלהים ולפיכך נקראת יראה שמא לא יצא מן הדין להכנס לה והנסיון על ידי אלהים וש״ה והאלהים נסה את אברהם . ובמעמד הר סיני לבעבור נסות אתכם בא האלהים . עתה פקח עיניך והתבונן בכל מקום שתמצא בתורה יראה לאיזה צד הוא נוטה . אם לצד יראה חצונית שבה נקשרים כל מיני עונשים ומכות נגעים . אם לצד יראה פנימית שבה נקשרים כל מיני שפע ואצילות ברכה וחיים : והמבין עקר זה יבין מעלת אברהם אבינו עליו השלום יסוד יראת י״י טהורה עומדת לעד . וסוד אשרי איש ירא י״י ההולך בדרכיו . כי פי׳ הפסוק מאחר שאמר אשרי איש ירא י״י מאי ההולך בדרכיו כלומר יראה שאנו אומרים במקום זה היא סוד יראה פנימית שהוא ההולך בדרכיו שהוא סוד במצותיו חפץ מאד . וסוד והלכת בדרכיו . ולפיכך פתח בשני פסוקים אלו באשרי לפי שהוא פרשה חביבה וכמה עקרים גדולים תלוים במקור זה . והתבונן בכל הפסוקים שנאמר בהן יראה . והספירה הזאת נקרא בתורה **עדן** כלומר התחלת התפשטות המחשבה . והמקור אשר משם נתגלו כל הספירות מכתר עליון וזהו המעין והמקור אשר ממנו נמצאים כל הנמצאים בהתגלות הספירות עליון (ב) ולשון עדן הוא

מתוך כך כס לידי כסיון : (ב) ולשון עדן הוא לשון מקור כלשון יון מקור הוא עדן וכבר ביארנו הייגו לעיל בתחלת

צע״ה

וגו׳ · ועתה למה נמות כי (א) תאכלנו וגו׳ וא״כ מאחר שבא לנסות אתכם שתראה כמה אתם יכולים לסבול מכח השגתו ולא יכולתם לסבול מראה כבודו · מכאן ואילך יש לכם להלבש יראה ופחד מלהרהר ולחשוב במה שאינכם יכולים להסתכל בו שהרי באתם לידי נסיון באותו דבר וברחתם ממנו לגודל תקפו וגדולתו ולפיכך לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתי על פניכם לבלתי תחטאו מכאן ואילך שתהיו יראי׳ להרהר בגודל השגתו ולהכנס לפני׳ ממחיצת שלכם פן תחטאו לשמים ותתחייבו כליה וזהו פי׳ לבעבו׳ תהיה יראתו על פניכם ומאחר שעמדתם בנסיון ויראתם מפני האש ואמרתם ליועתה למה נמות לפיכך מכאן ולהבא תהיה יראתו על פניכם שלא תסתכלו חוץ לגבול הראוי להשגתכם · וא״כ התבונן בכל מקום שתמצא לשון יראה רומז בספירה הזאת שהיא מקום היראה כלומר שאין כח להתבונן במחשבה בו (ב) לפי שאין לו גבול ושעור והנני רומז ויאמר לאדם הן יראת י״י חכמה וסור מרע בינה · ואחרים רבים כי חכמ״ה ובי״נה רמוזים בפסוק הזה וכן עקב ענוה יראת י״י הענוה היא סוד הכתר שהו׳ קוצו של י׳ ועקב הקוץ הוא אות היו״ד ונאמר בפסוק אחר (ג) ראשית חכמה יראת י״י (עיין בפרדס הקדוש) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתה כל זה בסוד אלו שתי הספירות הכ״תר והחכ״מה ושתיהן בסוד יו״ד שהרי בה נכללין הענוה והחכמה והיראה נאחזת בין שתיהן הוא מקום החבור והדבוק הרי אלו שני פסוקים מבוארים היטב · והפסוק השלישי הן יראת ה׳ חכמה כי היראה היא המעלה הגדולה במעלות וא״ת והרי העובד מאהבה גדול מהעובד מיראה · דע כי האהבה והיראה הדבקים בעבודה הן ענין אחד כי היראה יש לה שתי פנים · יש יראה חיצונית ויש יראה פנימית · יראה חצונית בעוד אשר לא השיג האדם גדולת י״י ית׳ והוא עובד מירא׳ העונש והיסורים והיא יראה חצונית והרי הוא כמי שמונע עצמו מלהרוג או לגנוב מיראתו שמא יהרגו אותו · והנה היראה הזאת אינג׳ וראית מ״מ היא כונה טובה · אע״פכ יש יראה פנימית גדולה מזו והיא היראה הבא׳ על דרך ההשג׳ כיצד אם זכה אדם להשיג מגדולת הבורא יתברך ועוצם נוראותיו והטובות והמעלות ומיני שפע והברכות האדוקות בעוצם השגתו ומעלתו · כשמכיר מעלתו יכיר גרעון גופו שהוא רמה ותולעה אז יפחד האדם וירא מלמרוד במלך גדול כמוהו · ויאמר מי הביאני עד הלום להכיר ולהביט מלך גדול ונורא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בהיותי בריה שפלה ונקלה ונבזה מה אני מה חיי להיותי ראוי לגודל מעלת מקום זה · ונמצא שהוא ירא שמא לא יהיה הגון להתקבל בהיכל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ונמצא בסבה זו משתדל ומתקן עצמו ומזרז נשמתו ומיפה אות׳ אולי ימצא חן בעיני י״י ית׳ ויקבלהו לשמש בהיכל המלך · והנה בהיות האדם דבק ביראה זו נמצאת עצמו קשורה למעלתו

שומר

(א) הגדול׳ פי׳ שהיו יראים מפני מ״ה לשאול מחשבת׳ משם ולהלאה שלא היו יכולי׳ לסבול הכחו החזק והזוהר הגדול והיו נרתעים לאחוריהם במחשבת אש אוכלת (ב) לפי שאין לה גבול ושיעור פי׳ אין לה גבול ושיעור לתפשת מחשב׳ האדם בה כמו שפי׳ למעלה בכינוי רצון ולכך יש לו לירא משאול בה מחשבתו וכו׳. (ג) ראשית חכמה יראת ה׳ פי׳ ראשית חכמה: התחתונה היא יראת י״י. או ר״ל ראשית חכמה: עליונה והיראה בין שניהם כמו שאמר בפתוך שהוא מקום הדבוק והחבור בין שניהם (ד) וגדולה היא מאהבה כי האהבה היא דביקה בספי׳ החסד (ה) ואומר להנחיל אוהבי יש פי׳ שע״י זה זכה לנחול כל מדות יש כמבואר לעיל בכנוי יש ובתחלת שער ו׳. (א) אלא על ידי כבוין שהוא ע״י אלהים כי הוא האומר כשב והדון עם זה האיש אשר למעלה וטובה זו כמבואר למעלה בשע״ר בכנוי כפון

מתוך

(א) מה ששאל מרע"ה להשיג הדבר בצפיית המחשבה ונעלם ממנו והיתה התשובה אליו וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם · ואין דבר זה ידוע לשום נברא · ואל זה רמז הכתוב רבות עשית אתה י"י אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר · ובכל מקום שאתה מוצא לשון נפלאות · הוא דבר מכוסה מן הבריות ואין ידוע לזולתי יתברך · ועל זה כתיב לעושה נפלאות גדולות לבדו בודאי ועל זה כתיב נפלאות ממני לא ארע והמלאך אמר למנוח למה זה תשאל לשמי והוא פלא כלומר אין לי שם קבוע אלא במחשבה נורא תהלות עושה פלא · פלא עצות מרחוק ואפילו במה שיש כח באדם להשיגו בזמן שהוא נעלם ממנו נקראת בלשון פלא · כי יפלא ממך דבר למשפט · הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא · ואבדה חכמ"ת חכמ"יו ובי"נת נבוניו תסתתר הפלא ופלא · ועל כיוצא בזה נאמר מאד עמקו מחשבותיך בפסוק זה רמז לחכמ"ה ובי"נה הכל אמור וכבר בפסוק זה נאחז סוד צדיק ורע לו רשע וטוב לו · והספירה הזאת נקראת

יראה כלומר המגיע להשוב במקום העליון והעמוק הזה הרייש לו לירא ולפחד פן יתבהלו מחשבותיו לרוץ ולהרהר יותר מן השעור הראוי ועל זה נאמר בספר יצירה בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר אם רץ לבך החזירהו למקומו כי המקום הזה מקום היראה והפחד לחשב ענינו ועמקיו · ויעקב כשהגיע למקום זה הנקרא יש נתירא ונתפחד ואמר אכן יש י"י במקום הזה וירא ויאמר מה נורא המקום הזה ואע"פ שספירת תפארת נקרא נורא הוא מפני שהוא עולה למעלה רום ונאחזת בכתר בסוד הרצון שהוא סוד היראה ומשה גם כן נאמר בו כי ירא מהביט אל האלהים נתייר' מהביט בעומק מחשבתו ונתן גבול למחשבתו · ואשרי מי שהגיע למעלת היראה כמרע"ה · וכשבא ה' לגלות לישראל סתרי מצפוניו בשערי בי"נה במתן תורה הזהירם שלא יביטו אל העומק ההוא ר"ל שלא יושיטו מחשבתם להרהר בעומק המחשבה שאין לה גבול ושיראו מגשת אליו וכן עשו שנאמר ויעמוד העם מרחוק ומשה נגש אל הערפל · ודע כי כל ישראל שעמדו בסיני מעלות ושעורים היו להשגותיהם כפי שנרמז בפסוק ואל משה אמר אל י"י (ב) ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו ולפי שיש כמה מעלות בהתפשטו' המחשבה בספירת הרצון אמר להם שיגיע כל אחד לגבול הראוי לו · וז"ש להם מר"עה כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו · הנני מפר' שני הפסוקים ברמזים · לבעבור נסות אתכם · בא לנסותם בכח מה שסובלים כמו שאמר כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים · כאדם המנסה חרב כמה כחו לחתוך · כך נסה אתכם האלהים כשנתגלה עליכם כדי שתנסו עצמכם לראות כמה כחכם להסתכל בגדולתו ובעוצם השגתו · וכשבאתה לנסיון ברחת' ואמרתם שאין בכם כח לעמוד במראה הגדול הזה באמרו ותקרבון אלי כלכם וגו'

שפע אורו עד שיראהו למטה ממנו כי אפי' מרע"ה לא הגיע לקב' שפע צפייתו אלא עד הבינה ומאור' האיר עיניו לצפו' במרכבה לשער דבר אין לו גבול אף שגם בספירות האחרות אין שם גבול ושיעור מ"מ יש קצת בהם תפיסת הדעת מה שאין כן בזו שאין בה גבול כלל להתפסת השכל שהוא דבר שיש לו גבול כמו שפי' למעלה ג"כ בכינוי רצון (א) וזהו ששאל מרע"ה להשי' הדבר בצפיית המחשבה באומרו הראני נא את כבודך וחנותי את אשר אחון שלום בכנויי הפסוק שאין דרך ועכין לשום נברא לדבר בו דבר כלו' אין לי שום קבוע אלא במחשבה כלו' כפי רצון המחשבה בפעולתו: (ב) ונגש משה לבדו אל י"י והם לא יגשו הרי שהיה להם שיעור אע"פ שאמר להם עלה אל י"י אתה ואהרן אחיך וגו': כי תאכלכו האש

שער ט

(א) כפי שעלו במחשבה כמו שאומר בתלמוד כך עלה במחשבה · ולפעמים שספירת מלכות מתרוממתו ומתעלת עד שתעלה עד הבינה ונמצאת דבקה במחשבה וגם כן אומרים עלירה כך עלה במחשבה · (ב) אבל לצפיית המרכבה אומרים לשון ירירה כר"א ירד למרכבה ולשון ירד כי הצופה במרכבה נכנס למעלה רום עד מקום האור שממנו מקבל שפע הצפייה (ג) וחוזר ויורד וצופה במרכבה ודברים אלו עמוקים עד מאד · ואם תזכה עדיין בע"ה תשיג בהם עקרים גדולים : סוף דבר לעולם אין המחשבה מתפררת מן הכתר והסוד כי אות אחת כוללת שתיהן האות היו"ד וקוצה והבן זה עד מאד · ואם זוכה הזוכה לעלות עולה על ידי הבינה · וסוף דבר עלה במחשבה ולא עלה על המחשבה כי כל הדברים שנבראו בעולם עלו במחשבה ולא עלו על המחשבה לפי שאין מי שיוכל להכנס בה זולתי מי (בינה) ועתה הט אזנך ושמע מה שאפשר לך לשמוע בדבר זה · כל מקום שנאמר בו עלה במחשבה הוא לשון שתוק כי השערים ננעלו לפניך בדבר זה שהרי סתום וחתום בחדר העליון שאין כל בריה יכולה לכנס בה והוא חדר המחשבה העמוקה הנקראת רצון באין גבול לכן בלום פיך מלדבר · וזהו שאמר בעניין רבי עקיבא בעניין מראות משה רבינו עליו השלום · כשראה שהיו סורקים את בשרו ואמר זו תורה ושכרה אמר לו שתוק · שכך עלה במחשבה כלומר שאלתך אינה במקום שתוכל להשיג בה דבר אלא שתוק ומה טעם שהרי כך עלה במחשבה · הרי היא במקום שאינך יכול לעלות לה וגם הוא אין דרכה לררת ממקומה ולצאת ולהגיע אליך לפי שהיא דבקה בעולם הרחמים בכתר עליון ואם כן שתוק · עתה מסרנו בידך כלל גדול לכל מקום שתמצא כך עלה במחשבה כי הדברים סתומים ואין כל בריה יכולה להתבונן בהם לפי שהמחשבה אין בה צפייה כלל ולפי שאין דרך להכנס אליה ואין לה תכלית וסוף ואם כן היאך יכול מי שיש לו גבול לשער דבר שאין לו גבול על כיוצא בזה נאמר מאד עמקו מחשבותיך · ובדבר זה נאחז ענין רשע וטוב לו צדיק ורע לו · ישתבח בעל הרצון אשר לא יושג תכלית כונתו וחכמתו וכמו שאמרו בענין רבי עקיבא שתוק כך עלה במחשבה וסימן הדבר בזה המזמור מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך · איש בער לא ידע וגומר : בפרוח רשעים וגומר · ומה טעם ואתה מרום לעולם ה' : כלומר ברום המחשבה דבר זה ואין מי שיוכל להגיע לדבר שהרי כך עלה במחשבה · ואף על פי שאין כח באדם להשיג בדבר צפיית המחשבה הצדיקים יש להם קבלה לשמע אזן · לפיכך אמר בקמים עלי מרעים תשמענה אזני צדיק כתמר יפרח הרי הכל מבואר ברמזים · וזהו

מה

שאמר כן מיד אחר הזכרתו זה הספר וכולו לפרשו כי בזה המעשה רצה לחזור ולרמוז על המלכות כפי ענינ' כי סוף אם כיוונה דרך כלל צריך לרמוזה ג"כ לעצמה כדינה כמבו' בספר מערכת בסוף שער ההדינה וכן הזהב רומז אליה כי היא הככה אשר כנעה ימינו וזהב לאדמיות מח"ה · אלא כמבליף פי' שלא היה מתכוון שתהא אחת למעלה בחודה של פרכת העליון והשבע למטה מאמצעו אלא כאשוכה כתן תחלה כלפי מעלה והשבע תחתיה זו למטה מזו כל שמונ' האזות כמבליף כמכנדא פי' כשליח כ"ד המכה ברכועה זו למטה מזו ש' אינו מכה במקום אחד וכן הוא סדר הספירות · (א) הם כפי שעלו במחשבה פירש כפי שעלו אליה הפועלים שהם הבינה והמלכות להפיק רצון ומכה לפעול הפעולה או הבריאה הצריכה : (ב) אבל צפיית המרכבה פירש הרוצה להשיג ולידע בענייני מעשה המרכבה אמר לשון ירידה · (ג) וחוזר ויורד וצופה במרכבה פי' שחוזר ויורד בצפייתו מלמעלה למטה כדמיון הרוצה לראות כל ענייני עיר גדולה שצריך לעלות למגדל גבוה ולצפות משם ולמטה אבל למעלה מן המחשבה אין אדם יכול לעלות לקבל

שפע

נכנסת לשאוב מעומק באר המחשבה והדולה עומד מחוץ וסי' מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה · שאין דרך לדלות מים מעומק המחשבה אלא על ידי תבונה · והמבין זה יתבונן מה שאמרנו למעלה שלא נכנס אדם לעולם לפנים מן הבינה ואפילו מ"ר ע"ה ואם השיג כלום בב' הספירות העליונות הוצה להם עמד ושאב מהן ע"י ספירת בינה זמה שאמר רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו · מלת (ב) מ"י בארנו בשערים הקודמים · עמוק עמוק הן ב' ספירות עליונות הכתר והמחשבה שהיא דבקה בו לפי שאין סוף וקץ וגבול ושעור לעולם הרחמים ואם ישיג המשיג בהם דבר לא ימצאנו אלא ע"י הספירה הנקרא מי שהוא הבינה וזהו עמוק עמוק מ"י ימצאנו ולשון מ"י הנני רומז · מבטן מ"י יצא הקרח (א) הקרח סוד ה' אחרונה דאקרישו מימוי · (ב) מ"י נתן לשאלתא עד כאן שאלתא מכאן ואילך כנותן אצבע בעין · (ג) מ"י ימלל גבורות י"י · מ"י ברא אלה (ד) למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ אתה שואל את מ"י נועץ ויבונהו (ה) וסי' אז ישיר משה ובני ישראל. נכון כסאך מא"ז · והנני רומז · (ו) אחת ואחת · אחת ושתים · אחת ושלש · אחת וארבע · אחת וחמש · אחת ושש · אחת ושבע · (ט) יצא והניחו על כן הזהב (ח) כי יום כפורים הוא · הוא יום כפורים ממש (ז) א"ז מלמעלה למטה · וא"ז מלמטה למעלה · ובהזאת יום הכפורים לא היה מתכוין להזות למעלה ולא למטה (י) אלא כמצליף ושלמה צוות זאמר ביום שנקבעה שכינה בדבור זנקבעת במקומה למטה אז אמר שלמה י"י אמר לשכון בערפל בנה בניתי בית זבול לך · וסימן כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל רחל ולאה שמטה ויובל · ה"א עילאה וה"א תתאה · וצריכין אנו לעורך על אשר אמרו רבותינו עלה במחשבה ולא אמרו ירד דע כי סוד מה שאמר עלה במחשבה כלומר שהמחשבה העליונה הנקראת רצון באין גבול והיא ספירה שניה אינה מתנודדת לצאת חוץ לעולם הבינה אלא המחשבה הזאת מתבודדת והיא נאחזת בכתר עליון תמיד · ואם יצטרך דמצטרך להפיק בה דבר עולה אליה ע"י הבינה הנכנסת להפיק ממנה · אבל אין המחשבה יורדת למטה וכל הדברים וכל הנבראים שנבראו בעולם הם

כפי

כמו הנקוד' שהיא התחלת הקו (ה) נקודה מחשבה פנימית פי' לא כמו שהיא ציורית אלא כנקודה במחשבת הדמיון וכן הוא גדר הנקודה בכל מקום שהיא דבר שאינו מתחלק כלל ואפילו במחשב' לא מפני דקותה וקטנות' בלבד אלא מפני שאינה ראויה לכך הואיל ואין שום מדה וגבול ושיעור ולא שום התפשטות ולא ממשות אפי' בכדי חלק א' משא אפי' מכדי פי' מחט כי הסוד הזאת לפי קיבור השגתינו בה נקראת נקודה מחשבית וכל שכן בכת' שהוא למעל' ממנה לכך דימוה לעוקץ נקודה זאת וקרא עוקצה של יו"ד והחכמה דימוה ליו"ד עצמה שהיא כנקודה (א) הקרח סוד ה' אחרונה דאקרישו מימוי במס' חגיגה ופי' כי בה"א אחרונה נתקשר מימי הבינה ונתהוו לדין לפה כי יש בה טען שמה מלאה יצא שמה תתאה בסוד ה' ראשונה וה' אחרונה ומביא והולך מן הפסוקי' המזכירים לשון מי הרמוז' על הבינה ואומר כי (ב) במי נתן לשאול (ג) ובמי ימלל גבורת השם ולא משם והלאה · (ד) למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ אלהים זהו הבינה שבראה כל הדברים ורמז כי אליה השאלה (ה) וסי' או ישיר משה או רמז לבינה עם הו' שלמטה ממנה ואומר כי עד הבינה הגיע משה בשירתו ולא למעלה ממנה והולך ומרמז זה הסוד במספר הזאת של י"ב שהבינה (ו) אחת כפני עצמה מתקשרת עם הב' שעליה לאחת וזהו אחת ואחת ואח"כ מתקשרו' עם הו' שתחתיה וזהו אחת ושתים עם החסד ואחת ושלש עם הפחד וכן כולם וזהו סוד (ז) א"ז א' ח' מלמעלה למטה וכן א"וז מלמטה למעלה מלכות ונקשרת ביחוד וזהו אחת ואחת ואח"כ עד האחרון עד שמתחברת עם הבינה הכוללת השתים שעליה ואמר (ח) כי י"כ הוא כולם כי מספר הזאת היו בזה האופן בו ביום מטעם כי י"כ הוא שהיום עצמו רווח לכפורים ממש שהוא הבינה כנזכר במקומו בשע"ח · ומ"ש (ט) יצא והניחו ע"כ הזהב לא מצאתיו ברוב הספרים ואולי טעות סופר הוא לרגילתו כל' הכ"ע

במוף התפלה יהיו לרצון אמרי והוא סוד שאנו מתפללים יהיו רצון · כלומר שיתחדש הדבר שאנו מתפללים עליו ממקור הרצון והמחשבה כמו שנתחדש העולם מאותו המקור · והמבין זה עליו נאמר וטהר ידים יוסיף אומץ וידע כי כל הניסים והנפלאות שנעשו בזמן הנביאים או התנאים האמוראים כלם היו אפשריים כשהיו מגיעים בתפלתם עד מקור הרצון ואות' חכמי הדורות שעברו שהיו חוששים לשנוי הרצון או היו יודעים מהו המקור הנקרא רצון לא היו חוששים לשנוי רצון (א) לפי שהיודע מהו רצון יודע שאין בו שינוי אבל כל הזוכ' להגיע תפלתו עד המקור הזה יכול להפיק צרכיו מאין גבול וזהו ויפק רצון מיי' כלומר ממציא וממשיך חפצו ממקור הרצון מאין סוף והמבין זה לא יקשה בעיניו שינוי הטבע וחדוש אותות ומופתים בעולם (ב) משל שיש בחדר כל מינים שבעולם כל מי שזוכה להיות המפתח בידו מפיק ממנו צרכיו ומה שינוי רצון יש בזה והספירה הזאת נקרא **עומק** (ג) כלו' עומק מחשבה ואל תטעה שתחשוב כי דבר עמוק במקום זה הוא דבר שפול ונמוך · כי הכונה בלשון עמוק הוא מופלא ורחוק להשיגו כמו שנאמר רחוק מה שהיה עמוק ועמוק מי ימצאנו · וזהו סוד ממעמקים קראתיך י"י כלומר מעומק המחשבה שהוא הרצון באיזה סוף וגבול ועל דרך זה נאמר בספר יצירה ע"ומק רום ע"ומק תחת הרי גלה כי לשון עומק הוא בדבר שאין לו סוף וגבול ואינו לשון שפל לבד אלא כי כל דבר שהוא גבוה ונאמר בו לשון עומק הוא לשון מסייעו לגבהו · ואומר שהוא גובה לו שעור לרוב גבהו · וכן כשאמר בענין שהוא למטה מסייעו לומר שהוא יורד למטה הרבה סוף דבר לשון עומק בכל מקום שחמצאנו הוא מסייעו ללשון שהוא מוצא שנאמר עליו אם למעלה למעלה אם למטה למטה אם לצדדים לצדדים ועל זה נאמר בס"י עומק רום עומק תחת עומק מזרח עומק מערב וא"כ התבונן מה שאמר ממעמקים קראתיך י"י כלום מעומק הרצון שהוא אות ראשונה של שם והיא הנקראת אות המחשבה כמו שאנו עתידין לבאר בע"ה · ולפי' אמר מאד עמקו מחשבותיך · אמר לשון עומק במחשבה · והמבין זה יבין מה שאמר מגלה עמקות מני חשך · ואמר הוא גלי עמיקתא ומסתרתא · והספירה הזאת נקראת **מחשבה** כלומ' נקודה מחשבית (ד) שהוא סוד התחלת התפשטות החפץ באצילות הבריאה וההמשכה · וזו היא יו"ד ראשונה של שם שהיא יו"ד (ה) נקודה מחשבית פנימות סתומה בכתר עליון כלולה באין סוף · לפי שמן הנקודה הזאת ולמעלה הוא עולם הרחמים הגמורים שאין לו סוף וקץ וגבול ושעור והיא מתפשט' בסוד רחבם ועמקם בדבוק הכתר ועליה נאמר מאד עמקו מחשבותיך · ואומר מחשבותיך לשון רבים הם סוד ל"ב נתיבות המחשבה ואין מי שיוכל להתבונן בהם לפי שנקראים עומק רום כלומר מתפשטי' מן הכתר שהוא רום עליון ואין מי שיוכל להתבונן בהם זולתי כמי ששואב מים בדלי מבאר עמוק שאין לו סוף · והדולה אינו נכנס בעצמו בבאר לדלות אלא בדלי שואב מים מן הבאר · כך אין כל בריה יכולה להתבונן בסוד עומק המחשבה אלא על ידי הבינה שהיא ברמיון הדלי שהוא

נכנסת

לעיל בשע"ד בביאור ענין שאילת גשמים: (א) לפי שהיודע מה הוא רצון יודע שאין בו שינוי כי כל ההוה בו היה תמיד ברצון זה הקדוש רק שחסד הצדיק המתפלל והמשיאו משם בהתעוררותו כי כל הדברים צריכי' בהתעוררות התחתונים לשיעלו עליהם ויגלו ממקורם כאשר באלכו פעמי' וא"כ אין כאן שום שינוי רצון ולא שנוי טבע וחדוש כי מה שהיה כמוס מקדם ברצון זה הוא שיהיה בבא וזכו להתגלות פי' אין הדבר אלא (ב) כמשל החדר מלא כל מינים שבעולם וכו' שמביא הרב : (ג) כלו' עמוק מחשבה פי' שאין השכל יכול להשיגו מרוב עומקו :
(ד) שהוא סוד התחלת התפשטות החפץ

כמו

בחכמה ראשונה ורמוז בחכמה אחרונה ואחר שמסרנו בידך אלו העקרים הגדולים במלת חכמה
רצון
יש לנו להודיעך שאר הדברים הכלולים בספירה זו בע"ה · וספירה זו נק' למקובלים
כלו' אחר המשכת החפץ באצילות הספירות והתגלות מכתר עליון זהו המקום שאין כח להתבונן
בו כלל לפי שאין כל נברא למעלה ולמטה יכול לדעת כיצד דרך התפשטות החפץ באצילות הספי'
ומרע"ה שאל הודיעני נא את דרכיך · והיתה התשובה וקראתי בשם יה"וה לפניך . כלומ' יש דרך
שהוא לפני ולפנים מהשגתך ואין לך דרך להכנס בה וזהו סוד וקראתי בשם יה"וה לפניך (א)
ולפי' אומר וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם : שאין דרך וענין לכל נברא להתבונן
בהתפשטות הרצון לא מעט ולא הרבה (ב) ולפי' נק' רצון באין גבול וכמו (ג) שאין אנו משיגים
דרך הספירה הראשונה לפי שאין קץ וסוף לה · כך הרצון הדבק בה אין לו גבול · ובמדת הרצון
מרחם הקב"ה על הדבקים במדת היראה (ד) כלומ' מראש החפץ והמחשבה אשרי הזוכה לכך ·
ועל זה נאמר רוצה י"י את יריאיו · ואומר רצון יריאיו יעשה וגו' · ועתה צריכים אנו להודיעך סוד
שני מקראות שקבעו חכמים אחד בראש התפלה · והוא אדני שפתי תפתח · והשני בסוף
יהיו לרצון אמרי פי : וצריך אתה לדעת כי הראשון הקבוע בראש התפלה הוא השער שבו
נכנסים בני עולם לבקש רחמים לפני י"י יתברך · וזהו אדני שפתי תפתח · ועל זה נאמר פתחו
לי שערי צדק אבא בם אודה יה · וסוף התפלה ההגונה שהיא מתגברת ועולה מספירה
לספירה עד שמגעת עד הרצון שהוא דבק בכתר · ולפיכך אמר בסוף יהיו לרצון אמרי פי ·
וכשהתפלה מגעת למקום הרצון אז כל השערים למעלה ולמטה נפתחי לפניו ואין שם מעכב
ומונע על בקשתו · שהרי בעולם הרחמים הוא ואז יפיק כל צרכיו ושאלותיו ואין דבר עומד לפניו
שהרי ממקום הרצון הוא שואב ויכול לחדש אותות ומופתים חדשים כאלו באותה שעה נברא
העולם ואין דבר עומד לפניו · וז"ש בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא
מלתא לפי שהכל תלוי בעולם הרחמים שהוא המקור · במקום הנקרא מזל · ואם תתבונן בענין
זה (ה) תבין סוד חנה עד איזה מקום עלתה תפלתה כשאמרה ותדר נדר ותאמר יה"וה צבאו' אם
ראה תראה בעני אמתך · וכן תבין מכאן סוד תפלות כל הצדיקים שהתפללו והפיקו כל צרכיה'
בדרך נסים ונפלאות הוא שנכנסו בתפלתם עד עולם הרחמים שהוא המקום אשר משם
נתחדש העולם וכמו שנתחדש העולם וכל ברואיו מאותו המקום כך הצדיקים המתכונים
בתפלתם לאותו המקום יכולים לחדש בעולם אותות ומופתים ולשנות מנהגו של עולם וזהו
מקום הבטחון הגמור וזהו סוד הרצון כי המגיע למקום הרצון הרי הכל בידו לעשות כפי רצונו
וחפצו כמו שאמר רצון יריאיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם · והמבין זה יוכל להתבונן
כל מקום שנאמר בתורה אותות ומופתים וגאולות ותשועות ושנוי מנהגו של עולם · ולפי' קבעו

בסוף

(ה) היא סוד מדת הדין פי' בבינה שאינה אלא קצת דין ולכך היא כנגד השמים שאין בהם זולתי יושר וטהרה ואינה צריכים לדין והיא הפך הפי' הראשון ובכך יובן הפסוק גם לא זכוכה · (א) ולפי' אמר וחנותי את אשר אחון כלו' ברצונו ואין מי יודע לדבר בו · (ב) ולפי' נק' רצון בלי גבול פי' בלי גבול שתגבילהו בהשגה כלל כי אבד עצמם לכולם אין גבול ושיעור אך המחשבה תוספת קצת בהשגה באחדות : (ג) שאין אנו משיגים דרך בספירה ראשונה כמבואר בתחילת שע"ה בביאור אות הרצון מהש"י (ד) כלומ' מראש החפץ והמחשבה ר"ל מהכתר שנקרא כך שמשם מתפשט זאת המדה אשר בה מרחם על יראיו היראים ומדת דינו של הקדוש ברוך הוא הנק' יראה ויראים לגשת אל המקום הנורא הזה בשביל מחשבתם בו יותר מן הראוי אשר על זה נק' ג"כ יראה כדלקמן בסמוך : ואם תתבונן (ה) תבין סוד חנה מבואר לעיל

שהספירה העשירית הנקראת מלכות נקרא' לפעמים חכמ"ה גם היא כד"א וי"י נתן חכ"מה לשלמה · אבל החכמה עליונה שהיא סוד יוד של שם אפילו למשה רבינו עליו השלום נתעלמה ואין כל בריה יכולה להכנס בה שהרי לא השיג כל שערי בינ"ה והחכ'מה לפני' מן הבינ"ה ועל החכמ"ה הזאת שהיא סוד יו"ד של ש"ם אמרו המקובלים חכ"מה בראש ועל החכמה האחרונה שהיא סוד המלכ"ות אמרו הכמ"ה בסוף כלומר אות ראשונה של שם שהיא אות יו"ד ואות אחרונה שהיא אות ה"א שתיהן מיוחדות בשם חכמה ועל זה אמרו חכמה בראש והכמה בסוף ולפי שהחכמה הראשונה היא סוד התפשטות המחשבה מן הכת"ר · אין לה שיעור וגבול אצל דבר מכל מה שאחריה · ועליה נאמר החכמה מאין (א) תמצא מאין שהיא סוד המתפשטות המחשבה מן הכת"ר : אלהים הבין דרכה אבל לא מקומה · והתבונן כי אלהים הבין דרכה בבי"נה נכנסים להשיג החכמה העליונה והו"א ידע את מקומה וה"וא סוד הכתר אשר ממנו נמשכת חכמה בודאי הוא ידע את מקומה · וזו היא החכמה שהיא תחלת התפשטות המחשבה ראש האצילות ועליה נאמר י"י בחכ"מה יסד ארץ כונן שמים בתבו"נה בדעת"ו תהומות נבקעו (ב) ואין אנו בפי' אלו הפסוקים עכשיו · ומה שיש לך לדעת ולהתבונן כי בכל מקום שתמצא חכמה תדע ותשכיל אם הוא רמז לחכמה עליונה או לחכמה אחרונה · ודע כי זו היא החכמה שאינה נפרדת מן הבינ"ה עולמות לפי ששתיהן אדוקות בספירת הכתר שהיא עולם הרחמים המקום שאין שם לא עצב ולא רוגז ולא פירוד אלא הוד והדר עוז וחדוה · ולפי ששתי אלו הספירות מתאחדות לעולם חכמ"ה ובי"נה לפי' שם י"ה אינו משתנה לעולם · ואם ח"ו חוטאים ישראל וגורמים פירוד לחכמה אחרונה מפרידים אותה מן הדעת כד"א ונרגן מפריד אלוף לפיכך לפעמים נפרדת ה' אחרונה מן הו"או וכשהיא נפרדת מן הו"או אז הו"או מתאספת למעלה ואינה נראית מאחר שבת זוגו שהיא ה' אחרונה נפרדת ממנה וזהו המסתיר פניו מבית יעקב כיון שגלתה שכינה שהיא ה' אז אות וא"ו אינה נראית אלא י"ה לבדו המקום שאין שם פירוד וזהו כי מפני הרעה (ג) נאסף הצדיק · כי בהסתלק וא"ו שהיא התפארת נאסף הצדיק שהוא קוצו של וא"ו התחתון · ומה שאמרנו שחכמה ראשונה היא מיוחדת במקומות הרבה בתורה בפסוקים ידועים אין כוונתו שאע"פ שאותו הפסוק מיוחד לדבר מה שגם חכמה אחרונה אינה נרמזת בה שלפעמים הרבה ידבר הפסוק בחכמה ראשונה ויהיה רומז בחכמה אחרונה כמו שאמר י"י בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה · וכי איזו משתי ספירות הללו יותר גדולה אלא ודאי היא הכמה · וא"כ היאך בחכמה יסד ארץ : והשמים שהם למעלה בתבונה אלא הדבר מדבר בחכמה ראשונה ורומז בחכמה אחרונה · בחכמה יסד ארץ · סוד החכמה שהיא רחמים יותר מן הבינה · (ד) והיא צורך לבני אדם · אבל שמים שאין שם זולתי יושר וטהרה תקנם במדה שהיא יותר דין מן החכמה · וכן י"י בחכמה יסד ארץ מדבר בחכמה אחרונה שהיא עקר הארץ · כונן שמים בתבונה (ה) היא סוד מדת הדין קצת כנגד שמים · הרי הדבר מדבר

בחכמה

(א) תמצא והוא הק' מה שהתחיל לומר כאן אע"פ בראשונה שנעלמת לגמרי ואין רשות לישאל עליה ולכך נקרא' אין או ע"ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה כי כלולה מל"ב נתיבות ועיקר החכמה בלב · (ב) ואין אנו בפי' הפסוקי' הללו עכשיו ולעיל בשע"ה תמצא מבוארי' קצת בכינוי דעת וכן בתחילת שע"ח פי' (ג) נאסף הצדיק שהוא קוצו של ו' התחתון וזהו שאחז"ל כי בזמן הגלות אין השם שלם ואין הכסא שלם (ד) והיא צורך לבני אדם כלומ' ולכך בה יסד ארץ ולפי זה ידבר בחכמה לאחרונה שהיא עיקר הארץ פי' כי עיקר הנהגת הארץ ובריאתה על ידה :

נכנסו בדרך הנקרא אהבה אלא בדרך הנקרא צור והיה הנחש שומר שם שהוא עקר הכלב ולפיכך מסה ומריבה · והנני מבאר יותר רצו להעמיק בשאלה (א) לדעת מה בין ספירת אי"ן לספירת יש על דרך עקר ולפי ששאלו ע"י המקום שיש בו כמה מקטרגים ונקרא מסה ומריבה נענשו להתאחז בהן הנח"ש והכלב על (ב) ידי שור וחמור ואחר שהודענוך אלה הכללים בענין שתי הספירות הראשונות שהן אי"ן וי"ש יש לנו להודיעך עקר גדול · והוא כי יעקב אבינו עליו השלום לפי שהוא קו האמצעי (ג) אע"פ שהוא משתעבד עם אברהם ויצחק הנאחזים בין שרי האומות סוף סוף יעקב עולה למעלה ונאחז בספירות הכתר ע"י החכמה והבינה וזהו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה · ואומר והרכבתיך על במותי ארץ · ולפי שזכה יעקב להתאחז בראש הספירות למעלה הנה אברהם נמצא לו ימין ויצחק שמאל ודוד שהוא רגל רביעי הוא סוף עשר ספירות והוא נאחז בקוצו של וא"ו הקוץ התחתון שהוא נקרא יסוד והרי הן כפי כל המקובלים שתי יודי"ן יוד עליונה חכמה יוד (ד) תחתונה יסוד לפיכך ישי אבי דוד יש שיעקב נאחז בו למעלה גם דוד נאחז בו למטה לפיכך ישי דוד יוד למעלה יוד למטה שלשת אבות באמצע שין של שלשה ראשין הגדולה והגבורה והתפארת נצח והוד יסוד · והמבין זה יבין מה שאמר בישי בפרק הרואה והאיש בימי שאול זקן בא באנשים זה ישי (ה) שנכנס באוכלסא ויצא באוכלסא · ואחר שהודענוך זה התבונן מה שנאמר (ו) רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם · האבות הם הם המרכבה חשק כד"א וחשוקיהם כסף · ויבחר בזרעם אחריהם · זה דוד · זרעם ממש כד"א אור זרוע לצדיק זרוע ממש · וסוד הוא עקר הזרע · והסוד (ז) ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה' · כללים גדולים כלל הנה · ואחר שהודענוך אלו העקרים הנכללים במלת יש נכנס בע"ה לשאר הענינים הנכללים בספירה זו · (ח) והספירה הזאת נקרא במקומות ידוע' חכמה וצריך אתה לדעת כי הספירה הזאת הנקרא חכמה היא סוד יוד של שם המיוחד · ומה שאמרנו שנקראת במקומות ידועים חכמה לא בכל מקום לפי שיש מקומות

שהספירה

הנקרא אהבה פירש חסד נקרא כן על שם אברהם אוהבי וגם הוא בגי' אחד (פי' אה"בה גי' י"ג) ר"ל אחדות שלימה ונור הוא מה"ד קשה כנור ומסה ומריבה ע"ש שמנסים ומסטינים האדם ואחר כך הם ריבים ומקטרגי' עליו כד"א יורד ומסטין עולה ומקטרג וזה היה הסבה שעמלק היה יכול להטיל זוהמא ולפגום בהתעוררותו כמו שנזכר למעלה כי ישראל כבר התחילו לנטות בדרך זה והרוצה ליטמא פותחין לו : (א) לדעת מה בין לספירות אין לספירות יש על דרך העקר כמו שפירש שרצו לדעת עיקרו של דבר איך שתיהם מתפשטים מהאחד הפשוט ואם הם צריכים לשתיהם ואלו שאלו לדעת במה השם מתנהג עמהם באותו זמן רק כדי לידע הנהגתם ולא בדרך מסה ומריבה לא היו נענשין כמו שאמר הרב בסמוך : (ב) על ידי שור וחמור כי השור רומז למדת הדין שלמעלה כמו שנאמר ופני השור משמאל וכשמזדוג עמו החמור הבא מכח כחם הקדמוני אז הוא מדת הדין הקשה להכנים כחותה הטומאה בהיכלי קדש (ג) ואע"פ שהוא משתעבד עם אברהם פירש בזמן הגלות : (ד) תחתונה יסוד שהיא קוץ התחתון מהוא"ו גם דוד נאחז בו למט' כי בש"י יו"ד מכאן ויו"ד מכאן יש כסדרו ויש למפרעו וכסדרו ירמוז הש"ין לגדולה וגבורה ותפאר' וכמפרעו ליסוד הוד ונצח (ה) שנכנס באוכלסא ויצא באוכלסא כי ירמוז שיודע לחבר כל המדות בכוונתו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כנרמז בשמו ולכך זכה ויצא ממנו דוד שהיה נאחז בהם גם כן והשלים קשר המרכבה וזהו שמרמז והולך (ו) רק אבותיך חשק שהם היו חשק וקשר המרכבה עם דוד שהוא הצדיק וזרעם אחריהם ועליו ועל המשיח שהוא דוד בעצמו נאמר (ז) ויצא חוטר מגזע יש"י וכו' (ח) כי הספירה הזאת נקרא חכמה וכו' על שם והחכמה מאין

תמצא

וזהו י"ש שישראל לבדם דבקים בו שיכנסו לחיי העולם הבא ואז יהיו יונקים מכל מיני שפע וטובה וברכה שאין להם שעור וקצבה מזאת הספירה הנקראת י"ש · ולפי שהבטיח י' יתברך את יעקב במקום זה על מתן שכר שאין לו שעור בסוד ופרצת ימה וקדמה ולפיכך אמר אכן י"ש יה"וה במקום הזה · ועל זה נאמר (א) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא · ואומר ואתם חזקו ואל ירפו ידיכם כי יש שכר לפעולתכם כי י"ש הוא השכר להשפיע הברכה והטובה ולהכניס אתכם לעולם הבא בשביל מעלותיכם הטובות וזהו סוד שלש מאות ועשר עולמות שהן לפי גדולת עליון אין כל בני אדם לנגדן כדי · ואע"פ כן מסר ה' יתברך חותמו ביד אברהם במדת א"ל כי סוד אל הוא חותם יש עולמות כמו שכבר בארנו וכל אותן העולמות מלאים שפע וברכה שאין סוף וקץ לשעורם · וכשנכנסים ליטול מאותם האוצרות של אלו העולמות עומדים לקטרג יש כתות של שומרי השערים העומדים בב"ד של גבורה כנגד יש עולמות ולפיכך זקרנים מידו לו ושם חביון עוזו · כמה פעמים נמשכים כמה מיני שפע מאלו יש עולמות ע"י גדולה שהיא סוד אל וכשמגיעים למדת הגבורה נדונים אם ראויים אותם מיני שפע לרדת למטה ואם יצא מן הדין שאינם ראויים לרדת למטה נשארים שם באוצרות הגבורה (ב) הנקראים אוצרות צפון ועל זה נאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ועל זה נאמר להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא · וקצת המקובלים אומרים שהוא היש הצפון לצדיקים · ומה שאמר היש יה"וה בקרבנו אם אין · בכאן נרמזו שתי ספירות עליונות כלומר צריכים אנו לדעת באיזו ספירה מתנהג עמנו במדבר אם בספירה ראשונה שכלה רחמים ואין בה דין כלל והיא ספירת אי"ן · או בספיר' שיש בה תערובת דין והיא יש · ויש לה יש כתות מערערי' ומעכבים וא"ת למה נענשו שהרי כהוגן שאלו · דע שאילו לא שאלו ע"י נטס"ה ומרי"בה אלא על ידי נחת רוח היתה שאלתם הגונה אבל (ג) שאלתם היתה באמצעות דברים קשים ולפיכך פגע בהם הכלב השומר בראש המקטרגים והמערערים כר"א ראשית גוים עמלק שהרי נחש על צור · (ד) ולמעלה מן הענין מה הוא אומר הנני עומד לפניך שם על הצור בחרב ובמקום קשה נתאחזו על ידי שאלת דבר קשה נכנסו לומר היש יה"וה בקרבנו אם אין · (ה) והננו רומזו לא נכנסו

וזהו (א) להנחיל אוהבי י"ש ר"ת יש שכר וזהו השכר י"ש עולמות שכן אל הוא חותם יש עולמות פירוש כי ספירות יש עולמות לחשבון אלו וזה גם כן לעיל בשער ה' בביאור כינוי שם אלהים בראש שער ז': (ב) הנקרא אוצרות צפון כמבואר לעיל בשער ו' בכינוי צפון ובתחלת אותו שער (ג) אבל שאלתיהם היה ע"י דברים קשים פירש שהרהרו איך שתיהם הרחמים והדין מתפשטין מהפשוט המיוחד השלם ובאו לכלל הרהור שאין כאן יחוד ורצו למשוך עליהם כח אחד לבד כענין קיבוץ שלמטה בעט' ולהפריד במקום שאין פרוד במסה ומריבה ולפי' פגע בהם הכלב השומר הראש המקטרגים שהוא כח אחד מכחות הטומאה שבמשמרות לשוכה תחת ממשלת סמאל ראש המקטרגים שהוא העומד לשמור המטה מדרך לבא ולנשכו כי כן דרך נחש עלי צור כמו שפירש למעלה בתחלת שער והזכיר כלב ע"ד המדרש שהביאו משל לאדם שהרכיב בנו על כתיפו וכו' כענין זה שרמזו בו גם כן לכלב הזה ואולי לזה הכח היה עיקר עבודת העמלקים כי עוד היום עושים דמות כלב בבית טעותם להיות מנהג אבותם בידם והוא שעשה להם העזים וקראו כנען: ומה שאמר (ד) למעלה מן הענין אמר הנני עומד לפניך שם על צור בחורב כלומר הנני עומד להזהירך על דבר הצור שלא יקננו בצור ישראל ויגרמו להם שום קטרוג וחורבן והם לא חששו לזה ונתאחזו במקום קשה במסה ומריבה ועל ידי שאילת דבר קשה נכנסו לומר היש ה' בקרבנו אם אין כמו שפירשנו (ה) והנני רומז לא נכנסו בדרך

שהרי חכמה ובינה הן ראשי' מדת הדין ואף על פי שאינו דין גמור שהרי הדין הגמור מתחיל מגדולה וגבורה שסביבותן השרים נאחזים ושם קבועים כמה סנהדראות ובתי דינים כמו שבארנו עכ"ז קצת דין יש בשם י"ה אבל בנחת ולא בפסק דין שאין פסק דין אלא מגדולה וגבורה ולמטה ולפיכך אמר אם עונות תשמור י"ה אדני מי יעמוד ופירש הפסוק אם י"ה שהוא עולם הרחמים שומר העונות כשאנו באים בדין לפגוע בדין הגבורה כשנמסר ביד המלכות שהוא אדנ"י לגמרי מי יעמד ומי יתקיים · וכבר ביארנו בשער הראשון כי כשמדת מלכות מתעוררת לגמור הדין בנבראים הרי הוא מכלה מנפש ועד בשר כמו שבארנו בפסוק צדק ומשפט מכון כסאך והרבה הרחבנו המאמר בפירוש דבר זה · ולפיכך אם עונות תשמור י"ה שהוא עולם הרחמים אדני שהוא עולם הדין מי יעמוד לפניך ומי יוכל להתקיים · ועתה הנה מסרנו בידך כמה מפתחות לכל מקום שאתה מוצא בתורה שם י"ה וממה שמסרנו בידך תוכל להתבונן בשאר מקומות ותבין דבר מתוך דבר · וצריך אתה לדעת הדרך שפתח בספר יצירה בשלשים ושתים נתיבות פלאות חכמה חקק י"ה שם יה"וה צבאות וגומר מה טעם הוצרך להזכיר י"ה במקום זה והטעם כי י"ה הוא סוד שלש ספירות עליונות עולם הרחמים · יה"וה הוא סוד התפארת מקום דבוק משה רבינו עליו השלום ומקום יניקת האבות · צבאות הוא סוד יניקת הנביאים ודרך המעלות בספירות מנה כאן ועדיין תשמע זה אם ירצה ה' יתברך ואחר שמסרנו בידך אלו הכללים בשם י"ה נכנס לבאר שאר השמות שהספירה הזאת הנקרא בתורה למען תבין ותדע ותשכיל בע"ה · דע כי הספירה הזאת נקרא בתורה **יש** וצריך אתה לדעת הטעם כי הספירה הראשונה שהיא הכת"ר לפי שנעלמה מעיני כל חי ואין מי שיוכל להתבונן בה נקראת אין כמו שאנו עתידים לבאר בעזר הצור · ואם בא אדם לשאול בה דבר · תשובת שאלתו היא אי"ן · כלומר אין מי שיוכל להתבונן בסוד עמוקה ומעלתה ולפיכך אינה מסויימת באות ידועה אלא ברמיזה בקוצה של יוד · אבל תחלת התפשטות המחשבה וראשית התגלות הסדר הוא הספירה השנייה הנקראת חכמה ובמקום זה אפשר לשאול אע"פי שאינה נגלת איננה נסתרת מכל וכל (א) כמו הראשונה · ובספירה השנייה שהיא החכמה היא סוד התחלת השאלה · ולפי שהראשונה מרוב התעלמותה נקראת אין : השנייה לפי שיש בה קצת שאלה לפי התפשטות אצילות הספירות מן הכתר ולפיכך נקראת יש · וכבר גלה יעקב אבינו מסתרי הספירה הזאת כי לו יאתה יותר מאברהם ויצחק · לפי שנחלתו עולה בקו האמצעי שהוא הדעת עד עולם הרחמים · ולפיכך ויחלם והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו' והנה יה"וה נצב עליו ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יה"וה במקום הזה ולו יאתה לרמוז דבר זה כי עליו נאמר והרכבתיך וגו' · והנני רומז במראות חלום זה נאמר (ב) ופרצת ימה וקדמה וכו' מה שאין כן בשאר האבות ולפיכך עלה על במותי ארץ ואומר אכן יש יה"וה במקום הזה · ופירש פרשה זו ארוך ואין אנו עכשיו בביאורו ·

וזהו

(א) כמו הלשונות כי יש בה קצת גילוי וידיעה על ידי הבינה כדלקמן בכינוי מחשבה · (ב) ופרצת ימה וקדמה וכו' שרומז לנחלתו שמתפשטת לכל הצדדין מעלה ומטה ימין ושמאל כמו שנתבאר פעמים בשער ה' :

מן המצר שהוא סוד זה׳ שיש להם מצרים שבעים שרי האומות סביב · כל רודפיה השיגוה בין המצרים · לפיכך מן המצר קראתי י״ה שאין לו מצרים לפי שהיא מקום הרחובות הנהר ועולה התחמים שאין בהן מקום אחיזה לשרים העליונים ולא לגוייהם אלא ליעקב שהוא קו האמצעי ועולה למעלה מאברהם ויצחק לפי׳ והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך · ולפי׳ מן המצר קראתי י״ה · ומה שאמר ענני במרחב י״ה כלומר ג׳ הספירות העליונות השתים מהן אינן נגלות לעולם והשלישית שהיא הבינה נגלת מקצתה לא כלה כמו שארז״ל המשים שערי בינה נבראו בעולם וכלם נתנו למשה חוץ מאחד והיא שקולה כנגד כל המ״ט שערים שעניה ולפי שהבינה היא ספירה שלישית ועל ידיה פועלת שתי הספירות העליונות שאינן נראות כלל · והבי״נה נקראת רחובות הנהר ועל ידיה באות התשועות והגאולות כמו שבארנו לפי׳ ענני במרחב י״ה באותה הספירה השלישית הנקראת רחו׳בות · ויצחק אמר כי עתה הרחיב יה״וה לנו · והפסוק הזה צורך גדול הוא · והנה על יד הבי״נה שהיא רחובות והיא סוד חמשים יצאנו ממצרים והיא סוד התשועות והגאולות כמו שבארנו ולפיכך עזי וזמרת י״ה ויהי לי לישועה · התורה אמרה ברמז והנביא גלה יותר ואמר הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה · אין שם מקום פחד שאין שם מצרים התורה אמרה עזי וזמרת יה וכו׳ והנביא פי׳ כלומר עזי וזמרת י״ה כלומר בהתאחז שפע י״ה בשתי אותיות אחרונות כי עתה הוא י״ה וכשיתיחד ויהיה יה״וה אחד זו היא התשועה השלמה · המבין זה יבין סוד כי יד על כס יה מלחמה ליה״וה וסוד והיתה ליה״וה המלוכה וסוד ביום ההוא יה״יה יהוה אחד ושמו אחד בשם שלם י״ה עם ו״ה · ואחר שהודענוך אלו הכללים העליונים צריכים אנו לומר סוד מה שאמר חזקיהו בתפלתו אמרתי לא אראה י״ה י״ה בארץ החיים · מהו לא אראה י״ה כלומר מאחר שנאמר לו מת אתה ולא תחיה אמר חזקיה הרי איני רואה עולם הבא שהוא עולם החיים (א) שהוא י״ה כמו שבארנו למעלה· ואילו אומר שאהיה זוכה לראות אפי׳ ספירת מלכות שהיא אחרונה גם היא אמרתי שלא היה לי זכות לראות מה טעם כי שם יופיעו הספירות הבאות משם י״ה ומלכות נקראת ארץ החיים כלומר המקבלת שפע מעולם החיים שהוא סוד י״ה שהבינה נכללת בו · ולא אביט אדם עוד עם יושבי חלד (ב) שזהו סוד אדם הראשון שחזר בתשובה וחדל מעשות עון ועדיין תשמע זה בע״ה : ואם כן התבונן בכל מקום שאתה מוצא י״ה אף על פי שהוא סוד ספירת החכמה הוא רומז על עולם הרחמים שהוא סוד ג׳ ספירות עליונות ואם יש בהן קצת דין הוא בחכמה ובי״נה אבל הכתר כלו רחמים גמורים · ואף על פי שהוא עולם הרחמים (ג) אף על פי כן קצת דין מעורב בשם יה שהרי

בדיניק א׳ כדכתיב בתריה ביום ההוא יהיה י״י אחד ושמו אחד · (א) שהוא יה כמו שבארנו היינו בשע״ת בכנוי עה״ב ובכנוי תהלה כיאור שגם הבינה נקראת יה וכן בתחלת שער זה : (ב) והו סוד האדם הראשון שחזר בתשובה כעניין אחז״ל כי הקריב שור שלא היה לו אלא קרן אחת במצחו שנאמר ותטיב לה׳ משור פר מקרן ומפריס מקרן כתיב חסר יו״ד כי שור לתקן עותותו כי הקרן רומז למלכות כעניין שנאמר וירם קרן משיחו שם אצמיח קרן לדוד ולכך לא היה אלא אחד כי מה שחלק שור לחבר ביחוד אחד ולכך אמר במצחו שהוא באמצעיתו של ראש לרמוז כי לא היתה הקרן הרומז לעטרת שהיא המלכות יונקו האמצעי שהוא התפארת וזהו שאמר הרב ועדיין תשמע זה בע״ה : (ג) אע״פכ קצת דין מעורב בשם י״ה מפני האחוריים אלו כמבואר בשער ה׳ בביאור כינוי שם המיוחד·

כמו

גוים סבבוני במקום שיש להן לשרי האומות מקום אחיזה וזהו סוד וא"ו של שם הכולל שש הספירות כי סוד וא"ו של שם נקרא יה"וה בכל התורה וסימן לך יה"וה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יס"וד עוקץ אחרון ועל זה נאמר כל גוים סבבוני כי סביב אות וא"ו של שם מקיפים כל שרי האומות · ומאות וא"ו ולמעלה שהוא סוד י"ה אין להם עליה ואחזה על במותימו תדרוך והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך ולפי שנאמר כל גוים סבבוני נאמר ראשית גוים עמלק ולפי' הוא (א) נכנס תחלה לגלות סתריהם של ישראל ופשט יד בשתי אותיות אחרונות של שם וה' · לפיכך כי יד על כס יה מלחמה לי"י בעמלק · כשהוא אומר מלחמה לי"י בעמלק אינו יודע מי במי (ב) כשהוא אומר מדור דור גלה הדבר וגלה מקום שפשט בו יד עמלק (ג) וסימן דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת · (ד) זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור לפיכך זכור יה"וה לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה · ואחר שידעת זה תוכל להתבונן מה שקבעו הנביאים בשני מקומות עובדיה גם אדומי אמר בנבואת אדום ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו (ה) והיתה ליה"וה המלוכה · זכריה אמר ואספתי את כל הגוים לירושלם למלחמה וגומר ויצא ונלחם בגוים ההם ביום הלחמו ביום קרב ואז והיה י"י למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה י"י אחד ושמו אחד ואומר ראשית גוים עמלק · זהו סוד כי יד על כס יה מלחמה ליה"וה בעמלק מדור דור · ורבותינו ז"ל תקנו בפסוקי דזמרא שני אלו הפסוקים בסוף ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליה"וה המלוכה · והיה יה"וה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יה"וה אחד ושמו אחד · במקום זה הקריבו שתי נבואות זו לזו · ובהתאחד אלו שתי נבואות יתיחד השם יתברך ב"ה · והמבין עומק מה שתקנו בדבר זה : יבין סוד כל גוים סבבוני בשם יה"וה כי אמילם וסוד ראשית גוים עמלק וסוד פרשת זכור ופרשת מעבר יבוק לפיכך יש לך להתבונן מה שכתוב בתורה כי יד על כס יה ע"י יבאו התשועות והגאולות והטובות לישראל כי בשעה שישראל בגלות כביכול נוגעת הצרה לאברהם יצחק ויעקב ודוד הכלולים בסוד וה' ולפי' שם י"ה צריך להושיע ולגאול וסי' עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה· ואומר מן המצר קראתי יה

מן

הנרמז בפרשת זו מכאן ואילך הולך הרב ומבאר כל מה שאומר מרמז הפסוקים והם מבוארים ממה שפירשנו ומה שאמר כי הוא (א) נכנס תחלה לגלות סתריהם של ישראל רצה לומר במה שהיו תחלה נסתרים ונכנסים בצל שד"י והוא גילה סודם וגילה מקומם להוציא הפנימית לחוץ ולהכנים החיצונית ואמרו (ב) כשהוא אומר מדור דור גילה הדבר וגילה המקום שפשט בו יד עמלק פירש כי אמר מלחמה לה' בעמלק מפני שפשט ידו מדור דור שהיא יסוד המלכות הנקרא דור דור כמו שפירש למעלה בשער ב' בכנוי הר · ואמר (ג) וסימן דור הולך ודור בא כי לפעמים השפע מסתלק ממנה ומסתלק מישראל ולפעמים בא ויהיה א"כ עיקר שם דור על העטרת והארץ לעולם עומדת כלומר כי הארץ לעולם עומדת לקבל וגם ירמוז דור הולך ודור בא על הנשמות היוצאות ממנה לעולם והיא עומד תמיד לקבלם · (ד) זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור כלומר זה שמי אלהי אברהם ויצחק שם תחלת העולם והמשכת' הבנין שנאמר עולם חסד יבנה וזה זכרי שהוא אלהי אברהם יהיה נזכר עם דור ודור שהיא העטרת שהיא דירתו והוא דרך בינוני כמדייר בי דיירי כענין שנאמר השוכן אתם בתוך טומאתם · (ה) והיתה לי"י המלוכה פירש שאז יחזור המלכה בדיבוקה כשיעלו המושיעים שהם ה' אלהי נבואות לשפוט את עמלק שהוא בכוש"ל עשו כמבואר למעלה בשע"ב בכינוי הר וכן נרמז בנבואות זכריה שנאמר ונלחם י"י בגוים ההוא עמלק שנאמר ראשית גוים עמלק אז יהיה הכל

ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה · א"עפ שעמדו ישראל בסיני ופסקה זוהמתן עם כל זאת פגם הלבנה לא הוסר מעולם כי אם לפעמים בדלוגים בבא קרבנות ירועים שעירים (א) ידועים שבהן נדבק שעיר ראשית כמו של עמלק וסימן ראשית גוים עמלק וכשבא עמלק (ב) הוסיף פשע על פגם הלבנה ונגע בכף ירך יעקב ולפיכך (ג) נפרצה מלכו' בית דוד · והנה כשנקצצו הנטיעות בזמן אדם הראשון ונגע עמלק בכף ירך יעקב (ד) נקבעה פרשת זכור · והרי שתי אותיות אחרונות של שם כביכול פגומות ע"י עמלק והטעם (ה) כי יד י"הוה נגעה בם כאמרו והיתה יד יה"וה בכם ואומר (ו) דרך נחש עלי צור וסימן ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים · ברפיון ידים · (ז) ולפיכך הוצרך לומר כי נחש הקדמוני ועמלק שניהם נגעו בשתי אותיות אחרונות שהם ו"ה ולא נשאר מן השם שלא פשטו יד בו כי אם אותיות י"ה לפי שאין בהם מקום אחיזה לשרים העליונים לפי שהן למעלה כמו שבארנו · (ח) ולפיכך כי יד על כס י"ה נגעו בכסא ונתנו בו פגם ונשאר כ"ס נגעו בשתי אותיות אחרונות ונשאר י"ה ולפיכך על כס י"ה (ט) והמבין זה יבין סוד פרשת זכור ופרשת מעבר (י) יבוק כי הכל כלול במקומו הללו · והנני רומז · כל גוים

בנחש הקדמוני והנחש עצמו דבוקו וכמו בדור דור שהוא יסוד ומלכות הנקראים כן כמבוא' למעלה בשע"ב בכנוי הר : (ה) שעיקרה בתחתונים היתה כמבואר למעלה בשער א' בכנוי שכינה · (א) ושעירים ידועים הם שעירי ר"ח ושעירי י"הכ כקרבן החטאות שהם באים להסיר קטרוג המקטרגים שנקראים שעירים וראשית כחו של עמלק שהוא סמאל והוא ראש כל השעירים מתדבק ומתעסק באותן השעירי' ליטול חלקו מהפרם הבא לו מאותן הקרבנו' ולא יהיה לו פנאי לקטרג ולפגום בזמן ההוא ועולתה קפצה פיה ונתהפך למליץ טוב כמבוא" בספר הראקנט בפרש' הקרבנות ובפרשת אחרי מות בענין העזאזל ושם הארכתי : וכשבא עמלק הוסיף (ב) פשע על פגם לבנה פירש הוסיף קיטרג על פגם אדם הראשון והפריד יותר העטרת שהיא כף ירך יעקב מישראל וזהו סוד ויזנב בך כל הנחשלי' אחריך : (ג) ולפיכך נפרצה מלכות בית דוד פירש נפרדת העטרת שהיא נקראת מלכות בית דוד כי שם מלכותו תלוי כמו שנתבאר פעמים · (ד) ומפני הקיצץ והפירוד הזה נקבעת פרשת זכור כלומר נצטווה ישרא' בזה לחזור ולקבוע הזכר בנקיבה וזכור זכר לשון נופל על הלשון · (ה) והטעם כי יד ה"נגעה בה פי' היד השמאלית יד כהה היתה אז בישרא' על פשעם ברפידים וכאותם היש ה' בקרבנו אם אין ולכך היעיל אז קיטרוג עמלק עליהם (ו) כי כן דרך נחש עלי צור כלומר בשעה שמ"ה הקשה כצור מתעוררות מוצא הנחש דרך לבא ולקטרג וזהו ויבא עמלק וילחם עם ישרא' ברפידים בזמן שהיה רפיון ידים שהיה השמאלית נעשית רעה כנגד האומות ואדרבה חזרה לאויב לישרא' והשיב אחור היד הימנית גם כן · (ז) ולפיכך הוצרך לומר כי הנחש הקדמוני בזמן אדם וסרו של עמלק שניהם נגעו בשני אותיות אחרונות של שם שה"א אחרונה היא אות העטרת וקוץ התחתונות מהו"או הוא היסוד כי עד שם מקום אחיזתם ולפיכך(ח) אמר כי יד על כס יה כי היה מקום נגיעתו בכבא שהוא העטרת וכלוק הא" ממני שהוא אחדות ויחוד עם העליונות הפריד ממנה ולכך נשאר כס ונשאר יה : (ט) והמבין זה יבין עוד פרשת זכור כמו שפירש בסמוך לחזור ולחבר הזכר בנקי"בה · ויבין גם סוד מעבור יבוק כי גם התאבק שרו של עשו עמו לראות אם יוכל להתאחז במדת יעקב קו האמצעי ולא יכול כי הוא למעלה במקום שאין לו אחיזה וירא כי לא יכול לא חנע בכף ירכו שהוא העטרת ששם היה לו מקום אחיזה וקיעקע אותו ממקומו מחמת חוזק קינונו של אדם הראשון כמו שאמר בסמוך כי פגמו לא הוסר לעולם אף על פי שיעקב רבה שתקנו במעבר זה כמו שכרוז במעבר יבוק כי יב"ק במספר השלשה שמות הכלולים הכל אה"יה י"הוה אדונ"י שירבה לתקנם ולחברם יחד שיחוד שלם וגם כן לא יוכל להסיר הפגם לגמרי וזה היה כיוון המתאבקות ונגיעת הירך ומלת ויעבור את מעבור יבוק המלת ויעבור כארן ויעבור י"י על פניו מרומז למספר ע"ב שמות ור"יו אותיותיהם שרבה לתקן מדתו בכל התיקונים וכן אלו השלשה שמות הנכללים במלת יבוק אותיותיהן י"ב כנגד י"ב הויית הנה לך כל הסוד הנרמז.

קבלת יחוד י"י ית'. והנה הודענוך בשתי אלו ההין שהם סוד כל מקום שאתה מוצא בתורה כתוב בפסוק אחד אד"ני י"הוה. או י"הוה אדנ"י ואחר שמסרנו בידך אלו העקרים בשער זה יש לנו להכנס בשאר השערים שכוונתנו בחבור זה בהם. והשם למען רחמיו וחסדיו יורנו דרך האמת:

יהוה · בינה · יובל תשובה צדק עליון באר שבע מליץ עליון רחובות הנהר לבנון גאלה ה' ראשונה של שם סוחרת מי נדר שכינה עילאה מקור חיים · כפורים · עולם הבא שופר גדול · גבורות · תהלה · אם עילאה:

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה ·

השם התשיעי משמות הקדש

הוא הנקרא י"ה · צריך אתה לדעת כי השם הגדול שהוא י"הוה ית' הוא הנקרא שם המיוחד (א) כלומר סוד יחוד כל י' ספירות כאחת · (ב) וכבר בארנו כי שתי הספירות הראשונו' כלולות באות י"וד של שם המיוחד · קוצו של י"וד סוד הכתר · ועקר ה"יוד סוד החכמה והספירה השלישית מתאחדת בשתיהן היא סוד הבינה הכלולה בסוד ה' ראשונה של שם · נמצאו שתי אותיות של שם שתיהן כלולות בג' ספירות עליונות ואות ו"או של שם היא כוללת שש ספירות ג' מחציאות ו"או ולמעלה ואלו הן גד"ולה גב"ורה תפא"רת · וג' מחציאות ו"או ולמטה ואלו הן נצ"ח הו"ד י"סוד · והספירה האחרונה של שם שהיא עשירית כלולה באות אחרונה של שם שהיא אות ה'. ועתה צריכים אנו להודיעך מה טעם שתי אותיות של שם הראשונות נקראות בפני עצמן ושתי אותיות אחרונות של שם אינן נקראות בפני עצמן · כבר ידעת מה שפי' בשני ההה"ין של שם: ה' ראשונה שהיא הב"ינה מיחדת ז' ספירות תחתונות עמה · ה' אחרונה שהיא מלכות היא מתיחדת עם ט' ספירות עליונות ע"י י"סוד · סוף דבר עקר כל עשר הספירות הוא ג' ספירות עליונות אשר מהן נשפעות כל שבע התחתונות ואם ח"ו יפסקו המשכות השלש אז נמצאת חרבן הבית ושריפת ההיכל וגלות הבנים בין האומות · ולפי' חצי השם הראשון שהוא י"ה אפשר לו להקראות בפני עצמו חצי השם האחרון שהוא וה" א"א לו להקראות בפני עצמו לפי שהוא קציצה בנטיעות · כי אין העליונות תלויות בתחתונות וגם במניינו אינו עולה בכל השם · וכשאת' קורא י"ה הרי גם חצי השם האחרון נכלל בו ואין זה שום קציצה וכן (ג) מניינו במילואו בסוד י"וד ה"א עולה כ"ו ומציו ככלו · וזה בחצי השם הראשון אבל חצי השם האחרון עמידתו וקיומו בסוד י"ה הוא וצריכים אנו לעוררך על מקומות הרבה בתורה שנאמר בהן שם י"ה כגון כי יד על כס יה מלחמה ל"יהוה בעמלק · מהו מדור דור · וזהו פי' הפסוק עמלק הרשע בא מכח נחש הקדמוני (ד) ושם הוא דבוקו וכחו ומערת הטיל נחש הקדמוני זוהמא בחוה קצץ אדם נטיעות למעלה והפריד אלוף וזהו סוד סלוק שכינה שעקרה (ה) בתחתונים היתה ולא

שער התשיעי (א) כלו' סוד יחוד כל י' ספירות כאחת פי' כל ה' י' ספירות כלומר כח"ב כשם זה כמו' והולך (ב) וכבר ביארנו הייכו בתחל' שע"ה בביאור אותיו' השם ושם כל הענין שמזכיר והולך מהד' אותיות מבואר באריכו' שער ה'. (ג) וכן מנייכו במילואו בסוד י"וד ה"א וכו' פי' וכן אותיות י"ה במילואם עולים במספרם כ"ו כמנין השם כולו ומחצית תחתונה תיבתו. (ד) כי שם דבוקו וכחו פי' דיבוקו וכחו של עמלק

בנקס

שער ח

(א) והיא סוד ה' ראשונ' של שם י"הוה ית' · וכבר הודענוך בשער הזה היאך אלו שתי הספירות שהם ב"ינה ומלכו"ת מכוונות זו לזו בשמונת הספירות ואלו הן הנקראות בכל התורה י"הוה אדנ"י בבואם כאחד כמו שבארנו · והנה סוד הב"ינה היא שער הספירות העליונות וממנה יקבלו שפע ברכה שבע הספירות התחתונו' כמו כן ספירת מלכות היא שער כל עשר הספירות וממנה יקבלו שפע ברכה וקיום ועמידה כל הנמצאים שבעולם עליונים ותחתונים · והנה ספי' המלכ"ות היא בית קבול לכל הברכות הבאות מספירת הב"ינה · ולפי' זו דוגמ' זו ושתיהן · בינ"ה ומ"לכות הן סוד שתי הה"ין אשר בשם י"הוה ית' · ה"א ראשונ' בינה · ה"א אחרונה מלכו"ת · והנה המלכו' מקבלת סוד שפע הברכו' הנמשכו' מן הב"ינה כמו שפי' ולפי' זו שמ"טה וזו יוב"ל · זו שכינ' עלא' וזו שכינה תתאה · זו אם עלאה · וזו אם תתא' · זו בית שער לספירות עליונו' · וזו בית שער לספירות התחתונות · על ידי ה' ראשונה מקבלות ברכות שאר כל הספירות · ועל ידי ה' אחרונה מקבלים ברכות וקיום כל הנמצאים הנבראים זו נקר' תהלה וזו נקרא' תפלה · זו נקראת כפור · וזו נקראת כפורים · זו נקראת שמינית · וזו נקראת שמינית · מלמעלה למטה מלכ"ות שמיני' מלמטה למעלה ב"ינה שמינית לפי ששתי הספירות העליונות כלולות בב"ינה כמו שפי' וזהו סוד וביום השמיני עצרת תהיה לכם · וכבר בארנו למעלה · ותפוש בידך עקר גדול בשתי אלו הספירות שהן ב"ינה ומ"לכות כבר הודענוך ששתיהן מכוונות זו לזו ומקבלת שפע ברכה זו מזו · ועתה תצטרך לדעת ששתיהן סוד הפרנסים אשר חותם כל שם י"הוה ית' מסור בידיהם ה' העליונה שהיא הב"ינה היא סוד הפרנס העליון שממנו יקבלו כל הספירות שפע וברכה ולפי' תמצא שחותם כל השם מסור בידה שהרי השם הנכת' י"הוה והוא נקוד בנקוד אלהים והוא נקרא בשמו בדרך זה י"הוה ונקרא אלהים הרי השם הנקר' בנקוד' לפי שהיא נושאת כל החותם · ה' אחרונה שהיא המ"לכו' היא סוד הפרנס הגדול האחרון שממנו יקבלו עולם המלאכי' נציבותם ומחנותם שפע קיום פרנסה וחיים · וכן עולם השמים חמה ולבנה וככבים · וכן צבא הארץ מיני מתכות צמחים ובעלי חיים למיניהם כלם יקבלו כח קיום ועמידה וחיים כפי הראוי מספירת המ"לכות שהיא סוד ה' אחרונ' של שם ולפי' תמצ' שחותם כל השם מסור בידיה והיא נקרא בשמו בדרך זה נכתב י"הוה ונקרא אד"ני הרי השם הנקרא כנקודה · נמצאת למד כי שם י"הוה ית' שני נקודים יש לו בתורה האחד נקוד אלהים שהוא סוד הב"ינה בדרך זה י"הוה בפסוק י"הוה אד"ני י"הוה במה אדע כי אירשנה וכן ביוצא בהן · השני נקוד אד"ני שהוא סוד המ"לכות בדרך זה י"הוה בכל התורה ואם תתבונן העקר הגדול הזה שמסרנו בידך במקום זה תבין סוד שני הה"ין שבשם היאך הן ממונות זו כנגד זו ומפתחות השם בידיהן זו למעלה וזו למטה · בנקוד שתיהן השם נקרא בכל התורה לא בנקוד אחד ומכאן תבין סוד שכינה ביחוד שני הה"ין ושתיהן כותה אחת זו שואבת מזו והכל יחוד שלם לשם ית' והיודע לכוין סוד שתי אלו הה"ין שבשם צריך (ב) לכוין בשע' היחוד כי בשתיהן הוא סוד היחוד השלם ועל שתיהן נאמר יהיה י"הוה אחד ושמו אחד לכוין זו כנגד זו וליחד הספירות זו לזו וזהו עקר ליודעים עקר

קבלת

(א) והיא ה' ראשונה של שם הוי' כי הבינה כרמוזה בפה ולשון אשר בהם ה' מקורות הדיבור לכך כרמוזה בה' כמבו' למעלה בשע"ב בכנוי ברית ולעיל בתחלת שע"ה בביא' אותיו' השם כמו שבי' בתחי' שער זה · וכבר ביארנו למעל' בתחי' זה השער · (ב) צריך לכוונו בשעת הייחוד פי' בשעת קריאת שמע בהזכרת שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד כי בשתיהן סוד הייחוד הגמור כמו שביארתי למעלה בתחלת זה השער ובסוף:

שער

תספרו חמשים יום והיא (ה) גרמה למתן תורה · בסכו' שמנה ימי' עם חג עצרת · וכבר הודיענוך שהם שמונ' ספירות שמתחילו' להמנות מספיר' הב"ינה ושבע תחתיה תן חלק לשבע' וגם לשמנ':
והנה רמוז הוא (א) חמשים הוא שמנה והמבין יתבונן · אבל שמנת ימי חנוכה שתקנו השמן בא מן הרצון לספיר' הב"ינה והב"ינה סוד המנורה ונרותיה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות · המנור" והנירת לפקוח עיני' עורות פקח עיניך וראה · כי שמנת ימי חנוכה הם סוד הענין והנס הגדול והיודעים עקרי הדברים יודעי' כי הנס הנעשה בשמן ע"י ספירת הב"ינה הוא כי משם תולדת השמן מן הר"צון ולפי" (ב) המנורה והנרו' והשמן סוד כל הספירות · והמגלה סוד זה מנורת זכריה ושני צנתרות זהב המריקים מעליה הזהב שאינם (ג) צריכים להביא שמן ממקום אחר אלא שני הצנתרות מריקים בשנים זיתים עליה המבין (ד) זה יבין סוד"יה · וסוד כל הנשמה תהלל"יה · וסוד הלל גמור בשמנ' ימי חנוכה : הרי רמזנו לך רמזים גדולי' וחזקים ועמוקים במה שתוכל להתבונן בסוד ההלל ובסוד כל מקום שנ' בו תהלה · ולא לחנם אמרו כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא · דברים גדולים רמזו הנה כי סוד תהלה הוא סוד העולם הבא כמו שפי' בשער זה · ואל תקש' ותאמר והלא אמרת כל האומר הלל גמור בכל יום הרי זה מחרף ומגדף · הלל גמור לחוד תהלה לחוד הלל (ה) גמור אינו נאמר אלא על טעם ידוע · תהלה הוא סוד ערך תקון הספירה ותכסוסיה ומעלותיה אבל אינו גוף ההלל · ולפי" אמרו כל האומר תהלה לדוד וכו כלומר כל האומר המזמור הזה בכל יום שהוא מתחיל בלשון תהלה שהוא סוד ספירת הב"ינה ויש בו כמה תכסיסים ומעלות משתי הספירות המכוונות זו לזו שהן ב"ינה ומלכ"ות מובטח לו שהוא בן העולם הבא · ואם תזכ' ליכנס בחדרי המעלו' שבמזמור הזה תראה ותשמח · ואחר שידעת זה התבונן בסוד המלכות שהוא אדנ"י שהוא סוד התפלה כמו שפי' בשער הראשון הוא השער שבו נכנסים להגיע לספירת התהלה שהיא שמינית לה ולפיכך כללם כאחד בזה הפסוק ואמר בתחלה אדנ"י שפתי תפתח שהוא סוד התפלה ואח"כ ופי יגיד תהלתך · כלומר בהיותי זוכה לסדר התפלה כהוגן אזכה להיות ראוי להעריך תהלה · כמו שבארנו לישרים נאוה תהלה וכמו שפירוש בפסוק וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים ושמור העקרים הללו בענין תהלה ותפלה. והספירה הזאת היא אות שניה מאותיות השם

והוא

התורה שנתנה בגבורה והיא גם כן כח התפארת שהוא תורה שבכתב וכן היא שבת הגאולה ותחלת כל הטובות כמבואר למעלה בתחלת זה השער · (א) הוא חמשים הוא שמונה והמבין יבין כי הבינה השמינית במספר הפשוט והיא שער החמשים בכללה השבע שתחתי' שכל אחד כלולה מכולם (פי' מכל ז') ואם כן הם מ"ט שערים והיא השער החמשים כמו שפירש למעלה בתחיל' השער: (ב) ולפי" הנירות וכו' פירש שבעה הנירות שהם ז' ספירות והמנורה רמז לבינה שהיא יסודם כמו גוף המנורה לשבע הנירו' ובשמן ר"ל השפע הבא מן הכתר עליון ומחכמה לבינה ומהבינה לשבעה הנירות ומנורת זכריה ושתי הצנתרות ושני זיתים רומזים גם כן שזה כי השתי צנתרות המריקים מעליהם משני הזתים על גולת המנורת וז' נירותיה רומזים לשמן היורד משני צינורות הכתר חכמה על הבינה וז' הספירות וזהו שאמר שאינה (ג) צריכין להביא שמן ממקום אחר כי משם תולדו' השמן היורד: (ד) המבין זה יבין סוד י"ה ר"ל שהמבין כל זה שאמרנו בזה הענין מתחילה · (ה) כי הלל גמור אינו נאמר רק על טעם ידוע היינו כשרוצה להזכיר שבחי המדה הזאת על הנסים והנפלאות וזה אינו ראוי בכל זמן ובכל מקום כמו שנתבאר למעלה אבל תהלה לדוד אינו אלא סוד הזכרת תיקונו של הספירה ותכסיסיה להשפיע לכל חי לכון מזונו ופרנסתו ע"י המלכות וזהו הצריך לאדם בכל יום לכך ראוי להזכירו ולעורר עליו חידי עלותו לבקש ולהתפלל על צרכיו לפני הש"י

והיא

(א) וצריכים אנו לעורר על עקרים גדולים רמזו אותם רבותינו בענין התהלה להודיע שאין כל אדם ראוי להלל ואין כל שעה ראויה להלל · לפי שהמעלה הזאת גדולה היא עד מאד. אמרו בברכות פ"ק אר"ש בן פזי מאה ושלש פרשיות אמר דוד בספר תהלים ולא אמר הללויה עד שראה מפלתן של רשעים שנא' יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם הללויה : עתה התבונן שני דברים גדולים שרמזו האחד שאין ראוי להזכיר ענין התהלה זולתי במקום שהיא מזומנת כלומר לעשות הנסים והנפלאות ולהשמיד הרשעים כמו שעשה במצרים ששם נאמר הלל הראשון כמו שנאמר השיר יהיה לכם כליל התקדש חג · והשני שאעפ"י שראה דוד כמה נפלאות ה' לא מלאו לבו להזכיר הלל אלא באותו דבר הראוי להלל. משל במי שלובש בגדי מלכו ועוסק במלאכה פחותה היש בזוי גדול מזה לפיכך א"ז האומר הלל הגדול בכל יום הרי זה מחרף ומגדף · ולפי גודל מעלת הב"ינה אין ראוי להזכיר שבחיה אלא במקומות ובשעות הראויות להזכיר · והנה הנביא מכריז ואומר כי אין כל אדם ראוי לתה"לה · אני י"הוה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותה"לתי לפס"ילים · וכי תעלה על דעתך שתהלתו אפשר לתת לפסילים · אלא דבר ידוע למקובלים כי כל תפלה שאינה הגונה נקראת פסולה (ב) וקבלה היתה לה"כך וכן הוא פי' הפסוק מי שלא נכנס לשמש בספיר' המ"לכות שהיא תחתונה בעת התפלה איך אפשר לו ליכנס לפני רום המעלות לפני ספירת הב"ינה · לישרים נאוה תהלה אבל לא לפסילים · הבן זה מאד : ועתה צריך אתה להתבונן כי כבר בארנו למעלה בשער זה כי הנש"מה דבקה בספירת התה"לה · והר"וח בספירת התפ"ארת · והנפש בספירת המלכ"ות · והנה דוד פי' הדבר בסוד ואמר כל הנשמה תהלל יה הללויה · וכבר ידוע הוא למקובלי' כי (ג) שם י"ה רמז לשלש ספירות עליונות ולפיכך תלה בהן הנשמה וההלל ואמר כל הנשמה תהלל יה · ואם תאמר והכתיב הללי נפשי את י"הוה הרי ההלל תלוי בנפש · דע כי הלל הנשמה תלוי בשם י"ה הלל הנפש תלוי בשם י"הוה כי בו נכללת ספירת המלכו"ת שהיא סוד ה"א אחרונה של שם · ושני מיני הלל הם הלל גמור והלל שאינו גמור · הלל גמור תלוי בספירת הב"ינה מקום שאין בו חסרון כל דבר ולא נדבק בה פגם לעולם לפי שהיא למעלה מכל השרים והיא דבקה בעולם הרחמים · והלל שאינו גמור תלוי בספירת המלכו"ת ולפי שלפעמי' הרב' היא נפרצת ופגם דבק לה כשישראל חוטאים ומכעיסים כך הלל שאינו גמור והוא בדילוגין נקרא כנגדה · זהו סוד הלל גמור והלל שאינו גמור · והבן זה מאד · והלל של ראש חדש שאמרו שהוא מנהג לפי שזמן כפרה הוא והלבנה (ד) פגימה היתה וחוזרת להתחדש · אבל הלל הנסי' והנפלאות והלל השמחות והטובות כהלל הפסח שבועות וסכות באותן הזמנים הופיע ספירת הב"ינה · בפסח וחמושים עלו בני ישראל ובה נגאלו · בעצרת

תספרו

(א) כאוה תהלה כי הישרים יודעים את הראוי לומר בהלל ואת הראוי לשתוק כי הרבה דברים שיחשבו שהם שבח והלל לו ית' ואינו כן לפי שהם שבח בערך אלינו אבל בערכו ית' הם גנאי גמור וחסרון גדול בחוקו כמבואר בספרי' המדברים בתארי' השם ובשבחיו איך ידבר ויתנהג בהם האדם : (ב) והקבלה היתה להם כך כמבואר למעלה בסוף שע"ב : (ג) ושם י"ה ידוע כי הוא רומז לג' עליונות כמבו' למעלה בשע"ה בביאור אות שניה של שם ולקמן בראש שער ט' והלבנה (ד) פגומה היתה וחזרה להתחדש כלומר ולכך אומרי' בו הלל על הכפרה ועל התחדשות שפע הלבנה העליונה אז כי כל הדברים משתלשלים ובאים מלמעלה וכמו שהתחדשות בלבנה למטה כך הוא למעלה אבל אין גומרים בו ההלל מפני פגימתה ופריכות פעמים. (ה) והיא גורמת למתן תורה כי היא התחלת הדין שממנו ירדה

התורה

נחלשת (ה) והסור צור ילדך תשי ואומ׳ עורי עורי לבשי עוז זרוע יי ואומר איה קנאתך וגבורתך וכל זה לפי ששרי אומות העולם כנגד מדת הגבור"ה שהם בעלי המצר והנביא צועק ואומר על מדת הגבור"ה גלתה יהודה מעוני היא הלכה בגוים כל רודפיה השיגוה בין המצרים · בין המצר"ים בוראי · כל זה במדת גד"ולה וגבור"ה שיש להם מצרים כמו שכבר בארנו · אבל ספירת הב"ינה שהיא למעלה מכל שרי האומות ואין לה מצרים היא הנקראת גבורות כובשת הכל תחתיה · (ו) וזהו סוד שופ"ר גד"ול וטעם גאולה וח"ירות · ולפי שהיא מתגברת על כל הגבורים ואין מי שיוכל להזדווג לה מכל השרי׳ העליונים הפסוק מכריז ואומר מי ימלל גבורו"ת יי׳ · ו"זשה והתברכו בו גוים ובו יתהללו והבן זה מאד כי צורך גדול הוא לכמה מקומות ותדע ותבין מה שקבעו בתפלה מי כמוך בעל גבורו׳ ומי דומה לך (א) דבר גדול רמזו כאן והספירת הזאת היא נקראת **תהלה** וצריכים אנו להודיעך עקרים תלויים בזה הענין · צריך אתה לדעת כי שתי הספירות שהן יהו"ה אדנ"י מכוונות זוכנגד זו · והעליונ׳ נקרא תהלה והתחתונה נקרא תפלה · והטעם לפי שהעליונה דבקה בראש המעלו׳ וממנה יבאו כל מיני אצילות ושפע וברכה וחיים · ולפי׳ נקרא תהלה · כלומר שעלינו לשבח ולהלל למי שעשה עמנו ועם אבותינו את כל הניסים האלה והוציאנו מעבדו׳ להירות ועל זה נקרא תהלה · והתחתונה נקרא תפלה · והטעם לפי שהתחתונה דבקה בסוד התפלו׳ והתחנונים לפי רוב החטאות והלכלוכין שחוטאי׳ ומלכלכים הבנים הדבקים בה · ולפי׳ ספירת המלכות היא סוד התפלה · וסי׳ (ב) ואני תפלה וזהו סוד אלהים אל דמי לך · ולפי שהתפלה דבקה במדה זו נקבעו שערי כל התפלות בשם המיוחד לה שהוא אדני וסדרוהו בראש כל התפלות אדנ"י שפתי תפתח ופי וגיד תהלתך שזהו שער כל התפלות כמו שכתבנו בשער הראשון · אבל ספירת בי"נה שהיא דבקה בראש המעלות וממנה יבאו החיים והברכות וכל מיני אצילות קיום ועמיד׳ הוא סוד התהלה כלומר להלל ולשבח לפאר ולרומם על כל הטובות הנסים והנפלאו׳ שעשה עמנו תמיד לפי שהיא סוד החירו׳ והגאולה כמו שכתבנו · ובהופיע׳ יופיעו הנסים והנפלאות לישראל · והנה סוד (ע) התפלה הוא ענין התחנונים · ובקשת רחמים לרחם עלינו ולסלוח חטאתינו ולהושיענו מצרינו ולהשלים די מחסורנו ולהחיות אותנו ולשמרנו מכל מיני משחית ופורענות וכל כיוצא באלו הבקשות התלוייות בתפלה וכל אלה הדברים הם דבקים בספירת המלכו"ת · אבל סוד התהלה הוא אחר שקבל יי׳ ית׳ תפלותינו ואחר ששמע קולנו יקבל תחנונינו וסלח חטאתינו והגשי׳ אותנו מצרינו והשלי׳ די · מחסורנו ושמר אותנו מכל מיני משחי" ופורענו׳ אז חובה מוטלת עלינו להלל ולשבח לפניו על רוב הטובות שגמלנו · ועתה ראה ההפרש שבין תהלה לתפלה · הרי לך כי התפלה דבקה בספיר׳ המלכות והתהלה דבקה בספירת הב"ינה שהיא סוד הגאולה וההירות וכל מיני הישועות ולפיכך הכל ראויין לתפ"לה ואין הכל ראויין לתה"לה · כי התפלה כל אחד כפי צערו מתפלל על צרתו · אבל התהלה מיוחדת להודות ולהלל לשם על גודל טובותיו שעשה ומי הוא שיאריך שבחו לפיכך נאמר לישרים נאוה תהלה

וצריכים

בלשון רבים כי כל הגבורה בכחו להגביר וגם להחליש ולכבוש קצת מהם :(א)דבר גדול רמזו כאן כי רומז לגבור, שכינה כמו שכרמזו גם כן כא"י שאומר מי כמוך ומי דומה לך · (ב) ואני תפלתי כלומר מדת אני שהוא המלכו, כאבותא במקומו בשער א׳ היא תפלה ועליה כאמר אלקים אל דמי לך לתפילת ישראל לפיכך כאומר לישראל

הנקראת גאולה ונקראת כפור"ים ונקראת י"ובל ונקראת חיים תבין סוד שופר גד"ול. (א) וכבר הודענוך כי במדה הזאת יצאו ממצרים ובמדה הזאת אני עתידין ליגאל והנני מבאר. כבר הודענוך כי המדה הזאת היא למעלה מכל שרי האומות ונקראת במתי ארץ כי כל שרי האדמה אינן עולים ונאחזי' אלא עד ספירת גד"ולה וגב"ורה שהן למטה מספירת ב"ינה. וכשגלו ישראל נתפזרו בכל הארצות ורדו בהם כל האומות כאמרו והפיצך יי' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה ארץ. וא"כ בהיות השם ית' מתעורר לקבץ נדחי ישראל צריך לעורר עליהם המדה שהוא למעלה מכל האומות והיא ספירת הב"ינה וכשיתעורר השם ית' אותה הספירה העולה על כל האומות אז (ב) ירגזו השרים העליונו' ויפלו ואין מקום להם לעמוד כאומרו יפקוד יי' על צבא המרום במרו' ועל מלכי האדמה באדמה. ולפיכך יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים ואומר ה' אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן וסמיך ליה וי"י (ג) צבאות יגן עליהם בודאי וא"ת במצרים כיון שנגאלו במדה זאת מדוע לא נתקע בה שופר. לפי שאותה הגלו' היתה תחת מצרים לבד אבל גלות זו שהיא תחת כל השרים העליונים ותחת יד כל משפחו' האדמה צריך לעורר עליהם כחו הגדול ברעם וברעש גדול ובקול שופר נאמר והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני עמים רבים. וא"ת מדוע הוצרך למצרים כחו הגדול הואיל ואינה אלא משפחה אחת. דע שאין בכל שרי מעלה גדול מושר של מצרים וזהו שאמרו הכמים ארץ מצרים שנייה לארץ ישראל ולפיכ' הוצרך לו לעשות אותות ומופתים ולהוציאם בכחו הגדול ולהראות גדולתו. והבן זה מאד והנני רומז. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאו' ייראו גוים ויבושו מכל גבורתם ישימו יד על פה ואזניהם תחרשנה ילחכו עפר כנחש. (ד) בכאן רמז קציצת השרים העליונים ונפילת האומות שתחת ממשלתם. ואחר שמסרנו לך אלו הכללים נחזור לשאר. והספירה הזאת נקראת לפעמים גבורות והסוד מי ימלל גב"ורות ה': ודע כי מדת הדין הנקראת גבור"ה והיא פח"ד יצחק נקראת גבורה יחידית אינה נקראת גבורות לפי שהרבה מצרים יש סביבותיה וכשישר' חטאים כביכול אינה מתגברת לפי שהשרים שסביבותיה יש להן פתחון פה ואז היא נחלשת

מתפשטות התקיעות והתרועות והשברים שהם רחמים ודין וכלל שתיהם התקיעות לרחמים שהם חסד ותפארת והתרועות לדין שהם פחד ומלכות והשברי' לנצח והוד ויסוד הרי לך כלל השבעה מתפשטי' מן השופר הגדול ולכך נקרא גדול לגבי התפארת שנקרא' שופר סתם כמו שפירש למעלה בתחילת שער ה' וגם פי' כי שופר ר"ל שופרא והנה הבינה נקרא גם כן פאר כדלעיל בשער ה' בכינוי תפארת וכבר ידעת כי היא הגואל העליון והיובל שיוצאו בו העבדים לחירות ולכך ביום ההוא בזמן הגאולה יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחי' וגו' ואפשר כי גם ירמוז לנשמות הצדקות שישובות לע"ה והם העבדים שיצאו בו לחירות לחיי עד וזהו אמרו אם (א) תתבונן במה שביארנו למה נקרא הספירה הזאת גאולה וכיפורים יובל וחיים ותבין עוד שופר גדול כי בכולם צריך השופ" ולפי' הרחמים הגדולים: ופי' לדבר יום הכיפורי' של יובל כי בשנת היובל העבירו השופ' בעשור לחדש ולא בר"ה לרמוז אל מקומו. (א) וכבר הודעתיך כי בספירה הזאת יצאו ממצרי' וכו' הייגו למעלה בתחילת השער ובכינוי יובל: (ב) ואז ירגזו שרים עליונים ויפלו כי יחרדו וירעשו מקול רעש השופר הגדול: (ג) יהוה צבאות יגן עליהם בודאי כי הוא הבינה המגינה לאוהבי ישראל כמבואר לעיל בשער ד' בכנוי נצח: (ד) ובכאן נרמז קצירת השר פירש שהרי אמר כימי צאתך מארץ מצרים שר"ל כמו שהשפיל שם שר מצרים יאמר ויבושו מכל גבורותם ר"ל שריהם שהם גבורות' לחכות עפר כנחש ר"ל הנחש הקדמוני (ה) והסוד מי ימלל תפי' לשון תשית כוחו כמו שנתבאר למעלה בשער ו' בכינוי גבור' (ו) וזהו סוד שופר גדול כי הוא גדול בכחו אשר לא יעלו אליו מצרים ויש בו תוקף הרחמים ולכך נקרא גם כן גבורות

אלשון

כל מיני שפע וברכה עד שספירת המלכות מריקה ברכותיה עד בלי די . ואם חס ושלום קלקלו בני אדם דרכיהם ומעשיהם אז מרת בינה שהיא עולם הבא מונערת שפע ברכותיה ואינם מריקה אלא בצמצום בענין שאין הברכה מצויה בו אלא כדי שעור מועט בענין שלא יחרב העולם מכל וכל . והרי היא כאילו אין שם ברכה כלל ועוד שאותו המועט המטפטף מספירת בינה (ה) איני בא דרך הצנורות לספירת המלכות שהרי נתקלקלו כל הצנורות ונמצאת ספירת המלכות יבשה ואותו הטפטוף המועט מטפטף לכאן ולכאן דרך השברים בענין שלא תמצא שם ברכה כלל . משל לצנורות המים שנתקלקלו ונשתברו והרי אותן המים הבאים באותם הצנורות נשפכים דרך השברים והסדקים לכאן ולכאן בענין שלא תבא מהן תועלת וכשמגיעים המים הנשארים בצנורות למקום החפץ כל כך נתמעטו בקלקול הסדקים והשברים עד שלא נשאר בהן שעור להשקות האדמה ולשתות ולהסתפק בשאר הצרכים ונמצאת הקללה בעולם . ועוד שאותן המים הנשפכים דרך הסדקי' והשברים הולכים למקומות שלא היו ראויים ללכת בהן עד שנמצאו מקבלים אותם מקומות תועלת בשעת הקלקול ועל זה נאמר תחת שנואה כי תבעל ושפחה כי תירש גבירתה תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם . ואם תבין העקרים הגדולים שאנו מבארים במקום זה תכנס לכמה חדרים ותבין ותשיג הטעם מדוע ארץ ישראל שוממה מכל וכל וארצות הגוים לא נחרבו לגמרי . ואם תקשה ותאמר הלא ארץ ישראל עקר הברכות ושאר ארצות הגוים מתברכות על ידיה כאמרה ונברכו בך כל משפחות האדמה ואומר (א) הנותן מטר על פני ארץ ואחר כך ישולח מים על פני חוצות ומן הדין היה שאחר שנפסקה ההמשכה מארץ ישראל שיחרבו מאד שאר הארצות שברכותיהן תלויה בברכותיה לגמרי . דע שאילו לא נתקלקלו הצנורות ונעשו בהם סרקים ושברים אמרת אתה אומר . אבל מאחר שנתקלקלו ונסדקו ונשברו מטפטפים המים לכאן ולכאן ובאותו הטפטוף מתקיימות שאר הארצות ועם כל זה אין ברכה מצויים באותי הטפטוף שאין הברכה מצויה בכל הארצות אלא כשהן (ב) שותות על ידי ארץ ישראל שנאמר ונברכו בך כל משפחות האדמה . והבן זה מאד . הרי לך מבואר ענין גדול ונכבד בסוד המשכת השפע על ידי ספירת הבינה בעת הרצון או בשעת הכעס והקלקול . ותראה דברים נסתרים נגלים לפניך . ואמנם שאר עניני העולם הבא עדיין תשמע בהם כמה פלאים וכמה מרגליות בע"ה ית' אבל למה שאנו צריכים לבאר בחבורנו זה די במה שזכרנו . ודע שהספירה הזאת נקראת **שופר גדול** (ג) והטעם לפי שהספירה הזאת נקראת יובל וזהו שופר גדול שבו יצאו עבדים לחירות וסימן לדבר יום הכפורים של יובל . אם (ד) תתבונן היטב במה שפירש למעלה בשער זה בענין הספירה הזאת הנקראת

(ה) לאו דוקא בספיר' המלכות רק להיכלות של מלכות אשר משם הטפטוף יוצא לכחות האומות כי לעולם השפע יורד דרך המלכות אבל ממנו ולמטה בהיכלות שכנגד היכלו' הוא הקילקול כאשר יתבאר בסמוך וזהו תחת שנואה כי תבעל היא דקרא תחת שלש רגזה ארץ וכו' . (א) הנותן מטר על פני ארץ כלו' אימתי ושולח מים על פני חוצות בזמן שנותן מטר על פני ארץ שר"ל ארץ ישראל . (ב) רק כשהם שותות ע"י ארץ ישראל כי אותו הטפטוף והמים מ"מ יורד דרך המלכות ומשם יתפשט על פני חוצות אבל לא כדרך ישר רק לבדדים ג"כ להיכלו' המשפעות לשרי האומות כענין שביארתי בהיכלות בשער ב' בכינוי טוב ע"ש : (ג) והטעם לפי שהוא נקראת יובל וזהו השופר שתוקעין ביובל ונקרא שופר מפני כי הבינה

העולם הבא ולפי שנקראת כפורים כמו שבארנו והיא סוד החיים כמו שכתבנו אנו מתפללים ביום הכפורים כתבנו לחיים בספר החיים באותה הספירה ממש · (סוד ג' ספרים שנפתחי' בר"ה) וכמה מגדולי חכמי הדורות הללו נשתבשו בפי' ידיעת הח"יים שאנו שואלים מראש השנה עד יום הכפורים ולא מצאו ידיהם ורגליהם והוצרכו לכמה פירושים רחוקים · והעקר הוא שאנו מתפללים מראש השנה ועד יום הכפורים שנזכה להיותנו טהורים מטומאות חטאתינו ונזכה ליכתב בספר הצדיקים בעולם החיים שהוא העולם הבא בין שנחיה כל אותה השנה בין שנמות באותה השנה (א) שנהיה כתובים בספר הצדיקים שהוא ספר החיים (ב) כאמרו כל הכתוב לחיים בירושלם · ובכלל זה אנו שאולין בשאר התפלה כגון ביעלה ויבא ובשאר מקומות שנתקי' כל השנה בחיים טובים ונחיה ולא נמות · וכן אנו עושים בשאר מועדים וראשי חדשים · אבל זכרנו לחיים וכתבנו לספר החיים שאנו אומרים בראש השנה ויום הכפורים אינו כי אם שנהיה מנויים עם כתות הצדיקים הראויים לחיי העולם הבא בין שנחיה באותה שנה בין שנמות · וזהו שאמרו ז"ל (ג) שלשה ספרים נפתחים בראש השנה אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים ואחד של בינוניים · ואם תתבונן היטב בהלכה זו יראו עיניך וישמח לבך ותצא מכמה ספיקות ותתישב דעתך על שיטת התלמוד בפירוש מה שאמרנו ודיוק התלמוד כן שלקח צדיקים ורשעים ובינונים · שאם אתה אומר שכוונת רבותינו ז"ל במקום זה היתה לשאלת חיי העולם הזה או חיים טובים אין לך אדם מת שיהיה מנוי עם הצדיקים ואין לך אדם חי באותה שנה שיהיה מנוי עם הרשעים ונמצאו כמה עיקרי תורה נעקרים ממקומן · אבל האמת והישר כי כוונת מה שתקנו בראש השנה וביום הכפורים בזכרנו לחיים וכתבנו בספר החיים · שיכפר עונותינו ויסלח לחטאתינו ויכתבנו עם הצדיקים והראויים לחיי העולם הבא שהם נכתבים בספר החיים בין שנחיה בין שנמות · ושמור עקר זה מאד ואל תסתכל בפירוש אחר שכנגדו בענין זה ·: ולפי שהספירה הזאת היא עולם החיים היא נקראת ע"ה והטעם שנקראת ע"ה שהיא מושכת תמיד ברכותיה ובאה בכל יום ובכל עת ובכל שעה ומשפעת ברכות לעולם כד"א ונהר יוצא מעדן יוצא כלומר (ד) שאינו פוסק לעולם כאמרו וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ונקרא ע"ה שהוא הולך ובא תמיד · ואם תאמר והלא אמרת שפעמים פוסק ברכותיו אם יחטאו בני העולם · דע שאין כונתו לומר שיפסקו ברכותיו לגמרי אבל כונתו לומר שאם בני אדם מישרים דרכיהם למטה אז העולם העליון משפיע ברכות עד אין קץ ועד אין סוף · ואז כל צנורות הספירות מתמלאים

כל

וקורא לה אחותו בהיותה יונקים ממקום אחד ממקור החסד ובהיות שהוא משפיעה בה קורא לה אשתי וכן בתי אמכם בהיותה נקשרת באימא עילאה שאין לו אז ממשלת ושלטונות עליה קורא לה אז גם כן אימא על שם כמו שנאמר ולאומים אלי האזינו כמו שנדרש במדרש חזית בפסוק בעטרה שעטרה לו אימו ומביאו הראיה בפרשת בראשית · (א) שנהיו כתובים בספר צדיקים ר"ל צדק עליון צדק תחתון (ב) כענין שכתיב כל הכתוב לחיים בירושלם שהרי אותן שהיו נכתבים בירושלים לא היו חיין לעולם בעולם הזה · אבל כלל זה שנחיה באותו שנה הוא שמבקשים אותו בשאר התפלות ובשאר מועדים וענין הכתוב לחיים בירושלים רצה לומר שנהיה בירושלים עליונה כנזכר בשער הראשון בכינוי ספר החיים וכן הענין (ג) בשלשה ספרים הנפתחים בר"ה שמביא שאילו נכתבים לאלתר לחיים ואלו למיתה הכל לחיי עולם הבא · שומר יוצא היינו שאינו (ד) פוסק פי' ולכך לא אמר והנהר יוצא מעדן להשקות את הגן פועל עומד תכלית ע"ה כל הנ' ספירות עליונות כי הה' מהב"א רומז לבינה והב' לחכמה שהיא השנית ונקרא חכמ' כדאמר בחכמ' יבנה בית וסוד לבת' שביל הראשון (ה) אינו בא דרך הכינוי לספי' המלכו'

לאו

(א) אלהים חיים כמו שבארנו . ולפי שהספירה הנקרא' מלכות מקבלת שפע החיים ממקור החיים ע"י עץ החיים באמצעות אל ח"י (ב) נקראת גם היא ארץ החיים כמו שנאמר אתהלך לפני י"י בארצות החיים . והבן זה מאד . וסימן (ג) ראה נתתי לפניך את היום החיים ואת הטוב . ואם ח"ו הפך זה את המות ואת הרע . וכבר בארנו כמה ענינים בסוד זה בשער הראשון . והספירה הזאת גם היא מלבנת עונותם של ישראל ונקראת כפורים לפי שהיא סוד הלבנון הנאחזות בעולם הרחמים שכלו לבן . היא מלבנת עונותן של ישראל . והנני מבאר . כבר הודענוך כי כל זמן שישראל צדיקים אז ספירת מלכות מקושטות ומתאחדות בספירות העליונות וכלה תעדה כליה . ואם ח"ו קלקלו ישראל שורת התורה והמצות הרי סרחונן תלוי בה כאמרן ובפשעכם שלח' אמכם . י"י יתברך למען רחמיו וחסדיו תקן לישראל יום אחד בשנה לטהרה מטומאותן ולרחוץ אותן וקרא אותו יום הכפורים . וטעם שנקרא יום הכפורים בלשון רבים לפי ששתי אלו הספירות מתאחדות באותו היום ספירת הבינה וספירת המלכות והנה ספירת הבינה מטהרת ורוחצת כל מיני טנוף (ד) ולכלוך שנתנו ישראל בספירת המלכות . וכששתי אלו הספירות מתאחדות להפך בזכותן של ישראל ולטהר לכלוכן (ה) נקראות על זה יום הכפורים . והנני רומז . אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו העליונה נקראת לבנון . (ו) והתחתונה בלבושה לבוש שנים צריכים ישראל להפוך לבוש השני ללובן . ולפיכך נקרא יום הכפורים . וזהו סוד לשון זהירות שהיה מלבין מפני טעם כפורים . שהרי ספירת בינה הופיעה להאיר על ספירת מלכות ולטהר אותה מכל מיני טומאה (ז) וזהו סוד השעיר המשתלח בזה היום ולפי ששתי הספירות האלו מכוונות זו כנגד זו בסוד אימא עילאה ואימא תתאה מתעסקות בזה היום בטהרתן של ישראל (ח) נאמר בתשמיש המטה ביום הכפורים . והותר בשבתות וימים טובים והסוד הידוע ליודעי חן וגם אמנה אחותי בת (חכמה) אבי היא אך לא בת (בינה) אמי ותהי לי לאשה (עיין בזוהר) וזהו סוד שנקרא יום הכפורים . והבן זה מאד : והספירה הזאת נקראת בלשון ז"ל העולם

ג"כ (א) אלהים חיים כמו שביארנו היינו בתחלת שער ב' (ב) נקראת גם היא ארץ החיים והנקודה כלו' כי נקבלת שפע בדרך קו (ת') האמצעי ע"י יסוד כפי כוונת תחלת הבריאה אז החיים והטוב יורד בעולם ואם ההשפעה אחר הדין לגמרי אז הוא רעה חולי ומיתות כמו שנתבאר בסוף שער א' וזהו שמביא לסימן (ג) ראה נתתי לפניך וגו' כל מיני (ד) ליכלוך וטינוף שנתנו ישראל בספירת מלכות פי' מכל מיני לכלוך וטינוף כחות הטומאה שנטפלו אליה לקבל השפעו הנא' אליה מחמ"ה הקשה בחטאם של ישראל והתעוררות כמו שנתבאר בשער ב' בכינוי טוב והנה בהשפעת ספיר' הבינה בכח הרחמי' הנאחזים בה הנה היא כובשת ומסלקת אותו הדין הקשה אשר בקרבה ומסירה פניה באור הרחמים וזהו ליבונה וטהרתה . (ה) נקראים ע"ז יום הכפורים שני כפורים כמשמע : (ו) והתחתונה בלבושה לבוש שני פירש וחטאתם של ישראל כענין שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים צריכים להפוך זה הלבוש השני ללבן כענין שנאמר כשלג ילבינו . (ז) וזהו סוד שעיר המשתלח בזה היום כי היה בא לסלק כחות הטומאה ממקום הקודש ולהעמידה במקומה על מתכונתם הראשון מחוץ למחנה כמבואר ברקנטי פרש' אחרי מות ושם הארכתי . (ח) נאמר תשמיש המטה . כי"ה כי נתעלתה אז אל בית אמה ואין בעלה זוגה לה כמו בשאר שבתות וימים טובים ואז יתבטל כח התאוה ואין זמן זיווג התפארת בעטרת כי אם בהדבקות' בחסד אשר משם והלאה הוראות שבתות וימים טובים והוא בית אב לשכינה תפארת ידוע כי הוא רובו חסד ועל העטרה נאמר בנה אשר נטעה ימינך ובת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה ואברהם בכאן הוא מדת החסד וזהו שרמוז בו גם אמנם אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ר"ל הבינה שהיא האם העליונה אז היא לי לאשה וזמן זיוונה עמה ואברהם בפסוק זה רומז לתפארת שרובו חסד ושרובו לעטר'

ויקורא

(א) והבן זה מאד · ודע האמין כי כל העתידים לזכות ולהכנס לע״הב לא יכנסו לו אלא מתוך הדין וזהו שאז״ל שלש כתות ליום הדין ובאורתו מקום הוא מתן שכרן של צדיקים שאין לו ערך ולא קצבה ולא שעור וזו שאז״ל א״ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלהים זולתך · והספירה הזאת נקרא ג״כ למקובלים **שכינה עילאה** לפי שהיא סוד קבלת השפע והאצילות מעולם העליון שהוא עולם הרחמים והיא משפעת כמה מיני שפע ואצילות בשאר הספירות שלמטה הימנה · וכשהבריות מקיימות התורה והמצות אז היא שוכנת ומתגלת בשאר כל הספירות ומשפע׳ כמה מיני שפע ברכה וטובה בכל הספירות ואז יתמלאו כל העולמות טובה וברכה ואז ספירת המלכות הנקרא שכינה תתאה גם היא חוזרת להריק ברכותיה על התחתונים והיא שוכנת ביניהם כאמרו (ב) ושכנתי בתוכם ונתתי משכני בתוככם · ואז כל העולמות כלן בתקון שלם ובמלוי מתוקן לא יחסר כל בו ואם ח״ו קלקלו התחתונים שורת התורה והמצות אז השכינה העליונה מסתלקת ובהסתלקה נמנעו הצנורות ונחשכו המאורות ונאסף הצדיק ואז שכינה תתאה מסתלקת מן התחתונים ונסתלקה העליונה מן העליונים ואז הוא חרבן העולם ולפיכך היודעים לרצות את קונם יודעים לתקן דרך השכינה להחזירה למקומה ולתקן קלקול הצנורות ואז חוזרת שכינה עליונה להאציל ברכותיה לספירות ואז הספירות משפיעות הברכה לשכינה תתאה · ואז גם היא חוזר׳ למקומה להריק ברכה לעולם · סוף דבר בהסתלק העליונה תסתלק התחתונה ובשוב העליונה תשוב התחתונה · וזהו הסוד הידוע לשתיהן · וידעת היום והשבות אל לבבך כי יה״וה הוא האלהים בשמים ממעל · זו שכינה עליונה · (ג) ועל הארץ מתחת זו שכינה תתאה · ושמא תאמר שתי רשויות חלילה וחס אינן אלא אחד לבדו כי יה״וה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד · והיודע הסוד הגדול הזה ידע סוד ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי · לפי שאותו הנולד במקומות אלו היה עקרו (ד) והוא היורש נחלה מיוחדת בין שתי השכינות · והסוד הר ציון ירכתי צפון · כטל חרמון שיורד על הררי ציון · כי שם צוה ה׳ את הברכה חיים עד עולם · ואומר עיר דוד היא ציון · והבן זה מאד · והספירה הזאת ג״כ נקראת למקובלים **מקור החיים** לפי שהיא המושכת מעולם הרחמים שפע החיים בכל הנמצאות ולפי שהיא מקור החיים נקראת ספירת התפארת עץ החיים כלומר עץ המושך החיים מן המקום העליון · והנה עץ החיים בתוך הגן קו האמצעי המריק חיים בספירת היסוד ונקראת אל חי ונקרא גם כן

אלהים

(א) והבין זה שרומז לצדק התחתון שהיה תמיד בירושלים ופוסק הדין כמבואר למעלה בשע׳ א׳ ובשכוי צדק: וזהו ונתתי משכני בתוכם (ב) ושכנתי בתוכם כלו׳ אימתי ונתתי משכני בתוכם בזמן ששכנתי עליונ׳ בתוכם כלו׳ בתוך שאר ספירות ומשפעת להם (ג) ועל הארץ מתחת זו תתאה וזהו סוד מאמר ז״ל כשם שיש שכינה למטה כך יש שכינ׳ למעלה: (ד) והוא היורש נחלה מיוחדת בין שתי השכינות אף כי המקובלים פירשו סוד פסוק זה על הנפשות שנקראו שוכנות ע״ש השכינה אשר המה קוראות לנפש המת שם ע״ש השכינה ג״כ הנקרא שם שתבא ליגאל ולחזור בעולם מארץ ציה כמו שנתבאר בספר הרקנ״טי פרשת וישב ובשאר מקומות הנה לפי דעת המחבר פלאן כראה כי השכונות ר״ל השתי שכינות שהזכיר שהם קראו לאותו הנולד שהיה שם מקורו כי הנפשו׳ החוזרות בעולם שם בית קבולי׳ ביסוד ועט׳ ושם מקומן המיוחד להם עד שיגיע זמנם לחזור ולהתגלגל בעולם וגם אותו הנולד מאחר היה מקורו ונחלתו ביסוד שהוא עומד בין שתי השכינות כי ציון עיר דוד ונחלתו אצל צפון יען היותו בעל מלחמות באויבים וטל לישראל שיורד על הררי ציון וכנודע כי עיקר זה הנולד היה לתכלית ד״ה שיצא ממנו וציון שהוא עירו הי׳ היסוד

הבינ"ה. ואם ח"ו חטאה הנפש נתחייבה עונש כרת הרי היא נכרתת מן הרוח שהיתה נאחזת בה והפסידה הגמול הטוב ואין לה דרך לעלות לעולם הבא שהרי נכרתה מן האילן העליון שהיתה נאחזת בו וזהו סוד כרת האמור בתורה ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. ואם אחר שסרחה חזרה והטיבה דרכיה ותקנה נתיבותיה אז היא חוזרת להתאחז במקום שנכרתה מתחלה ואז היא זוכה לעלות לספירת בי"נה הנקראת עולם הבא ואז היא שבה אל המקום שנאבדה ממנו. (ד) וזהו סוד תשו"בה כאמרו ותשובתו הרמתה כי שם ביתו. ולפי שהנפשות נקשרות ברוחות והרוחות נקשרות בנשמות והנשמות נקשרות בעולם החיים. לפיכך אמר הכתוב והיתה נפש אדו"ני צרורה בצרור החיים. אבל הנפשות שנכרתו ממקומן ולא שבו נדונות בכמה עונשים רעים אחר שנכרתו ונעקרות ממקום מטען והרי מן מטולטלות ונעות מעונש לעונש ומנגע לנגע וזהו שאמר הכתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. וענין כף הקלע דמיון האבן שזורקים אותה בכף הקלע ממקום למקום. כך הנפש משנכרתה ממקומה הרי (א) היא נזרקת ממקום למקום במיני עונשים רעים הנקראים כף הקלע. ולפי דרך זה יש לך להתבונן מהו סוד התשובה הנאמרת בתורה שזהו סוד תשובת הנפש למקום שנעקרה ממנו וחוזרת למנוחתה כאמרו שובי נפשי למנוחייכי. ובמה היא חוזרת למנוחתה. ברפואות הטובות שתקנה התורה לכל מיני חטא ועון כדאיתא (ב) בתורת כהנים וזהו שאמר תורת י"י תמימה משיבת נפש באמרת שאלמלא הודיעה התורה דרכי התשובה לא היה שום דרך לחזרה אבל הנביא צווח ואומר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ומנין לנו כי סוד ספירת הבינה הוא סוד תשובה בנין אב לכל התורה כלה שנאמר ובלבבו יבי"ן ושב ורפא לו. וא"כ התבונן בהיות התשובה סוד העולם הבא. ואחר שבארנו לך הסוד הגדול הזה יש לנו לחזור ולהודיעך סדר מעלות התשובה כי כל אחד מישראל אחר שנמכר יש לו דרך לשוב גאולה תהיה לו וכו' ויצא ביובל. ואומר ובשנת היו"בל תשובו איש אל אחוזתו. בסוד ספירת הבינה יכולה הנפש לשוב ולהתאחז במקום שנכרתו ממנו וזהו שאמר תשובו איש אל אחוזתו לשון אחוזה. והספירה הזאת ג"כ נקרא למקובלים **צדק עליון** כלומר הספירה אשר ממנה מתחלת מדת הדין אף על פי שהיא נאחזת בעולם הרחמים וזהו סוד צדק עליון המכוון כנגד צדק תחתון כי ספירת המלכות גם היא נקראת צדק תחתון ושתיהן מכוונות זו כנגד זו שערי צדק מכוונים כנגד שערי בי"נה בסוד אד"ני יה"וה ולפי שאלו שתי הספירות מכוונות זו כנגד זו ושתיהן נקראות בשם צד"ק אמר הכתיב צדק צדק תרדוף כלומר רדוף להשיג שערי צד"ק להכנס מתוכן לחיי העולם הבא שהוא סוד צד"ק עליון ולפיכך אמר צד"ק צד"ק תרדוף. חזור ופי' למען תחיה כנגד צדק עליון וירשת את הארץ כנגד צדק תחתון שהוא סוד ארץ ישראל כאמרו (ג) משפט צד"ק ילין בה.

והבן

בינה. הרי (א) היא נזרקת ממקום למקום כי הכרתה איננה אלא הפסקה כענין הכרת מקורשו אשר הוא סי מתכו כי הנשמה אשר כי פחה מאפי השם לא היכנה שתחזור להפרד לא יאמר שתאבד ותפסד לגמרי אלא שתפסק ותכרת מהמעלה אשר היתה בה דבקה ותיה ממנה ורוח השם מפוזרת וזורקה ממקום למקום וזהו ואת נפש אויביך יקלענה בכף הקלע במיני עונשים רעים. כדאיתא (ב) בתורת כהנים פירש בספר ויקרא שמבאר בו דרכי התשובה בקרבנות חטאות ואשמות ווידויים. (ג) כאמרו מלאתי משפט צדק ילין בה

והבין

בשאר הספירות כמה דרכים עד שמתאספות ומתעלו׳ לספירת הבינ״ה ונשאר החורבן למטה ·
אבל כשמתאחזו׳ הספירות התחתונות בספירת היובל וממשיכו׳ שפע ברכותיה למטה אז
כל מיני חירות וגאולה נמצאים בכל הספירות ובכל המתפרנסים ע״י ספירת המלכ״ות
המקבלת שפע הברכה מהם · ודע כי יש זמן שעתיד להיות שהצדיקים יתעלו עד שיתאחזו
בספירת הבי״נה שהיא סוד העולם הבא · ואז יצאו להירות ויהיו נגאלין מכל מיני משחית
ומכל מיני פורעניות בסוד הגואל משחת חייכי · וכנגד המדה הזאת וההבטחה הזאת שאנו
מזומנים להכנס לחיי העולם הבא נצטוינו בתורה כמה מצות עשה ולא תעשה שמחן שכרן איננו
זולתי בספירת בי״נה הנקראת עולם הבא ונקראת יובל לפי שבה יוצאים משעבוד לגאולת
ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול · ובזה הדרך הנני מוסר בידך רמזים שאם תזכה תתבונן
עקריהם · סוד הבי״נה הנקרא יו״בל לפי שבה יצאו הכל לחירות · הטעם כי כל הזוכה להדבק
בה לעולם לא יראה דאגה ולא שום חסרון לפי שהיא דבקה בספירות העליונות בבתי גואי
שאין שם דאגה ולא מחסור כל דבר והנדבק ביובל הרי הוא נגאל לפי שאין סביב היובל שום
דבר שיוכל להזיק לא שר ולא מלאך ולא דבר בעולם אלא עולם הרחמים לבדו · לפי שעד
ספירת הגדולה והגבורה הן המעררין והמעכבין להביא טובה לעולם · והנה בהיות ספירת
היובל עולם הרחמים נקרא נחלה בלא מצרים · והיא נחלת יעקב אבינו ע״ה לא כנחלת
אברהם שהיו לה מצרים · ולא כנחלת יצחק שהיו לה מצרים · ולפיכך כל הזוכה להדבק
בספירת היובל גאולה תהיה לו · לפי שאין שם דבר מעכב מונע ומקטרג · וזהו סוד (ב)
והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך נחלת קו האמצעי שהוא עולה ומתאחזת
בעולם הרחמים ונשארו למטה במתי ארץ שהן נחלת אברהם ויצחק · ואם תתבונן מה
שאמרנו ברמזים הללו יפתחו לך כמה שערים · ועוד לפי שהוא כך נקרא רחובות הנהר שהוא
מקום שאין לו מצרים ואין שום משטין ומעכב ומונע להיטיב ׃ וכל הזוכה בעולם הזה להיות
נשוע באותן המקומות פריו לא יתום ועלהו לא יבול מה טעם והיה כעץ שתול על פלגי מים
ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי ·
והטעם שאינו רואה כי יבא חום וכי יוצא כו · לפי שאין במקום זה מעכב ומשטין ומונע כי
מקום זה למעלה משבעים שרים הוא ולפי נק׳ רחובות · ועל זה נאמר ויוצא למרחב אותי ·
והבן זה מאד והספירה הזאת נקראת בלשון רז״ל **תשובה** (ג) והטעם לפי שהנשמות נאצלו׳
ממקום זה · והרוחות ממקום התפ׳ והנפשות מספירת המלכו״ת וכן נקשרות אלו באלו עד שזוכות
להתאחד בספירת הבי״נה · כיצד הנפש קשורה ברוח והרוח בנשמה והנשמה בספירת
הבינה

מ״ח (א) בשער הספירו׳ כמה דרכים. פירש שאין משפיעות כדרכם. הלשון של״ו כדרך המדות הסדוקית ונבירות
שמזילות מן הגדלים והם עצמם מתאספות ועולות למעל׳ בבינה ונכנסים בה כמו שהיה בתחילה כי אין שפע של
גילוי הכחות ואצילות ואז הרעה יש לה עסק ביכחות הדין והמעוררי׳ עומדי׳ על מעמדם לפעול כפי כחם ולעשות
אליות כמבואר בס׳ מערכת האלהות בסוף מערכת הטע׳ · וזהו (ב) והרכבתיך על במותי ארץ וכו׳ וכן הוא
מבואר לעיל בשער ה׳ בכינוי דעת (ג) והטעם לפי שהנשמות נאצלות ממקום הזה וכו׳ · סוד נפש רוח
ונשמה ביארתי בשע״א בכנוי ברכה ובהקדמת לפי׳ · (ד) וזהו סוד התשובה כלומר שלכך נקרא תשובה שאליה
תשובנה נפשות הזוכות וכן לעתיד בשנת היובל הגדול תשובנה אליה כל הדברים והוי׳ שהם נסין בסוד נפש
רוח ונשמה שהם מלכות תפארת בינה שיתקשרו זו בזו עד הנשמה העליונה נשמה שמה ותשוב האצילות למקומו
כמו שפירש למעלה בענין חמשים שערי

בינה

(א) וכלם נמסרו למשה חוץ מאחד וכו׳ · ועוד הטעם שנקראת בי״נה לפי שהוא סוד תולדות
בנים ובנות (ב) בסוד בי״נה זהב״ונה · ולפיכך בעון נדרים בנים מתים בעון נדרים אשתו של
אדם מתה ׃ וכל (ז) זה מדה במדה לפי שהתבונה היא מקום הנדר כמו שהוא ידוע למקובלים ·
והיודע תכונת האברים ידע מה שאמרו ז״ל (ד) מוח הבן נמשך ממוח האב · וכל זה בסוד הבי״נה
והדעת כי ממקום הבי״נה נמשך מן המוח דרך הד׳עת במעברות חוט השדרה עד הגיעו
למקום המוכן · (ה) והסוד אד״ני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך · וכבר רמזו בספר יצירה כרת
לו ברית בין עשר אצבעות הידים והוא (ו) ברית הפה כרת לו ברית בין עשר אצבעות הרגלים
והוא ברית מילה · והרמז כלו מילת הלשון ומילת המעור · והמבין סוד העקר הזה יכנס
לדעת סוד הטעם שנקרא׳ בינ״ה · והננו מבאר · (ג) מי חכ״ם וי״בן אלה נב״ון וידע״ם כי ישרים
הבי״נה עומדת בין החכ״מה והד״עת ומתאחדים להתאחז זו בזו והסוד בחכ״מה ובתבונה
בדע״ת · הכל רמוז · זהו סוד הקשר הספירות העליונות בתחתונות · ולפעמים נקראת
הספירה **יובל** הזאת וכבר הודענוך כי כל מיני חירות וגאולה תלויי׳ בספירה זו · והטעם
כי כל שבע הספירות התחתונות לפעמים נמצא בהם לפי קלקול התחתונים חלילה וחס
והם דמיון הפסקת השפע כמו שאמר בפסוק (ח) ויקרא י״י אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד
וכו׳ ולפי׳ כשבני אדם חוטאים למטה וספירת הבי״נה ממעטת מיני ברכותיה כביכול נמצא
בשאר

יתבונן האדם עיקר העקרים כאמרו ואנכי עומד ר״ל שבח הבינה הנקר׳ אנכי כמו שהמלכו׳ נקרא׳ אני(ח)שהוא
סוד האילן התחתון פי׳ יסוד שהוא האילן המשפיעה למלכות ומחברה לז׳ העליונים כמו שאמר למעלה שאלו ב׳
פרקי המרכב׳ ולכך נקראו שניהם מלכים שהוא סוד(ט)הכתו׳ השלישי פי׳ הכתוב השלישי המכריע את שני כתובי׳
הנעלמים בדמיון הלשון שהוא באמצע בין המוח והלב ומכרעת תעלומותיהם ומשפע ומאצלת מבינתה וחכמה
לאחרי׳ ע״י הכרת׳(א)וכולם נמסרו למשה חוץ מאחד כלו׳ ולכך היה הוא אות׳ אנכי עומד בשם הבינ׳ ובכח שהיה
בו שנקראת אנכי כמו שפי׳ בפנים(ב)בסוד הבינה ותבונה פי׳ זה בספר הזוהר אמר כי אם לבינ׳ תקרא לתבונה
תתן קולך כיון דאמר לבינה אמאי אמר לתבונה אלא כולה כמה דאמינא היינו עילאה מתבונה כי בינה כוללת
א״ב וא״ם וב״ן כי בינה בן י״ה כשיתחברו אותיות י״ה שרומזים לחכמה ובינה אז יולידו בן שהוא הדע׳ שהוא התפ׳
הנק׳ בן אבל תבונה אינה אלא כלל הבניין כי תבונה בן ובת וה׳ הרומזים לתפא׳ ועטרת שהם עיקר הבניין הנכלל
באותיות וה׳ מהשם ולא אשתכח ביה אב ואם אלא שהאם רובצת עליהם ואינה נגלית כי לא נרמזה רק בל׳ תבונה
אבל לשון בינה עדיף ברחמים לעילוי כי הוא רומז שהבן מתעלה ויושב בן אביו ואמו בסוד חכמה בינה ודעת כמו
שכתב׳ למעלה בשער ה׳ בכינוי דעת וזהו אמרו בפנים (ג) מי חכם ויבין אלה נבון וידעם מלת ויבין נבון עומדת
בין חכם ודעת לרמוז כי הבינה הוא סוד המחבר ומאחז אליהם הדעת שהוא הבן בסוד החכמה בתבונה ובדעת
כמו שפי׳ ומ״ש כי(ד)מוח הבן נמשך ממוח האב ר״ל כי השפע היורד ועובר דרך התפ׳ בקו האמצעי נמשך מהחכמה
המושפעת בו באמצעות הבינה וכן הוא דוגמא בעולם התחתון בסוד אברי האדם שהם כדמיון בי׳ למעלה כמו
שכתבנו בהקדמת הספר שממוח האב נמשך מוח הבן ואמרו (ה) והסוד אדוני שפתי(נ״ה)תפתח כלו׳ כי שם הוא
חיבור הכל ופי יגיד תהלתך כלו׳ פי האמה שהיא העטר׳ ימשיך מהתחיל׳ שהוא הבינה הנק׳ כן כדלקמן ויגיד מלשון
נהר דינור נגיד ונפיק · ורומז והולך ותוספו׳ ביאור בענין(ו)ברית הפה וברית המילה וברי׳ הלשון ומלת במעור
שהרמז בהם לבינ׳ ועטרת שהם ברית עליון וברית התחתון המתחברי׳ יחד כמו שכתבנו׳ בשע׳ ב׳ בכינוי ברי׳(ועיין
בפרדס הקדש)וכל זה(ז)מדה במדה כבר ידעת שהבינה היא אם הבנים והבני׳ הם הו׳ ספירות והבת או האשה
היא המלכות והואיל ונדרים נתלקות האם מעל הבני׳ מלהשפיע לבנים ולאשה יסתלקו בניו ואשתו מדה כנגד מדה
כי היא מקו׳ הנדר כמו׳ כד״ל שבה דלים נ׳ שערי בינה כמו שפי׳ בשע״ב בכינוי שבועה ובסופו ובשע״ג בביאור ענין
אזילת בני׳(ח)ויקרא י״י אלהי׳ צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד י״י אלהי׳ צבאות הינו בתי כראי׳ החמש׳ התחתונו׳

ממנו הוא מקודש הוא לך כאמרו והאר פניך על מקדשך השמם בודאי ואע"פי שהוא חרב מקדשך הוא · והיינו דאמר על מקדשך השמם כאמרו והשמותי את מקדשכם אע"פי שהן שממה בקדושתן עומדי' וז"ש והאר פניך על מקדשך השמם וזה מה טעם שהרי כשנסתלקה שכינתך כשחטא אדם הראשון ולא היה לה מקום קבוע · אברהם אבינו קבע לה מקום על גביו וזהו שאמרו למען אד"ני למען אב שקראך אדון דהיינו אברהם · ולפי' אברהם אבינו היה יכול לקשט ספירות המלכות וליחד השם יתברך בעולם והסוד אחד היה אברהם וירש את הארץ ע"י שהיה אחד בכל אבריו ליחד את השם והכריז את שמו בעולם וקבע מדרש לפרסם מלכותו לפיכך היה יכול ליחד את השם · (ה) והסוד וילך למסעיו מנגב ועד בית אל · ולפי שתקן אברהם אבינו הדרך ויחד ספירות המלכות בספירות הבי"נה התחיל ואמר אד"ני יה"וה וזהו בנין אב בכל מקום שתמצא כתוב אד"ני יה"וה שהוא סוד תקון השכינה והתקשט' להתאחד בספירת הבי"נה · אבל כל מקום שתמצא כתוב יה"וה אד"ני הוא סוד השפע והאצילות מלמעלה למטה שספירת בי"נה שופעת על כל הספירות עד שספירת מלכות מתמלאת כל מיני שפע ואצילות וברכה כאמרו יה"וה אד"ני חילי · זה הכלל כל מקום שאתה מוצא אד"ני יה"וה הוא סוד התקשטות השכינה למטה להתאחד בבינה ולקבל ממנה שפע ואצילות ובכל מקום שאתה מוצא יה"וה אד"ני הוא סוד השפע הנמשך מלמעלה למטה (ו) והסוד אמ"ת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף מה כתיב בתריה גם יה"וה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה · ועתה התבונן באלו המפתחות שמסרנו בידיך בשער זה כי בהם תוכל לפתוח כמה שערים שננעלו בכמה מנעולים שאין הכל זוכים להכנס בהן · והספירה הזאת נקראת במקומות הרבה **בינה** (ז) והטעם כי הוא סוד המליץ העליון עומד בין הספירות העליונות ובין הספירות התחתונות היא המאצלת על כל שאר הספירות אצילות שפע וברכה מן הכתר העליון וע"י הספירה הזאת יתבונן האדם עקר העקרים ויסוד כל היסודות שאלמלא היא אין דרך ליכנס לידיעת קדמותו יתברך והרי היא כדמיון המליץ הנאמן כאמרו אנכי עומד בין יה"וה וביניכם · (ח) ובשבת שהיא סוד המליץ התחתון אומר ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם · וכבר רמזו בעלי הקבלה שספירת הבי"נה כמו הלשון בפה · באמרת כמו הלשון בפה מכמה צדדים · האחד שהיא סוד (הכתוב) (ט) הכתר השלישי · השני שהיא סוד הקשר של ש' ספירות עליונות ואצילות ברכתם על ז' הספירות התחתונות השלישי · שאלמלא הבי"נה לא נכנס אדם לדעת קדמונו של עולם · והנה משה רבינו עליו השלום שהוא המליץ הנאמן השיג בבי"נה מ"ט שערים כאומרם ז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם

וכלם

רמז למדת שמור וחקה וע"כ כתיב (ב) ויעל אלהים מעל אברהם שהוא תקון העטרה הנק' אלהים וחזר והורידו על גביו כמו שמבאר והולך וכמו שנתבאר באריכות יותר בשער א' בכנוי שכינה (ג) ויבן שם מזבח לה' העט' נקרא מזבח כי היא המזבח שנעקד עליו יצחק להיותו כשה מ"ה רפה והו' המזבח שהקריבו עליו הראשוני' אדם והבל ונח והאבות כי כולם נתעסקו בבנייני ותיקונו והוא המזבח המקבל תחלה מן הקרבנות וכן פי' בספר המערכת בשע' המרכבה (ד) ונקרא ירושלם עיר האמת ר"ל עיר התפ' הנקרא אמת (ה) והסוד וילך למסעיו מנגב ועד בית אל פירש להמשיך מן החסד שהיא מדתו בדרום עד העט' הנקרא בית אל שהוא בית הא' הנאמן שהוא התפארת · (ו) והסוד אמת מארץ תצמח וכו' פי' אמת שהוא התפא' מארץ העליונה שהיא הבינה תצמח אז צדק שהוא העט' משמי חסד ופחד נשקף מה כתיב בתריה גם יה"וה שהוא התפ' יתן הטוב שהוא חיבור הצדיק עם כנסת ישראל ואז ארצנו יתן יבולה (ז) והטעם כי היא סוד המליץ העליון פי' כמו שהמליץ מטעים דבריו כדי שיבינו שניהם כך ע"י ספירה זו

יתבונן

שתי הספירות הללו זו עם זו אז נמצא העולם בתקון ומלוי ובשלמות שהרי כל הצנורות מתוקנים והספירות מתאחדות והברכה משתלחת בספירת מלכות הנקראת אד"ני · אבל הוא בשני דרכים · במקומות תמצא כתוב אד"ני יה"וה כאמרו אד"ני יה"וה מה תתן לי · ובמקומות תמצא כתיב יה"וה אד"ני כאמרו יה"וה חילי · והסוד כל מקום שספירות מלכ"ות מתקשטת ומתקנת בשלמות התורה למטה אזי אנו קורין אד"ני יה"וה · אד"ני בתחילה · לעלות משם למעלת בינה הנכתבת יה"וה ונקראת אלה"ים · כענין אברהם שהיה מתקן ומקשט את כנסת ישראל במצות ובמעשים טובים כדי להריק עליה הברכות משפע הבי"נה כאמרו אד"ני יה"וה מה תתן לי : ומנין שתקן הדרך · וקשט מדת המלכ"ות שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי (א) וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי וכתיב ויטע אשל בבאר שב"ע · הוא התחיל לנטוע הנטועות שקצץ אדם הראשון והיכן נטען בבאר שבע · ועל זה כתיב (ב) ויעל אלהים מעל אברהם וכתיב (ג) ויבן שם מזבח ליה"וה · ולפי שהתחיל אברהם לתקן הקלקולים ולנטוע קציצי הנטיעות הוא התחיל לומר אד"ני יה"וה תקן ספיר' מלכות להריק ולהביא אליה ההמשכו' דרך הצנורות מספירות בי"נה וזהו סוד שאז"ל למען אד"ני למען אב שקראך אדון · והנני רומז זהאר פניך על מקדשך השמם למען אד"ני ר"ל האר פניך על מקדשך השמם כלומר דבר מועט אני שואל מעמך שהרי כשחטא אדם הראשון נסתלק' שכינה מכל וכל בא אברהם אבינו וקבלה על גביו ונעשה כסא למרכבה כד"א ויעל אלהים מעל אברהם · עד שבא משה רבינו וקבע לה מקום במשכן שנאמר ונועדתי לך שם · בא שלמה המלך וקבעה בבית הוועד שנאמר בנה בניתי בית זבול לך וגומר חטאו ישראל ונסעה עשר מסעות · בא דניאל ואמר אין מסעות הללו כמסעות של אדם הראשון שבזמן אדם הראשון לא היה לשכינה מקום קבוע חטא אדם נסתלקה שכינה · משנקבע מקום לשכינה בארץ משבנה שלמה בית המקדש אע"פי שהיא מסתלקת לפעמים אינה זזה ממקום קדושתה לעולם שנאמר זאת מנחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה ואומר כי בחר יי' בציון אוה למושב לו : מאי אוה כמו שמתרחק מאנשי ביתו מתאוה להם וכן אמר שלמה מכון לשבתך עולמים · כלומר אף על פי שמסתלק לפעמים לכאן הוא חוזר כאמרו כה אמר יי' שבתי אל ציון ושכנתי בתוך ירושלם (ד) ונקראה ירושלם עיר אמרת והר ה' צבאות הר הקדש ואומר וארשתיך לי לעולם וכו' ולפי' אמר דניאל שאלה קטנה אני שואל ממך שתשוב למקומך המקודש לך וא"א להפרד ממנו שאע"פ שנסתלק' ממנו

שהם ד' המחנות המקבלות מד' אותיות השם המיוחד כדלקמן בשער י' בכנוי עדן וגם לעיל בתחלת שער א' כוה הענין שע"י ישראל לוקה בפירות (ב) מלכות וליקוי העטרה ופילוחה כבר פי' כמה פעמים והזהרתי שלא יובן ממנו הלשונות שיהיו בה איזה חסרון או רדייה ח"ו רק החסרון ימכד המקבלים המשחיתים דרכם ומעוררים שפע מ"ה הקשה על האלכה עד שתוריד פניה להגביר כחות הדין ודוחים שפע רחמים והטוב ומסלקים אותו מיוכה עד שאין השפעה יורדת בה כפי כוונת תחילת הבריאה רק הקבילה מתפרדת וזה לה כלקוי ולדוי כי היא חפיכה ביחוד וטהרה והשפעת הטובה כי בכך נראה כאלו קברה ידה מהושיע עם רבות הטובה אשר בקרבה וכאלו אל לה על ענין זה שהתחתוני' ישליטו עם רשות אחר וזה בכל ברתם לו כרוע אלה תרגז הארץ וגו' וע"ז כאמר (ג) וכן כסיל תוגת אמו וכן מבים ומחפיר וכרגן מפריד אלוף כי מקלקל הצורה ומפריד הקבילה בין אלוף לאלוף ולא שיהיה שם איזה פירוד ח"ו רק הצנורות מתקלקלות ואין מקלחות כדרכן ונמצא כאלו מסולקים ונפרדים מן הקילוח היושר וכבר הארכתי גם מזה בשע' ה' בכינוי שכינה ובשע' ו' בכנוי מ"ה הקשה · (א) וישמור משמרתי מצותי חקותי

אשר עליה ואז היא משפעת ברכות על כל הנמצאים למעלה ולמטה • נמצאת למד כי אלו שתי הספירו' שהם ב"ינה ומלכות הם סבת התגלות כת"ר עליון וסבת השפע והברכ' והקיו' לכל הנמצאים ספירת ב"ינה מושכת השפע העליון מן המקור לז' ספירות שתחתיה עד שמתמלאת מדת המלכות מכל מיני שפע וברכה • וספירת המלכות מושכת מכל מיני ברכה ושפע ואצילות מן הספירות שעליה ואז היא מתפרנסת את כל הנמצאי' למעלה ולמטה לפי שספירת מלכות היא סוד הפרנס הגדול המפרנס את כל הנבראים כמו שבארנו בשער הראשון • א"כ אלו שתי הספירות שהם ב"ינה ומלכות הן מכוונת זו אצל זו : וממדת הב"ינה יבאו כל הברכות למדת המלכות • והסוד ונהר יוצא מעדן הוא סוד ב"ינה היוצא ממקו' הכתר ע"י החכמה הנקרא רצון • והב"ינה היא הנקרא רחובות הנהר • להשקו' את הגן • זהו ספירת המלכו' המקבלת כל מיני שפע וברכה הנובעים ע"י ספירת הב"ינה • ומשם יפרד כלו' מספיר' המלכות ולמטה יתפרדו מיני השפע לפרנס כל הנבראים כפי הדין הראוי כי עד ספירת המלכות הוא סוד היחוד האמתי השלם • וממדת מלכות ולמט' הוא סוד עולם הפרוד • והיה לארבעה ראשים הוא סוד ד' מחנות אשר מהם נתפרדו כל החבילות בכל ברואי מעלה ומט' בעולם המלאכים • (א) וכנגדם בשמים • וכנגדם בארץ • והכל בסוד ארבעה ראשים ועדיין נבאר זה בע"ה ית' • א"כ דע והאמן כי ספירת הבינה וספירת המלכו' שתיהן מכוונות זו אצל זו • וכשמדת המלכות מתוקנת בתקון ישראל בקיום התורה והמצות • אז ספירת בינה הופיעה להריק כל מיני שפע וברכה דרך הספירו' עד שספירת מלכו' מתברכת ומתמלא' • ואז נמצאי' בני העולם בהשקט ובבטחה • והברכה משתלחת בכל מיני מזונות ונמצאת הברכה דבוקה לארץ • וזהו אם בחקותי תלכו וסדר כל הברכות • ואם ח"ו קלקלו ישראל את השורה ועברו תורות וחלפו חק הפרו ברית אז ספיר' ב"ינה אינה משפעת ברכה • וכביכול נמצאו הספירות בחסרון שהרי המקור נפסק • לפיכך חוזרות ספירת י"סוד להתאסף לעלות אל מקום תשוקת' אל הבינה ונשארת ספירת המלכות (ב) לבדה יבשה אין כל ואז נמצא העולם בכל מיני קללה וזהו ענין הקללות האמורות בתורה שע"י ישראל לוקה ספירת מלכות כאמרו בן (ג) כסיל תוגת אמו ואומר ובפשעכם שלחה אמכם נמצאת ספירת התפא' שדודה מן הנחל שעליה הנקרא ב"ינה ואז כנסת ישראל השולחת ונפרד' כאמרו משדד אב יבריח אם בן מביש ומחפיר • ואומר כי מפני הרעה נאסף הצדיק וכוונתו פי' בשערים הקודמים • ואומר ונרגן מפריד אלוף • א"כ נמצאת ספירת מלכות כל תשוקתה ותאותה וחפצה בספירת הב"ינה ושתיהן מכוונת זו כנג' זו • ובשנת היובל מתאחדות ביחוד שלם • ונמצאת גאולה באה בספירת המלכות אשר היא סוד הארץ ז"ש הכתוב ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ • **ואחר** שידעת זה התבונן בכל מקום בתורה שתמצא כתוב יהוה אדנ"י שניהם סמוכים זה לזה ותדע ותשכיל כי אלו שתי הספירות האחת ספירת ב"ינה הנכתבת יהו"ה ונקראת אלהים • והשני ספיר' מלכות הנקראת אדנ"י שזהו סוד יהוה אדנ"י חילי • ועתה צריכין אנו להודיעך כי בהתאחד

שתי

פי' מדת ת"ת כמבואר למעלה בשע"ג וזהו ספירת המלכות כי שמה נטועי' כל הנטיעות להוציאם מכפי עליונו'א וכנגדם בשמים פי' הם עולם הגלגלים ד' תקופו' והארץ שהוא עולם הטבע וארבע יסודות והכל בסוד ד' ראשים

ויוציא למרחב אותי יחלצני כי חפץ בי · ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה · וחמושים עלו בני ישראל · עלתה מדת מלכות ונתאחדה בספירת הב"ינה · באיזו ספירה נקרע הים · ו"יסע ו"יבא ו"יט · (יב) חס"ד לאברהם · באיזו ספירה נתנה התורה · וידבר אלה"ים · וההר בוער באש איזו היא הספירה הנקר' תורה שבכתב תורת אמ"ת היתה בפיהו · משפטי יי' אמ"ת · תתן אמ"ת ליעקב · נמצאת למד תורה שבכתב ומשפטי אמ"ת ויעקב (א) כלן עולין בקנה אחד קו האמצעי · ישראל אשר בך אתפאר ולתתך עליון על כל הגוי' אשר עשה לתהלה לשם ולתפארת באיזו ספירה נשתמשו נביאים · כי את המלך י"הוה צבאות ראו עיני · הלא כתבתי לך שלישים · כתובים · אחת היא יונתי · אוצר חיים גנזי בככה נחלת" של ישראל · התבונן באלו הרמזי' העמוקי' ותמצא כמה טובות נחלי ישראל בכל ספירה וספירה מעשר הספירות וסברת נחלת כל הטובות הללו היא ספירת בי"נה · לפיכך תספרו חמשים יום והכל שברת דבוק ספירת המלכו"ת בספירת הבינ"ה · (ב) למנצח בנגינות על השמינית · והסוד (ג) וביום השמיני עצרת תהיה לכם · וביום השביעי עצרת ליי' אלהיך · התשיעית שלו העשירית שלנו לפי שהיא נחלתנו וחלקנו · וכשהעשירית מתאחדת ומתדבקת בתשיעית הרי כל ישראל כא' דבקים בשם ית' · כמו שנאמר ואתם הדבקים ביי' אלהיכם אין המקרא יוצא מידי פשוטו · את יי' אלהיך תירא · ואותו תעבוד ובו תדבק ואותו תעבודו ובו תדבקון תדבקון בלי ספק ומ"ש ז"ל וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה אפשר ואפשר והכל גלו במה שאמר' שיתדבק אדם בתלמידי חכמי' (ד) וידוע הוא מי הם תלמידי חכמים למורי יי' · וזהו סוד דבוק ספירה עשירית בתשיעית בלי ספק · כי כל הגורם להתאחד כנסת ישראל בספירת י"סוד הרי הוא נדבק בה והיא נדבקת בי"סוד ושניהן כאחד נדבקים בי"הוה · ואין מקרא יוצא מידי פשוטו ·

ואחר שבארנו יש לנו להאיר עיניך בעקרים גדולים בעזרת המאיר לארץ ולדרים עליה · דע כי ספירת בי"נה נכתבת י"הוה ונקראת אלהי"ם היא סוד גלוי ג' ספירות עליונות אשר על ידיהם מתגלת אור הכתר והרצון · עד שמגיע האצילות והשפע והברכה למדת יסוד שהיא סוד ז' ספירות אז מדת י"סוד חוזרת ומריקה כל מיני השפע ואצילות הברכו' במדת המלכו' הנקראת אדנ"י · ולפיכך נקראת ב"ת שבע כלו' ספירה המתפרנסת משבע ספירות אשר עליה שהם בי"נה גד"ולה גב"ורה תפ"ארת נצ"ח ה"וד י"סוד וזהו בת שבע ובאר שבע · כלומר באר המתמלאת משבע ספירות וכן סוד באר שבע נקרא ספירת בי"נה בדרך השפע והאצילות בהיות' נובעת כל מיני שפע לשבע ספירות אשר תחתיה · זה הכלל ב"אר שבע הוא סוד הבי"נה להריק ברכה לז' ספירות של מטה · ב"ת ש"בע היא המלכות בהיותה מתמלאת ברכה משבע ספירות

אשר

חסד לאברהם שני שלו עולה ע"ב: (א) כולם עולים בקנה אחד קו האמצעי כי כל אלו השמות כרמוזים בתפארת והיא המתפארת בישראל בזמן שהם מקיימים התורה ונותנת אז אותם לעליון על כל הגוים: (ב) למנצח בנגינות על השמינית ר"ל בינה כל הטובה בהמשך המלכות מן הבינה שהיא השמינית לה וגם המלכות שהיא לנו היא גם כן שמיני לה ולכך בהדבקה בה יגיעו לנו נחלה כל הטובו' וזהו אמרו והסוד (ג) וביום השמיני עצרת תהיה לכם וביום השביעי וגו'. כלומר היחוד שהוא התשיעי לספירות והשביעי מהבינה הוא ליי' כלומר מכלן העליונה ונדבק בהם אבל העשירי' (מלכו') שהוא השמינית (לבינה) הוא שלנו שנתן לנו לחלקינו להנהיגנו ולהשפיענו וכאשר יתדבק בו יתאחד גם כן עם השמיני בעליון אז יגיע לנו נחלת כל הטובות כי על ידה אנחנו דבקים בהשם י' וע"ז העניין סובב כל מה שאבאר והולך. ושפשר וכוה הוא למעלה בשער א' בכינוי ארן החיים. (ד) וידוע הוא מי הם תלמידים

ביצר בבי"נה יצאו ממצרים כמו שנ' וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרי' • בגד'ולה נקרע הים כמו שנאמר וירא ישראל את היד הגד"ולה • וסימ' חס"ד לאברהם • (א) ויס"ע וי"בא וי"ט וגדולה חס"ד • בגבורה נתנה תורה כמו שנאמר וידבר אלה"ים את כל הדברי' האלה לאמר • ועתה למה נמות כי תאכלנו הא"ש הגד"ולה הזאת • (ב) הוי אומר בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני • לומר בבינה שהיא ספירה שלישית לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום ההוא באו מדבר סיני • היודע סוד עקרים הללו יזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (ג) כי זה כל האדם • (ד) הרי חמש ספירו' ובהן זכו למתן תורה חמשה חומשי' חמש כנגד חמש (ה) ומשם והלאה תורה נביאים וכתובי' • (ו) תורה אחת • נביאי' (ז) הלא כתבתי לך שלישים • כתובים (ח) אחת היא יונתי תמתי מקבלת תשע אספקלריאות • והנני רומז • איזו ספירה היתה סבת יציאת' ממצרים • (ט) אה"יה אשר אה"יה באיזו ספיר' עלתה צעקתם מן המצר קראתי י"ה • ויצעקו ותעל שועתם • (י) מי לא ייראך מלך הגוים באיזו ספירה נענו ויצאו • (יא) ענני במרחב יה

ויוציא

עד שית דבקו כשמתן וישובו למקום שחצבו בשנה החמשים אלף שנה אל היובל הגדול כמו שפירשנו וזהו שאמר אלו ימי חיינו (ז) ספירת שבע שבועות שבתורה חמשים יום שר"ל חמשים אלף שנה כי יומו של הק"בה אלף שנה כענין שנאמר אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור והנה כל אחת מהספירות כלולה מכולם והם עשרה ובכל אחד כל העשרה נה הרי הם ק' וכל אחת כלולה מכל הק' הרי הם אלף כמנין שחוזר גלגל המספר לא"הרומזות לכתר כי הנ"פשוטה ע"מאוח וחוזרת הא"לאלף כי אין עוד אות בא"ב תורה על מספר יותר גדול וכל אחת כלולה מכל האלף הרי י' אלפים וכל א' כלולה מכולם הרי כל אחד עשר אלפים כמנין שנה מספר ל"יוד הרומזות לעטרת והוא רבוא ואין כאן מספר נתפס בשם יותר גדול והנה שבע הבנין כאשר יכלול האחד את כולם בדרך זה יהיה כל אחד שבעה אלפים עד שיהיו בין כולם מ"ט אלף חוזרים לבינה שהיא שנת החמישים אלף שנה שזהו עולם שלם ועליו כאומר דבר צוה לאלף דור כי הדור חמשים שנה הרי חמשים אלפים שנה שיהיו ימי חיינו ובספר המערכת בשביעיות האריך בענין אלו ההקפים והשמטות וכן ברקנטי פרשת בהר • (א) ויסע ויבא ויט פירש כי חסד בני ע"ב כמספר שמות היוצאים מאלו הפסוקים הנ' ויסע ויבא ויט שפירש בשער א' בביאור שם אדוני והם שמות לכחות נשפעות ממדת החסד שהוא סוד המים העליונים וכנגדן נקרע הים לי"ב קרעים וכל חלק כולל ששה כחות מאלו הנזכרים עליונים בשם קצותיו הרי כי במדת הגדולה נקרע הים והביאה לשון הפסוק תגדול חסד לרמו' כי הגדולה היינו החסד : (ב) הוי אומר בחדש השלישי כי הגבורה היא השלישית מן הבינה הנרמזה בשם אלקים וכאש הגדולה • (ג) כי זה כל האדם פירש כי זהו תכלית כל אדם להשכיל ולידע סוד פעולתה השם עד שיזכה לחזות בנועם י"י ולבקר בהיכלו כמו שנאמר יקרא לי ואענהו כי ידע שמי ונומר עמו אנוכי י"י • (ד) הרי ה' ספירות ר"ל מכתר עליון עד הגבורה שבה נתנה התורה הם ה" ספירות : (ה) ומשם והלאה תורה נביאים כתובים פירש שהתורה כלולה בתפארת ומקום יניקת הנביאים בנצח הוד יסוד וכתובים אחד שנאמר ברוח הקודש שהוא מן המלכות כמבואר למעלה בתחילת שער ג' ומעתה הולך ומבאר עד הרמז הפסוקים כי (ו) תורה אחת מפסוק תורה אחת יהיה לכם ונביאים מהשלש מפסוק (ז) הלא כתבתי לך שלישים וכן כתובים מפסוק (ח) אחת היא יונתי וכו' כאשר מבאר בסמוך ואחר חוזר ומרמז כל הענין ברמז יותר מבואר שהבינה היתה יצאת מצרים שהרי בינת יציאתן היתה שם אה"יה (ט) אשר אה"יה הרמוז לכתר מפני צעקתם שעלתה עד החכמה הנרמזת בשם יה ושועתם אל הבינה הנרמזת באלהים ומכללותם בכללו שלשתם בבינה נענו ויצאו ממצרים ועקר הסוד כי המלכות שנקראת שועתם של ישראל לקבלת צעקתם עלתה אז אל הבינה והגיעה עד החכמה ואז (י) מי לא ייראך מלך הגוים כלומר מי יוכל מלאכי הגוים שהם השרים שעליהם אלא ירא ממך שהוא הבינה הפוקדת את כולם ונותנת כח למלכות לנקום ולהוציא ולכך היא היתה המוציאה את ישראל ממצרים והפוקד על שרה תחילה במרום : (יא) ענני במרחב יה ר"ל בבינה שהיא המרחב של החכמה שהרי נקראת רחובות הנהר כדלקמן • (יב) חסד לאברה' פירש שהם מכח

שמור סדר ההבדלות שרמזו חכמים במוצאי שבת ותמצא ששת ימי החול שהם חוץ לעגולה· וכן בגוים· וכן החשך המבדיל בין קדש לחול חיצון ופנימי· ובין ישראל לגוים חצון ופנימי· ובין אור לחשך חצון ופנימי· ובין יום השביעי לששת ימי המעש' חצון ופנימי בצנעה (א) נתנה שבת ואין לגוים חלק בה· ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם· ואין לגוים חלק בה וזהו שהתקינו בתפילת שבת (ב) ולא נתתו ה' אלהינו לגויי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים וגם במנוחתו לא ישכנו ערלי' כי לעמך ישראל נתתו· (ג) פן תשא עיניך השמים וראית את השמש וגו'· אשר חלק יי' אלהיך אותם· ואתכם לקח יי' וסי' דור הפלגה בהנחל עליון וגו' כי חלק יי' עמו **ואחר** שרמזנו לך אלו הרמזי העמוקים נחזור לכונת השער· דע כי בכל מקום שתמצא בתורה ספירת שביעיות כמו שבע שבתו' תמימו' תהיינה תספרו חמשים יום· וספרת לך שבע שבתות שנים הכל הוא שבע ספירות שהן מספיר' ב"ינה עד ספיר"ת יס"וד ואנו מתחילים מספירת יסו"ד עד שאנו עולים לספיר' ב"ינה לפיכך יש חמשי' יום מספירת העומר עד מתן תורה שנת חמשים שנה שנת היובל (ד) חמשים שערי בינה נבראו בעולם· וחמושים עלו בני ישראל· גאולת מצרים חמשים פעמים נזכר' בתורה· למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך· אלו (ה) הם ימי חיינו (ו) ספירת שבע שביעיות חמשים יום· ובשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו· גאולה תהיה לו, וביובל יצא והנה במדת בינה שהוא סוד היובל יצאנו ממצרים כמו שאנו עתידים לבאר בע"ה· ובחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים נתנה תורה.

הכל רמז אחד הוא על הענין שאמרנו שהגוים והחושך מבחוץ וישראל ואור מבפנים וזהו אמרו תמיד חיצון ופנימי כלומר שאחד מבחוץ והאחד מבפנים: (א) בצינעא נתנה שבת הייני היסוד שהוא מבפנים מכוסה ומוצנע מאלו הכחות· וזהו שתקנו בתפלת שבת ולא: (ב) נתתו ה' אלהינו לגויי הארצות וכו' להורות כי לא להם חלק בשבת העליון רק אחר כחות הטומאים והשרים חלק להם הקב"ה בזמן הפלגה וישראל לבדו לקח לו לחלקו והוציאו מתחת ממשלות השרים כמבואר למעלה בשער ה' בביאור השלשים כינויים. וזהו שמביא הנה הפסוק (ג) ופן תשא עיניך וגו' וסיים דור הפלגה שרמז בו זה הענין· (ד) נ' שערי בינה נבראו בעולם ענין הנ' שערי בינה פי' למעלה בשער ב' בכינוי כל כי סוף הבינה הוא שער הנ' והנה גם אמר כסמוך כי פעולותיה באלו הענינים' שמזכיר והולך היו כלם בדבוק המלכו' בבינה או בתשעי' וא"כ היא כוללת זפ"ו שהם מ"ט והיא עצמה שער הנ' ולכך מזכיר אלו הענינים כולם שהם בנ' שכולה רומזים אליה וחמשים עלו בני ישראל בקרי' אבל וחמושים כתיב כי בנה היתה גאולת מצרים: ובאומרו אלו (ה) הם ימי חיינו וכו' רמז' למה שאמרו המקובלים כי העולם יתקיים ויקיף שבע היקפות שהם שבע שמטות שאלו השבעה ספירות ישמשו כל אחד שמטה אחת שהי ז' אלפים שנה ונקרא עולם אחד כן יקיף ז' עד למות שהם מ"ט אלף שנה עד ה' אלף הנ' שהוא כנגד היובל הגדול שהוא הבינה שאז ישבתו הפועלי' וישובו למקומן הראשון כאשר בהיותם קודם הבריאה איש אל אחוזתו ואל מקומו ישובו והנפשות ינוחו מנוחות עולמים והארץ תחזור לתוהו כי יובל קודש היא אבל בכל אלף השביעי מן ההקיפות האלה יהיה קדש בקדושת השמיטה שתשבות הארץ (ע) העליונה ותהיה עם (ח) הנה להשמש בכת"ר אחד עמי כענין השבת שיש בו זכור ושמור בדבור אחד ולכן נאמר בשמיט' שמיטה לה' ושבת לה' כמו בשבת בראשית כי באלף ההוא תחדש עטר' בתפארת ויתלבשו רוחות ונשמות קדשות ואחר כך יחדש העולם בהם ותחזור השט' לראש פינה ובכל אחד ואחד מן העולמות האלו יהיה תוספות הטובה בקידושו יותר באחרון מבעולם אשר היה לפניו שיתמעטו כח שרי האומות מעולם ועד עולם ויתעלה כחן של ישראל למעלה למעלה וזה טעם שספרי החכ' מתמעטין והולכין שהם באים כנגד האומות ובעולם השביעי שהוא כנגד השבת הגדול יכלה כח כולם ויהיו ישראל במעלה העליונה.

העגולה מה שבחוץ ומה שבפנים. (א) ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרי. (ב) עד לא עשה ארץ
וחוצות שבעים שרים מבחוץ וישראל מבפנים (ג) יסובבנהו יבוננהו יצב גבולות עמים למספר בני
ישראל. וכל זר לא יאכל קדש. כי חלק יי' עמו. ואתם תהיו לי (ד) ממלכת כהנים וגוי קדוש
ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (ה). מאלה (ו) נפרדו איי הגוים בארץ. ויאמר י'הוה אל
אברהם לך לך מארצך. אל הארץ. (ז) והכלל מעשה מרכבה דיחזקאל וארא והנה רוח סערה
באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש. (ח) ישת
חשך סתרו מנגד נגדו בערו גחלי אש. (ט) ונגה כאור תהיה. וקרנים מידו לו ושם חביון עוזו.
(י) כי יש יתרון להכם מן הכסיל כיתרון האור מן החשך. (יא) העם ההולכים בחשך ראו אור גדול.
כי ישב בחשך י'הוה אור (יב) לי. כי הנה (יג) החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח.
היודע לכוין סוד אלה הפסוקים ורמזיהם יכול להתבונן סוד עומק אלו הדברים שאמרנו.
ואם תזכה עדיין תשמע קבלתם פה אל פה. (יד) אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם י'הוה.
שמור

השביעי שהוא היסוד לששת ימי החול שהם סביבו בעגולה. ברוך המקום שהבדיל בין הקדש ובין החול ובין אור לחשך ולא כשתמשו בערבוביא רק החול והחשך לגוים והקודש והאור לישראל כי גבירת האור במלכות ופי' כיתב"ל לישראל ואין לאומות חלק בה כי החיצונים אינם נהנין מאותו אור ורמז בזה כי ביום השני שהוא סוד ההבדלות היה הבדלות אלו הכחות ויציאתן לפועל כי בו ביום נברא גיהנם ולכך לא נאמר בו כי טוב. (א) ידע מה בחשוכא פי' ידע מהו החשך שמבחוץ והאור השרוי עמו ית' מבפנים כלו' הכחות הפנימיו' והולך ומבאר עד (ב) לא עשה ארץ וחוצו' שהרמז בו כי הם הע' שרים של האומות הם מבחוץ כאחז' וזהו אמרו חוצות אבל ישראל הם מבפנים כי חלקם הארץ העליונה הפנימי' וזהו אמרו ארץ. (ג) יסובבנו כי האומות הסביבים סביב הארץ העליונה והציב גבולם למטה סביב התחתונה למספר בני ישראל בששת ימי החול ו"יב גבולי אלכסון כמו שניתן לישראל ששת ימי הקדש ו"יב גבולי הארץ למספר בני ישראל אבל כל זר לא יאכל קדש לא יכנס מבפנים במקום הקדש כי חלק לו ישראל הוא כי הם ג"כ (ד) ממלכת כהנים וגוים קדש כי לו נבחרו בעשות את הפסח במועדו (ה) ובמועדו ר"ל שעשאוהו שבעת ימים כנגד שבעת הימים המיוחדים ומועדי' מבפנים וע"כ היתה זאת מצוה ראשונה להם בעת שנבחרו לעם קדוש וניתנו להם אלו הכחות אבל (ו) מאלה שהוא רמז לכחות הטומאה כמו שפי' למעלה בשע"ה בסוף ביאור אות ג' מהם נפרדו איי הגוים וע"ז נאמ' לאברהם לך לך מארצך של הארץ הקדושה אשר אראך: (ז) והכלל אשר בו נתבארו אלו הכחות הוא הנזכר במעשה מרכבה דיחזקאל וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו' שהזכיר בו ד' ראשי מדריגות כמו שנתב' למעלה בשע"ה בביאור ענין הד' קליפות בדרך שהזכיר ד' ראשי המדריגו' הקדש בד' חיות ומתוכו כעין החשמל ר"ל העט' והכחו' שבפנים תוך אלו הקליפות שסביבה כי (ח) שת חושך זה סתרו ומחלק הנוגה שכנגדו שהוא הקליפה הרביעית המתוכה אבל השם הדקה בוערים ומקבלים כח אלו הנחלים שהם כולם אש ודין או ירכה מנוגה שכנגדו על מ"ה שאלו הנחלים מקבלים כח ממנה וקורא לה נוגה כי אינה אור בהיר עתה בגלות ולכך אומר אחר זה (ט) לנוגה כאור תהיה לעתיד וקרני' מידו של הקדוש ברוך הוא לו לישראל הראוי' לכך: (י) כי יש יתרון לחכם מן הכסיל כיתרון אור מן החושך כי לחכם האור ולכסיל ההולך בחשך החשך (יא) והעם ההולכים בחשך ראו האור הגדול של ישראל ולא לעצמם ואף כי עתה אכתוב כשב תחת בחושך יי' אור (יב) לנו כי עוד יבא יום כי (יג) החשך יכסה ארצם וערפל להם לאומות ועלינו יזרח יי' מאורו הגנוז. אשר הלך חשכים ואין נוגה לו כלומ' אלו ההולכים בחשך הגלות אל יתייאשו מן הגאולה ויבטח ביי' כי עוד לי"י יהיה אור גדול כמו שכתבנו בפסוקי' שזכרנו. או יאמר זה ע"ד כחות הלשון כי אשר הולך חשכים באלו הענינים עמוקי' ואין ידו משגת להשיג בסודם יבטח בהם "ידין שיבא לבו לשמי' לשם האמונה (טו) ושמור סדר ההבדלות שאמרו חכמים במוצאי שבת פי' הענין בסדר הבדלות שתקנו חכמים לומר במ"ש תחלה כי רמוז בהם כל אלו הענינים שאמרנו כי נוסח בין ישראל לגוים ובין אור לחושך ובין יום השביעי לששת
ימי המעשה

בבריאת עולם ועליו נתיחדו כל השביעיות ממנה ועליה המשכת אצילותם ואליה תשוקתם ;
וממנה ועד מדת יסוד יש השבון שבע ספירות לפי שהיא הקישרת ג׳ העליונות וז׳ התחתונות,
והוא סוד השלישית לעליונות והראשונה או השביעית מלמעלה למטה או מלמט׳ למעלה לו
התחתונות עד מדת יסוד מלבד מדת המלכות שהיא האחרונ׳ והנה סוד קשר ת״שע ספירות
העליונות הוא כשנתחיל למנו׳ מספירת בינה בדרך זה ב״ינה גד״ולה גב״ורה ת״פארת נ״צח
ה״וד י״סוד . והנה בכל מקום שאתה מוצא בתורה ספירת יס״וד שהיא שביעית הוא בדרך
זה . יס״וד שביעית למט׳ בינ״ה שביעית למעלה וחבינ״ה קושרת שש הספירו׳ בשלש . ויס״וד
קושר ספירה עשירית בתשע עליונות . והבן זה עד מאד . כי אלו הן שני פרקי המרכבה
והחבור והיחוד ועל׳ זה נאמר ביום ההוא יהיה י״הוה אחד ושמו אחד . כשזכר בזה שתי פעמי׳
אחת הוא סוד שני פרקי החבור והיחוד לעשר ספירות (א) בסוד אחד בשלש ואחד בשבע . ואחר
שידעת זה דע כי בכל מקום שתמצא בתורה ספירת שביעית כמו שבע שנים שבע פעמים
הוא סוד הספירת מן הי״סוד ועד הבינ״ה ובמקומות מן הב״ינה ועד הי״סוד כמו שנאמר כי (ב)
ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ . ששת ולא בששת . (ג) ומלבד ששת אלו יש ששת
ימי החול שהם מקיפים בעגולה למדת י״סוד והם מבחוץ כדמיון קליפות ולפי׳ נקראים ששת ימי
חול . אבל שש הספירות שהן נתחילות מספירת בי״נה ובאות ונמשכות עד השביעית שהיא
י״סוד כלן קדש ואינן בכלל החול . ודבר זה ג״כ עמוק עמוק וצריך קבלה מפה אל פה . והנני
רומז מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כל הספירות קדש וכל מה שבעגולה מבפני׳ קדש ומבחוץ
לעגולה חול . וסוד זה רמזו חז״ל בסדר ההבדלה כמה שאמרו בין יום השביעי לששת ימי
המעשה (ד) ברוך המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך ובין ישראל לגוים . המבין זה יבין סוד
העגולה

שער ג׳ : (ד) נקראת גם היא שקי׳ כמבואר בתחל׳ שער ב׳ . כבר פירשנו ענייניו היטב בשער ו׳ בכנוי מ״ה הקשה (ה)
הוא סוד גלוי השם הנעל׳ בבריאת עולם פי׳ כי קודם בריא׳ עולם היו כל הכחו׳ כמוסין נ׳ כמוסי׳ ונעלמים בכח
א״ס כדלקמן בשע״י בכנוי קדם ונמצא גם השם היה נעלם כי כולם כלולים בו וכאשר היה הרצון הקדו׳ רוצה לברוא
העולם נתגלו האצילות ונתגלו כל הכחות בבינה כי היא היתה העיקר בבריאה נמצא כי ממנה נתגלה כל השם
בבריאת העולם ועליה נתייסדו כל השמיטות וכל השביעיות שבעה רקיעים ושבעה כוכבים ושבעה ארצות ושאר
כל השביעיות . (א) בסוד אחד פי׳ הבינה בג׳ עליונות והמלכות בשבע הזכרות ו״זש ב׳ פעמים אחד לרמוז על שני
הקשורים כי שניהם אחד וכבר ידעת כי שמו רומז לשם המכבד שהוא באלף דלת : (ב) וסוד הכולל כי ששת ימים
עשה כו׳ כלומר והסוד הכולל בפסוק מכל מה שאמרנו בענין האצילות הוא שאמר כי ששת ימים עשה ה׳ ולא אמר
בששת לרמוז על הששת שנאצלו מן הבינה וביום השביעי שהוא השבת שבת כי קרא לשבעה הספירות שממנה ולמטה
ימים על שם פעולתם שפעלו ונראו בשבעת ימי בראשית כל אחת ביומו כדאמר בספר הבהיר כי ששת ימים עשה
ה׳ את השמים וגו׳ מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר שהוא אדון לו לא מפני שנברא בו אלא מפני שהוא פועל בו
פעולה המסורה לו : (ג) ומלבד יש ששת אלו ששת ימים בחול שהם מקיפין בעגולה למדת יסוד כבר באמרנו
ענין הקליפות וכחות הטומאה ומקום מעמדן מבחוץ בשער א׳ בכינוי באר שבע ובשער ב׳ בכינוי טוב ועל השטה
מהם שמכנגד הפחד ולמטה אמר בכאן שיש ששת ימי החול. כנגד ששת ימי הקדש שמבפנים ואלו מקיפים להם
בקליפה מבחוץ סביב היסוד והעטרה וכדרך שרמז למעלה מענין אצילות הקדש בא לרמוז עתה ענין אצילות
כחות הטומאה אשר לעומתו עשה האלקים כדרך שפירשנו בשער א׳ שזכרנו וזהו אומרו ודבר זה גם כן הוא
עמוק וצריך קבלה מפה אל פה והולך ומרמז ענייניהם גם כן מן הכתובים ומביא והילך כתוב אחד הרומז לכחות
הטהרה ולעומתו כתוב אחד הרומז לכחות הטומאה . (ד) ברוך המבדיל בין קודש לחול כלומר בין יום

חמשים שערי בינה נבראו בעולם (ס) בשלשים ושתים נתיבות חקק יהו"ה · והיודע לכוין אלו הפסוקים ואלו הסימנים יוכל להבין העקר ואין (ע) זה מסור להבינו אלא בקבלה מפה אל פה · (י) וסוד העקר הזה הוא כולל סדר כל המעלות הנעלמות ובו נכללים בראשית ברא אלהים מדת הגבורה · בראשית ברא אלהים מדת מלכות כי כל אחת מאלו הספירות הולידה סדרי עולם · ובכל אחת ואחת מהן נכלל סוד פסוק בראשית ברא אלהים והדברים עמוקים אין הכל יכולין להכנס לעומקם · (א) והמבין עקרים הללו יוכל להבין סוד אמרם שבעים פנים לתורה · ואם כן פקח עיניך להתבונן כי במקומות תמצא כתוב אלהים והוא רומז על ספירת בינה כפי הרמזים שכתבנו הנה · ולפעמים הוא רומז על מדת הגבורה ולה יאתה ולפעמים (ב) הוא רומז על מדת המלכות בהיותה מתלבש' מלבוש הגבורה · כל זה במוצאך אלהים סתם אבל במוצאך אלהים סמוך למלת צבאות כגון אלהים צבאות השיבנו הוא בהתאחז עמוד (הוד) השמאלי במדת הגבורה ולוקח כלי מלחמה ולובש בגדי קנאה קנאת יי' צבאות תעשה זאת · (ג) וכבר רמזנו זה במה שקדם · ובכל מקום שתמצא אלהים חיים הוא סוד מדת י"סוד שהיא מושכת מספירת ב"ינה את החיים לפי שספירת ב"ינה היא נקראת חיי עולם כמו שאנו עתידין לבאר · ולפיכך נקרא מדת יסוד כשהיא מושכת מספירת בי"נה את החיים על שמה אלהים ח"יים · וגם מדת מלכות כשהיא מקבלת שפע ברכה וחיים ממדת יסוד (ד) נקראת אלהים חיים בלשון · כי שמי בקרבו · אבל כל מקום שתמצא כתוב אלהים אחרים פירש ענינו פי' מרווח ואין צורך לכפול הדברים · והספירה הזאת שהיא נכתבת יה'וה ונקראת אלהים דע שהיא סופרת וקושרת ט' הספירות העליונות בקשר אחד וגם היא הסבה להאחד העשירית בתשיעית · ובא ממנ' השפע והברכה לתשיעית · והנה הספירה הזאת הנקראת ב"ינה (ה) הוא סוד גלוי השם הנעלם בבריאת

הרב המחבר והמיוחתיו באמרו והנני רומז בראשית ברא אלקים ומ"ש אלה (ה) תולדות השמים והארץ בהבראם ונומר ובאמרו ה' אדוני אלי רמז כי ביום עשות יי' אלקים ארץ ושמים כשלבשה מדת אדני במדת הבינה כדרך הצינורות והשפעות כל הספירות ובזה נברא העולם והיה השם מלא על עולם מלא והכל מתברך ומתברכה וזהו כולו כרמוז בי"הוה אדני אלי כמבואר למעלה בתחלת שער ה' ולקמן בשער זה וחזר ורמז והולך אל האצילות והיצירה מפסוק (ו) וי"י בחכמה יסד ארץ שמדבר בחכמה ראשונה וירמוז לאחרונה (ע) ובדרך זה ירמוז לאצילו' וגם ליצירה כי י"י בחכמ' יסד החכמה האחרונ' שהק' ארץ דהא כה"ז תליא חכמה בראש התחלת התפשטו' האצילות וחכמה בסוף התחלת התפשטות יצירת הנפרדים ונעוץ הסוף בתחילתו וכונן שמים בתבונה כי מהבינ' התחלות המשכות הדין בפחד הנקרא שמים או יאמר בחכמה אחרונה יסד ארץ ממש ובבינה השמים כלומר בכח הבינה שבמלכות ובימין הכולל כי הבינה והחכמה הם יסוד הכל הוא מה שא"ז"ל כ' (ז) שערי בינה נבראו בעולם כמו שפי' בשער ב' בבינוי כל: ומ"ש בל"ב (ח) נתיבות פליאות חכמה חקק יה וכו' כמו שפי' בתחלת השער ו' · ומ"ש ואין (ט) זה מסור להבינו אלא בקבלה מפה אל פה ר"ל סוד האצילות והבריאה וכבר דברנו ממנו מעט בהקדמת הפי' ואמרו (י) וסוד העיקר זה כולל סדר כל העולמות ר"ל סוד כוונת אלו הכתובי' והמאמרים שהביא כוללים סדר כל העולמו' ומרמז והולך שהרי בבראשית ברא אלקים עם מה שרמז לבינה רומז גם כן לגבורה ולמלכות אשר כל אחת הולידה סדרי עולם בכחה בהתלבשות זו מזו וכאשר נתלבשה המלכות משתיהם נברא גם העולם התחתון כמ"ה כמש' עלה בתחלת המחשבה וזה כולו כרמוז בפסו' בראשית ברא אלקי' כמו שאמ' זה ג"כ בשע"ה בתחלתו ואמרו (א) והמבין זה יבין סוד מהו ע' פנים לתורה פשוטו ידוע ומלת אלקי' לראיה שביאר לכמה פנים וסודו הוא כי ירמוז גם להתפשטו' מע כתרי' מהתפ' אשר ביארתי בסוף שע"א ובשע"ה בביאור סוד מל"כינויים ובשע"ו בביא' מ"ה הקש' כי השתלשלות מהחס' והפח' הכלולי' בתפ' והוא משתפם וכן התור' נדרשת פנים ואחור אסור והיתר ושאר דברי אלקי' חיים וכבר ידעת כי כלולו' התורה שבכתב הנרמזת בתפ' וזהו טעם ע' פנים לתורה והבן · (ב) ולפעמים הוא רומז על מדות מלכות בהיותה מתלבשת מלבוש הגבורה כמבואר בסוף שע"א · (ג) וכבר רמזנו זה במה שקדם היינו בתחלת

באותיות יהו״ה ונקרא בשם אלהים הוא סוד היותו נאחז לכאן ולכאן לפי שהוא מתאחז בעולם הרחמים הגמודים שהוא סוד הכתר • (א) זבכתר נאחזים שני שמות אחד לימין ואח׳ לשמאל לימין שם י״ה • ולשמאל השם הנכתב יהו״ה ונקרא אלהים זהוא סוד הב״ינה • (ב) ומן השם הזה מתחל׳ת מ״ה להמשך בספירות אבל אינה מ״ה גמורה שהוא נאחז בעולם הרחמי׳ ולפיכך נכתב במכתב הרחמים ונקר׳ בקריאת הדין נכתב יהו״ה ונקרא אלהים וזהו (ג) סוד קשר מדת הדין במדת הרחמים למעמיקים בסתרי המרכבה • ודע והאמן כי השם הזה ית׳ הוא המוליד מ״ה בכל הספירות • והכסא שלו הוא הנקרא אלהים שהוא מדת הגבורה והפחד • ומן השם הזה יבא השפע לצד שמאל הנקרא אלהים • וצריכין אנו לעוררך על עקר גדול כי בכל מקו׳ שאתה מוצא בתורה שם אלהים שלפעמים הוא רומז על הספיר׳ הזאת הנכתבת יהו״ה ונקרא אלהים שהיא הנקראת ב״ינה כגון בראשית ברא אלהים שהוא סוד הספירה הזאת ליודעי שכל ומעמיקים להכנס בסתרי הקבלה (ד) ודבר זה הוא קשה מאד להבינו זולתי בקבלה אמיתת מפה אל פה • והנני רומז בראשית ברא אלהים אלה (ה) תולדות השמים והארץ בהבראם ב״יום עשות יהו״ה אלהים ארץ ושמים יהו״ה אדני חילי • (ו) יהו״ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וסימן הכולל הענין שאמרו ר״זל

חמשים

העלמתן אין כח באדם להתבונן בעניינו עד שיתכן לומר בהן ימין ושמאל כלל כי הימין והשמאל רמז לכח הכהנה בתחתונים ואין אנו יודעים תוכן הנהגתם ולכן ראוי ליזהר ביחוד סוד ופשוט ואני כפי דעת הרב המחבר ביארתי (ב) ומן השם הזה התחלת מדת הדין כלומר ולכך נקרא אלהים כמו שאמר בסמוכי מפני עמידתו בשמאל מתחיל ממנו מ״ה וגם בו בעצמו התחלת תולדות הדין נקבעתו מאחורי החכמה כדלעיל בשער ה׳ בכנוי השם המיוחד ומה שאמר וזה: (ג) סוד קשר מ״ה במדת הרחמים למעמיקים בסתרי המרכבה זהו לפי שהיא ג״כ עקר הרחמים וכח התפארת וממנה הוא מתקשרים יחד כי אם לא היה בה עירוב אלו הכחות ומהכה כשפעים לעולם לא היו מ״ה ומדה״ר מתקשרים ומתחברים יחוד להיותם שני הפכים כמו שנתבאר ג״כ בשער ה׳ בתחילת ביאור כינוי בשם המיוחד: (ד) ודבר זה קשה מאד ולהבינו דבר הקשה כי כאן רוצה לרמוז בעניין האצילות וכל הבריאה אשר עדיין לא הזכיר ממנו דבר וקשה לו לגלותו וכדי שלא כלא מכוונתו נרמז בו ג״כ ברמז מועט כי ירצה בבראשית שהוא החכמה הנקרא ראשית להיות ראשית כח כאצל מכח כל (בע״) שהוא ברא והאציל הבינה הנקרא אלהים אשר בה כח כל השבע שאחריה וזהו מה שהוסיף הכתוב ואמר את השמים ואת הארץ שר״ל השמים העליונים שהם הרקיע ומים ואש והארץ העליונה שהיא ארץ החיים עם הנכחים והאותי׳ רבויים הם וזהו טעם נכון לקריא׳ אלהים ושירכה בו כח שלהם (פי׳ של אלהי׳) והמלה מורכבת אלהים וה״יוד נוספת לרבים או תרמוז לכל העשרה כמו י״וד וזכור בורא אלהי העבריים ומפני שבכח הבינה נכלל הכל דרשו בפסוק והארץ (ע) היתה תהו כלומר שכבר היתה בתהו שהוא הבינה הנקרא קו תוהו קו ירוק שנעשית לבוהו כאשר ה׳ אצילה בהדרגה זו מזו אבני הבוהו שהם השבע אחרות שבהם נתגלה הענין הכמוס יותר והוא עניין כל הפרשה שאמר בו ויאמר אלהים יהי כן ויהי כן ותחילת יהי אור כי כל אלקים שבאותה פרשה הוא רמז לבינה והימים רומזים לשבע שתחתיה עד שאמר אלה תולדות השמי׳ והארץ בהבראם ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים שחזר וכלל בו כל הבינה כי בשמים ובארץ הראשון רמז לשמים (ח) וארץ (ע) בעליונים הנאצלי׳ ולכך הזכיר בהם לשון עשייה והשם מלא על עולם מלא וכבר ידעת כי ישתמשו הכתובים במלת (פי׳ הגם שמדבר באצילו׳) בריאה על התגלות והתחדשות דבר דק ביותר והוא מל׳ברירת דבר מתוך דבר כמו ובלא אותם בחרבותם כי פתח דבר הסתום ובורר וה מזה בעניין האצילות ואין מהקשות מל׳ ויברא אלהים את האדם׳ שירצה בו על הענין במה שהוא אדם אשר ה׳ רוחו ונשמתו ול׳ ויברא אלהים את התנינים מלת ויברא חוזרת על מלת למיניהם שאומר אח״כ שר״ל לטבעיהם המבדלים כטבע כל מין ומין שהוא בורתי הרוחני וכן יוצר הרים ובורא רוח אף הכהינו המקובלי׳ בל׳ אצילות מפני כי העם לא ידעו לצייר מלת בריא׳ בתכלית הדקות כי יבינוהו בריאה מאין דבר דבר על כל פנים אף כי באמר יוצר אור ובורא חשך לא ידעו ולא יבינו כי חשך הוא העדר האור בתשובה יתהלכו לכך תפסו בדבריהם אצילות מל״ ויאצל מן הרוח ומתוך דבריו אלו יתבררו לך דבריו

והבן זה מאד · ואחר שהודענוך זה צריכים אנו להודיעך מה טעם הקדים בפסוק זה מדת יעקב · דע כי דרך העולם לקח לו בפסוק זה כלומר אם ישראל צדיקים ובעלי תורה ומצות והרי הם ראויין להיטיב להם מצד הדין שהוא אמת של יעקב מוטב · ואם לאו יקבלו טובה מצד החסד של אברהם אע"פי שאינן ראויין וזהו סוד תתן אמת ליעקב ואח"כ חסד לאברהם ושמור אלו העקרים הגדולים שביארנו לך בשער זה · ונשאר לנו להודיעך מה טעם הזכיר בפסוק זה מדת יעקב שהיא אמת ומדת אברהם שהיא חסד ולא הזכיר מדת יצחק שהיא פחד · דע שמדת אברהם שהיא החסד · ומדת יעקב שהיא סוד הרחמים שהיא סוד האמת הוצרך להזכיר בפסוק זה · אבל מדת יצחק שהוא מדת הפחד לא הוצרך להזכירה מן הטעם שהזכרנו למעלה · ואם תקשה ותאמר והכתיב וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור הרי זכור בפסוק הזה שלשתן · דע כי בפסוק זה לא הזכיר מדותיהן אלא הזכיר הברית שכרת עמהם להיטיב לבניהם : ראיה לדבר כמו כן זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת וכו' הלא תראה כי השבועה בפסוק זה לא באה על ג' אבות אלא להיטיב לישראל כ"ש ותדבר אליהם ארבה את זרעיכם · וכן הדבר בפסוק וזכרתי את בריתי יעקב וכו' כי הברית והשבועה אחת היא · אבל כשהזכיר ברית יעקב וברית יצחק וברית אברהם רצה לומר שראוי להיטיב לישראל בסבת הברית והשבועה מצד הדין כמי שיש לו פקדון אצל חברו ותובעו ממנו בדין כן ברית אברהם יצחק ויעקב אנו מבקשים אותו מלפני י"י יתברך מצד הדין וזהו הסוד של שני ענינים האלו שרמז בפסוק א' ואמר אם אין ישראל ראויין ליתן להם מצד הדין תן להם מצד החסד וזהו ותתן אמת ליעקב חסד לאברהם· ואם אינן ראויין מצד החסד תן להם מצד הדין ומצד השבועה שנשבעת לאברהם ליצחק ויעקב· ולפיכך אמר בסוף פסוק זה אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם אבל כשהזכיר מדת אברהם ומדת יעקב בפסוק אחד הטעם כדפי' לעיל· זה יורנו דרכו הנכונה אמן :

אל אל עליון חסד אברהם ימין קדוש מים עליונים אדיר :

יהוה אדני חילי וישם רגלי כאילות ועל במותי יעמידני למנצח בנגינות :

אמר המחבר ראינו לבאר בשער זה סוד השם השמיני הנכתב בענין אחד ונקרא בענין אחר · נכתב יה"וה ונקרא אלהים וגם הוא נקוד בנקוד אלהים וזו היא הספירה הנקראת בינ"ה · צריך אתה לדעת כי זהו השם הקושר כל הספירות בקשר חבור האצילות וההמשכה · לפי שזהו השם השלישי מן השלשה שמות העליונים המתאחדים והארוקים במדת הכתר ומן השם הזה ילך שפע האור והאצילות והברכה בכל הצנורות עד שיתברכו ז' ספירות של מטה מג' ספירות של מעלה · ומה שתצטרך לדעת כי מה שנכתב באותיות

כל אחד עיקר הכהנתו בזאת הודה ובחיבור הכל כי כל אחד יודע לדרוש סוד פסוק היחוד שהוא ה' אלהינו ה' אחד אך כוונתם במדת בענין שנתבאר פעמים בכוונת התפלה במדה מן המדות בשערים הקודמי'· כי הברי' והשבועה אחד הוא פי' כי שניהם כרמוזים במדת יסוד כמבואר במקומו בשער ב' (א) ונכתר כאחזים שני שמות אחד לימין ואחד לשמאל ונכון כראה שהוא מכריע ימין ושמאל גם בג' עליונות כאשר ביארתי בהקדמת פירושי אף כי קצת מהקובלים שמכריים אותם זו על גב זו ובעל המערכת אחד מהם ביאר הטעם כי לגודל מעלתם ורוב העלמתן

כלומר חותם החסד והפחד כאחד ראיה לדבר מנין שנאמר וי"י אלהים אמת הרי (ד) הזכיר מדת אברהם שהיא יה"וה ומדת יצחק שהיא אלהים ומדת יעקב שהיא אמת לכן אמר אח"כ אמת. אם כן נמצא שיעקב אבינו ירש ירושת חותם יה"וה אלהים שבו נברא העולם ובו מתקיימים כל היצורים ובו נדונים כל בני העולם במשפט אמת. נמצא יעקב אבינו שאחז בידו שתי מדות הנקראות ימין ושמאל ואחז בידו מדת החסד ומדת העונש ואחז בידו מצות עשה ומצות לא תעשה. נמצאת למד שאחז בידו (ה) מדת ה' שהוא אמת בסוד ויה"וה אלהים אמת חותם המשפט דכתיב משפטי י"י אמת והתורה שהיא אמת דכתיב תורת אמת היתה בפיהו. שיעקב עומד במקום כל האבות והחזיק במדת שלשתן. ואע"פ כ אינו דומה מי שהוציא והוליד את המדה תחלה למי שהחזיק בה אחרונה. ועכ"ז נמצא יעקב קושר כל המדה והוא קו האמצעי וכמו ששם יה"וה יתברך עומד באמצע כך יעקב אבינו עומד באמצע ולפי שזכה יעקב להיות שם יה"וה נקרא עליו. זכה לצאת ממנו י"ב שבטים צדיקים (ו) כנגד י"ב צרופים של שם יה"וה יתברך וכמו שנקרא שם יה"וה אמת כך נקראו בני יעקב זרע אמת כלומר זרע שיצאו משם אמת ממי שנתצבו והוא יעקב אבינו ע"ה. ועל זה נאמר ואנכי נטעתיך שורק כלו זרע אמת. וא"כ התבונן זה העקר הגדול ותמצא כי שלשת האבות (ז) בכוונה שלמה באו לעולם וכל אחד החזיק במדתו אברהם במדת החסד. יצחק במדת הפחד. יעקב במדת אמת (ח) ובדרשתן מקרא אחד דרשו יה"וה אלהינו יה"וה אחד זה החזיק בשלו וזה החזיק בשלו. ואחר שהודענוך אלו העקרים הגדולים הכלולים בשלשת האבות יש לנו לחזור ולהודיעך סוד חסד אברהם וסוד אמת יעקב הכתוב בפסוק תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. והיאך ה' יתברך מתנהג עם ישראל בשתי אלו המדות לפעמים מתנהג עם ישראל בחסד אברהם ולפעמים מתנהג עם אמת של יעקב. וצריך אתה לדעת כיצד. דעו כי לפעמים נמצאו ישראל חסרים ואינן ראויין לטובה ולא לרחמים לפי שאינן עוסקים לא בתורה ולא במצות. וכשהן נדונין בב"ד של מעלה ויצא מן הדין שיהיו נענשים בכל מיני מכה באותה שעה ממהרת מדת אברהם שהיא מדת החסד ועומדת בב"ד ואומרת מהו משפט בני. אומרים לה מן הדין יצא שיהיו נענשים בכל מיני מכה. באותה שעה אומרת מדת החסד אם אין מוציאים זכות לבני הרי אני ירושתן שהרי אני אביהן והם יורשים אותי ואם אינן ראויים להיטיב להם מצד הדין הטיבו להן מצד החסד כי מצד החסד הוא להיטיב למי שאינו ראוי וכמו שאברהם עבד ה' יתברך מצד החסד כך ה' ראוי לגמול לבניו מצד חסד אביהן. ובדרך זה נצולין ישראל מכמה פורעניות ואם ישראל עוסקים בתורה ובמצות ממהרת מדת הדין של יעקב ואומרת לב"ה תנו לבני על פי הדין שהוא אמת כל צרכם כי צדיקים הם וראויים להיטיב להם. וזהו סוד תתן אמת ליעקב חסד לאברהם.

והבן

הדין והחסד מתלבשים יחד לפעול פעולותיהם בשלימות כמבואר למעלה בתחילת שער ה' וא"כ ע"כ ה' בכאן רומז למדת אברהם בהיות אלהים מ"ה ואמר וכלולות שניהם שהוא התפ' שהם יעקב. (ה) מדת הו"י שהוא אמת וז"ש וי"ל חותמו אמת כי היא כולל כל האותיו' במספרו שהוא אלף ת"ס כי כן עולים כל האותיו' במספ' הקדמיו ועוד מספרו כמספר אהיה בריבוע הכולל (ו) כנגד י"ב צירופים של שם מבוארים למעלה בשער ה' בכינוי דעת (ז) בכוונה שלימה באה לעולם כי צורך גדול היה בהם לתקון המרכבה והסדרים כמו שנתבאר בשער ה' בכינוי דעת (ח) ובדרשתן מקרא אחד דרשו כלו' שלא תבין כי לקחו כל אחד מדתו בלבדה רק כל אחד החזיק בשלו להיות כל אחד

יחידה בעולם והנה אברהם יחיד בעולם ומקדים אותו במדת חסד וראוי הוא לאברהם להחזיק בי ואני בו · ואז שב אברהם למדת החסד בנחלה ונתנה לו וזהו שאמר הכתוב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם ופירש הפסוק כך הוא · דע שאברהם אבינו ע"ה עבד עבודת י"י יתברך מצד החסד מבלי שלמד אותו רב או אב או תבא אליו שליחות נביא מאת הבורא להוכיחו ולהזהירו אלא הוא מעצמו צפה והביט וחקר והבין עד שנכנס לידיעת מלכותו של י"י יתברך וכמו שהשם ברא העולם מצד החסד כך אברהם הכיר את בוראו מצד החסד אבל יעקב אבינו ע"ה לא הכיר את הבורא מצד החסד אלא הכיר אותו מצד האמת אברהם הודיע מדת החסד כיצד בא אברהם תחלה והודיע לבריות רוב חסדו ורחמיו על כל מעשיו היאך הוא בראם ומפרנסם והכל מצד חסדו ומצד הזה ראוין כל בני אדם לעבדו ולהתחנן לפניו ולקבל עול מלכותו וכל זה חובה עלינו לעשות אחר כך בא יצחק והוסיף להודיע מדת הפחד שאם לא יעבדו אותו יענישיהו כעבד המורד באדוניו (א) והטיל אימה ופחד על הבוראים והכניסם תחת כנפי השכינה כשהודיע אותם פחד עונש המורדים בבורא יתברך וזהו סוד פחד יצחק כי יצחק ירש מדת הפחד · ולפיכך הזהיר את בני האדם והוכיחן שישמרו ב"ד הגדול שהוא דן את הרשעים במדת הפחד הנקראת עונשי גהינם · ואומר פחדו בציון חטאים וגומר · אם כן נמצא אברהם מוכיח את הבריות מצד החסד ובמדת החסד ונמצא יצחק מוכיח הבריות מצד הפחד · כל אחד הוכיח במדתו זה במדת החסד והגמול · וזה במדת הפחד והעונש · זה במצות עשה (רמ"ח כני' אברהם) וזה במצות לא תעשה · וכשבא יעקב אבינו ע"ה לא היתה לו מדה שלישית להחזיק בה אבל החזיק בשתי המדות של אברהם ושל יצחק במדת החסד ובמדת הפחד (ב) והודיע לכל באי העולם גודל אמיתתם וגם הוא החזיק בשתיהם באמת ובלב שלם ולא נטה ימין ושמאל ולפיכך נקרא אברהם חסד לפי מדתו ונקרא יצחק פחד לפי מדתו ויעקב אמת לפי מדתו · והנני מאיר עיניך בסוד חתום וסתום · יעקב היה קו האמצעי והוא סוד (ג) התיומת והחזיק בין שתי מדות ונכנס באמצע ולקח מדת אברהם שהיא מצות עשה והוא חסד ולקח מדת יצחק שהיא מצות לא תעשה והיא פחד יצחק והחזיק בשתי מדות בשוה לא נטה ימין ושמאל · ונקרא על זה איש אמת לפי שנתנהג בשתי מדת אבותיו באמת והסוד ויעקב איש תם יושב אהלים לא אמר יושב אהל אלא אהלים והסוד אהל אברהם שהוא החסד ואהל יצחק שהוא הפחד וזהו שאמר לולי אלהי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי שהחזיק בשתי המדות בשוה ולא נטה ימין ושמאל נתנה לו מדת אמת כמו לשון השקל כשהוא עומד בין שתי המאזנים בשוה ואינו נוטה ימין ושמאל · כך יעקב עמד ואחז בידו מדת הפחד ומדת החסד בשוה ונתנהג בשתיהן באמת וכשראה י"י יתברך כך נתן ליעקב חותמו שהוא אמת במלך שמצא עבד נאמן וא"ל הרי חותמי מסור בידך כך מסר י"י ליעקב חותמו שהוא אמת

כלומר

יעקב איש חלק שהיה לו חלק מזה וחלק מזה כי ראה שאין העולם מתקיים לא בחסד כפי כחו ולא בדין כפי כחו כי כאשר יקטלו ויתן הדין להחריב הכל כי כל העולם כאיש אחד ורובו ככולו ורוב האדם גסות טבעו וקמנו מכריעו אל התאוה והכאה וע"כ בחר הוא להחזיק בשניהם כאחד ולהשפיעם ולהכין העולם בהם על כד הממוצע בקו היושר והאמת ונכנס באמצע פירש כמו (ג) תיומת הלולב שהיא אמצעי בין העלין לימין ולשמאל ולכך נקרא יעקב איש תם · (ד) הזכיר מדת אברהם שהיא ה' כי בכל מקום שנ' ה' אלהים הוא שם מלא ורומז כי מדת

הדין

וכבר הודענוך בשער שבו ביארנו שם יה"וה יתברך הכנויין הסמוכים לשם אלהי"ם אף על פי שזכרנו כל כנויו מהם לאיזה שם הוא סמוך הרבה פעמים מתערבי' כנויי החסד עם כנויי הרחמים ואחר שהודענוך בשאר השמות · דע כי לפעמים הרבה נקראת מדת א"ל בתורה בלשון חסד וצריך אתה לדעת כיצד · דע כי לשון **חסד** הוא כל העושה דבר שאינו מוכרח לעשותו מצד הדין אלא שעושה אותו בחפצו וברצונו מאין מכריח ועושה אותו הדבר כטובתו זה נקרא חס"ד הוא הפך הדבר הנעשה בהכרח · (ד) ולפי שמדת א"ל קדמה לעולם והשם יתב' ברא את העולם בחסד ולא מצד שהיה חסר כלום אלא ברא את העולם מצד החסד הגמור להיטיב עם ברואיו ולתת להם חלק ונחלה ברוב רחמיו וחסדיו · ועל זה אמר אמרתי עולם חס"ד יבנה ואף על גב שהפסוק הזה של עולם חסד יבנה יש לו סודות נפלאים ועמוקים בענין סוד (ה) היבום ובסוד (ו) הבנים הנולדים מצד החסד הידוע בברית בשר הנקרא חסד והוא סוד חסדי דוד · וצריך אתה לדעת כי בחסד עליון נברא העולם וסוד חסד עליון וסוד חסד אברהם וסוד חסדי דוד (ז) כבר רמזנו בהם בשערי הקודמים · סוף דבר ה' ברא את העולם מצד החסד וסוד חסד עליון בסוד ל"ב נתיבות שהסוד שלהם כל (ח) ארחות י"י חסד וכשברא העולם במדת החסד חזר וגמל עם היצורים שברא חסד · (ט) גמל חסד לאדם הראשון· גמל חסד למשה רבינו ע"ה כמו שמפורש סוף פ"ק דסוטה· וכל אלו החסדים נכללים כלם בשם א"ל· וכשבא אברהם אבינו עליו השלום וצפה והביט וחקר והבין סוד ה' הגדול יתברך והיאך ברא העולם מצד החסד עמר גם הוא ואחז המדה הזאת בידו וראה כל בני העולם להוטים אחר ע"ז וכל אחד ואחד נדבק בע"ז מיוחדת לו · עמד אברהם אבינו עליו השלום והעמיד והכריז לכל באי עולם ואמר להם כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה · דעו כל העמים כי יש בורא שברא העולמות כלן והוא לבדו מושל על הכל והוא ממית ומחיה מוריד שאול ויעל משפיל ומרים עד שעמדו עליו ובזו כל נכסיו ואסרוהו בבית האסורין והשליכוהו בכבשן האש ואחר שניצול מכבשן האש נתגרש מארצו ומסר ממונו ואשתו וקרוביו וכל אשר לו לעבודת ה' יתברך ומדת החסד מכרזת על אברהם ואומרת מלמעלה אני קדמתי לעולם במדת חסד והייתי

יחידה

שפי' זה בתחלת השער· בענין סוד (ה) הייבום פי' כי אמרו כי מה שהותרה אשת האח ליבמה אף כי היא ערוה היה זה מחסדי השם ית' על ברואיו לבלתי ידח ממנו נדח כי לולי זה היתה נשמת המת נטרדת אחר שלא הניח דוגמא בעולם בסוד דוגמא עליונה כענין שנתבאר זה בארוכות בספר הראקנטי בפרשת וישב בענין בני יהודה ועל זה נאמר עולם חסד יבנה כלומר אשר לא יבנה בית אחיו והוא כענין שדרשו בו גם כן כי נבנה בחסד שהותרו קין והבל והשבטים ליקח אחותם כי לולא זה לא היה העולם נבנה ועל כן אמר הכתוב בערות אחותו חסד הוא כלומר כי מה שהותרו קודם לכן היה מצד החסד. ומה שאמר ובסוד (ו) הבנים הנולדים מצד החסד הידוע בברית בשר רצה לומר סוד הבנים הנולדים ממדת היסוד שהוא הזרע השלום וברית בשר וחסד תחתון כמבואר במקומו בשער ב' ובשער ג' בביאור ענין שאלת בנים כרמוז גם כן בפסוק זה כי בחסדו יתברך נולדים כאמרם ז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא וכו' ומהם העולם נבנה· (ז) כבר רמזנו בהם בשערים הקודמים עיקר רמז זה בשער ב' בכינוי אביר יעקב.כל (ח) אורחות י"י שהוא גם כן מלשון נתיבות· (ט) וגומל חסד לאדם הראשון למשה רבינו ע"ה כי אדם היה בריאה לתשובה ומשה ע"ה החזרה וגלגול והבן· (א) הטיל אימה על הבריות ויראה ופחד כי ראה שלא היה העולם מתקיים בחסד לבד כי רבים יהיו החוטאים מבלי יראה· (ב) והודיע לבריות גודל אמיתת' ולכך נקרא

יעקב

עמוק הוא ובע"ה עדיין תשיג עוד הענין · ואחר שהודענוך אלה העקרים הגדולים במדת א"ל בענין זה צריכים אנו לחזור ולגמור הפסוק הזה · הרי פירשנו לך בסוד זה הפסוק של א"ל רחום וחנון ארך אפים · ונשאר לפרש לך מהו רב חסד במקום זה · דע שיש מן הבריות מי שאינו ראוי לא לרחום ולא לחנון ולא לארך אפי"ם אבל הוא ראוי ליענש מיד מה עושה מדת א"ל שהיא מדת הרחמים כששוקלים עונות של אותה הבריה כשהיא נדונת בב"ד של מעלה מסלקת עון ראשון ושני ואינן נכנסים במנין (א) אע"פי שאינן נמחקים ואין מונים אלא מעון שלישי שנאמר הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר ואחר ששקלו עונות וזכיות של אותה הבריה אם המאזנים עומדת בשוה מדת א"ל מכרעת כף מאזנים לכף זכות שנאמר ורב חסד · מטה כלפי חסד · וא"כ נמצאת מדת א"ל גומלת חסד ורחמים אל אותה הבריה העומדת בדין · ואע'פי שאינה ראויה לא לרחום ולא לחנון ולא לארך אפים · אע"פי כן עושה עמה חסד כששוקלים עונות וזכיות ואחר שידעת זה דע כי מדת א'ל מוסיפה לעשות עוד כמה חסד וכמה רחמים עם הבריות בסוד מה שגמר הפסוק הזה ואמ"ת · ומהו ואמ"ת · הרי ששקלו עונותיו וזכיותיו של אדם זה וכל כך גברו חטאיו שלא יכול להועיל במדת החסד אלא עונותיו הכריעו את השקל לכף חובה : עדיין מדת א"ל שהיא מדת החסד גומלת חסד ורחמים עם אותם הבריה שנענשת בשתי דרכים · דרך האחת שאם אותה הבריה מחוייבת להיות נכרתת ונאבדת מתוך הדין שלה מדת החסד מונה כל הזכיות וכל הטובות שעשתה אותה בריה ואפילו שיחה טובה שעשתה ומקילין עונש אותה הבריה כדי שלא תצטער הרבה · והדרך השני ואם אותה הבריה הנענשת אינה חייבת כרת ואבדון · בסוף העונש מדת הרחמים מדקדקת לה ואפי' שיחה מועטת לתת לה שכר טוב על מה שעשתה אחר שעברו ימי העונש · ואף על פי שמדת הדין הוא עושה גם הדבר הזה שמדקדקת להיטיב כמו שדקדקה להעניש · ועל זה נקראת גם מדת הדין ואמ"ת · ואחר שהודענוך אלה העקרים הגדולים בפסוק זה במדת א"ל יש לנו לחזור ולהודיעך כלל גדול והוא כי בכל מקום שאתה מוצא בתורה כתוב א"ל יש לך לכלול בו (ב) כל אותן המדות של חסד ושל רחמים הכלולות בה ועוד יש לך לדעת ולהתבונן כי בכל מקום (ג) מתערבו' יחד אלו שתי המדות מדת חסד ומדת רחמים באחת· וכן הכנויין של שתיהן מתערבים אלו עם אלו ושמור עקר זה לכל מקום ואל תשכחהו

וכבר

בין טוב לרע ונראה לבני אדם כאולת אבל איננו כן לפעמים הצדיקים נתפסים בעון הדור להיותם כפר' עליהם· לבלתי יהרגו כולם כמו שהאריך בזה בעל הלקוטי בענין פעור ובפ' עגלה ערופה או לפעמים הדין בהם מיוש בענין צדיק ורע לו בסוד הגלגול כמו שהאריך גם כן בזה בפ' וישב והכל בדין אמת ומשפט צדיק וישר ואין שם עול ואולת רק שורת הדין נתן בקצר אפים ולא בארך אפים וחמלה וע"ז אמר הרב ואל תהרוס להשיב אלי בענין אדם קצר אפים שר"ל אדם העליון כי עמוק הוא · (א) ואע"פ שאינם נמחקים פי' כי אין מעבירין אותן לגמרי כ"א אחר כך (אם) יהיו עוד עונותיו מרובין נפרעין ממנו ג"כ אלו שכבר לקו כבר דלאו וותרן הוא אלא מאריך אפיה בכל פנים שיוכל (ב) וכולל כל מדת של חסד ורחמי' הכלולות בה כי מדת החסד נקראת בשם אל בזמן שכל מדת החסד והרחמים העליונים נשפעים בה כמו שפירש בתחלת השער· (ג) התערבים אלו עם אלו ולכך אין לחוש אף אם ביאור מכינוי הרחמים שהוא התפארת עם כנוי החסד: (ד) ולפי שמדת אל קדמה לבריאת עולם ר"ל שהרי קודם התגלות הכח הנעות והתפשטותו היה הכל כמים באין סוף שכלו רחמים גמורים וחסדים טובים הגלויים בשם אל גם כן כמו

ספירה

שהוא האף אורך גדול ואף על פי ששלוחו בית דין הולכים לגמור הדין אינן יכולים להעניש אותו הראוי להענש שהרי עדיין הם הולכים בחוטם שהוא האף ובעוד שהם הולכים באף אינם יכולים להעניש לאותו הראוי לעונש ואפשר כי בין כך ובין כך יחזור בתשובה וינצל וזהו סוד ארך אפים · והבן זה מאד · ומנין שהמדה הזאת מארכת אפים כדי שלא יכדת הראוי להענש וכדי לרחם על הבריות · הרי הוא אומר למען שמי אאריך אפ״י ותהלתי אחט״ם לך לבלתי הכריתך · ואח״כ שמור הכלל הגדול הזה · ואם תבין אותו תזכה לכמה עקרים · ודע כי החכמים הקדושים חכמי המשנה והתלמוד היו מהם אנשי׳ שהיה בהם כח להאריך האף בכח קדושתם ותפלתם והיו מגינים על ישראל בדורם ומונעים מהם כמה צרות כמו רבן גמליאל שגלה ליבנה ובכח קדושתו ותפלתו היה מאריך האף למעלה ולא היו מחנות המשחית יכולין לגמור שליחותן ולהזיק את ישראל כפי הדין הגזור · ולפיכך היה רבן גמליאל נקרא בעל החוט״ם בסוד שנאמר למען שמי אאריך אפי ותהלתי אחט״ם לך לבלתי הכריתך · והיודע סוד ספירת בינ״ה הנקראת תהל״ה ידע סוד ארך אפים · (א) כי הבינה היא אחת משתי קדוש״ות המדות הקשורות ברחמים הגמורים · והנה ספירת בינה הנקראת תהל״ה היא הנותנת כח כב״ד של מעלה הנקרא אלה״ים · וכששופעת מדת הרחמים הגמורים על מדת בינ״ה אזי הבינ״ה משפעת הרחמים במדת הדין · וכל עוד שהיא משפעת הרחמים אזי האף הולך ומאריך וכל עוד שהאף מאריך אזי השלוחים מתעכבים לצאת לגמור את הדין · ודע כי קוצר אפי״ם רוב העונש וארך אפ״ים הוא מעוט העונש · (ב) ואם תבין סוד זה תבין כי אפי׳ באדם קצ״ר אפ״ים יעשה אולת · ואל תהרס להשיב עלי בענין אדם קצר אפים כי

עמוק

כינוי של ה׳ ובהקדמות הספר׳ (א) כי הבינה היא המדה אחת משתי מדות הקשורות ברחמים הגמורים כי השתי מדות הם החכמ׳ ובינה שהם נקשרות בכתר עליון שהוא הרחמי׳ הגמורי׳ המאירה פנים ומכסה עיני הדין כדלעיל בשער ה׳ בסוף ביאור כינוי אלהים והבינה היא מקור התחלת הדין וכמו כמבואר שם גם כינוי בכינוי שם י״י ולקמן במקומו בתחלת שער ח׳ י (ב) ואם תבין סוד זה תבין כי אפילו באדם קצר אפים יעשה אולת פי׳ אפילו באדם התחתון שחוטמו קצרה פירוש שהוא אדם קצר אפים וממהר לשפוך חמתו ולנקום נקמתו ומתוך כך יעשה מעשיו באולות ובסכלות וכבר ידעת כי כל הדברים משתלשלים בדוגמת עליונים כפי׳ צורת אברים אשר נתבארו פעמים והנה מדת קצר אפים של מעלה גם כן ממהרת להעיר כל חמתה ולדון הכל בספר הזוהר תנא האי חוטמא זעירא הוא וכל שערי תננא לאפקי נפק בההיא ואתעביד דינא ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפוק תננא חוטמא דעתיקא קדישא הוא דאיתקרי ארך אפים מכלא והיינו רזא דתנינן ה׳ ה׳ פסיק טעמא בגווייהו דבתראה שלים בכולהו קדמאה לא שלים דמשה באתר דינא אמר לאתתא לון מעתיקא (כ״ע) לזעיר (ת׳) אפין דהכי תנינן כמה מילה דמשה דאתית מכולהון (נ׳ מבילין ופי׳ מדות הרחמים מי״ג מדות) דרחמי לתתא וכד אתגלי עתיקא לזעיר אפין כולי ברחמי אתחזון וחוטמא אשתכך ותננא לא נפיק כמה דתנינן ותהלתי אחטם לך עוד שם במקו׳ אחר מה בין חוטמא (ועיין זוהר משפטים עמו׳ רי״ו שורה י׳) דעתיק יומין חיין מכל סטרוי חוטמא דזעיר אפין כתיב עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו ותאנא כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלויי צלותיה אמר לבעל החוטם אני מבקש לבעל החוטם אני מתחנן והיינו רזא דכתיב ותהלתי אחטום לך האי קרא עתיק יומין אמרו ובמקום אחר אמרו והאי דכתיב ויחר אף י״י וחרה אף י״י וחרה אפי פן יחרה אף י״י כולא בזעיר אפין אתמר הנה לך כל הענין מבואר אם תדקדק כי קרא לכתר עליון עתיקא ועתיק יומין וחוטמו הוא הבינה שהיא מארכת אף הדין ברחמים הכתר שעליה וזעיר אפין בכאן פירשו המפורשים על התפארת וחוטמו העטרת בהשפעתה בה כניכור הבא אליו ממ״ה הקשה ויצא מן הדין לדין את העולם בלי רחמים ותחלה אשו אינה מבקשת

המדה הנקרא אל · ועתה דע והבן כי בעת הצרות היו הקדושים והחסידים ממהרי׳ להתפלל ולהתכוין למדת אל וזהו שאנו אומרים אל מלך יושב על כסא רחמים ונקראת ג"כ אל עליון · והנה אברהם אבינו ע"ה השתדל כל ימיו אחרי המדה זאת שכולה חסד ורחמים ותנינה וקבל עליו כמה מיני יסורים וכמה מיני צער כדי שיהיה זוכה לה וברוב השתדלותו ואהבתו אותו זכה שהיתה לו לירושת עולם וזהו סוד ברוך אברם לא"ל עליון ואמר ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם · והנה אברה׳ א׳ע"ה ירש המדה הזאת ולפיכך נתברך בכל שלא היה לו למעלה מקטרג ומערער אלא היו מזומנים לחפצו לפי שמדת אל היתה מתגלת עליו תמיד ואז היה כל בעלי דינין בורחי׳ מפניו וזהו סוד חסד לאברהם ולפי שמדת אל היא המזומנת לרחמים הגדולים התקינו רז"ל לומר אל מלך יושב על כסא רחמים · ועתה צריכין אנו לעורריך על עקר גדול והוא כי בי"ג מדת של רחמים הזכיר ה׳ ה׳ אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת ואע"פ שכבר פירוש לך זה הפסוק בשער שעבר קודם לכן צריכין אנו לפרש לך עדיין על יסוד מדת אל שהרי דוד ה׳ ע"ה לקח גם המדות האלו וכלל אותם בשם אל ואמר ועתה ה׳ אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת ועתה שים לבך ושמע פירש הפסוק הזה · אל הוא סוד מדה עליונה אשר כלה רחמים גמורים ומפניה נכנעים כל מחנות הדין ואין א׳ מהם עומד לפניו · ולפי שירש אברהם מדת אל ואהב אותה זכה לנחול כל נחלות של ש"י מחנות הנקראים י"ש · וזהו סוד להנחיל · אוהבי יש ואמר זרע אברהם אוהבי והבן זה מאד · ואומר אחריו רחום וסוד רחום הוא מדת אל כשהיא רואה שיצא מן הדין בסנהדרי גדולה להשמיד או להחרום אדם או מקום או שאר כיוצא בזה שאם ישמד יבא לעולם הפסד גדול אז יצאת המדה הנקרא׳ אל כדי לרחם על הבריות שלא ישחית העולם ומרחמת על אותה הברי׳ שנגזר עליה הדין לכלותה וכשיוצאת מדת אל בורחים ומסתתרים כל מחנות הדין ואז נצלת אותה הבריה מן הדין והעונש וזהו סוד רחום אשר במדת אל ואומר אחריו חנון וסוד חנון כי פעמים רבות כצאת מחנו׳ המשחית להשחי׳ בני העולם ע"פ הדין יוצאת מדת אל ומתגלגלת להצילם ואע"פ שאינם הגונים ולא ראוים נותנת מתנת חנם כדי להציל את הבריות מן העונש הגדול ואומר אחריו ארך אפים דע שיש מן הבריות מי שאינו ראוי לא לרחום ולא לחנון אלא ראוי להענש כפי הדין שנגזר עליו מלמעלה ואע"פכ מדת אל שכלה רחמים יוצאת ואומרת המתינו לפלוני ואל תענישיהו מיד ואע"פ שאינן ראוי לא לרחום ולא לחנון המתינו לו אולי יעשה תשובה זהו סוד ארך אפים כלומר שמאריכין לו הזמן אולי ואע"פ (א) שהאף תלוי עליו מאריכין לו האף · וצריך אני להאיר עיניך בסוד הגדול הזה מהו סוד ארך אפים דע כי ב"ד של מעלה כשפוסקין דין אינן ממתינין לאדם זולתי בשעורת שיוצאים השלוחים מן האף ומיד שיוצאים מן האף פוגעין באותן הראוין לעונש · והמדה הזאת הנקראת אל כשהיא רוצה לרחום על הבריות שאינם ראוים לא לרחום ולא לחנון מדה היא עושה מאר"כת החוטאים (כ׳ הקוטס ועיין כפי׳)

שהוא

רחמים גמורים בלי שום דין וכובשת מה"ד ומברכת מפני כבודה כל חיילותיה ומחנותיה ונוכל לומר ג"כ שנקראת אל עליון אצל הת"ת שנקרא האל הנאמן כמבואר ברקנ"ט פרשת לך לך בפסוק ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ופרשת וישלח בפסוק ויקרא לו אל אלהי ישראל כי אלהי ישראל הרומז לשכינה קרא ליעקב אל הרומז למדת הרחמים ואע"פ (א) שהוא תלוי על זו פירוש אע"פ שראוי לאף מאריכין לו הזמן מאלכת החוטא אריכת חוטם וקצרו שמוכיר הכל ע"ד המשל כאשר איברי המרכב׳ שביאר למעלה בשער ה׳ בביאור

כינוי

אל אמונה על (א) החסד והרחמים והוא סוד המדה אשר ירש אברהם אבינו ע"ה באמרו ויקרא שם אברהם בשם ה' אל עולם . ועתה צריך אתה לדעת כי (ב) בסנהדרי גדולה הנקראים אלהים יש ג' מאות ועשרה מחנות של מה"ד משוטטות בעולם וכל מחנה ומחנה מהן גומר הדין בכל הדברים שהוא ממונה בין לטוב בין לרע ואלו המדות כלן ממאכות ומושכות להן כל מיני העושר והטובה שמונעין על פי הדין מן הרשעים וכל אוצרותיהן מלאים כל טוב וכל מיני עושר ונכסים וכבוד ונקראי' כלן יש . וכל אלו האוצרות גנוזים ומוכנים לצדיקים לעתיד לבא ועל זה נאמר להנחיל אוהבי י"ש ואוצרתיהם אמלא . וכשאלו השלש מאות ועשר מחנות יוצאין מב"ד הגדול ומשוטטות בעולם לגמור הדין בחוטאים מהם שוללי' מהם בוזזים מהם פוצעים מהם עוקרים מהם מנגעים . ומהם מביאים כמה מיני חלאים וכל מחנה ומחנה מהם גומר הדין שפסקו על כל בריה והכל באמת ובאמונה ולא מוסיפים ולא גורעים על מה שנגזר בב"ד הנקרא אלהים שהוא אלהים אמת .

ודע כי למעלה מכל אלו . המחנות (ג) ולמעלה מב"ד הגדול הנקרא אלהים יושבת מדת הרחמים הגמורה שאין בה תערובת דין בעולם אלא כולה רחמים וחסד וחמלה וחנינה מבלי צד דין שבעולם . והמדה הזאת מרחמת אע"פ שאין הבריות ראוית לרחמים ונותנת מתנת חנם : ועל זה הדרך היו (ג) הצדיקים והחסידים יודעים דרך המדה הזאת ובעת הצרה היו מתכונים אליה והיו מצילין את העולם מכמה מיני צרות . ודע כי המדה הזאת העליונה שהיא רחמים גמורים נקראות א"ל והוא המעשר של המחנות הנקראים י"ש . וכשיצאו הג' מאות ועשרה מחנות להשחית את בני העולם ע"פ הדין שדנו בב"ד של מעלה אם יש בעולם צדיק שיוכל להתכוין אל המדה הזאת הנקרא אל אז היא יוצאת מהיכלה ונגלת וכשרואים אותה י"ש מחנות אז כלם מתפזרים ובורחים ומסתתרים מפני כבודה ואינו פועלים דבר מכל מיני משחית שהיה להם לפעול לפי שמדת הרחמים הגדולים יצאה ונגלת עליהם וכשהיא נגלת יודעים כלם שאין להם כח להשחית ולהשמיר ולא להזיק ולהרע לשום בריה שבעולם כי כבר הופיע

המדה

על (א) החסד ועל הרחמים והעד אלי אלי למה עזבתני כי בודאי לא הי' דוד מבקש שיתחבר עמו מדת הדין רק החסד והרחמי' : ודע כי (ב) בסנהדרי גדולה הנקרא אלהים יש ג' מאות וי' מחנות של מה"ד הם כתות שומרי שערי ב"ד של הגבורה כנגד הי"ש עולמות שהם ג' מאות וי' כתות ומאורות שפע וברכה שהם במדת י"ש כמבואר לקמן בשער ט' וזהו ג"כ למעלה בשער ה' בסוף ביאור כינוי אלהים ובמדת אל וסוד החותם שלהם כיסם אל עולה במספר המעשר של י"ש ולכך היא הכופה אותן ומנהגם מפניה כמו שאמר בסמוך . (ב) למעלה בב"ד הגדול הנקרא אלהים הוא יושבת מדת הרחמים הגמורה וכו' ר"ל מדת החסד כי אבל הת"ת היא נקראת רחמים גמורי' אבל ת"ת בפניה הפונים מול הבינה היא קנת דין כמבואר למעלה בשער ה' בכינוי השם ועיקר הדבר שצריך אתה לדעת כי זאת המדה לא נקראת אל אלא בזה שיופיע עליה האור העליון . והרחמים הגמורים ונתן לה כח לכוף . לכבוש כל בעלי הדין ולהבריחם מפניו כי זה השם הוא כדמיון אות הדגל ממש שמוכיח אז מדת הרחמים הגמורי' העליוני' כמבואר בשער ה' בביאור הכינויים וכן תמצא שם וזה שבארנו שם בביאור שם אל ה' . ובביאור אות הראשון של השם . בסוף ביאור כינוי אלהים וע"כ כינה למדת הזאת ג"כ ברחמים גמורים בלי תערובת דין ובאל עליון כמו שאמר בסמוך אע"פ שאלו הם כינוי המדה הראשונה שהיא הכתר וזהו אמרו ג"כ (ג) והצדיקים והחסידי' היו יודעין דרך המדה הזאת וכו' כלומר בדרך שהיא מקבלת האור העליון שאז היא כולה

רחמים

שנאמר וישבע בפחד אביו יצחק וירשו ישראל כל נכסי אברהם יצחק ויעקב והרי מדת פחד נמסרה ביד ישראל לירושה עד שחטאו ואבדו הכל · ואחר שידעת זה דע כי כל הממשלה והשלטו' של מעלה הם בסוד גבורת מדת הפחד שהיא סוד הממשלה וכן הוא אומר המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו : ואחר שהודענוך ומסרנו בידך אלו העקרים והכללים הגדולים יש לנו לחזור ולמסור בידך עוד עקרים אשר מהם תכנס לכמה שערי אורות והשגת כמה סתרי תורה : ואחר אשר בארנו לך קצת הסתרים הנכללים בשם אלהים יש לנו לחתום שער הזה ולהודיעך כי אלהים הוא ידוע לקצת בעלי הקבלה שהוא סיד אש אוכלה כמו שאמרנה אבל המדה הזאת פועלת כל ההפכים בכח אחד פשוט (א) והכח הזה הוא ממית ומחיה במדה אחת והוא מכלה ומקיים ומוחץ ורופא והכל במדה אחת ובקצב אחד · ומן הכח הזה נוטלים רשות כל השלוחים שלמעלה לגמור הדין הגזור על בני העולם אם למות אם לחיים · אם לכלות אם לקיים אם למחוץ אם לרפא · והכל במדה זאת · ולפי דרך זה התבונן כי כשמשלחין מלמעלה שליח לגמור שליחות באלו הדברים · וכיוצא בהם נקרא השליח אלהים על פי הכח שמסרו בידו מאלו הדברים הנזכרים ושמור זה העקור הגדול בידך שעדיין תצטרך אותו לכמה מקומות · ועתה אם יש לך עינים פקח עיניך בכללים אלו הגדולים שמסרנו לך בשער הזה בענין שם אלהים · ותוכל להבין שם אלהים בכל מקום שאתה מוצא בתורה · ותבין למה נקראו השרים העליונים אלהים אחרים ותבין למה נקראו הדיינים כלם אפילו בני אדם בשם אלהים ותבין למה נקראו המלאכים בני האלהים וכשתבין כל העניינים האלו תבין ג"כ שאר הכחות והפעולו' אשר הן כלם כלולים בשם אלהים והשם ית' יורנו הדרך לדעת אמתת דרכו ולשמור מצותיו חקיו ומשפטיו · וכן יהי רצון :

ואלו השמות מבוארים בשער הזה :

אלהים · גבורה · בד שלמעלה · צפון · ידכהה · מדת הדין הקשה · בדהעליון · זכות · פחד יצחק · האש הגדולה · אש אכלה · ממשלה · דין שמאל · זהבלחם · מלח · נחש יין · חשך · לילה · ענן · ערפל · בשרי · דבורה סלת · שלחן · שמש · אש · סיני · משפט · אבן · יד · מזבח הנחשת · ארמה · אלהים אמת · שמים · ארמוני · שור · צור :

ואתה ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת :

השם השביעי

משמות הקדש הוא שם הנקרא אל וצריכין אנו להודעך סוד השם הזה על דרך העקר וכשתבין העקר אז תבין כל מקום שאתה מוצא בו לשון אל · כבר הודענוך בשערים הקודמים כי שם אל

(א) והכח הזה הוא ממית ומחיה במדה אחת לדמיון האש שהוא מתוך ומקשה משחיר ומלבין והכל בכח א' בכח האש שבו אלא ששינוי פעולותיו מצד המקבלים כפי הכנתם לקבל התפעלות ממנו :

על

תודה ארמי אובד אבי כי לבן בקש (א) לעקור את הכל שורש וענף וכשראה יעקב (ב) שבאה מדת הפחד לסייעו נתגבר והתחיל להראות גבורתו ותקפו אצל לבן וזהו שאמר הכתוב ויחר ליעקב וירב בלבן · ואם יעקב היה חלוש היאך עושה מריבה עם לבן אלא דע כי מדת הפחד באה לסייע את יעקב · ומניין לנו ראיה שאמר יעקב ללבן לולי אלהי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתני פחד יצחק בוראי היה לי ובא לסייעני · ולפי זה הדרך התבונן כי מדת הפחד היא מקום סנהדרי גדולה ושאר בתי דינין שלה ובה כל מיני אש חזקה וגבה כל מיני כלי מלחמה וכלי משחית להשמיד להרוג ולאבד לעקור · לטלטל ולאבוד כל אלו לגמור הדינים הנגזרים בסנהדרי גדולה הנקראת אלהים ועל המקום הזה הוצרך שלמה לגלות כי אפילו הגבורים והחסידים והצדיקים פוחדים מן המקום הזה · ואמר (ג) הנה מטתו של שלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וגומר מפחד בלילות ואז"ל מפחדה של גהינם שהיא דומה ללילה · ודע כי אפי' הצדיקים העליונים יראים ונבהלים ממדת הפחד · והרי דוד צוח ואומר סמר מפחדך בשרי ומה טעם ממשפטיך יראתי כלומר מקום המשפט הוא מקום שבו שוכנת מדת הפחד ואחר שבארנו זה לך דע כי במקום הנקרא פחד יש למטה (פי' בחוץ) כמה מיני שוחות ובורות עמוקים עד מאוד ונקראים מדורי גהינם ושם כמה מיני משחית ומיני פורעניות ומרוב עמקם הם כלם חשך ותמיד הם חשוכים ואפלים ונקראים על טעם זה לילה לפי שאין מאיר שם לעולם אלא תמיד כלו לילה באותו מקום ולפיכך פוחדים עד מאוד ממנו עליונים ותחתונים וזהו מפחד בלילות ודרשו ז"ל מפחדה של גהינם שהיא דומה ללילה וכמה צדיקים בקשו רחמים בחייהם שלא יראו אותו המקום הבטיחם ה' יתברך לעשות בקשתם ושאלתם ואמר לא תירא מפחד לילה · ועתה התבונן כמה היא כח בעלי תשובה שנצולים מזה המקום הקשה · ואוי להם לרשעים שנדונין במקום זה שלא הופיע בו אור לעולם וזהו שאמר ארץ עפיתה כמו אופל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אופל · ודע כי כל אדם שאינו אומר בכל יום ויום סדר קדושת היום שהוא ובא לציון עם קדושתו והלכתו עתיד לטעום טעם במקום פחד הזה שכלו חשך אם לא יתקן מה שקלקל קודם שיצא מן העולם · וכן הוא אומר ארץ עיפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים ומה טעם רואה צלמות זה לפי שלא אמר סדר קדושת היום וז"ש צלמות ולא סדרים · ודע כי המדה הזאת הנקראת פחד ואש אוכלה נתנה ה' יתברך לישראל לעבור לפניהם לכבוש את הארץ וללחום המלחמות שנאמר לא יתיצב איש מפניך פחדיכם ומוראכם יתן ה' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה · ולמה אמר הכתוב פחדכם בשבחן של ישראל הפליג ואמר השם אף על פי שמדת הפחד שלי הוא ישראל לקחו אותה בירושה שהרי יצחק ירש מדת הפחד ושלו היתה :

שנאמר

בכינוי כאשר שבע ולכך אמר בכחות גדול ועליון כעניין בכל עם שאמרו פיקס בכנוי לאומות העולם כמשה פירכה לומר כי הגיע בהשגתו למעלה בכחות חיצונית כמשה בפנימיות והמקובלים אומרים כי לבן ובלעם וכבל אחד הם. בסוד הגלגול ואותיות בבל לבן יודיעוך זה : (א) לעקור את הכל שורש וענף פי' לגדול ולחטוף כל השפע ולהוציאו לחוץ: ורמז (ב) שבאה מדת הפחד לסייעו כי אף שהיא תכונת טרף לכפירים חיצונית מ"מ היא קפצה ביחוד וטהרה · ולהשפיע כחה דרך הפנימית שאז גבורתה וכחה לטוב לכן כמו שנתבאר בשער ב' בכינוי טוב: וזהו. (ג) הנה מטתו שלשלמה מבואר לעיל בשער ח' וכינוי צדק :

ותכם

מצד צפון כך (א) יבטלו הקרבנות שהיו נשחטים בצפון לפי שכבר בטלה מדת הפורענות המקטרגית שהיתה עומדות בצפון ואין צורך להשחט קרבן בצפון על חטא שלא (ב) יחטאו עוד והבן זה מאד · ודע כי המדה הזאת הנקראת אלהים העומדות לשמאל נקראת לפעמים יד כהה וטעם שנקראת יד כהה לפי שהיא השמאל והיא מונעת (ג) ומעכבת את הימין להשפיע בעולם זולתי מדה שיצא מן הדין ולפי שמעכברת על צד ימין לתת הטובות בעולם הרי המדה הזאת הנקראת שמאל לוקחת ומקבלת כל העושר מיד הימין ומחביאה אותו בבתי גנזיה כמו שאמרנו · וזהו סוד וקרנים מידו לו ושם חביון עוזו והבן זה מאד ואחר שהודענוך זה יש לנו להודיעך כי מדת הגבורה הזאת נקראת פחד והטעם כי מדת · הגבורה והממשלה אשר שם סנהדרי גדולה ושם כמה בתי דינים ושם כמה בתי שלהבות אש להבה ושם כמה גרדינים (פי' בעלי דין) נמוסים ממונים להמית ולהענוש וליסר בכל מיני מכה ופצע וכל מיני חלאים וכלן אש שלהבת ובמקום הזה יש כמה מיני אש אשר אוכלים כל מיני אשות שבעולם ולמחרים אותן בהיות האש אוכלות את הקש ולפיכך נקראת האש הגדולה לפי ששאר כל מיני אש אשר בעולם הם קטנים אצל האש הזאת ולפי שהאש הזאת שורפות כל שאר מיני האש יפחדו ממנו עליונים ותחתונים (ה) ואפילו המלאכים העליונים נרתעים ונבהלים ונשרפים מן האש הזאת ואינם יכולים להתקרב אליה אך שם פחדו פחד מרוב חזקה וכח · ממשלה ולפי זה הדרך נקראת המדה הזאת פחד אשר ממנה פוחדים המונה מעלה ומטה זש"ה מפני פחד ה' ומהדר גאונו · ומן האש הזאת שהיא שורפת ומכלה את הכל והיא מקום הפחד והוא כדת מצרף לרשעים ופושעים ומכח שלהבת שלה נשרפים כמה חיילות אמר הכתוב פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים מי יגור לנו אש אוכלה מי יגור לנו מוקדי עולם · ודע שנקראת א"ש אוכ"לה מפני שהיא אוכל כל שאר מיני אש בעולם ובדרך זה נקרא ה' יתברך מצד המדה הזאת אש אוכלה כאומרו כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא יכניעם · ולפי שהוא יתברך אש אוכלה יכול להכניע ולהשפיל ולכלות כי במדה הזאת הוא יתברך עושה מלחמות ולפיכך נקראת המדה הזאת פחד · והמדה הזאת החזיק בה יצחק אבינו עליו השלום עליו השלום והיא לצד שמאל ולצד הדין הגדול ונקרא פחד יצחק וכן הוא אומר וישבע יעקב בפחד אביו יצחק · ודע כי כשרדף לבן הארמי אחר יעקב ובקש לעקור את הכל באה מדה הזאת לעקור את לבן וללחום עמו כי בכח גדול ועליון היה (ו) בא לבן הארמי ואל יהיה בעיניך דבר נקל שאמרה תורה

(א) ויבטלו הקרבנות וזהו שאמרו ז"ל כל הקרבנות עתידין ליבטל חוץ מקרבן תודה: ע"כ (ב) יחטאו עוד והבן זה או כי יוכל לב האדם והשוטין מקרבנו ומלאה הארץ דעה כמים הכפוני יורחק וקץ כל בשר נתעב ונרחק: ולפי שהיא (ג) מעכבת וכהה למניעה כמו ולא כהה בם: וזהו סוד (ד) קרנים מידו לו לשון קירון ועוד הבא לו מידו הימנית ומתחבא שם בעוז: (ה) ואפילו המלאכים נרתעות ונבהלים ונשרפים מן האש הזאת כבר בארנו · פעמים שאין להבין שיש למעלה אש ושריפה ממש וכיוצא באלה דברים רק שהם נקראים כן ע"ש השפעות וכחם כאש ובכל דבר וכדוגמתו למטה וכן נ"כ בענין שריפת המלאכים כדוגמתה התחתונים הטבעיים כשמתנגדים בעצמם האש היסוד אינם יכולים לסבלו ונשרפים כך מלאכי מעלה אינם יכולים לסבול הזהר הגדול והכח החזק הזה על שמציאותם מתבטלות וזהו שריפתה כי כל העליונים נשתלשלו בדוגמתם וכן אין כוחך לאיכו · (ו) בא לבן הארמי וכן הוא לקמן שער ו' ומבואר שם כי בא בכח המדה העליונה שבמדה החיצונית שנקרא לבן הארמי כמו שפי' בשער הא'

בכינוי

בעלי משחית וצוה בתורה כי כל קרבן שהוא בא על חטא יהיה אותו קרבן נשחט בצפון וכן הוא אומר ושחט אותו על ירך המזבח צפונה והקרבן הנשחט בצפון בא על החטאים שאדם חוטא בין שיהיה יחיד או צבור כגון פר ושעיר של יום הכפורים וכגון פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים וכגון זבחי שלמי צבור ואשמות וכגון חטאת הצבור והיחיד כל אלו נשחטים בצפון · וא"ת הרי שלמי צבור ואינם על חטא ולא על אשם · דע שהוקשו לחטאת זהו שאמר הכתוב ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים : אבל שלמי יחיד והתודה ואיל נזיר והבכור והמעשר והפסח כל אלו אינן מוכרחים להשחט בצפון אלא שחיטתן בכל מקום בעזרה וטעם כל זה מבואר · ולפי שהקרבנות הם כופר לאדם מן הפגיעה כמו שכתוב ונזבחה לה' אלהינו פן יפגענו בדבר או בחרב ואלו המינים של פורענות הם בצפון לפיכך צוה ה' יתברך כל קרבן שהוא בא על חטא ישחט בצפון ובע"ה באלו הדברים עדיין נודיעך (א) עקרים גדולים בטעמי הקרבנות ולפי שמדת שם אלהים הוא סוד הדין עומדת בצפון נשחטין הקרבנות הבאים על החטא בצפון והסוד זבחי אלהים והבן זה מאד · ואחר שהודענוך אלו העקרים הגדולים צריך אתה לדעת לפי שב"ד העליון הנקרא אלהים יושב לצד צפון והקרבנות הבאים על חטא נשחטים בצפון להיות כפרה בפני ב"ד של מעלה · דע כי לצד צפון של מעלה חוץ לפרגוד יש נחש גדול עקלתון והוא גרם מיתה לאדם הראשון והטיל זוהמא אצל חוה והוא ראש לפורענות לכן אמר ה' יתברך והבטיח את ישראל להעבירו ולהרחיקו ולהדיחו למקום שלא יוכל לקטרג לעולם ואמר הנביא ואת הצפוני ארחוק מעליכם והדחתיו אל ארץ שממה (ב) וזה קשור בדבר הנקרא קץ כל בשר כי הוא מכלה מנפש ועד בשר וזהו נכנס לקטרג על דור המבול ונמסרו בידו וזהו שאמר קץ כל בשר בא לפני כלומר מדת הפורענות שהיא מקטרגת על הבריות באה לפני וקטרגה עליהם כי מלאה הארץ חמס · ונגמר הדין ומסרם ביד קץ כל בשר להשחיתם ועל זה נאמר והנני משחיתם את הארץ ולפי שהמדה הזאת המוכנת לפורענות קבועה בצפון צוה ה' יתברך שישחטו הקרבנות הבאים על חטא בצפון אבל לעתיד לבא שהקרבנות עתידין לבטל ירחיק השם מדת הפורענות מעלינו ומצד הצפון יוליכנה למקום שאינה יכולה לקטרג עוד וכמו שתהיה נעקרת מדת הפורענות

מצד

וכמו שלפעמים שכשירצה הש"י להעניש בני אדם ישלח בהם חיות רעות ומן בהמות או אש מתלקחת לשרוף מדינות ולהחריב ארצות כך המציא בדוגמת זה למעלה בכחות עליונו' דברים רוחנים רעים ומלאכי מות ומוכני' להשחית · ולאבד הפושעים והחטאים כמו שנתבאר למעלה שער ה' בענין הארבע קליפות בביאור רוח סערה וענן וכו' · ובע"ה נודיעך באלו הדברי' (א) עיקרים גדולים בטעם הקרבנות גם אני בדרכיו דרכתי להאריך בכאן בענין הקרבנות וסתימת פה המקטרגים לא חשתי כי באמת אין כאן מקומן למתחילין בעיון כי בשאר ספרים על התורה · מחוברים ימצא עוד ענינים הקרבנ' מבוארים בע"ה בפירוש לפירוש הרקנטי בפרשת הקרבנו' אז מעורלך גם כן באלו הדברים כפי אשר יעזור עלי אשר לו כל סתרים נגלו : (ב) וזהו המאמר בדבר הנקרא קץ כל בשר מלאך המות נקרא כן על שם שהוא יורד ומסטין עולה ומקטרג ומביא כל בשר לקיצו וסופו בביטול נשמתו ולזהו כמבואר בשער ה' בכינוי השם המיוחד :

ויבטלו

הכל תלוי במזל (א) ואפילו ס"ת שבהיכל · ואל יעלו בדעתך כי במזלות הככבים דברו ז"ל במקום הזה שלא דברו אלא במקום החפץ ודי למבין וכבר בארנו דברים אלו בשערים הקודמים ודע כי המדה הזאת נקראת צפון וצריך אתה לדעת העקר כבר הודענוך כי מדת החסד שהיא בימין תמיד פתוחה ומזומנת להפיק לכל שואל וכשהאדם שואל חפציו מאת השם אזי מתעוררת מדת החסד ומושכת ממקור הרצון כל מיני העושר וכל מיני טובות לתת לשואל די מחסורו · וכשמגיעין אותן המתנות והטובות מצד מדה שמאל אזי עומדות מדת הדין שהיא מצד צפון ומעכבת אל הימין לגמור חפצו השואל ואומרת נשב לדין ונראה אם זה השואל ראוי לתת לו שאלה זו ששאל אז לאו : ואז נדון השואל בסנהדרי גדולה העומדת בצפון ואם הוא ראוי נותנים לו שאלתו ואם אינו ראוי מונעים ממנו כל אותו העושר וכל אותו הטוב שהמשיכה מדת החסד ואז מקבלת מ"ה ההיא בצפון כל אותו העושר וכל אותו הטוב ומכנסת אותו באוצרותיה ובבתי גנזיה אשר בצפון ונשאר כל אותו העושר וכל אותו הטוב באוצרות צפון לפי שמאחר שמשכה מדת החסד אותה מלמטה שוב אינן (ב) חוזרים למקומן אלא מקבלת אותן סנהדרי גדולה אשר בצפון ולפיכך נקרא צפון לפי ששם יושבים כל מיני עושר וכל הגנזים וכל המצפונים וכל הזהב וכן הוא אומר מצפון זהב יאתה · ולפי שהמקום ההוא הנקרא צפון הוא מקום הטומנות והמצפונות כל מיני העושר אז"ל הרוצה להעשיר יצפין · כלומר יכוין למדת צפון להשלים עם מדת הדין העומדות בצפון כדי שלא תעכב שאלתו כששואל מאת ה' יתברך עושר ונכסים ועל זה הדרך היה השלחן בצפון לפי שמשם נמשך העושר וצרכי הבריות · ולפי שהצפון הוא לשמאל אמר הכתוב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד · ודע כי כל העושר הזה וכל אלו המצפונות אשר בצפון כלן גנוזים ושמורים ומוכנים לצדיקים לעתיד לבא וכן הוא אומר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך ואומר (ג) יצפון לישרים תושי' ואחר שהודענוך זה דע כי בצד הצפון יש (פירש נפון) מקומות וחדרים גדולים אשר המה מלאים כמה מלאכי חבלה וכמה מיני פורענויות ושם כמה בארות מים עכורים טיט ורפש וטיט היון ויורדים עד התהום ושם כמה מיני שחת ושם כמה מיני נחשים ועקרבים ושאר כל מיני (ד) חיות רעות וכל אלה שזכרנו כלם עומדים וצופי' מתי יצא מן הדין אשר בצפון לחרוב ארצות ולעקור מלכיות ולהכות בני אדם בכל מיני מכה ובכל מיני משחית ואז יוצאין כל אחד מאלו מיני פורעניות אשר בצפון ושוטטין בעולם וגומרים הדין בכל אותן שנתחייבו בב"ד שלמעלה ועל אלו כלן נאמר מצפון תפתח הרעה · ודע שיש במקום זה כמה מלשינים וכמה קטרוגים וכמה מקטרגין על הבריות ולפי שהשם יתברך נתן תורה ומצות לפי רוב חמלתו על ישראל צוה להקריב לפניו קרבנות לכפר על העונות כדי לסתום אלו המקטרגים בצפון ולכל

ג' בתי סנהדרין של קטנה של כ"ג שיושבו לפני סנהדרי גדולה כי זו דוגמא זו כנגד העליונים ותחתונים וכן הוא למעלה בשער ה' בביאור הכינויין · (א) ואפילו ס"ת שבהיכל פי' הת"ת שבהיכל אד"ני · ואין (ב) חוזרין למקומן דיין שאין מיהב יהבי ולא הדר שקלי · ואומר (ג) יצפון לישרים תושי' פירש אותם שנתיעשו כחם מלירד למטה ונתערבו בצפון: ושאר כל מיני (ד) חיות וכשאין להבין שיש למעלה חיות רעות ועקרבים ונחשים כאשר שלנו אלא כולם כחות רוחניות בשפעות ויוצאות מכחות הדין כמו שבארנו פעמים וע"ש כחותם בנחשים ובכל מיני משחית כגון נחשים ועקרבים וחיות רעות נקרא כן כי כל הדברי' משתלשלים וכפי הדבר למטה כן בדוגמתו עניינו וכחו ברוחניות מלמעלה

ממדת סנהדרי גדולה של מעלה הנקרא אלהים באמת עד שאפילו בני האדם נקראים אלהים בהיותם דנין דין אמת ואחר שהודענוך עקרים אלו בשם הנקרא אלהים יש לנו לחזור ולהודיעך שאר השמות ששם אלהים נקרא בהם לפעמים דע שהמדה הזאת הנקראת אלהים נקראת לפעמים **גבורה** והטעם לפי שהיא מתגברת לעשות דין בפושעים ובחוטאים והיא המקמת מיד הרשעים והמתקוממים אצל ה׳ יתברך · ולפי שהיא ב״ד של מעלה והיא המשלמת גמול לכל הראוין לגמול נקראת גבו״רה על כחה וממשלתה שיש לה יכולת לדון ולהתפרע ולהתגבר על הכל ואין דבר שיעמוד לפניה וזהו שאמר הנביא (א) עורי עורי לבשי עוז זרוע ה׳ · ואמר הלא (ב) את היא המחצבת רהב מחוללת תנין · ואלמלא גבורותיה לא היו הדינין נגמרים ולא היו החזקים נענשים אבל לפי שהגבורה היא חזקה ומושלת על הכל נגמרין הדינין הנדונין בב״ד שלה · הלא תראה כשחוטאה ישראל · (ג) נחלשה הגבורה ע״י חטאתם וכל שהנביא אמר איה קנאתיך וגבור״תיך: והגבורה משיבה (ד) ואמרה צור ילדך תשי ותשכח אל מחוללך · וכפי החוטאים נחלשת הגבורה וחזר הימין לאחור · וכן הוא (ה) אומר השיב אחור ימינו מפני אויב · ודע כי למעלה מצד הגבורה הוא המקור והשפע שהגבורה שואבת ממנו ומן המקור ההוא שהוא העליון על הגבורה ונקרא בינה נובעים כמה מיני כוחות של גבורה ונקראים גבורות וזהו שאמר מי ימלל גבורות ה׳ וכשישראל צדיקים אזי אותן הגבורות משפיעים כחותיהם למדה הנקראת גבורה ואזי ישראל מתגברי׳ על האומות ולפי שהגבורה היא בחזקת הלוחמת עם האומות ונוקמת נקמות ישראל מן האויב · ואם ח״ו חטאו ישראל אזי נשארת מדת הגבורה חלושה ואינה פועלת הנקמה באומות וזהו סוד צור ילדך תשי ואומר איה קנאתך וגבו״רתך והבן זה מאד והמדה הזאת היא נקראת **בית דין של מעלה** וע״י · המדה הזאת נדונין כל בני העולם כמו שאמרנו לטוב ולרע וזהו המקום נקרא זכות לפי שבו נזכרים כל הזכיות וכל החטאים והרע הנותן משם ג״כ זכות הוא . (ו) לפי שבו האדם נטהר מן החטא ומכח סנהדרי גדולה זו יצאו ג׳ בתי דינין אחרים שדנים בני העולם לעושר ולעוני לבריאות לחולי וכל דינין שבעולם נדונין בסנהדרי גדולה ובאלו ג׳ (ז) בתי דינין שלה חוץ מג׳ דברים שאינן נדונין בב״ד של אלהים מכל וכל אבל הם · נמשכים ממקום שכלו רחמים ואלו הם חיים ובנים ומזונות ואף על פי שגזרו בב״ד של סנהדרי גדולה של מעלה על אלו ג׳ דברים אם עמד אדם ונתכוון בתפלתו עד מקום החפץ יפיק שאלתו וזהו שאמרו חז״ל בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא · ועניין זכות הנזכר במקום זה הוא סוד סנהדרי גדולה ועניין מזל שהזכירו במקום זה הוא סוד המקור העליון שהוא מקור החפץ הנקרא אה״יה אשר משם נזלו ממי החפץ והרצון וזהו המזל שכל הדברים תלויין אפי׳ ס״ת זעל כן אמר

הכל

שהוא על בדה באמת כמו שיתבאר במקומו בראש שער ח׳ · (א) עורי עורי לבשי וכו׳ וכבר ידעת כי הפחד אחת מזרועות עולם : (ב) הלא את היא המחצבת דבר על הגבורה בלשון נקבה כי היא פועלת דינה ע״י המלכות מ״ה של מטה · (ג) ונחלשו בו הגבורה פי׳ החלושה בעונש האומות שאינם מעניש עכשיו · (ד) ואומר צור ילדך תשי כח וכוח ר״ל מ״ה הקשה כסלע · כמו (ה) שאמר השיב אחור ימינו מפני אויב ר״ל החסד שב אחור שלמוד זכות מפני האויב החוטא ושוב אינה מחזקת המדה לעשות נקמה בגוים · (ו) לפי שבו האדם נטהר מן החטא ובספר הזהר פי׳ שנקרא זכות כי לעולם מתחילין שם בזכות היפך כח הטומאה שבחוץ שלעולם מתחלת בחובה · (ז) ג׳ ב״ד אחרים וכנגדן

הגבורה שמענום • ואלו שתי הדברות הן עקר כל התורה ולפי׳ שמענום מפיו ושאר כל מצות התורה שמענום מפי משה ומנין תורה שמענו מפי משה שהן תרי״א מצות • והן סוד התורה ועל זה נאמר תורה צוה לנו משה • שע״י משה נתנו לישראל תרי״א מצות אבל אנכי ולא יהיה לך לא קבלום ע״י משה אלא מפי הגבורה שמעום (א) כמו שאמר אחת דבר אלהים שתים זו שמענו נמצא תרי״ג מצות שתים מהם שמעו מפי הגבורה ונשאר מהם תרי״א שהם סוד תורה שמעו מפי משה וזהו שדקדק הכתוב ואמר תורה צוה לנו משה שהן תרי״א מצות • ולפי העיקר הזה אמר ה׳ יתברך לישראל בני לא יהיה לך אלהים אחרים שאין להם חלק בך ואין לך חלק בהם כי חלק יה״וה עמו • ואחר שידעת זה התבונן שאמר הנביא כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהו״ה אלהינו לעולם ועד • ואין לך להאמין דברי ריקות של כמה ריקים שאומרים שאין כח באלהי העמים ואינם נקראים אלהים • אבל יש לך לדעת כי ה׳ יתברך נתן כח וממשלה ושבט ביד כל שר ושר משרי האומות לדון ולשפוט ארץ עמו ואת ארצו ונקרא שם השר אלה״ים לפי שהוא שר ושופט את בני ארצו • אבל סוף כל השרים וכל האומות שלהן באין להיות נדונין בב״ד של יה״וה הנקרא אלהים אמ״ת • ואם חטאה או סרחה אומתו של שר אזי לוקה השר על אומתו שבארצו • ורע והאמין כי אין כח באלהים אחרים שהם אלהי העמים • אלא אותן הכח שנתן ה׳ להם לשפוט ולפרנס את אומותם אבל אינן יכולין למחוץ ולרפא להמית ולהחיות חוץ מהכח הידוע הנתון להם לבני ארצם וממשלתם • וזהו כי כל אלהי העמים אלילים ופי׳ אליל הוא כמו בשר אדם מת • לפי מחלוקות החכמים במסכת חולין מכל צד הוא לשון אליל דבר מת וזהו רופאי אליל כלכם שהוא בשר מת שאין לו רפואה • כך אלהי העמים אין בהם כח להיטיב ולהרע זולתי אותו הכח הקצוב שמוסר להם השם • ואינן יכולין לצאת מאותה השורה והם כמו כן נדונין כמו שבני ארצם נדונין וכל כחם וממשלתם אינו אלא אותו הפרס שהם מקבלים משם יה״וה יתברך שהוא ארון ודיין על כלם • ועתה שמור עיקר זה לכל התורה כלה ותוכל לדעת מהו שם אלהים בכל מקום או שם אלהים אחרים כמו שאמר בעבר הנהר ישבו אבותיכם ויעבדו אלהים אחרים • לא יהיה לך אלהים אחרים • ואחר שהודענוך אלו העקרים הגדולים יש לנו להודיעך עקר גדול והוא שיש לך לדעת ולהתבונן כי מקום החיים הנקראים חי״י עולם הוא סוד (בינה) השם הנכתב בתורה יה״וה ונקרא אלהים והטעם לפי שהוא המקור שממנו שואבת מדה הגבורה הנקראת בית דין של מעלה ונקראת אלהים • ולפי שאינה דין גמור נכתבת באותיות יה״וה• ולפי שהוא (ב) השרש שממנה שואבת מדת הדין בקריאת אלהים • אע״פ שאינה כתיבה אלא באותיות יה״וה • ושמור עקר זה הגדול לכל מקום שתמצא בתורה שנכתב יה״וה ונקרא אלהים : ואחר שידעת זה דע כי שתי המדות הנקראות נצ״ח והו״ד • נצ״ח נקרא יה״וה צבאות לפי שהוא לימין • יהו״ה נקרא אלהים צבאות לפי שהוא לשמאל • ולפי שהיא מתלבשת מלבושי הדין מן הב״ה הנקרא אלהים נקראת גם היא אלהים צבאות • סוף דבר כפי המקום אשר ממנו שואבת כל מדה ומדה כך היא נקראת • ובכל מקום שתמצא בתורה שקורא לדבר בעולם בשם אלהים • דע כי היא מושכת כח

ממדת

יועיל כו׳ היינו למעלה בשער ה׳ בביאור הגלגים כנודע • (א) כמו שאמר אחת דבר אלהים שתים זו שמענו כי בדבור האחד נכלל גם הב׳ כי מאחר ששמענו אנכי ה׳ אלהיך שמענו שלא יהיה לנו אל אחר והטעם לפי שהוא

(ב) המקור כי הוא רומז אל הבינה שממנה שואבת הפחד

שהוא

האומה ועל ארצה : ואותו השר הממונ׳ על אותה אומה רצה ה׳ יתברך שיהיה דן את אומתו כפי הרשות שנתן לו י״י יתברך בתוך השנה · ולפי שהוא דיין על אותה האומה נקרא גם הוא אלהים ואם חטאה אומתו של אותו השר השם יתברך דן את השר ומלקה אותו ומעניש אותו · ולפי דרך זה התבונן שהאומות והשרים שלהם נדונים בב״ד של יה״וה יתברך שהוא אלהים אמ״ת · וזהו סוד כי יה״וה אלהיכם הוא אלהי האלהים · ודע והאמן כי כל האומות והשרים שלהם הנקראים אלהים כלם באים בר״ה להיותם נדונים לפני ה׳ יתברך ואם לא נהגו האומות כהוגן אזי לוקין השרים שלהם וגורעים להם השפע והטובה שהיה ה׳ יתברך נותן להם וכשלוקה השר של האומה נופלת האומה · וזהו שאמר הנביא יפקוד ה׳ על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה וזהו שא״זל אין אומה נופלת אלא א״כ נופל שרה תחלה והטעם כי כפי הדין שיפסקו על שר של אותה האומה כך מקבלת אומתו לטוב ולרע · וזהו שאז״ל פושעי ישראל בגופן וכן פושעי אומות העולם בגופן · וענין גופן הוא השר שלהם לאותם היודעים סודות הנסתרים · וכל מה שא״ה פושעים · לוקין על פשעם השרים שלהן · וזהו שאמר שר של אבימלך מלך פלשתים ואחשך גם אנכי אותך מחטו לי · מחטו לי חסר א׳ כלומר שאמר לו השר דע כי משע׳ שחטאת שלקחת שרה אשת אברהם דנו אותו בב״ד של מעלה ומכניסי׳ בו מחטי׳ וקוציםואני בצער גדול׳ כי אלהים זה שדבר עם אבימלך שרו של אבימלך היה כי לא היה ראוי לנבואה או לדבור שאר מלאכים אלא לשר שלו · והבן זה מאד · מה שאמרו פושעי ישראל בגופן הוא סוד כנסת ישראל ליודעי סתרים וכשישראל חוטאים כנסת ישראל נענשת וכן הוא אומר (ב) ובפשעיכם שלחה אמכם · ואל תתפיס עלינו על מה שכתבנו בשערים הקודמים שהשרים של אומות העולם אינם מטיבים ולא מריעים כמו שאמרנו במה שתקנו חכמים לומר על האומות שהם משתחוים להבל וריק (ג) ומתפללים אל אל לא יושיע · כי כונתנו לימר שאין להם מעצמם יכולת ולא רשות לדון להרע או להטיב אבל אם נתן להם ה׳ רשות הם וגומרים לפי שמסר ה׳ בידם לגמור · ולפיכך נקראים שרי האומות על זה אלהים · ועתה התבונן כי כל אומה ואומה מע׳ אומות נדונות כל השנה בב״ד שלה והוא השר של אותה אומה ונקרא אותו השר על זה אלהים ובר״ה נדונים כל השרים הנקראים אלהים וכל האומות שלהם בב״ד של יה״וה יתברך שהוא אלהים אמת · נמצאו אלהי האומות גם הם נדונים · ואע׳פי שהם דנין את האומות וזהו סוד שאמר הכתוב כי יה״וה אלהים הוא אלהי האלהים · כלומר הוא דיין שדן את אלהי האומות ושמור זה העקר הגדול והזהר בו · ותבין סתרים נעלמים והדע שי״י יתברך הזהיר את ישראל ואמר להם בני אני אלהיכם ואתם עמי ואין לכם לקבל אחד מאלהי העמים לאלוהי שהרי אותם האלהים נתונים לאומות ולא לכם ושל אחרים הם ולא שלכם כי אני אלהיכם לבד · ולפיכך התחיל ה׳ בעשרת הדברות ואמר שתי הדברות הראשונות בלי אמצעי ואמר אנכי יה״וה אלהיך · אלהיך בוראי · ואם כן לא יהיה לך אלהים אחרים וזהו שאמרו חז״ל אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה

(ב) השכינה כאשר תלך השפעה שלא כדרכה הנה היא שלוחה מבעלה להאיר פניה לכחות הדין וטובתה לזרים והרי בצער ועונש לה כי חפצה ורצונה תמיד ביחוד הראשים ובתקון הראשון להמשיך ולהשפיע בטובה מטוב בעלה וכאלו צר לה בתתה לאחרים חילה וכחה לנכריה וע״ז נאמר עמו אנכי בצרה ובכל צרתם לו צר וכל זה ביארתי בביאור יותר רחב בפי׳ לספר המערכת במערכת הטעם ולספר הרקנט בפרשת בראשית ופס׳ · כמו שאמרנו בו כמה שתקנו לומר על האומה (ג) ומתפללים אל אל לא

התחתון הוא סוד השם הנקרא אד"ני ונקרא ג"כ ב"ד של מטה • ונקרא ג"כ מדת הדין הרפה • ובו הכל נגמר לעשות ולגמור בכל הנבראים כפי שגזרו בב"ד העליון • ולפיכך נקרא ג"כ אד"ני לפעמים הרבה בשם אלה"ים • ונקרא אלה"ים בשעת גמר דין שפסקו ב"ד של מעלה הנקרא אלה"ים אמ"ת • ובדרך זה תמצא כי מדת מלכות שהיא אד"ני נקרא גם היא אלה"ים פעמים הרבה כשגומרת הדין שפסקו בסנהדרין של מעלה • והבן זה מאד ולפיכך יש לך להתבונן כי כל מי שהוא דיין בין שיהיה מלאך או אדם נקרא אלה"ים בשעת הדין אז כשהוא ממונה פרנס על הדין וזהו שאמרה תורה עד האלה"ים יבא דבר שניהם אשר ירשיעון אלה"ים ישלם ואומר אלה"ים לא תקלל • ואומר כי המשפט לאלה"ים הוא • ויש לנו לגלות לך סוד סתום וחתום • אמר תורה אלה"ים לא תקלל ואע"פי שמשמעות הכתוב שלא לקלל את הדיין עכ"ז ענין אחר רמוז בו והוא שאם יבא על האדם מכה או נגע או מחלה או מיתה או חסרון לא יעיז פניו כלפי ב"ד של מעלה הנקרא אלה"ים שהוא מקום המשפט האמתי ואל ידבר נאצות וחרופים לומר אלהים דן כל זה למעלה ועל פיו באו אלי אלו הצרות ושמא יפעור אדם פיו לבלי חוק כמו שאמר לו אשתו לאיוב עודך מחזיק בתומתך ברך אלהים ומות אלא כמו שאמר איוב גם את הטוב נקבל מאת האלהים ואת הרע לא נקבל • וזהו שחייב אדם לברך על הרעה כמו שמברך על הטובה • וכמו שאמר דוד ביה"וה אהלל דבר באלהים אהלל דבר • וזו היא אמונת ישראל לקבל משפטי אלהים בשמחה ולשמוח ביסוריו ותוכחותיו ומשפטיו ולהודו׳ לפניו על הכל ולברך שמו כמו שאמר חסד ומשפט אשירה • אם חסד אשירה ואם משפט אשירה • ולא יהיה אדם מבעט ביסורין • ומוציא דברים קשי׳ מפיו • כל זה נרמז בפסוק אלהים לא תקלל • זה הכלל כל דיין שבעולם וכל בתי דינים עליונים ותחתונים נכללים בפסוק זה • ואחר שהודענוך זה יש לנו למסור בידך כלל גדול ושמור אותו מאד לכל מקום שכבר נכשלו ולא הבינה כמה אנשים שהם חכמים בעיניהם • והוא סוד מהו אלהי"ם אחרים • ויש לנו להודיעך כי השם ית׳ רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו הוא לבדו מלך על כל הנמצאים והיכל הקדש שלו מכוון באמצע וסביבות היכל הקדש יש (א) שבעים כתרים ומהם נמשכים שבעים שרים ושבעים אומות כמו שכבר פיר׳ • וכל שבעים שרים נחלקו בדור הפלגה ללשונותם בארצותם נחלקו שבעים שרים לשבעים אומות להיות כל שר לשר מושל על אומתו ועל ארצו • וי"י ית׳ עמד ובחר באברהם באותו הדור ובחר בישראל אחריו שהם זרע אברהם ומסר להם שמו הגדול להיותם חלקו וחבלו ונקרא בכל ישראל שמו הגדול שהוא י"הוה ית׳ ואין לאומה אחרת חלק בו כמו שכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם י"הוה נקרא עליך ויראו ממך • ואומר כי חלק י"הוה עמו • וי"י ית׳ לפי שמסר שאר כל אומות העולם ביד השרי׳ כל אומ׳ ואומה לשר ידוע כמו שאמר הכתוב והנה שר יון ושר מלכות פרס עומד לנגדי • ומיכאל הכהן הגדול שהוא נושא דגל י"הוה ית׳ מסר אותו לישראל • ושאר שבעים שרים שהם בחוץ ואין להם חלק בהיכל הפנימי כל אחד מהם נתיחד לאומה ידועה והוא מושל על אותה

האומה

למעלה בשער ה׳ בביאור הכינויים (א) יש שבעים כתרים וכו׳ כנגד השבעים נפש שבאו עם יעקב ולעיל בסוף שער א׳ ובשער ה׳ בביאור הכינויים פי׳ הענין דתב (ב) וכן הוא אמר ובפשעכם שולח׳ אמכם ענין עונשה ושילוחיה בכל ביארנו פעמים שהוא כאשר לא תרד ההשפעה כפי תיקון תחילת הבריאה כאשר ביארתי בשער א׳ בענין חילוק

השכינה

תוטאת שעשתה מצוה זו · ואם את מענשת לזה הגוף בעבור חטא היד הרי גם העין לוקה והיא נענשת שלא כדין · וזהו להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע · ולפי דרך זה מעכבת מדת החסד כמה פורעניות מלבא לעולם · ובדרך זה בעבור צדיק אחד שיש במקום מתעכבת הפורענות מלבא למקום כדי שלא יקבל אותו הצדיק צער בפורענות המקום כמו שאבר שאמרנו בגוף כך הצדיק במקום הוא כמו האבר בגוף ומצד הזה מגין הצדיק על מקומו · כיצד מגין כשרנין אנשי מקומו למעלה ויוצא מן הדין חייבים כליה או עונש · מתקרבת מדת החסד ואמרה האף תספה צדיק עם רשע : כלומר אומרת מדת החסד למדת הדין אם את מענשת לאלו הרשעים של מקום פלו' נמצא יגיע הנזק לצדיק ויקבל צער בעבורם כשיענשו הם או תשחת ארצם וזה הצדיק לא חטא שיגיע לו צער או נזק · נמצא הצדיק מגין על אנשי המקום מטעם שלא יגיע לו נזק וצער · ושמור עקר זה מאד · וזהו אם אמצא בסדום חמשים צדיקים ונשאתי לכל המקום בעבורם · וכן עד שהגיעו לעשרה (א) אצל ה' עיירות שהיו כפי שיצא הדין העליון · וזהו סוד שאמר ללוט הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר · אבל לא היה כח בלוט שתנצל סדום בזכותו אע"פי שהיה דר בתוכה שאפילו לוט לא נצל אלא בזכות אברהם · כמו שדרשו בפסוק אל תבט אחריך כלומר אל תדקדק לומר שראויה העיר להמלט בזכיותיך שאינך ראוי · וזה אמרו בהוציאם אותם החוצה · ושמור זה העקר הגדול לכל התורה כי ממנו תוצאות חיים · וכמו כן שמור עקר אחר והוא סוד הפרשה הזאת · ואע"פ שהדבר נאמר בשמו של אברהם כמו שכתוב שם ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע · ג"כ הוא סוד מדת החסד של מעלה שמתקרבת תמיד לב"ד של אלה"ים בשעה שדן את הבריות ומהפכת בזכותן ומעכבת כמה פורעניות בדרך זה · ובאה פרשה זו להודיע סתרים גדולים היאך מדת החסד מהפכת בזכותו של בריות תמיד ומדת הרחמים משתתפת עמה ומונעת כמה פורעניות מן העולם · ושאז"ל התחיל לבר' העולם במדת הדין ראה שאינו מתקיים עמד ושתף עמו מדת רחמים הה"ד ביום עשות יה"וה אלה"ים ארץ ושמים · והנני מגלה לך סוד בפסוק זה · יה"וה אלה"ים כנגד ארץ ושמים · יה"וה כנגד ארץ · אלה"ים · כנגד שמים · לומר שהשם יתברך שהוא יה"וה מתנהג במדת רחמים עם בני הארץ שהם חוטאים יותר · אלה"ים מתנהג בדין עם השמים וצבאותם שאין חוטאים · וזהו שתקנו ז"ל המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ואחר שידעת זה : יש לנו להודיעך עקרים גדולים · בכ"מ שאתה מוצא בתורה כתוב שם אלה"ים הוא סוד ב"ד של מעלה כמו שנפרש · וצריכים אנו להודיעך כי למעלה הם שתי ב"ד (ג) מלבד בתי דינים אחרים שיש ביניהם ב"ד של מעלה מאלו הבתי דינים הוא ב"ד העליון שהוא מדת הגבורה צד שמאל (ד) הנקרא אלה"ים אמת בכל מקום אשר שם יושבת סנהדרי גדולה של מעלה ודנין את בני העולם וזו היא הנקרא מדת הדין הקשה · וב"ד

התחתון

פרכסתו עוד כ"כ בריות וביותר באלה· (א) אצל ה' ככפי' כפי שיצא הדין העליון כי אמר אלא כמנה עם עשרה כדי מיעוט הטעכה אז יצא הדין עליהם כמו שנתבאר למעלה בשער ה' בכינוי אל: (ב) ה' כנגד ארץ אלהים כנגד שמים שהרי קדם ארץ לשמים בפסוק כנגד ה' אלהים: (ג) מלבד ב"ד אחרים שיש ביניהם הייכו הג' בתי דינין של ב"ג שיתבארו לקמן בכינוי ב"ה של מעלה וב"ד של מטה והוד שנתבארו במקומה בשער ג' בכינוי נצח והוד. (ד) הנקרא אלהים אמת בכל מקום כי הוא הב"ד של יהו"ה כמו שנתבאר בפסוק כי הבית דין עומד ביניהם. כמו שנתבאר:

למעלה

כ"ד ויעש אלה"ים את חית · כ"ה וירא אלהים כי טוב · כ"ו ויאמר אלה"ים · כ"ז ויברא אלה"ים את · כ"ח בצלם אלה'ים ברא · כ'ט ויברך אותם אלה'ים : ל' ויאמר להם אלה'ים · ל'א ויאמר להם אלה'ים הנה · ל'ב וירא אלה'ים את כל אשר עשה והנה טוב מאד : **ועתה** בני פקח עיניך וראה היאך כל נתיב ונתיב מל"ב נתיבות החכמה חתום בחותם אלה'ים להודיע כי כל מה שנברא במעשה בראשית בסוד כל נתיב נברא והכל בדין ובמשפט אמת וזהו שא'ז'ל על הוא עשך ויכוננך · · ובמדרש קהלת מלמד שהוא ובית דינו נמנו על כל אבר ואבר שבך הוא והושיבוהו על כנו · והנה כל היצורים ותכונתם ושעורם וכל מעשיהם ועניניהם כלם בקו הדין נבראו ועל כל אחד ואחד מהם נסתכם סנהדרי של מעלה הנקראת אלהים בדין ישר ומשפט אמת · והנה אין לך נתיב מכל ל'ב נתיבות שאינו חתום בחותם אלה"ים · ושלמה המלך מכריז ואומר כי כל מעשה בראשית שהם נבראים בשם אלה"ים כלם ראויים להתקיים לעולם לפי שכלם נבראו ביושר ובמשפט ובדין גמור ואין כל בריה מכל הבריות צריכה תוספת או גרעון כדי להתקנה יותר ממדה שנתקנה במעשה בראשית וזהו שאמר שלמה כי כל מעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע · · וא'כ פקח עיניך וראה כי השם הנקרא אלה'ים הוא השם הממונה על הדין ועל המשפט והוא הבורא הכל במשפט והוא המביא את כל הבריות במשפט · · ושלמה ע'ה צווח ואומר כי כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם · · **ולפיכך** יש לך להתבונן כי שם י'י יתברך כשבא לברא העולם בדין וביושר ומשפט בשם אלה'ים עמד ושתף עמו שם הרחמים שהוא יה"וה ית' כדי שיוכלו הבריות להתנהג לאט במשפטו של אלה'ים לפי שאין הבריות יכולות להתקיים אם לא יתנהג עמהם ברחמים מפני הדין הקשה של סנהדרי גדולה הנקראת אלה'ים ולפיכך שתף עמו שם הרחמים וזהו סוד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יה'וה אלה'ים ארץ ושמים ונקראת אלהים מדת הדין הקשה כלומר שגוזר הדין בלי שיסתכל לענין בעולם (א) אלא על פי אמתו של דין ותחתך הדין ויקוב הדין את ההר · וזהו (ב) סוד לשכת הגזית ולפיכך אילו היו הבריות נדונות בב'ד של מעלה בלי שתוף שם הרחמים היה העולם כלה ונשחת לפי חתוך הדין אבל שם הרחמים והחסד מהפך בזכות הבריות ואם אינו מוצא להם זכות מאריך הזמן קודם שיגמרו הדין למעלה וזהו סוד ארך אפים · וכל זמן וזמן מדת החסד מהפכת בזכות הבריות בזמן שעומדים בדין לפני האלהים וזהו סוד ויגש (יודע מדתו החסד) אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע חלילה לך מעשות כדבר הזה והנני פותח לך שערי אורה בפסוק זה וכי מה טעם אמר חלילה לך מעשות כדבר הזה וכי בב'ד של מעלה צדיק עם רשע ממיתין א'כ אינו דין יושר והכתיב אל אמונה ואין עול · אלא סוד זה הפסוק עמוק · והנני רומז · דע כי מדת חסד מהפכת בזכות כל בריה ובריה ואם אדם אחד עשה זכיות ועשה עברות מדת הדין באה להעניש את האדם על העבירה ומדת החסד אומרת וכי אם ידו של אדם חטאה וראויה להענש הרי עינו צדקת ואינו חוטאת · · ·

חכמה החתומה שבה נברא העולם ע"י הי' ספירות וכ"ב אותיות בגלגלים והם נתיבות ודרכים לא ידעים כ"א החכמה אלהית איך נברא בהם כל נברא כפי שיגזור טבע חומרו וי"מ ל"ב נתיבות הם כ"ב אותיות וי' נקודות עם החטפים שבהם נברא העולם בנח י' ספירות · (א). אלא ע"פ אמתו של דין ויקוב הדין את ההר וע"ז נקראת קשה אמנם המלכות ומפני שמקבלת גם מהתפ' נק' מ"ה רפה כי היא מייסרת כאם המייסרת בניה ברחמים ·
(ב) סוד לשכת הגזית מל' אבני גזית שהיו כורתים הדין בדין ומשפט אותו תקבל נער בנעורים פי' שיעטרך לדעת נע וכד מלותו המקום או לא יהיה

פרנסתו

כי כל דרכיו משפט כלו׳ במשפט נברא העולם . ולפי׳ נק׳ י״י יתברך בבריאת העולם אלהים ובסוף מעשה בראשית מהו אומר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד . (ג) ודר״זל אפי׳ מות טוב ומדת הדין כך חייבה מצד הדין הישר . והנני פותח לך מפתח גדול מה ראה י״י יתברך לצוות בתורה לשחוט בעלי חיים לאכילת אדם והלא כתיב טוב י״י לכל ורחמיו על כל מעשיו . ואם הוא מרחם היאך צוה לשחוט בהמה זו לאכילת אדם ואיה רחמיו . אלא הסוד הוא ראש הפסוק שאמר טוב י״י לכל . טוב בודאי . ולפי׳ ורחמיו על כל מעשיו . וזהו הפי׳ . במעשה בראשית נסתכ׳ עם בהמה זו לשחטה . ואמרה היא טוב . ומה טעם לפי שהבהמה אין לה נשמה עליונה להשיג מעשה השם וגבורותיו . ואמר י״י יתברך בבריא׳ העולם להעמיד לפניו הבהמות ואמר להם רצונכם להשחט ויאכל אתכם האדם ותעלו ממדריגת בהמה שאינה יודעת כלום למדרגת האדם שיודע ומכיר את י״י יתברך . ואמרו הבהמות טוב ורחמים הוא עלינו שהרי כשהאדם אוכל חלק מחלקי הבהמה חוזרת חלק מחלקי האדם והרי חזרה הבהמה אדם ושחיטתה רחמים היא לה שיצאה מתורת בהמה ונכנסה בתורת אדם . ובדרך זה מיתתו של אדם חיים היא לו שעולה למעלת המלאכים וזהו סוד אדם ובהמה תושיע י״י . א״כ התבונן ותתבונן סוד השחיטה של בעלי חיים והכל מצד רחמיו וחסדיו הרבים על בריותיו . ומזה הטעם תתבונן מה שאז״ל במסכת פסחים עם הארץ אסור לאכול בשר . לפי שלא צוה בתורה לשחוט בהמה אלא למי שיודע תורה הבהמה וחיה והעוף כל העוסק בתור׳ מותר לאכול בשר מי שאינו עוסק בתורה אסור לאכול בשר ולפי׳ עם הארץ אינו אוכל בשר מפני שהוא כבהמה ואין לו נשמה ולא צוה לשחוט בהמה כדי שתאכל אותה בהמה אחרת אלא א״כ נתנבלה או נטרפה . ואחר שהודענוך זה דע כי המקובלים הנכנסים לסודות סתרי התורה אומרים כי תחלת הבריאה והחפץ הראשון נמשכו משלשים ושתים נתיבות החכמה (ג) והם סוד התחלת הבריאה הנכללת בשם אלהים וספר יצירה פתח בספרו בל״ב פליאות נתיבות חכמה חקק יה״וה צבאות את עולמו ולפי שהיו כל הנתיבות בקו הדין ובמשפט אמת תמצא כנגד כל נתיב ונתיב מהל״ב נתיבות חותם אלהים בכל נתיב מהם . ולפי זה הסוד תמצא שאינו מזכיר בכל מעשה בראשית כי אם שם אלהים . ותמצא במעשה בראשית ל״ב פעמים כתוב שם אלהים כנגד ל״ב פלאות חכמה ואלו הן לפי הסדר שכתובים במעשה בראשית א׳ בראשית ברא אלה״ים . ב׳ ורוח אלה״ים . ג׳ ויאמר אלה״ים יהי אור . ד׳ וירא אלה״ים את האור . ה׳ ויבדל אלה״ים . ו׳ ויקרא אלה״ים לאור . ז׳ ויאמר אלה״ים יהי רקיע . ח׳ ויעש אלה״ים . ט׳ ויקרא אלה״ים . י׳ ויאמר אלה״ים יקוו המים . י״א ויקרא אלה״ים . י״ב וירא אלה״ים כי טוב . י״ג ויאמר אלה״ים תדשא . י״ד וירא אלה״ים כי טוב . ט״ו ויאמר אלה״ים יהי . י״ו ויעש אלה״ים את שני . י״ז ויתן אותם אלה״ים . י״ח וירא אלה״ים כי טוב . י״ט ויאמר אלה״ים ישרצו . כ׳ ויברא אלה״ים . כ״א וירא אלה״ים כי טוב . כ״ב ויברך אותם אלה״ים . כ״ג ויאמר אלה״ים .

כ״ד

גמור כי גם הוא בכלל׳ מן החסד ולא יפרד ממנו לעולם (א) כזה אני תפלה כי כל אחד בחר במדה היותה כאות׳ להתהוות כאות׳ חומר אשר כתהוה ממנו ואף שסופו להפסיד ולפי כמו שיתבאר׳ בסמוך שזהו שאמר׳ טוב מאד זה מות ואמז״ל מאד זה (ב) מות כי אף המות בקו הדין והיושר הוא כמו שפי׳ כי אין בטבע חומרו לקבל צורה יותר כאות מזו ועל היותר טוב שיוכל להיות כחומר זה כתקן וא״א לגוף מקבל מעשה שלא יקבל מעשה כלו׳ לגוף המתהווה שתפעל שלא יתפעל ויפסיד עד שיוות כמבואר בס׳ המורה ג״פ י״א וגם הוא טוב לו שאז כשמתו תעלה למעלת המלאכים כמו שאמר בפסוק . (ג) והם סוד בתחילת הבריאה כי אלו הל״ב נתיבות חכמה הם

חכמה

נסתכמו ב"ד של מעלה על שעור' גופה וחייה ומזונותיה ושעבודה וממשלתה וכל בריה ובריה מכל הבריות עמדה לפני ב"ד הנקרא אלהים . וחתרו בה והודיעה דעו כי שעור גופך יהיה כך ואבריך ומזונותיך וחייך ושעבודך וממשלתך יהיה כך והשיב כל בריה ואמרה הנני עם כל זה בשמחה ובטוב לבב . וזהו שא"זל כל מעשה בראשית בדעתם נבראו בקומתן נבראו ובצביונן נבראו . כלו' בדעתן להבין כל מה שיקראו להם . בקומתן להבין שעור גופן ותבנית איבריהם . בצביונן שהם רצו בחפץ וצבי לקבל הכל עליהן . וטעם הסוד הגדול הזה הוא שאין חבין דבר שלא בפניו . כלומר שלא בפניו שאינו מבין העקר והטעם . ולפיכך אמר קטן אין חבין לו . ולפי' הוצרכו לומר במעשה בראשית בדעתן ובקומתן ובצביונן להודיע שאין שום בריה יכולה לומר קטן הייתי וכמו שאיני הייתי ואין חבין לאדם שלא בפניו . ולפי' הוצרכו לומר שנבראו בדעתן ובקומתן ובצביונן שאין כהן דבר שלא היה בדעת ובקומה ובחפץ . ואחר שהודענוך זה העקר הגדול יש לנו לחזור ולהודיעך שזה היה הטעם שכתב בכל מעשה בראשית אלהים להודיעך כי כל הנבראים כלם נבראו בקו הדין והיושר אין בהם נפתל ועקש . ולפי שתמצא כמה בריות משונות זו מזו וכמה בריות נאות וכמה בריות מכוערות שמא תאמר שלא מן הדין יצאה זאת הבריה מכוער' וזו נאה מי גרם לזאת להיות נאה ולזאת להיות מכוערת ומה ראה י"י יתברך שברא זו מכוערת וזו נאה . או מה חטאה לו המכוערת . משיבין לו דע כי י"י יתברך כל הבריות שברא ברא אותן בדעת ובקומה ובחפץ . וכל בריה ובריה שברא העמידה לפניו ואמר לה דע שאתה בצורה זו ובאברים אלו בשעבוד זה ובממשלה זו . ועתה אם תחפצי בזה אמרי . ואם לאו הרי ארת כמי שלא נבראת והשיבה כל בריה ובריה ואמר (א) בזה אני חפצה ושמחה בענין הגדול הזה . וזהו סוד שנאמר במעשה בראשית וירא אלהים את כל אשר והנה טוב מאד . ופירשו בו והנה טוב זה יצר טוב . מאד זה (ב) מות וכשברא י"י יתברך כל הבריות בצורה זו ובתכונה זו לא נשארה טענה בעולם לשום בריה לומר שלא כדין נבראתי . ולפי שנבראים כל מעשה בראשית בדין היושר והמשפט נזכר בכל מעשה בראשית אלהים לומר שנבראו כל הנבראי' בדין ישר ובמשפט אמת ויצא מן הדין הישר שתהיה בריה זו גדולה מזו וזו קטנה מזו . זו מתקיימת הרבה . זו מתקיימת מעט . זו גופה גדול . וזו גופה קטן זו עופפ' וזו הולכת . זו קופצת על ידיה וזו על רגליה . וזו שטה על פני המים . זו עגולה . וזו מרובעת זו ארוכה . וזו קצרה . ושמא תאמר עלבון או חמס קבלו הבריות המשונות זו מזו בבריאתם ת"ל בראשית ברא אלהי"ם בקו הדין ובמשקולת ובמשפט נבראו כל הבריות וזהו שאנו אומרים בא"י אמ"ה אשר יצר אתכם בדין והחיה אתכם בדין ועתיד להקימכם לחיי עולם בדין . ולפי דרך זה התבונן כי כל מעשה בראשית עמדו שורות שורות לפני ב"ד של מעלה והתרו בהם כמו שאמרנו והשיבו טוב . וזהו וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד . ואת שהודענוך זה יש לך להאמין כי ב"ד של מעלה הנקרא אלהים נסתכמו על כל בריה ובריה ועל כל אבר ואבר שהוא ראוי להיות כך והושיבוהו על כנו והעמידו כל בריה ובריה וכל אבר ואבר מאבריו הגוף על מתכונתם בענין שאין ראוי בענין אחר להיות יותר טוב מזה . וזהו סוד בראשית ברא אלהים . אלהים בוראי כי כל בני העולם עליונים ותחתונים בקו הדין ובמשפט ישר נבראו ולא קבל דבר מכל הבריות עלבון וחמס וזהו שהתורה מכרזת ואומרת הצור תמים פעלו כו' ומה

מקום שתמצא בתורה אלה"ים שתוכל לדעת לאיזה צד הוא נוטה · (א) כבר הודעתיך ידיד נפשי כי השם הגדול הנקרא יה"וה יתברך הוא לבדו העקר והו' נוף האילן נוטה למעלה ולמטה ולצדדין ומתלבש בשאר כל שמות הקדש ושאר הכנויין כמו שהודעתיך וכפי הפעולה שהו' יתברך מחדש בעולמו כך הוא נקרא באותו השם משונה על הפעולה ההיא ולפיכך נקרא לפעמים אה"יה ונקרא"יה· ונקרא אד"ני· ונקרא אד"ני צבאות ונקרא אלה"ים צבאות · א"ל חי אלה"ים חיים הכל כפי הפעולה שמחדש בעולם · כך לובש מלבוש השם הנקרא על הפעולה· והנה זה השם הנקרא אלה"ים הוא השם הממונה על הדין· וסימן (ב) כי המשפט לאלה"ים הוא· וכשהוא ית' פועל פעולה מצד הדין נקרא על אותה פעולה אלה"ים· ועתה דע וראה כי הצד (פי' כי במלת אין יוצא ושמאל למעלה אלא לספר האוזן ועיין בפרדס) המכונה לפניו צד שמאל כינוי בתורת אלהים לפי שאותו הצד הוא מקום הדין ובו דנין כל באי העולם כל הדינין הראויים בין לטוב בין לרע בין לחיים בין למות· ובו כמה בתי דנין קבועים וכל אחד גומר מלאכתו ומשפטיו באמת ובאמונה והכל בדין ישר · וזהו הנקרא ב"ד של מעלה· שם דנין את הבריות לשלום או לחרב· לרעב או לשובע· לחיים או למות· זהו השם הנקרא אלהים והכל נדון בבית דינו ועל זה אר"זל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ואנו מבקשין ראיה לדבר מנין· אמר רבה בר חנא א"ר יוחנן דאמר קרא בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר · וביה"וה אהלל דבר· זו מדה טובה· באלהים אהלל דבר · זו מדת פורענות· ועתה יש לנו לומר לך כי הכל נדון בב"ד הנקרא אלה"ים· ואם יצא הדין להיטיב נקרא שם או יה"וה או א"ל· ואם יצא הדין להעניש נקרא אלהים· ושמור זה מאוד· ויש לך להתבונן כי בכל מקום שאתה מוצא בתורה אלהים היא המדה המזומנת לשפוט ולדון את כל העולם · וכבר הודענוך בשער שעבר קודם זה היאך סנהדרי גדולה של מעלה עומדת בין השם הנק' יה"וה ובין השם הנקרא אלה"ים · והיאך מדת הרחמים מתערבת עם מדת הדין כדי שלא לכלות את הבריות בשעת הדין · · ולפיכך סנהדרי גדולה של מעלה קבוע לצד שמאל בין יה"וה ובין אלהים והיא נוטה לשמאל · ועל זה נאמר שררך אגן הסהר אל יחסר המזג · ואז"ל זו סנהדרי גדולה · ולפי שכתוב פני שור מהשמאל נקראת סנהדרי גדולה בלשון שררך ותורת ה' מתקנת רפואה לחוטא בשעה שדנין אותו על חטאתיו בב"ד של שררך כשחוזר בתשובה שנאמר רפאות תהי לשרך · והנביא מכריז ואומר שהתשובה היא הרפואה שנאמר ושב ורפא לו · ועתה פקח עיניך וראה כי בב"ד הגדול הנקרא אלהים נדונין כל בני עולם עליונים ותחתונים · וצריכים אנו להודיעך עקרים גדולים שעליהם העולם עומד והוא סוד מעשה בראשית · ולהאיר עיניך בסוד מה טעם הזכיר בכל מעשה בראשית שם אלהים והוא הסוד לפי שכל הנבראים כלם עליונים ותחתונים כלם נבראו בקו הדין והמשפט · ואין לך בריה מכל הבריות שלא נסתכם עליה ב"ד הנקרא אלהים קודם שנבראה ויצא מן הדין בריה זו כך ראויה להיות כשעורה בגובהה בצור' אבריה וחייה ומזונותיה · ומן הדין יצא שתהיה בריה זו משועבדה לבריה פלונ' בין לשעבוד הגוף בין לשעבוד מזון · וכך היה הדין בכל מעשה בראשית ובכל בריה

נסתכמו

שער הששי

(א) כבר ידעתיך ידיד כפשי היינו בשער חמישי שבאר בו כל זה הענין באריכות : וסוד (ב) כי המשפט לאלהים ואלהים הוא ל' דיין שר ושופט כמו ונקרב בעל הבית אל האלהים עד האלהים יבא דבר שניהם אכן כאמר ג"כ ה' במשפט יבא להורות כי אף בקבלו מן הגבורה בעת שופטו היינו בדין

(א) ומי ישיבנו וסוד צדיק וישר הו"א · ואחר שהודענוך זה התבונן ותראה כי מדת אדנ"י שהיא סוד המלכ"ות נקשרת בתפא"רת שהיא סוד יה"וה ויה"וה יתברך מתאחד עם הכת"ר שהוא סוד אה"יה שהוא הנקרא אין סוף ושלשתן אלו המעלות הם סוד כלל היחוד והאמונה · ועליהן אנו אומרים בתפלת ר"ה ותמלוך עלינו את"ה הו"א יה"וה אלה"ינו על כל מעשיך · והמבין סוד ותמל"וך וסוד את"ה וסוד הו"א הנאמר הנה · יבין סוד היחוד וסוד ביום ההוא יהיה יה"וה אח"ד ושמו אח"ד · ומדוע אמר אחד שתי פעמים לפי שהמלכות צריך להתאחז בתפא"רת בסוד ו׳ ספירות והתפא"רת צריך להתאחז בבי"נה שהיא סוד ג׳ ספירות עליונות · וזהו סוד יהיה יה"וה אחד ושמו אחד · וסוד ותמלוך את"ה הו"א יה"וה אלהינו מהרה וכו׳ · ואח׳ שהודענוך זה במלת את"ה די לנו בסוד זה השם · וראוי עתה לעמוד בשער זה · הרי לך חמשה שמות מבוארים לפניך משמות י"י ית׳ בספר הזה נשארו חמשה שמות אחרים ובע"ה נסדר אותם לפניך איש איש על מתכונתו בע"ה והו׳ ברחמיו וחסדיו יאיר עינינו ויראנו נפלאות מתורתו אמן :

(אלו הן כינויו של שם הקודש)

יהוה · קו האמצעי · עץ החיים · תורה שבכתב · אמת · תפארת · דעת נורא · משפט · אתה יעקב ישראל · מדת יום · הבריח התיכון · אב ישראל · אמת ענוה · אדיר שלום שלמה · שלישי · שמים · יום שבת · איש תם · הקב"ה · זעיר אפין · ייי · רחמים זכר · משה חלב דבש · צור · יום מנורה יה"ח · שבת אנכי · אדם · מזבח · הזהב · טוב רואי ואו של שם

אמר המחבר השם יתברך למען רחמיו וחסדיו יאיר נתיב שכל לפנינו ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו ואל נאמר דבר שלא כרצונו ויודיענו הדרך נעלה בה והקבלות אין בהם נדנוד למען נוכל ללכת בדרכים הטובים והישרים ולא נטה ימין ושמאל מעשות הטוב והישר בעיניו ובכן יהי רצון אמן :

כבר הודעתיך ידיד נפשי בחמשה שערים שקדמו קצת מהנפלאות התושיות כמו שהאדם יכול לבחור דרך ישר ללכת לחצרות י"י ית׳ בלי מכשול עתה יש לנו גם הה׳ שערים הנשארים מן החבור הזה בע"ה ית׳ ואתה פקח עיניך ללמוד ולעשות ולקיים וכו׳ :

אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי פי :

השם הששי משמות הקודש על דרך המעלות הוא השם הנקרא אלהים וצריך אני למסור בידך כללים ועקרים לכל מקום

הוא אינו מתגלה אפי׳ בפעולותיו רק בשמוע אוזן שמעתיהו ע"כ אומרי׳ עליו הוא כי לא ידעתו מהו ודע כי המן מן הכתר עליון ילד כי המן הוא מתולדות האור ההוא העליון שכתב בכלו הצור׳ ית׳ כמו שיתבאר לך לקמן בשע"י בכינוי הוא ופי׳ כן סוד והוא כאחד (א) ומי ישיבנו פי׳ שהוא בקישור ובאחדות אחד עם מי שהוא הבינה וזווגה עם עולם כי היא הבינה חוזרת ומשיבה אליו כל הדברי׳ ומדוע אמר ב"פ אחד ב׳ ולא כלל ואמר ה׳ אחד ושמו אחד לדעת לשני פלקי היחוד והחבור כמבואר לקמן בתחלת שער ח׳ :

גיכ"ק דטל"נת ז' שרץ • ואלו הן צנורות החכמה והבינה שבהם יצאו כל צורת האותיות מעומק רו"ם הנקרא אין סוף ומתוך צורת האותיות נעשה כל צורת המרכבות למיניהם עליונים ותחתונים • ומה שתצטרך לדעת כי כ"ב אותיות הן יסודותהן (א) נחלקות לג' מחלוקות • אמ"ש שמהם יצאו ג' יסודות א"ש רו"ח מי"ם • בג"ד כפר"ת שבהם נבראו כל השביעיו' למעלה ולמטה ובהם מציירים הז' ככבי לכת וכל השביעיות שלמעלה מהם ולמטה מהם (ב) בסוד שבע כפולות • עוד יש י"ב פשוטות (ג) שבהן נחקקו י"ב גבולי אלכסון במרכבה עליונה וי"ב מזלות שמים ואלו הן ה"ו ז"ח ט"י ל"ן ס"ע צ"ק ובאלו נכללו כל המרכבות עליונות ותחתונות • ובע"ה עדיין נמסור לך קבלות עצומות היאך כל המרכבות עליונות ותחתונות נשואות באלו ג' מחלוקות של כ"ב אותיות ואז תראה סוד אתה היאך הוא סוד קשר כל העולמות • והיאך הוא סובל סוד כ"ב אלפא ביתא שבהם נוצר כל היצור וכל הדבור • וזהו סוד עומק קבלת ספר יצירה שאין כל אדם זוכה להן • ולפיכך תדע כי סוד חותם את"ה הוא התפארת שהוא סוד הקו האמצעי שהוא סוד יה"וה צבא"ות שהוא השם המכוון באמצע המשא כל השמות והכנויין וכל העולמות בו ארוקין ומתאחדים עליונים ותחתונים • (ד) ולפי שהשם הנקרא יה"וה הוא מצוי לנבראים בפעולותיו ובנוראותיו אנו קורין לו בלשון את"ה כמי שעומד לנוכח ומדבר עמו • אבל הכתר העליון הנקרא' אין סוף הנקרא אה"יה איננו מושג לא לבשר ולא למלאך ולא לנביא בעולם כי אפי' משה רבינו אדון כל הנביאים לא דבר כי אם עם שם יה"וה יתברך שהוא הקו האמצעי ולא (ה) נכנס מן הבינה ולפנים ואפילו לסוף כל שערי בינה לא הגיע כ"ש לפנים • שהרי אז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכלן נתנו למשה חוץ מאחד וא"כ התבונן כי אפילו משה רבינו ע"ה לא נכנס מן הבינה ולפנים • ואין מי שיגיע לעין הכת"ר העליון הנקרא אין סוף • ולפי שאין בנו כח להשיגו אין אנו מספרים עמו לנוכח כמי שמספר עם אחר לנוכח ואומר לו בלשון אתה • אבל כמו שאה"יה אינו מושג לנוכח והוא נסתר למעלה למעלה אין אנו קורין אותו בלשון את"ה שהרי אינו עומד לנוכח אלא בלשון הו"א אנו קורין אותו כמי שאינו עומד לנוכח ואדם מספר ענינו ואומר ענין פלוני כך הוא וסימן ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא • ודע כי (ו) המן מן הכתר העליון ירד ובע"ה עדיין תשיג בזה סודות נעלמים • אבל שמור זה הכלל כי לא ידעו מה הו"א אין לך בעולם מי שיודע מהות הכתר הנקרא הוא • ושמור זה מאד • ואם כן הרי לך פשר הדברים כי ג' השמות שהם אה"יה יה"וה אד"ני יש להם ג' כנויין בתורה הו"א אתה אני • וכשתבין סוד אה"יה וכנוייו הו"א תבין סוד זה"וא רחום יכפר עון ולא ישחית כי הוא בעל הרחמים גמורים שאין בהם תערובות דין לפיכך והוא רחום יכפר עון בודאי • ותבין סוד והוא באחד

ומי

הפה והלשון • ואלו הם (ו) אחה"ע בומ"ף וכו' מבוארים למעלה בשער ב' בכינוי ברית • כי כ"ב אותיו' (א) נחלקו לשלש מחלוק' אמש הוא סוד ג' אמות הנזכר בספר יצירה כי מהם יצאו אומת כל הנראי' שהם ג' היסודות אויר מים אש והנה הם ג"כ אף בכחות עליונו' כנזכר למעלה בשער זה בסוף ביאור בכינוי השם (ב) בסוד ז' כפולות שהם כפולות במבטא מתהפכות מדגשה לרפה והענין שמתהפכות מדין ברחמים (ג) שבהם נחקקו י"ב גבולים אלכסון במרכבה עליונה מבוארי' למעלה בכינוי דעת (ד) ולפי שזה השם הוא מצוי לנבראים בפעולותיו ובנוראותיו ופי' אף כי הוא נסתר מעיני כל חי הנה הוא מתגלה להם בפעולותיו ונוראותיו עד שמכירין אותו על ידם ויכולים לדבר עמו אתה הוא הפועל • ולא (ה) נכנס מן הבינה אבל בבינה השיג קצת כי גם הוא בשם ד' אותיות נקרא' בהשתנו' הנקודות כדלעיל בתחיל' השער ומ"ט השער הנ' שמנו לא הגיעו כמו שא"זל וכולם נמסרו למרע"ה חוץ מאח' וכ"ש שלא הכיר והשיג בכתר כי: סוף.

(א) סוד שבת והוא סוד נקודה שביעות סוף הו"או למטה ובצנעה נמסור לך בזה קבלה עמוקה . ולפיכך התבונן כי ראש כל התפלות אנו נכנסים באד"ני שהוא בית שער ואנו אומרים אד"ני שפתי תפתח ואח"כ אנו אומרים ברוך אתה י"י אלהינו ובסוף כל הברכות אנו גומרים ואומרים ברוך אתה י"י התבונן עד מאד . וכן דוד המלך ע"ה אמר בשבחיו ויברך דוד את יה'וה לעיני כל הקהל ומה אמר דוד ברוך אתה יה'וה אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם לך יה'וה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד . חזר עוד ואמר והעושר והכבוד מלפניך ואת"ה מושל בכל . בודאי אתה מושל בכל . התבונן כי השם יתברך שהוא יה"וה שהוא סוד קו האמצעי ונקרא אתה הוא סוד כל רגלי השם וכל הכנויין (ב) כי היא מתלבש ומתפאר בכלן כמו שהודענוך בסוד אתה שזהו סוד כל צבאות העולם וכל המרכבות שנבראו בצרוף האותיות כאשר בארה הקבלה בסוד ספר יצירה בצירוף האותיות וגלגולן ותדע ותשכיל (ג) כי בצרוף כ"ב אלפא ביתות נבראו שמים וארץ צבאות מעלה ומטה וכל המרכבות העליונות והתחתונות בכח צירופן נבראו ויצאו כל דבר ודבר למינו כמו שחייב הצרוף יצאו כל המרכבות זכר ונקבה בסוד הצרוף והגלגול (ד) כמו שאמר בספר יצירה זכר בא"מש ונקבה בא"שם וזהו סוד צרוף האותיות וגלגולן והנכנס לעומק צרוף האותיות מהם יתברר עומק החכמה והפליאה בבריאה היצורים כלם כל אחד למינו ותבנות כל מרכבה ומרכבה וסוד כל זכר ונקבה וכל הצרופים וגלגול כ"ב אותיות הכל סתום בסוד את"ה כי זהו החותם ראש וסוף של כל האותיות והמרכבות וז"ש בספר יצירה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת (ה) והכל בסוד כ"ב אותיות וחמש צנורות הבינה . שבהם נצטיירו כל צורות המרכבות וכל צבאות עליונים ותחתונים וזהו סוד התורה שהיא כ"ב אותיות והיא חמשה חומשי' שכלל הכל את"ה והסוד הגדול וחתום נכון כסאך מאז מעולם אתה . וכבר ידעת כי סוד הקו האמצעי נקרא נו"רא והוא סוד שם יה'וה יתברך שהיא מדת יעקב והוא חתום משני צדדים בסוד את'ה וכן הוא אומר את"ה נו"רא אתה . התבונן מאד ותראה כי סוד כ"ב אלפא ביתות שבצרופן נבראו כל המרכבות וכל צבאות העולם במצרף הבינה שהיא סוד ה' ראשונה של שם המיוחד והיא ציירה האותיות כלן בחמש צנורות ויצאו כל האותיות כלן בחמש מקורות שהם אלו (ו) אחה"ע בו"מף

גיכק

ולכך נקראת היא תורה שבכתב וחז"ל וכתב אר בע"פ בעטרה שע"י יתבארו ויתגלו הדברי' ולכך נקרא היא תורה שבע"פ וזוה כתדמה לראשונה שהיתה ג"כ בראשית הל"ב ולא בכתיבה וע"ז נקרא החכמה ראשית והנה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן ולכך נקרא בש' את שלטתן (א) שהוא סוד שבת ולכך לא רצה להתחיל בסדר כל הברכו' אמצעיות כדי להורות כי רמיזתם בסוד אחד בסוד אל חי וזהו שהזכיר בישמח משה כליל תפארת בראשו בתת ול' מכיון מכלל יופי וכבר ידעת מאמרם ז"ל כי משה נחר ביום השבת כמבר' ולכך כ"אמר ישמח משה במתנת חלקו ובמוסף למשה בית על הר סיני מצות שבת זכור ושמור רומז גם כן לאל חי ושדי שהוא יסוד שבת (ב) כי הוא מתלבש ומתפאר בכולן כמו שהודעתיך למעלה בכינוי דעת ואמר שהוא מתלבש בכולן בסוד אתה כי אתה הוא כולל כל האותיות ראשן וסופן וחמש מקורותיהם אשר בהם נבראו כל המרכבות כולן וכל צבאות עולם כמו שיתבאר בסמוך (ג) כי בצרוף כ"ב אלפא בי"תא נבראו שמים וארץ צריך כ"ב אלף ביתא הוא שהארץ מצרפת עם כול' וכולם עם ה"א ונמצא כ"ב אלפין בית"א מתחילות בה' כמבואר בספר יצירה (ד) כמו שאמ' בס' זכר באמש ונקבה באשם כי כל עוד שהתיבה מתגלגלת ומצטרפת ומתרבית היא יותר דינים ונקבים בסוד משפיע ומקבל ואמש הוא החלק הראשון ממחלוקת הה"ב כמבואר בסמוך (ה) והכל בסוד כ"ב אותיו' וה' צינורות הבינ' שהם ה"ה מקורות הכ' הנזכר בסמוך וכבר ידעת כי מהבינה יצא לאור תעלומות החכמה בל"ב נתיבותיה שה' הכ"ב אותיות בכ"ח י' ספירו' והבינ' היא

מכונה בלשון אנ"י ושם יהו"ה לשון את"ה · ושם אה"יה בלשון הוא · דע כי אדנ"י מכונה בלשון אנ"י שהיא כנסת ישראל והולכת עמהם ומזהרת אותם ומזרזת אותם תמיד שלא יחטאו לשם יה"וה ואומרת להם אם תחטאו לפני אני אעניש אתכם ואכה אתכם ואקח מכם נקמה כאומרו אם תלכו עמי קרי והלכתי אף אני עמכם בקרי והכתי אתכם אף אנ"י · ואומר בכמה מקומות ויראת מאלהיך אני יה"וה והטעם שהיא אומרת אני ואין אנו מזמנים אותה לפי שהיא יודעת רוע יצרינו והיא מזמנת אותנו ומקדמת היא ומזמנת עצמה להזהירנו ומכרזת ואומרת הזהרו בפני כי אני הוא העומד להחיות ולהמית למחוץ ולרפא ככתוב ראו עתה כי אני אני הוא אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא · התבוננו כי זהו בנין אב לכל התורה בכל מקום שאומר אני שזו היא מדת אד"ני המזמנת עצמו ומקדמת ואומרת ראו עתה : ראו עתה בודאי השמרו לכם ודעו כי אני אני הוא אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא · כמו שאמר אדם לחברו ראה דבר זה מדוע אינך מתעורר לראותו ראה והתבונן בו · וכן מדת (כ' אני או אדנ"י) היא אומר' ומכרזת ראו עתה כי אני אני הוא ובדרך זה תמצא בכל התורה מצות עשה כמו שכתוב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני יה"וה · ובמצות לא תעשה · לא תקום ולא תטור את בני עמך וכו' ולסוף כתיב אני יה"וה כלומר אני היא המדה המשלמת שכר טוב לצדיקים ונפרעת מן הרשעים כאומרו אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא · ואם כן התבונן כי המדה הזאת עומדת לשער כאומרו זה השער ליה"וה · אד"ני היא המזכרת ואומרת ראו עתה כי אנ"י אנ"י הוא וגומר ומודעת עצמה וממשלתה וגמול טובה ועונשה לבריות כדי שידעו להזהר ולא יחטאו לפני יה"וה יתברך עד שתהא צריכה היא להענישם ולהפרע וזהו סוד אני האמור על מדת אדנ"י · אבל מה שיהו"ה יתברך מכונה בלשון את"ה לפי שהוא מבפנים ואינו נמצא לבריות כמו מדת אד"ני לפי שהשם הגדול יה"וה יתברך שוכן בשם אד"ני כמלך בהיכלו ואינו נמצא עד שמבקשים אותו · וזהו שאמר ובקשתם משם את יה"וה אלהיך ומצאת · ודוד המלך עליו השלום היודע סודות העולם העליון הזהיר שלמה בנו על דבר זה ואמר ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד וזהו המלך הגדול שצריך כל אדם ללכת לערוך ולסדר תהילותיו ושבחיו וטובותיו ולומר לפניו אתה הוא המושל בעליונים ובתחתונים אתה הוא ואין דומה לך · וזהו סוד כל התפילות שאדם צריך לסדר שבחיו של יה"וה יתברך ואחר כך יבקש צרכיו כענין משה רבינו ע"ה שאמר את"ה החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשך וכגבורותיך ואחר שסדר שבחיו של שם בלשון את"ה חזר ושאל צרכיו ואמר אעברה נא ואראה את הארץ הטובה · ועל דרך זה הוא סדר כל התפלות והברכות שאנו מתחננים לפניו הלא תראה ראש כל הברכות האמצעיות של תפלה באת"ה הוא מתחיל כאומרו את"ה חונן לאדם דעת · ובימים טובים ובר"ה וביום הכפורים אתה בחרתנו ובשבת בערבית אתה קדשת ובמנחה אתה אחד · אבל יוצר של שבת שהוא מתחיל ישמח משה ובמוסף למשה צוית עדיין תשיג בהם דברי אלהים חיים שהתפלות האלו שתיהן הן על יסו"ד מדת אל ח"י שהוא

סוד

כמוך וכבר ידעת כי החכמה נקראת תורה קדומה שקדמה אלפים שנה קודם התחלת העולם שהוא החסד שאמר עולם בחסד יבנה וזה נעודה בכח ברוממ"ותה ולא יצאתה לפועל בכתר עד שיצאתה בתפ' בכתב ולכך

שרי העולם נדונין בדינים קשים בבתי דינין של שרים עליונים ואינן מניחים להם כלום כפי שגוזרים על שריהם בב״ד הגדול · דע כי כל דין שנמסר לשליח לגמרו אין בה רחמים כלל לפי שאין השליח יכול לשנות ולא למחול · אבל המלך הוא יכול למחול ולסלוח אע״פ שחטאו לפניו חטאים גדולים וי״י יתברך אמר למשה הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך וגומר השמר מפניו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כלומר השמרו לכם שלא תחטאו שאם תחטאו יגמור הדין אותו המלאך שאין לו רשות לישא לפשעכם ולסלוח · ומר״עה אמר ובמה יודע איפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלכתך עמנו · והורה י״י יתברך למשה לעשות דבר זה · באותה שעה אמר משה רבינו עליו השלום ילך נא אד״ני בקרבנו שהוא המלך ובידו לרחם ולסלוח וזהו שאמר הכתוב וסלחת לעונינו ולחטאתנו ונחלתנו · והודה לו זה בברית ואמר שאין מתנה כזו נתינה לאומות העולם ואמר הנה אנכי כורת ברית וגומר · ולפיכך ישראל מתחננים תמיד למדת אדנ״י לרחם ולסלוח אע״פ שאינן הגונים ואומר אד״ני שמעה אד״ני סלחה אדנ״י הקשיבה · וכמה צדיקים היו יראים ממדת אד״ני אם יפגעו בה לבדה והיו מושכים אליה רחמים יטובה מן הכתר העליון ומשאר שמות הרחמים כמו שהיה דוד עושה ואתה אדנ״י א״ל רח״ום וחנ״ון ארך אפים ורב חס״ד ואמ״ת פנה אלי וחנני · ואם תבין זה תכנס לכמה חדרים ותדע היאך היו הנביאים והחסידים מושכים צנורות החסד והרחמים לשם אד״ני כדי שלא יפגעו בה בהיותה חסרה ויבשה · ולפי דרך זה היו חכמי ישראל הקדושים כמו התנאים והאמוראים יודעים לתקן הצנורות ולהישיר כל שמות הרחמים עד שהיו כלן נמשכים ובאים לשם אדנ״י ואז היו עושים כל חפצם בעולם לפי שהיו יודעים לכוין דרך הצנורות כלן לשם אדנ״י וזהו סוד אשגבהו כי ידע שמ״י יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו · וכל זה שאמרנו במדת צד״ק בהיותה דיניה קשים כל זה בהיותה גומרת דין בשונאיהם של ישראל ובשאר האומות אבל כשהיא שופטת את ישראל אז היא כמו האם (א) המרחמת על בניה · וכשבאה לגמור דין בישראל בנחת גומרת הדין ובחסד שלא ישחתו · והסוד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף · שאילו היתה שופטת אדם בדין קשה לשעה היו נוטים לכל צרה · והבן זה מאד · ואף על פי כן אין דיניה שוים לדינין העשויין בהתחבר המשפט עמה כי רחמים גוברים · ודע כי המדה הנקראת קו האמצעי שהיא סוד שם יה״וה ית׳ נקראת בתורה בלשון **אתה** והנני פותח לך בע״ה שערי אורה · דע כי ג׳ שמות הם מלמטה למעלה · התחתון אד״ני וכנוייו בתורה אנ״י כגון אנ״י יהו״ה אלהיכם · אנ״י אמית ואחיה מחצתי ואנ״י ארפא . ויראת מאלהיך אנ״י יה״וה · וכן כיוצא בזה · והאמצעי יה״וה וכנויו בתורה אתה והסוד (ב) את״ה נו״רא את״ה וכבר ידעת כי נורא קו האמצעי · והשם העליון אה״יה וכנויו בתורה הוא כמו וה״וא רחם יכפר עון ולא ישחית . כי חפץ חסד הו״א · וכן כיוצא בזה · ומדוע שם אדנ״י מכונה

למעלה בשער זה בביאור סוד הכינויים. (א) המרחמת על הבני׳ שהיא מלכה ומייסרת אותם לכוונ׳ שיסורו מדרכם הרע׳ ולא לנקום והשחת׳ כאן בחרון אף כמו שביארנו בסמוך (ב) וכסוד אתה נורא אתה כלו׳ אתה הוא שם של נור׳ שהוא שם התפ׳ כמבואר לעיל ויש מהמקובלי׳ שכינוי למלכות בשם אתה כי היא כוללת כל הדברי׳ כענין מ״א ועד ת״ו וה״ה לה׳ אחרונה שבשם הרומז׳ אליה ויש מהם כינוי לחכמ׳ עליונה בשם אתה מן הפסוק כי אתה אבינו והיא הסק׳ אב לכל ההויות וכבר ביאר זה בעל הרקנט בפ׳ בראשית בפסוק ואתה תמשול בו כי כמו שמלת חכמ׳ רומז׳ לחכמה אלהים ולחכמת שלמה כן מלת אתה רומזת להם וכן כאמר גם אכתבו כמו ששלשתם כרמזי׳ במלת נורא כן כרמזו שלשתן במלת אתה שהו׳ כולל כל התורות כי הוא אתם ראש וסוף כל האותיו׳ ולא׳ מקורו׳ מובא׳ כמו שיתבא׳ בסמוך

הוא בא אליו משם יה"וה ואז מתמלא שם אד"ני מכל טוב וברכה ושפע וחיים ורצון· ובהיות הבריות
חוטאים מעט ואינן גורמים שיפסקו הצנורות הבאות משם יה"וה לשם אד"ני הנה אד"ני (א) דבק
ברחמים ואינו דן את הבריות כלום. אבל שם יה"וה לבד הוא דן את הבריות במשפט ובחסד וברחמים
אבל אם בני העולם עוברים עבירות גדולות ומטמאין עצמן בטומאות חמורות אז בטמא' גורמים
שיפסקו כל צנורות השפע הבאים משם יה"וה לשם אד"ני ואז נשארת המדה הנקראת אד"ני (פי'
משפע השני שהוא לגמרי הכללי' עיין בפל"ד ובשפע טל) יבשה והפרה מן הרחמי' כי הרי נסתלק שם יה"וה
לגמרי· ונשארת מדת אדנ"י לראות בעסקה ולתקן הקלקול שקלקלו ובהיותם לבדה נפרדת ממדת
הרחמים היא מקבלת מצד שמאל והרי היא לבדה דנה את הבריות בדין גמור ובקושי ומעוררת
בעולם מלחמות גדולות וחלאים רעים משונים ומיתות רעות ודבר ורעב ושבי ובזה עד שיגמור
הדין· אוי להם לבריות הפוגעות בו באותו הדין שאין שם רחמים כלל עד שיגבה שם אד'ני
כל החובות שחייבי' לו· והוא ממהר העונש כדי לתקן הקלקול שקלקלו הבריות כדי שימהר
שם יה"וה הנפרד ממנו לחזור ולהדבק בו· ושמור זה העקר כי ממנו תכנס לכמה חדרים
בסוד משפ"ט ובסוד צד"ק· ותבין ותדע כי בית של יה"וה יתברך נקרא משפ"ט ובית דינו
של אדנ"י נקרא צד"ק: וכששניהם עומדים כאחד לדין אז יבא המשפט לבריות בנחת וברחמים.
זהו שאמר שלמה המלך ע"ה צד"ק ומשפ"ט מכון כסאך· כמדה הוא הדין בא בנחת וברחמים
בהיות צדק ומשפט מחוברים כאחד לדין· ובהיות ירושלם על מלואה וצדקתה היתה מדת
צד"ק מלאה משפט ולפיכך היתה שופטת אותם ברחמים וזהו שאמר מלאתי משפ"ט צד"ק
ילין בה· פקח עיניך וראה נפלאות· וכשהיתה מדת צד"ק מלאה משפט היתה מלאה כל שפע
וכל טוב וכל מיני ברכה וחיים והיתה שופטת בענין זה קצתו ברחמים וקצתו בסליחה· וזהו
סוד לאד"ני אלהינו הרחמים והסליחות כי מרדנו בו· היודע זה ישיג תעלומות חכמה. ועדיין
תזכה לדעת בע"ה· ואם כן התבונן וראה נפלאות עצומות ותראה כי מדת משפ"ט היא
רחמים ומדת צד"ק הוא דין גמור אלא אם יתערב עמה משפט· וזהו שהזכיר הכתוב בפרשת
שופטים צד"ק צד"ק תרדוף ואמר ושפטו את העם משפט צד"ק· וצריך אני לעורר על ענין
גדול שאל דוד עליו השלום בשני פסוקים בשתי מדות הללו שהם צדק ומשפט דע מי קודם
שחטא לא היה מתירא להתראות עם צד"ק בפני עצמו והיה אומר אני בצד"ק אחזה פניך·
אבל אחר שחטא אפילו במשפט שהוא רחמים (ב) היה מתירא והיה אומר אל תבא במשפ"ט את
עבדך· (ג) והבן זה מאד· ומה שתצטרך לדעת כי משה רבינו ע"ה אמר ילך נא אד"ני בקרבנו
כי עם קשה עורף הוא וסלחת· ומהו זה לפי מה שאמרנו שמדת אדוני כשהיא דנה לבדה
דנה בקושי גדול ואיך שאל משה רבינו עליו השלום ואמר ילך נא אדני בקרבנו· דע כי כל

שרי

(ה) וכבר הודעתיך היכן למעלה ג"כ בשער זה בביאור הסוד המלבושים· (ו) ואינו דין גמור וראייה זה מאמר
אברהם אבינו ע"ה השופט כל הארץ לא יעשה משפט כי הוא לא בקש או שיהיה בו"ה וגם לא היה חולק עמה' במד'
הרחמים כמו שהאריך בזה בעל הרקנטי בפירש על הפסוק פרשת וירא דינו של הקב"ה שלא היה ביושר רק הענין
שביקש שיהיה· לחזור (א) ולהדבק בו זה הענין מבואר היטב בספר המערכת האלהות בסוף מערכת הטע' על
הדרך שביארתי כמה פעמים כי התחתונה מעוררת למעלה מקולקלים הצינורות שלא תלך ההשפעה כפי תקון
תחלת הבריאה והנה היא חפיצה ביחוד ובתיקון הראשון לכך תכה בם מכה רבה כדי שישובו מדרכם הרע' ויחזרו
להמשיך בטובה ולתקן מה שקלקלו· (ב) היה מתירא ואומר אל תבא במשפט את עבדך (ג) והבן זה מאוד
כלומר הבן מאוד להיות נזהר מחטוא אף כי המשפט צריך לדון כפי חטאו ואינו מותר כמו שכתבתי
למעלה

נורא והסוד לפי שהוא כלול מן החסד ומן הדין (א) לפיכך הוא נורא ויעקב כמו שהוא מכוון כנגד הקו האמצעי הוא גלה הסוד וזהו שאמר ויירא יעקב ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים: כלומר חלקו ראה ואמר מה נורא המקום. הזה שהראוהו באותה המראה הודיעוהו חלקו ועניננו במרכבה שנ' ופרצת ימה וכו' וחלק אברהם נקרא גדול. חלק יצחק נק' גבור. חלק יעקב נקרא נורא. (ב) וזהו סוד האל הגדול הגב"ור והנו"רא הלא תראה היאך תקנו בתפלה אלהי אבר"הם אלה"י יצ"חק ואלה"י יע"קב האל הגד"ול הגב"ור והנו"רא: אחר שהזכיר האבות הזכיר מדותיהם וסימן גדול לאמצעות נורא בפרקי המרכבה הוא שנאמר מי כמוך נאדר בקדש נורא תהילות עושה פלא. (ג) כי הקדושה מסורה ליעקב כלומר יעקב הנאדר בקדש אשר למעלה אומר והקדישו את קדוש יעקב. והספירה הזאת ג"כ נקראת **משפט** וצריך אני לעוררך על דברים גדולים כלולי' בענין. (ד) כבר הודענוך בשער זה כי השם הגדול יה"וה יתברך הוא שופט את בני העולם ומימינו ומשמאלו עומדים כתות החסד והדין והוא יתברך באמצע במדת הרחמים הכלולה מן החסד ומן הדין. (ה) וכבר הודענוך בכל מקום שתמצא משפט סמוך ליה"וה כאמרו יה"וה במשפ"ט יבא. או בכל מקום שתמצא משפט סמוך לאלה"ים באמרו כי המשפט לאלה"ים הוא הכל הולך אחר גמר דין. אבל מה שאנו צריכים לבאר עכשו כי בכל מקום שאתה מוצא משפט הוא כלול מן החסד ומן הדין (ו) שאין דין גמור. ושמור עקר זה מאד במקומות רבים תצטרך ממנו בתורה. והטעם כי בכל זמן ששם יה"וה ית' דן את העולם דן כל בריותיו ברחמים הנקראים משפט ואינו דן בקושי. אבל אם שם יה"וה (נ' אדני) שהוא ב"ד של מטה דן את הבריות לבדו אז הוא מכלה הבריות ודן אותן בדין גמור בלי תערובת רחמים. וצריך אתה לדעת דבר זה. דע כי בית דינו של יה"וה יתברך נקרא משפ"ט. ובית דינו של אד"ני נקרא צד"ק. וכל זמן ששם יה"וה דן את הבריות דן אותם ברחמים כפי מדתו שהוא כלולה בחסד ודין אבל בזמן ששם אד"ני דן את הבריות' הוא דן אותם בדין גמור. לפי ששם אדנ"י דין גמור הוא ואין בו רחמים זולתי בהיותם נשפעים אליו משם יה"וה יתברך וזהו שאין לו מאור מעצמו אלא אם יבא לו משם יה"וה יתברך. וא"ת אימתי דן שם יה"וה את הבריו'. ואימתי שם אד"ני. **הנני** מאיר עיניך בע"ה ואתה תן לבך למצא דברי חפץ. כבר הודענוך בראש זה הספר כי ג' שמות הן. למעלה אה"יה וכלו רחמים. באמצעי יה"וה והוא חסד ודין ורחמים מעורבים: ולמטה אד"ני וכלו דין גמור. וכבר הודענוך כי כל השפע והטוב הבא לשם אד"ני

הוא

תמיד להיותו הוא ית' אמיתת המציאות והו"יה ולא דבר אחר וזהו שאמר ר"א בפרקיו קודם שנברא העול' היה הוא ושמו בלבד ומה כאי' אומרו היה הוא שהיא (נ' שהי') הוא אמיתת שמו שאם לא תאמר הי"ה מה תוכל לומר כי הוא עקר המציאות והויה, ואמר היה הוא ושמו לחזור ולהורו' על זה כי שמו איננו מעיד רק אמיתת ומציאות והו"יה תמיד ואמר שהוא ית' בלבד היה נמצא קוד' שנברא העולם באמיתות המציאות והויה תדירית מה שאין דומה לו ולא לומר שהם שני דברי' הוא ושמו וכבר העיד זה הנביא שהוא ית' ושמו ית' דבר אחד באמרו אני ה' הוא שמו וכאמר ג"כ וידעו כי אתה ה' שמך לבדך וגו' (א) ולפי הוא נקרא נורא כי הוא יראו לגדולתו ומעלתו שהוא כלול מכולם כמלך נורא בגדודיו לגדולתו ולא ליראת דינו בלבד ולקמן בשער ט' בכינוי יראה ביאר טעם אחר שנקרא נורא ומפני שהיא עולה למעלה עד המקו' שנקרא יראה. (ב) וזהו סוד האל הגבור והנורא והוסיף בו וא"ו הרומז' לקו האמצעי כמו שנתוספה בו אלקי יעקב שרומז למדת יעקב כי אחר שהזכיר האבות בברכה הזכיר מדותיה' (ג) כי הקדוש' ליעקב מסורה פי' שאין שום כח חיצוני יכול להתאחז בו להיותו באמצע המרכב' ובכאן קרא לכור' קודש א"כ ע"כ הוא באמצע במקו' שאין שם אחיזת טומאה כלל (ד) וכבר הודענוך בשער זה היינו למעלה בביאו' הכנויים

וכבר

על ישראל • ולפיכך תמצא כי יעקב הוליד י"ב בנים כנגד שם יה"וה שהוא דבק בו כנגד כל
חותם מחותמות השם הוליד בן אחד ושמור זה העקר הגדול • ואחר שהודענוך זה ראוי לנו
להודיעך בכאן כי י"ב מזלות שבשמים אינן יכולין לעשות דבר בארץ כי אם לפי הכח שמקבל
כל מזל ומזל מהם מאת השם המיוחד כי כל מזל מי"ב מזלות מקבל כח מחותמו של שם יה"וה
יתברך כל מזל מהם מקבל כח מחותם ידוע • כי הג' מזלות המושלים בתקופת ניסן שהני טל"ה
שו"ר תאומ"ים מקבלים כח משלשה שמות של שם יה"וה ית' שהם **יהוה יההו יוהה**
לפי שאות יו"ד ראש דגל אלו השלשה חותמות לכך קורין לג' המזלות ושלשת החדשים תקופה
אחת כלומר התקופה מקבלת שפע מאות יו"ד של שם המיוחד שיש להג' חותמות • ג' מזלות
המושלים בתקופת שהם תמוז סר"טן אר"יה בתו"לה מקבלים כח מג' חותמות של יה"וה ית' שהם
הוהי ההיו הויה וכן ג' המזלות המושלים בתקופת תשרי שהם מאזנ"ים עקר"ב קש"ת
מקבלים כח מג' חותמות של שם שאות וא"ו ראש הדגל שלו שהם • **והיה וההי ויהה**
וכן המזלות המושלים בתקופת טבת שהם גד"י דל"י דג"ים מקבלים כח מג' חותמות של שם שאות
ראש הדגל שלו שהם **היהו היוה ההוי** הלא תראה כי המזלות העליונים אין להם כח
מעצמן זולתי כפי הרשות שנוטלין משם יה"וה יתברך כל אחד ואחד מחותמו ועל זה נאמר על
פי יה"וה יחנו ועל פי יה"וה יסעו • וא"כ פקח עינים וראה היאך שם יה"וה מושל על כל צבאות
מעלה ומטה והכל משועבדים תחת שמו יתברך • ועתה התבונן בהיות שם יה"וה יתברך מוסר
חותם שמו לישראל כנגד י"ב חותמות שבו נולדו י"ב שבטי ישראל כל אחד בחותמו הידוע
וזאת היא ברכת יעקב שברך את בניו סמוך למיתתו כלומר כל אחד מי"ב שבטי ישראל ברך
אותו בברכת חותמו הידוע לו בחותמות י"י יתברך וזהו כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וכי
אין אנו רואים שהם שנים עשר אלא ר"ל כולם עד שנים עשר חותמות הידועים וכשבירך
אותם יעקב אבינו בירך אותם בחותמות הידועים לו לכל אחד וזהו שנאמר וזאת אשר דבר להם
אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם • מהו איש אשר כברכתו ברך אותם
כלומר לכל אחד מהם נתן לו הברכה הראויה לו מעין חותמו בשם יה"וה יתברך • ולסוד זה
היו • י"ב אבני האפוד זכרון לבני ישראל והיו ארבעה טורי אבן ג' אבנים בכל טור וטור כמו
שהשם נחלק לד' דגלים ג' חותמות בכל אות ואות כנגד ד' דגלים של ישראל ג' שבטים בכל
דגל ודגל • סוף דבר ד' דגלים של ישראל כל דגל מהם נושא אות אחת מד' אותיות של שם
ובכל אות ג' חותמות כנגד ג' שבטים של דגל • הרי לך פשר הדברים הכבושים מפורש לעין •
וכבר ביארנו היאך יעקב הוא הקו האמצעי ועולה עד אין סוף ונחלתו בלי מצרים כמו שכתבנו
לעיל • ולפעמים נקרא הספירה הזאת שהוא הקו האמצעי

נורא

תמצא חכמי התכונה רשמים מ"ח צורות בגלגל המזלות ומספר אלו הצירופים עולה שי"ב כמניין חדש ועוד
תמצא כי כל שם מאלו השמות עולה כ"ו ועם ארבע אותיות הוא ל' והם י"ב חדש כנגד י"ב חדש שכל אחד ל'
יום ואלו השנים עשר צירופים אף על פי שהם משתנים ומתהפכים אינם מורים אלא שלשים ההוית ומציאות
לא היפוך וזהו אני ה' לא שניתי ולכך נקרא זה השם אמת חותמו כי תמיד נשאר באמיתת לשונו בכל צירופיו
וגלגוליו מה שאין כן בשאר השמות בהצטרפות מפסידים משמעות לשונם הראשון כמו שפירש למעלה בביאור
סוד הל' כנויים ונקרא לכך ההוי"ה על הוראתו תמיד לענין מציאות והויה והוא השם שנתייחד לקרותו יתברך בו

כהן במקום אברהם. לוי במקום יצחק. ישראל במקום יעקב הלא תראה הדברים מכוונים כי השם
ית' סדר את יעקב ואת בניו כסדר המרכבה תמימה המיוחדת לאמתת שמו יתברך: והנני מודיעך
סתרים. כבר ידעת כי המזלות הם י"ב ומהם יבא הכח לי"ב חדשים (עיין בפרדס הקדוש) בשנה כל
(א) מזל ומזל מיוחד לצורך חדשו. והמזלות והחדשים (ב) יבא לכלם הכח והקיום והמזון משם
יה"וה ית' בדרך זה דע כי הי"ב מזלות שהם בשמים שבהם מתפרנסים ברואים של מטה. מקבלים
כח מי"ב חותמות שהשם הגדול יה"וה יתברך מתעצם ומתיחד בהם ואלו י"ב חותמות תמצאם בד'
דגלים כן תמצא בשנה ד' תקופות ובצורת אלו תמצא בישראל י"ב שבטים וארבע דגלים
בצורת י"ב חותמות של שם ובארבע דגלים שלהם. כיצד אות יו"ד נושא ג' חותמות.
וכן אות ה' וכן אות ו' וכן אות ה' אחרונה כלם נושאות שלשה חותמות והננו מצייר לוח זה במה
שתיראה ענינים גדולים לעין.

(ג) אלו הם י"ב חותמות של השם הגדול יה"וה וארבעת דגליהם:

דגל א' יהוה יההו יוהה דגל ב' הויה הוהי ההיו:
דגל ג' וההי והיה ויהה דגל ד' היהו היוה ההוי:

אלו הם י"ב שבטי בני יעקב נחלקים לארבעת דגלים

דגל א' יהודה יששכר זבולן דגל ב' ראובן שמעון גד:
דגל ג' אפרים מנשה בנימין דגל ד' דן אשר ונפתלי:

אלו הם י"ב חדשים לי"ב מזלות לי"ב גבולי אלכסון לד' תקופות

תקופה א' ניסן אייר סיון תקופה ב' תמוז אב אלול:
תקופה ג' תשרי מרחשון כסליו תקופה ד' טבת שבט אדר:

כשתתבונן בלוח זה ומעיין בו היטב תמצא י"ב חותמו' של השם המיוחד וארבע'
דגליו שבהם כל היצורים מתפרנסין. וסוד ארבע דגלים
שאנו אומרים בשם המיוחד הוא כי אות יו"ד יש לה שלשה חותמות ואות יו"ד בראשם. וכן
ה"א ראשונה יש לה ג' חותמות ואות ה"א בראשם וכן כל אחת מארבע אותיות של שם יש לה
ג' חותמות. והלא תראה כי כל אות של שם יש ג' חותמות וכל דגל מארבעת דגלים יש לו ג'
שבטים. וכל תקופה מד' תקופות יש לה ג' חדשים. הנך רואה בעיניך כי הכל תלוי בשם
יהו"ה ית' וצורת י"ב שבטי ישראל וארבעת דגליהם הם מכח צורת י"ב חותמות של שם וארבע'
דגליו. וזהו סוד כי שם (ה) נקרא על עירך ועל עמך. שם יה'וה ותכסיסיו ודגלו כלם נקראים

כהן במקום אברהם וכו' כמבואר לעיל בשער תפארת: כל (א) מזל מיוחד לצורך חדשו וכי השפע בחלק
וכל מזל להשפיע כחו בכל חדש שלו: (ב) יבא לכלם הכח והקיום והמזון משם ה' כדרך זה כי כל הדברים
משתלשלי' בדוגמתם וכזה אחר זה. (ג) אלו הם י"ב חותיות של שם הגדול יהו"ה וד' דגליהם וסימנים מחזה
שדייקוה כי גרופס י"ב כמספר זה ואותיותיהם מ"ח וכוכב עולה במספרו מ"ח כי מהם מ"ח כוחות ולכן

יעקב שהוא קו האמצעי עולה לבדו עד הכתר מקום שאין השרי' עולי' · הרי אין לנחלת יעקב
מצרים · והוא פורץ כל המצרים שהרי כל השרים עולי' עד הימין והשמאל כנגד אברהם
ויצחק אבל יעקב שהו' באמצ' עולה לבדו עד הכתר עד אין סוף שהוא נחלה שאין לה מצרים
ונשארים כל השרים וממשלות' למטה מנחלת יעקב והסוד הגדול הזה פי' אותי הנביא ואמר אז
תתענג על יה"וה והרכבתיך על בומתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וכו' ופי' הפסוק כך הוא
עתידין אתם בית ישראל לרשת עדן העליון שהוא הבינ' ומשם ולמעלה שהוא המקום שאין שם
מצירי' (א) ונקרא' רחובות והרכבתיך על במותי ארץ אלו הן שרי האומו' שעולין עד במותי ארץ עד
מקום גדול' וגבורה' אשר שם אברהם ויצחק ותרכבו עליהם שתהיו עולים למעלה מגדול' וגבור'
עד מקום הבינה להדבק בכתר והאכלתיך נחלת יעקב אביך נחלת יעקב ולא נחלת אברהם
ויצחק כי נחלת יעקב היא העולה למעלה מכל שרי האומות כמו שאמרנו והיא נחלה שאין לה
מצרים · וא"כ התבונן סוד נחלת אברהם ויצחק וסוד נחלת יעקב מה הוא ואז תשיג נפלאות יי'
יתברך וי"ת · וא"כ מתוך העקרי' האלה שהודענוך יש לך להתבונן סוד דע"ת שהיא הספירה
הכולל' כל הספירות שהיא השרש והמעין שאין לה סוף ותכלית · (ב) ולפי שספיר' דעת מתחלת
מן המלכות ומגעת עד אין סוף יש לה ב' כתובי' בתורה · הכתוב שמתחיל מן המלכות שסודו אד'ני
(ג) הו' סוד עץ הד"עת כי מדת מלכו' היא סוד העץ שהדעת מפרנס אותו · הכתוב השני המגיע עד אין
סוף הוא סוד שנאמר פליאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה · כלו' ספירת הדעת אע"פי שנמצאת
בכל הספירו' כלם של מעלה ושל מטה כל כך היא מתעלות עד אין סוף שהוא סוד הכתר שאין
לו סוף ותכלית שאין כל נברא יכול להמשך עד סוף עומקו לפי שאין לו סוף וקץ למעלה וזהו
שאמר נשגב' לא אוכל לה · ואם כן התבונן סוד ספיר' הדעת ומאחר שנכנסת לאלו החדרי' יש לנו
להודיעך כי כמו שאברהם ויצחק היו פרקי המרכבה מכוונים כנגד ימין ושמאל · גם יעקב הוא
מכוון כנגד הקו האמצעי שהוא סוד שם יה"וה יתב' העומד באמצ' · וכמו ששם יה"וה ית' הוא מכוון
באמצע כנגד כל הצדדין ושמות הקדש כלם וכל הכנויין מתאחזי' ומתאחדים בו בין מלמטה בין
מלמעלה בין מן הצדדין כך יעקב שהוא י"ב שבטים (ד) שהם סוד י"ב גבולי אלכסון מתאחזים בשם
יה"וה יתברך והסוד כתוב בתורה יצב גבולות עמים למספר בני ישראל ולפיכך תמצא בישראל סוד
כל המרכבה כמו ששם יה"וה הוא נושא כל המרכבה כיצד שם יה"וה עומד בין שם א"ל לשם אלהים
ובשלשתן הכל מתאחז מכאן ומכאן · כן ביעקב ג' מדות כנגד אלו כהן לוי וישראל כהן כנגד אל"לוי
כנגד אלהי' · ישראל מיוחד ליה"וה באמצע · הלא תראה צורת מרכבת יעקב עשויה בצור' מרכב'
עליונה וכמו שכל השמות והכנויי' אדוקים בשם יה"וה כך כל צורת האבות כלולה ביעקב ובניו
כהן

בביאו' כינוי השם (ה) ואין מקו' חיבור לשרי' לכך הוצרכו ליתן חלק קצת לא"ה ואחיזה לכחותיה בעשו וישמעאל וכב'
ידעת כי העליונים כלולי' התעוררו ומקו' אחיזה מן התחתוני' וא"כ ישובו הדברי' כולן לשטן ופועלי הדין ישכותו
כאשר היה קוד' החט' ויהיה בע"ה בסוף הז' (ו) והם מכרי ומכירי' הא' ל' מיכר והב' ל' כרה שהם המכרי' סביב ומכירי'
לישראל בקטרגן (א) וכן' רחובו' פי' הבינה כן כך וכן הענין מבוא' לקמן בשע"ה (ב) ולפי שספי' דעת מתחלת מן
המלכו' כי המלכו' הוא עץ שלו והוא עץ הבינ' הנה העץ שרשו למט' ועלה עד למעל' ראש בקו ישר באמצע כמו שא'
למעלה ובכא"מים נקרא' בשם דעת כמו שמבאר והולך (ג) הוא סוד עץ הדע' ר"ל הפסו' עץ הדע' טוב ורע וגו' (ד)
שהם סוד י"ב גבולי אלכסון כן' גבולי אלכסון מפני כי כל העול' שהו' כדורי ועגול מתחלק באלכסונו מן האמצעי לי"ב
גבולי הארץ והסוד ידוע כי א"י היא הנקודה אמצעית לעולם וזוהו כתפשט השפע בכל הארצות מי"ב גבולים
מהשפעה י"ב הגבולי' שהם במרכב' עליונ' דהיינו כחות י"ב צירופי השם שסביב התפא' וכן תמצא מזה בשע"א ובזה
הפ' מצאתי בפ' שיר השירים לרבי סעדיה גאון בפסוק ששי' המה מלכות וגו' וזהו סוד יצב גבולות עמים למספר
בני ישראל ולעיל בביאור הכינויים הארכתי עזה ·

ואע"פ (א) שהדברים עמוקי' יותר · וכשנעשה גופו של אדם הראשון עושה לחמוצן של השרי' וכחות הטומאה · אותה הזוהמ' לא נפרדה מגופו של אדם עד שנזדקקה (ב) מעט מעט בצדיקים שברורו' כמו הכסף שמצרפין אותו בתוך הכור כיצ' בא שת וזקק מעט שנ' ויולד בדמותו בצלמו ויקרא את שמו שת · בא חנוך וזקק מעט מאותה זוהמא שנ' ויתהלך חנוך את האלהי' בא נח וזקק יותר שנ' את האלהי' התהלך נח · בא שם וזקק יותר שנ' וישכון באהלי שם · בא (פי' נכנסו הח') אברהם וזקק יותר (שפשט כולו ע"ג המזבח) אע"פ כן יצאה ממנו קצת זוהמא בישמעאל · בא יצחק וזקק יותר ואף יצא ממנו קצת זוהמא בעשיו אבל יעקב נמצא מזוקק כלו טהור אין בו פסולתו · (ג) נמצא יעקב צורת אדם הראשון התמימה קודם שחטא אדם ולפיכך ישראל נקראים ראשית תבואתה של יהוה ית' ונקראי' בכור שהם תחלת הבריאה נמצא יעקב ע"ה הוא הצורה השלמה שאין פסולת בו כלל אברהם ויצחק שהיה בהם קצת פסולת כמו באברהם שיצא ממנו ישמעאל · יצחק יצא ממנו עשו · ולפי' אמר יעקב לבניו כשבא ליפטר מן העולם שמא יש בכם פסולת כמו באברה' ויצחק ענו כלם ואומרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בליבנו אלא אחד נמצא' למד כי יעקב ובניו כלם היו זרע כשר אין בהם פסולת אבל אברהם ויצחק היה בהם פסולת ולפי' יצאו ישמעאל ועשו · ובאותו קצת הפסולת שהיה באברה' ויצחק נאחזי' השרי' סביב סביב שאלמלא לא היה באברהם קצת פסולת לא היו השרים העליונים יכולים להתאחז בהם כלל · (ד) אבל כמו שהודענוך בענין השמות והכנויין שאין בהם שם שיהיה כלו פשוט שלא יהיה בו תערובת אבל מכל צד קצת תערוב' יש בהם ולפי' הם מתאחזי' ומתאחדו' זה בזה וכן בענין אברהם ויצחק צורך גדול לתקון המרכבה והשרי' היתה קצת הזוהמא שבהם כדי שיהיה מקום לשרים העליונים באותו קצת הזוהמ' להתאחז בה שאלמלא היו אברהם ויצחק מזוקקים מכל וכל לא יהיו שבעים שרים יכולין להתאחז בהם כלל ונמצאת המרכבה חסרה והשרים נפרדים ואין (ה) להם מקום הבור לשרים והנה קצת הזוהמא של אברהם ויצחק נתנה מקום לשרים העליוני' להתאחז בהם ולפי' תמצא אברהם ויצחק שניהם משני צדדין מול השרים זה מימין וזה משמאל זה בכנויין של א"ל לימין וזה בכנויין של אלהי' לשמאל אבל יעקב ע"ה שהוא מזוקק ואין בו פסולת הוא באמצע בין אברהם ויצחק והוא מיוחד לשם יהוה העומד באמצע ואין לאחד מן השרים חלק בשם יהוה כמו שהודענוך כבר לפי שהוא באמצע ומי הוא הנוחל שם יהוה יעקב ובניו שהם באמצע · ואחר שבאנו בעקר זה הנני מאי' עיניך במדרש שאז"ל בענין יעקב ע"ה שאמר לו יי' ית' והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמ' וצפונה ונגבה · ומהו ל' ופרצת לא כאברהם שנ' לו שא נא עיניך וראה מן המקו' אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמ' וימה הרי סיים לאברהם צפונה ונגבה וקדמ' וימה · וכן ליצחק אבל ביעקב מה כתי' ופרצת ימה וקדמה וצפונ' ונגבה כלו' לנחלה שלך אין לך מצרי' · והנני מאיר עיניך בזה הסוד נחלת אברהם ויצחק יש לה מצרי' שהרי שבעים שרים מקיפים סביבות הם והם (ו) מצרים ומצירים להם · אבל יעקב

ענין ידועה אבל גם הזכרתי ועיין שם (א) וכולם תלוי בו חמונה כי בהתעוררותו בחטאו הגביל והמשיכה כולם עליו ועל העולם כמו שפי' בארוכו בשע"א בכינוי עץ הדע' ומ"ש ואע"פ (א) שהדברי' עמוקים יותר ורמוז להתדבקות הכחו' והקליפות בכחות עליונה בהתעוררותו גם כן שתאיר פניה להם שזהו כזוהמ"ופגם לה כמו שביארתי ג"כ שם וביתר ווקומות : עד (ב) שנזדקק' מעט מעט בצדיקי' פי' באותן הצדיקי' שזכו לתקן בקנת המרכבות והגבורות שתרד ההשפעה לעולם מצד הטהרה ולא יוכלו לתקן מכל וכל מפני החטא שגורם הקלקל ובני דורם שעמדו במרדם : (ג) כמצא יעקב צורת אדם הראשון התמימ' קודם שחטא אדם וזהו אר"ז שופריה דיעקב מעין שופרי' דאדם ובספר הזוהר ועל דא כמה (צ"ל דמגע) ויהגא שמאל בכלהון מאילנא קדמאה יס"ב מכע יעקב דזיהו אילנ' דונמא דאדם בכלהון ומשמאל מעילא לתת' ויעקב דדיה נקט בכולא דהוא איתבכך לעילא ועשו לתתא וע"ד ויאבק איש עמו · (ד) אבל כמו שהודענוך בענין השמות והכנויין לעיל

בביאור

כתר

חכמה בינה

גדולה גבורה

(פל"פ אותיות אלף וכותבו כל כ"ע וכן הדעת עולה עד הכתר
ומהדעת עולה עד הכתר וכיון דק ב"ד עומד ל' עולה ב"ג)

פלאה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה.

מן הגדולה נאחזים בנויי החסד בשם א"ל:

שהוא התפא"רת שהוא יה"וה ית' שהוא הקו האמצעי
ובזה נאחזו' בנויי הרחמים הכלולים בשם יה"וה ית' ונת':

מן הגבורה נאחזים בנויי הדין בשם אלהים:

פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי:

נצח הוד

מלכות

ואחר שהודענוך אלו העקרים הגדולים יש לנו לחזור ולהודיעך מה טע' שבעים שרים נאחזים באברהם יצחק שהם א"ל אלהי' ולא ביעקב שהוא סוד מדת י"הוה ית'. דע כי כשחטא אדם הראשון הוטלה בו פגימה ונעשה עיסה לכל השרים וגם אפילו לכחות הטומאה התיצונות (א) וכן הטילו בו חומצן וזו היא זוהמא שהטיל הנחש בחוה:

ואף

כתר

חכמה בינה

חסד פחד

תפארת

קבל מקוים וכבודות ההולכות אל החסד והפחד כי הם הולכין בעוות ואלכסון וא"כ הוא קרוב יותר מהם בקבלת שפעתו מהכתר וא"כ הרי הוא כאלו עומד ממוצע בין החכמה ובינה ממש וקרוב להם יותר ולאותן המציירים חכמה וע"ג ותחת הכתר ביושר הנה הדבר פשוט יותר שהיא קרובה להם יותר מהחסד והפחד וכן משמע מן הזוהר שהביא הלקטי פ' תרומה בפסו' לעומת המסגרת תהיין הטבעות ושם הארכתי ובפר"ד פנחס מביא ג"כ מן הזוהר וכללא דלב ואם בן חכמ' בינה דעת בנין דהאי(ת')בן כטיל סימני' דאבוי ואימיה כי הוא בעצמו רשימות השפעת וסימני' ובנין כך אקרי דעת דהוא אהדותא דתלוייהו כי הוא היודע אותם ומודיע כחה בעליון כדמיון מגיד שמעיד על

עניין

עד אין סוף והנה תמצא כל השבעים שרים מקיפים לגדולה ולגבורה · וכמו שגדולה וגבורה אינם עולים ממקומם למעלה כך ע׳ שרים של האומות אינם יכולים לעלות מן המקום שנאחזים בו ואבל ישראל הם נאחזים בקו האמצעי כמו שהודענוך · וכמו שקו האמצעי עולה עד אין סוף · כך ישראל הדבקים בו עולים עד אין סוף · וזהו סוד ירכיבהו על במתי ארץ ומרע״ה מבשר לישראל ואומר ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרוך · כלומר אע״פי שהאומות כלם יעלו למעלה גבול וקץ יש לעלייתם שאינם יכולים לעלות יותר מן המקומות שהם דבקים בהם שהם גדולה וגבורה · אבל ישראל שהם דבקים בקו האמצעי שהוא התפ׳ והיא הדע״ת כמו שהקו האמצעי עולה עד אין סוף כך הדבקים בו עולים עמו עד אין סוף וזהו סוד ואתה על במותימו תדרך · וסוד ישראל אשר בך אתפא״ר · כלומר כמו שהתפארת עולה למעלה עד אין סוף ומתלבש בבגדי הכתר ומתפאר בהם כך ישראל הדבקי׳ בתפארת עולים עמו · זהו סוד ישראל אשר בך אתפאר · ואם ח״ו חטאו ישראל ונתרחקו מן הדעת שהוא קו האמצעי כשחוטאין אין להם עלייה ונמסרין ביד שבעים שרים וביד אומות העולם בגלות · וזהו סוד לכן גל״ה עמי מבלי דע״ת כלומר כשנתפרד מן הדע״ת שהוא עולה עד אין סוף נפלו ביד שרי האומות וזהו סוד כי אתה הדע״ת מאסת ואמאסך מכאן לי ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני הא לך פשר הדברים על הקושיא שהקשתי כי כיצד יהיה הדעת שלישי בין חכמ״ה ובינ״ה והרי אינו בין גדול״ה וגבור״ה אנכי אתרץ הקושיא בע״ה דע שאלו היה הדעת עולה עד גבול הגדול״ה והגבור״ה ולא יותר היה לנו לומר שהוא מכריע ביניהם לבד ולא היה שלישי לחכמ״ה ובינ״ה · אבל מאחר שהדעת שהוא קו האמצעי והוא עולים מלמטה עד סוף המעלות עד אין סוף הרי הדע״ת שלישי ומכריע בין כל הספירות עליונות ותחתונות · כיצד הרי קו האמצעי שהוא דעת עולה עד אין סוף שהוא הכתר ואם (א) כן נמצא שהוא אמצעי בין חכמ״ה ובינ״ה הקרובים לכת״ר · וכשהקו האמצעי בין גדולה וגבורה הרי הוא אמצעי ביניהם · וכן קו האמצעי שהוא הדעת מכריע בין נצ״ח והו״ד לפי שהוא האמצעי שהוא הדעת העולה בין נצ״ח והו״ד והולך ועובר בין גדול״ה וגבור״ה והולך ועובר בין חכמ״ה ובינ״ה עד שמגיע לכת״ר ומתאחזות בו והוא סוד בסוד שם י״הוה ית׳ שהוא אמצעי בין כל השמו׳ והכנויין מלמעלה ולמטה לכל הצדדין וכלם נאחזי׳ בו · והפי׳ הוא במלת הדע״ת שהוא שלישי לחכמ״ה ובינ״ה והוא שלישי לגדול״ה וגבור״ה והוא שלישי לנצ״ח והו״ד לפי שהקו האמצעי שהוא סוד הדע״ת עובר באמצע כלם כגוף האילן עד שהוא מגיע עד אין סוף והוא המחבר כל הספירות מלמעלה למטה ומן הצדדין והנני מצייר לפניך צורה שממנה תבין הענין · וכמו כן שם יה״וה שהוא קו האמצעי והוא הדעת הוא אמצעי בין אהי״ה ובין אדנ״י מלמעלה למטה והוא אמצעי בין אל ובין אלהים ומן הצדדין זהו הענין במלת דעת שהוא קו האמצעי שהוא סוד י״הוה ית׳ וזו היא הצורה ·

ואחר

בעיונו ומחשבתו לחשוב כי יש שם שערות וזקן ומלבושי׳ ומש״ה כי כינוי ענין והרחמי׳ וכאלו השמו״ על הדקדק שבאלות ועם זה כבר ידעת כי כאלו הענינים הכל הולך אחר סוד צורת האיברים שאינה בצורת אברים שלנו רק כדמיון הכתיבה לסוד ראובן בן יעקב כמו שפי׳ בתחלת הספר ולמעלה בזה השער וכבר הארכתי באלו התיקוני׳ בפירש לרקנט בפ׳ תצוה בענין ח׳ בגדי אהרן ופ׳ קדושי׳ בענין הפאות (א) וא״כ הוא מצעי בין החכמה ובינה הקרובי׳ לכתר ר״ל כי הדעת הוא אמצעי מאם בין החכמה והבינה ולכך הדעת משפע ומורה לכל הצדדי׳ בכח החכמה והתבונן בענין שנ׳ בחכמה ובתבונה ובדעת ובחכמה יסד ארץ כונן שמי׳ בתבונה בדעתו תהומות נבקעו שמשמעתי כי הדעת הוא במקום אחר הבינה ממש ובאמת כאשר תראה בציורי האילנות הציירו בעלי הקבלה תמצא כי התפארת קרובה יותר לכתר מקריבת החסד והפחד שיו במדידת הקוים שביניהם כאשר תראה בציורה שלפניך אף כי הוא עומדת להכריע באמצע בין החסד והפחד ומעט למטה מהם כי הקו הישר והציור ההולך שיה

קנר

ונקראים נצ"ח הס"ד ותפאר"ת · ובהם מתפאר שם יה"וה יתבר' ומרחם על עולמו וכל אלו הענינים
העמוקים עדיין תשיג בהם השגה גדולה בע"ה · ואחר כך שמור עד מאד עקרים אלו שהודעתיך
בענין תפארת כי צורך גדול הוא להבין המלות כי תפארת ממש בדמיון פירוש הוא וכלל למעשה
מרכבה ולכל שמות הקדש והכנויין שהשם הגדול יה"וה יתברך מתלבש ומתפאר בהם והספירה
הזאת נקרא בתורה **דעת** והסוד יה"וה בחכ' מה יסד ארץ כונן שמים בתבו' נה · בדע"ת
תהומות נבקעו דע כי הזכיר במאג' ספירות הנמשכות מן הכת"ר מקוצו של יו"ד והם חכמ"ה
ובי"נה ודע"ת וסוד דעת הוא קו האמצעי והוא וי"ו של שם שהוא נושא שתי זרועות · אל מימין
אלהים משמאל · והוא באמצע · וזהו בדעתו תהומות נבקעו · הלא תראה כי הבקיעה בין
שני דברים הוא · כי דעת שהוא קו האמצעי עומד בין ימין לשמאל והוא הבוקע ביניהם
ומתיים את שניהם ומשלים ביניהם : זה הכלל בכל מקום שאתה מוצא דע"ת שלישי הוא
ומכריע ביניהם · ומה שאמר בחכמה ובתבונה ובדעת כאמרו אברהם יצחק ויעקב הרי יעקב
שלישי ומכריע · כן הדעת שלישי ומכריע · ואם תקשה ותאמר היאך הדעת שלישי לחכ"מת
ולבינ"ה כי אינו שלישי זולתי לגדו"לה וגבו"רה כענין א"ל אלה"ים יה"וה או אברהם יצחק ויעקב
או גדו"לה וגבו"רה ותפא"רת · דע כי סוד גדול הוא · והנני מאיר עיניך בקצת דרכיו כבר
הודעתיך כי קו האמצעי אף על פי שמתאחז עד הימין ועד השמאל הקו האמצעי לבדו עולה
למעלה ומתאחז בכ"תר בסוד אות וי"ו שהיא במקום כל השם ונשארי' למטה במקומם גדולה וגבורה
ואינם עולים יותר ממקומם · אבל קו האמצעי שהוא סוד וי"ו עולה עד

אין

הנקרא' זקן הם סוד תפא' סוד התיקונים ושערות הזקן ארוך מאד וכעלם מאד ולכן אין לפו שאו הכלל כי כל זה
רמז ומשל להשפעת הרחמי' הנמורי' מלמעל' כזקן מלא רחמי' כדיוקנ' חיורא ושער רישיה כעמר נקי בעתיק יומין
וכבר הזכיר מזה למעלה בכינוי אלהי' כי מדת הרחמי' גמורים שלמעלה נקרא זקן ע"ש תיקוני הזקן שהזכירו בס'
הזהר בפ' נשא בחלק האידרא שהארך שם בענין שו התיקוני' שערות הזקן ויבא להם זה מן הכתו' כשמן הטו"ב על
הראש יורד על הזקן וגו' כשהשם מתעלה ומתלבן בלובן הרחמי' ומתקן כי"ג מכלתי הרחמי' ע"אלו אשר עוד יתבארו
לפני בראש שע"י ומתקשט מכל הצדדין כזקן הזה אשר שערותיו מתפשטי' ויורדין מכל צד עד שכעירו כן שפע השמן
הטו' הידור הזקן יורד מלמעלה ראש דרך כתרו עד אמצע לבו שהיא מדת התפארת וממנו מתקנת ראש האדם
(ועיין מסודות אלו בספר מעין החכמה ובס' עמק המלך ובכתבי האר"י ז"ל) וכן אומר שם בהאי
אדם שרי ותקן כללא דכר ונוקב' כד אתתקון דיוקנא בתקוני שרי יחדו מבין תרי דרועי באתרא דתליין שערי
דדיוקנא דאתקרון תפ' ואתפשט האי תפאר' ותקין תרין חריין ואשתליף לאחורי ועביד גולגלתא לנוקבא כולא
מתימה מכלם בטרוי בשער א' בפרצופא דרישא ובכללא חדא אתעבידו בהאי תפ' אדם דכר ונוקב' דכלליהו
אתקרי אדם הה"ד כתפ' אדם לשבת בית מאי בית דא דרגא דנוקב' פרכתי' וכות בית החלק של"ל וע"ז הענין כולו
סובב מ"ש הרב כאן ובאמ' סוד התיקוני' הם סוד התפ' והכל הולך למקום א' כמו שפי' בתפ' כי בהתתקן ראש העליון
בתיקונים ומדותיו הנה זה ג"כ כינת התפ' ותיקונים במדותיה וכחותיה כמו שפי' אלא כי זה כינוי לזקן מלא
רחמים בהדרת זקנו וזה לבחור כלה ומקושט במלבושיו מזוין בכל מחותיו בענין שאמר תפ' בחורים כחם ואהבה
תליא וכו' חד תיקונא בכל פירקא המרכבה וזהו אמרו ומשם כולד (ז) כל פירקי המרכבה כי מן התפ' כלה
יפיים והדרה והתפשטות כחותם כמו שפי' בייחוד והסוד האחתום (ח) כתפ' אדם לשבת בית ויובן ממה שהבאתי
מן הזוהר כי שהמלך בביתו עם המלכה ויחזרו המלבושים על שניהם אז הוא ההידור והקישוט ותפא' השלמה ובכל
העולם בברכה ושמחה והזכיר הרב לחתום הענין ברמז מפואר כי סוד ההידור הזה תלוי בהתעוררו' התחתונים
בהתקשטו גם הם במעשיה' וזהו מדרכם הרעה כמו שא' ותפארתו בהיותו (ט) עובר על פשע כי הוא מתפאר
בבריותי' בהיותם חוזרי' בתשובה ועוזבים חטאי' ואם לא אע"פ כן משגיח פעמי' כענין הרחמי' הגדולים העומדים
למעלה בכתר מכי למעלה מאירות אשר בהן מחכן ומרחם אף לפעמי' רשעים וזהו שרמז בחזרו ואמרו (י) עוד יש
למעלה בסוד הכתר ואני אהל וכו' ונכתוב באורה לבלתי יהרוס המעיין

בעיונו

יכולה להקר׳ כן לפי שאין לך ספירה מתלבשת בכל השמות ובכל הכנויין כמו שם יה״וה יתברך ואם המקובלים קורין לספירת בינה פאר אין קורין לה תפארת לפי שהבינה היא סוד המלבושים המפוארים שמתפאר בהם שם יה״וה יתברך (א) וכמו שקורים לתפילין פא״ר כך קורין לבי״נה פא״ר אבל שם יה״וה יתברך שהוא קו אמצעי נקרא תפארת באמרו לך יה״וה הגדול״ה והגבו״רה והתפא״רת · גדו״לה מימין · גבו״רה משמאל · תפא״רת באמצע · וכן אבר״הם יצח״ק ויעק״ב אברהם מימין · יצחק משמאל · יעקב באמצע · וכן א״ל אלה״ים יה״וה · א״ל מימין · אלה״ים משמאל · יה״וה באמצע · (ב) וכן כה״ן בימין לוי בשמאל ישראל באמצע וזהו סוד ישראל אשר בך אתפאר · (ג) וא״ת והרי המלבושים עשויים לכהן לכבוד ולתפארת ולא ישראל · דע (ד) כי הכהן הוא המכהן את השם הגדול יה״וה יתברך ומפאר את ה׳ עם קהל עדת בני ישראל · כי קהל ישראל הם התכשיטין שהשם יתברך מתפאר בהם ואחר שהודענוך זה דע כי לכך נקרא תפארת לפי שהוא יתברך מתלבש בכל מיני שמות הקדש והכנויין למיניהם כל אחד בשעתו כמו שהכהן מתלבש בבגדי כהונה לשעה ידועה ונקראת תפא״רת · וכמו שהחתן מתלבש בגדי עדי כחתן יכהן פאר · והתבונן זה מאד כי צורך גדול הוא להבין אותו (ה) כי תפארת פי׳ הוא לשם יה״וה יתברך ולפי׳ אמר לך יה״וה הגדולה והגבורה והתפארת · כלומר לך שם יה״וה יתברך כל צבאות ימין וכל מיניהם ותכשיטיהם הנקראים בשם גדול״ה · ולך ג״כ כל צבאות שמאל ותכשיטיהם הנקראים בשם גבור״ה : ובאלו של ימין ובאלו של שמאל אתה מתפאר ומתלבש כפי שאתה רואה שהשעה צריכה · והתבונן זה עד מאד · ותדע למה נקרא שמו יתברך תפא״רת : עוד יש לנו לעוררך על סוד גדול והוא (ו) כי סוד התקוני׳ העליונים הנקראים זקן הן סוד תפארת והענין סוד גדול מסודות המרכבה אבל הכל הולך אל מקום אחד כענין שפי׳ בתפארת · וסוד תפארת בחורים כחם באמת כי הכחות כלם כלולים בספירת התפארת ולפיכך הוא מנצח את הכל · והיודע סוד שערות הזקן ידע סוד תפארת · ומסוד זה נולדו (ז) כל פרקי המרכבה כי מן התפארת נתפשטו לכאן ולכאן וסוד זה סתום וחתום כמה שאמר הכתוב (ח) כתפארת אדם לשבת בית · וסוד מה שאמר שלמה ותפארתו (ט) עבור על פשע · זהו סוד היותו יתברך ויתע׳ לעד מתפאר בנבראים אחר שחטאו בהיות׳ חוזרים בתשובה ודי למבין · (י) סוד יש למעלה בסוד הכתר מיני זוהר וחסד ורחמים וכלן לבנים ובהם משגיח בעין הרחמים ומקשט את שם יה״וה בהן בבגדי לבן ונקראים תפאר״ת והם כלים של זוהר

ונקראים

א: בסוף לפי׳ כן המדה הזאת תפ׳ כי היא מתפ׳ בהתלבשות כל אותן הכחו׳ בין חסד בין דין והרחמי׳ וגם היא תפ׳ והדרם של אותן הכוחות ויופייה כל׳ על ידה בעבור שהיא אמצעו׳ ומתאחדות בכולם׳ (א) וכמו שקורין לתפי׳ פאר כך קורין לבינ׳ פאר כי התפילין של ראש הם הנקר׳ פאר כמו שאמ׳ הכתוב פארך חבוש עליך והם הרומזי׳ לבינה ונקרא פאר ע״ש שהוא מפארי׳ את האדם כך הבינה נקראת פאר ע״ש שמתפ׳ סוד יהוה ית׳ : (ב) כהן בימין לוי בשמאל כי הכהן הוא מהחס׳ וכמ׳ כי בחסד יכופר עון והלוי ממונה על השיר שהיו צריכין להרים קול בכח שהוא מצד הגבורה ולכך נפסל בשנים בהפסד שלהבת הכחות מהם (ג) וא״ת הרי המלבושים עשוין לכהן לכבוד ולתפ׳ ולא לישראל כלו׳ וא״כ היה לו לקרות מדת החסד תפ׳ ומשיב (ד) כי הכהן הוא המכהן ועובד למדת התפ׳ ומפאר את השם עם קהל עדת ישראל שהם שאר המדות וכינוייהם שהשם מתפאר בהם והנה הכהן מביאה לו תכשיטין ומלבושיו וזהו פאר העבד ג״כ כשמביאו עליו תכשיטין אדונו ומלבושיו ונוויו לאדונו : (ה) כי התפ׳ פי׳ הוא לשם י״י פי׳ כי שם התפ׳ איננה שם הענין לאותה מדה כמו גדולה גבורה שהם שם לעצמות הגדולה והגבורה אלא הוא שם על תיקון הדבר ותפארתו בדבר אחר במלבושים או תכשיטין וא״כ שם זה הוא פי׳ לשם הגדול והוראות גדולתו ותפארתו שהוא מתקן ומקשט בכל השמות וכוחות אחרות וזהו אמרו בסוף הענין ג״כ כי תפ׳ מתם כדמיון פי׳ הוא וכלל למעשה מרכבה כי אלו התכשיטין והפארו׳ הם כלל כל המרכבה וכן הוא פי׳ הפסוק לך י״י הגדולה והגבורה ואז הוא התפ׳ (ו) כי סוד התיקוני׳ העליונים

הנקרא׳

וכשנגמר הדין נגמר בשלשתן של ימין ושל שמאל טועני׳ והוא ית׳ פוסק הדין והוא באמצע ולפיכך כתוב בחותמו אמ״ת להודיעך כי כל צבאות האותיו׳ שהם מאל״ף ועד מ״ם שהוא באמצע הפכו לזכותו בימין וכתות האותיו׳ שהן מן המ״ם ועד התי״ו הפכו לחובתו מן השמאל וכשגמרו אלו ואלו ללמד עליו זכות או חובה נגמר הדין בתכלית הדקדוק והשלמו׳ . וכמו שאמרתי לך . א״ל מימין . י״הוה באמצע . אלהי״ם משמאל . כך תמצא א׳ עם כל צבאותיו מימין מ״ם באמצע וממנה עד תיו זכו׳ ת׳ עם כל צבאותיו משמאל וכל צבאות ב״ר שלמעלה הכלולים בסוד האותיות נשאו ונתנו בדין וכשנגמר הדין נגמר בג׳ כתות הנקראת אמ״ת ולפיכך אמרו חותמו של הקב״ה ית׳ וית׳ אמת . וזהו משפטי י״הוה אמת . ולפי שאמת הוא סוד הקו האמצעי נתן ליעקב שהוא באמצע והסוד תתן אמת ליעקב . כיצד אברהם שהוא חסד לימין . יצחק שהוא פחד לשמאל . יעקב שהוא אמת באמצע . ועל זה נאמר משפט אמת שפטו כלומר שיהיו ג׳ מתעסקין בדין כי בית דין של שנים חצוף הוא : הרי לך מבואר בכל מקום שאתה מוצא אמ״ת הכונה למדה הממוצעת הכלולה מכל הפנים ומכל הצדדין . וכן תמצא תורה שבכתב שהיא סוד קו האמצעי והיא כלולה מימין ומשמאל כמו שהודענוך נקרא גם היא אמת . וזהו תורת אמת היתה בפיהו . נמצאת למד כי מדת אמ״ת היא המדה האמצעות והיא כלולה מן הכל ולפי׳ נקרא בשם זה יה״וה יתברך . וזו היא הספירה הנקראת גם היא **תפארת** וצריך אתה לדעת מהו ענין תפארת . כבר הודענוך כי שם יה״וה יתברך הוא נוף האילן ובו העקר ובו הכל מתיחד והענפים מכאן ומכאן מתאחזים בו והוא יתברך פועל בכל ומישל בכל וכשהוא דן את בריותיו ופועל בהן כפי יושר משפטו . כבר הודענוך שהוא מתלבש מלבוש הראוי לאותה הפעולה . אם מתלבש מלבוש של חסד יוצא הדין להטיב את הבריות כמו שהודענוך בשער זה . ולפיכך נקרא בכל שם ושם ובכל כנוי וכנוי כפי שהשעה ראויה : וכל אותן המלבושים והכנויין נקראים תפא״רת . הלא תראה כתוב ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת . וכתיב כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פ״אר . וכתיב לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר . וכתיב פארך חבוש עליך ואלו הן תפילין . ועל דרך זה פקח עיניך וראה למה נקרא ו׳ קו האמצעי שהוא שם יה״וה יתברך תפא״רת לפי שהוא כלל הכל והוא המושל בכל והוא המתלבש בכל השמות כפי שרואה שהשעה ראויה ואותם המלבושים נקראים תפארת מה שאין אחת משאר הספירות

יכולה

מגדולה וגבורה ע״י התפ׳ להיותו ככהן לפני לפנים בבית המלכות וזהו אומרו (ג) כמו שמשה היה נאמן לפני בביתו של ה׳ הנקרא בית אל שהוא המלכות כך היה שמואל נאמן במדתן של נביאים כלומר נאמן בבית במקום שמכונס הוא כנגד מדתן של נביאי׳ ולכך נקרא ג״כ נאמן כמו שאמר הכתוב כי נאמן שמואל לנביא . (ד) וגם״א פני משה כפני חמה פי׳ שהיתה השגתו בתפארת הנראות בחמה מה שהיו שאר הנביאי׳ כמו יהושע משיגי׳ במלכות הנראות כלבנה . (ה) והוא שאמר כמו שמשה וכו׳ פי׳ המקובלים אמרו כן ובספר הזוהר ועל דא הוה שקיל שמואל כמשה ואהרן מה משה ואהרן כתרי׳ סטרין דלעילא ואף הכא שמואל לתתא בגווני׳ דאינון תרין סטרין ומאן אינון נצח והוד וכבר ידעת כי משה ע״ה ואהרן הכהן מדתם חסד ופחד : (ו) כמו סוד צורת שם יה״וה כי כל התורה כולה נארגת על הכינויים כמ״ש בהקדמה . (ז) שאלו לימין ואלו לשמאל כי מצות עשה מצד החסד כדי שיטול כח החסד והרחמים במקיימים מצותיו להביא לחיי ע״ה ומצות ל״ת מצד הפחד להזהרנו שלא ימשוך אחר הכחות הנשפעי׳ משם כי הם עצמם יפגעו בו בדבר ובחרב וירדפנו עד חרמה ואמרו (ח) והתורה באמצע ר״ל כלל התורה וסיפוריה שהוא באמצע מצות עשה ול״ת (ט) וכשנגמר הדין נגמר בג׳ כתים הנקראת אמת נוטריקון אש ומים תפארת שהם הג׳ כחות עליונות חסד ופחד ות׳ שהוא מדות מכריע ביניהם . בימין ושמאל כי היא סוד מצות עשה ומ׳ל״ת כמו שביאר בסוף ביאור שלפני׳

(א) הקול מדבר אליו · וזהו שנקרא נאמן ביתו מה (ב) שלא שמר אדם הראשון שלא עמד בנאמנות אבל שאר הנביאים לא זכו להכנס לאהל · ודי למבין · (ד) וז״הש פני משה כפני חמה · פני יהושע כפני לבנה · ואף על פי שאמרו ששמואל היה שקול כמשה ואהרן ונקרא נאמן לא נכנס לאהל · אבל (ג) כמו שמשה נאמן לפנים בביתו של י״הוה הנקרא בית אל · כך שמואל נאמן במרתן של נביאים (ה) וזהו שאמרה כמו שמשה רבינו נאמן במדת הגדול״ה והגבור״ה והתפאר״ת כך שמואל הנביא ע״ה נאמן במדת נצ״ח והו״ד שהם מקום יניקת הנביאים · ואחר שהודעתיך זה דע כי תורה שבכתב היא סוד השם הזה הנקראת יה״וה יתברך ולפיכך כתוב תורת י״הוה תמימה · והנני מבאר · דע כי כל התורה היא כמו צורתו של י״הוה יתברך ואם ח״ו יחסר בה אות אחת או נוסף בה אות אחת אינה תורת י״הוה לפי שאינה צורת סוד זה השם · וכבר ידעת מה שהודעתיך בשע׳ הזה כי השם הגדול י״הוה ית׳ הוא העקר והשרש והוא נוף האילן · ושאר כל שמות הקדש הם ענפים נמשכים באילן מכל צד סביב ושאר כל הכנויין הם נארגים על שמות הקדש הנקראים ענפים ואם כן הרי התורה כלה כמו מדרת סוד שם י״הוה ית׳ · ואם כן שמור זה מאד כי עיקר גדול הוא ותבין תורה שבכתב שהיא סוד שמו הגדול ולפיכך נקראת התורה עץ חיים כאומרו עץ חיים היא למחזיקי׳ בה · והלא תראה כי נקראת עץ החיים כמו שפירש למעלה · כי קו האמצעי נקרא עץ החיים · אבל מה שאומ׳ בסוף פסוק זה ותומכיה מאושר תומכי התורה הם שני עמודים שהם נצ״ח והו״ד · ואתה פקח עיניך והבן · ויש לי לעורך עוד שהתורה כלולה בימ״ין ושמאל כמו ששם י״הוה יתברך שהוא באמצע וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו התורה כלה כלולה מימין ומשמאל וזהו סוד מצות עשה ומצות לא תעשה (ז) שאלו לימין ואלו לשמאל והתורה (ח) באמצע ולפי שהתורה כלולה מכל שבע הספירות אמרו ז״ל שנתנה בשבעה קולות אבל האומרים שנתנה (עיין בשפע טל בסוד מכלפך) בה׳ קולות נתכונו אל המקום שמשם יצתה ממקור העדן והמקום אשר משם יצאתה נקראת ה״א ראשונה של שם וזהו סוד ה׳ קולות וחמשה חומשי תורה · ודע כי הספירה הזאת נקראת בכל התורה **אמת** ופירש הדבר כי כמו שהשם מיוחד י״הוה יתברך הוא מכוון באמצע וכל הצדדים פונים לו ובו כלם מתאחדים מלמעלה ולמטה ומן הצדדין כך מדת אמת כלולה מכל האותיות כלן ראשן וסופן ואמצעיתם · ולפיכך אומרו ז״ל כי אמ״ת חותמו של הקב״ה ומה טעם אומרו כי אמת הוא כבר ידעת כי ששם י״הוה הוא באמצע ושם א״ל מימין ושם אלהי״ם משמאל וכשהשם יתברך דן את בריותיו כתות הימין מלמדים זכות וכתות השמאל מלמדים חובה כמו שהודענוך ·

וכשנגמר

(א) הקול מדבר אליו מהתפארת אבל גם הוא לא עלה למעלה מהמלכות כמו שביארתי בשער א׳ בכנוי אהל מועד ובספר המערכת בשער אדם ובמרכבה כנאר כל הענין בביאור יותר דק ועמוק כי הנה דברתי בו ע״ד היותר הקל למתחילים בעיון וישמע את הקול מדבר אליו · ר״ל הקול הידוע שהוא התפארת הנקרא קול גדול בספר יש ע״ש עקר קבלתה שהוא הגדולה וגם המלכות נקרא בת קול על שמה ומוכה הבת קול בא לחכמים וחסידים : (ב) מה שלא שמר אדם הראשון שלא עמד בנאמנות כי להיותו מעשה ידי השם יתברך עצמו אין הראוי היה ליכנס על ידי אספקלריא מזוככת יותר ממשה רבינו עליו השלו׳ והנה הוא לא עמד בנאמנות רק מיד בכניסתו לאהל מועד שם והבדילו מן העליונים בשלל חטאו גם כן ההשגה העליונה כמו שפירש בפנים מדה כנגד מדה ושאר הנביאים לא זכו כלל ליכנס אל תוך האהל רק עמדו על הפתח לחולשות כחם לעמוד בהיכל המלך כמו שפירש ושמואל נכנס יותר מכל שאר הנביאים חוץ ממשה עד שהיה נאמן בית להשיג באור בהיר מכנף והוא ע״י יחוד כמו שהשיג משה

מגדולת

אבל עץ החיים לא נמנע מאדם הראשון תחלה. אבל לאחר שחטא אדם הראשון וקצץ בנטיעו׳ והפריד אלוף. לא נתנוהו להתקרב לעץ החיים לפי שחטא שחשוד היה ואין עץ החיים מושג אלא ע״י עץ הדעת. כי עץ הדעת הוא בית שער שבו נכנסים לעץ החיים. כי עץ הדעת סודו (א) עץ של ספירת דע״ת שהיא הקו האמצעי. כמו שעץ החיים הוא עץ של בינה כך מלכות הוא עץ של דעת. וסי׳ ה׳ ו׳ ה׳ סוד ה׳ ראשונה חיי״ם. סוד ו׳ עץ חיים. סוד ה׳ אחרונה עץ הדעת. (ב) וסוד זה הוא קשר היחוד לאותם היודעים סתרי האצילות. וא״כ שמור דבר זה מאד ותמצא שאחר שחטא אדם הראשון בעץ הדעת נעשה חשוד ונמנע ממנו עץ החיים וזהו סוד שאמר הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ולפיכך וישלחהו י״י מגן עדן. ודע כי הספירה הזאת נקראת **תורה שבכתב** לפי שמשה רבינו עליו השלום לבדו זכה להתקרב לשם הגדול הנקראת יה״וה וזהו סוד ונגש משה לבדו אל יה״וה וזהו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יה״וה פנים בפנים. ולפיכך נאמר בו פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. ולפי שמשה רבינו עליו השלום נסתכל באספקלריאה המאירה שנכנס לפנים מן ה׳ אחרונה להשיג קו האמצעי וזהו ומראה ולא בחידות. אבל כל שאר הנביאים לא נתנבאו אלא על ידי נצח והוד. וה״א אחרונה של שם מעכבת להם ושומרת הפתח שלא יכנסו. ואחריה היו מביטים. ולפיכך כל נבואתם על ידי דמיון. (ג) וזהו וביד הנביאים אד״מה. כי ה״א אחרונה של שם כבר הודענוך שנקראת איספקלריאה שאינה מצוחצחת שאין לה מאור מעצמה וסודו של שם נקראת איספקלריאה מצוחצחת. זה שאז״ל כל הנביאים כלם נתנבאו על ידי איספקלריאה שאינה מצוחצחת שנאמר וביד הנביאים אדמה. אבל משה רבינו ע״ה נכנס לאהל ע״י איספקלריאה מצוחצחת. הה״ד ותמונת יה״וה יביט: והסוד הזה כי משה רבינו ע״ה נכנס לאהל וישמע את הקול

וזהו אומרו פן ישלח ידו ואכל וחי לעולם מלת פן שבא על וחי לעולם ולא על שליחות היד בו ורמז כי לא יוכל האדם עוד להמשיך עליו החיים ממנו ולהדבק בו עד לעתיד לבא בזמן התחייה כמבואר במערכת הטעם. סוד (א) עץ של ספירת דעת כמבואר בשער ח׳ בכינוי עץ הדעת. (ב) וסוד זהו הוא קושר היחוד כי בשני ההיה״ן סוד היחוד והקשור כמו שפירש בסוף והוא היא המחברת אותה וכן מזה לקמן בסוף שער ח׳: (ג) וזהו ביד הנביאי׳ אדמה בכאן רמז קצת מענייני מראות הנבואה וסיבותיה כי עיקרה היתה מתוך המלכות בשבע היכלותיה שכרתו וכשתלשלו ממנה י׳ היכל אחד לכל מדה משבע מדות התחתונות כמו שזכרתי פעמים ופירושו למערכת בשער המרכבה הארכתי בביאורן והנה כל הנביאים לא השיגו למעלה מכלל אלו ההיכלות אלא שכל נביא ונביא כפי כח השגתו ובהירת עיני שכלו או חלושתו היתה הבטתו בהן במראה. נבואתו מתוך מחיצות כחות ומדריגות שלמטה ממנה כי יש מי שרואה אותה מתוך מחיצה אחת ויש מתוך שנייה או שלשה מחיצות או יותר כפי קיצור יד המשיג וכפי ריבוי המחיצות לנביא רבו דמיונותיו במראה נבואתו ורבו המשלים והחידות בסגרת נבואתו וזהו אומרו וביד הנביאי׳ אדמה שירצה בו כפי יד וכח כל נביא ונב׳ ואם לא מצאה ידי או אולי ירמוז למלכות הנקרא יד שבה כל הדמיונות וזהו אמרו גם כן שהיו עומדים על הפתח דהיינו באילו ההיכלות והיא מעכבת ושומרת להם לבלתי יכנסו לתוכה למעלה מכל שבע היכלותיה לקוצר כח השגתה רק היו מביטים מאחריה והקול נשמע להם מנצח והוד שמשם יניקת הנביאים וזהו אמרם ז״ל שכל הנביאים נתנבאו על ידי אספקלריאה שאינה מצוחצחת אבל מרע״ה לזכות עין שכלו וטוב מזגו לא נעלם לו מכל היכליה דבר ועלה בהבטתו לעליון שבהם עד הכנסו לתוך המלכות ולכך לא היתה נבואתו ע״י דמיונות ומשלים וחידות רק ע״י אספקלריא מצוחצחת. וישמע את

שבו יתאחזו כל סדרי המרכבה וכל שמות הקדש בין מלמעלה בין מלמטה בין מן הצדדים כמו שהודענוך כבר ובו יתאחזו כל הספירות כלן לפי שהוא עומד באמצע ונוטה לכל הצדדים ומתאחד בהם וכלם מתאחדים בו · וזהו שאמר בספר יצירה, היכל הקדש מכוון באמצע ופי' קו האמצעי הוא סודות של שם יה"וה יתברך שהיא עומדת במקום השם והיא כדמיון קו בתווך כך זה השם מתפשט למעלה למעלה עד אין סו"ף בסוף הכתר ומתאחד בשם אה"יה לסוד קוץ העליון וחוזר ומתאחד למטה בשם אד"ני ואחר כך חוזר ומתפשט לצדדין וכל הצדדים מתאחזין בו מכל צד סביב · נמצאת למד כי ו' של יה"וה יתברך היא עומדת במקום כל השם שלם ובה מתאחזין כל השמות כלן · ולאותם היודעים סוד המרכבה מתברר כי בהיות אותו ו' של שם מתפשט מכל צד עליו נאמר (א) פשטתי את כתנתי ואז היא מתיחדת עם ה' אחרונה של שם · וזהו סוד קו האמצעי בכל מקום · והרי אות ו' ראשה של מעלה סובלת סוד הכ"תר והחכ"מה והבי"נה · אמצעה סובלת סוד הגדו"לה והגבו"רה והתפאר"ת · תחתיתם סובלת הנצ"ח וההוד והיס"וד · וסימן תחתיים שניים ושלישים תעשיה · נשארת ה' אחרונה של שם מתאחדת עם אות ו' כמו שאמרנו וזהו סוד שנקראת אות ו' של שם קו האמצעי ועומדת במקום יה"וה וזהו סוד אות ו' של יעקב וסוד ואלהי יעקב וזו היא הספירה הנקר' **עץ החיים** כלומר העץ שספירת הבינה הנקראת חיים מתאחדות בו · כי זהו סוד היחוד העליון בשלש הספירות העליונות ולפיכך הוא עומד בתוך הגן (ב) ותרגום אנקלוס ע"ה במציעות גינתא שהו' קו אמצעי כמו שביארנו · ועל ידי העץ הזה מתאחדת הבינ"ה עם מלכות · כי שתי הה"ין של שם המיוחד מתאחדות בקו האמצעי זו למעלה וזו מלמטה · העליונה נקראת חיים והוא סוד חיי העולם הבא והיא סוד וישבע בחי העולם · אבל חי העולמים היא מדת יס"וד החיים שמושך עץ החיים מן הבי"נה כלן נמשכי' מקו האמצעי שהוא נוף האילן עד שמגיעי' למדת יסוד · (ג) ואז נקראת חי העולמים · ואם כן התבונן כי השם יתברך לא הזהיר אדם הראשון שלא יאכל מעץ החיים ולא מנעו ממנו ומי יתן ויאכל · אבל מנעו שלא יאכל מעץ הדעת לפי שכמה קליפות חצונות מתאחזות בו (ד) ויהיה גורם קיצוץ ופירוד

אבל

מדוע נקראת באר יש אומרים שהם גם כן בית קבול ואלף שהיא גם כן מקבלת כל היסודות מתאחד בשם אה"יה בסוד קו העליון כמבואר מציורה כמו שפירש למעלה בביאור סוד אות ג' של שם וגם השם במספר הקדמוני עולה קו ולכך אמר כי היא כדמיון קו · שעליה נאמר (א) פשטתי את כתנתי מבואר למעלה בשלש ספירות עליונות כי התפ' צריך להתאחד בבינה שהיא הקושרת השלש ספירות עליונות לאחד וזהו היחוד העליון שאמר וצריך שתתאח' גם כן עם המלכות בסוד הו' ספירות אחרות כמבואר לקמן בסוף השער ובתחלת שער ח' שאלו הם שני פרקי הייחוד והחבור שמתחברים ומיחדת על ידי התפארת שהוא נוף האילן המיחד את הכל למעלה ולמטה : (ב) ותרגם אונקלוס באמצעות גינתא פירש באמצע כל הספירות הנקראים גן ופרדס בכל מקום ושתי ההיה"ין שמזכיר האחת רומזת לבינה כמו שיתבאר במקומו בסוף שער ח' והשניה למלכות כמו שכתבא' בסוף שער א' והוא"ו שבאמצע השם שרומזת לתפארת היא הקו האמצעי המחברים יחד · (ג) ולזו נקרא חי העולמים כי הוא מקבל מעולם העליון שהוא העולם הבא ומשפיע במלכות שנקרא גם כן עולם על שם הנהגת העולם הזה והסוד מחיה אותה על כן נקראו חי העולמים · (ד) ויהיה גורם קיצוץ ופירוד פירשתי הענין כולו בשער א' בכינוי עץ הדעת לפי שחט' וקטא היה פירש חשוד לשיאמר שתי תשוקות הם ולכך נמנע ממנו ההשגה מדה כנגד מדה · וגזר שלא נוכל לחזור ולהשיג בו ולאכול ממנו בענין שיועילנו עד שיהיה לעולם אף על פי שיחזור בתשובה

מא

הוא לשלש׳ חלקים · ומרוע הם ארבעה · וכן חלוק אותיות השם הגדול שהם ג׳ וכללם ד׳ · דע כי חלוק אותיות השם ית׳ שלש שהן ארבע · וכן חלוק היסודות שלשה שהן ארבעה · והטעם כי חלוק היסודות שלשה הם · מים כנגד אש · ורוח מכרע׳ בינתים · והארץ בית קבול לשלשתן · וכפי שיתגבר אחד מאלו השלשה יסודו׳ בארץ כך הפעולה נעשית בארץ · וכמו כן שלשת אותיות י״הות ית׳ כנגד א״ל י״הוה אלהי״ם · אל כנגד אלהים · יה״וה מכריע בינתים · ואד״ני שהיא מדה אחרונה היא בית קבול לשלשת אלו השמות · וכפי שיתגבר אחד משלשה שמות אלו כך הפעולה נעשית ע״י אדנ״י · כיצד אם גבורה מדת החסד שהוא א״ל על אחד מבני העולם או כלם · כך גומרת מדת אדנ״י אותה והיא מטיבה למי שהדין נותן כמו שאמרנו למעלה · ואם גבורה מדת הדין שהיא אלהי״ם · כך היא גומרת ומענישה את הראוי להענישן כפי שיצא מן הדין · וזהו סוד דבר האיש אדנ״י האר״ץ · וכשתבין זה תבין סוד הכתר העליון הנקרא אהי״ה שכלו רחמים והוא המשפיע ואינו מקבל · והבין סוד אדנ״י שהיא הספיר׳ האחרונה שכלה דין והיא מקבלת ואינ׳ משפעת · **וצריך** אני להאיר עיניך בדברים הללו כי סתומים וחתומים הם · והנני רומז בכתב · אבל אגמור לך כל הדברים בקבלה על פה בע״ה · סוד הספירה האחרונה מקבלת ואינה משפע׳ במינה (פי׳ כאצילות) אבל בכל מה שלמטה הימנה היא משפעת · (ב) ולפי׳ נקרא׳ אדנ״י · ומה שאמרתי לך שכלה דין · מצד עצם אמתתה · אבל כשהיא מתמלאת מן הספירות שעליה הכל כפי המלוי אם חסד חסד ואם דין דין ואם רחמי׳ רחמי׳ · והבן זה מאד · הנה הודעתיך בראשי פרקי׳ כיצד מדת אדנ״י מתמלאת משלשה שמות וכיצד פועלת בנבראים כפי הדין · ובדרך זה תבין בהיות המים או האש או הרוח מהפכין בארץ כי (ג) כפי גבורת׳ בארץ תהיה הארץ פועלת · ואחר שהודענוך זה הכלל הגדול מכאן תוכל להבין הטעם מדוע אדנ״י הוא בית שער לתפילות · ומהוע · הוא ב״ד של מטה · ומרוע הוא מוחץ ורופא ממית ומחיה · וראוי אתה לעיין ולהבין מאת כל מה שבארנו בשער הראשון שהוא שער אדנ״י וכשתחבר אותם הדברים שבארנו שם עם הדברי׳ שפי׳ עתה במקום זה · אז יראו עיניך וישמח לבך · ותראה כי כל הדברים באים על סדר חכמת י״י ית׳ תבין מדוע נקרא אותה המדה אדנ״י שהיא כמו אדנ״י העמודים שהם בית קבול לוי״ו העמודים בסוד וה׳ · (ה) ותבין מרוע נקראת בא״ר או״ם או אר״ץ או שאר השמו׳ שכתבנו בשער הראשון · ובכאן נשלם ענין זה בפי׳ הכנויין · ועתה בע״ה נבאר שאר השמות שנקרא׳ בהם שם י״הוה ית׳ בענין שתשיג בהן חכמ׳ ותזכה להדבק בשמו הגדול ית׳ וית׳ לעדי עד אמן · **ואחר** שהודענוך אלה העקרים הגדולים בשם הגדול י״הוה ית׳ צריכים אנו לבאר לך מקצת מן הכנויין מלבד אלו שזכרנו ואינם כנויים בדמיון אלו האחרים שהזכרנו · אבל הם כדמיון דגלים מודיעים אותנו גדול מעלתו ית׳ ומורים אותנו הדרכים שבהם נלך דרך ישר לעלוייו של שם י״הוה ית׳ · דע כי זה השם י״הוה הגדול קורין אותו המקובלים קו האמצעי׳ והטעם׳ לפי שהשם הזה הוא הדגל הגדול

שבו

ולכך נקרא אדוני הארץ כי הוא המיוחד לגמול ולדין בארץ כפי הדיני׳ שדנין עליו מלמעלה ולכך אמר ג״כ הנה ארון הברי׳ אדון כל הארץ כי נוכל לו׳ ג״כ שמלת אדון כל הארץ חוזרת ג״כ למלת ארון הברית ור״ל הנה ארון שהברית שוכן בו הוא אדון כל הארץ · (א) שהם ג׳ וכללם ד׳ כי עיקרם של שם הם אותיות י״וה וה״ה אחרונה שהיא אות הרביעי׳ ממנה איננה אות מחולק בפני עצמו שהרי כבר היא נכנס בו קודם · ולפי׳ (ב) יקרא אדונ״י שהוא לשון אדנות העמודי׳ · (ג) כי כפי גבורתם תהיה הארץ פועלת פי׳ כגון במהפכים ומתים וכל פעולתה כי הארץ לעולם עומדת ואינה פועלת רק עיקר פעולתה כפי התהפכות היסודות שעליה בה (ד) כבוד ו״ה פי׳ כבוד וא״ו המשפעת לה (ה) ותבין

מדוע

על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים · ותמצא הרוח מרחפת בין אש למים· כן תמצ׳ שם יה״וה ית׳ בין אלהים ובין אל ובית קבול של ג׳ אלו מי הוא· הארץ· כמו שכתוב והארץ היתה תהו ובהו וכו׳ כן בית קבול של ג׳ שמות אלו שהם א״ל אלהי״ם יה״וה הוא אדנ״י כי כל הדינין שדנין בב״ד של אל אלהי״ם י״הוה כלן מוסרים אותם ביד אדנ״י לגמור אותן ור״פי׳ ותמצא כי אדנ״י גומר כל הדיני׳ שדנין למעלה בעולם התחתון· (א) והמבין זה יבין סוד דבר האיש אדנ״י הארץ קשות · ויבין סוד הנה ארון הברית אדו״ן כל הארץ · יבין דברים אלו על מתכונתם ·

זהו סדר קבלת הכנויים על פה לאותם היודעים אמתת שמו הגדול ית׳ ·

(ועיין נקודות אלו זוהר בראשית דף י״ב עמוד ד׳ ואפס ואילך ועיין לעיל דף ס״ב ודף ע״ג)

י	ו	ה
חכמה	**כתר**	**בינה**
חסד	רחמים	דין
אברהם	יעקב	יצחק
אל	יהוה	אלהים
מים	רוח	אש
גדול	נורא	אהיה
רחום חנון	נושא עון ועובר על פשע	שופט · דיין
חסין	אמת	חזק
ארך אפים · רב חסד	מרום · רם	כביר כח · איש מלחמה
קדוש	נוצר חסד	גבור
חסיד · סולח	שוכן עד קדוש	פוקד עון משלם גמול
מים רבים	רוח בינוני	אש גדולה
אש חלושה	מים בינוני	רוח חזקה
רוח בינוני	אש בינוני	מים מעטים

המבין סוד סתרי המרכבה בענין השמות והכנויין· יבין ב״ד של מעלה · ומה היא המדה המלמדת זכות· או המלמדת חובה· או המכרעת ביניהם· ויבין סוד מה שאמרנו שאין לך מדה מן הכתר ולמטה שאינה מעורבת במדה אחרת · ויבין היאך המרכבו׳ כלן מריקות זו בזו · ויבין מהו חלוק השמות והיסודות הוא

ר״ל יסוד הא״ש שהוא חושך שם בלא מרא׳ כמו שפי׳ למעלה ותהום הוא המים ואמר כי הרוח מרח׳ ביניה׳· (א)
והמבין זה יבין סוד דבר איש אדני הארץ קשו׳ פי׳ כמו שגבלה מ״ה שעליו כך הוא גומ׳ להעניש ולדבר קשות כארץ ולכך

צדיק גמור מחוייב היה לאותו העונש · וזהו סוד ויבאו בני האלהים להתיצב על יה"וה ויבא גם השטן בתוכם · ואין רשות לגלות עכשיו יותר · והנה הכפירים משטינים למטה את האדם ועולים למעלה ואומרים עבירה זו עשה פלו' תנוהו בידינו כי עלינו הוא והרי מדת אלהים משמאל אינה מעכבת שהרי היא מלמד' עליהם חובה ומי מעכב מדת אל שמלמדת זכות כמו שאמרנו למעלה · ולפי' הכפירים מסדרים טענות ושואגים לטרוף ולבקש מאל אכלם לפי שהוא מעכב על הכפירים · ואחר שהודענוך אלו הכללים הגדולים ראוי לנו לבאר באור הכנויין שהן תלויין בג' שמות הנז' למעלה להודיעך היאך הכנויין של מדת אל מעורבת מדת הדין עם החסד שלהם וכיצד הכנויין של אלהים מעורבת מדת הרחמים עם הדין שלהם · וכמו כן ראוי להודיע כמה הוא שעור התערובות בכל כנוי וכנוי מהם · או היאך מתערבים אלו עם אלו והיאך נקשרים אלו באלו · וקודם שנכנס בבאור זה יש לנו להודיעך כי כמו שאמרנו באברי המרכבה שהם נקראים עי"ן או אז"ן או י"ד רג"ל ואינם עין ולא אזן ולא יד ולא רגל ממש אלא כנויין ודמיון כך יש לך לדעת כי יש למעלה במרכבה ענינים שנקראים מים (ג') ואש (ג') ורוח (ת') וארץ (ע') וחלילה חלילה שיהיו מים או אש או רוח או ארץ כמו אלו שלנו · אבל הם דרכים עליונים נוראים ונקראים לפי מדותיהם · בשמות הללו אבל אינם כמו אלו כמו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשאתם מגיעים אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ובפרקי היכלות פי' יותר דבר זה ואמרו כי יש היכל ידוע למעלה וכשמגיעים שם אותם העולים למרכבה שאינם הגונים ונראה להם בתוך אותו היכל ענינים גדולים והוא מדמה בדעתו שהם מים והוא שואל ואומר מה טיבן של אלו המים · מיד קול יוצא מלמעלה ומכריז על זה האיש שהוא ממנשקים העגל ומיד נענש · ואם כן התבונן היאך גלו למקום זה שאין מים ממש · ומזה תבין לשאר הדברים לאש ולרוח · וכן הוא אומר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט · ואל יעלה בדעתך שהן אש או רוח כמו אלו · אלא שמותם על סוד מדותם · ואחר שהודענוך זה יש לנו לחזור ולהודיעך סוד כל הכנויים הנמשכים בסוד אלו הג' שמות שהם א"ל אלהים יה"וה ולהודיעך כי יסוד מים כלול במדת אל · ויסוד האש כלול במדת אלהים · ויסוד הרוח כלול בשם יהו"ה יתברך · ויסוד הארץ כלול במדה הנקרא אדנ"י והנני מודיעך סוד גדול · היסודות הם ארבעה · והחלוקים הם שלשה כיצד א"ש רוח מי"ם כלולים במדת אלהים אל יהו"ה ותמצא אש מכאן ומים מכאן ורוח באמצע · (א) וזהו סוד והארץ היתה תהו ובהו וחשך

על

וקטרוגו שהעניין כולו כמו שאמר בסוד הכפירים שואגים לטרף ואף כי היה צדיק גמור וקדוש ב"ה לא עביד דינא בלא דינא יובן גם כן מתחלת אותה פרשה כי מחויב היה לאותו עונש בסוד הגלגול שהרי אמר איש היה בארץ עוץ שכבר היה וזהו שאמר רז"ל איוב בן יבמה היה אם כן איפשר שהיה צדיק בן רשע כי כעשה בשכבר חטאתה בהיות בגוף הראשון שזהו סוד הצדיק ורע לו בצדיק בן רשע וזהו שפתק כאשר השיב לו אליהו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ברמז לו זה הסוד והוא לא ידע להשיב לו עוד תשובה כוכחות כמו שעשה לחבריו ושכבר הוא עצמו אמר תם אני לא אדע נפשי כלומר לא אדע אם נפשי כבר חטאת אם לא ויש מקובלים אומרים כי נשמתו היתה נשמת יעקב והיה מחוייב לאותו עונש בעבור האחיות שנשא ואם קבלה נקבל וברוך היודע כי הרבה יש להשיב על זה ואפשר כי לכך אמר הרב ואין לי רשות לגלות עכשיו יותר · כמו שאמרנו באברי המרכבה דייקו למעלה בסמוך ובהקדמת הספר · (א) וזהו סוד והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום כול'

ל"ל

תחשוב בדעתך כי כתות של ימין ושמאל למעלה חולקין אלו עם אלו או שונאים אלו לאלו או
מכחישי׳ אלו לאלו חלילה וחס · (א) אלא כשתראה אותם כחולקים אינם אלא כנושאים ונותנים
בדין להוציא משפ׳ בני העולם לאור בדין אמת · וזהו כלל למדת חסד ודין והסוד וילכו שניה׳ יחדיו
וסוד משפט ה׳ אמת צדקו יחדיו כלו׳ הכל כונה אחת כי כלם מוסכמי׳ בהסכמ׳ א׳ והיא הדבור
בשם י״הוה ית׳ וזהו שאמר חז״ל אין למעלה לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות · וא״כ מהו זה שאלו
עומדים לימין ומזכין אלו עומדי לשמאל ומחייבין · דע כי כל זה להוציא המשפ׳ לאור ולקבל
כל נברא הדין הראוי לו · אבל של ימין ושל שמאל למעלה אחת היא להדבק בשם י״הוה ית׳ וכל
הכתות האלו בין של ימין בין של שמאל אוהבין זה לזה · וזהו שתקנו בברכת יוצר המאורות
כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים כלם עושים באימה רצון קוניהם · והתבונן זה עד
מאד ותראה מה שפי׳ הלא תראה כי הקדושה כלם מתכונין לגמרה ביחד כי זהו אחד מדרכי
היחוד הגדול ולפי׳ אמרו בברכת היוצר וכלם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה ונותנים
באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח וכלם כאחד עונים באימה וכיצד עונין
כתות של ימין אומרי קדוש ושל שמאל אומרים ברוך · ואלו ואלו כאחד אומרים ימלוך · הזוכי׳
להבין סוד זה יבינו כיצד הוא הסכמ׳ כלם ביחוד השם ית׳ וכל זה שאמרנו מן השורה ולפנים
שזהו סוד חומות המקדש העליון · אבל מן החומות ולחוץ יש (ב) כתות רעות לצד שמאל ואינם
למעלה כי אם למטה · וראש כל הכתות הרעות הוא **סמאל** ואלו כלם בעלי קטטה
ומשטמה ואינם מכלל בני חצר המלך אלא חוץ לג׳ מחיצות וחוץ לאומות המקיפות את המחנה
כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש · ג׳ מחנות הזכיר בפ׳ זו · (ג) ואינו בפי׳ הדבר הזה עכשיו ואומר
עוד ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם · ואלו הן הכפירים שואגים לטרף · ועל מי אמר
הכתוב שלא יטמאו ודאי שהוא מדבר על אותם כלו׳ אלו שחוץ לשורה מצפין מתי יכשלו בני
אדם בחטא ובטומאה ויקטרגו עליהם למעלה ויצא מן הדין שיתנום בידיה של אלו המקטרג״י
והיודעים דבר זה יודעים כמה ראוי להזהר מן העברות וזהו שאז״ל יורד ומשטין עולה ומקטרג
נוטל רשות ונוטל נשמה · וז״ש הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם · אם תתבונן בזה
תבין שאמר בכאן לשון א״ל ולא אלה״ים והטעם הוא כי האל יתברך שהוא מדת החסד והרחמים
מעכב שלא יתנו לטרף הכפירים כי מדה אל כמו שהודענוך מלמדת זכות על בני העולם
שלא יפלו ביד הכפירים והמבין סוד זה (ד) יבין פרשת איוב בתחלה · ויבין כי איוב אע״פ שהיה
צדיק

ממקומם ולהשיאה כל אשר לתוך כרתיקו בפני עצמו פן יהרסו לחשוב במקום רמיזות׳ ג״כ איזה פירוד וקנינה אך
כאשר הם כחיבור לקשר אחד אדוקי׳ זה בזה או יבא יכול לראו׳ בהם שא (א) כשתראה אותה חולקי׳ פי׳ כאשר תראה׳
מן הפסוקי׳ רומזים כי אלו הכתות ואדות חולקי׳ כי זה אחד מדרכי היחוד הגדול כמו שכתבאר בסוף שע״ד ענין
הקדושה: (ב) יש כתות רעות לצד שמאל כבר באורתי ענין זו כולו בשער א׳ בכינוי באר שבע ובשער ב׳ בכינוי טוב
ובארתי שם ג״כ שאלה הוא כנגד התפארת: (ג) איני כפי׳ הדבר הזה עכשיו כוונת הענין כולו של״ל חוץ לכל
מדריגות הקדש שמן המלכות ולמטה כגון חיות הקדש וארבע מחנות שכינה וכל ההיכלות כמו שבארתי למעלה
בשער ב׳ בכנוי טוב ואלו הם המקטרגי׳ ועומדים לארוב מתי יכנסו לפנים לחטוף השפע הטוב בעון בני אדם
בהתעוררת עליהם כמו שפירש בשער א׳ בכינוי באר שבע · וזהו שאמר יורד ומשטין פירש משטה את האד׳ מדרך
הטובה כי הוא השטן הוא היצר הרע ועולה ומקטרג · ואומר פלוני עבר עבירה פלוני תניהו בידי עד שנוטל
נשמתו: (ה) יבין סוד פרשת איוב בתחלה פי׳ מה שאמר בתחלה אותה פרשה מביאת השטן בתוך בני אלהים
וקטרוגו

ונקראים (א) צפ"ון . וכן כל כיוצא בזה . ובדרך זה כל צורת המרכבות העליונות והמחנות והצבאות
מהן יש כתות נקראים בשם עין ומהן יש כתות נקראים בשם אזן ומהם יש כתות נקראים
שפתים ומהן יש כתות נקראים פה ומהן יש כתות נקראים ידים ומהן יש כתות נקראים
רגלים . וכל המחנות והמרכבות כאחד נקראים אד"ם . וכל אלו המרכבות וכל הצבאות
וכל המחנות כלם נקשרים אלו באלו ומקבלים שפע וקיום אלו מאלו ונמצאו כלם מקבלים
כח מאור מן הכתר וממנו כלם מתפרנסי' בהאחד' בשם י"הוה ית' כי סוד י"הוה הוא סוד בורא
הכל ית' וקוצו של י"וד הוא סוד הכתר ובשם י"הוה הוא העקר וממנו יקבלו כל המרכבות
וכל המעלות כח שפע וקיום אלו מאלו ונמצאו כלם צופים לשם י"הוה מקבלים כח מאור
הכתר . נמצאו כל המעלות מקוצו של י"וד ולמטה כלם מקבלים כח אצילות אלו מאלו וכן
כל מעלות העולם עליונים ותחתונים . בעולם המלאכים ובעולם הגלגלים השמים והככבים
והמזלות . ובעולם התחתון כלם נקשרים אלו באלו ומתפרנסים אלו מאלו . נמצא כל המעלות
מקבלות כח וקיום מקוצו של י"וד של שם י"הוה ית' ונמצאת כל מעלה מכל מעלות י"הוה ית'
שיש לה שתי פנים . הפן האחד שמקבלת ממי שלמעלה ממנה . והפן השני שבו משפע' טובה
במי שלמטה ממנה עד הגיע לטבור הארץ . נמצאת כל מעלה ומעלה שיש בה שני ענינים
כח קבול לקבל השפע ממי שלמעלה הימנה וכח השפע להשפיע טובה במי שלמטה הימנה
ובדרך זה נקראת המרכבות אנדרוגינוס מצד מקבל ומשפיע . וזהו סוד גדול מסתרי
האמונה . (ב) והמבין זה יבין סוד הכרובים וסוד תבנית המרכבה שעשה שלמה המלך בב"ה
ויבין היאך מן הכתר ולמעלה כל המדות של חסד ורחמים וכל טוב כלן שלמות ופשוטות ואין
בהן תערובת דין לא מעט ולא הרבה . ויבין שאין מן הפחד ולמעלה צד דין ולא דבר קושי
כלל אבל הכל שמחה וצהלה וששון וכל טוב וכל זיו וכל מאור שאין דין בו כלל כי אם מצד
האחורים . והאחורים מתחילין מן החכמה ולמטה . וכמה אחורים יש שנקראים פני' וכמה
פנים יש שנקראים אחורים . והסוד כלו כלול במקבל ומשפיע . וכשתבין הסוד הגדול הזה
תבין מה שאמרנו מן הכתר ולמטה אין שם שם פשוט שיהיה כלו חסד גמור או רחמי' גמורים
אלא קצת דין מעורב בו . ואין לך שם שיהיה כלו דין גמור אלא קצת רחמים מעורבים בו .
וזהו סוד קשר המרכבות ואצילות המעלות וסוד הצנורות וההמשכות . וסוד כל מה שזכרנו
בכאן יש כלל גדול בתורה והוא סוד ולא (ג) יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו . ואין לי רשות
לפרש בכתב יותר מזה . נמצאת למד כי כל שמות הקדש וכנויין הנאגדים בשם י"הוה יתברך
כלם מעורבים אלו באלו וכלם מתפרנסים אלו מאלו וכלם בין של ימין בין של שמאל כלם
כונה אחת להם והיא הדבוק בשם י"הוה ית' כי ממנו יבא השפע והחיים והקיום . ולא
תחשוב

(א) ונקרא צפון כמבואר לפניהם בשער ו' בכנוי צפון וכלם כאחד נקראים בשם אדם והיא הנזכר בספרי אדם
העליון והתפארת הוא עקרו כמו שביאר למעלה בשער ג' בכינוי כנת כי הוא הראש והזרועות למעלה ראש בחסד
ופחד והכנפים וחשוקים והטבור וברית היסוד ופריעות העטרה המלכות ונקשרו לג' עליונות מוח ומחשבה
ולשון יסוד הכל שאנו מדמים אותם לאבר על דרך דמיון כתיבת ראובן בן יעקב לראובן כמו שפירש בהקדמת
הספר עד הגיע לטבור הארץ ע"ד הסוד ר"ל למלכות (ב) והמבין זה יבין סוד הכרובים פי' שהיו כמקבל ומשפיע
כמער איש ולויות ויבין היאך מן הכתר ולמעלה כל המדות וכו' כלומר כל תרך מאורות שממנו אז הג' נכחות כמו
שפירש למעלה בתחילת ביאור כינוי שם זה . (ג) ולא יבאו לראות כבלע את הקדש כבר ידעת כי כלי הקדש נעשו
בדמות רמזים וכחות עליונות לכן הזהירם שלא יבאו לראות אותם כאשר יבאו לטלטלים

סוד המדה האמצעות כמו התיומות שבלולב שמתיי' שני צדדים באמצע כך יעקב מתיים שני האהלים שהם אהל אברהם שהוא חסד ואהל יצחק שהוא דין וזהו סוד ויעקב איש תם יושב אהלים כי מה צורך לומר יושב אהלים היה לו לומר יושב אהל אלא מדת יעקב עומדת בין שני אהלים ומתיימת ומאחזת ימין ושמאל במדה האמצעות עד שנמצאו אברהם ויצחק נאחזי' ביעקב אברהם ימין יעקב· יצחק שמאל יעקב· וזהו סוד הכתוב השלישי מכריע ביניהם בין מדת א"ל שהיא חסד ובין מדת אלה"ים שהיא דין· נמצאת למד כי השם הגדול יה"וה ית' שהוא עומד באמצע הוא כולל בחסד ודין וזהו שאמרו בפרקי היכלות מימינו חיים משמאלו מות· ואחר שידעת זה יש לנו להודיעך כי מכאן תבין היאך כל השמות וכל הכנויים וכל המדות הם נאחזים בשם יהו"ה ית'· וזהו שאמרו בספר יצירה היכל הקדש מכוון באמצע וזהו סוד שם יהו"ה שהוא באמצע כל השמות בין מלמעלה בין מלמטה בין מן הצד וזהו סוד ראיתי את יהוה יושב על כסאו בכל השמות והכנויין ופועל פועולותיו· וכפי הפעולה שצריך לפעול כך מתלבש בשם או בכנוי הראוי לאותה פעולה ושמור עקר זה תמיד כי הנה תמצא יהו"ה נקרא לפעמים רחום ולפעמים קנוא ונוקם ובעל חימה ואיש מלחמה כאומרו אל קנוא ונוקם יהו"ה ובעל חימה ואומר יה"וה איש מלחמה ואם הוא כלו של רחמי' היאך אפשר לומר בו אלו הכנויין של דין קשה· אלא באותי הצד של דין שאמרנו שהוא מעורב עם מדת רחמים· מתאחזין אלו הכנויין של דין וכפי המדה הראויה כך הכנוין מתאחזי' בו ומתלבש בהן· ונמצא שם יהו"ה כלול ומשוכלל בכלן בהתלבשו במלבוש הראוי לכל דבר· ושמור זה העקר וממנו תראה שהשם ית' אינו משתנה כלומר כאומרו אני יהו"ה לא שניתי· אבל השנוי הוא כפי הדין הראוי מתלבש בכנויין הראויין לגמור הדין אם לטוב אם לרע·· ושמור זה העקר הגדול מאד מאד ותראה גדולת ית' ועוצם מלכותו· ואחר שהודענוך אלה הכללים הגדולי' יש לנו לחזור ולהודיעך בפי' מדה שהתחלנו לבא' בשער זה ולומר· כבר ביארנו שמן הכתר ולמטה אין שם מדה פשוט' שאינה מעורבת עם חברתה כי אצילות החכמה שנמשכה מן הכתר חייבה כל ההפכים וכל התערובו' וכל דרך האצילות וקשר המרכבות שהרי החכמה סמוכה לכתר ולבינה ומאחר שהיא סמוכה בין שתי ספירות הרי יש לה פנים ואחור הפנים מביטות נגד הכתר והאחורים נגד הבינה ומאחר שיש בה פנים ואחור הרי היא סבת כל ההפכים והשנויים וכל התערובות שבעולם· ומכאן נולדו כל פנים ואחור כל לבן ושחור· ימין ושמאל· ומעלה ומטה· וזהו אחד מן הסודו' העמוקים בקשרי מרכבה ואצילות ההויות· והמבין סוד זה יבין כל המרכבות וכל המעלות האצילות שהם בצורת מקבל ומשפיע וזהו סוד (א) אנדרוגינוס ולא שיש שם צורת אנדרוגינוס חלילה חלילה לשם ית' להאמין דבר כזה ולהוציא דבה ושם רע· אבל כמו שאמרנו למעלה בסוד כל פרקי מרכבה והשרים העליונים שכללם כלם ביחד נקראים אדם לא שהם בצורה שלנו או כמונו חלילה חלילה אבל יש מעלות גדולות נעלמות מלאים זיו וזוהר ומיני מאורו' וכלם כאחד נקראי' בשם מות לא שהם כצורת מות שלנו או כמות שלנו אלא שהם רמוזים בסוד המות· וכן יש כמה עולמות מלאים כל מיני דשן וכל טוב ונקראי' ימי"ן וכן יש כמה עולמות מלאים חשך שאינו מתאחז והוא בלי גבול ונקראים שמא"ל· וכן יש כמה עולמות בצד שמאל מלאים עושר וכבוד ונכסים

ונקראים

(א) מציאות האנדרוגינוס למטה בסוד הדמות והדוגמה למעלה כשאל כל אדם שהוא בצורת המרכבה הקדוש.

מדת הדין של יצחק מתערבת עמו ואין לך מדת רחמים שאין בה קצת דין ואין לך מדת דין שאין בה קצת רחמים. (עיין בנ״ט ונפרדס) ואם תקשה א״כ למה אתה קורא מ״ד מאחר שיש בה רחמים וכן למה אתה קורא מדת רחמים מאחר שיש בה דין. דע כי המדה שעקרה רחמים ורובה מתלבשת ברחמים אף על פי שיש בה קצת דין אנו קורין אותה מדת רחמים וכל מדה שעקרה דין ורובה מתלבשת בדין אף על פי שיש בה קצת רחמים אנו קורין אותה מ״ה אבל אין שם לא מדה ולא כנוי מאה״יה ולמטה שיהיה כלו דין גמור. או כלו רחמים גמורים. שאם אתה דן כן נמצא׳ אתה קוצץ בנטיעות ומפריד ביחוד שאם תאמר שמדת רחמים היא רחמים גמורים לעולם לא תתחבר עם מ״ה הגמורה. נמצאו (א) כשני הפכים שאינ׳ מתקרבים זה לזה לעולם ואם לא יתחברו הרי היחוד נפרד פרקים פרקים. מדת רחמים בפני עצמה ומ״ה בפני עצמה. ועל זה נאמר ונרגן מפריד אלוף. **אבל סוד** קשר הספירות והשמו׳ והכנויין והמדות אלו באלו הם כמו שאומר לך. דע כי מדת הכתר העליון שכלה רחמים מתאחדת תחלה בצד החכמה הפונה למעלה שהיא גם כן רחמים. ומן הצד השני של חכמה הפונה למטה ונקראת אחור נולד מ״ה. ומצד הדין של חכמה הפונה למטה מול הבינה חזר אותו צד הנקראת דין להיותו נקרא רחמים אצל מערכת הבינה כי יותר שמתרחקים מן הכתר נולדות הדין בהם. וא״כ האחורים של חכמה נקראים דין אצל הכתר ונקראים רחמים אצל הבינה ומב׳ הספירות האלו הנקראות חכמה ובינה נאצלים כל שאר השמות והכנויין נמצאת למד כי כל ימין הוא מצד החכמה (ב) וכל שמאל הוא מצד הבינה ואף על פי שהימין היא מצד החכמה אין החכמה רחמים גמורים כמו שאמרנו שאפילו האחורים של חכמה דין הם נקראים כנגד הכתר כל שכן הימין הנמשך מן החכמה שיש בו דין ורחמים. אבל זה הכלל כל הספירות האצילות מצד החכמה כלם נקראות מדת רחמים לפי שהספירות האצולות מן הבינה כלם דין. ולפי מערכת אלו אצל אלו נקראות אלו רחמים ואלו דין. לא מפני שאלו של צד ימין הם רחמים גמורים אלא שרובם ועקרם רחמים אבל קצת דין יש בהם. ולא מפני שאלו של צד שמאל הם דין גמור אלא שרובם ועקרם דין אבל קצת רחמים יש בהם. וזהו סוד קשר הספירות והמרכב׳ שאלמלא הערוב שבמדות לעולם לא היו מתקרבות ונקשרות אלו באלו. **נמצאת** למד כי מדת א״ל שהוא מדת חס״ד אברהם אף על פי שנקראת חסד ויש בה רחמים הרבה קצת דין מעורב בה. ומדת אלה״ים שהיא מדת פחד יצחק אף על פי שנקראת דין ויש בה מיני עונש הרבה קצת רחמים מעורב בה. אבל מדת שם יה״וה שהוא הקו האמצעי והוא עומד באמצע כל השמות כמו שהודענוך ומימינו חסד ומשמאלו דין בלי ספק שם זה כלול בדין וברחמים מכאן ומכאן ולפיכך הוא פוסק אם לחיים אם למו׳ אם לעונג אם לנגע ולפיכך תמצ׳ שם יה״וה שהוא סוד קו האמצעי והוא עומד באמצע (ג) זו היא מדת יעקב אבינו ע״ה ולפיכך נא׳ בו יעקב איש תם יושב אהלי׳ כלו׳ יעקב הוא

סוד

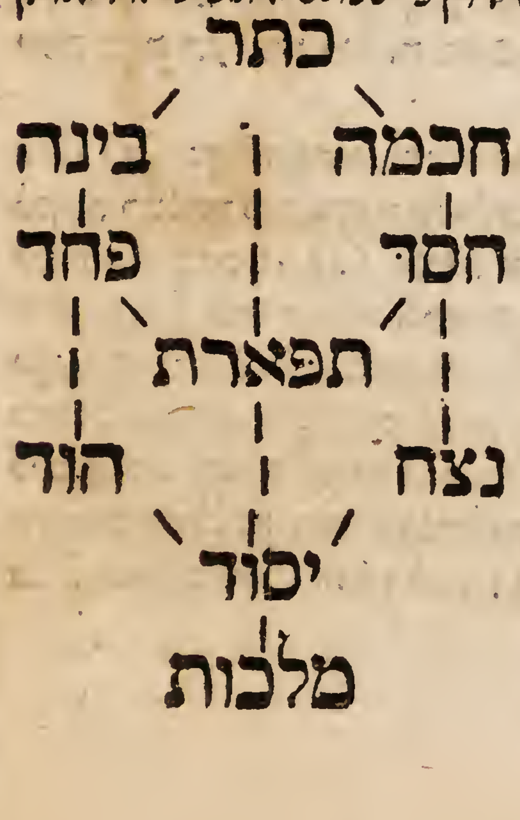
מעורב עם מ״ה של יצחק ממש כמו שאמר בסוף הענין כי כולם מעורבים אלו באלו ומסכימים אלו עם אלו (א) ב׳ הפכי׳ שאינם מתקרבים זה לזה לעולם והמשל בענייני הטבע הנמצא אתנו בד׳ היסודות אם לא היה היולי החומר מיוחד אותם ומתפס זה עם זה לא היו יכולים להתערב יחד ולהתהפך האש מים והמים אש או אויר כמבואר בספרי הטבע (ב) וכל שמאל הוא מצד הבינה כענין שתרא׳ למעל׳ בציור כי מעלת הימין על השמאל כמעל׳ ראשון על השני: (ג) זו היא מדת יעקב כמבואר לפנים בשער בכנוי חסד. שזהו יסוד אנדרוגנוס כלומר סוד

Q מציאות

גמורים פשוטים בלי תערובת בעולם · ועתה פקח עיניך ותן לבבך לראות ענינים עמוקים שהם כמו כללים לסדרי המרכבות והשרים וקשר הספירות · ובראותך זה אז תבין קצת הספירות והשמות והמדות קשורים זה בזה מקבלים זה מזה והיאך כלם נעשי׳ חבורה אחת וכונה אחת בלי פירוד בעולם · וכשתבין זה תבין סוד יחוד הבורא הכל יתברך ויתברך· דע כי שמות הכתר העליון הם כלן שמות פשוטים בלי תערובת דבר · כיצד רחמים הידועים (א) הסמוכים לשם אה״יה או חסד הסמוך לשם אה״יה כלם (כ׳ שחסד ורחמי׳) גמורים פשוטים אין בהם תערובת ד״א · וזהו סוד שנאמר וברחמים גדולים אקבצך · וכי מה הם רחמים גדולים אלא מפני שהרחמים הכלולים בקו האמצעי אינם רחמים גמורים שהרי דין מעורב בהם שהן כלולים מן החסד ומן הדין אבל רחמים של שם אה״יה הם הנקראים רחמים גדולים שאין בהם תערובת וכן חסד עליון כאמרו ובחסד עליון בל ימוט שזהו החסד הפשוט הגמור של שם עליון שהוא אה״יה · אבל חסד של אברהם תערובת דין יש בו ונקרא חסד עולם ואינו נק׳ חסד עליון · זה הכלל משם אה״יה ולמטה נולדו תהפכים כלם (ב) פנים ואחור · ימין ושמאל ולפי׳ אין לך שם או מידה משם אה״יה ולמטה שהיא פשוטה בלי המרכבה · **ואחר** שידעת זה דע כי כל שמות הקדש והכנויין שהם מן הכתר ולמטה אין לך מדת פשוטה שאינה התערב׳ עם חברתה כיצד חסד אברהם אינו חסד גמור שהרי

(ג) מדת

בורא יאורי האש כי הוא מאור האש החשוך (ח) אבל ממנו למעלה הכל רחמי׳ פי׳ למעל׳ בכל מיני תר״ך מאורו׳ הדבוקות במידת הכתר שביארנו בסוף שער א׳ או ירצה לרמוז אף לג׳ מעלות נגוזות שהם למעלה מהכתר לדעת קצת המקובלים כאשר אבאר לקמן בתחלת שער י׳ :(א) הסמוכות לשם אהיה כלומ׳ הדביקים בשם זה י (ב) פנים ואחור ימין ושמאל כי הימין ושמאל או פנים ואחור כולם שמות כאמרים בהצטרף אל דבר אחר כי לא יובן שמאל אל כל דבר שהוא ימין או אחור של בפנים לכן אהיה שהיא הראשונו׳ בראש פינה שאין בו לא ימין ולא שמאל או פנים ואחור כי היא כאלו׳ ממה שאינו לא בכד כנגד ולא במקו׳ ולא בתואר אבל הבאי׳ אחריה׳ בצירוף אליה יאמר בהם ימין ושמאל פנים ואחור שזו לימינה וזו לשמאלה וזו אחר זו פונה פנים לזו שעליה ואחוריה לאחריה כמו שמבאר והולך ואף כי כולם רוחניות אשר אין בהם לא גבול ולא במקום כל זה כאמר עד״מ להשפעתה ופעולתה זה בזה במשפיע ומקבל ועד״ז אמר שאין לך שם או מדה משם אהי׳ה ולמטה שהיה פשוט׳ בלי הרכבה כדרך שמבאר בפנו׳ כי בפניה הפונה למעלה למשפיע היא רחמים ובפניה הפונים למטה למקבל ממנה היא דין כי לעולם המשפיע הוא הנותן ברחמים והמקבל הוא חסר ממנו וא״כ אינו כ״כ רחמים כמותו והוא דין בערך אליו והפנו עד שהתחתון יותר הוא כדין יותר וכדי להבין ענין ההשתלשלותם וקבלתם זה מזה העמדתי לפניך ציור עמידתם ותראה כי הפחד הוא היותר רחוק מהכתר ולכך הוא כדין גדול וקשה ולולי כי נתערב גם החסד להשפיעו בתפארת ולהעמידו באמצע ולהכריע ביניהם היה הדבר משתלשל והולך כן עד שהאחרונה היתה בדין שאין כל בריה יכולה לעמוד בה לכן גדלה חכמתו להשתלשלם הדברים בדרך זה ולחזור ולהמתיק הדין ג״כ ביסוד עד שיהיה הדין רפה בדרך שנתבאר הענין באריכות בספר המערכת במערכת הכנוים והדברים עתיקים ועמוקים ודברנו הנה בהם ע״ד ההעברה והכלל למתחילין בעיון עד שיתבארו בזה כל דברי הרב המחבר שאומרת והולך בענין זה ועמקי הדברים ליודעי חן מסורים עם (ג) מדת הדין של יצחק ע״ש עירוב הדין שבו כדרך שיתבאר בסמוך קוראו מ״ה של יצחק ולפי האמת הרי הוא

מעות

הוא עושה מסלק הדין משם ומעלה אותו למדת רחמים הנקראת זקן · (א) וכשמדת הדין מסתלקת לאותו מקום אין בה כח לא לדבר ולא לראו'· וזהו סוד ויגבה י"הוה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה · ועל זה נא' ויהי כי זקן יצחק ותכהנ' כלו' גם עליו גם על מדתו מדבר · ולפי' יי' ית' בשעת הדין הקשה מרחם על עולמו ואומר למעני למעני אעשה כי איך יחל · וזהו שאז"ל אין בן דוד בא אלא בדור שכלו חייב כו' (ב) וזהו סוד כלו הפך לבן טהור הוא · ועל דרך זה התבונן שאין לפחד יצחק כח וממשלה בשע' שהכתר העליון מאיר פניו למט' לפי שאורו הגדול מכהה מאור עיניו של פחד יצחק וזהו סוד יאר ה' פניו אליך ויחונך · מהו ויחונך שאם אי אתה ראוי לרחמים בשעה שיאיר פניו העליוני' יתן לך מתנ' חנם · וזהו סוד יאר יהוה פנים אליך ויחונך · **והנני** מאיר עיניך עוד בע"ה · דע כי בכל מקום שאתה מוצא אור פניו מלמעלה הוא סוד גדול (ג) והוא כי יש שלש מאות ועשר' פנים של זעם וכלם אדוקי' בפחד יצחק וכשמדת הכ"תר מאירה פניה ומוציאה דגל של רחמים שחקוק בו מדת א"ל שהוא סוד המעשרות של פנים של זעם · אזי כל פני הזעם חוזרות להאיר ונהפכות כלן לרחמים · וזהו סוד א"ל י"הוה ויאר לנו · וזהו אשרי העם יודעי תרועה י"הוה באור פניך יהלכון · וא"כ התבונן סוד ויהי כי זקן יצחק ותכהנה עיניו מראות · ואז תשיג סוד תקעו (ה) בחדש שופר בכסא ליום חגנו · וסוד אשרי העם יודעי תרועה י"הוה באור פניך יהלכון · (ו) ותראה מה הוא שופר של אילו של יצחק · וכשתתבונן ענינים האלו אזי תכנס לסוד שאנו אומרים יוצר המאורות · ובורא מאורי האש · ואז תבין מה יש בין יוצר המאורו' ובורא מאורי האש · כי יצירת המאורו' נמשכ' מן הרחמים הגדולי' של מעלה בסוד א"ל י"הוה ויאר לנו · ומאורי האש הם נמשכים ממדת אלהים ממדת החשך שנאמר בו וחשך על פני תהום ויוצר אור ובורא חשך · ולפיכך מדת א"ל מאירה לחשך הכלול במדת אלהים (ז) שהיא סוד אש · וזהו סוד יאר י"הוה פניו אליך ויחונך · ואחר שהודענוך זה בשתי אלו המדות יש לנו להודיעך סוד מדת שם י"הוה יתברך דמכריע באמצע והיאך מנהיג את עולמו · **כנויים** של י"הוה ית' העומדים באמצע השורה מימינם חסד משמאלם דין והם כלולים באמצע מן החסד והדין · ואלו הכנויים אשר באמצע נקראים כנוי הרחמים ועליהם נאמר לי"הוה אלהינו הרחמים והסליחות · והנני מבאר בע"ה דע כי כל שמות הקדש והכנויים והמדות · בין שנקראים חסד · בין שנקראים רחמים : בין שנקראים דין · אין לך אחד מכלן שיהיה חסד גמור או דין גמור או רחמים גמורים שלא יהיה בהם תערובת וכל זה משם אה"יה ולמטה (ח) אבל ממנו ולמעלה · הכל רחמים וחסד גמורים

כלל · (א) ונקרא זקן פירש לפי שהוא כזקן מלא רחמים וכמו שנאמר ועתיק יומין יתיב · (ב) וזהו סוד כולו הפך לבן טהור כלומר בזמן שהנגע על כל בשרו מראשו ועד רגליו אין בו מתום ולא שום תקנה אז נהפך על כולו לובן הרחמים וטהור הוא · (ג) והוא כי יש ג' מאות כנגד מספר ש"ש עולמים שהם במדת יש שעליהם נאמר להנחיל אוהבי יש וא"ל מספר המעשר שלהם וכן הוא בשער לפני בשער ז' ובשער ט' ובכנוי יש ואשרי (ד) העם יודעי תרועה אלו' ויודע בהם את פני שכות וי"מ מל' ידיעה וחיבור כלומר היודעים לרמות מ"ה ולחברה ברחמים · (ה) תקעו בחדש שופר בכס' ליום חגינו כלומר תקעו ברחמים בחדש שופר הכלול בדין רחמים כדי לכבות את עיני הדין ביום חגינו : ותראה מהו השופר של אילו של יצחק כי האיל שנעקד ונעשה מ"ה לפה מתערב ברחמים ונעשה שופר ממנו שהוא כולל דין ורחמי' כדלעיל בתחלת השער · (ז) שהוא סוד אש כי יסוד אש במקומו למעלה הוא חשוך בלי מראה שאם היה לו מראה אם היה מאיר כל האויר שתחת מקוער הגלגל בלילה ואומר כי מדת אל מאירה לאותו חושך וזהו שאמרו בסוד

כולם

ואוכלה בעבור תברכך נפשי : נפשי בודאי שהיא הנפש המקבלת מזון ולא הנשמה • ולפי דרך זה נתכוון יצחק אבינו ע"ה להקל עונשם של ישראל בגלות ושלא יירשו דיני גהינם ואע"פ שכינה אומרת אפילו בגלות צריכים ישראל להקל מעליהם עול קשה על עשו וזהו סוד ורבקה אוהבת את יעקב : כי השכינה בזמן אברהם אבינו ע"ה נקראת שרה• (ב) ובזמן יצחק אבינו ע"ה נקראת רבקה • ובזמן יעקב אבינו ע"ה נקראת רחל : כי לאה היא סוד היובל : ושתי השפחות הן סוד שתי נערות של שכינה (ג) ומשם נתקן הכל• ולפי ורבקה שמעת בדבר יצחק את עשו בנו • אז צותה רבקה על יעקב לתקן את המטעמים וקבל ברכתו של עשו : ואלמלא כן אין אחד בישראל נמלט מגלות חרבו של אדום • התבונן מאד• **הנה** הודעתיך סוד ברכתו של יצחק ואהבתו של עשו • ואחר שידעת זה צריך אני להודיעך שאלמלא שנעקד יצחק על גבי המזבח ולקח אברהם את האש ואת המאכלת בידו אין אחד מישראל יכול להתקיים מפני דינו של יצחק • ולא מפני שיצחק שנא את בנו ישראל חלילה חלילה • אלא מפני חסידותו שכל כך היתה פחדו ודינו מתוחה ליראם ולפחדם מלחטא לפני י"י יתברך וראה שעתידים לחטא • אלא ראה שאין ישראל נצולים או מעונש גיהנם או מעונש גלות שמח לגמור דינם של ישראל בגלות • וכשראתה מדת החסד שהיא מדת אל שהיא מדת אברהם שאם יגמר דינם של ישראל בגלות יהיו כלם כלים ונשחתים ולא ימלט אחד מעיר ושני' ממשפחה• לקחה מדת א"ל בידיה את האש ואת המאכלת שלא יכלו ושלא יאבדו ישראל בגלות• וזהו סוד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם • ואחר שידעת זה צריך אני להודיעך מהו הטעם שכהו עיניו של יצחק מראות • דע כי י"י יתברך מעט מדרת הדין שלא תדקדק בכל העברות וזהו סוד ותכהנ' עיניו מראות • ומה הוא זה שאמר כי זקן יצחק • ואחר כך ותכהנה עיניו מראות • **הנני** מאיר עיניך בע"ה • דע כי יש למעלה מדת רחמים גמורה ונקראת אה"יה זקן היא המרחמת בלי תערובת דין • וכשבני אדם חוטאים מדת הדין מתוחה כנגדם • וכשעומדים לדין והשם יתברך שהוא יה"וה רואה שאם יגמור הדין תהיה כליה בכל העולמות מה הוא

(שייך לדף ס"ג) והוא כובשו מלפעול כפי חוזק דינו • (א) עקודה יד ונ"ל פירש מ"ה הקשה שהוא היד ומ"ה רפה שהיא לרגלה • בעבור תברכך נפשי והולך למאכל ומשתה לעורר על אותו הכח אשר ממנו זאת הברכה כי כל הדברים העליוני' צריכים בהתעוררות בדבר יש למטה בדוגמתם כמו שביאור פעמים • (ב) ובזמן יצחק נקרא רבקה כענין של' ויביאה יצחק האהלה שרה אמו שפי' כי הביאה אל אהלה שהוא העט' במקום שרה אמו וכן רחל שהיתה עקרת הבית ואהלו של יעקב באהלה ולאה היא סוד היובל ר"ל הבינה כי היא אם הבנים ובת אחת ושתי השפחות הם סוד נצח והוד שהם (ובפרדס כתב שהם היכלות דבריאה ע"ש) הנערות המשמשות לשכינה משפיעות לה בנכורותי' מה שמקבלים מלמעלה ולכך נקראו נקיבו' ונשארה השכינה ברוח רחל כי היא אשת יעקב שהוא קו האמצעי וגם היתה בדו פרצופין אתו ולכך ויאהב יעקב את רחל ואומר יש לי כל אבל אברהם ויצחק לא כזווג עמה כמהו בהיותם עומדים מובדלים זה לימין וזה לשמאל ולכך נתחלפה ברוח משרה לרבקה ומרבקה לרחל ושם עמדה ולכך קראה יעקב בית אל כי היתה ביתו ממש אבל אברהם קראה הר ויצחק שדה וכן באברהם נאמר וירא את המקום מרחוק וביעקב נאמר ויפגע במקום וילן שם וז"ש הרב (ג) ומשם נתקן הכל וגם נוכל לו' כי בהם תקון סוד כל האצילות כי בכלל הירכיים הזרועות והיסוד בכלל הבינה בסוד שביעית למטה שביעית למעלה כדלעיל בשער ב' בכינוי שבת ולכך תמצא בספרים רומזים לאה ביסוד ומעתה מ"ש ורבק' אוהבת את יעקב כי היא חפצה ומשתוקקת לבעלה תמיד אף בשעת הזעם לייסר בניה ברחמי' ובנחת כאם המייסרת בניה שלא כנגד רצון בעלה ולקבל ברכתו של עשו כי כוונתה לעשות מ"ה רפה ושלא יהיה לו כל הברכה הגופנית שאלמלא כן היו ישראל נעדרים מהעולם הזה לגמרי שלא יהיה להם ברכה גופנית כלל

יצחק את עשו כי ציד בפיו ומהו כי ציד בפיו אלא ראה בני יעקב נצודים בדיני גהנים וראו ונצטער וכשראה גלות אדום וראה הציד של גהינם נתון בפיו של עשו · שמח ואמר גלות מכפרת עון · וזהו קדש ישראל לה' ראשית תבואתה כל אוכליו ואשמו הנה הודעתיך כי אע"פי שמדת יצחק היא הפחד כונתה לזכות את ישראל וזהו סוד זכור לאברהם וליצחק ולישראל עבדיך כי השם יתברך וית' מזכה את ישראל בגלות עשו : והנני מבאר עוד · ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו : כלומר יצחק הוא מדת הדין והפח' ואוהב כל כנויי הדין שיורעים לצוד הרשעים לגהינם ואלמלא מדת הפחד מדיני גהינם כמה אנשים צדיקים היו חוטאים ותועלת גדולה היא מדת פחד יצחק שמפחד את האדם מדין גהינם ונזהרים מעשות עבירה וזהו סוד פחד יצחק · ועל זה נאמר אשרי אדם מפחד תמיד · וא"כ פקח עיניך וראה כמה הוא הפחד מועיל שמונע האדם מן העברה וזהו סוד אשרי אדם מפחד תמיד · וזהו שאמר מפחד תמיד כלומר אשרי אדם שרואה כמה גדולים הם עונשי דיני גהינם הנקראים פחד · כמו שאז"ל איש חרבו על ירכו מפחד בלילות מפחדה של גהינם הדומה ללילות · וכשהאדם מפחד מדיני גהינם מונע עצמו מכמה עברות · וזהו סוד אשרי אדם מפחד תמיד וסוד פח"דו בציון חטאים · וא"כ התבונן כי הפחד צורך גדול הוא לישראל להמלט מדיני גהינם · ואם אין ישראל נזהרין ואינם מפחדים לפני י"י יותר טוב הוא שיפלו בגלות עשו משיפלו בגהינם כי גלות מכפרת עון · ועל כן שמח יצחק שהוא מדת הפחד שיפלו ישראל בגלות עשו ויתכפרו עונותיהם משיפלו בגיהנם שהוא דין קשה עד מאד · ולפיכך אמר ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ואחר שהודענוך זה צריכים אנו להודיעך סוד אותם המטעמים שבקש יצחק מעשו ובא יעקב וגומר המטעמים ההם ליצחק אביו וירש ברכתו של עשו · כבר הודעתיך כי יצחק אבינו ע"ה הוא העולה התמימה ואין השכינה נפרדת ממנו אפילו שעה אחת והיאך תבא תקלה על ידו · או היאך יאהב את עשו · או היאך ירצה לברך את הרשע ולהניח את הצדיק או היאך תתקיים ברכה אחר המאכל והמשתה · והרי התפילה קודם המאכל · ואומר יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך והיאך יצחק אוכל ושותה ואחרי כן מברך את הרשע · בני אל תתפתה ברעתך ואל תקבל או נאה להאמין כי צדיק גמור כיצחק אבינו ע"ה יהיה נכשל בדבר קטן · אבל כל מעשיו פלס ומאזני משפט ליה"וה יתברך · דע כי בראות יצחק אבינו ע"ה כי שני עולמות הם העולם הזה והעולם הבא וראה את ישראל דחופין ומצטערין בעולם הזה וראה מדתו שהיא מדת הדין מתוחה על ישראל נצטער ואמר מה יעשו בני בידי הגוים משבעים אומות והיאך יתנהגו בינירהם בגלותם אמר מוטב שאתן לעשו בני ברכת העולם הזה הבא ע"י מאכל ומשתה כדי שימשול על ישראל מאחר שיחטאו ישראל יפלו בגלות · יותר טוב היא שיפלו בגלות עשו אחיהם משיפלו בגלות אחרים נכרים שהם שבעים אומות · ואמר יצחק מאחר שא"א שלא תגבה מדת הדין החוב שלה מישראל · יותר טוב הוא שתגבה החוב ע"י אחיהם משיגבה אותו ע"י נכרי · וזהו סוד לא תתעב אדומי כי אחיך הוא · ולפיכך אהב יצחק את עשו מפני שהוא תקון יעקב שלא יפלו בניו בגיהנם · וכשראה שנפלטו בני יעקב מגיהנם והם נצודים בגלות עשו · שמח · וזהו סוד כי ציד בפיו · ולפי שהענין כך אמר יצחק אין עשו ראוי לירש ברכה עליונה שכלית · אבל הוא יורש ברכה תחתונה גופנית · ראוי לברכו על דבר גופני שהיא דבר שהגוף נהנה בו · וזהו המאכל והמשתה · ולפיכך אמר יצחק לעשו ועשה לי מטעמים

ואכלה

ללכת כי אם ברשות מדת אברהם ומצותו והסכמתו • וזהו סוד אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ולא אמר ואלהי יצחק כמו שאמר ואלהי יעקב כדי שלא תחלוק למדת יצחק גדולה וכדי שתהיה מדת פחד יצחק תחת חסד אברהם • וזהו סוד וילכו שניהם יחדיו שאין רשות יצחק ללכת עד שמדת אברהם מלמדם זכות שאלמלא כך היתה מדת יצחק מחרבת העולם וזהו סוד והאלהים נסה את אברהם • ותדע לך • כי אברהם עקד את יצחק כדי שתהיה מדת יצחק (עיין גם דף ס"ד ע"ב) (א) עקודה יד ורגל וכבושה תחת מדת אברהם ועתה אודיעך כיצד חסד אברהם מלמד זכות והוא גד'ול והוא רב חסד • כשהאדם עומד לדין ושוקלים עונותיו אזי מוציא חסד אברהם רגלו הקוק בו שם א"ל וא"ל מעביר ראשון מן העונות שעלו בשקל בסוד א"ל רחום וחנון ואינה מונה זולתי מג' ואילך וזהו הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר • ואע"פ ששוקלי' העונות ממתיני' לו במדת ארך אפים • ובסוף גמר דין אם נמצאו עונותיו וזכיותיו שקולים זה כנגד זה • חסד אברהם מכריע את השקל לצד הזכיות• וזהו סוד רב חסד אם יכול אברהם להצילו • ואם לאו יקוב הדין את ההר • אזי מדת יעקב שהוא כ"ר בין אברהם ובין יצחק פוסק גמור דין ואומר חייב • וכשמדת יעקב שהיא סוד יה"וה אומר חייב אזי כתיב בסוף פסוק ואמת הוא סוד גמר דין של מדה שלישית שהוא סוד יה"וה שהוא סוד יעקב • שהוא סוד אמת • כאמרו תתן אמת ליעקב שזהו סוד ואמת שזהו סוד משפטי יה"וה אמת • באה לפסוק פסקה ואינה מוצאה זכות כלל בנדון • אזי מסתלקות שתי המדות שהם מדת אברהם ומדת יעקב שהם א"ל יה"וה • ונשאר הדין לגמור ביד אלה"ים כאמרו וילך יה"וה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו וכתיב ויהי בשחת אלהים את ערי הככר • וזהו סוד כי המשפט לאלהים. כלומר פסק הדין ביד אלהים נמסר להשלימו• וזהו סוד פחד יצחק שהכל מתפחדין ממדה זו וזהו שאמר סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי • נמצאת למד סוף פסוק אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת• כי כל הכנויין של הפסוק מן אל רחום וחנון ואילך כלם כנוין של א"ל זולתי מלה האחרונה שהיא ואמת שהיא סוד כנוי שם יה"וה שהיא מדת יעקב שנקרא' אמת לפי שהיא פוסקת הדין וזהו סוד תתן אמת ליעקב וסוד משפטי יה"וה אמת וסוד ברוך דיין האמת • ואחר שהודענוך אלה העקרים הגדולים בענין מדת א"ל ומקצת הכינויין של מדה זו יש לנו לחזור ולהודיעך סוד מדת שם אלהים שהיא מדת הפחד והדין שהיא מדת יצחק ואע"פי שפי' בכאן הרבה ממדת הפחד בכלל מדת אברהם אע"פ כן יש לנו לחזור ולבאר סוד מדת אלה"ים שהוא מדת יצחק בפני עצמה והשם למען רחמיו הרבים וחסדיו יורנו דרך האמת **כנויים** של אלהים העומדים לצד שמאל והם המלמדים והמזכירים חובתן של בריות הם הנקראים כנויי הדין וזו היא שורש יצחק ע"ה שזו היא המדה שגומרת הדין על בריותיו • וצריכים אנו להודיעך העקר הגדול הזה • כבר הודענוך כי מדת אברהם היא המלמד' זכות על הבריות ומדת יצחק היא המלמדת חובה • וכן תמצא ביצחק כתוב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו • וכי צדיק גדול ביצחק אבינו ע"ה שאין השכינה נפרדת ממנו אפילו שעה אחת יהיה אוהב לרשע גמור כמו עשו • והיאך אפשר : אלא סוד גדול מסודות התורה הוא : דע כי יצחק אבינו ע"ה היה צופה כל העתיד לבא וצפה וראה כי בני יעקב יהא חוטאין ומכעיסין לפני י"יתברך וירשו דיני גהינם • וכשרואה יצחק ישראל בגלות עשו שמח ואמר גלות מכפרת עון ואמר כן אני אוהב מאד כל הצרות של עשו ללמד על ישראל חובה כדי לגמור עליהם הדין בגלות בעולם הזה וזהו ויאהב

(א) כי אל עליון הוא הגומל חסדים טובים ומדת חסד הוא של אברהם כמו שכתוב חס"ד לאברהם

ואחר שהודעתיך אלו העקרים הגדולים היאך הכנויין של א"ל הם מלמדים זכות על בני עולם והם מדת אברהם אבינו ע"ה יש לנו להודיעך כי כל הכנויין של חס"ד שהם חקוקים ברגל א"ל כולם משוכים מן מדת החסד הנקראת מים העליונים כי שם אל מושל על המים והסוד א"ל הכבוד הרעים ה' על מים רבים · ולפיכך תדע כי אברהם אבינו ע"ה בקש המים האלו וזהו סוד הבארים של אברהם אבינו ע"ה ובמים העליונים בנה אברהם אבינו ע"ה (ב) שבעים ושתים גשרים שבהם עברו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם · וזהו סוד וי"סע וי"בא וי"ט שסימן כל פסוק מאלו ע"ב אותיות שיוצאים מהם ע"ב שמות שזהו חס"ד אברהם וסוד חס"ד הוא ע"ב ולפי שהמים הם תחת דגל אברהם עשה אברהם בהם ע"ב גשרים · ובתוך אלו הגשרים נארגין הכנויין שהם כלם של חס"ד וחקוק ברגלם א"ל שזהו סוד דגל אברהם שנאמר בו ברוך אברם לאל עליון · וכתיב המקרה במים עליותיו · עליותיו שם אל עליון ששם עלי"ון הו"א עולה על שם אלה"ים כמו שאמרנו למעלה כי אל גדול יה"וה ומלך על כל אלה"ים באמ' כי א"ל הוא שם גדול על שם אלה"ים כי זהו סוד רב חס"ד (ג) רב חסד בודאי · וזהו סוד והאלהים נסה את אברהם ששם אלהים נתן הנס שלו ביד אברהם שמדתו א"ל · וזהו סוד ויקח בידו את האש ואת המאכלת שאלמלא לקח אברהם בידו כחותיו של יצחק שהם האש והמאכלת אין כל בריה יכולה לעמוד לפני פחד יצחק וזהו סוד ורב חסד של מדת אברהם שגרע מדת פחד יצחק ולקח בידו האש והמאכלת ולפ"יכך נקראת מדת אברהם גדולה מפני שהיא גדולה סגבו"רה וזהו סוד שאמר לאברהם ואגדלה שמך · וזהו סוד כי א"ל גדול יה"וה ומלך גדול על כל אלהים · ולפיכך אין דגלו של יצחק יוצא עד שגומר דגל אברהם ללמד זכות וזהו סוד וילך יי' כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו · מה כתיב בתריה ויהי בשחת אלהים את ערי הככר · ואע"פי שהיה אלהים משחית כשזכר את אברהם שהוא סוד מדת אל הציל את לוט וזהו שכתוב ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה · ממש בא מצע ההפכה הצילו · והטעם לפי שאברהם לקח בידו את האש ואת המאכלת · ולפי' אברהם מציל פעמים רבות אע"פי שנגמר הדין למיתה כי זהו סוד ורב חסד וזהו סוד רחום וחנון של מדות הכנויין של אברהם · ואחר שלקח אברהם ברשותו את האש ואת המאכלת שהם כלי מלחמתו של יצחק שהוא מדת אלה"ים אין דגלו של אלהים יוצא לגמור את העונש שגזר הדין עד שגומר אברהם ללמד זכות על אותו הנדון וכשלא מצא לו זכות מתאספת מדת אברהם ואז גומר אלה"ים שהוא מדת יצחק את העונש ואת הדין כמו שאמר ואברהם שב למקומו · ואח"כ ויהי בשחת אלהים את ערי הככר · ודע כי מאחר שלקח אברהם בידו האש והמאכלת עד שאברהם מסכים בדין אין אלהים יכול לפעול או לענוש · וזהו סוד שאמר ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו · וילכו שניהם יחדו בודאי · שאין מדת יצחק יכולה

ללכת

(א) כי אל עליון הוא הגומל חסדים טובי' פי' כי אל עליון שהוא חסד עליון והרחמים הגדולים גומל ומשפיע חסדים טובים וברכה וכח לחסד אברהם ללמוד זכות ולכוף כל בעלי דינין הקשי' כדלעיל בביאור שם אל ה' ובביאור סוד אות ראשון של שם ולקמן בסוף כנוי אלהים ועל זה נקראת החסד ג"כ אל עליון כאשר יתבא' במקומו בתחלת שע"ז: (ב) ע"ב גשרים הם ע"ב שמות היוצאים מאלו הג' שמות כמבואר בתחלת שער ה': (ג) רב חסד עולמי כי הוא רב וגדול על מ"ה

ומלבד ב"ד של שבעים ואחד (ז) יש עוד שם ג' בתי דינים של עשרים ושלשה במקומות שבהן נדונין בני העולם · אבל יש הפרש בין ב"ד זה לב"ד זה כי במקומות ידועים דנין מות וחיים ובמקומו' ידועים דנין עושר ועני ועדיין תשמע בע"ה כל הדברים האלה על מתכונתם שאין דנין למעלה בב"ד כל הדינין כלם אלא מקומות יש למעלה מיוחדים שבהם דנין דינין ידועים · ובע"ה עוד נודיעך סוד המקומות שדנין בהם הב"ד ומהיכן יוצאים השליחות ופסקי הדינין בידיהם ומגיעים לצבא השמים התחתונים שבהם השמש והירח והככבים עם צבא המזלות והיאך אלו ואלו גומרים הדין על הבריות כפי מה שנגזר הדין בב"ד של מעלה ואין בכלם מי שיוכל לשנות דבר מכל מה שפסק השם הגדול יה"וה ית' (ב) וזהו סוד אף אורח משפטיך יה'וה קוינך · ואחר שהודעניך זה יש לנו לחזור ולהודיעך סוד אלו הכנויים של א"ל העומדים לימין מאיזה דבר הם נמשכי' וכן סוד הכנויים של אלהים העומדים לשמאל מאיזה צד הם נמשכים · וכן הכנויי" העומדים באמצע הסמוכים לשם יה"וה ית' והשם יורנו דרך האמת **כנוים** של אל העומדים לצד ימין שהם מהפכים בזכות הבריות הם הנקראים כנויי החסד וזו היא המדה שירש אברהם אבינו ע"ה למעלה שזו היא מדת חסד וזכות הבריות והסוד רומז בפסוק ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע אולי יש חמשי' צדיקים וכו' כי כל הכנויים שהם מדתי של אברהם מהפכים בזכות אברה' כעניין שעשה אברהם אבינו שאמר אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה · ויאמר לא אשחית · חוזרים כנוי החסד ואומרים זכות אולי ימצאון שם ארבעים עוד מוסיפים ללמד זכות עד שמגיעים לסוף כל מדת החסד שהם עשרה כנויים אולי ימצאון שם עשרה · ואם ח"ו אין שם כדי מעוט הטענה שהיא טענה אחת לכל אחד מעשרה כנויין של חסד · אז הדבר נענש וגומרים הדין כמו שגמרו הדין בסדום ועמורה כך גומרים כל הדינים למיניהם ואז חוזרים כל הכנויין מלמדי זכות למקומם · והשם מסתלק מן הדינין והכנויין הנקראים אלהים גומרים הפסק דין · וזהו סוד וילך יה"וה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו · ואז השם השלישי שהוא אלה"ים גומר הדין וזהו ויהי בשחת אלהים את ערי הככר · בשחת אלה"ים אלה"ים הוא הגומר את הדין שהרי מדת אל שהיא לאברהם ומדת יה'וה חזרו שתיהן למקומן ונשאר אלהים לגמור את הדין · ואם תשאל · הרי כתיב ויה"וה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש והרי כתיב יה"וה בזה המקום והרי הוא גומר את הדין · דע כי כל מקום שתמצא כתיב בתורה ויה"וה הוא ובית דינו והוא פוסק הדין ובית דינו שהוא אלהים גומר הדין וז"ש בסוף ויהי בשח' אלהים את ערי הככר ואחר שהודענוך זה התבונן כי לא לחנם נכתבה פרשה זו בתור' אלא ללמד להודיע משפט סדום ועמורה ובאה לרמוז על כל הדיני' שגוזרים בעולם בב"ד של מעל' כי אברה' וכנויו שהם א"ל עם כנויו עומדי' שם תמיד ומלמדים זכות על באי העולם ואחר שגומרי' תמיד ללמד זכות חוזרים למקומם · ושמור עקר זה תמיד לכל מקום בתורה וזהו שאמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם מדת החסד מסורה לאברהם ללמד זכות על כל הבריות · וכבר הודענוך כי צורת דגל מדת החסד נקראת א"ל · ויש לך לדעת כי אברהם ירש מדת א"ל כאמרו ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יה"וה אל עולם · וכתיב ברוך אברם לא"ל עליון · וכבר ידעת

כי אל

(א) ועדיין תשמע כל הדברים על בורין וסוד המקומות שדנין בהם כי כל הענין הסוד שבעה ההיכלות שהם למטה מהספירות שבהם השמים והגלוחים ובתי דינין עומדין בבית הספירות שלמעלה מהם כמו שביארנו פעמים

(ב) וזהו סוד אף אורח פירש על הסדר ודרך מדה למדה כאשר ביאור

כי אל

אל ימין	אלו ט׳ כנפיו	יהוה אמצע	אלו ט׳ כנפיו	אלהים שמאל
גדול		נורא		אדיר
רחום		נושא עון		שופט
חנון		עובר על פשע		דיין
חסין		אמת		חזק
ארך אפים		מרום		כביר כח
רב חסד		רם		איש מלחמה
קדוש		נוצר חסד		גבור
חסיד		שוכן עד		פוקד עון
סולח		קדוש (עיין לקמן דף ס"ח)		משלם גמול

התבונן ותמצא סוד אלו הג׳ שמות כל אחד מהם נושא תשעה כנויין אל נושא ט׳כנויין ועמ׳ י׳וכן יה"וה וכן אלהים הנה תמצא בכאן סוד שלשי׳ שנה שאמרנו למעל׳ שהם רומזי׳ בסוד מרכבות יחזקאל כאמרו ויהי בשלשים שנה · ובאלו נגמר כל דין שדנין בב"ד הגדול של שבעים ואחד למעלה · ובשאר בתי דינים ג"כ של מטה באלו שלשים עניינים דנין · ומה שתצטרך לדעת כי בסוד סדר זה כתוב ראיתי את יה"וה יושב על כסאו וכל צבא השמים עומדים עליו · צבא השמים הנזכרים הנה הם סוד שני השמות הנקראים שמים והם סוד א"ל אלה"ים· ומהם נקרא ה׳ השמים רוכב שמים· ואומר היושבי בשמים· ועל זה נאמר ואתה תשמע השמים מכון שבתך · לא אמר אתה תשמע מן השמים · אלא אתה תשמע השמים · השמים ממש שהן א"ל אלה"ים· וצבא של אל ושל אלהים עומד עליו מימינו ומשמאלו כמו שכתבנו בלוח זה שעברנו· שאלו הכנויין של א"ל טוענין ומהפכין לזכות וזהו (ד) סוד מימינו אש דת למו ואלו הכנויין של אלהים מלמדין חובה וזהו סוד משמאלו · וז"ש ז"ל וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו · מימינים לזכות ומשמיאלים לחובה · ואחר שטוענין טענותם אלו שתי הכתות של ימין ושמאל · דנין את הנתבע בב"ד של ע"א במקום שהוא מכוון בין השם הגדול יה"וה ובין השם הנקרא אלוהים ובין אילו ב׳ שמות (ה) מוכנת למעלה לשכת הגזית במקום שדנין את כל העולם ואחר שטוענין אלו של ימין ושל שמאל מסכימים השם הגדול העומד באמצע שהוא שם יה"וה יתברך לגמור את הדין אם לחיים אם למות אם לטוב אם לרע · (ו) ואז גוזרין ופוסקים את הדין · ואז הצד הנקרא אלה"ים גומר אותו הפסק דין · ושם עומדים העדים והשופטים והשוטרים · וכשרוצים לקיים הגזר דין שולחין הכתב ביד המלאכים הנקראים שוטרים לב"ד של מטה הנקרא אד"ני · ואז נגמר הדין בעולם התחתון· ומה שתצטרך לדעת כי המקום שבו דנין הוא בין יה"וה ובין אלהים ורוב אותו המקום בחלקו של אלהים

ומלבד

ה׳ כ"ג וכנגדם סנהדרין קטנ׳ שהיו יושבי׳ לפני סנהדרין גדולה ג"פ כ"ג וכן הוא לפני׳ כמ"ש בכיכוי ב"ד שלמעלה ועדיין

שער ה

שהודענוך אלו הכללים הגדולים בסוד שם י"הוה ית' מסוד שמות הקדש שאינן נמחקים ובסוד הכנויים הנמחקים ויש לנו לחזור ולהודיעך סוד אלו הל' שנויין שבהם יי' ית' מנהיג הבריות כפי הדין הראוי ולבאר לך כל אחד מהל' שנה לאיזה צד הוא נוטה · או מה היא מדת כל שם או כנוי מהם או כיצד השמות דבקים בשם י"הוה ית' וכיצד הכנויין הנמחקים אדוקי' בשמות הקדש שאינם נמחקי' · וסי' דגל מחנה יהוד"ה וכתיב וצבאו ופקודיהם · תמצא דגל (א) ותמצא מחנה · ותמצא צבאותם · כך שם י"הוה ית' הוא העקר · ושאר שמות הקדש הם צורת דגלים · ושאר הכנויי הם סוד צבאותיה' · וא"כ הוא פקח עיניך וראה מה שהקדמנו להודיעך בשער זה בענין שמו הגדול ית' ובענין שאר שמות הקדש והכנויין ואחר שהודענוך זה יש לנו להכנס בבאור סוד אלו הג' שמות שהם **אל אלהים יהוה** היאך הכנויי' נאחזי' בהם והיאך שם י"הוה ית' מתלבש בכלן או במקצתן ומה היא הפעולה הפועל בכל מלבוש ומלביש · ואחר שתדע זה תבין כי שם י"הוה ית' הוא התל שהכל צופין לו וכל הפרטי' תלויים בכללו וכל השמו' והכנויין תלויין בשם י"הוה ית' ומה שתצטרך לדעת כי ג' שמות הם מלמעלה למטה · אהי"ה למעלה · אד"ני למטה י"הוה באמצע · וכמו כן הן ג' שמות מן הצדדין אל מימין אלהים משמאל · י"הוה באמצע · הלא תראה שם י"הוה ית' באמצע מכוין לכל הצדדים · ולפי' יש לך להתבונן כי בו הכל תלוי והוא הנושא את הכל ית' וית' לעד ולנצח · וצריכים אנו לעורר על עקר גדול בפסוק אחד כי הנה י"הוה יוצא ממקומו · ואחז"ל יוצא ממדת רחמים ובא לו למדת הדין · וכי איזה מקו' יש לו והכתי' מי מדד בשעלו מים · ושמים בזרת תכן וכל בשליש עפר הארץ ושקל בפלס הרים · וכבר אח"זל הוא מקומו של עולם אין עולמו מקומו · וכתיב הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך · וכי איזה הוא מקומו · והיאך אמר כי הנה י"הוה יוצא ממקומו אלא פי' הפסוק כך הוא כי הנה י"הוה יוצא ממקומו שהוא אהי"ה והוא מדת הרחמים הגמורה ובא לו למדת הדין שהוא אדנ"י · וכשתבין זה · תבין סוד מערכות השם מלמעלה למטה ותדע כי מקומו של י"הוה ית' הוא א"היה ואז יתישב לך הפסוק ומה שדרשו בו ז"ל שאמרו יוצא ממקומו · יוצא ממדת הרחמים ובא לו למדת הדין · ובדרך זה תבין זה הפסוק מן הצד יוצא ממקומו · יוצא ממדה שחקוק בדגלה א"ל שהיא אות הרחמים ובא למדה שחקוק בדגלה אלהים שהוא אות הדין כמו שכתוב איש על דגלו באותות · **ואחר** שתבין היאך שם י"הוה ית' אמצעי ממעלה כי כל שמותיו וכנוייו מתאחזין בו מסביב וכלן אדוקים בו · ומה שראוי לך להתבונן כי כל השמות והכנויין מלבד א"היה יה' אינן עולין משכנו (ב) ומעלה · ואם שם א"ל הוא מכונה על הרחמים בשם אהי"ה הוא (ג) כדמיון צורת הדגל · אבל תצטרך לדעת כי כל הכנויין כלם עקרם במלבוש המדות שעדיין נבאר אותם בע"ה · והנני מסרר לך כל סדר הכנויין התלויין בסדר אלו השלשה שמות שהן א"ל אלהי"ם י"הוה בסדר זה ·

אל

(א) ותמצא מחנה כ"ל אשר שם השם הוא חונה על דגלו ויוצא ממקומו הראשון כמבואר בפנים ויהודה על שם המיוחד שהכל תלוי בו כי בו הכל תלוים והוא הנושא את הכל פירש בדמיון הנקוד' שבאמצע העגולה שכל הקוים היוצאים אל עגול המקיף ממנה הם נמשכים ועליה נשואים (ב) משכנו ולמעלה פי' מזרועות עולם ולמעלה שהם נקראים שכינו בסוד צורת הזכרי' · (ג) בדמיון צורת הדגל פי' כי כן חקוק בדגלו לאות הרחמים שעדיין תראה אותו בעז"ה היינו כמו שמבאר והולך בארוכה לקמן (ד) וזהו מימינו אש פירש אש היא מקטרגים · (ה) מוכנת למעלה לשכת הגזית וכנגדה היתה מכוונת לשכת הגזית של מטה כי כל מה שהיה בב"ה של מטה היה מכוון כנגד ב"ה שלמעלה ולפני' בשער ו' ג"כ זה הענין · (ו) ואז נגמר הדין לעולם התחתון פי' למעלה בתחילת השער בביאור שם י"הוה בנאותי (ז) יש עוד ג' כתי דינין ·

אל

אחר הוא · ונמצאת למד כי שמות הקדש שהם א"ל אלהים וכיוצא בם הם סוד הדגלים ששם י"הוה מתלבש ומזדיין בהם ומתפאר ולפיכך שמות הקדש אינם נמחקים · וכמו ששמו' הקדש אינם נמחקי' כך השרים התלויין בהם באור המרכבה העליונה אינן נאבדים · אבל שאר הכנויין הנמחקין כגון רחום וחנון ארך אפים וכיוצא בהם הם כלם כדמיון החיילות של השרים והסגנים ואינם כקדושת שמות הקדש (א) ולפיכך הם נמחקים שהם מלבושי המלבושי'. ואם תאמר מאחר ששמות הקדש הם כדמיון מלבושים ג"כ וכשהשם מתלב' בהם הוא נסתר ונעלם מישראל · א"כ מדוע אינם נמחקים שהרי זו היא טובתם של ישראל וגדולות השם כאמרה פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה · דע כי א"עפ שאנו אומרים ששמו' הקדש השם מתלבש בהם ומתכסה · יש לדבר שתי פנים אם שם י"הוה ית' מתלבש בהם לבדו בהתרחקו מכנסת ישראל · זו הרעה · והגלות · והצרה הגדולה שזו היא הסבה בהפסיק הקליפות בין ישראל לאביהן שבשמים · אבל אם שם י"הוה ית' בחר בישראל ובירושלם ויתיחד עם כנסת ישראל ואין זר אתם בבית וכל אותם שמות הקדש והכנויין חופפין סביבות' · והשרים מבחוץ ושם יהוה ית' וכנסת ישראל מבפני' · זו המעלה הגדולה והגבורה והתפארת · ובכל ענין תבין כי יי' ית' מפשיט אותן הבגדים כדי להתאחד עם כנסת ישראל אבל אינו מאבד אות' המלבושי' מן העולם (ב) שצורך גדול הם אותן המלבושי' להשתמש בהן כאמרו ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה ולפי' אינן נמחקים · והסוד ובא אהרן אל אהל' מועד (ג) ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם · וכשהשם ית' פושט אותם המלבושים מניחם במקומם לפי ששרי האומות מתאחדים בהם · ושרי האומות צורך גדול' הם לשמוש המרכבה · ולפי' שמות הקדש אינם נמחקי' · אבל הכנויים הנמחקים כגון רחום וחנון וכיוצא בהם הרי הם כדמיון שבעי' אומות עתידים להמחק מאותה האמונה שהם מאמינים וכלם יתאחדו באמונת ישראל כמו שפיר' · ולא משאר (כ"יש זר) אומה כופרת או מורדת בשם כאמרו כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י"הוה ולעבדו שכם אחד · ולפי דרך זה תמצא כי שמות הקדש ששבעי' שרים מתאחזים בהן אינן נמחקי' אבל שאר הכנויין ששבעים אומות מתאחזים בהם נמחקי' שהרי אמונת שבעים אומות היא עתידה להמחק · ועל דרך זה התבונן סודות עמוקים ועניינים נעלמים בענין שמות הקדש והכנויין ואז תראה דברי אלהים חיים נראים לעין · **ואחר**

שהורענוך

אפילה וכאשר היא מוכרחת להאיר פניה לכחות החיצונות בעון בניה הרי זה כי פגם וחסרון לה כאשר ביארנו פעמים · לפי' (א) הם עתידים למחק מאומתם כדלקמן ואם תקשה ותאמר היאך יומחקו השמות לטעם זה ולא יפחת מתשמיש קדוש' יש להשיב כי עיקר הכינויי הם על שמות הפעולו' הבאות לעולם הנפסד כגון רחום וחנון ודומיהם וכשהפעולה נפסדת עבר הכינוי ג"כ אבל השמות שאינם נמחקי' הם מורו' על עצמות ית' וספירותיו הקדושות או יש לומר כי בזה הראה ההבדל הגדול שבין דגליו ומחנותיו לעצמותו ית' זו היא המעלה הגדולה כי ברוב עם הדרת מלך כדלעיל : כי (ב) צורך גדול הם להשתמש בהם כי עולם כמנהגו נוהג להיות עליון ותחתון ואמצעית ואין בין ימות המשיח לעה"ז אלא שעבוד מלכות בלבד לכך אמר בסיום ושרי אומות צורך גדול הם לשמוש המרכב' כדי שיהיה עולם העליון על מעמדו וקיומו וממנו ישתלשל גם התחתון לעמוד על קיומו כמו שביארנו פעמים דהא בהא תליא וא"כ צריך שיעמוד כולו או שיברא השם בריאה חדשה וזה לא יהיה בזמן המשיח ולא מצינו כתוב מן הכתובי' שיורה זה רק יורה על ביטול אומה ולא ביטול עולם כי לא יהיה זה עד האלף השביעי שהוא השבת הגדול ע"הב שתשבו' הארץ שבתותיה ושבתו ההווי' כול' יהי כבוד יי' לעולם · (ג) ופשט את בגדי הבד פי' בגדי הוא קו האמצעי

ותמנא

שער ה

מתמצית כנסת ישראל • וזהו סוד ועפר רגליך ילחכי • ואז יהיו כל השרי׳ משועבדים לישראל
זכלם יקבלו פרנסה ע״י ישראל (א) וזהו סוד יחזיקו עשרה אנשים בכנף איש יהודי לאמר נלכה
עמכם כי שמענו אלהים עמכם • נמצאת א״כ למד כי בהתאחד השם ית׳ עם כנסת ישראל
ויתאחדו זה בזה • אז כל השרים העליונים יהיו כלם נעשים אגודה אחת לעבוד את השם
ית׳ ולשמש את כנסת ישראל • לפי שממנה תבא להם הפרנסה • וכמו שתהיה חפצם ורצונם
ותשוקתם של שבעים שרים למעלה לשמש את כנסת ישראל • כך תהיה תשוקת שבעים אומות
שלהם לשמש את ישראל למטה ולהדבק בהם ויהיו כלם עובדים את השם • וזהו סוד כי אז
אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י״הוה ולעבדו שכם אחד • וזהו סוד לכו ונעלה
אל הר י״הוה ואל בית אלהי יעקב כי מציון תצא תורה ודבר י״הוה מירושלם • המבין סוד
שני דברים הללו שאמר בסוף הפסוק כי מציון תצא תורה ודבר י״הוה מירושלם • יבין כל מה
שאמרנו • ויבין וידע שלא ימשך שום ברכה ולא טובה משו׳ צד בעולם לא׳ מן השרים ולאומות
כי אם ע״י ציון וירושלם ולפי שיבא לכלם ברכה ושפע ע״י ציון וירושלם ישתוקקו כל השרים
וכל האומות לעבדם לפי שמהם תבא להם הפרנסה וזהו כי מציון תצא תורה ודבר י״הוה
מירושלם • וזהו סוד הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גבירתה כן
עינינו אל יי׳ אלהינו עד שיחננו • וכשתבין זה תבין מה שאמרו הנביאים והיה יי׳ למלך על
הארץ • אימתי ביום ההוא יהיה יי׳ אחד ושמו אחד בזמן שיתיחד השם עם כנסת ישראל ואז
תהיה אמונת כל האומות על שם י״הוה ית׳ ומתוך רוב חפצם להדבק בשם י״הוה ית׳ יעבדו את
ישראל • וזהו שתקנו בתפילות ר״ה ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וכו׳ התבונן
היאך הזכירו ציון וירושלם • עוד אמרו למעלה ובכן תן פחדך יי׳ אלהינו על כל מעשיך ויראוך
כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים ויעשו כלם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם •
הלא תראה היאך רמזו בכאן סוד כל מה שפי׳ • א״כ דע והבן כי השם ית׳ עתיד להסיר כל
הכנויין בבאו לקבל את כנסת ישראל בהיותו מתאחד עמה אז יהיו כל הכנויים משמשי׳ את
השם והאומות מבחוץ ושם י״הוה ית׳ וכנסת ישראל עומדים מבפנים שמחים ושקטים ואז
ישפיעו שבע צנורות משבע ספירות בכנסת ישראל • וזהו סוד והיה אור הלבנה כאור החמ׳
ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבוש י״הוה את שבר עמו ומחץ מכתו
ירפא (ב) וכשתבין סוד שבעתים שאמר בפסוק זה תבין סוד חמשי׳ שערי בינה שיתפתחו ויהיה
היובל נוהגת והגאולה והחירות מצויין לישראל • ואז יריקו כל הצנורות ברכה על כנסת
ישראל ויתרחקו כל אותן הקליפות הרעות והטמאות מכנסת ישראל • וזהו סוד ביום חבוש
יי׳ את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא הוא מחץ סמאל הרשע שהטיל זוהמא במקדש • (ג) והוא ענין
פגימתה של לבנה ולפי׳ הזכיר רפואת המכה בסוף הפסוק בו סוד הלבנה • נמצאת למד מכל
הכללים האלו כי השם הגדול שם י״הוה ית׳ הוא לבדו העקר והשרש ושאר כל השמות והכנויין
כלם מתאחזים בו מכאן ומכאן • וא״עפ ששם אה״יה הוא המקור לשם יהוה ית׳ מ״מ הכל דבר
אחר

במרכבה וכבוד ליי׳ כי ברוב עם הדרת מלך והם עדות לגודל מלכותו כמו שפי׳ למעלה ׃ (א) וזהו סוד יחזיקו
עשרה אנשים כ״ל ברמז על י״ מדריגותם בכוחות הטומאה ׃ (א) וכשתבין סוד שבעתיים שאמ״ בפסוק זה וכו״ פי׳
שהם שבע פעמים שבעה שהם מ״ט עד שער הנ׳ שהוא עיקר הבינה ׃ (ג) והוא ענין פגימתה של לבנה פירש הפגם
שהטיל סמאל בזמן הגלות בעטר״ שנקרא לבנה ע״ש שהיא פעמים מליאה ופעמים

קבילה

ואחר שהודעניך אלה העקרים הגדולים נחזור לכונתנו ונאמר . דע כי כל ע' השרים הם דבקים בשמות הקדש שאינן נמחקים מלבד סוד אהי"ה יהו"ה יה' . שאין להם חלק באלו השלשה כמו שנודיעך בע"ה אבל כל השבעי' שרים אדוקים בשאר שמות הקדש והכנויין בשמו' הקדש כגון א"ל אלהים . ולפיכך היאך אפשר לעתיד לבא כשישפוט השם כל המלבושי' והכנויין שיאבדו הע' שרים זה א"א שהרי הע' שרים צורך גדול הם במרכבה וכבוד גדול הם לשם . **הנני** מאיר עיניך בע"ה בסוד סתום חתום . דע כי לעתיד לבא בבא שם יה"וה ית' לגאול את ישראל ולקבל כנסת ישראל בזרועותיו יפשיט כל המלבושים וכל הכנויים ואז יקבל אליו כנסת ישראל. וכשיקבל כנסת ישראל ויתאחדו כאחד אזי יחזור וילבש כל המלבושים וכל הכנויים על שניהם עליו ועל כנסת ישראל והם כאחד מבפנים כדבר אחד שאינו נפרד זה מזה וכל שאר המלבושי' והכנויי' חופפין על שניהם מבחוץ כדמיון השמשים העוברים את ארוניהם . וזהו סוד ופרשת כנפיך על אמתך כי גואל אתה כלו' בשעה שתפרוש כנפיך ומלבושך על כנסת ישראל בשעת הגאולה וכל השרים חופפין מבחוץ אזי יקיים מקרא שכתוב והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד . ואז יתיחד השם עם ישראל לבד וכל שאר השרים והאומות יעמדו כלם מבחוץ משמשי' ועומדים והשם הגדול י"הוה ית' דבק עם כנסת ישראל לעולם . וזהו וארשתיך לי לעולם : ולא יהיה עוד פירוד והבדל אלא יי' בעצמו מאיר את כנסת ישראל ושניהם כשני חושקים אינם נפרדים זה מזה וזהו סוד והיה לך לאור עולם ואלהי"ך לתפארת"ך ושם י"הוה ית' הוא בעצמו יהיה כחומה סביב לכנסת ישראל שלא יכנסו עוד ביניהם אותם הקליפות הקשות . וזהו סוד ואני א"היה לה נאם י"הוה חומת אש סביב ולכבוד אהי"ה בתוכה . ואז יעמדו כל השרים העליונים מבחוץ עומדים ומשמשים לשם י"הוה ית' ולכנסת ישראל וכל האומות של ע' שרים שהם בארץ כלם ישמשו ג"כ את ישראל וזהו סוד והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו ומהו עפר רגליך ילחכו . סוד מסורות האמונ' הוא . דע כי כל הברכה היתה באה תחילה מאת י"הוה ית' אל כנסת ישראל ומכנסת ישראל היתה באה לישראל וע"י ישראל היו מתברכין ומתפרנסין כל ע' האומו' למטה שנ' ונברכו בך כל משפחות האדמה וכשחטאו ישראל נשתברו הצנורות וירשו אומות העולם הברכה שהיתה באה לישראל ואותו השפע הנמשך מאותן הצנורות כמו שאמר תחת עבד כי ימלוך לפי שנכנסו אותן הקליפות הקשות בין השם ובין ישראל . אבל בשוב ה' את שבות ציון ויתיחדו השם וישראל ויוסרו כל האמצעיים מביניהם אז לא יקבל אחד מכל שרי האומות לא שפע ולא ברכה ולא טובה זולתי ע"י כנסת ישראל שהיא מתגבר' על כלן ומושלת על כלם והיא נותנת להם פרנסת . וכל השרים והאומות תהיה פרנסתם באותו הנשאר בסוף כל המדרגות האחרונות מתמצית

סערת ה' חימה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחיל. וממונים לנסותם את הצדיקים להתנהג בהן היסורין ומצערין אותן כדי לזכותם וזהו ויען ה' את איוב מן הסערה כלומר ענהו לדבר עיוו ע"י אמצעיות כח המלאכים הממונים על רוח סערה אשר על ידה נתנס' והם היו השטן והמקטרג וכן באליהו אח'שעברו עליו כמה צרו' ונסיונו' והיה בורח והולך למערה כמו שאמר ויבקשו את נפשי לקחתה נתגלה לו מראה הנבואה כנגד ג' כתות מקטרגים שנתנסה בו הנקראים רוח סערה רעש ואש ועמד בכולן כענין שנ' והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים וגו' ולא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' ותרגום יונתן בן עוזיאל והא ה' מתגלי ומשרית מלאכי' רוחין מפרקין טוריא ומתברין כפיא וכו' הרי למדך כי יש מלאכי' נקראי' רוח סערה ורעש ואש כמו שפירש' והלא הם נורך

הרי קליפה שנייה · ואש מתלקחת הרי קליפה שלישית · ונוגה לו סביב · הרי קליפה רביעית הדקה שאמרנו ואח״כ התחיל לומר סוד ה׳ ואמר מתוכה כעין החשמל ובסוף פי׳ ואמר הוא מראה דמות כבוד יהוה הרי לך אלו הארבע קליפות הן מפסיקות בין ישראל ובין יה״וה · ואלו הן הנקראים ערלה · ולפיכך אמר הכתוב כי כל הגוים ערלים · מה עשה יי׳ ית׳ אמר לאברהם אברהם בני התהלך לפני והיה תמים אמר לפניו רבון העולמים והיאך אעמוד לפניך תמים · אמר לו בשעה שתכרות הערלה שבגופך שהיא חלק הגוים הנקראים ערלים ולפיכך אמר כל ערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא על מה נכרת על ברית מילה שלא כרת · וזהו המול ימול יליד ביתך · ולפי שהגוים כלם נקראים ערלים · ולפיכך אמר כל גוים סבבוני בשם י״הוה כי אמילם · כלומ׳ כמו שבברית מילה אדם כורת הערלה כך בשם י״הוה אכרות ערלת ארבע מחיצות העומדות בינו ובין י״הוה וזהו סוד בשם י״הוה כי אמילם · ותמצא בפרשה זו שהזכיר ארבע פעמים לשון סבבוני והזכיר ג׳ פעמים לשון אמילם כמו שאמר כל גוים סבבוני בשם י״הוה כי אמילם · סבוני כדבורים דועכו כאש קוצים בשם יהו״ה כי אמילם סבוני גם סבבוני בשם י״הוה כי אמילם · ומדוע אמר ד׳ פעמי לשון סבוני וסבבוני לפי שארבע קליפות הן מן הגוים שמפסיקות בין ישראל ובין י״הוה כמו שהודעתיך שהאחת רוח סערה שאמר יחזקאל · השנית ענן גדול · השלישית אש מתלקחת · הרביעית ונגה לו סביב · ולפי שאלו הן ארבע קליפות מן הגוים אמר ד׳ פעמים לשון סבבוני וסבוני ומה שאמר ג׳ פעמים לשון אמילם לפי שברית מילה כשאד׳ כורת הערלה שהיא סוד אלו הד׳ קליפות שנעשית המילה בשלשה דרכים כריתת הערלה והיא מילה · השנייה פריעה והשלישית מציצה · ולפיכך אמר שלש · ועו׳ תשמע בזה בע״ה דברי אלהים חיים בסוד מילה · פריעה · מציצה · וכשקבל אברהם ברית מילה נבדל מכל וכל מן הגוי׳ הנקראי׳ ערלה · ואח״כ נולד יצחק · ואחר שהודעתיך זה העק׳ הגדול הנני מודיעך הטע׳ שאמר הכתוב בנטיעת אילנות ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים ג׳ פעמים לשון ערלה כנגד ג׳ קליפות הקשות של ערלה ובשנה הרביעית שצריך חלול ברמים וזהו קדש הלולים כלומר חלול ברמים כנגד קליפה רביעות הדקה הנקראת ונגה לה סביב · ובשנה החמישי׳ תאכלו את פריו שהרי מן הארבע קליפות ולפנים אנו נכנסים להדבק בשם י״הוה בסוד ה׳ אחרונה של שם שהיא עומד׳ בשער ולפיכך אמר זה השער לי״הוה וזו היא ה׳ הרמיזה בסוד ובשנה ה׳ חמישית תאכלו את פריו בה׳ חמישית ודאי שכבר יצאו מן הערלה ונרבקו בשם י״הוה ית׳ ·

ואחר

ד׳ קליפות בכחות הטומאה׃ (ב) ואמר וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון הרי קליפה א׳ ידוע תדע כל מה שברא הקב״ה בארץ ברא רוחות וכוחות שכליות למעלה כנגדן והמציא השי׳ מלאכי השרת מאור השכל מהם מלאכי אש יקרות כל האישים אשר בשמים ובארץ ובהם. ויש ומהם מלאכי רוח ואין אש באש של מטה ולא מים ורוח כאותן שלמטה אלא שכולים מאור המופלא והממונים על יסוד האש נקראים מלאכי׳ אש וגוון אור שלהם כמראה אש והממונים על יסוד מים נקראים מלאכי מים וגוון אור שלהם כמראה מים וכן הענין במלאכי רוח וכמו שיש למטה רוח סערה ועננים וכי יוצא בהם וכשרוצה השם להחריב מדינה או להפיל חומה ומוציא רוח סערה ומחריבה או גשם שוטף ועננים חושך כך המציא הקב״ה בכוחות עליונות מלאכים וכחות ממונים עליהם יש ממונים על רוח סערה ויש על רעש ועננים ונקראים רוח סערה ורעש וענן גדול כמו שהזכיר באלו הקליפות והם ממונים לאבד פושעים וחטאים של׳ והנה

סערת

וירשו הארץ שהיא חלק י"הוה למטה שהיא ירושלם . ולפיכך אמר זאת ירושלם חלק י"הוה בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות . הלא תראה כי שלשה עומדים באמצע . י"הוה למעלה וכל השרים סביביו כמו שנאמר ראיתי את י"הוה יושב על כסאו וכל צבא השמים עומד עליו מימנו ומשמאלו . וישראל למטה באמצע וכל הגוים סביבם וזהו שאמר כל גוים סבבוני וכו . וירושלם שהיא נחלת י"הוה והיא הארץ ישראל מוקפת סביבותיה ארצות גוים זש"ה זאת ירושלם בתוך הגוים וגו' . הרי לך מבואר כי שם י"הוה וישראל וירושלם שלשתן באמצע וכל שאר השרים והממשלות הם סביבותיהם . לפיכך אמר דוד כל גוי סבבוני בשם י"הוה כי אמילם : כלומר באים להצר אותי ולהרע אתי אבל איני מתירא מהם ולא מן השרי' העליונים שלהם ומה טעם לפי שחלק י"הוה עמו וחלק ישראל הוא י"הוה שהוא אדון כלם ומפרנס כלם : ולפיכך אמר בשם י"הוה כי אמילם . ומהו לשון אמי"לם : הנני מגלה עיניך בסתרים עליונים בע"ה : (א) דע כי שבעים השרים נתנו להם ארבעה ראשים להצר לישראל ובשעה שהם הוטאים אותן ארבעה ראשים נכנסים באמצע ומבדילים בין י"הוה ובין ישראל ובשעה שהם עומדים באמצ' הרי ישראל לבזה ולקלס לחרפה ולשממה ביד כל שאר האומות והנה כל הצנורות שהיו באים לישראל מכל הטובות הנשפעו' משם י"הוה הרי כלם נשחתות ושופכות אל ארצו' שרי האומות . ועל זה צעק שלמה המלך ע"ה ואמר תחת שלש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך אלו הם השרים העליונים שלוקחים השפע מן הצנורות שבאים לישראל שנשתברו ושופכים להם והרי מן מלכים במקום ישראל . ונבל כי ישבע לחם אלו מן האומות של שבעים שרים שהם שבעים ודשנים מרב הטובה הבאה להם מן השרים שלהם הן השפע הגדול שהיה בא לישראל ונשתברו הצנורו' יקבלו השרים אותו השפע וכשהשרים של האומות מלאים מטובתן של ישראל אז האומות שלהן עשירים ונשפעים מלאים כל טוב . ולפי' תמצא ששרי האומות מצפים אימתי יחטאו ישראל ויכנסו שרי האומות בין י"הוה ובין ישראל ויקבלו הם השפע שהיה בא לישראל מאת י"הוה . ועל זה אמר הנביא הן לא קצר' יד יי' מהושיע ולא כבדה אזנו משמוע כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם . ולפיכך אמר כל הגוים סבבוני בשם י"הוה כי אמילם . ומהו לשון אמילם . דע שאותן הארבעה ראשים שנתנו אל שבעים השרים להצר ולהרע לישראל ולהכנס בין ישראל ובין י"הוה כשישר' חוטאים אותם הארבעה ראשים נקראים ארבע קליפות ונקראות ערלה בכל מקום . אלו הארבע קליפות השלש מהן קשות עד מאד . והקליפה הרביעית הסמוכה לשם י"הוה דקה ולפיכך אמר יחזקאל במעשה מרכבה כשהיו ישראל בגולה דעו ישראל כי הד' הקליפות הקשו' אני רואה אותן שמבדילות ביניכם ובין י"הוה . לפי' אתם בגלות בבל . כיצד בתחלה אמר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים . ואח"כ פי' ואמר כי מראות אלהים שראה לא ראה אותן מיד אבל ראה קודם לכן אלו הקליפות מפסיקות בינו ובין מראות אלהים ומבין הכי פי' ואמר ואראה והנה (ב) רוח סערה באה מן הצפון . הרי קליפה אחת . חזר ואמר ענן גדול הרי

(א) דע כי ע' שרים שנתנו להם ד' ראשים הם שרים הארבע מלכיות בבל ופרס יון ואדום כדכתיב של מלכות יון ושל מלכות פרס מקבלים כח מארבע המחנות שכינה כמבואר בספר המערכת בשער המרכב' וכנגדו כנגד לד' קליפות בעניין שנ' גם את זה לעומת זה עשה אלקים וגו' וכעניין שפי' למעלה בשע"א בכנוי באר שבע ומאלו השרי' נתגברו ד' קליפות

כל ר"ה שבעולם נותן יי' ית' חלק לכל שר ושר מכל שרי האומות במה שיפרנס ארצו ואומתו וזהו סוד ועל המדינות בו יאמר איזו לרעב ואיזו לשבע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות וכו' ואין לאומה בעולם כח להוסיף לה על החלק שנתנו לשר שלה בר"ה ואפי' תתפלל אותה האומה בתוך השנה כדי שיוסיפו לה טובה ומזון על מה שגזר בר"ה כל תפילותי' לריק אבל ישראל אינם כן שהם חלק יה"וה ית' ואע"פ שעמדו לדין בר"ה כל יום שירצו יקרעו אותו הדין ויתחדשו עליהם טובה וזהו שאמר בתורה ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כי"הוה אלהינו בכל קראינו אליו • התבונן מאד גדולת פסוק זה • וכתיב לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו • כלו' בכל יום ויום יכולין ישראל לקרוע הדין שנגזר עליהם בר"ה ולחדש אותו לטובה מה שאין אומה בעולם יכולה לעשות שאין שום אח' מכל שבעים שרים יכול להוסיף לאומתו יותר מאותו פרס וחלק שנתנו לו בר"ה • ולפיכך תקנו בתפילה של ר"ה עלינו לשבח וכו' ואם תבין היטב תמצא שהזכירו בתפילה זה סוד שבעי' אומו' שהם שבעים משפחות בני נח ולפיכך הזכיר גויי הארצות ומשפחות האדמה • ומה שאמר שהם מתפללים אל א"ל לא יושיע • וכי אל הוא • אלא שר הוא • שכל שר מהם נקרא א"ל מצד גדולתו ומעלתו • אבל אינו יכול להושיע • שאין שר א' מכל השרי' העליונים יכול להוסיף או לגרוע בחלק הנתן לו בר"ה • שהרי גם השר של כל אומה ואומה צופה להלק שנותני' לו מבית המלך הגדול י"הוה ית' כאחד מן החסרים שבעולם גם היא מקבל חלק ולפיכך לא יושיע • לא יושיע בודאי שאין תשועה זולתו בשם י"הוה ית' וזהו ישראל נושע בי"הוה תשועת עולמים ולפ"ז יש לך להתבונן היאך כל השרים העליונים גם הם חסרים מעצמם עד שהשם י"ת נותן להם מזון ופרנסה • ודע כי מן אות ראשונה של שם י"הוה ית' מקבלי' כל' השרים וכל האומו' פרנסה (א) וזהו סוד פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון • פותח את יוד"ך בודאי • ולפיכך תמצא שאמר הכתוב טוב לחסות ביי' מבטוח באדם • כי אין לבטוח בתשועת כל השרים הכלולים בשם אדם שהרי כל הנמצאים שבעולם עליונים ותחתונים אין להם שפע מעצמם זולתי מהמלך הגדול שהוא י"הוה ית' ולפיכך אמר טוב לחסות בי"הוה מבטוח בא"דם באדם הידוע שהוא כולל כל המרכבה וחזר ואמר טוב לחסות בה' מבטוח בנדיבים מה הוא נדיבים אלא יש לך לדעת כי שבעים שרים הם עומדי' בשורה סביב למרכבה מהם לימין ומהם לשמאלים ואותם השרים העומדים לצד ימין כלם נדיבים ויותר ותרנים • אבל העומדים לצד שמאל כלם קשים ואינם נותנים אפי' לאומה שלהם זולתי בדין ובקושי ולפי' חזר ואמר בפסוק זה מבטוח בנדיבים אולי תחשוב שיש לו לאדם לבטוח באלו השרים הנדיבים העומדים לצד ימין גם אלו אינם כלום לבטוח בהם שאין להם תשוע' זולתי מה שנותן להם השם שהוא י"הוה ית' ולפיכך אמר טוב לחסות בי"הוה מבטוח בנד'יבי' • אחר כל זה פי' יותר ואומר כי כל אותם השרים העליונים כמו שהם מקיפים סביב סביב לשם י"הוה ית' כך המשפחות שלהם למטה מקיפים סביב סביב לישראל שהם חלק י"הוה ית' ולפיכך אמר כל גוים סבבוני בשם י"הוה כי אמילם • ראה כמה פי' כאן טעם הפסוק הנה אמר למעלה כ"יהוה באמצע • והשרים סביביו • ולמטה ישראל באמצע וכל הגוים סביביו • ומה טעם ישראל באמצע לפי שהם חלק של יהו"ה •

שבעולם גם זה לפני' באריכות בשע"ו בככוי ע"ה הקשה וזהו (א) פותח את ידיך בענין שדרשו ז"ל אל תקרי ידיך אלא יודך מהם לימין ומהם לשמאל היכו כמו שביארנו למעלה שיש מהם לה' מימין ולה' משמאל :

הנקראים כנפים שבהם היה השם ית' מתכסה ומסתתר מישראל ולא היו זוכין לראותו . וזהו סוד ולא יכנ"ף עוד מורך . מה כתיב בתריה והיו עיניך רואות את מורך . וזהו סוד כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון . וכתיב ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי' קוינו לו . אימתי בזמן שיפשיט יי' המלבושים והכנויים ויסיר הכנפים . וזהו פי' ולא יכנף עוד מוריך . ומנין שהכנפים הם מסתירות ומכסות כתוב ותחת לרקיע כנפות ישרות אשה אל אחותה לאיש שתים מכסות להנה ולאיש שתים מכסות להנה את גויותיהן . אמ' בשתיהן לשון כיסוי וכתיב שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתי' יעופף עפיפה וכסוי באין כאחד . משנסתלקה שכינה ועשתה לה כנפים הלכה לה ולא ראו אותה ישראל וכתיב וירכב על כרוב ויעף . זאת היתה אחת מעשר מסעות שנסעה שכינה כדאיו' בראש השנה . נמצאת למד כי הכנוים שהם סוד הכנפים והם סוד הכתנת שמתלבש בה שם י"הוה ית' וכשמתלבש בכתנת אזי הוא נסתר ונעלם . ולפי' אמר כמזהיר את ישראל פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה בסוד ולא יכנף עוד מוריך . **ואם** תשאל ותאמ' וכי מאחר שאמרת שהשם ית' יסיר לעתיד לבא הכתנת והכנפים וא"כ נמצאו השרים העליונים השבעים אובדים מן העולם . (א) ונמצאת צורת המרכבה העליונה פגומה כגוף חסר אברים ונמצאת השורה חסרה . דע שאין הדבר כן והנני מבאר (דף ס' ע"א) בע"ה . **דע** כי השם ית' סדר המערכות העליונות וצורת המרכבה בסוד ע' שרים שבהם נראית מלכותו במעלת' הגדולה . והשרים הם כעבדים העומדים מחוץ לבית המלך והם המזומני' לעשות הפציו וברוב השרים והשמשים והעבדים נראת גדולת המלך וממשלתם כאומר' ברוב עם הדרת מלך ובאפס לאום מחתת רזון . ולפיכך כל ע' שרים שעומדי' מבחוץ לשורה הפנימית כלם הם כמו עדות לגודל מלכותו של שם י"הוה ית' וכלם הם כלולים בסוד צורת אדם ועליהם אמר דוד הע"ה פרשה אחת מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה . י"הוה לי ולא אירא מה יעשה לי אד"ם . וכי השם הגדול הוא משוה עם אדם שהוא בריה נקלה רמה ותולעה . ומה שבח הוא לשם ית' שאמר טוב לחסות ביי' מבטוח באדם . וכי ראוי לומר דבר כזה והלא שוטה שבשוטי' מבין דבר זה . ומה שבח הוא למקום . דע שאין הדבר כן אבל הוא סוד עמוק מסתרי המרכבה . והוא שיש לך לדעת כי במרכבה העליונה מסודרים סביב סביב שבעים שרים והם כלולים ליודעים הסודות בסוד (ג) סדר הצורה הנקראת אד"ם וכשהם כלם מקובצים בשבעי' כתריהם כלם כאחד נקראים אר"ם וכלם עיניהם צופיות לשם י"הוה ית' לתת להם כח ומזון וקיום ופרנסה במה שיתקיימו ויוכלו כל אחד מהם לפרנס אומה שלו וכלם אין להם כח ולא אור מעצמם כי אם משם י"הוה ית' שהוא המקור והמעיין שממנו כלם שואבים ומתפרנסים והוא נותן פרס לכל אחד ואחד מן השרים העליונים ומאותו הפרס שנותן לכל אחד מהם מפרנס כל שר ושר אומה שלו ומשפיע טוב' לאותו החלק שיש לו בארץ ובאומה שנפלה בחלקו (ד) ובדרך זה

כל

(ב) שכבר היה פי' נהר פרת שהוא המלכות הנהר הרביעי שכבר היה השפעתו מעדן ופרה ורבה ועכשיו בגולה . (א) ונמצאת צורת המרכבה העליונה פגומה שהרי הכל תלוי זה בזה והשרים תלוים בכתרים כמו ספירות למעלה בסמוך והכתרי' כ"ב שמות ההויה כמו שפירש בהקדמות הפי' י ועליהם אמר דוד מן המצר קראתי כמבואר לקמן בתחלת שער ח' : (ג) בסוד סדר צורה הנקרא אדם והם פני אדם לעומת פני אדם במרכבת המשנה כארבע חיות הקדש כענין שיתבאר בסמוך כארבע קליפות שכנגד ארבע מחנות שכינה (ד) ובדרך זה כל כ"ב

ישראל אין להם כליה וזהו סוד אני י"הוה לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם · ואחר שידעת זה אודיעך בפי' המשל שהזכרתי למעלה · דע כי כשהשם ית' מתראה בפני האומות הוא בדמיון המלך העומד לפני השרי' ולפני כל עבדיו שהוא עומד מלובש לבושי מלכות או לבושי מלחמה כמו שהודענו' למעלה ואינו נראה לפניהם זולתי במלבושיו וטכסיסיו · ולפיכך אין השם נראה כלל לאומו' העולם לפי שרוב הכנויין והמלבושי' מכסין אותו (א) ומעלימין אותו מהם · וכשהשם ית' עומד עם קהל ישראל הרי הוא עומד עמהם כמלך עם בני ביתו ומסיר ממנו קצת הלבוש כמו שדרך המלך להסי' קצת מלבושיו בהיותו עומ' עם בני ביתו וזהו סוד ג"פעמים בשנה יראה כל' זכורך את פני יי' אלהיך ואח"ז כשם שהוא בא לראות כך הוא בא לראות · וסוד גדול רמוז בכאן וזהו סוד הכל חייבים בראייה · וא"עפ שהשם ית' כשהו' מתיחד עם ישראל במקדש מסיר קצת הכנויין שהם מלבושיו באומרם בענין שם המפורש במקדש בכתבו ובמדינה בכנויו והרי ישראל רואים אמתת שם יהוה ית' וית' משאר האומות · אע"פכ עדיין הוא לבוש קצת המלבושי' והכנויין · והטע' לפי שאין כל ההמון ראוים להגיע לאמתתו של שם יהוה ית' ואינם יכולים לדע' תכלית עצומו · אבל כשהשם ית' מתיחד עם הצדיקים והחסידים אבות העולם והאיתנים אז הוא מסיר ממנו כל הכנויין ונשגב יהוה לבדו ונמצא שם יה"וה ית' עומד עם ישראל כמלך שפשט כל מלבושיו ומתיחד עם אשתו · וזהו סוד שובו בנים שובבים נאם יהוה כי אנכי בעלתי אתכם · ואומר וארשתיך לי לעולם · וארשתיך · כמו שהמלך פושט מלבושיו ומתיחד עם אשתו · כך שם יהוה פושט כל כנוייו ומלבושיו ומתיחד עם ישראל עם חסידיהם הפרושים והטהורי' וזהו סוד פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה · ופי' פסוק זה · היה הק"בה מתרעם על ישראל ואומר הרי פשטתי את כתנתי ממני כל אותם הכנויי' הנקראים כתנתי כדי שלא יאחזו בשמו שרי אומות העולם ונשארתי עם ישראל לבד מדוע אתם חוטאים ורוצים שאחזור ללבוש אותם הכנויים ויתאחזו שרי האומות בהן ויוליכו אתכם בגלות לפי' אמר פשטתי את כתנתי · חזר ואמר רחצתי את רגלי איככה אטנפם · כלו' רחצתי את השכינה הנקרא הדום רגלי מטנוף ארץ העמים כשהוצאתי אותה מן הגלו' שגלת' עם ישראל · והיאך אתם גורמים שאוליך אותה בגלות עמכם בארצות העמים ויטנפו אותה בטומאתם · וזהו סוד רחצתי את רגלי איככה אטנפם · וא"כ התבונן כשהלכו ישראל בגלות' לבש י"הוה שלשי' הכנויים שהם הכת"נת ואז נתאחזו בו האומות וזהו סוד אלהים באו גוים בנחלתך ואז גלו לבבל וזהו ויהי בשלשי' שנה או"יוז"י כשהשם נתלבש כל הכנויים והמלבושים וירדה שכינה לבבל באומרו ואנ"י בתוך הגולה על נהר כבר · נה"ר (ב) שכבר היה מאות' היוצאים מעדן כל זה בגלות · אבל לעתיד לבא בהיות השכינה חוזרת למקומה יפשוט השם כל אותם המלבושים והכנויים והכנפים ואז יראו ישראל את השם לעין · וזהו סוד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך · כלומר לא יכנף עוד לא יתלבש עוד אותן הכנויים הנקרא'

כי כשם מה שמצרפם ומגלגלם ישראל באמירת לשונות כל הויה ולא ישתנה משמעתו כשאר השמו' שבהצטרפם יפסדו ממשמעות לשונם הראשון וישתנה ללשון אחר ולכך נקרא השם המיוחד שה' ית' מיוחד לישראל ומיוחד מכל משאר השמות שהם להורות עליו ית' שאין בשאר שמות שם שאינו נכלל בשם זה כמו שביאר פעמים והוא נושא אותם וכל הלבושי' כולם והוא עיקר קיומן כמו שהוא ית' שנושא כל הנמצאי' והוא עיקר קיומן וכן כל הי' ספירו' נכללים ומיוחדים באותיותיו כמו שכתבנו' בתחילת זה השער ולקמן בראש שער ט' : (א) ומעלימים אותו מהם ולכך אין נבואה ולא שכינה באומות עולם :

בשלשים שנה שהוא סוד שלשים שנויין שהשם מתלבש בהם · וצריכים אנו להכנס בבאו' כל אחד ואחד מהם או מאיזה משפחה הוא · וקודם שנכנס בבאורם צריכים אנו להודיעך כי השם הגדול שם יהוה ית' הוא השם המיוחד ולמה נקרא שמו מיוחד שהוא מיוחד לישראל לבד ואין לשאר האומו' חלק בו אבל השרים של שאר האומו' דבקים בשאר שמות הקדש ובכנויי' שהם כדמיון כנפים וכדמיון מלבוש לשם יהוה ית' · ובאותן הכנויין והמלבושים מתאחזו' שרי האומות (ז) ומהם נזונים ע' שרים אבל אין אחד מכל שרי האומות נוגע בשם יהוה יתב' כי אם בשאר השמות ובכנויים ובמלבושים שלו · אבל שם יהוה ית' לבדו מיוחד לישראל וזהו סוד ובך בחר יהוה להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמ' · וזהו סוד כי חלק יהוה עמו · וזהו יהוה נקרא על ישראל לבד ואין לשאר האומות חלק בו · וזהו שאמר כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהוה אלהינו לעולם ועד · וזהו שאר"זל וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקר' עליך ויראו ממך · והסוד הגדול יהושע ע"ה גלהו כשהרגו אנשי העי בישראל רבון העולמים הרי שמך יהוה מיוחד לישראל לבד ואם יכרתו האומות שם ישראל מה תעשה לשמך הגדול וזהו סוד כי שמך נקרא על עירך ועל עמך · ואם תשאל מהו זה שאמ' על עירך ועל עמך · דע כי השרים העליוני' יש להם למטה ב' חלקים חלק א' בארץ באותו מקום שאותו השר מושל וחלק אחד מן האומות אותם האומה השוכנ' באותו האומה · נמצא כל שר מע' שרים יש לו חלק ידוע בארץ וחלק ידוע באומות · זהו סוד ע' משפחות בני נח שכתוב בסוף כל הפרשה אלה משפחות בני נח לתולדותם בגויהם ומאלה נפרדו הגוים בארץ אחר המבול · וסוד נפרדו הוא ענין הפלגה שבזמן הפלגה נפרדו כל הגוים ללשונותם בארצותם כאומרו ומשם הפיצם יהוה על פני כל הארץ · ובאותו הזמן של הפלגה נתיחדה כל אומה ואומה לשר שלה כאומרו ושר מלכות פרס · והנה שר יון בא · ובאותו הזמן לקח כל שר חלקו מן הארץ ומן האומות והשם יתברך לקח חלקו מן הארץ ירושלם ומבני האדם את ישראל כאמרו בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם · ואומר כי חלק יהוה עמו · ולפי היות חלק שם יהוה מן הארץ ירושלם וחלקו מן האומות ישראל נקרא שם יהוה על ירושלם ועל ישראל וזהו סוד כי שמך נקרא על עירך ועל עמך · וא"ת והכתיב כי בחר יהוה בציון בציון ולא בירושלם · דע כי ההתחלה שירדה שכינה לשכון לירושלם ע"י ציון היתה שנ' ברוך יי' מציון שוכן ירושלם ואומר מציון מכלל יופי אלהים הופיע כלומר מציון הופיע השם לשכון בירושלם · הרי לך ידוע סוד שם יהוה ית' שהוא מיוחד לישראל וזהו סוד כי לא יטוש יהוה את עמו בעבור שמו הגדול · כלומר אעפ"י שישראל אינם כל כך צדיקים לא יטוש ה' את עמו · ומה טעם לפי שהם חלק שמו הגדול · (א) וכשם ששמו הגדול אינו יכול להשתנות כך ישראל

ז) לעומת זה שבעים פרים מכפרים כנגד שבעים זקני ישראל היוצאים משבעי' נפש שירדו עם יעקב מצרימה ושבעים שרים לעומתם בסוד התמורה ונתון לשבעים האומות העולם היוצאים משב'עים משפחות בני נח שנים עשר גבולים מכפרים לשנים עשר שבטי יעקב כמבואר לקמן ושנים עשר גבולין בארץ וכנגדן כחות השרים מכל צד י"ב אלו לי"ב נשיאים ישמעאל ואלו לי"ב אלופי עשו שהם כלל כל האומות וכל הארצות כשפעות דרך י"ב גבולות מי"ב גבולים א"י יוצאים לי"ב אלכסוני העולם עד סופו כמבואר לקמן וזהו סוד יצב גבולות עמים למספר בני ישראל ושתים עשרה עיינות מים ושבעים תמרים ומה שאמרתי י"ב אלופי עשו ובפרטן בסוף הפרשה אלה תמנע אלה י"א כשתוכיח אלופי החורי קטן שהיה מעשיו ואלופי עשו אותן שהיו מהחורי כידעת כי נתערבו תולדות לוטן והם תמנע י"ב : (א) וכשם ששמו הגדול אינו יכול להשתנות

כי

ולפיכך תמצא סדר שלשה שמות אלו שבהם קשר כל העולמות כלם בפסוק אחד באמרם מזמור לאסף אל אלהים י״הוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש ועד מבואו · ובענין בני ראובן ובני גד כשבנו המזבח כתיב אל אלהים י״הוה הוא יודע וישראל הוא ידע אם במרד ואם במעל אל יושיענו היום הזה · וסוד שהוצרכו להזכיר אלו ג׳ שמות הוא שאמרו הרי אנו מקבלי׳ עלינו גזר דין של ב״ד שלמעלה שהו״אל אלהי׳ י״הוה שבהם כל מדו׳ השם כלולות לחסד ולדין לטוב ולרע · ואם כונתני היתה לטוב׳ ישפטנו יהוה במדת אל ואם לרעה ידיננו ה׳ במדת אלהים יהו״ה הוא יודע · ושמור זה העקר הגדול · **ואחר** שהודעניך זה צריכים אנו להכנס לפרש סוד ל׳ כינויים הרמוזים בראש מרכבת יחזקאל ויהי בשלשים שנה שהם סוד (א) שלשים כנויים שהם סומכי המרכבה · ובהם יי׳ ית׳ דן את כל בריותיו לטוב ולהפכו לגמול טוב או לעונש לחיים או למות והכל כפי שהעולם ראוי · ואעפ״י שמשפטיו ית׳ כלם נוטים לרחמים עכ״ז בגמר דין אינו מניח ואינו מוותר כלום · ואעפ״י שהוא מאריך אפו וממתין בסוף הכל גומר הדין · וזהו שאח״זל כל מאן דאמר רחמנא ותרן הוא ליותרון מעוהי אלא מאריך אפיה וגביה דיליה · ולפיכך תצטרך לדעת כי כל אחד מאלו השלשה שמות שהם א״ל אלהים י״הוה הוא פועל פעולה המיוחדת לו · וכל אחד מהם נושא תשעה כנויים ועם כל אחד מהם נגמרים לעשרה נמצא הכל שלשים · וכלן תלויין בשם י״הוה ית׳ והוא כלול בהם וכל אלו הכנויין נקראים כנפים וכשהשם · ית׳ דן כל בריות העולם לפי הדין הראוי דן אותם באלו השלשים כנויים ואלו נקראו שנוים לפי שהבריות משתנות בהם לטוב ולרע ותמצא הבריות נדונין בהן · כיצד זה הצדיק משונה הוא מן הרשע וכמו שזה משונה מזה כך דיניהם משונים זה מזה · וכפי היות השנויים בבני האדם כך השנויים הם בדינים הראויים להם · כיצד כנוי רחום גומר דינו לטוב · כנוי הנקרא איש מלחמה גומר דינו לעונש · (ב) כל אחד כפי המדה שמוצא באדם כך הוא גומר הדין בו · ולפי היות אלו הג׳ שמות שהם אל אלהים י״הוה כל אחד מהם כולל עשרה שכלל כלם שלשים שבהם הדינים משתנים בבריות לפיכך כתוב ויהי בשלשים שנה · בשלשים שנויים בא יחזקאל הנביא ע״ה להודיע שישראל גמרו וחטאו עד שלא נשאר בב״ד של מעלה בכל שלשים השנויים מקום זכות לישראל להגין על ירושלם שלא תחרב · אבל מצד הדין הגמור ובהסכמת אל אלהים י״הוה ובשלשים הכנויים שלהם כלם מוסכמים במשפט אמרת שתחרב ירושלם וזהו סוד (ועיין בספר עבודת הקודש) ויהי בשלש״ים שנ״ה ואחד שנסתכמו שלשים כנויים אלו ואז הרבה ירושלם (ג) שהיא מדה רביעות שהיא אות רביעית של שם שהיא אות ה׳ וזהו שאמר ברביעי בחמשה לחדש · ואז השכינה שהוא אות ה׳ של שם הנקר׳ אני יי׳ הלכה בגולה · וזהו סוד ואני בתוך הגולה · ואני ממש · המדה הרביעית אות רביעית של שם הנקר׳ אני ה׳ הלכה בגולה וזהו שאמ״זל חביבין ישראל שבכל מקום שגלו שכינה עמהם · א״כ הרי הודענוך סוד ויהי

בשלשים

ואם לרעה ידיננו ה׳ במדת אלהים בשער זה בביאור זה השם באר זה הענין יותר · (א) שהוא סוד שלשים שנויי׳ ושנה מלשון שינוי כי אלו הכנויים הם לפי רוב השנויים בבני אדם כמו שמבואר בפנים: (ב) כל אחד כפי שמוצא באדם כי כפי התעוררותו כך מתעורר למעלה בסוד ההשתלשלות כמו שביארנו כמה פעמים · (ג) שהיא מדה רביעי׳ שהוא רגל רביעי במרכבה וזהו שאמר ברביעי בחמשה לחדש וחדש ע״ש שמתחדש כמו הלבנה · (ד) ומהם ניזונים ע׳ שרים הם ע׳ שרי האומות אשר מהם ל״ה מצד החסד שקראו שרי ישמעאל ול״ה מצד הפחד נקראו שרי עשו ועיקר המשכתם משפיעים הכתרים שסביב היכל השם יתברך כמבואר לקמן בשער ו׳ וכאשר פירשתי בסוף שער א׳ כי הכל

זה

באיזו מדה הוא עומד או באיזה מלבוש הוא מתלבש • וכשהוא נקרא בשם אל צריך אתה לדעת מי הם מחנותיו וצבאותיו • וכן בשם אלהים • וכן בשאר כל שמות הקדש כל אחד ואחד על דגלו וצבאו ופקודיו • ובדרך זה תבין כי כל השמו' והכנויים כלן תלויין בשם יהוה י"ת • ואחר שתדע זה התבונן כי בשעה ששם יהוה ית' נקרא רחום עם איזה שלטון משלטון הכנויי' הוא עומד וכן חנון • וכן שופט • וכן אהיה • או דיין ואחר שידעת זה צריך אתה לדע' מה היא מדת רחום או מה היא מדת חנון או מדה היא מדת שופט • ואחר שידעת זה צריך אתה לדעת מאיז' מקום ומאיזה מקור נמשכין כל הכנויי' כל כנוי וכנוי לפי מינו וכשתבין זה אז יראו עיניך וישמח לבך • ותדע ותשכיל איזה מקור יוצא כנוי רחום או מאיזה מקור יוצא הכנוי הנק' חנון או מאיזה מקור יוצא הכנוי הנקרא נושא עון וכן כלם • ואח' שידעת זה תצטרך לדעת כיצד הכנויין קשורי' בשם יהוה י"ת ובאיזה מקו' מן השם קשור אותו הכנוי וכשתתבונן ענינים אלו תבין מה היא המדה הנק' אש ומאיזה מקום יצאה ומה היא המדה הנקראת ארץ ושאר כל משפטיהן • **ואחר** שתבין זה תדע מי הכנויים הנמשכים מן המדה הנקר' א"ש • (א) ומי הם הכנויים הנמשכים מן המדה הנקרא מים • וכן כל מדה ומדה וכשתבין זה הבין פעולת כל מדה ומדה • וכמו כן צריך אתה לדעת ולהתבונן היאך אלו המדות מתערבות זו בזו • ואז תדע פועלת כל מידה ומדה ויש לך להתבונן היאך הכנויים תלויין בשמות הקדש ושמות הקדש כלולים בשם יהוה • וכשתבין זה תבין כי כל התורה היא כמו פיר' לשם יהוה ית' ותבין סוד תורת יה"וה באמרת תור' יהוה בוראי • ולפי דרך זה תמצא כי שם יהוה נקרא לפעמים בכנוי זה ולפעמים בכנוי זה והכל כפי המדה שהוא מנהיג בה את עולמו כמו שתמצ' כתוב חנון ורחום יהוה וכשתבין זה תבין היאך העולם וכל בריותיו כלם תלויים בשם יהוה ית' • ואין דבר בעולם יכול להתקיים כי אם בשמו הגדול ית' ואז תדע ותבין קצת גדולתו ועצומו וממשלתו של מלך מלכי המלכי' הק"בה ותבין שאתה בריה שפלה וקלה ובזויה לפי גדולת תמים דעות ית' וית' שמו וזכרו • **דע** כי קשר כל המרכבות וכל המערכות וכל צבאות העולם תלויין בג' שמות ואלו השלשה שמות • השנים מהם תלוין בשם יהוה ית' • והשנים שהם תלויים בשם י"הוה ית' נקראים א"ל אלה"ים • א"ל מימ"ין • י"הוה • אלה"ים משמאלו • נמצא כל העולם ובריותיו תלויים באלו השלשה שמות א"ל אלה"ים יהוה • אל מימין • אלהים משמאל • י"הוה באמצע • וזהו סוד ראיתי את י"הוה יושב על כסאו וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו • וסוד השמים שבפסוק הזה הם שני שמות אל אלהים הנקראים שמים וזהו סוד עד די תנדע די (צ"ל דישלטן דכיאל ד' כג') שליטים שמיא בכל ארעא • וזהו סוד היושבי בשמים • אלו שבימין הם צבאות השם הנקרא א"ל • אלו שבשמאל הם צבאות השם הנקרא אלה"ים • ועל מי כלם נשואים על שם יהוה יתברך וזהו שאמר וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו • מימינם לזכות • בסוד שם אל • ומשמאלים לחובה • בסוד שם אלה"ים • כי מדת א"ל לרחמים ולזכות ומדת אלהים לדין ולחובה •

ולפיכך

יצחק: (א) והם כדמיון שלשלת שהשרים עליונים אלוקים. בהם כי לה' שרים אלוקים בשם אל מהימין מבחוץ ולה' שרים אלוקים בשם אלקים מהשמאל מבחוץ שהם ע' כנגד ע' האומות כאשר יתב' לקמן בסיוע יתבון מה היא המדה הנקרא' אש (א) אמ' זה לרמוז כי גם היסודות במידת אלו וכינויה' תלויין • (בשם) שהם הנקראו שמים כמו שאר"זל שמים אש ומים שר"ל פחד וחסד •

ואח -

כלומר באמת בא עליו העונש מצד הדין הישר · וזהו שאמר ברוך דיין האמת · ואומר אל אמונה ואין עול · הנה הודענוך מכל זה כי כשהשם ית' דן את בריותיו הוא דן אותם במדת רחמים מעורבת עם מדת הדין · ורובו של משפט חסד ומעוטו דין וזהו סוד ורב חסד · וכשהוא ית' שופט את העולם לפעמים נקרא משפט י"הוה ולפעמים נקראת משפט אלהים והכל כפי הדין שיוצא · כיצד אמר הכתוב כי יי' שופטנו ואומר יסרני יי' אך במשפט ואומר יהוה במשפט יבא הרי המשפט סמוך לי"הוה ית' · ולפעמים נקרא המשפט בשם אלהים כאמרו בקום למשפט אלהים · ואומר כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים ואומר כי כל מעשה אלהים יביא במשפט · והסוד הזה כפי פסק הדין כך נקראת השם בגמר הדין והמשפט' אם המשפט יוצא לרחמים נקרא י"הוה ואם המשפט יוצא לדין נקרא אלהים · וכפי דרך זה התבונן בכל מקום שאתה מוצא בתורה שהשם הגדול שהוא י"הוה ית' נקרא באחד מן השמות או באחד מן הכנויין לאיזה צד אותו השם או אותו הכנוי נוטה אם לחסד אם לרחמים אם למשפט אם לעונש ובאיזו מדה הוא בא עם בריותיו · וכשהוא נקרא באחד מן השמות או באחד מן הכנויין אז תבין כי שם י"הוה הוא מתלבש בגדים ידועי' כפי השערה הראויה · ושמור עקר זה תמיד בכל התורה וממנו תבין כמה דברים סתומים וחתומים · ואחר שידעת זה · דע מה שכבר א"זל ששמות הקדש אסור למחקן אבל שאר הכנויין מותר למחקן כגון רחום וחנון סולח וכיוצא בהם · והנני מאיר עיניך בע"ה · דע כי שמות הקדש שאינם נמחקים כגון אה"יה אלה"ים א"ל אלו"ה שדי' וכיוצא בהם הם אדוקים בשם ית' והם קרובים לו ואותם השמות (א) כדמיון שלשלת שהשרים העליונים אדוקים בהם · ושאר הכנויין שהם נמחקים כגון רחום וחנון וחסיד וסולח ודומיהן הם כדמיון כלים לשמות הקדש ואלו הכנויים הם משענת לשבעי' אומות אשר הם תחת ממשלת שבעים שרים · וכמו שהשרים אדוקי' בשאר שמות הקדש מלבד אה"יה י"הוה כך האומות של אותם השרי' אדוקים בכנויים הנמשכים אחר שמות הקדש · ואחר שידעת זה דע כי שאר הכנויים הנמחקין כגון רחום וחנון וכיוצא בהם הם כמו כלים לשמו' הקדש שאסור למוחקן ובהן פועלים שמו' הקדש פעולתם · כיצד כגון **השם** הממונה על דגל החסד שהוא א"ל · הנה הכנויין שהן משמשיו וחייליו וצבאותיו הם (ע"ל דף כ"ב) גד"ול רחו"ם וחנון חס"ין ארך אפ"ים רב חס"ד קדו"ש חס"יד סו"לח · **והשם** הנושא כלי המלחמה שחקוק על דגלו דין הוא אלהים · והכנויין שהם שמשיו וחייליו וצבאותיו הם · אה"יה שופ"ט ד"יין וה"זק כב"יר איש מ"לחמ' גב"ור פוק' ע"ון משלם גמו"ל · **והשם** שהוא ממונה על המשפט שהוא כלול ברחמים ודין חקוק על דגלו יהוה ית' שהוא כלול משניהם · והכנויים שהם צורת חייליו וצבאותיו הם נור"א נושא עו"ן עובר ע"ל פשע אמ"ת מ"רום ר"ם נושא חס"ד שוכן ע"ד וקד"וש · **ואחר** שהודענוך זה צריכים אנו להודיעך הטעם למה אלו הכנויין מיוחדים לשם אל · ולמה אלו מיוחדים לשם אלהים· ולמה אלו מיוחדים לשם י"הוה ית' · ומה היא פעולת כל כנוי וכנוי ומאיזה דבר אותו הכנוי נמשך · כבר הודענוך כי השם הגדול שהוא עקר הכל הוא שם יהוה יתברך ובו כלולים עליונים והתחתונים ובו נקשרים כל שמות הקדש כמו שהודענוך בראש הספר וגם בו נקשרים ואחריו נמשכין כל שאר הכנויין כמו שהודענוך בראש הספר · וא"כ צריך אתה לדעת בזמן שהוא ית' נק' באחד מן השמות כגון אל אלהים אלוה שדי צבאות וכיוצא בהם

הקרמה זו הנני מבואר · דע כי שם י"הוה ית' הוא מתלבש ומתפאר בשמות הקדש וכל שמות הקדש כלן מתאחזין באמתת זה השם ית' וכל אחד מהם מורה ענין מיוחד בפני עצמו · כיצד כשהש' ית' רוצה לרחם על עולמו ולחוס עליהן אזי הוא מתלבש מלבוש החסד והחמלה ואז השם הגדול שהוא י"הוה מוציא דגל החסד והרחמים וחקוק באותו דגל שם א"ל וסימן איש על דגלו באותות · וכשה' ית' מוציא דגל זה אז מטיב ומרחם וחונן על בריותיו והוא שמח עמהם · וזהו סוד יהי כבוד י"הוה לעולם ישמח י"הוה במעשיו · והסוד ויקרא בשם יהוה אל עולם · ואז הוא לובש ומתפאר במלבושים החקוקי' במדת אל והסוד מלך יושב על כסא רחמים וזהו סוד יי' יי" אל רחום וחנון · והסוד כי אל רחום יי' אלהיך · וסימן כי אל גדול יי' ומלך גדול על כל אלהים · אלהים מדת הדין כלומר מדת החסד גדולה ממדת הדין ומכאן תבין סוד והאלה"ים נסה' את אברהם כי האלהים שהוא מדת הדין נתן הנ"ס והד"גל ביד אברהם שהוא סוד מדת א"ל שהוא סוד מדת החסד · וזהו לשון נס"ה את אברהם מלשון הרימו נ"ס על העמים · וזהו סוד אלהי אברהם אלהי יצחק ולא אמר ואלהי יצחק לפי שמדת הדין כבושה (א) תחת מדת החסד לפי שהד"גל של יצחק שהוא מדת אלהים מסור ביד אברהם שהוא סוד מדת אל · וכשהשם ית' כועס על בני העולם מצד מעשיהם הרעים אזי מוציא כלי זעמו וחקוק על דגל כלי הזעם צורת שם אלה"ים ואז משלם הדין ומקבל נקמה מבני העולם ומענישן על רוע מעשיהם כשחקוק בדגלו של י"הוה צורת שם אלהי"ם והסוד יקים אלהים יפוצו אויביו · וזהו סוד שאמר קומה יי' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך · ואם תקשה ותאמר היאך אמר בפסוק זה יהוה ובפסוק זה אלהים · הלא ידעת כי כל השמות תלויי' בשם י"הוה והוא מתלבש בהם וכשאמר קומה י"הוה ויפוצו אויביך הוא כאילו אמר קומה י"הוה והוצא כלי מלחמה והדגל שחקוק בו שם אלהים וזהו סוד יקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו · כי משה רבינו ע"ה סתם דבריו ובא דוד ובארם ואמר יקום אלהים וכשהשם ית' מוציא דגל שחקוק עליו אלה"ים אזי מתלבש בגדי נקם · והסוד מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה · ואומר וילבש בגדי נקם תלבושת ויעט כמעיל קנאה · וכשהשם ית' מביא בני העולם במשפט מתלבש בבגדים ממוצעי' בדין ורחמים ומוציא דגל שהכל תלוי בו וחקוק עליו שם י"הוה ית' ואינו לובש לא בגדי רחמים גמורים ולא בגדי דין גמור · שאינו דן את בריותיו במדת הדין גמור' ולא במדת רחמים גמורה · אלא במדת הדין מעורבת עם מדת רחמים ועכ"ז מדת רחמים מרובה ממדת הדין והסוד ארך אפים ורב חסד וא"זל רב חסד מטה כלפי חסד ומאחר שאמר רב חסד משמע שיש בו קצת דין · שאם כלו חסד מרוע צריך לומר רב חסד מה לנו לרוב או למעוט · אלא פי' הפסוק כך הוא כשהאדם חוטא אין השם נפרע ממנו מיד אלא מאריך אפים וממתין אולי יחזור בתשובה · לא חזר בתשובה דנין אותו כפי מעשיו ואע"פי שדנין אותו · ברב חסד דנין אותו ומטה כלפי חסד אם ימצאו לו זכות מעט · ואם לא מוצאו לו זכות גומרין דינו על חטאו וזהו סוד רב חסד ואמת כלומ' ארך אפים בתחילה · ורב חסד בשעה שדנין את האדם · ואמת כשגומרין דינו אפילו לעונש

כלומר

והאלהים נסה את אברהם וכן הוא לקמן בביאור כינוי אל: א תחת מדת החסד ויהיה פי' אלהי אברהם שהוא אלהי

יצחק

על פיך ועל לשונך השם ית' וכל שמותיו הקדושים והעולם ומלואו וכשתדע זה תבין סוד לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא · כי היאך בריה שפלה ונקלה תהיה נושאת על לשונה ה' הגדול ית' שכל צבאות מעלה ומטה נשואים בו וכ"ש לעשותו (ה) גרזון לחתוך בו · אבל כשאתה מזכיר ה' ית' ראוי לו לשבחו ולרוממו כאמרו כי שם יה"וה אקרא הבו גודל לאלהינו שתדע לך כי בשעה שאד' מזכיר י"הוה ית' ומניע אותיותיו בתנוע' הלשון אזי הוא מרעיש את העולמו' למעלה למעלה ומתקוממי' כל צבאו' מלאכי מעלה ושואלים אלו לאלו ואומרי' למה העולם מרעיש ואומר' לפי שפלוני הרשע מזכיר את השם המפור' והניעו בשפתיו וכפי התנועה שהניע אותו כך מתנועעים כל השמות והכנויין התלויים עליו ולפיכך נתרעשו שמים וארץ · ואז אומ' מי הוא זה הרשע שהרעיש את העולם בזכרו את השם הגדול לריק הלא הוא זה הרשע שעבר עבירה פלו' ביום פלו' וחטא כך וכך ביום פלו' · ואז הוא סבה להזכיר כל עונותיו כך תדע לך כמו שתראה אילן כשאת' מניע הנוף האמצעי הלא יתרעשו כל הענפים וכל העלין אשר באילן · כך כשאד' מזכיר י"הוה ית' יתרעשו כל צבאות מעלה ומטה לפי שכלן תלויין עליו וכל זה שלא במקדש אבל כהן גדול היה מזכירו בכ"ה ואז היו כל צבאות עולם שמחים ומקבלים שפע לפי שהיה מסדר הצנורות ומריק ברכה לכל בני העולם · **ואחר** שהודענוך כל אלו העקרים יש לנו לחזור ולהודיעך כיצד השם הגדול והקדוש י"הוה ית' הוא המנהיג את כל העולם בכחו הגדול והיאך כל השמות הקדושי' מתאחזין בו והיאך שאר הכנויין אשר בתורה כגון רחום וחנון ודומיהן הן כדמיון מלבושים שהמלך מתלבש בהן · ואותן המלבושים אינן חלק מעצם המלך ממש · אבל הם כדמיון כלים ומלבושים שהמלך מתלבש ומזדיין בהם · פעם מתלבש בגדי פאר ומלכות בהיות המלך בנחת בהשקט ובבטחה וכל ארצות מלכותו בשלום אין שטן ואין פגע רע · אז המלך שמח עם עבדיו ולובש בגדים נאים ומזדיין במיני תכשיטין · ולובש בגדי עדי · לפעמים המלך יש לו צער מלחמות מכמה צרין ושודדין ובוזזין ארצו שבאין להשחית מלכותו · אז המלך לובש בגדים אחרים שריונות וכובעי' מגנים חרבות וקשתות וכל עבדיו בחפזון עד יעבור זעם או עד שיקח המלך נקם מצורריו ואויביו ויגמור חפצו בהן · ולפעמים המלך יושב בביתו ואין עמו מכל חילו ופרשיו כי אם אנשי ביתו לבד אחיו ובניו ואשתו הקרובים אליו ואז המלך מסיר מעליו קצת המלבושים שהיה לובש בעוד שהיו שריו ועבדיו עמו · ונשאר המלך עם בני ביתו וכולן רואים אותו וצורות יותר מגולה ממה שהיתה עם רוב המלבושים · וכמה ענינים הוא עושה עמהם ואינו מסתתר בפניהם כמו שהיה מתכסה כמלבושיו בפני ההמון · לפי שבני ביתו חשובים עליו כאבר מאבריו ואינו חושש להסיר בפניהם קצת מלבושיו וכליו ולפעמים המלך מתיחד מכל בני הבית · ולא נשאר עמו מכל אנשי ביתו כי עם המלכה לבד · ואין המלך מתבייש להסיר בגדיו בפני המלכה כמו שהיה עושה בפני שאר בני ביתו ·

הקדמה

הרוחות לרחמים כאמרו יזבחו לשדים לא אלוה ספירה שאינה אלא כלל כלווה, שאינם אפילו כמלאכים הנקראים אלהים כמו ספירת הגבו"ן בפ' יתרו ולקמן בשער ו' בכנוי מ"ה הקשה: (ד)(שייך מע"ל) וכ"ש לשאר כל האומות ואומותיהן אלוקי' בכנויים כדלקמן בתחילת ביאור הכנויים · (ה) והסוד רודף צדקה וחסד ימצא חיים כ"ל חיי ע"הב · גרזן לחתוך פי' לפעול פעולות עמו לפי שכלה תלויין בו גם למעלה בשער כ' תמצא כל ענין השבועה בכינויי שבועה ·

והאלהים

וגדולה והצלה וגאולה והיא הדרה עם ישראל תמיד ואפילו בגלותם כאמרו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ׃ ולמעלה ממנה לסוף שמונה ספירות יש אבן אחרת יקרה מפנינים והיא המקפת הסובבת על שבע ספירות שלמטה ממנה ולפיכך נקרא' סוחרת מלשון הקפת סביב כי תרגום סביב סחור סחור ולפי שהאבן היא הספירה השמינית הנקראת בינ"ה יושב' למעלה למעלה והיא סובבת ומקפת על הכל נקראת סוחרת ׃ והאבן השנית התחתונה שהיא סוד השכינ"ה הדרה עם ישראל תמיד היא נקראת ד"ר והיא דירה נאה ולפיכך שתי אבנים הללו עליונה ותחתונה נקראת ד"ר וסוחר"ת העליונה סוחר"ת לפי שהיא מקפת על ז' ספירות ׃ והתחתונה ד"ר לפי שהיא דרה עם ישראל תמיד ׃ ועל זה היו שתי אבני האפוד אבני זכרון לבני ישראל ׃ וזהו ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל ששה משמותם על האב"ן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האב"ן השנית כתולדותם ששה משמותם הזוכים לכבוד השכינה בעולם הזה שהיא ד"ר והזוכים לכבד השכינה שהיא סוד ד"ר יזכו לכבד האבן השנית השלמה הנקראת סוחר"ת שהיא סוד העולם הבא כתולדותם כפי התולדות שיולידו אם מעשים טובים אם מעשים רעים אם טוב ואם רע אם מעט ואם הרבה והתולדות הם מעשי האדם ולפי שאלו שתי המדות נקראות שתי אבנים בהשואה ג"כ מן סוד שתי הה"ין של שם יהוה ית' ׃ האבן הנקראת סוחר"ת סוד ה"ראשונה של שם יהוה יתבר' ׃ והאבן הנקראת ד"ר היא סוד ה"א אחרונה של שם יהוה ית' ולפיכך נקראות ב' אלו המדות בשם אחד פעמים הרבה ה' ראשונה של שם שהוא סוד האבן הנקראת סוח"רת נקראת צדק עליון ה' אחרונה של שם שהיא סוד האבן הנקראת ד"ר נקראת צדק תחתון ׃ ועליהם אמרה תורה צדק צדק תרדוף כלומר היו רודף צד"ק שהוא סוד שכינה כדי שתזכה לצדק עליון שהו' סוד חיי העולם הבא ׃ (ה) והסוד רודף צדק וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד ׃ וגם אלו ב' המדות נקראות אלהים ה' ראשונה של שם שהוא העליונה נכתבת יהוה ונקראת אלהים בסוד יהו"ה ה' אחרונה של שם נכתבת אלהים ונקראת אלהים ועל שתיהם אמרה תורה (יה"וה) הוא האלהי' יהוה הוא האלהים ב' פעמים ראשון כנגד ה' ראשונה ׃ אחרון כנגד ה' אחרונה וסימן שתי אלו ההין אדנ"י יהוה חילי ׃ או"יהוה אדנ"י מה תתן לי בכל מקו' שנזכר בתורה כגון יה"וה אדנ"י וכמו שכתוב אדנ"י יהוה במה אדע כי אירשנה נמצאת לימוד כי סוד אות רביעית של שם שהיא אות ה"א היא הכוללת כל הספירות שלמעלה הימנה ׃ ונקר' אות ה' שהיא אחרונה של שם בשם אדנ"י לפי שהיא ארון כל הארץ ׃ **ואחר** שהודענוך כל אלו העקרים הגדולים התבונן ודע כי השם הגדול הנכבד והנורא שהוא יהוה יתבר' הוא השם הכולל כל השמו' כלן בכל שמות הקדש הנזכרים בתור' ואין לך שם מכל שמות הקדושי' שאינ' כלול בשם יהוה ית' ואחר שידעת הדבר הגדול הזה יש לך להבין כמה אתה צריך להתבונן ולהזהר בעת שאת' מזכירו שתדע כי בעת שאתה מזכירו אתה נושא על פיך כל שמותיו הקדושים וכאילו אתה סובל

על

(ב) עוד תראה נפלאות כי יש בו עשרה הילולים כנגד הי' ספירות והתחיל הללו אל בקדשו מן הקודש הנסתר וסיים בתרועה כד"א ותרוע' מלך בו דמתרגמינן ושכינת מלכיהון ביניהון והיא בסוף הבניין והתחיל וסיים בו בהללויה לכוללה בשבח כאחד בשם י"ה שהוא כולל כל השם כדלקמן בראש שער וגם הוא שם לחכמה עליונה ואחרונ' ונעוץ סופן בתחילתן ותחילת בסופן : (ג) ולפעמים תמצא סלה בלא וי"ו וכו' שהרמז בו לכחות הטומאה כאמרו על סלה חשבו עיניו גם סלה תשכחנה כמבואר ברקנ"ט פרשת כי תשא ולכך לא תמצא בו

של שם שהוא סוד אות ה' הוא סוד הבינה והוא סוד השם הנכתב יה"וה באותיות ונקראת אלהים בנקודו בסוד יה"וה שהוא סוד יה"וה אלהים· ולפעמים נקראת הבינה בשם יה· לפי ששתי אותיות יה הם סוד ג' ספירות עליונות · קוצו של י' סוד אה"יה· י' ממש חכ"מה הנקראת יה על סוד אות הראשונה של שם· ה' של שם יה היא סוד הבינה שנקרא' יה על סוד הה"א· הרי לך מפורש כי ב' אותיות ראשונות של שם שהם סוד יה כוללות ג' שמות משמות הקדש ואלו הם אה"יה יה יה"וה · ועתה התבונן הדבר והתכוין בכל אות ואות מאותיות השם שתדע לכוין וליחד כל שמותיו יתברך בסוד השם הנכבד והנורא יה"וה יתברך **סוד אות שלישית** מאותיות השם היא רמוז לז' ספירות למטה מן הג' ספירות העליונות והיא אות ו'· והיא סוד קשר כל הספירו' העליונות והתחתונות (א) והיא עולה עד הכתר ויורדת עד המלכות ומתיימת כל הספירות וכלן מתאחדות בה מהן למעלה ומהן למטה מהן לימין ומהן לשמאל והוא הנקראת קו האמצעי· וסוד האות הזה שהיא אות שלישית של שם שנקראת ו' היא כוללת ז' שמות כנגד ז' ספירות שהם א"ל כנגד גדולה · אלהים כנגד גבו"רה· יה"וה כנגד תפארת· יה"וה צבאות כנגד נצח· אלה"ים צבאות כנגד הו"ד אל ח"י כנגד יסו"ד · נמצאת למד כי סודו של ו' של שם היא כלל ששה שמות משמותיו של שם יתברך · ולפי שתמצא שם א"ל שהיא ג"כ שם הכ"תר והוא שם הגדולה תמצא שם אחר לנגד מדת גדו"לה ונקרא אל"וה שהוא סוד הגד"ולה הנקרא ימי"ן וכן הוא אומר אל"וה מתי"מן יבא וקדוש מהר פארן סל"ה · ובעזרת האל במלת א"ל נבאר סוד אלוה' וסוד אלהים ותמצא נפלאו' תמים דעות בסוד שלשת שמות בלשון אלהו' שהם א"ל אלה"ים אלוה' · ותמצא א"ל סוד שם החס"ד אלהים מדת הדין עם חצי שם יה"וה שהוא שם י"ה אלוה עם חצי שם יה"וה שהוא וה' : ותראה גדולות (ב) ונפלאות במזמור הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו ותמצא בראש המזמור כולל סוד אלה"ים אלוה והללו עם כלן הללו"יה חצי השם המיוחד הללו אל בקדשו סוד אל עולה לכאן ולכאן כמו שתראה עתה הללוהו ברקיע עזו חצי השם האחרון וה' ית' נמצא אל באמצע י"ה מכאן· וה' מכאן פעמים אל עם י"ה והוא סוד אלהים ולפעמים אל עם וה' והוא סוד אלוה ופעמים אל בפני עצמו ושלשתן כלולי בראש מזמור זה הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו· וסוד מזמור זה שאמר מכאן ואילך הללוהו· ועוד תראה נפלאו בו· נמצאת למד אל אלהים אלוה כלם מתלבשים בשם המיוחד· (ג) ולפעמים תמצא אלה בלי וא"ו כאמרו יזבחו לשדים לא אלה ועוד תראה בו נפלאות בע"ה נמצא' למד כי בסוד ו' שהיא אות ג' מאותיות השם כלולים אלו השמות אל אלהים אלוה אלה'· יה"וה יה"וה צבאות אלהים צבאות אל חי ועכשו התבונן בגדולת השם הקדוש שהוא יסוד ושרש לכל השמות כ"ש (פירושו מע"ל כ"ד) (ד) לשאר כל הלשונות הכנויים על הכנויי' וכ"ש לשאר כל כנוי הכנויין וכ"ש לשאר משפחות האדמה הנשואות על הלשונות **סוד אות רביעית** של שם ית' הוא סוד אות ה' האחרונה שהיא סוד המלכו'· שהיא סוד השלטנות שהיא סוד השכינה שהיא סוד חכמה אחרונה · שהיא סוד השם הנקרא' אד'ני כי השם הזה כמו שהודענוך הוא סוד שלמות היחוד והיא אבן ישראל המושכת להם כל מיני מעדנים טובה וגדולה

כי היא מתחלת תולדת הדין מאחורי החכמה כדלקמן בביאור כנוי השם המיוחד והנה עקר עמידתו גם כן בשמאל כדלקמן בראש שער ח': (א) היא העולה עד הכתר פי' בקוצו העליון של הו"או כמבואר לקמן בכינוי קו האמצעי וצורת הוי"ו כך ולכך היא מתיימת למעלה ולמטה ומבדלין והבן בבירור·

עוד

הגדולים (א) הכופה כל בעלי דינין קשים נקרא א"ל ועליו נאמר ואל מי תדמיון א"ל כלומר אפי'
בצורת האותיות המורות על עצם ההוי"ה אין לו דמיון אות ידועה להורות עליו זולתי מצד
אות הבינה שהיא מודה ומעידה עליו וזהו ואל מי תדמיון א"ל. בכח הבינה הנקראת מ"י
יכולין אנו לדמות מציאתו לאד"א. ודע כי זהו סוד קוצו של י' של שם המיוחד שהוא רמוז
למציאות עליון מאין גבול ושעור. ומסוד קוצו של י' יצאה אות י' שהיא נקראת חכמה רצ"ון
באין גבול וזהו סוד והחכמה מאין תמצא. וסוד החכמה היא ספירה שנייה. ואין הוא סוד
ספירה ראשונה. ושתי אלו הספירות כלולות בסוד י' בקוצו ובצורתו. נמצאת למד כי אות י' של
שם המיוחד כוללת שני שמות משמות הקדש והם שתי ספירות העליונות הנקרא אה"יה י"ה. אה"יה
סוד קוצו של י'. י"ה צורת האות. **סוד אות שנייה** מאותיות השם שהיא ה' היא רמוז
לבינה אשר היא סוד קשר ט' ספירות וקשר י' הספירות (ב) היא קושרת ג' ספירות עליונות שהם
כת"ר. חכמ"ה בינ"ה. עם גדו"לה. גבורה. תפארת. נצח הוד יסוד. וגם העשירית שהיא
מלכו"ת בהיותה נקשרת עם יסוד. נמצאת בינה קושרת ו' ספירות שהן שבע עם ספירות
מלכות עם ג' ספירות עליונות. וזו היא אות ה' שזו היא אות שנייה של שם יה"וה יתברך שהיא
סוד הבינה ושמה המיוחד לה בתורה הוא יה"וה שצורת האותיות הן אותיות י"הוה ונקוד אות יו"ד
הוא נקוד אלהים כי מדרת הגבורה הנקרא אלהים היא מושכת מן הבינה ולפיכך בכל מקום
שאתה מוצא בתורה יה"וה אדני כגון יה"וה אדני חילי. או אדני יה"וה כגון ויאמר אברהם
אדני יה"וה מה תתן לי יה"וה. העומד בפסוקים אלו וכיוצא בהם הוא סוד הבינה שהיא
רחמים ודין. וממנה ימשכו כחות הדין לפיכך נקראת שמה יה"וה שהרי זה השם צורת
אותיותיו רחמים וצורת נקודו דין. לפיכך דע כי (ג) התחלת הדין בספירות הוא סוד בינה
מהמשכת החכמה ומן הבינה שואבת כח הדין והגבורה. נמצאת למד כי סוד אות שנייה
של

שביארתי בהקדמות הפי' וכן עיקר השם הוא יה"וה כתוספ' בו ה"א אחרונה לחזור ולכלול ולקשר הראשונ' כאומרם
בשפת חלוקה (ז) הוא לבדו ההוא יודע אותו כי זאת הידה (כ"ע) הוא התחלת הודעת מציאותו והווייתו אשר הכל
היה כמוס בה והיא התחלת המפשטות אצילותו ית' וכחו הראשון היוצא ודבק בעצמותו (א"ס שמ"ה) כשלהבת
הקשור' בגחלת ולכן כינה המחבר בעצמות הבורא ית' ובמציאותו אשר לא תושג זולתו רק הוא לבדו היודע אותו
ואין לפרש על עצמו' הס' ממש שקורא המחבר כתר וחזה עשירית כי לא נעלם ממנו לשון הברייתא (פי' של ספר
יצירה עשר ולא אחד עשר) ולא אחד י' שבאה להוציא שלא כמנה הס' בגדר מספר העשר ולא ככלליהן כלל
בכוונת המספר ואם לא היה דבר למעלה מהכתר לא הוצרך להזהיר ולומר י' ולא אחד עשר אלא בודאי בא להזהי'
כדרך שפי' ואם הוא קורא במקומות לכתר ג"כ אין סוף כגון למעלה בסוף שער ב' ובשער ג' בביאור ענין שאלת
בנים נוכל לבאר שקראו כן ע"ש מעלתו כדרך שפי' כאן שכינוהו בעצמות מציאותו ית' ממש ולכן תמצאיהו ג"כ
במקומות הספר מורה כי הא"ס איננו הכתר כמו שאמר בתחלת שער ראשון ומשם הא"ס יתברך אצלו כל מיני שפע
אצילות מן המקור הנק' אין סוף וכן לקמן בשער ט' בכנוי מחשבה וז"ל וזו היא אות ראשונה של שם יו"ד נקודה
מחשבה פנימית סתומ' בכתר עליון כלולה באין סוף הרי נכור לפניך כי גם הוא חושב א"ס במעלה למעלה מהכת'
וכן במקומות אחרים מן הספר. והוא (א) הכופה כל ב"ד כמבואר לקמן בביאורי הכינויים וא"ל הוא כח וחוזק
כמו צדקתך כהררי אל ואת אילי הארץ לקח עמו כלומר כי בכחו וחוזק ידו כופה מ"ה ומזה הטעם כינוי השכל
באריה ע"ש חוזקו וגבורתו לכוף את השור משמאל וקראו ג"כ בשם אל. (ב) היא קושרת ג' ספירות העליונו'
שהם כתר חכמה בינה עם גדולה גבורה כי הוא כח התפא' כידוע כי שם בן ד' אותיות כולל שתיהם ואין ביניהם
אלא הבדל הנקודות והנה התפ' כוללת הו' קצוות הרי לך קשר הט' ספירות בבינה שהיא כלל הג' עליונות
והתקשר העשירית עם היסוד צדק בצדיק תהיה אז כוללתו כולם והקשר שלם וכבר ידעת כי היא נרמזת ג"כ בה'
אחרונה של שם שהיא אות ה' עם ה' הראשונה ולפי שהדין עיקר (ג) תחילתו מהבינה

חכמה ועליה נאמר והחכמה מאין תמצא(א)כי שמה ממש נקרא חכמה ועליה נאמר ונעלמה מעיני כל חי (ופי׳ ע״ד כלם בחכמ״ה עשית) ומתעלומה זו נברא העולם · ואות י״וד זו נקרא רצון באין גבול וגם היא נקרא׳ מחשבה ועליה אמר הכתוב מאד עמקו מחשבותי״ך · ועמוק עמוק מי ימצאנו · ודע זהבן כי סוד י״וד של שם המיוחד רומזת על ספירה שנייה הנקרא׳ חכמה אבל בענין הכתר אינו מור׳ זולתי בקוצו של י״וד שהוא מורה על הכתר בסוד הנק׳ אין סוף · **סוד אות שניה של שם** והוא סוד ה׳ היא סוד הבינה (ב) הכלולה בלשון ובפה · ובבינ׳ נאחזים כל החיים וממנה מושכית כל הספירות שלמטה ממנה חיים כמו שגם היא מושכת משל מעלה ממנה · וכל העניני׳ שלה מה שאפשר לנו לגלות (ג) נבאר אותם בע״ה בספיר׳ בינה בסוד י״ה ביאור מספיק · **סוד אות שלישית של שם** הוא סוד ו׳ והיא כוללת ו׳ ספירות במספר ו׳ · ג׳ ספירות מחצי ו׳ ולמעלה י זג׳ מחצי ו׳ ולמטה · ג׳ ספירות מחצי ו׳ ולמעלה הם הגדולה והגבורה והתפאר׳ וג׳ ספירות מחצי ו׳ ולמטה הם נצח והו״ד י״סוד · וכל אלו ו׳ ספירות כלולות באות ו״או · והנה אות ו׳ של שם הוא עומדת (ה) במקום כל השם · ועוד תראה עמוקות ונפלאו׳ בכל האותיו׳ של שם בע״ה ויראו עיניך וישמח לבך · **סוד אות רביעית של שם** הוא סוד ה׳ והיא סוד הספירה האחרונה הנקראת מלכות שהיא סוד יחוד י״י ית׳ ובה תבנה ותכונן אמונת יחוד הבורא · ומסוד ה׳ ולמטה הוא הפירוד · והסוד ונהר יוצא מעדן להשקו׳ את הגן ומשם יפרד והיה לד׳ ראשים והם סוד ד׳ מחנות שכינ״ה · וא״כ נמצא שם י״הוה ית׳ כולל י׳ הספירו׳ בסדר נכון · **סוד שם יהוה יתברך על דרך כלל שמות הקדש:** **דע** כי כל שמותיו ית׳ כלם נשואים וכלולים על השם המיוחד שהוא שם י״הוה ית׳ · מהם כדמיון שרשים ומהם כדמיון ענפים · ומהם למעלה בראש נוף האילן · והשם המיוח׳ ית׳ עומד באמצע ונק׳ קו האמצעי · ושאר השמות כלולים בו מזה ומזה כדמיון ראש האילן ושרשיו וענפיו · כיצד אות ראשונה של שם י״הוה ית׳ שהיא רומזת שני שמות · קוצה של י״וד הפונה למעלה רומז אל האור הגדול הקדמון עומק ההוי״ה הקדמונית בעצם אמתתו ונקרא אהי״ה שהוא הנקרא **אין גבול** ונקרא אין לפי רוב התעלומות מכל הנמצאים עליונים ותחתונים שאין מי שיוכל להבין בו דבר ואם שאל השואל עליו מה הוא · תשובתו היא אין כלומר אין מי שיוכל להבין בו דבר · ועל זה נא׳ מקצה השמי׳ ועד קצהו אתה דורש אבל אינך דורש מה למעלה מה למטה · וזהו סוד קוצו של י״וד הקוץ העליון שהוא רמז לכתר עליון הנק׳ אין הנשלל מכל ההשגות אין מי שיוכל לדעת בו דבר זולתי אמונ׳ מציאותו ומציאותו איננו מושג לזולתו ולפי׳ נקרא אהי״ה בלשון מציאו׳ ואותו המציאו׳ (ז) הוא לבדו יודע אותו ולפי׳ אמר לשון אהי״ה עם א׳ כמו אקום ארע אבין אעשה אבא · שהוא הדבר העומד בעצם אמתתו · ולפי׳ הוא אומ׳ אהי״ה כלו אני לבדי הוא היודע מציאותו וזהו קוצו של י״וד של שם ומה שהוא נרמז בקוצו של י״וד ואין לו אות מסויימת בפני עצמו · לפי שאין מי שיוכל לשער אותו ולא לרמותו ולא לציירו אפילו בצורת הוראת אות ידועה · ולפי שנקרא אה״יה בעומק ראשית

ההו״יה והוא הרחמים הגדולים

(א) תמצא כי שמה ממש נקרא חכמה שהיא נשפעת מהאין שהוא הכת׳ הנקרא כך לרוב תעלומותו כמבואר בסמוך (ב) הכלול בלשון ובפה כי היא נקרא לשון ופה ובהם חמש מקורות הדיבור ולכך נרמז בה״ש כנזכר למעל׳ בשער ב׳ בכנוי ברית (ג) נבאר אותו בע״ה בספי׳ בינה הייכו בסוף שער ח׳ (ה) והנה הוא עומדת במקום כל השם כמבואר לקמן בכנוי קו האמצעי · שהוא סוד יחוד השם שהוא הכת הכלול וקושר הכל ומנהיג הכל כמו שביארתי

(א) הנצ"ח אלהים במדת הה"וד. צבאות לזה לזה. וארבע מדות אלו מלבישות ד' מלבושים לאל ח"י כי צבאות ג' שמות הוא כולל נצ'ח וה'וד יס'וד. וכשאמר הכתוב יה'וה אלה'ים צבא'ות נכללו בו חמש ספירות. יה'וה אלהים ב' ספירות. צבאות ג' ספירות נצ'ח והו'ד יסו'ד ומכלן מתלבש אד'ני בג'די יש'ע או בג'די נק'ם כפי הדין הראוי. ואתה בני פקח עיניך והתבונן בכל מקום שתמצא בתורה שני שמות או ג' מחוברים זה אצל זה לאיזו כונה הם מתחברים. ואז תבין דרכי י"י דרכי התורה ועמקי סודותיה ותהיה רצוי ומקובל לפני י"י יתברך וברוך זה כשתהיה מתפלל ותתחנן לפני ה' ותזכיר הפסוק מן התורה בתפלתך או מלה אחת מהתפילות שהיא רומזת דברים עליונים יש לך להבין דרך הפסוק או המלה שאתה מזכיר ולהתבונן בהם ולדעת לפני מי אתה עומד ולמי אתה מתחנן (ב) ובאיזו ספירה אתה מתכוון ובאיזה שם אתה קורא. ואז תהיה רצוי ומקובל לפני י"י יתברך ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. ואחר שהודענוך אלו העקרים יש לנו למסור בידיך כלל גדול והוא זה. דע כי השם המיוחד הנקרא יהוה יתברך הוא השרש והעקר לכל שמותיו יתברך וכל השמות בו כלן נאחזין וכל הספירות העליונות כלן סדורות בו וכל מעלות העולם למיניהם וכל המרכבות עליונות ותחתונות כלן נשואות בו והאותיות והנקודות גם הם בשם זה תלויין. וכל היצור והדבור הכל עומד בו יתברך ויתברך לעדי עד ולנצח נצחים. ואל יעלה בדעתך כי אלו הדברים שאמרנו לך עתה בעקר זה הם דברים שראוי לקבל ולהאמינם ואין להם טעם. אבל אלו הדברים קבלה ומסורת וידיעה יש לנו בהם ויכולת בידינו לתת לכל אחד מהם טעם וראיה מצד תורתנו התמימה כדמיון מופת נראה לעין. ואחר שהודענוך זה יש לנו להכנס בבאור אותיות יהו'ה יתברך כפי כונת הספר הזה בע"ה.

סוד אות ראשונה

היא אות יו'ד (ג) והיא נקודה מחשבות ציורית אין לנבראים התבוננות בה כי נעלמה מעיני כל חי ואין לאדם רשות להרהר בה כי אם להאמין לבד אף על פי שלא יבין ולא ישיג עניינה ועצם אמתתה. וסוד אות י' של שם הוא הנקראת פליאות חכמה. ועליה נאמר במופלא ממך אל תדרוש במכוסה ממך אל תחקור. וגם היא נקרא תעלומות חכמה

הנז' דין ביד מלאכים הנקראי' שופטים ושוטרים לב"ד של מטה נקר' אדוני לגמור את הדין במשפט צדק כמו שיתבאר לקמן וזהו סוד אומרו (ג) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם כלו' בלכתם בשליחות והחיות והאופני' הם השופטים והשוטרים שזכרנו והחיות ידועי' והאופנים ג"כ ד' מדרגות צורה שכליית למטה מהם ומלת אופן מגזרת דבור דבר על אופניו וכל הענין בסוד (פי' בעולם הבריאה) ההיכלות למטה שהם למדת עליונות.

(א) ה' במדת הנצח פי' יהו"ה בחלק החסד שבו הוא מתלבש במדת הנצח. (ב) ובאיזה ספירות את' מתכוין ר"ל הדרך שפי' לעיל בשער ד' וכמו שפי' בהקדמה כולן סדורות בו כמו שמבאר והולך באריכות בזה השער (ג) והיא נקודת מחשבה ציורת מבואר לקמן בשער ט' שהוא סוד התחלת התפשטות החפץ באצילות מהכתר תורה על החכמה נעלמ' ברוב קטנותה והקוץ ממנה שהוא יותר דק רומז לכתר כמו שאמר בסמוך ולזה רמזו רז"ל באמרם לא נבראת אלא נקודה של יוד כי הוא המקיים הכל ומאי תוכל לעשות הי'וד וכן מהי'וד כל האותיות לרמוז שכל הספירות נאצלו מהכתר וחכמה אמנם ה"ה רומזת לבינה כי תנועתה קלה רומזת כי גם היא אינה נתפסה בשכל האדם לתעלומתה אבל ה"ה אחרונה הרומזת לאחרונה היא במפיק להרגיש תנועתה כי היא משגת יותר עם כי היא ג"כ נעלמת להיות מן האצילות ג"כ והוא רומז אל הש"ס הנותרים כאשר ביאר הרב המחבר

תחכא

בבריאת העולם הזכיר אסף במזמור אל אלהים יה"וה דבר ויקרא ארץ • בהיות יה"וה יתברך מתלבש בבריאת עולם ג' מיני מלבושים. מלבוש הרחמים הגדולים• (א) מלבוש הדין הגמור• ומלבוש האמצעי ברחמים ודין • והכל בסוד בריאת הנבראים כי יש מהן נבראים ברחמים • ומהם בדין גמור • ומהן בדין ורחמים • ולפי החכמה והחסד והרחמים והדין ביצירה כך הוא הדרך בענין הנהגתו לברואי עולם • פעמים מתנהג עמהם ברחמים גמורים • ופעמים בדין גמור • ופעמים בדין ורחמים • והתבונן סוד ג' ספרים נפתחים בר"ה • של צדיקים ורשעים ובינונים שהם כנגד אל אלהים יה"וה • ולפי' התבונן בכל מקום שתמצא בתורה השם המיוחד יתברך שהוא יה"וה כשתמצאהו מחובר עם אל או עם אלהים או שלשתם כאחד והתבונן לסדר הדברים על סדר היושר והנכוחה • ולפעמים תמצא שם יה"וה מחובר עם שם צבאות ואומר יה"וה צבאות וזה לא תמצאהו בתורה אלא בנביאים וכתובים כאמרו בנביאים כה אמר יה"וה צבאות • ובכתובים יה"וה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה ודע כי כשהשם מתלבש עם השם הנקרא צבאות אזי הוא גומר משפט ב"ד של מעלה לטוב ולרע בנבראים • וכפי שיצא הדין בשלשת שמות שהם אל אלהים יה"וה כך הוא גומר המשפט בהתלבשו ביה"וה צבאות והסוד ויגבה יה"וה צבאות במשפט • והנני רומז לך סוד גדול בפסוק זה • דע כי בהיות ב"ד של מעלה גוזר משפט על הנבראים אזי יה"וה צבאות גומר הדין ע"י אדנ"י והסוד שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (ב) ושפטו את העם משפט צד"ק וא"ו (ג) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם • וסוד החיות אלו הם סוד שופטים • וסוד אופנ"ים אלו הם סוד שוטר"ים • והדין נגמר ע"י צד"ק שהוא אד"ני • וכשהשם יתברך גוזר הדין על ישראל והשם הנקרא יה"וה צבא"ות רואה שאין ישראל יכולין לסבול אותו עונש דין אזי מתעלה שם יה"וה צבא"ות להפיק רצון ורחמים מלמעלה להקל צרות ישראל ומניח הדין למדה אל שהיא מדת החסד ועושה צדקה עם ישראל וממעט הצרה והעונש ואע"פי שאין ישראל ראויין עושה זה מצד הצדקה • זהו שכתוב ויגבה יה"וה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה • ולפיכך הנביאים היו מוכיחים ישראל בשם יה'וה צבאות בעניין עדי' והתראה לטוב ולרע • וכשגמר הדין על ישראל אלמלא שגבה יה"וה צבאות באותו גזר דין ומסר אותו ביד אל שהוא מדת החסד העליון • לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט • זש"ה והאל הקדוש נקדש בצדקה וזהו שנאמר לך י"י הצדקה ולנו בושת הפנים • וא"כ התבונן בתורה בכל מקום שתמצא כתוב בו יה'וה צבאות ולפעמים תמצא שלשת שמות הללו בפסוק בפירוש כמו שכתוב יה'וה אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה • ואומר יה'וה אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה • והכונה בזה כי מדת החסד והרחמים ומדת הדין והפחד מתלבשו כל אחת ואחת במקומה • יה'וה במדת

הנצ'ח

ובתחלת שער ח' ואז כל הספירות כולם בשלמות גדול כמבואר לקמן בסוף ביאור כינוי אלהי' ובתחלת שע"ו • מלבוש הדין סוד המלבושי' מבואר לפני' באריכות בסוד הכינויים בשער • זה והנבראו' ברחמים גמורי' הם עולם השכלי' הנבדלי' ומלאכי רחמים והנבראי' בדין הם מלאכי דין והנבראי' בדין וברחמי' הוא עולם הגלגלי' שיש מהן חוזרין ומושלין פעם ברחמי' ופעם בדין כפי מבטיהם וכן בעולם התחתון אשר עיקרו מן האדם שהם כנגד אל אלהים יה'וה כי יהוה' שאדם מחזיק בה ביא המשכת אליו לכך. הצדיקי' כידועים בשם אל חי והרשעים בסוד מ"ה והבינונים בשם' הרחמים והדין שהוא התפ' ואין זה הכתיבה למית' או לחיים לאלתר שימותו או יחיה באותה שנה רק למיתת חיי העה"ב כאשר כמו שיתבאר בשער השבכנוי עה"כ: (ב) ושפטו את העם משפט צדק כי כאשר נגמר הפסק דין בב"ד של מעלה אז משלחין את פתשגן כתב

הגזר

ושמים בטהרה והארץ בשמחה אורה • כי אל הוא סוד חסד עליון וממנו משפע החסד לאברהם והסוד הוא שאמר באברהם ויקרא שם בשם יה"וה א"ל עולם כי אז קנה לחלקו מדת החסד והחזיק בה ולפיכך אנו אומרים בברכת מגן אברהם א"ל עליון גומל חסדים טובים • ואומר ברוך אברם לא"ל עליון • וכששם יה"וה מתאחד עם אל ואומר אל יה"וה נמצא שם יה'וה מתערבת בחסד וברחמים ואין שם דין כלל וגם יה"וה הוא שם רחמים ואע"פי שיש בו קצת דין מ"מ כלו כלול ברחמים • וכששם יה"וה מתאחד עם אלהים כאמרו יה"וה אלהים נמצא שם יה"וה יושב לדין ודן את בריותיו במדת הרחמים והדין בסוד יה"וה אלהים איש איש כפי הראוי אבל בהתחבר החסד והרחמים בסוד א"ל יה"וה אז כל הספירות בשמחה ובשלמות וכלן מקבלות חסד ורחמים מלמעלה וזהו שאמר א"ל יה"וה ויאר לנו • ותמצא בי"ג מדות של רחמים שהזכיר אלו שני השמות לבד והם יה"וה יה"וה א"ל רחום וחנון • ולפי שאלו השני שמות הם כוללים חסד ורחמים הם נזכרים באלו י"ג מדות של רחמים התבונן זה מאד וכבר אז"ל ברית כרותה לי"ג מדות של רחמים שאינן חוזרת ריקם • א"כ התבונן כי א"ל יה"וה הם כוללים החסד והרחמים • ועוד התבונן כי שם אל הוא כנגד אברהם שהוא סוד מדת החסד ושם יה'וה הוא כנגד יעקב שהוא סוד הרחמים נמצא השם שהוא כנגד יצחק שהוא אלהים והוא הפחד אינו מצוי בזמן שמזכיר בתורה א"ל יה"וה • ולפיכך התבונן בכל מקום שתמצא בתורה אלו שני השמות שהם א'ל יה'וה שהם סוד החסד והרחמים • ולפעמים תמצא בתורה שם יה'וה מתחבר עם אל ועם אלהים בסוד א'ל אלה'ים יה'וה כמו שכתוב מזמור לאסף א'ל אלה'ים יה'וה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש ועד מבואו • וכמו שכתוב בענין בני ראובן וגד וחצי שבט מנשה א'ל אלה'ים יה'וה הוא ידע • ודע כי בהתחבר שלשת שמות הללו אזי ב"ד של שלשה יושב על הכסא ודנין את העולם כפי הראוי הן לטוב הן לעונש אם לחיים אם למות • כי א'ל הוא סוד החסד לראוין • אלה'ים הוא סוד הגמול והעונש לראוין • יה'וה הוא סוד משפט אמת לראוין אם כן נמצאו שלשת שמות הללו כוללו' כל המשפט והרחמים והדין • והעד הגדול שהרי כשעשו בני ראובן ובני גד וחצי שבט מנשה המזבח בעבר הירדן ורצו כל ישראל לעלות עליהם למלחמה וקודם שילחמו עליהם שלחו להם אחיהם את פנחס ואת אלעזר נשיאי ישראל לדבר אתם על עסקי המזבח שבנו והם השיבו להם תשובה בענין זה ואמרו אל אלהים יה'וה אל אלהים יה'וה הוא יודע וישראל הוא ידע אם במרד ואם במעל ביי' אל תושיענו היום הזה לבנות לנו מזבח לשוב מאחרי יה'וה • ודע כי הוצרכו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה להזכיר אלו שלשת השמות כאחד אל אלהים יה'וה לענין מוכרח הזכירו שם אל שהוא שם החסד והזכירו שם אלהים שהוא שם הדין' והעונש והזכירו שם יה'וה שהוא דיין האמת מכריע בין אל ובין אלהים • וכך אמרו עשינו מזבח זה לשם יה'וה לזכרון לבד ולא לעולה ולא לזבח השם יתברך ישפיע עלינו ברכתיו וטובותיו וחסדיו במדת א'ל שהוא העד היודע כונתנו במזבח הזה • ואם עשינו המזבח הזה מצד רשע למרוד ולמעול ביי' ובבית משכנו ולהיות מזבח זה לנו לעולה ולזבח • אלהים שהוא העד והדיין ובעל דין יפרע ממנו ויענישנו על העבירה הגדולה הזאת • ושם יה'וה שהוא הקו האמצעי המכריע הוא יכריע הדין לפי הכונה שעשינו מזבח זה • אם לגמול טוב אם לעונש • ולפיכך הוצרכו להזכיר ג' שמות הללו שהם אל אלהים יה'וה • שהם סוד הגדולה והגבורה והתפארת • וכן

פניך מלשון חדש ימינו כקדם ומלשון (א) אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם · וא"כ התבונן בכל מקום שתמצא בתורה יה"וה אלה"ים · והבן כי מדת הרחמים מתלבשת עם מדת הדין וכל אחת מן המדות פועלת בשלמות הן לדין הן לרחמים · והתבונן עקר זה ושמור עקר זה תמיד · (ב) והסוד **תקיעת שופר** פשוטה יה"וה תרועת שופר אלה"ים · תקיעה תרועה · רחמים ודין וסימן עלה אלהים בתרועה יה"וה בקול שופר · ואמר ותקעת"ם תרועה ונסעו ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו · נמצאת למד כי סוד יה"וה אלהים הוא סוד שלמות הספירות במדת הרחמים והדין (עיין בפי' דף מ"ט ע"א) ונקראת שם מלא על עולם מלא · ולפעמים תמצא שם יה"וה מתאחד עם אדנ"י בשני פנים · פעמים מקדים יה"וה ואחר כך אד"ני כמו שאמר הכתוב יה"וה אד"ני חילו וישם רגלי באילות ואומר האל לנו אל למושעות וליה"וה אד"ני למות תוצאות ואומר כי אליך יה"וה אדנ"י עיני בכ"ה חסיתי · ויש לך לדעת כי כשמזכיר שני שמות הללו כאחד נשתנה יה"וה בקריאת נקודו ונקרא בנקוד אלהים · ואף על פי שהוא בתוכו יה"וה נקרא בנקוד אלהים וזהו רמז למדת בי"נה שהוא מתאחדת עם מדת מלכות הנקראה אד"ני (ג) וע"י מי מתאחדת על ידי יה"וה יתברך · (ד) ודע והבן כי בהזכיר יה"וה אד"ני כסדר זה השפע יורד על הספירות כלן מראש ועד סוף מלמעלה למטה עד שמגיע שפע הברכה והאצילות לשם אד"ני ואז כל העולם כלו מתברך ברכה שלמה · וכשמזכיר אד"ני בראשונה ואחריו יה"וה כאמרו ויאמר אברהם אד"ני אלה"ים מה תתן לי · אד"ני אלה"ים אתה החילות · אד"ני אלה"ים אל תשחת עמך וכיוצא בזה דע והאמן כי הוא סוד עלייה ממטה למעלה ובהיות השם הנזכר בסדר אד"ני יה"וה וזהו סוד התעלות הספירות והתאחדם זו בזו עד עלות הכונה (ה) למקום החפץ כמי שרוצה להתאחז ולהדבק במקום האור העליון כי תשוקת שם אד"ני היא להתעלות ולהתאחז בספירת בינה הנקראת יה"וה בנקוד אלהים ובהיות כתוב יה"וה אדני הוא סוד שפע בינה היורד על הצנורות ומגיע לשם אד"ני ואז כל העולם מתברך · והנה הודענוך כי יה"וה אד"ני בכל מקום שאתה מוצאם הם צד"ק (בינה) עליון · וצד"ק תחתון · שכי"נה עלאה : ושכי"נה תתאה וכשאלו שתי הספירות מתאחדות אזי כל העולם כלו במלוי ובברכה וזהו (ו) סוד (ביום ההוא) יהיה יה"וה אחד ושמו אחד · ולפעמים תמצא שם יה"וה מתאחד עם אל · כאמרו אל יה"וה ויאר לנו · והכונה בו כי כשהוא מזכיר אל יה"וה כל העולם נדון בחס"ד עליון וברחמים גדולים ואין שם דין כלל ולא מערער ולא משטין ולא מורה קטיגוריא · אלא הכל בחסד וברחמים ואז כל מאורי' הספירות כלן בשלמות גדולה ושמים ·

(א) אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם ר"ל כתר העליון הנקרא קדם וכן הענין לקמן בביאור יותר בשערי אלהים : (ב) והסוד תקיעת שופר פשוטה יה"וה השופר רומז לתפארת כי הוא כולל התרועה והתקיעה הרומזים לרחמים ודין הנכללים בה ולכן נזכר השם אצל תקיעה הפשוטה ברחמים ואלהים אצל תרועה וכן אצל ונסעו המחנות היו מריעין בתרועות כי הפיזור והנסיעה בדין אבל בהקהיל והאסוף הקהל תתקעו ולא תריעו כי בחיבור הכחות ובהתאספם יחד אין שם דין ושופר מל' שופרא ויפוי כמו תפארת · (ג) וע"י מי היא מתאחדת ע"י ה' פי' ע"י התפארת שהיא ממוצע בינים · (ד) ודע והבן כי בהזכיר גם זה לפנים בתחלת שער ח' בביאור יותר · (ה) למקום החפץ פירש אל הבינה · וזהו סוד · (ו) ביום ההוא ר"ל כי לעתיד לבא שכל הספירות ישפיעו אור וברכה זו לזו בכוונת הבריאה או יהיה יה"וה יתברך שהוא העיקר עם ספירת הבינה ששמו גם כן יה"וה בנקוד אלהים וכן ספירת המלכות הנקרא גם כן בשם ספירת הבינה הכל אחד ומיוחד מתאחדות באור והשפע טובה ואז יתבאר מזה לפנים בסוף השער

ובתחלת

פרשה שמזכיר בה יה׳וה אלהים הם נעשים בכל המדות הנגמרות במדת הדין ובמדת הרחמים כמו שתמצא בבריאת אדם הראשון ובדינו ובגירושיו ובכל אותן הענינים ותמצא שבאו כלן במדת הדין ובמדת הרחמים והכל בשלמות גמורה ברחמים ודין הכל כפי הראוי בדין אמת • ולפי עקר זה אמרה תורה הצור תמים פעלו ופי׳ הפסוק כך הוא הצור הגוזר הדין בחזקה אינו עושה באכזריות אינו גוזר את הדין אלא תמים פעלו אלא הדין שגוזר קודם לכן נתיעץ בשתי המדות חסד ודין • וזהו תמים פעלו • כי לשון תמים הוא סוד שני דברים והוא כאלו אמר תאומים אלא כי בלשון כבוד אמר על שני דברים של מעלה לשון תמים • ולמטה לשון תאומים • וכן הוא אומר והיו תאומים מלמטה ויחדו יהיו תמים על ראשו למטה תאומים למעלה תמים לפי שלמטה הם נראים כשני דברים דבר והפכו כמסייע ומקטרג אבל למעלה הכל כוונה אחת בין המסייע בין המקטרג שניהם כונה אחת יש להם ואין שם שנאה או אהבה ואין שם משא פנים אלא משפט אמת ול׳פיכך אמר תמים פעלו בדין וברחמים נתיעץ וגזר הדין וזהו סוד משפט אמת • ומה שאמר כי כל דרכיו משפט פי׳ הכ״ל לעין כל רואה (א) כאמרו כי כל דרכיו משפט • וכבר ידעת כי המשפט הוא כלול בדין וברחמים כי המשפט כנגד יעקב שהוא הקו האמצעי שהוא המתיים בין שני אהלים שהם אברהם ויצחק • אברהם כנגד החסד יצחק כנגד הדין יעקב מכריע ביניהם איש ת״ם יושב אהל׳ים • והמשפט הוא כנגד יעקב שוא׳ב מן החסד מצד אברהם ומן הדין מצד יצחק • וכן הוא אומר משפט וצדקה ביעקב אתה עשית • והנביא אמר יסרני יה׳וה אך במשפט אל באפך פן תמיעטנו : ופי׳ הפסוק יסרני יה״וה אך במשפט מה שאמר אך חלק כלומר בחצי מדת המשפט שהוא החסד כי המשפט חציו דין וחציו חסד ולפי׳ אמר אך במשפט ואמר אחר כך אל׳ באפך פן תמעיטנו • וגילה הסוד למעט חצי המשפט מצד האף • ולפי׳ המשפט תלוי ביעקב שהוא אב הי״ב שבטים ידע צער גדול בנים כשיגזור עליהם הקב׳ה שיבקש עליהם רחמים וצדקה • והסוד ויגבה יה׳וה צבאות במשפט מה כתיב בתריה והאל׳ הקרוש נקדש בצדקה ר׳ל כשיגבה המשפט מנוח הדין ופינה למדת אל שהוא סוד שנאמר והאל׳ הקרוש נקדש בצדקה כלו׳ כשגבה יה״וה צבאות במשפט באה מדת אל שהיא למעלה ועשתה צדקה (ג) ועבר המשפט וזהו סוד שאמרו המשפט כלול בחסד ודין ואומר משפט וצדקה ביעקב אתה עשית • והסוד הגדול צדק ומשפט מכון כסאך כי צדק פעמים שהוא דין לפי קבלתו בשפע כאשר פי׳ כי צדק דין גדול בחוזק • אבל׳ בהשתתף עמו משפט אזי הכסא מתכונן ברחמים • ואם יגבה במשפט • ויגיע עד החסד והאמת יחד יקראו הפנים המאירים אזי נעשה הכל רחמים גדולים וזהו סוד יקדמו

פניך

הוא רומז י״י אלהינו הוא י״י אחד • כוונה אחת יש להם כי מגידיכו ומעצמינו הוא חלוקת הדין והרחמים : כפי הכרא׳ה במקבלים המושכים עליכם בהתעוררות ובספר הזוהר כללא דכולא עתיקא דעתיקין וזעיר אפין כולא חד כולא הוי כולא יהא לא שינה ולא ישתנה ולא משתנה ואיתימ׳ מאי בין האי להאי כולא הוא במתקלא חדא אבל מתפרשי׳ אורחוי ומיכן אשתכח דינא ומסטרא דילן הוו שניין דא מן דא ורזין אילן לא אתמסרו בר למחצדא חקלא קדישא וכתיב סוד י״י ליראיו (א) כאומרו כי כל דרכיו משפט פי׳ המשפט הוא דרך נגלה ונראה כן למטה לעין כל ולא למעלה כענין שאמר כי כל דרכיו משפט שהוא דרך נגלה לעין כל רואיה ולא כתיב שהוא בסתר כענין שאמר איוב כתיב לא ידעו עיט ופי׳ הפסוק כך הוא גלה הסוד אך חלק כי אך הוא חן בחלוף אלפא ביתא דאת״בש • (ב) נעוכבת המשפט לפי שמדת הדין כבושה תחת מדת החסד כמבואר לקמן כבישור כיכני אל

שער ב

(א) כמו שאמרנו וכמו שאז"ל התחיל לבנות עולמו במדת הדין שנא' בראשית ברא אלהים ראה שאינו מתקיים עמד ושתף עמו מדת רחמים שנא' ביום עשות י"הוה אלהים ארץ ושמים. ואמת הדבר ויציב ונכון אבל בא וראה ענינים גדולי' ונפלאי' הנה אמר הכתו' שאו מרום עיניכם וראו מ"י ברא אלה. בודאי הדבר הנקר' מ"י ברא אלה שהוא (ב) סוד יום אחד שהוא סוד הבינה וממני עד יום השבת ששת ימים שבהם נעשו שמים וארץ וכל שאר הנבראים. ובאמרת כי מלת מ"י למעלה (ג) מלת י"ם למטה ומלת מ"י בראה היא תחלת התלבשות שם אלהים בסוד השם הנקרא י"הוה אדנ"י כי היא נכתבת במלת י"הוה ונקרא' בנקוד אלהים בסוד י"הוה ושתיהן (ד) סוד מ"י וסודים וכ"ל הנחלים הולכים אל הים. ומן המדה הזאת הנקראת מ"י והיא סוד התלבשות אלהים בשם י"הוה ממנה (ה) ירשה מדת הגבורה הדין והפחד ונקרא' מדת הגבורה אלהים ממש ובשתי אלו המדות ירשה המדה הנקראת אדנ"י שם אלהים ונתלבשה מלבושיה ואז נבר' העולם בסוד י"הוה אדנ"י. ואם תבין עקר זה תמצא שם י"הוה אלהים שניהם בסוד י"הוה בצורת אותיותיו י"הוה בצורת נקידו' אלהים. נמצא שם זה מעיד סוד י"הוה אלהים שם מלא. והסוד י"הוה הוא האלהים באמת י"הוה בצורת האותיות הוא האלהים בצורת הנקוד. ולפי שנ' בפסוק י"הוה הוא האלהים שתי פעמים כנגד צד"ק עליון. (ו) וצ"דק תחתון. והסוד וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. בשמים ממעל זה צדק עליון. ועל הארץ מתחת זה צדק תחתון. ואם כן הכל רמוז בסוד י"הוה אדנ"י נמצאת למד כי מדת אדנ"י בבריאת עולם לכשהמדת מ"י שהוא סוד הבי"נה שהיא סוד י"הוה בכתיבה ובנקוד ונברא העולם.

והנה מדת הצדק העליון הנקרא בי"נה ומדת הגבורה ושאר הספירות השפיעו כחותם בשם אדנ"י ונתלבשה בשם אלהים וברא את העולם הה"ד בראשית ברא אלהים. ולפי ששם אלהים לפעמי' (ז) הוא חסר ולפעמים מלא הוצרך להזכירו בבריאת העולם בעוד שלא היה העולם במלואו ולא נגמרה כל צורת בריותיו אבל כשנגמר' בריא' העולם נזכר שם י"הוה אלהים. אלהים בעד שלא נגמרו כל הצורות. י"הוה בגמר כל הצורות. לפי שהשם הנקרא אלהים איננו מלא ושלם כי אם בשם י"הוה והסוד או מי ישום אלם הלא אנכי י"הוה הוא סוד אלהים כשתסיר משם אלהים שתי אותיות של שם י"הוה שהם י"ה נשאר אלם בסוד אלהים אלם י"ה ולפי' נברא העולם בשם אלהים וכשנשתכללו כל הדברי' וכל היצורי' כלם והיה העולם במלוא הוצרך להזכיר י"הוה אלהים וזהו שאמרו ז"ל הזכיר שם מלא על עולם מלא ולפיכך כשנגמרו מעשה בראשית התחיל להזכיר יהוה אלהים על מלואו של עולם ודע והאמן כי סוד (ח) היחוד כלו הוא סוד י"הוה אלהים וסימן שמע ישראל י"הוה אלהינו יהוה אחד. ולפיכך יש לך להבין בכל מקום שתמצא בתורה י"הוה אלהים שהוא שם מלא וכל הדברים הנמצאים באותה

פרשה

(א) כמו שאמרנו בסוף שער א' שהוא (ב) סוד יום אחד פי' כאשר ימנה שלשה עליונים לאחד כמבואר למעלה בשער ב' (ג) ומלת ים למטה כי הוא מקבל מהבינה ונחקקה בה לדמיון החותם שכתב' הצורה הפוכה על החות' כמו שפי' בשער הקודש (ד) ושתיהם סוד מי פי' מלכות ובינה שתיהם סוד מי וסוד ים כמו שפי' ממנה (ה) ירשה מדת הגבורה כמבואר לקמן בראש שער ח' (ו) וצדק התחתון פי' מלכות ובינה לרמוז לחבור עליון ותחתון כענין מי למעלה וים למטה כמו שאמ' ויהיה אדני שרומז גם כן לחיבור עליון ותחתון וכן מזה לפנים בביאור אות ד' מהש' (ז) לפעמי' הוא חסר פירש שם אדני הנקרא בשם אלקים הוא לפעמים חסר מהשפעה עליונה כמו שנזכר לפעמי' (ח) כי סוד היחוד כולו הוא סוד יי' אלקים שהרי הוא כולל כל השמות למעלה ולמטה בינה ומלכות ושאר האחרות וכן

הוא

ופסוק אחר אומר להתהלך לפני אלהים באור החיים ופי' שני הפסוקים הללו והארץ האירה מכבודו. וכן הוא אומר קדוש קדוש קדוש י"הוה צבאות מלא כל הארץ כבודו. וכמרומה לנו כי די במה שרמזנו לך ענשו בענין זה. והשם ברחמיו יורנו דרך האמת אמן :

יהוה צבאות · אלהים צבאות · הוד · בועז · שחקים · עצם השמים · מקום העצה · נצח נצחים אל אמונה רגל ימין · ואין עול · רגל שמאל ·

שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי

השם החמשי משמות הקודש. על דרך המעלות הוא השם הנק' יהוה ית' דע והאמן כי שם יהוה ית' הוא העמוד שכל הספירות עליונות ותחתונו' נתאחזות בו מתאחדו' בו מלמטה למעלה ובו הם נשפעו' מלמעלה למטה. וזהו השם העומד כדמיון גו"ף האילן וכל שאר שמות הקדש הם כדמיון ענפי האילן וכלם מתאחדים בו למעלה ולמטה ולשאר כל הצדדי' והוא המיחד כל הספירות באותיותיו וכו' כל הנבראי' כלם קיימים וכל המרכבו' שבעולם עליונות ותחתונו' בו נסמכו' ואליו צופות וכל סדרי עולם ויסודותיו ובניניו עליו תלויים ואין דבר בכל העולמות כלם שאינו תלוי ומשוכלל בשם י"הוה ית'. וקודם שנכנס בבאורו יש לנו' להודיעך עקר שבו תמצא נחת ומרגוע לכמה ענינים דע כי השם הנכבד והנורא הזה שהוא י"הוה ית' תמצאהו בתורה בכמה ענינים ובכמה שמושים. דע כי לפעמים תמצאהו בפני עצמו ברוב התורה כאמרו וידבר י"הוה ויאמר י"הוה ושאר כמה ענינים כאלו ולפעמים תמצאהו שמתחבר לו שם אחר משמו' הקדש כאמרו אחר מעשה בראשית אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמי'. ולא תמצא בכל מעשה בראשית כי אם שם אלהים לבד וכשהתחיל לדבר בשלמות הבריאה בפרשת אלה תולדות השמים והארץ בהבראם התחיל להזכיר י"הוה אלהים.
וצריכים אנו להודיעך טעם זה. דע כי בהיות י"הוה ית' משוכלל ומעוטר ומלא כל המדות ובו מתאחדות כל הספירות ובו נשלמים ונגמרים כל הדברים וכל הנבראים כמו שהודענוך לא הוצרך להזכירו במעשה בראשית לפי שעדיין לא היה העולם וברואיו בשלמות ובגמר מעשה ולא היה העולם על מלואו אלא כל הדברי' היו נעשי' ובאים וכשנגמר' בריאת העולם ונשתכללו כל הדברים ונגמרו כל הדברים בשלמות ובתיקון שלם אזי הזכיר **יהוה אלהים** שהם שני השמות מתאחדים זה עם זה. כי אלהים פעמים הרבה מתלבש בשם אדנ"י ואז נקרא אדנ"י אלהים כמו שהודענוך. ובהתאחד י"הוה אדנ"י שהיא סוד י"הוה אלהים אזי כל הדברים בשלמות גמורה ואע"פי ששם אלהים שהוא סוד מדת הגבורה והדין

כמו

כמו שיתבאר לפני' כמו שהודעתיך בשער א' ולכן שם אלקי' בכאן כאלו נכתב שם אדני ובהתאחד אלו הב' שמות ה' אדני שהו' שם ה' אלקי' הנזכר כאן אזי מורים כי כל הדברי' בשלימות גמורה ולכן עכשיו שהיה העולם מלא הזכיר' שניה' ומה שהזכיר אלקים ולא הזכיר אדני בהדיא זהו מפני כי שם אלקי' מורה שלימו' יותר כי שם אלקים יורה על הגבורה ועל הבינה המשפעת בכולם וכנוע" נסופה בשם אדנ"י ועל שמה נקראו כולם אלקי' שם מלא על עולם מלא כי רומז ג"כ שמדת הרחמים מתלבשת עם מ"ה. וכל א' פועלת פעולת' בשלימות ועל דרך זה סובב והולך כל הענין כביאור למה נקר' זה השם שם מלא ובספר הזוהר תניא' אימתי איתקרי שם מלא בזמנא דכתי' ה' אלקים דהאי הוא שם מלא עתיק דכולא (כ"ע). וזעיר אפין (ת")

ותבנ"ית בהדבק האצילות בשם אדנ"י וכל האברים אשר באדם ממקום זה מקבלים צורת תכונ"תם והסוד הוא עשך ויכוננ"ך ואחרי שהודעניך זה בשם הנקרא יי' צבאות הסתכל בשאר עניניו וסודותיו וסתריו שכבר רמזנו אותם בשער זה תמצ' כמה מפתחו' וכמה ענינים פנימיים עליונים שאין ראוי לאומרם בפי' אלא ברמז וכבוד אלהים הסתר דב"ר. ואומר סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. **ואחר שהודענוך** כללים אלו במלת יי' צבאות ראוי לנו לבאר עכשו סוד החתימה על דרך הקדושה בסוד קדוש' קדוש קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו. הנה אמר הנביא ע"ה ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא. הנה באמת כי השם הנקרא אדנ"י שהוא סוד הספירה האחרונה הוא יושב על כסא (א) וארבע חיות הקדש משאות אותו. שרפי' עומדים ממעל לו כלומר לשם אדנ"י שהם שני שרפים בעלי שש כנפים המשמשים (ב) ליי' צבאות שהוא סוד ג' ספירות התחתונות של ו' של שם יהוה כמו שכבר כתבנו למעלה ומכח ו' יבא להם שש כנפים. וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש. קדוש ראשון הוא סוד המשכת אצילות הקדש מן הכתר עליון עד ספירת גדולה קדוש שני סוד המשכת אצילות הקדש מן החכ"מה עד ספירת גבור"ה. קדוש שלישי הוא סוד המשכת אצילות הקדש מן הבי"נה ועד ספירת תפאר"ת. הרי לך שש ספירות אמורות. שלש כנגד שלש שלש משפיעות הקדושה על שלש. מה כתיב בתריה יהוה צבאות הרי שלש ספירות של מטה מהם אמורות שהם נצ"ח הו"ד יסוד יבא להן השפע מאת גד"ולה גבור"ה תפאר"ת מאת כת"ר חכמ"ה בי"נה. הרי תשע ספירות נאמרות. ובמה הן מריקו' ברכותיהן ומשפיעו' כחותיהן בספירה העשירית הנקראת אדנ"י הנקרא' ארץ. וזהו סוד שאמר בסוף הפסוק מלא כל הארץ כבודו. הנה הודענוך בסוד זה הפסוק בענין הקדוש' התאחדות עשרת הספירו' ודרך אצילות השפע משלש עליונות שהן כ"תר חכ"מה בי"נה לשלש אמצעיות שהן גד"ולה גבו"רה תפא"רת לשלש תחתונות שהן נצ"ח והו"ד יסוד. והנה כל שפע אלו תשע ספירות מריק בספירה עשירית שהיא אדנ"י ונקראת אר"ץ וזהו שאמר מלא כל הארץ כבודו. ודע והאמן כי העונה קדוש' ומכוין בדרך זה ביחוד הי' ספירות חלקו לחיים ואמרי פיו לרצון והוא בן העולם הבא. וענין שנתיחדה הקדושה בפסוק זה כסדר זה וזהו פי' קדוש כתר. קדוש שני חכ"מה. קדש שלישי בי"נה. מה כתיב בתריה צב"אות. וסוד צב"אות כולל נצ"ח וה"וד יס"וד. מה כתיב בתריה מלא כל הארץ כבודו שהוא סוד הספירה העשירית הנקראת אדנ"י שהיא ארץ החיים שהיא אור החיים. וכן הוא אומר להתהלך (ג) לפני אדני בארצות החיים. ופסוק

אבל הנשמה שאין לה צורה ותמונה מקבלת ג"כ ממקום גבוה אשר לא נקרא אדם ולא נתפס בו שום צורה ותבנית (א) וארבע חיות הקודש אלו דווקא החיות כי כבר נתבאר למעלה בשער ב' בכינוי הר כי הם עצמם הכסא וכוונתו הם הד' מחנות שכינה אלא שהנביא תיאר אותם גם כן בשם חיות ועיקר הדבר כי אלו עומדות באצבעות אלו כמו שנתבאר שם ג"כ בשם ר' יוסף גקטיליאה ולכך פעם קורא בספרים לאלו כסא ופעם לאלו כי הנושאים והנשואים מעורבים עד שלא הובדל הנשא מהנשוא ושמעתי מפרשים וארבע חיות הקודש נושאות אותו שב אל השם הנקרא אדני שהחיות נושאות אותו אבל הלשון איננו מתיישב בזה לך איזה שתרצה משניהם (ב) המשמשים לשם יה"ו צבאות ולכך אומר ממעל לו שעומדים לשרת אותם שהם ממעל לשם אדונ"י או נוכל לומר עומדים לשרת ממעל למשרתים שלו ואולי כי הם מטטרון כנראה וסנדלפון שהם הראשוני' במדריגות המלאכי' אחד המלכות ואחריהם השלשה שרים רואי פני המלכה שהוזכרו למעלה בשער א' בכינוי נשר בשם ר' יצחק כהן (ג) להתהלך לפני אלהים באור החיים הביא פסוק זה כדי להביא אחריו כי האור הוא הכבוד ואם כן מלא כל הארץ כבודו יכלה לומר כי כל הארץ מלא מאורו החיים שהוא כבודו והוא הוא ארץ החיים כל הספירו' באותיות

הטעם שהרי המדה הזאת עומדת במקום שאינו נכלל בכלל אדם ולפיכך כי לא אדם הוא. אבל אם מדת נצח עומדת למטה בעקרי תפאר' אפשר להנחם שהרי במקום הנקרא דמות (א) כמראה אדם עליו מלמעלה הדבר עומד. אבל במקום הכתר כי לא אדם הוא להנחם. ולפי דרך זה התבונן כי הנצ"ח עומד להטיב ולעשות חסד עם ישראל. ולפי דרך זה התבונן בכל מקום שתמצא לשון נצח ככתוב בו הוא המנצח אויבי ישראל והוא עומד לימין להטיב לישראל וכן הוא אומר נעימות בימינך נצ"ח. ואומר וגם נצ"ח ישראל. ודע כי כ"ד בתי דינים יש למעלה בסוד השם הנקרא נצ"ח וכלן נקראים **נצחים** והם המהפכים בזכות ישראל ומנצחים כל העומדים לצד שמאל וכל המקטרגין. ולפיכך אמר הכתוב כנגד הצד המקטרג של בבל לדור ודור תחרב לנצח נצחים אין עובר בה. כלומר כל עת שבתי דינים של נצ"ח נצחי"ם בקיומם ומעלתם אין לצד המקטרג של סיוע בכל צד קיום אלא חרבן.

ודע כי לנגד המדה הזאת הנקרא נצח ונקראת יהוה צבאות עשה שלמה המלך (ב) העמוד הימיני וקרא שמו **יכין** והיודע סוד שני העמודים שהם יכ"ין ובוע"ז ידע היאך פורחות (ג) הנשמות והרוחות והנפשות ע"י אל ח"י ארנ"י בשפע אלו שני עמודים. וכה"א עמודים שנים וגלות הכותרו' אשר על ראש העמודים שתים והשבכ'ות שתים לכסות את שתי גלות הכותרות אשר על ראש העמודים. והנני רומז עמודים שנים אלו הן נצ"ח וה"וד. וגלות הכותרות אשר על ראש העמודים שתים אלו הן גד"ולה גבור"ה. והשבכות שתים לכסות את שתי גלות הכותרות אלו הן חכמ"ה ובי"נה ודע כי ע"י אלו שני העמודים וע"י אל ח"י הנשמות והרוחות והנפשות פורחות בסוד המשכתן ובצנורותן. ובעמוד זה הנקרא יכ"ין תבנה ותכונן עיר צי"ון ירושלם. וסימן תכ"ין בטובת"ך לענ"י אלה"ים אם תבין ג' מלות שהם תכ"ין בטוב"תך לענ"י תדע היאך יי' צבאות מכין ומשלח הטובה במדת אל ח"י להריק כל השפע והברכ' במדת ארנ"י שהיא ריקנית כמו העני שאין לו כלום וסימן (ד) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. ודע והתבונן (ה) כי תבונת כל הצורות והגולמים ממקום זה מקבלים צור"ה ותבנית

הנקרא עין הרחמים. פי' כתר עליון הוא עין הרחמים שהוא עין הכל: (א) כמראה אדם עליו מלמעלה הדבר עומד פי' התפארת כמראה אדם כי המרכבה העליונ' שהיא חסד פחד תפא' מלכות נרמזת ג"כ בארבע הפנים חסד פני אריה ופחד פני שור ותפארת פני אדם ומלכות פני נשר כמבואר בספ' המערכה שער המרכבה (ב) העמוד הימיני הנקרא יכין כי הוא מכין הטוב על ישראל כמו שאמר למעלה וכמו' שמבאר והולך (ג) הנשמות והרוחות והנפשות פי' בהקדמת הביאור עניין נפש רוח נשמה ובשער א' בכינוי ברכה ואמר כי פורחות בסוד המשכתם ובצנורותם כי מקבל הנשמות הוא מהבינ' ומשם יורדת דרך התמונה העליונ' ובאות ליסוד ויוצאות מן המלכות וזהו סוד ונשמות שדי תבינם כלו' הנשמות היוצאות משדי הם נפעלות מהבינה שהיא השבכה שעל הכותרות וירידתם בהשתלשלות הזה כולו כדי שיהיו רגילו' בציור הגופני התחתון שהוא דוגמת הרוחני שעברו משם כי הם הפכים לגופניות ואין להוציאם מתהפך אל הפך אלא בהדרגה מעט מעט וכן העניין ביציאת מן הגוף אמרו כי חוזרות קודם לג"ע של מטה ואח"כ עולה ממדרגה למדרגה עד למעלה כמבואר בשער הגמול ובלקוטי פ' בראשית. (ד) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. פי' אל מקום אחד היסוד ואחר כך ותראה היבשה פירש הארץ ע' היבשה ומבלי מים תראה. או פעולת המריקים בה כי עד שם עדיין אין כל הדברים מוכנים ועומדים על תיקונם ולא הוציאו פעולת לפועל אלא כמו רשימה הנעשית באבן שחוזרת ומתעלמת מן העין עד שנראית היבשה אשר תשמור התמונות' הנחקקות בה ותוציאם לפועל וזהו אומרו (ה) כי תבונת כל העולמים ממקום זה מקבלים צורה ותבנית בהדבק האצילות בשם ה' כי שם התחלת צורת האדם העליון ולכך כל האברי' אשר באדם ממקום זה מקבלי' צורת תכונתם.

אבל

להקביל פני יי' ית' כל נשמה ונשמה כפי המלבוש הראוי לה כך היא מתלבשת בהיכלות הללו
להקביל פני יי' ית'. ובמקומות של היכלות הללו יש גנזים שמהם יונקים כל בעלי החכמה
להכנס ולהשיג פנימיות וסתרים עליונים ומראות וחזיונות וחלומות. ודניאל איש
חמודות באותם הגנזים נקשר ועל זה נאמר ודניאל הבין בכל חזיון וחלומות. ובאלו ההיכלות
היה מסתכל במראו' ואספקלריאות ומהם השיג והבין כל אותן הענינים הגדולים והפתרונים
וכל אותן המראות שהשיג (א) המפורשים בדניאל וכמה ענינים גדולים ונוראים יש בגנזים
של היכלות נצח והוד שעדיין נעורך עליהם בעה"ז. ודע כי יהיה צבאות שהוא עמוד
הימין הוא הנקרא נצח בפסוק לך יי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצ'ח וההוד שהוא
חנצח שמעמיד חסדו לישראל כאומרו האפס לנצ'ח חסדו. וזהו מקום שגוזר גזרות טובות
על ישראל בהדבקו בכתר עליון ואינו חוזר בו לעולם. וזהו סוד שנאמר וגם נצח ישראל
לא ישקר ולא ינחם. ולפי שצריכים ישראל תמיד להדבק ולהתחזק במדת נצ'ח שהוא סוד
הימין שעומדת להכריע את השמאל. ונקראת נצח לפי שהיא מנצחת מלחמות ישראל
לפיכך הוצרך דוד המלך ע"ה לומר בספר תהלות למנצ'ח (ב) מזמור לדוד. בכל מקום שהוא
מזכיר למנצח הוא כנגד מדת נצ'ח. ובכל מקום שהוא מזכיר הודו ליי' כי טוב הוא כנגד מדת
ה'וד וסימן שבהם הנצ'ח וההו'ד. וצריך לעורך על ענין גדול ועמוק. דע כי שלשת נרות
יאירו מלוב"ן ההשגחה הנקראת (ג) עין הרחמים ונקראים ח"סד נצ'ח ות"פארת וכשאלו שלש
נרות מאירין ומסתכלין בספירות אז כל העולם בשמחה ובצהלה ובשלמות ואין צרה ואין
פגע רע כי עין הטובה משגחת על כל היצורים וכל העולמות כלם עומדין במלוי ובשלמות
ולפעמים שהמדה הנקראת נצ"ח ונקראת יי' צבאות כשהיא עומדת במקומה למטה אפשר
לגזור דין לטובה. ולפעמים מתהפכת לעונש הכל כפי המעשה. אבל אם עלתה מדת נצ"ח
דרך הצנורות ונדבקה בנצ"ח העליון אשר בעין (פי' כל א' כלולה מכל העשר) הרחמים ובנצח הרצון
בראש הכת"ר וגזרה גזרות טובות על ישראל אעפ"י שאח"כ חטאו ישראל ואינם ראויים לאותה
הטובה אינה חוזרת בה. והטעם לפי שכבר עלתה מדת הנצ"ח למקום שאינו נק' אדם והוא
המקום הנקרא כת"ר וזהו סוד וגם נצ"ח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם

הטעם

כענין שפירש למעלה. ויש שאפילו בחייהם גופן מתעכל וכשהיה נפשותם באותה המלבוש קיימת לעד כענין
חנוך ואליהו והצדיקים לעתיד לבא ביום הדין הגדול. ואולי כי מה שהיו החסידים הראשונים ודקדקו במה
יתלבשו בקברם כוונו שיעמדו בלבוש הספיריי דוגמתם כענין בר' חייא שאמר אל תקבורוני אלא בכלי'
האולייריין הבאים ממדינת הים ואחרים שהיו בלבנים אף מעשיהם ילבישום צריך לתקן הגוף דוגמת הנפש ופעולה
התחתונה עושה רושם למעלה או אולי היו לה לבישם דוגמת המלבוש שהוא עומד לפניהם ובא לקראת' כי הכולה
שכלה גופה ונבר עליהם כח הנשמה שהיא רוצה להתלבש ירא' אנשים עומדים לפניו במלבושים ספיריים כפי
דבקותו והשגתו כענין והכינו כנא למלך חזקיהו שנא' שהיה רואה דוגמת השגתו וכיוצא בו שדבוקים במקום
אחד. ויש שלקחו להם דרך הממוצע ויש שהקטן כתלה בגדול ובספר אורחות חיים לרבי אליעזר הגדול תמצא נ"פ
סוד התלבשות הנשמה באויר רוחני בצורה הדומה לעלות ולראות מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו. שהשיג
(א) המפורשים בדניאל. פירש כולם היו בהשגה מאותם השמים שבאותם ההיכלות וזהו שאמר למעלה שלא היה
נביא מדבר עם המלאך למנצח (ב) ומזמור. שהוא מזמור ונצח כל מלחמות ישראל ומקטרגיהם העומדים מחוץ
למחנה כאשר יתבאר בסמוך ולמנצח בגימטריא כנ"ח הרמז לע' שרי האומות:

הנקרא

בודאי יכול להשיב ידו הנטויה: והטעם כי ידו היא מקבלת שפע וכח מן המדה הנקרא מ"י והסוד שאו מרום עיניכם וראו' מ"י ברא אלה. מ"י בודאי ברא אלה כי אלהים של מטה הנקרא י"ס ברא עולם בכח אלהים של מעלה שהוא (ק) סוד הבי"נה ונקראת מ"י ועל זה נאמר מ"י ברא אלה. ולפי שהצדיקים יודעים סוד מ"י יכולין לבטל גזרה. והבן בדבר הגדול הזה ומראה הסוד שנאמר שוב מחרון אפך כי מקום התשובה הוא מ"י והוא (א) המושל על החרון והאף וכן הוא אומר בשנת היובל הזאת (ב) תשובו איש אל אחוזתו: ולפיכך התבונן נפלאות שרמזו בספר יצירה שהעצה (ג) נגמרת בכליות וכן הוא אומר לעומרת העצ"ה יסירנה ואמרו ז"ל מקום שהעצה נגמרת. ולפיכך התבונן כי כל גזרה שגוזרין בב"ד של מעלה מתחילין להתיעץ בבי"נה וגומרים העצה בנצ"ח והוד שהם סוד יי' צבאות. ואע"פי שנגזרה גזרה יכולה המדה הנקראת מ"י הנקראת תשובה להפר ולבטל אותה גזרה וכן הוא יי' צבאות יעץ ומ"י יפר והיודעים סודות הללו היו מתכוונים בתפלותיהם והיו מבטלים כל גזורות קשות ורעות שהיו בידיהם מפתחות הקבלה והיו נכנסים עד המקום הצריך להם. ואחר שהודענוך זה דע (ד) כי בהיכלי נצ"ח וה"וד הנקראים יי' צבאות יש מלאך ממונה על כל פסקי דינים היוצאים מב"ד הגדול על כל בני עולם ותחת ידו שני סופרים וקודם שיצאו אותם פסקי דינים בעולם יש כח ביד אותו ממונה לקרען או לתקן בהם והכל כפי כח תשובת אותו שנגזר עליו גזר דין וכפי שיבא הרחמים ממקום מ"י שהוא מפר ונק' תשובה כך גומר זה הממונה באותו גזר דין בין לקרעו בין לתקן בו דבר. ודע כי בהיכלות הללו יש ממונה אחר תחת יד השם ית' שיש תחת ידו גנזים ואוצרות וממונים לקבל כל הנשמות מכל אותם שהם הרוגי ב"ד וכן הרוגי מלכות ושאר הרוגי גוים במקומות אלו הם גנוזים ושמורים. ובמקומות של היכלות הללו יש גנזים הנקראים כוס תנחומים שמהם משלח ה' נחמה לכל האבלים ובעלי צער. ולכל הראויים לנחמה ויש בהם גנזים הנקראים כוס התרעלה שבהם מתנקם יי' ית' מאותם שהם הגונים וראויים לפניו. ובמקומות של היכלו' הללו יש גנזים שבהם כמה מיני מלבושים יקרים שבהם מתלבשות הנשמות הטהורו' כשנכנסות להקביל פני יי' ית' כל נשמה ונשמה (ה) כפי המלבוש הראוי לה כך היא מתלבשת בהיכלו' הללו

להקביל

וכקרא מ"י. כי העליון דפוס וצורת התחתון והצורות השקועית בחותם כאשר יחתמו בו יחזרו להיות מתהפכות ובולטות לעין הרואה לכן פעולות המלכות יותר נגלות ומי כהפך לי"ס: (א) והוא המושל על החרון והאף כל הענין מבואר יותר לקמן בשע' ז' (ב) תשובו איש אל אחוזתו כי שם ישובו כל הדברי' וההויות לקדמותן בכמיסותן כאשר יתבא' לקמן בשער ח' ולכך נקרא גם כן תשובה (ג) שהעצה נגמרת בכליות כי אלו המדות הם הכליות היועצות בסוד האברי' הפנימי' אשר כתבאנו בהקדמת הספר (ד) דע כי בהיכלי נצ"ח וה"וד פי' בהיכלות שהם מכוונים כנגד אלו המדו' משבע היכלות שהם למטה מהמלכות שם אלו המלאכי' הממונים והאוצרות והגנזי' אשר מבאר והולך ואפשר כי זה המלאך הממונה על פסקי דין ושני סופריו הם השלש שהוזכרתי למעלה בכינוי בשם ר' ישמעאל כהן ובספר המערכת בשער המרכבה פי' ענין כל ההיכלות בביאור רחב (ה) כפי המלבוש הראוי לה ענין המלבשים והמלאות כבר פירשתי למעלה באריכות ויש נפשות צדיקים בכניסתן לגן עדן התחתון לובשין דוגמא ולומדים בביאורי הדברי' כל סודות העליונים עד שיתעלו בליחוד ההוא ורואים מראות אלהי' ואחר כך לובשים מלבכות ומתעלים ומתעטריה בעטרה של עולם הבא כענין שביאר הרמ"בן בשער הגמולה ויש שלא תספיק הנפש לצאת מגוף הבשר עד שהיא מתלבשת בגוף האוירי כענין ביעקב אבינו ש"וו' וזהו תוספת עליו כל היום לא כאשר' ערומה ויש מתלבשים לעיתים מזומני' בההוא קפלוטי ומעשה דר' בכתובות או כאשר ישתלחו בשליחות השם ית'

שער ד

ואומר אז תקרא וי' יענה ואומר יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא ודע כי שתי אלו המדות שהם נצח והוד הם **מקום העצה** בב"ד של מעלה: והסוד כי י"הוה צבאות יעץ ומי יפר · וכשהשם ית' וית' גוזר דבר בב"ד של מעלה בשתי אלו המדו' מתיעץ · וזהו שכתוב זאת העצה היעוצה על כל הארץ · ואומר כי י"הוה צבאות יעץ ומי יפר · ואעפ"י שתחלת העצה ממקו' הבינה סוף העצה בנצח והוד · (ב) והסוד הגדול את מ"י נועץ ויב"ינהו וילמדהו בארח משפט · ואומר לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה · והסוד הגדול על דרך הספירות ויקרא שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום · ויקרא שמו פ"לא זו חכמה · ובספר יצירה בראשו אומר פ"לא זו חכ"מה · יוע"ץ זו בי"נה א"ל זו גד"ול גב"ור זו גבור"ה · (ג) אבי ע"ד זו תפאר"ת שר ש"לום זה י"סוד שבכללו נצ"ח וה"וד · כמו שאמר הכתוב לי עצה ותושיה אני (ד) בינה לי גבורה · זהו פי' דע כי סנהדרי גדולה של מעלה הנקרא ב"ד הגדול הוא מקום הגבורה וכשבאין לגזור דין על כל בריות נמלכים ומתיעצי' בבינה שהיא למעלה מן הגבורה ובנצח והוד שהם למט' וזהו סוד לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה · והסוד הגדול כי יי' צבאות יעץ ומ"י יפר · וסוד ומי יפר (ה) בסוד את מ"י נועץ ויבינהו · כי הפרת נדרי' היא סוד הבי"נה ולפיכך אמר ומ"י יפר · ומ"י בודאי הוא מפר שהוא סוד מקום הנדר והכל תלוי בבינה (ו) ולפי שהנביאים יודעים הסוד הגדול הזה היו מבטלים כל גזרות שהיו גוזרים בב"ד של מעלה וזהו סוד צדיק מושל ביראת אלה"ים: אמר הקב"ה אני מושל באדם ומי מושל בי צד"יק שאני גוזר גזרה והוא מבטלה · וזהו סוד ויחל משה את פני יי' אלהיו שהעלה מחשבתו עד מקום בטול הגזרה וזהו שארז"ל שהפציר בו (ז) עד שהתיר לו נדרו כי בינה מקום הנדר שהוא מקום הבינה שהוא סוד תחלת שבע ספירות וזהו סוד וי"חל · וזהו שאמרו ז"ל מנין לגזר דין שהוא מתקרע שנאמר מי כיי' אלהינו בכל קראנו אליו · וזהו סוד כי יי' צבאות יעץ ומי יפר וידו הנטויה ומי ישיבנו ופי' הפסוק כך הוא יי' צבאות יעץ עם סנהדרי גדולה של מעלה לגזור דין ולחתו': אבל הבי"נה שהוא סוד התשוב"ה יכולה להפר . וזהו ומ"י יפר' וידו הנטויה שהוא סוד הגבורה מי ישיבנה כלומר הבינה שעומדות למעלה ממנה יכולה להחזור' ובודאי יי' צבאות יעץ ומי יפר כי הוא הנקרא מקום ה"תר נדרי"ם כי במקום מ"י הנדר תלוי : וזהו סוד את מ"י נוע"ץ ויבינ"הו בודאי עם מ"י נתיעץ הקב"ה והאציל הבינה וברא את העולם וזהו סוד ויבינהו : וזהו סוד מקום התשובה : ולפיכך אע"פי שנחתם גזר דין למעלה יכולין ישראל לבטלו בכח התשובה הנקרא מ"י וזהו ומ"י יפר ומ"י ישיבנה כי בודאי יכול מ"י להפ"ר

בודאי

(א) וסוד אמן: פי' אחד הוא אהיה הכתר עליון הכולל חכמה ובינה ומשם לו"ה שהוא סוד התפארת הקו האמצעי והנון רמז להתפשטות השפע ממנו למלכות ולכל העולם · וכן תמצא בספר הזוהר תניא גדול העונה אמן יותר מן המברך הא אקימנא קמ' דר"ש בן יוחאי דאמן ממשך ברכאן ממבועא כע למלכא · וממלכא למטרוניתא ובאתיין גליפן דר' אליעזר מא' לא' ומא' לנו"ן כיון דמטן לנון מתמן נפקין ונגדין ברכאן לעילא ותתא ומתפשטי לכלא:
(ב) והסוד הגדול את מי נועץ ויבינהו · כי מ"י מספרו נ' רמז לנ' שערי בינה (ג) אבי עד זו תפאר"ת שהוא אב המלכות הנקרא עד מל' ועד הוא מקום הגבורה כמבואר במקומו בשער ו' (ד) אני בינה ולי גבורה כי העצה והגבורה הם בכח הבינה וממשלתה לקיים או להפר לפי שהיא המקור שממנו הם שואבים וממנו התחלת הדין כמבואר במקומו בתחלת שער ח' (ה) בסוד את מי נועץ וגו' כי בעצתו מפר עצת הגבולות וגזירותם (ו) צדיק מושל ביראת אלקים הפחד נקרא יראה שהכל יראים מדינו (ז) עד שהתיר לו נדרו פי' שהגיע במחשבתו עד מקום הגבדל והתיר לשון פתיחה וגדל לשון כ"דל כמו שפירשתי למעלה בסוף שער ד' (ח) שהוא סוד הבינה

ונקרא

צריך להפיק מלפני יי׳ ית׳ ראוי לו להתבונן בעשרת הספירות ולהמשיך החפץ והרצון מלמעלה למטה עד סוף הרצון שהוא שם אדנ״י ונמצאו הספירות מתברכות על ידו (פי׳ בפרדס ש״ט ב׳ מיני שפע האחד הוא צורך הספירות אותו השפע לא יחסור ולא יעדיף לעולם והשני הוא לצורך הנבראים והוא כפי מעשה התחתונים וזהו כונתו פה) ונמצא הוא מתברך ע״י הספירות וזהו סוד שכתוב אשר המתברך בארץ יתברך באלהים אמן (א) וסוד אמן הוא סוד המשכת הברכות משם אה״יה לשם יהוה ומשם י״הוה לשם אדנ״י. נמצאת למד כי כל מתפלל שהוא מכוין על דרך זו שאמרנו שהוא מיחד הספירות ומקרב אותן זו לזו ואם כן התבונן במה שאמר יי׳ ית׳ לאברהם כ״ה יהיה זרעך כלו׳ אתה צריך לעלות ממדרת כ״ה שהיא התחתונה עד מעלת אה״יה שהיא העליונ׳ ואז תשיג זרע בנים. ולפי שאדם צריך להתכוין בתפלתו ולעלו׳ מספירה לספירה ומחפץ לחפץ עד שיגיע בלבו למקור החפץ העליון הנקרא אין סוף. אמר דוד שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי׳. ופי׳ ממעמקים קראתיך יי׳ כלומר מאת המקור העליון הנק׳ אין סוף שהוא עמוק שהו׳ סוד קוצו של יוד י״הוה וזהו פי׳ ממעמקים קראתיך יי׳. והיאך הוא מתכוין על דרך המעלו׳ ממטה למעלה להכנים ב״ה אחרונה של שם לעלות ממדה למדה ומספירה לספירה עד שתתעלה מחשבתו בקוצו של יוד בכתר הנק׳ אין סוף. וזהו סוד ממעמקי׳. ולפי׳ אמר שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי׳. ואל תחשוב כי לשון עומק הוא כל דבר שהוא שפל ועמוק למט׳ ואינו כולל דבר אחר אלא כל דבר שהוא נעלם ונסתר וקשה להשיגו נקרא עמוק כמו שאמ׳ רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו. והסוד הגדול הכולל הכל. מאד עמקו מחשבותיך הנה תלה לשון עומק במקו׳ המחשבה. וכבר ידעת כי סוד המחש״בה הוא אות י׳ של שם ובספ׳ יצירה אמר עומק רום ועומק תחת עומק ראשי׳ ועומק אחרית עומק מזרח ועומק מערב. ומה שתמצא בכתו׳ שמים לרום וארץ לעומק. אין בזה קושיא לדברינו כי באמרת כל הדברים אינם יוצאים מידי הכונתם כי ידוע הוא שהשמים רמים על הארץ ולפי שהשמים רמים על הארץ ומקיפים סביב הארץ שמא תאמר שהשמים שהם מקיפים למטה מן הארץ שהם יותר עמוקים והם יותר למטה מן הארץ. אינו אמת שאין דבר בעולם שהוא למטה יותר מן הארץ וצאציאיה כי השמים שהם למטה מן הארץ רמים הם כנגד הארץ. ואם תבין סוד תכונת הארץ באמצע השמים תדע שהארץ בתוך השמים היא כמו נקודה באמצע העגולה וכשתבין בחכמת התכונה תמצא כי כל העגול בסבוב הוא רם מכל צד והנקודה היא למטה מכל צד. ולפי שהארץ היא כאמצע השמים והיא כנקודה בתו׳ העגולה והשמים רמים עליה מכל צד. והיא למטה מכל גלגולי שמים בהיותם מקיפים עליה מכל צד לפי׳ נא׳ שמים לרום וארץ לעומ״ק. ודבר זה צריך בינה גדולה לאותן שאינן רגילים בחכמת התכונה מי אצל בעל התכונ׳ דבר קרוב הוא להבין. **ואחר** שהודענוך זה נחזור לענין שהיינו בו כי המתכוין צריך להתכוין במחשבתו עד שיגיע בכונה שלמה אל מקור החפץ שהוא קוצו של יוד שהוא עומק המחשבה ועל זה נא׳ ממעמקים קראתיך ואומר מאד עמקו מחשבותיך. ועתה התבונן ודע כמה הוא עמוק כח התפלה ומאיזה מקום היא מתחלת ועד איזה מקום משתלשלת והולכת שע״י התפלה העשויה כהוגן מתאחדו׳ כל הספירות והשפע נמשך מלמעלה למטה ונמצאו עליונים ותחתוני׳ מתברכים על ידו של זה המתפלל ונמצאת תפלתו מקובלת ונמצא אהוב למעלה ונחמד למטה. מפיק צרכיו וכל משאלו׳ לבו כלן נעשי׳ בהיותו אהוב מכל הספירות ועליו נאמר קרוב יי׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמרת

שער ג ד

הכל תלוי במזל ואפילו ס"ת שבהיכל ואל יעלה בדעתך כי במזלות של כבבי שמים ס"ת תלוי שהרי כל העולם כלו בתורה נברא והיאך תהיה התורה תלויה במזל אחר שהוא נברא ע"י התורה אלא סוד זה שאמר הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל הוא המזל העליון הידוע בכתר שממנו תלויות הספירות וכל הנבראים כלם ואפילו התורה תלויה בו · ונקרא מזל כי ממנו נוזלים הכחות בכל הספירות ובכל בני העולם וגם ספר תורה מן המזל הזה שואב כח וממנו הוא מקבל · וחנה בהתכונה בתפלתה עלתה למעלה עד המקום הנקרא מזל והוא סוד שכתוב והיא מרת נפש ותתפלל על י"הוה · לא אמר הכתוב ותתפלל אל י"הוה אלא על י"הוה כבר ידעתי כי ג' שמות הם · למטה אדנ"י באמצע י"הוה למעלה אהי"ה שהוא הכתר ובו תלוי המז"ל שממנו נמשכי' הבני' · וזהו סוד ותתפלל על י"הוה על י"הוה ממש שהוא אהי"ה העומד למעלה משם יה"וה כי עלתה בתפלתה עד שם אהי"ה ומשם הפיקה רצונה בדבר זה · וזהו שאמרנו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא · ומקום זכות הוא מקום ב"ד הגדול של מעלה הנקרא ב"ד של שבעים ואחד שהוא הנקרא אלהים שהוא מדת הגבורה והפחד כמו שנפרש במקומו בע"ה · אלא במזלא תליא שהוא מקום המזל הידוע שנותן מצד החן והרחמים למי שמוצא חן בעיניו בסוד י"ג מדות רחמים בספירות אהי"ה שהיא סוד הכתר · והרוצה להוליד בנים ע"י הנס עד המקום הזה ראוי לעלות · וכן הרוצה להשיג חיים נוספים על ימי חייו וכן הוא הרוצה להשיג מזונות יותר מה שראוי לו לפי כח תולדתו · וחיי בני ומזוני שלשתן מפורשים בתורה שהם למעלה מב"ד הגדול הנקרא זכות שהוא שמ"אל התפארת הנקרא י"הוה · ומנין לך שאלו השלשה דברים למעלה משם זה הנקרא י"הוה הם תלויות חיים דכתיב בחזקיה מלך יהודה שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך הנני יוסיף על ימיך לא אמר הנני מוסיף אלא יוסיף כלומר ב"ד הגדול הנני דנתי את הדין אם ירצה האור הידוע יוסיף על ימיך · בנים דכתיב בתפלת חנה כששאלה זרע אנשים ותתפלל על י"הוה ממש שהוא אה"יה שבו המזל קבוע · ולפיכך אמר הכתוב ותתפלל על י"הוה· מזונות דכתיב השלך על י"הוה יהבך והוא יכלכלך על י"הוה ולא אל י"הוה והטע' לפי שכל הרוצה להשיג ג' דברים הללו אינו יכול להשיג אותם בעולם הזה על פי הדין הנק' זכות שהוא ב"ד הגדול של מעלה · ובאיזה מקום יכול להשיג דבר זה ראוי להעלות כונתו למעלה לפנים מן העולם הבא עד מקום הכתר שהוא אה"יה שהוא אין סוף במקום י"ג מדות של רחמים שאחת מאותו י"ג מדות נקראת מז"ל · וזהו שאמרו ז"ל בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא · ולפי דברים אלו דע והבן שא"עפ שאנו אומרים שהרוצה להשיג חפצו מאת ה' ית' יהיה מתכוין באותו השם הידוע משמותיו לאותו החפץ שהוא צריך · אין כונתו לאומר שיתכוין לאותו שם לבד ויעמוד· אלא כונתו לו' שיתכון באותו השם שהדבר שהוא צריך תלוי בו וימשיך כונת אותו השם עד סוף י' ספירות שהוא המקור העליון הנקרא מקור הרצון וכשיגיע למקור הרצון אז יפיק רצונו ומשאלות לבו· וזהו שכתוב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון · אל תקרי ידיך אלא יו"דיך כלומר שאתה פותח סוד י"וד של שם י"הוה שהיא מקור הרצון אזי אתה משלים רצון כל שואל נמצאת למד כשאדם

רציך

מדות הרחמים הקבועים · מבוארים לקמן בתחלת שער י' · ואל יעלה בלבך כי במזלות גם לעיל השע' ראשון הבאנו זה הענין ולפנים בשער ו' · ואפי' התורה ותלויה בו ורמזו ג"כ לתפארת הנקרא תורה שנכתב שהתורה תלויה בו : כמו שנפרש במקומו בע"ה · בשער ו' בביאור זכות :

וסוד

שבעולם (א) וספר תולדות אדם במקום זה תלוי ומהם נמשך כח הגדול בכל הדברים הגדולים בעולם מכל בעלי חיים וכל זה בהתחבר נצח והוד אצל יסוד · ואצל מדה זו היו מתכונים כל הבאים לשאול בנים לפני י"י ית' ויכנס בתפילתם בהיכל יי' צבאו' תחילה לעלות למעלה עד הבינה שכן חנה בהתפללה לא נכנסה אלא לאותו היכל שהיתה צריכה מה כתיב ותדור נ"דר ותאמר כי מה ענין נדר במקום זה · אלא עלתה בתפלתה עד מקום הבינה הנקרא נ"דר והיא המושכת את הבנים מן הכתר מן המקום הנקרא · ובאיזה היכל נכנסה להפיק ממנו בנים · בהיכל הנקרא ה' צבאות וזהו סוד שאמרה יהוה צבאו' אם ראה תרא' בעניי אמתך · הזכירה בתפילתם מקום תולדות כל הנולדים · ומשם עלתה עד הבינה המושכת הבנים ממזל כתר שהוא המזל העליון בסוד י"ג מדות רחמים הקבועים בכתר כי מאותו המזל בנים חיים ומזונות תלויים ואפילו ס"ת תלוי בו · וזהו שאמרו ז"ל הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה שבהיכל · ואל יעלה בדעתך כי במזלות של כככבי שמים

הכל

שמתלבשין ג"כ בדרך זה ונקרא כפי המקובלים המלבים ע"ש המלכות שנקרא מלבוש למדות שעליה הנקרא בשם אדם שמתלבשי' בה וכאשר המלאכים נקראים בשם אנשי' הכוונה בהם על כבוד נברא במלאכי' בסוד זה המלבוש שאלו הם מושגים לעיני הגוף ממש לאותם שהם זכי הנפשות כחסידים ובני נביאים · וכאשר נקראו מלאכים היו מלאכים ממש בלי מלבוש ולא נראו אלא בעין הנפש ודמיונו מתדמים לו כפי כח דמיונו וזהו אמרו ז"ל הכא איתמר אנשים והכא איתמר מלאכים · הכא איתמר אנשים כשהיתה שכינה על גביהן ולהלן איתמר מלאכים כשנסתלקה שכינה מהם לבשו מלאכות ההוא הוא דכתיב וילך ה' · וכתוב בתריה ויבאו שני המלאכים סדומה ואף כי גם נקראו ג"כ אנשים כדכתיב וישלחו האנשים את ידם ויחזיקו האנשים מכל לומר כמו שביאר בעל המורה כי הדברים המתלבשים אפשר שיראו ג"כ אפילו לעיני בשר הנכים כי מאחר המפריד מכפשם השגית המלאכית יוכל להיות בהם לבוש גם ועב כבני אדם ושאר הנשמים אבל לא כעין מלבושים הנך והאוריי ממש ואל תתמה בכל אלה שהרי הנער רואה בשרי בהן שרי מראה מה שאין אחרים רואין ואם זה בפעולות ועניינים הבאים מרוח הטומאה כל שכן שלוחי השם ית' הבאים מרוח הטהרה וקדושה שנראין למי שנשלחו להם · וכבר ראינו ושמענו דוגמא לדבר בשהחולים עומדין סמוך למיתתן שרו אין ומכירין המתים הבאים לקראתם כענין פנו מקום לחזקיה מלך יהודה שבא · ואין בכך בכל זאת שאמרנו מראה נבואה ואין הרואים או המדברים עמהם בכלל נביאים כענין בדניאל רק מראה אשר תקרא גילוי עינים כענין ויגל ה' את עיני בלעם וירא את מלאך ה' · וכן ויתפלל אלישע ויאמר ה' פקח נא את עיניו · אבל מראה הנבואה ודיבורה איננה אלא מכח והוד ומהם יונקים ובמקום שמצינו נבואות על ידי מלאך על התיקון וההכנה כאשר כמו שביאר הרב המחבר ז"ל · ובזו נתבאר סודותיו ורמיזותיו שרצה להשמיע עדיין · וכבר הארכתי בענינים אלו בפי' לרקנטי בפ' וירא ובפ' וארא תמצא בביאור רחב הבדל שבין נבואת משה לשאר נביאים · (א) וספר תולדות אדם במקום זה תלוי · פירוש היסוד דבוק בהם אשר בו כל תולדות האדם מצויירים ורשומים כדמיון הספר שבו כותבים והוא סוד הזרע ועליו אמרו בבהיר ממזרח אביא זרעך שמשם בא זרעם של ישראל וזרע האבות ולכך בהתחבר אליו נה"י והו"ד שהם סוד תרי ביעי דדכורא בסוד האברים הפנימים שנתבארו למעלה בהקדמה כמשכים הבנים ולכך אבל מדות אלו היו מתכוונים על הבאים לפני י"י יתברך לשאול בנים וצריך להעלות מחשבתו מלמטה למעלה לחבר האשה שהוא המלכות אל היסוד שהוא סוד ברית מילה בסוד זכור ושמור ובחיבור תרי ביעי שהזכרתי לחוט השדרה שהוא קו האמצעי העולה למעלה בדיבוק הזרועות עולם ומשם לאב ואם שהם סוד החכמה והבינה בחיבור הרצון שהוא הכתר סוד המקור והמזל העליון שמשם נוזל · ויורד כח הכל ואחר חוזר ויוריד במחשבתו שפע המו"ח הכולל כל הג' עליוני' בדרך חוט השדרה באמצעות הזרועו' עד תרי ביעי וברית אמה דדכורא ומשם לבתולה סוד כנסת"דנוקבא עטרת בעלה ובזה האופן הוא סוד המשכת. הבנים והחיים הכלולים בג' עליונות לעץ החיים וממנו לכל חי ומשם לארץ החיים וכן המזונות בדרך זה

מדות

המלאך קורא והדבור מדבר ברם הכא אמר הקב"ה אני הוא הקורא ואני הוא המדבר ופי' הדבר כל הנביאים כלן צריכין לתקן עצמם ולהתכוין לנבואה קודם שתשרה הנבואה עליהם בין ע"י עצמם בין ע"י מלאך אבל מרע"ה אינו צריך להכין עצמו לנבואה שהרי הוא מוכן ומועד תמיד שנאמר עמדו ואשמעה מה יצוה יי' לכם · ואומ' ובבא משה אל אהל מועד לדב' אתו וישמע את הקול מדבר אליו · וא"כ התבונן ודע והאמין כי נבואת כל הנביאים היא בנצח והסוד מהם יונקין · ואם תראה בתורה מלאך מדבר עם נביא במראה הנבואה או עם אדם אחר · יש לך להבין ולדעת כי יש ענין דבר אחר צריך פירש כי תדע לך שהרי המלאך דבר עם הגר שפחת שרי שנ' וימצאה מלאך יי' על עין המים וכו ויאמר לה המלאך יי' וכל אותו הענין של הגר · ותדע לך שלא היתה הגר נביאה · וכן בענין מנוח · ויאמר מלאך ה' אל מנוח אם תעצרני לא אוכל בלחמך · והלא תראה שאפי' מנוח לא היה מבין שהמלאך מדבר עמו כי עם הארץ היה · והעד כשראה מנוח את מלאך יי' עולה בלהב המזבח נתירא ואמר לאשתו מות נמות כי אלהים ראינו · ואל יעלה בדעתך שמנוח או אשתו היו נביאים שהרי אינן בכלל הנבואה · (א) אבל לענין ראית המלאכים לזכי עינים יש בו סוד מופלא שהרי שלשה מלאכים נראו לאברהם אבינו בדמות אנשים שנא' וישא עיניו וירא והנה שלש' אנשים נצבים אליו · וכשבאו השנים הנשארים מהם אצל לוט נראו לו בדמות מלאכים שנא' ויבאו שני המלאכים סדומה בערב ולוט יושב בשער סדום וירא לוט ויקם לקראתם · ואל יעלה בדעתך כי לוט היה נביא אבל בדברים הללו יש כמה ענינים וכמה סודות נסתרים צריכים בינה גדולה · וענין דניאל שאינו נביא היה מדבר עם המלאך כענין שנ' בו והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף ביעף · ודברי' אלו עדיין תשמע בהם דברי אלהים חיים בע"ה ולפי דרך זה התבונו כי הנביאים יונקים מנצח והוד שהם סוד ה' צבאו' כמו שהודענוך כבר · ולפי' דע כי לפי שהם המראות שבהן היו נביאים מסתכלין המצא כי בעת הנבוא' היה גוף הנביאים נרתעו נפחדו ונזדעזעו ועצמותיהם נבהלות עד שמתהפכין בענין שהיו בראשונה שנשמתן מזדקקת ואז רואים במראה הנבואה מה שהם רואים · ועל זה נאמר במראה אליו אתודע ולפעמי' ע"י חלום וכפי רוב המחיצות ירבו המשלים והחידות בהם וזהו אמרי בחלום אדבר בו · ואומר הנביא אשר אתו חלום יספר חלום ואשר היו דברי אתו ידבר דברי אמת אבל מרע"ה בלי אמצעות נצח והוד היה מתנבא שהיה נכנס לפני ולפני' ולפי' פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות · ולפי' לא הזכיר מר"עה בתורה שם יי' צבאו' לפי שנבואתו בשם יהוה היתה ועד מקור המעין הגיע וכל צבאות מעלה ומטה על פיו היו יוצאין ובאין · ודע כי כל הבאי' להתפלל לפני י"י ית' ושואלים בנים מאת יהוה ית' אצל נצח והוד היו מתכונים להמשיך הכח לשם אדנ"י אשר מהם כל צבאות שמים וארץ נמשכים למיניהם ובא השפע לכל המיני ולהצמיח ולהגדיל כל מין ומין כפי ענינו · ומהן נמשכין כח הצמיח' בצמחי' ובאילנות ובכל עץ עושה פרי · ומהם נמשך כח התולדו' ומהם בכל התולדות שבעולם

פי' אע"פ שהיה עם הארץ · (א) אבל בענין ראית המלאכים לזכי העינים כלומר לאות' שהם זכי נפש מכל הכתם חטא ועון הם שראוין לענין · לכך אמר הרב זכי העינים · וכפירש הרמ"בן אמר בהדיא יוסגו לעין בשר כזכי הנפשות · והסוד הנפלא הוא כי כאשר ירצה השם יתברך לשלוח שלוחיו בארץ ילבשם מעוטה המלכו' והמלאכים לבוש אוירי טהור וזך כדמות גוף אדם להיו' צורת האדם ודמותו תכונה מאוד לפנימית" דוגמת נשמת הצדיקים כנולם לעול' שמתלבשין

במקום הזה רומז והסוד קנאת י״י צבאות תעשה זאת לפיכך נאמר ורקב עצמות קנאה • ולפי שהקנאה תלויה במקום. זה נאמר במנחת סוטה מנחת קנאות היא מנחת זכרון מזכרת עון • והיודעים סוד קנ״אה וסוד ז׳כרון יודעים (א) כי הקנאה והזכרון סמוכו׳ לעד לעולם ודע כי שני שמות הללו שהם נצח והוד הם מקום יניקת הנביאים ומן המקום הזה שואבי׳ הנביאים כל מיני הנבואות כל אחד מהם כפי כוחו וכפי השגתו מלבד משה רבינו ע״ה שעלה לקבל תורה ממעל למקום זה כי נבואתו במראה ולא בחידו׳ • ולפיכך תמצא הנביאים רומזים בנבואתם כה אמר י״י צבאו׳ אבל בנבואת משה רבינו ע״ה אינו מזכיר י״י צבאו׳ לפי שנבואתו עלתה למעלה ממקום זה• ותמצא הנביאים רומזים בנבואתם ד׳ ספירו׳ התחתונות שהם אד״ני אל ח״י י״י צבאו׳ אלוקים צבאו׳ וכלן נכללות בסוד כה אמר י״י צבאו׳• ומה שאתה צריך לדעת ולהאמין כי נבואו׳ כל הנביאים בין נבואות משה רבינו ע״ה בין נבואות שאר כל נבואתם היתה מאת שם י״הוה ית׳ לא שתאמר שנבואת משה רבינו ע״ה יה״וה ית׳ ונבואת שאר כל הנביאים ע״י מלאך • אל תאמן זה • וא״כ מה הפרש יש בין נבואות משה רבינו ע״ה לנבואת שאר כל הנביאים ע״ה • דע כי נבואת משה רבינו ע״ה נתאחדה בתפא״רת שהיא אספקלריאה מאירה ומשם נתדבק בספירו׳ עליונות • ושאר כל הנביאי׳ לא נתאחדו בתפארת שהוא סוד יה״וה אלא ע״י אמצעות הספירות התחתונו׳ שם אדנ״י ואל ח״י וי״הוה אלהי״ם צב׳או׳ • ולא השיגו הנביאים דבוק י״הוה אלא באמצעות מלכ״ות וי״סוד נ״צח והו״ד • וזהו סוד כה אמר י״י צבאות • ומה שתמצא הנביאים מדברי׳ עם י״הוה ע״י אמצעות• ודאי כמו שאמרנו אינו כי אם באמצעו׳ הארבע ספירו׳ תחתונות • וכבר ידעת כי הספירה האחרונה הנקראת אדנ״י נקראת אספקלריאה שאינה מצוחצחת ומתוכה ראו הנביאים ע״י דמיון ובכך נאמר וביד הנביאים אדמה • וזהו סוד אמרם תמיד כה אמר י״י צבאות• והסוד הוא שאמר במראות הצובאות אשר צבאו פתח אהל מועד• ואהל מועד הוא סוד אדנ״י • ומשה רבינו ע״ה נכנס באהל מועד ומדבר עם יה׳וה שהיא אספקלריאה מצוחצחת פנים בפנים • ושאר הנביאים מדברי׳ עם י״הוה ע״י אדנ״י שהיא אספקלריא׳ שאינה מצוחצחת • וזהו סוד וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי י״הוה לא נודעתי להם : כלומר לא נתגלתי להם בשם יה״וה שיראו אותי באספקלריאה מצוחצחת אלא באל שד״י • וכבר ידעת כי שדי הוא סוד אדנ״י כמו שהודענוך כבר בסוף שער ראשון • נמצאת למד כי הנבואה של כל הנביאים היתה בדבוק ובדבור י״הוה ית׳ ואין נבואה ע״י מלאך אלא כל הנביאים ע״י י״הוה ית׳ • וההפרש בין נבוא׳ משה רבינו לנבואת שאר הנביאים היא שנבואת משה רבינו ע״י יה״וה ית׳ בלי אמצעו׳ ארבע ספירות תחתונות • ושאר כל הנביאים ע״י אמצעו׳ ד׳ ספירו׳ תחתונות וא״ת הרי מצינו נבואות הרבה ע״י מלאך כמו שכתוב באברהם ויקרא אליו מלאך י״י מן השמים ובנבואות זכריה ויען המלאך הדובר בי וגו׳ שנראה כי זה הנבואה היתה ע״י מלאך • אל תבהל ברוחך במקומות הללו וכיוצא בהם כי עוד תשמע בהם דברי אלהים חיים• ובשאר מקומות הרבה בשאר הנביאים : אל תתפתה בדעתך בדבר שאין הנבואה אלא בשם י״הוה ית׳ בויקר׳ רבה אמרו ויקרא אל משה לא כאברהם באברהם כתיב ויקרא מלאך י״י אל אברהם שנית מן השמים •

המלאך

(א) כי הקנא׳ והזכרון סמוכי׳ לעד לעולם וכבר פי׳ זה במעלה בשער ב׳ בכינוי זיכרון כמו כה אמר י״י צבאות כי גם היסוד הו׳ בכלל הנבואות כמו שרמזתי למעלה בתחלת השער וכבר ידעת כי כה הוא כינוי לעטרת כי מכוח ואתו נכללים

פירש

ביניהם שסוד שלשתם אל אלהים י"הוה נקרא השם היושבי בשמים ואומר רוכב שמים בעזרך ואומר השמים שמים לה' ועל זה נאמר ואתה תשמע השמי' מכון שבתך. וכן הוא אומר ויעקב איש תם יושב אהלים. (א) ואומר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ולפי דרך זה תתבונן בכל מקום שתמצא שמים שהוא סוד שני השמות שהם גדולה וגבורה שהם אל אלהים. ששניהם נקראו שמים. וי"הוה הוא באמצע שניהם והוא רקיע בתוך המים. ובכל מקום שאתה מוצא שחקים שהוא סוד שני שמות שהם נצ"ח והוד שהם ה' אלהים צבאו'. וא"ל ח"י הוא באמצע שניהם והוא הכתוב השלישי המכריע ביניהם ומן השמים ירד השפע אל השחקים. ומן השחקים לאל ח"י ומאל ח"י לאדנ"י. וסוד כל זה הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק. וכן הוא אומר ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח ופי' הפסוק כך הוא ויצו שחקים מן המקום שהוא למעלה מהם ומהו הוא השמים שנא' ודלתי שמים פתח. ודע כי שני שמות אלו שהם י"הוה אלהים צבאו' שהם נצח והוד נקראים **עצם השמים** ועליהם נאמר וכעצם השמים לטוהר לפי שעצומם הוא בא מן המקום הנקרא שמים והוא בסוד ידוע כתוב ליודעים חן שהם עצם השמים ממש ומהם מקבלים כח כל העצמות למיניהם ועצם היום הזה מהם מקבל כח והסוד כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. וזהו המקום שממנו יבא כח החיים למתי ישראל ע"י אל ח"י וכן הוא אומר ועצמותיך יחליץ כלומר יזיין מלשון נחנו נעבור חלוצים ואומר כל חלוץ צבא ואומר שנים עשר אלף חלוצי צבא שמקום י"הוה צבאו' הם חלוצי צבא ועצמותיך יחליץ. (ב) ודע כי יש עצם אחד בשדרתו של אדם ונקרא' לו"ז שהוא עצמו של אדם והוא עקרו ושרשו וממנו עקר תולדותו של אדם בלב ובמוח ובכבד ומקום הזרע והעצם הזה הוא מסולת ומובחר טיפת הזרע והוא עקר עמידת כל עצמותיו של אדם וכשמת האדם ונתפרקו אבריו ונרקבו עצמותיו אותו העצם אינו נפסד ואינו נמוח. אילו יכניסוהו באש אינו נשרף. ברחים אינו נטחן. בפטיש אינו מתפוצץ. והוא העצם הקיים לעולמי עולמים הוא המקבל כח התענוג והעדנים אחר מיתתו של צדיק שנאמ' ועצמותיך יחליץ. והוא המקבל עונשים ברשעים ועליו נאמר ותהי עונתם על עצמותם והעצם הזה שרש ועקרו מעצם השמים הוא ומשם מקבל כח קיום ועמידה כל גוף האדם. ודע כי סוד הכריעה באדם הוא בסוד העצמות ולפיכך הוצרכו לרמוז עד שיתפרקו כל חליות שבשדרה שצריך לכרוע במודים. וכבר ידעת כי מו"דים הוא בנצח והוד. ולפי שהקנאה הוא באה מעצם השמים בכל מקום שנזכר בתורה לשון קנאה כאומרו כי אל קנא ה' אלהיך בקרבך

במקום

(א) ואומר יהי רקיע בתוך המים וגומ' פירש המפרש שהיא באמצע המים ויש בכאן סוד מים עליונים ומים תחתונים של י' למעלה וי' למטה שהם חכמה עליונה וחכמה תתאה ורקיע באמצע או בסוד הו"ה ה' ראשונה וה' אחרונה ו' באמצע. ומה שהזכרתי יו"ד למטה היא יו"ד של שם אד"ני שרומז אל המלכות שהיא נקראת בשם יה' של אותו שם או הם יו"ד קטנה של יסוד המבוארת למעלה בשער ב' בכינוי אות הוא בא מן המקום הנקרא שמים. שהו' החסד והפחד שהם אש ומים וגם הם עצם השמים ממש כי הם הפועלים כל הפעולות של השמים. (ב) ודע כי יש עצם בשדרת של אדם ונקרא לוז. ועליו נאמר ואולם לוז שם העיר לראשונה וכבר ידעת כי האדם נמשל לעיר קטנה. ואמר שהאדם בתחלת יצירתו זה העצם לוז לראשונה מתהוה וסופו מוכיח על תחלתו והוא העיקר מי"ח חוליות השדרה כמספר ח"י כי ממנה תוצאות חיים מעיר ירושלם של מעלה ואותיות כעליונות מלת לו"ז שהם מ"ד או"ף יהיו אותיות ואד"ם אכ' שהוא עיקר הוית האדם ואם מחלף אות ה"א לע' באותיות אחע"ה יהיה עומד לכי כי ממנו יתחדש קיומת האדם לעמוד לתחיית המתים והוא מקימי מעפר דל זה העצם שנתדלדל מכל האברי' שהיו עמו בקבר והסוד כלו כמו שביארנו בשער א' בכינוי שכינה כי כל פעולה וברכה ההוה בעולם מו' ימי בראשית והלאה אינה אלא על דבר יש לכך משאר זה העצם להוריד עליו טל תחיה כמבואר ברקנטי פ' תרומה כי

שני העמודים הם עמודי שש הם סוד שתי הלוחות המחברים בין תורה שבכתב שהיא בשתי הלוחות לתורה שבעל פה שהיא שתא סדרי . וסימן שוקיו שהם שתים עמודי שש הם מעמידים שתא סדרי משנה . הרי לך שתי הלוחות ושתא סדרי משנה באין כאחד ושתיהן קשורים זה בזה . וכל העוסק בתורה שבכתב ותורה שבעל פה הרי זה מחבר את האהל להיות אחד ומיחד את השם ית' (א) והסוד יכי"ן ובוע"ז . ודע כי המדה הזאת הנקראת בועז מקבלת עוז מן הגבור"ה ומעון מן הבינ"ה והוא הנותן עוז ותעצומות לעם . ומן המקום הזה נמשכין כל מיני כח ואצילו' וגבורה מצד הדין והפחד ובכח זה יושבת המדה הנקרא אדנ"י בהוד מלכות ועתה בין ודע בכל מקום שאתה מוצא לשון הוד'אות או מודים . שאתה צריך להוציא משפטים לאור . ודע כי שתי המדות האלו שהם נצ"ח והו"ד שהם יי' אלהים צבאו' נקראי' **שחקים** ואלו הן שני היכלות המכינים מזון לצדיקים (ב) ונקראו שחקים וזהו שא"זל שחקים שבהם טוחנים מן לצדיקים . ותדע לך בבירור כי בסוד שחקים נמשך המן והטל וסימ' וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו . (ג) וכבר ידעת כי טל חרמון יורד על הררי ציון . ולמי הוא טוחן לצדיקים שהם צדי"ק וצד"ק ובכלל צדיק וצדק מקבלים כח ופרנסה וחיים כל הצדיקים הנקראי' על שמם . ובזמן שישראל הם צדיקים כאילו הם מסייעי' את השם והמרכב' העליונה הסובר' עליהם ורוכב שמים בעזרתן של ישראל . (ד) שנאמר רוכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים ואז מהו' וכו' מהו שכרן מתקן להם נצח והוד לעשות עמהם כמה טובות וכמה נסים ונפלאות בשם יי' אלהים צבאות שנ' ובגאותו שחקים . ופי' הפסו' כך הוא שהשם ית' רוכב שמים בעזרך מהו שכרך כשהוא מתגאה על ידך מתקן שחקים להוריד לך כל ברכות גנזי עליונים כאמרו הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צד"ק . תפתח ארץ ויפרו ישע . וכן הוא אומר אשר יזלו שחקים ירעפו על אדם רב . ואומר ויצו שחקי' ממעל ודלתי שמים פתח וסוד הכולל כל אלו הענינים הוא מקרא דכתיב הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צד"ק . תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד אני יי' בראתיו . ופי' הפסוק כך הוא הרעיפו שמים ממעל התקינו שמים הנקראים אש ומים הנקראים גבורה גדולה הנקראים אלהים אל . התקינו שמים אלו להמשיך שפע האצילות ממעל . כלומר מן שלש ספירו' של מעלה מהם וכשיהיו השמי' מקבלים שפע אצילות משלש ספירות שעליהן אזי ישפיעו טובתם על ג' ספירות שתחתיהן שהם נצ"ח הו"ד יסוד . ומשם תתברך הבריכה הנקראת אדנ"י הנקרא צד"ק . וזהו סוד שאמר ושחקים יזלו צד"ק נמצאת למד כי סוד שמים הוא סוד גדולה וגבורה ורקיע אמצעי תפארת . בסוד יזלו צד"ק . נמצאת למד כי סוד שמים הוא סוד גדולה וגבורה ורקיע אמצעי תפארת . בסוד שחקים נצ"ח והו"ד . ורקיע האמצעי יסוד מכאן ואילך תפתח ארץ ויפרו ישע . נמצאת למד אל אלהים נקראים שמים . ושני שמות שתחתיהם שהם נצח והוד נקרא שחקים ושמי' למעלה ושחקים למטה מהם . ולפי סוד שני שמות הללו שהן אל אלהים שנקראים ג ג שמים וי"הוה ת
ביניהם

(א) והסוד יכין ובועז פי' כי הם לשון הכנס ותיקון הדבר בחיבורו ועוזו וגם רמז לתור' שבכתב שהיא הכנה לתורה שבעל פה הנקר' עוז על שם ויתן עוז למלכו . ונקרא (ב) שחקים ע"ש שמכינים ושוחקים מזון ומן לצדיקים וע"ד הסוד לצדיקים יסוד ומלכות הנקרא צדיק וצדק שהם משפיעים מהם מהמדות עליונות ואח"כ הם מורידין מזון לכל ובפרט לצדיקים המתקנים מעשיהם ומחברים הצדיקי' העליוני' : (ג) וכבר ידעת כי טל חרמון ר"ל שפעת הכתר נקרא טל חרמון כי כטל הוא לישראל ויורד על הררי ציון כמו שנתבאר בשער ב' ומשם ירד ג"כ המן כמו שיתבאר לקמן בסוף שער ה' ובשער א' בכנוי האל . (ד) רוכב שמים בעזרך פי' בעזר של ישראל למטה רוכב שמים למעל' ר"ל בהתעוררותם ובמחשבתם כמו שנתבא' פעמי' ושמים הם החסד והפחד כמו שיתבא' בסמוך

ולומר

(א) בבית דין העליון ואחר מכריע ואותו פסק דין שחותמין שם עדיין יש לו רפואה במקום זה ולפיכך ארבעה צריכין להודות כי זהו מקום ההוראות ובכאן הוא סוד גמילות חסדים • ולפיכך אנו אומרים הגומל לחייבים טובות • וסוד כריעה ומודי׳ אצל מקומות הללו קבועים (ב) וסימן כי לך תכרע כל ברך • וסוד מודים דרבנן במקום זה הוא קבוע כי י״הוה אלהים צבאות הם סוד מדת תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם וסודו ליודעים חן כו (ג) הם המרבים שלום • וכן הוא אומר כי זרע השלום הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה והשמים יתנו טלם • וכבר ידעת כי ט״ל חרמון יורד על הררי ציון שהם נצח והוד • ולפי שהם מקום ההוראות והם סוד כי לך תכרע כל ברך אחז״ל צריך לכרוע במודי״ם• וכל ברכה הבאה לעולם ע״י אלו באה ולפיכך מי שאינו כורע במודי״ם שדרו נעשת נחש לאחר שבעים שנה • וסוד שבעים שנה הם שבעים שרים העומדים בשורת העגולה • והנחש מבחוץ עומד כאורב נגד נצח והוד • וכל מי שאינו נזהר עם תלמידי חכמים אז אם נצח וה״וד ראוי להכישו נחש וזהו שאמרו כל עובר על דברי חכמים חייב מיתה וראוי להכישו נחש • ולפיכך דע כי כשמתלבש השם הנק׳ אדנ״י לבוש הוד נוצח כל מלחמות ישר׳ ונפרע לנו מצרינו ומשלם גמול לכל אויבי נפשנו ולפיכך צריכים אנו להודות למי שנתלבש לבוש הוד ונצח מלחמה והסוד הוד והדר לבשת• וזהו אל ההודאות אדון הנפלאות• ולפיכך התבונן בכל מקום שתמצא לשון הודא׳ שהוא כנגד מקום זה • ודע כי כנגד המדה הזאת עשה שלמה בבית המקדש (ד) העמוד השני וקרא שמו **בועז** כי שני עמודים היו יכ״ין ובוע״ז • והסוד שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז • שוקיו אלו הן נצ״ח והוד שם סו״ד יי׳ אלהים צבאות והם העמודי הספירו׳ וכנגדם עשה שלמה עמודים שנים יכי״ן • ובועז ומה שאמר עמודי שש כבר ידעת כי קו האמצעי הוא סוד התפארת שהוא סוד ו׳ של שם המיוחד • ואלו שני העמודים הם בתחתית ו׳ של שם כי אות ו׳ הוא סוד שש וסובל ששה שמות גדול״ה גבור״ה תפאר״ת נצ״ח הו״ד י״סוד• ולפיכך אמר שוקיו שהם נצ״ח והו״ד עמודי שש שהם עמודי ו׳ ועל מי הם עומדים על יסוד ויסוד יושב על הכסא הנקרא אדנ״י נמצא הסוד מפורש • מיוסדים הוא רמז ליסוד על אדנ״י פז זהו שם אדנ״י • נמצא ז׳ ספירות תחתונות קשורות בפסוק זה• שוקיו עמודי שש הרי כאן ה׳ ספירו׳ גדל״ה גבור״ה תפאר״ת נצ״ח והו״ד • מיוסדים ספירה ששית שהיא י״סוד • על אדנ״י פז זו היא מדה שביעית להם שהיא אדנ״י • ואחר שעוררנוך על הסוד הגדול הזה • דע כי מן המקום הזה שהוא גדולה גבורה תפארת נצח והוד ויסוד שהוא סוד שוקיו עמודי שש מכאן נבראו השרפים השנים הנקראים בעלי שש כנפי״ם• ונקראים שרפים שהם שורפים לכל אות׳ שאינן חוששים לכבוד קונם כשהם מסתכלים במעשה מרכבה ועוסקי׳ בסוד ח״שמל • והם השורפים לכל אותם המשתמשים בשמות הכתר ואלו הן המקורות והמעינות שמהם נמשכו שתא סדרי משנה עד שמגיעים למדת אדנ״ הנקרא תורה שבעל פה • ולפי שאלו שני

(א) שעומדים בב״ד העליון ופי׳ עומדים בהיכל הזכות שהוא היכל הפחד מ״ז היכלות שהם למטה (פי׳ בעולם הבריאה) מיוחדים לז׳ הספירות שהם עומדי׳ השרים והמלאכים של כל ספירה וספירה ואלו שבהיכל הפחד נקראים ב״ד העליון והפסק דין שחותמין שם עדיין יש לו רפואה בב״ד שבהיכל המיוחד לספירה הוד כאשר יתבאר עוד לקמן בהכנוי עצמם (ב) וסימן כי לך תכרע כל ברך. כי אלו הם נקראים שוקיים וברכים : (ג) כי הם המרבים השלום פירוש היסוד שנקרא שלום שהוא נשפע מהם שהם נצח והוד מבואר למעלה בשער ב׳ בכנוי הר׳ •
(ד) העמוד השני הנקרא **בועז** כי בו עז ותעצומות כמשך ממדת הדין מלמעלה • והו מדה ז׳ שהיא אדנ״י כי בו בגי׳ אלקים עם המלה

סמאל ונתוספו לו שש מאו׳ רכב בחור מלבד רכב מצרים שאם לא תאמר כן מאי דכתיב
ויקח שש מאות רכב בחור ואח״כ וכל רכב מצרים וכי כלם לא היו רכב מצרי׳ אלא שש מאו׳
רכב בחור מלבד רכב מצרים · ולפי׳ הוצרך לומר וכל רכב מצרים. והמלחמה היתה למעלה
והוצרך ארנ״י ללבוש שלשת מיני מלבושי׳. לבוש מלכו׳ והיא תפארת גאון יעקב · ולבוש החסד
מצד אברהם להציל את ישראל. ולבוש מלחמה מצד יצחק הגבו״רה להלחם עם מחנה מצרים
למעלה· וכשנתלבשה באותן שלשה מלבושים בסוד (א) ו״יסע ו״יבא ו״יט שהם סוד ג׳ מלבושים
שאמרנו· עשתה מלחמה במצרים של מעלה ונצחה אותם וזהו סוד ויסר את אופן מרכבותיו
וינהגהו בכבדות ויאמר מצרים אנוסה מפני בני ישראל כי י״י נלחם להם במצרים. וזהו שאמר׳
תורה י״י ילחם לכם ואתם תחרישון· ואומר וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה י״הוה במצרי׳
ומה שהזכיר י״הוה במלחמת מצרים ואיננו מזכיר אדנ״י בפירש כבר הודענוך כי (ב) כל השמות
כלולים בשם י״הוה וכל שם ושם ידוע מהו מלאכתו וכשהוא אומר י״הוה נלחם להם במצרים
ידוע הוא כי סוד ה׳ אחרונה של שם י״הוה והיא הלוחמת מלחמות י״הוה ונקראת אדנ״י וכל אלו
המלחמות מנצח אותם אדנ״י בכח י״הוה אלהים צבאו׳ נתלבש בהם בכח ג׳ מרכבות הידועו׳
בסוד ו״יסע ו״יבא ו״יט · ולפי דרך זה התבונן כי השם הנקרא אלהים צבאו׳ הוא המשפיע
כח בשם ארנ״י ללחום מלחמות י״הוה· והסוד אלהים צבאו׳ שוב נא הבט משמים וראה ופקוד
גפן זאת. שוב נא· כמו שכתו׳ שובה יי׳ רבבות· שוב להשפיע כח בשם אדנ״י הנקרא גפן זאת
וע״י מי אתה פוקד גפן זאת על ידי הפקוד שהוא אל חי ולפי דרך זה נאמר אלהים השיבנו והאר
פניך ונושעה· ונקראת מרה זו **הוד** בפסוק זה שנ׳ לך י״י הגדולה והגבורה והתפארת והנצח
וההוד· והסוד שנקרא הו״ד הוא בהיותו מתלבש במדת (ג) הגבורה והכח להשפיל האויבים
ולנצח מלחמות ולהציל אוהבי י״י · והסוד והודי נהפך עלי למשחית ולא עצרתי כ״ח · ולפי
שזה הוא מקום נצוח המלחמות ועשות הנסים והנפלאות אצל מקום זה נאמרות ההודאות
וכל מיני הודאות שאמר דוד ע״ה בספר תהלות אצל שתי מדות הללו סמוכות · וההודאות
על הנסים והנפלאות במקום זה קבועות בסוד יודו לי״י חסדו ונפלאותיו לבני אדם ·
ובסוד ד׳ צריכים להודות כגון חולה שנתרפא וחבוש שיצא מבית האסורים ופורשי ימים
והולכי מדברות (ד) במקום זה גומל לחייבים טובות· כי בשתי מדות הללו יש מקומות שבהם
מלאכים ממונים לקרוע גזר דינו של אדם אם נגזרה עליו מיתה או שאר עונשין וזהו
סוד שאמר חכמים ז״ל קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה כי שבעים שרים שהם עומדים
בבית

מבואר לעיל בשע׳ א׳ · (ד) שהרי שר של מצרים נתחבר עם סמאל כי סמאל בכחותיו דוגמא התפארת כמו שביארתי
בשער א׳ וכמו שהתפאר׳ באמצע ו׳ קצותיה כן הוא באמצע ו׳ קצותיו הטמאי׳ ולכך חייליו אשר כינו שש מאות
והם ג״כ כנגד גבורי׳ שסביב למלכות (א) בסוד ויסע ויבא ויט פי׳ שמהם יוצא שם ע״ב שהוא במדת החסד
והפסוק הראשון כנגד החסד והשני כנגד מדת הדין שהוזכר בו הלילה והשלישי כנגד התפארת שבו הוזכר הצלת
ישראל ומפלת המצריים דין ורחמים ובזה השם מתלבש המלכות ודן בו ולוחם מלחמות השם באותיות יו״ד שהם
בתוך כ״ד שמות שבקרבו כמבואר בשער א׳ בכינוי מלכות · (ב) כי כל השמות כלולים בשם ידוד בשער א׳ ועוד
יתבאר בתחלת שער ה׳ · ואם כן הרי הוא כאלו אמר אדנ״י ילחם לכם כי זהו מלאכתו ונקרא י״הוה על שם
מעלתו כמו שאמר בסוף שער א׳ · (ג) במדת הגבורה והכח והנה הוד מורה על הנוצחים האדומים היפים
שמקבל מהגבורה · (ד) וממקום זה גומל לחייבים טובות כי היה בכחו לגמול הד״י ונותנו טוב לבלתי
גמול לו כפעלו על כן צריך להודות לו על הטובה :

שעומדים

א וכתובים · כנגד מקו״ר ונ״חל וברי״כה · מר״עה נאחז במקור שהוא סוד מים וכים אין בהם צד עכירות ולפי׳ נבואתו מצוחצחת · הנביאים נאחזו בעקרי הנחל למטה ולפיכך נבואתם העורבת ברמיונות כמו שהנהל מעורב ממיני עפר ב ושאר דברים הכתובים נאחזים בבריכה שהם מים מקובצים ואינם מצוחצחים כל כך · ואחר שהודענוך עקרים הללו על דרך כלל בשני שמות הללו יש לנו להכנס בבאור כל אחד ואחד משניהם כפי סיוע עליון עלינו לכתוב בסדר זה בע״ה והוא יורנו דרך האמת והנבואה :

פי׳ הו״ר **השם הנקרא אלהים צבאות** הוא סוד המדה המושכת כל מיני דין וגבורה מצד שמאל ושואבת מן הביג׳ ומן הפחד ולוחמת מלחמו׳ י״י צבאו׳ מעלה ומטה וזהו שכתוב ביו׳ ההוא יפקוד י״י על צבא המרו׳ במרום ועל מלכי האדמה באדמה וצריך אני להודיעך עקר הדבר · כבר הודעתיך כי השם הנק׳ אדנ״י הוא המושל על כל המוני מעלה ומטה והוא הפרנס הגדול (פי׳ על הנבראי׳ ר״ל מעולם הבריאה ואילך) בנבראים ובידו כל גנזי המלך וכל גבורי המלחמה וכל כלי המלחמה רכבי אש וסוסי אש כלי זיין רמחי׳ וחרבות וקשתות חצים ואבני בלסטראו׳ ושאר כל כלי המלחמה וששים גבורים סביב לשם זה כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו וכלם מקבלים כח וגבורה מצד הפחד · והסוד איש חרבו על ירכו מפחד · וכבר הודענוך כי השם הנק׳ אדנ״י שהוא מדת המלכות והוא מושל על כל הנבראים והוא מחיה וממית מוריש ומעשיר משפיל ומרומם מוחץ ורופא וכל אלה הדברים אשר שם אדנ״י פועל בכל הנבראים · כלם הם כפי השפע הבא אליו מן המעלות העליונו׳ ע״י צדיק ח״י · אם לטובה אם לרעה · אם לחיים אם למות · אם לשלום אם למלחמה · אם לשובע אם לרעב · ועתה יש לנו להודיעך כי בהיות שם אדנ״י לובש בגדי מלחמה ומזדיין ללחום בשמים ובארץ מתלבש כלי מלחמה מגבורי הפח״ד · וע״י מי הוא מתלבש כלי מלחמה · ע״י אלהים צבאות שהוא מושך למדת אל חי מדת אדמוני · חקור ותמצא בשם אדמוני רמוז אדנ״י ור״ל משם נמשך הגבורה והמלחמה לשם אדנ״י · והסוד הזה למה אלהים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו · ההבונן בפסוק זה ותמצא אלהים צבאות בענין המלחמה · ופי׳ הפסוק כך הוא למה אלהים זנחתנו שהוא סוד מדת המלכות והמלחמה למה זנחתנו ולא תלבש בגדי נקם ומלחמה מי״דוה אלהים צבאו׳ שהם צבאות שלנו כי לנו הם ולהם אנו ואין לאומה אחרת חלק ב״ידוד אלהים צבאות כי אם לישראל וכן הוא אומר כי אל קנא י״י אלהיך בקרבך · בקרבך ולא בעם אחר · ואומר קנאת י״י צבאו׳ תעשה ז״את · ולפי׳ אמ׳ ולא תצא בצבאותינו כלום באותן שני שמות הנקראי׳ יהוה אלהי׳ צבאות שהם צבאותינו · וענין המלחמות הוא בדרך זה · דע כי כשהשם ית׳ רוצה לעקור אומה או להשפילה אינו משפיל או עוקר אומה עד שמשפיל השר שלה תחלה שהרי אז״ל אין אומה נופלת אא״כ נופל שרה תחלה שנא׳ ביום ההוא יפקוד י״י על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה · ודע והאמן כי כשרדף פרעה אחרי ישראל על הים ונאמר עליו ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים · כי המלחמה היתה למעלה ולמטה והמלחמה היתה חזקה בשמים · והסוד ויקח שש מאות רכב בחור ואחר כך וכל רכב מצרים שהרי שר של מצרים נתחבר עם סמאל

א׳ ועוד יתבאר הענין לקמן · תורה נביאים כתובים כנגד מקור נחל בריכה · המקור האמור כאן הוא התפארת שהוא המקור לה׳ תחתונות ונחל ר״ל עיקרי הנחל למטה שהם נצח והוד יסוד · (ב) ושאר הדברים הכתובים · ר״ל הכתובים נאמרו ברוח הקדש דהיינו ידי המלכות הנקרא בריכה · וששים גבורים סביב לה:

ויבואר

וטוב רואי · ותמצא דוד כלול מן הדין ומן רחמי' תמצא בכתוב בדוד ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו משפט מצד הדין והוא אדמוני · צדקה מצד החסד והרחמים עם יפה עינים וטוב רואי · ולפי' כשהיה דוד מתלבש בטר' אדמוני היה נלחם מלחמות ה' באויבי ה' ולא תשוב חרבו ריקם וכשהיה מתלבש יפה עינים היה מפרנס ישראל ועושה עמהם כמה חסדים בעין יפה וכן הוא אומר טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל · וכשהיה מתלבש טוב רואי היה יורד לעמקי תורה היה רואה ומסתכל בסתרים ונכסף לטעום טעמיה והיה אומר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף והיה נכסף ומתאוה ואומ' גל עיני ואביטה נפלאו' מתורתך והיה מקיים התורה במדת טוב רואי · ובמדה הזאת היה יורד לסתרי תורה · ולפי ששלשת מדות הללו נתחברו במדת אל חי שהם חסד ודין ורחמים ונאחז דוד בשלשתן נעשה גם הוא רגל רביעי לכסא נושא את השלש' ולפי' אמרה תורה ג' רגלים תחוג לי בשנה כנגד אברהם ויצחק ויעקב · והרגל הרביעי הוא חג עצרת כמו שאמר וביום השמיני עצרת תהיה לכם · אחז"ל בסוף סוטה שמיני חג העצרת לענין פז"ר קש"ב ואמרו שהוא רגל בפני עצמו ואם הם רק ג' רגלים היאך שמיני עצרת רגל בפני עצמו והרי הם ד' רגלים אלא רגל בפני עצמו באמת שהוא כנגד מגן דוד והוא סוד רגל רביעי' לכסא מרכבה והסוד כלו שאמרה תורה שלש רגלים תחוג לי בשנה · ואמרה ג' פעמים · וכשנולד יהודה שהוא סוד מגן דוד שהוא בסוד הרג' הד' שהוא סוד הבן הרביעי מה אמרה לאה · הפעם אודה את ה' על כן קרא שמו יהודה ותעמוד מלדת · הפעם בודאי שהוא סוד פעם רביעי' רגל רביעית אודה שהוא דוד שרוה לאל בהודאות ותושבחות ותעמו' מלדת ע"כ הוא עמידת הספירי' מכאן ואילך הפירוד · ובהתחבר זכור ושמור ומלכות בית דוד לדוד אזי ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד (פי' משם ואילך נקרא עולם הפירוד ועיין בהמגיד) והיה לד' ראשים · ודע כי ב' מדות הללו הנקראות י"הוה אלהים צב"אות מהם נמשכים כל צבאות העולם עליוני' ותחתוני' למיניהם ומהם נמשכים כל מלחמות העולם ובמקו' זה הוא סוד הקנאה וזהו סוד קנאת י"י צבאות תעשה זאת ואומר ויקנא י"הוה לארצו · וממקום זה יונקי' הנביאי' נבואתם כאמרו כה אמר י"י צבאות · ודע כי מעלת משה ר"עה היתה על כל הנביאי' כלם · ומשה רבינו לא נשתמש במלת י"הוה צבאות לפי שמעלתו היא דבקה בי"הוה ואינו צריך להסתכל במראות הצובאות לפי' נאמר כי משה ר"עה נסתכל באספקלריא מצוחצחת שנ' פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת י"הוה יביט · ושאר הנביאים נסתכלו באספקלריאה שאינה מצוחצחת הה"ד וביד הנביאים אדמה · ואמר אם יהיה נביאכם יה'וה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו · וענין במראה אליו אתודע הוא סוד מראות הצובאו' · ולפי מראות הנביאי' הן בשם י"הוה צבאות ולפי" מזכירים הנביאים תמיד י"הוה צבאות שהוא מקום יניקתם והוא סוד מראות הצובאו' (ג) אשר צבאו פתח אהל מועד נמצאת למד כי ג' מעלות הם · תורה · נביאי' · וכתובים

שאמר ג"כ כל על שמה כמו שמבואר והולך ומטעם זה הוא שאמר כי כל הצבאו' כשפעים כיסוד תבין למה היסוד כרמז ג"כ בספרים במלת צבאות וכנזכר לקמן בשער ה' בטעם כי שמי בקרבו פי' שמי המיוחד לי בקרב המלאך הנוא וככל ידעת כי המלכות היא המלאך הזה והוא (ב) סוד רגל ד' במרכבה פי' ולא אחד מהג' רגליה שהזכיר כי הם רמז הג' אבות שהם חסד ופחד ותפארת והוא רומז לעטרת רגל בפני עצמו כותן לראש פינה אף כי הוא אחד עמהם באצילותם ונקרא ג"כ מגן דוד ע"ש היסוד המשפיע ומחובר בו ומלכות בית דוד פי' היסוד נקרא מלכות בית דוד ע"ש השפעתו בדוד שהוא המלכות בעניין שפי' בקריאתו מגן דוד וחסדי דוד לעיל בשער ב' בכנוי חסד תחתון (ג) אשר צבאו פתח אהל מועד · ר"ל המלכות שהיא הפתח הראשון ואהל מועד כדלעיל

בשער

שני שמות הקדש שהם שלישי ורביעי על דרך המעלות הם הנקראים. אלהים צב"אות. יהוה צב"אות. ושניהם נכללים לפעמים כאחד כאומרו יהוה אלהים צבאו' שמעה תפלתי. ולפעמים נזכרים כל אחד בפני עצמו כאמרו אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה וכאמרו יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה. והוצרכנו להביא אלו השני שמות בשער אחד אע"פי ששאר השמו' הובאנום כל אחד מיוחד בשער שלו. לפי ששני אלו השמות צריכים בבאורם זה לזה. וכשאינו מפרשים האחד גם השני צריך באור עמו הוצרכנו לבארם כאחד שהרי שניהם מתאחדים זה בזה. ושני אלו השמות הנקראים אלהים צבאות יהוה צבאו' שניהם נכונים להריק בדרך הצנורות כל המשכות שפע הספירות העליונות ולהביאם במדת אל ח"י ושניהם פועלים לפי הדין הישר בכל צבאות העולם. האחד פועל מצד החסד והשני פועל מצד הדין. ושניהם מושכים דין וחסד ורחמים במדת אל ח"י. ויש לנו להודיעך כי מדת י"י צבאות היא המושכת חסד עליון וחסד אברהם שהוא חסד עולם במדת אל ח"י ומדת אלהים צבאות מושכת כח הגבורה והדין והפחד והעונש במדת אל ח"י: ולפי' מדת אל ח"י כוללת הכל נקראת כל שהכל בה. וכל הספירות משפיעות בה חסד ודין ורחמים ע"י יהוה אלהים צב"אות. א וזהו סוד אני י"י עושה כל שהכל יצא מן המדה הנקראת כ"ל כאומרו וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טו"ב מאד. ואומר על כן כל פקודי כל ישרתי. ואומר וי"י ברך את אברהם בכ"ל. וכבר הודענוך כי מדת אל ח"י נקראת כ"ל שהכל בה. וכשהיא משפעת שפע אצילות במדת אדנ"י נקראת גם מדת אדנ"י בלשון כ"ל כי היא כלולה מן ה'כל כטעם כי שמי בקרבו. וכשמדת אדנ"י כלולה מן הכ"ל אזי גם היא משפעת ברכותי' בכל הנבראי' למיניהם. ולפיכך נקרא כלל כל הנבראים גם כן בש"ם כ"ל. על שם מדת אדנ"י המפרנסת כל נברא ונברא כפי מינה ועתה יש לך לשמור כלל זה בכל מקום שאתה מוצא לשון כל שהוא מורה שלשה ענינים לפעמים מורה לשון כ"ל מדת אל ח"י. ולפעמים מורה מדת אדנ"י. ולפעמים מורה על כל הנבראות כלם. והטעם כמו שעתה הודענוך כי מכח כל יוצא הכל. וא"כ תתבונן במה שנאמר באברהם וי"י ברך את אברהם בכל. וביצחק ואוכל מכל. וביעקב וכי יש לו כל. כי שלשתן במדת הכלולה מן הכל נתברכו. נמצאת למד כי כל הברכות והטובו' באות למדת אל ח"י ע"י יהוה אלהים צבאות. ולפיכך אל ח"י כלול בכל הדברים כלם חסד ודין ורחמים. משלוש רגלים. ולפי שדוד המלך ע"ה נתלבש במדת אל ח"י והוא (ב) סוד הרגל הרביעי מרגלי המרכבה היה כלול בחסד ודין ורחמים מ"ג רגלים ועליו נאמר והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי אדמוני הוא סוד המשכת הדין הנקרא אש אדומה עם יפה עינים. זהו סוד חסד אברהם שהוא סוד עין החסד והוא היה עינו של עולם. וטוב רואי תפארת יעקב שהטוב תלוי בו ואם תאמר הרי כתיב בעשו ויצא ראשון אדמוני. באדמוני של עשו אין בו תערובת טוב ולא יופי אלא אדמוני כלו כאדרת שער אבל בדוד כתיב אדמוני עם יפה עיני'. נמצאת למד כי עשו הרשע ירש החרב ושפיכת הדם. ודוד ע"ה ירש מדת המלכו' על מתכונתה לעשות חסד ורחמים ומשפט וצדקה ולעשות דין. ולהרוג על פי הדין וזהו סוד שנ' בעשו ויצא ראשון אדמוני כלו כאדרת שער ובדוד נאמר והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב

(א) וזהו סוד אני ה' עושה כל. הפסוק הזה יכלול כי התפארת עשה את הכל שהוא היסוד וגם כי היסוד עשה המלכות שנקרא ג"כ כל כענין מ"ש למעלה בשער ב"בכנוי כל וגם כי המלכות עשה כל הדברים למטה שנקרא

בראש התפילה אדנ״י שפתי תפתח שהוא השער להכנס. ובסוף התפלה אנו אומרים יהיו לרצון אמרי פי לפי שה״רצון הוא סוד (כ׳ סוף) המעלות ממטה למעלה והוא סוד י״וד של שם המיוחד הנקרא רצון מן הרצון שהוא י׳ עולה בקוצו של יוד העליון א מתדבקת בכתר עליון הנקרא אין סוף · נמצאת למד כי התפלה מחזרת על שם הגדול ית׳ שהרי בתחלת התפלה אנו אומרים אדנ״י שפתי שהוא סוד ה׳ אחרונה של שם והיא למטה מכל הספירות של שם ית׳ ובסוף התפילה אנו אומרים יהיו לר״צון אמרי פי שהוא סוד אות ״יוד של שם שהוא סוף כל המעלות ממטה למעלה הרי שם חתום בתפלה תחלה וסוף · שם ״יה שהוא חצי י״י ית׳ וחציו ככולו · ולפי שהתפלות עולות עד הכתר התקינו במוסף כתר יתנו לך י״י אלהינו · כלומ׳ כל התפילות של יוצר שהתפלל ישראל עולות עד הכתר · ולפי׳ אנו אומרים כתר יתנו לך בתפלת מוסף ולא בתפלת יוצר כי בתפלת יוצר עדיין לא הגיעו התפלות עד הכתר אבל בתפלת מוסף כבר הגיעו התפלות עד הכתר כי כבר נשלמו תפלות יוצר ועלו לכ״תר · וא״כ מתוך עקרי׳ הללו שעוררנוך עליהם יש לך להתבונן כי בהיות האדם מתכוין בתפלתו נמצא מיחד את ה׳ באותה תפלה ומתחיל באות ה׳ אחרונה של שם עד שהוא מיחד כל הספירות ומגיע עד אות י״וד שהיא אות ראשונה של שם עד שנמצאות התפלה דבקה בכתר עליון · אםכן יש לך להבין כי התפלה נקראת עבודה כדרך שאמרנו וזהו סוד שאמרו אי זו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה · ולפי דרך זה התבונן כי התפלות עומדות במקום הקרבנות · וכבר ידעת כי סוד הקרבנות הוא סוד קירוב הספירות וסדור המעלות ותקון הצנורות ב ולפיכך נקראים קרבן מלשון קירוב · א״כ התפלה עומדת במקום הקרבנות אלא שהקרבנות מקריבין המעלות ע״י המעש׳ והתפלות ע״י דבור והסוד ונשלמה פרי׳ שפתנו וזהו שארז״ל תפלות כנגד תמידין ומוספין תקנום. ואחר שעוררנוך על עקרים הללו בשם הנקרא אל ח״י יש לנו עכשיו להכנס לבאור שאר שמותיו י״י ית׳ על דרך המעלות והשם יורנו דרך האמת אמן ואמן סלה :

אלו הן השמות המכוונין על אל חי בסדר ·

אל חי · אלהים מים חיים · אל שדי · מקור מים חיים · יסוד · צדיק · טוב שכל טוב · שלום · זכרון זכור שבת · הר קדש גאולה שביעית תחתונה קצה תחתון של וא״ו זה · שבת · ברית אות שבועה דהר הטוב חוק · הר ציון כל אביר · ישראל · ארון חסדי דוד הנאמנים · חי העולמים מליץ תחתון אביר יעקב · חסד תחתון ·

י״י אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה · גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך יהוה צבאות מלכי ואלהי ·

א כן כמבואר לקמן במקומו בשער ט׳ כל הענין · ומתדבקת בכתר העליון הנקרא אין סוף עיין לקמן בשער ה׳ בביאור סוד אות ראשון של שם ושם פירשתי למה קורא לכתר עליון אין סוף · ב ולפיכך נקרא קרבן לשון קרוב וכן התפלה לשון חיבור ודיבוק כמו נפתולי אלהים נפתלתי · מליץ תחתון בשער ה׳ בשער ח׳

וזהו

בין הארץ ובין השמים כדמיון כותל ומחיצה להפסיק בין ישראל לאביהם שבשמים והם הנקראים ענן המפסיק ועל זה נאמר סכותה בענן לך מעבור תפלה · וכן הוא אומר במראות יחזקאל בגולה וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת וכו׳ ומתוכה כעין החשמל · המבין פסוק זה יבין כמה מחיצות מעכבות בגלות · ואפילו בארץ ישראל כתיב כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם · וכל זה בארץ כ״ש בחוצה לארץ . וא״כ מה יהיה על תפלות של ישראל בחוצה לארץ · דע שהתפלות שהן חוצה לארץ אין להם דרך לעלות לפני י״י ית׳ זולתי כשישראל משלחים אותם מחוצה לארץ נגד ירושלים וכשמגיעות לירושלם משם הם מסתלקו׳ ועולות למעלה וזהו שאמר דניאל כשהתפלל בגולה וכוין פתיחן ליה בעליתה נגד ירושלם וזמנין תלתא ביומא הוא ברך על ברכוהי ומצלי ומודה קדם אלהה · וכל זה אמר שלמה בפי׳ כשנבנ׳ בית המקדש והיה מתפלל על ישראל ואמר כי יחטאו לך כי אין אדם אשר לא יחטא ואנפת בם ונתת׳ לפני אויב ושבום שוביהם אל ארץ האויב רחוקה או קרובה · והשיבו אל לבם בארץ אשר נשבו שם ושבו והתחננו אליך וכו׳ והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם העיר אשר בחרת והבית אשר בנית לשמך · ושמעת השמים מכון שבתך את תפלת׳ ואת תחנתם ועשית משפטם וכו׳ · ועתה דע וראה איך גלה שלמה המלך עליו השלום שאין תפלת חוצה לארץ עולה למעלה באותו המקום שמתפללים עד שהוא עולה לארץ ישראל ומשם לירושלם ומשם לבית המקדש ואז היא עולה למעלה · ולפי׳ כל ישראל שהם בגלות הם בסביבות ירושלם בארב׳ כנפות הארץ וירושלם עומדת באמצע · לפיכך כל אותם שהם בגלות לצד מזרח יתפללו לנגד מערב נגד ירושלם . וכן אותם שהם בצפון יהפכו פניהם לדרום · נמצאו כל ישראל שהם מתפללים בארץ גלותם משלחים תפלותיהם לירושלים ולבית המקדש · ומשם התפלות עולות לפני י״י ית׳ . ועתה יש לנו להודיעך מה בין תפילת חוצה לארץ לתפלת ארץ ישראל · דע כי תפלת ארץ ישראל דומה למי שהוא צריך לדבר עם המלך וביתו קרוב למלך ואין שטן ואין פגע רע ולא משחית בדרך · ותפלת חוצה לארץ דומה למי שצריך לדבר עם המלך וביתו רחוק מאד מן המלך ויש בדרך כמה ליסטים וכמה פגעים רעים וכמה חיות רעות · עתה ראה כמה אדם צריך ליזהר כדי שימלט מנזק הדרך · ואחר הטורח והשמירה יתכוין שתהא תפלתו ראויה להתקבל כמו שאמרנו · ועל דרך זה דע כי כמה מעכבין ומקטריגין יש לתפלות ישראל כשהן הולכות לירוש׳ ע״י הכחות הטמאות של אומות העולם · ולפיכך יש לך להתבונן כמה אנו חייבים לטהר עצמנו ולהתכוין בתפלותינו בהיותנו מתפללין בחוצה לארץ כדי שנהיה ראוים להתקבל לפני י״י ית׳ · ואחר שעוררנוך על העקרים האלו הדקים שהם כדמיון רמזים . יש לנו להודיעך כי סוד אל ח״י הוא סוד מקום בריקת התפלות והבקשות וכשהתפלה הי׳ כהוגן ונדבק׳ בא״ל ח״י אזי השם הנקרא אדנ״י שהוא סוד התפלה מתקרב עם אל ח״י · ואז מתאחדות כל הספירות ע״י התפלה · וכשמתדבק׳ התפילה באל ח״י הרי היא נכנסת בכל החדרים עד שתעלה למקום הבי״נה · ומן הבי״נה מתדבקת בחכ״מה [א] הנקראת רצון · ולפי׳ אנו אומרים

בראש

[א] עד הבינה כי היא מקום הבדל כדלקמן בשער ג׳ ונקרא כן כי בה דרים כ׳ שערי בינה הנזכרים למעלה וכדל במו כ׳ דל · בין הארץ ובין השמים גם מזה לעיל באריכות בשער א׳ וספירם · כמה מחיצות מעכבות בגלות ולקמן בשער ה׳ יתבארו כולו באריכות בביאור הכינוי · שם המיוחד הנקרא:

לכון

לפניו שערי תשובה · ובהיכל זה נקרא׳ מדת אלה״י יש מקום אחד שיש בו שערים הנקראים שערי דמעה וי״י ית׳ הוא בעצמו פותח אותם השערים ג׳ פעמים בכל יום והם שערים נכונים לבעלי תשובה כשהם חוזרים ומתנחמים על מעשיהם הרעים וכשאותו בעל תשובה מתפלל ובוכה ומוריד דמעות בתפלתו נכנסת תפלתו ובכייתו לפניו בשערי דמעה · וזהו שאמרו ז״ל אף ע״פי ששערי תפלה ננעלה שערי דמעה לא ננעלו שנא׳ שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך והרמז תפלת חזקיהו שנ׳ בה ויבך חזקיהו בכי גדול · ואמר י״י ית׳ שמוע שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך · ואע״פי שיש הפרש בענין דמעה בזמן שבי׳ המקדש קיים לזמן חרבנו · מ״מ שערי דמעה פתוחים תמיד · וכבר אמר הנביא שובו אלי בכל לבבכם בצום ובכי ומספד · לפיכך כשאדם רוצה שתתקבל תפלתו יתכוין בה וישפוך דמעה ואין תפלתו חוזרת ריקם · וכן נאמר בענין חנה והיא מרת נפש ותתפלל על י״י ובכה תבכ׳ תדע לך שאות׳ הצדקו׳ כל שערי היכלו׳ הית׳ יודעת וכל מעשיה היו בכונה ידועה להכנס להרי׳ מרכבה מה כתיב בתריה ותדור נדר ותאמר י״י צבאות אם ראה תראה בעני אמתך וזכרתני ולא תשכח את אמתך · א ותדור נדר הגיעה עד הבינה שהיא מושכת הבנים מן הכתר י״י צבאות במקום הולדת כל הנבראים נכנסה ונתכונה · ובהיכל זה יש מקום אחד שבו נכנסות התפלות של אותם היחידים שהקדימו תפלותיהם לתפלת הצבור וכל אותם המשכימים באותו היכל כשמשל ימין צבור תפלותיהן ממונה ידוע שנכנס באותו מקו׳ ולוקח משם כל אותן התפלות הקודמות לתפלת הצבור ומעלה אותן עם תפלת הצבור לפני י״י ית׳ · וכל הענינים האלו שאמרנו הם בתפלות היחידים אבל בתפלת הצבור אין כל ממונה וכל שוער יכול לעכב אלא כשהצבור מתפללים תפלתם נכנסת ומתקבלת על כל פנים וזהו סוד פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם לא נאמר אלא את תפלתם · ופי׳ הפסוק פנה אל תפלת הערער כלומר כשהיחי׳ מתפלל בודקין את תפלתו אם היא ראויה להתקבל וכמה מערערים יש עליה · אבל כשהצבור מתפללין לא בזה את תפלתם אעפ״י שאין תפלתם כל כך הגונה מקבלים אותה מלמעלה · וזהו שאמרו ז״ל מנין שאין הקב״ה מואס בתפלתם של רבים שנאמר הן אל כביר לא ימאסם · ואומרו רז״ל לעולם ישתתף אדם עצמו עם הצבור ואמרו רז״ל אימתי עת רצון בזמן שהצבור מתפללים · ואומר כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כיי׳ אלהינו בכל קראנו אליו · ועתה דע והתבונן כי שתי היכלות אלו שהאחד נקרא אדנ״י והשני נקרא אל ח״י בהם עולות ונדבקות כל תפלת שישראל מתפללים · וסוד תפלת צבור הוא סוד אדנ״י שהוא סוד כנסת ישראל ולפיכך אינה נדחת · וכל אלו הדברים שאמרנו בתפלת יחיד ותפלת צבור בהיות ישראל על אדמתם · וכ״ש בירושלם וכ״ש בבית המקדש · אבל כשישראל בחוצה לארץ כמה מערערים וכמה מקטרגים עומדים אצל תפילות הציבור כ״ש אצל תפילות היחידים שהרי כשישר׳ הם בח״ל הרי ברשות שרי האומות ואין דרך לעלות תפלתם שאין שערי שמים אלא בארץ ישראל · וכן הוא אומר ביעקב מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים · וא״כ בחוצה לארץ הכל סתום אצל השמים ועוד שאותן שרי האומות אין מסייעים לישראל כלום וכן הוא אומר ואין אחד מתחזק עמי על אלה כי אם מיכאל שרכם · וכ״ש כי סמאל שר אדום עומד ומקטרג תמיד על ישראל ומערער עליהם לאבד זכיותיהם · וכל המקטרגים על ישראל בארץ האומות כלם עומדים

אם באמונתך · והיה מכנה דוד לעצמו על זה ואמר שמרה נפשי כי חסי"ד אני · ולפי שהמשכת התולדות בצאצאי אדם מן המדה של דוד אמר הכתוב אמרתי עולם חס"ד יבנה ולפי שלפעמים מסתלקת ונאספת למעלה המדה הנקראת חסדי דוד כאמרו כי מפני הרעה נאסף הצדיק לפיכך אמר הכתוב הושיעה י"י כי גמר חסי"ד כי פסו אמונים מבני אדם בסוד חסדי דוד הנאמני' · והיודע סוד חסדי דוד ידע סוד הודו (א) לי"י כי טוב כי לעולם חסדו · ראש וסוף ואמצע · ויבין כמה ענינים עמוקים נרמזים בתורה · ואחר שעוררנוך על אלו העקרים הגדולים יש לנו להודיעך כי המדה הנקרא' אל ח"י היא כדמיון מצרף ומבחן לקבל התפילו' מיד אדנ"י (פי' לבנת הספיר בעולם הבריאה כאשר מיסוד ומלכות ועיין בזהר פקודי ובפרדס שער ההיכלות ובפתחי י"ה) ובהיכל זה עומדים כמה שומרי' וכמה חיילות לבחון ולצרוף כל התפלות הנכנסות בהיכל אדנ"י ובהיכל זה בודקים את התפילות וצעקת ותחנונים וכשהיחיד מתפלל נכנסת תפילתו דרך היכל אדנ"י ובודקים אותה במקום הזה · ואם היא ראויה להכנס דרך מדת אל ח"י אז שומרו הפתחים מקבלים אותה תפלה ומכניסין אותה עד הגיעה לפני יהוה ית' · ואם ח"ו התפלה שאדם מתפלל אינה הגונה קורין לאותה תפלה מלמעלה תפלה פס"ולה · וקורין כל דברי אותה תפלה פסילי' · והכרוז קורא אל תכנס אותה תפלה לפני י"הוה ית' והקול מכריז אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי (ב) לפסי"לים · ומיד מוציאין אותה תפלה בנזיפה ודוחין אותה לחוץ ואינה נכנסת וננעלים השערים בפניה · וזהו שאמר פנה אל תפלת הער"ער כי במקום זה פונים ובודקים כל תפלה שאדם יחיד מתפלל ומערערים עליה · וא"ת נמצאו רוב התפלות שמתפלל היחיד נפסדות ונאבדות כי אחת מני אלף לא יוכל להתכוין בתפלת יחיד בענין שתהא ראויה להתקבל · דע שאין הדבר כן אלא כל אותן התפלות הפסולות הנקראות פסילים כשדוחין אותן לחוץ ואינן נכנסות י"י ית' נתן להם מקום להכנס בו שהשם (ג) ית' ברא רקיע ומסר עליו ממונים ושומרים וכל אותן התפלות הפסולות הנדחות מכניסין אותן באותו רקיע ועומדות שם · ואם חזר זה היחיד שהתפלל תפלות פסולות שעומדות בזה הרקיע החיצון ועמד והתפלל תפלה אחרת בכונה גדולה ותפלתו זו הגונה ושלמה אז אותה התפלה הכשרה מסתלקת והולכת ונכנסת באותו היכל חיצון שהתפלות הפסולו' שהתפלל מקודם עומדת שם ומוציאה משם כל אותן התפלות הפסולות שהתפלל ועולות כלן עם אותה התפל' הכשרה שהתפלל וכלן נכנסות עמד באגודה אחת לפני השם ית' ונמצא שלא יפול דבר אחד מכל התפלות שהיחיד מתפלל · ואם לא חזר האדם בתשובה ולא התפלל תפלה בכונה כהוגן כל אותן התפלות הפסולות מוציאות אותם אל מחוץ למחנה למקום טמא בהיות אותו האדם נמשך אחר הטומאה ואז נועלים לפניו

באמונתך כלומר בחסדים הנאמנים מן המדה של דוד · כי משם זרעם של ישראל בא וזה ספר תולדות אדם כמו שיתבאר בשער ג' (א) הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו כי הודו לה' ירמוז לחסד עליון שהוא על ה' וכי טוב ירמוז לתחתון · וכי לעולם לאמצעי שהוא חסד עולם וחסדו של כולם · כי כולם חסדים הם ומעתה הבין שאמר ראש וסוף ואמצע מובן (ב) ותהלתי לפסילים · כי כל שאינו נכנס להשתמש כראוי בספירות המלכות בעת תפלתו אי אפשר לו ליכנס לרום למעלות שהיא ספירת הבינה הנקראת תהלה כדלקמן בשער ח' כי לישרים נאוה תהלה ולא לפסילים (ג) שהוא יתברך ברא רקיע אחד · אותו הרקיע הוא כדלפון כי הוא של תפלת של יוד"ל בין הזומ' פוכה ומקבל תפלתם ושומרם עד שיקשור מהם כת"ר לקונו ועליו נאמר גם כן פנ"ה אל תפלת הערער ואולי כי הוא היה אחת שאמרו חכמים ז"ל שהיא ברקיע וישראל שמה על שם קבלתו מישראל כנא · (א) ותדור כדר הניע

עד

בסוד י"י צבאות אביר ישראל · כבר ידעת כי הג' ספירות תחתונות א נאחזות בשרש ו' התחתון והם נצ"ח הו"ד יסוד ושלשתן נקראת צבאות בכלל וכשתמצ' נצח לימין והוד לשמאל יסוד באמצע אל ח"י שהוא אביר ישראל תמצא אביר ישראל מכריע בין נצח ובין הוד · וכן הוא אומר הנה ארון הברי' אדון כל הארץ הארון ב נקר' ההיכל ששוכן בו על שמו יהוה · ולפי' אביר יעקב אביר ישראל ולא אביר אברהם ואביר יצחק · ג זהוא מגן דוד העושה המלחמו' הגדולו' והוא אדון כל הארץ ודע כי מכח אביר יעקב יתחד' אבר הנשר הידוע בסוד אבר"ה חסידה ונוצה זהסוד המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן · שהוא סוד מדת חס"ד חסי"דה חסדי דוד הנאמני' ובהתחבר בינ"ה לאבי"ר יעקב אזי יאבר נ"ץ ד יפרוש כנפיו לתימן · כי הבינ' מדה שביעי' היא לאביר יעק' ה ועל יובל ישלח שרשיו ובהתחבר אביר יעקב למדה הנקרא נשר אזי היא מתחדש' ומתמלאת כל טוב ועליה נאמר אברה חסידה ונוצה ועל זה נאמר המשביע בטוב עדייך תתחדש כנשר נעורייכו : והמדה הזאת נקראת **חסד תחתון** וצריך אתה לדעת כיצד · דע כי שלשת מיני חסד הם · הא' חס"ד עלי"ון הבא מן המקור העליון שאין בו תערוב' דין זולתו חסד ורחמים ונקראים חסדים טובי"ם והסוד וחסדי מאתך לא ימוש · ועל זה נא' כי המלך בוטח בה' ובחס' עליון בל ימוט · והב' הוא חסד עולם והוא חסד אברהם שנ' תתן אמת ליעקב חסד לאברהם · ולפי שפחד יצחק שהוא סוד מדת הדין מתערבת עם חסד אברהם ולפעמי' מעכבת את החסד מצד הדין כאומרו ו ושם חביון עוזו ח ואומר ימי"נך י"י תרעץ אויב אין חסד אברהם חסד פשוט אלא מעורב עם דין כי לפעמים מתגברת מדת הגבור' ומסתתרת בתוכה חס"ד אברהם · ולפי' חסד אברהם נק' חסד עול"ם כי לפעמים הוא מתעלם בסוד ב' מדות שבהם מתנהג העולם העולם בסוד גלוי ונעלם · ט בסוד מעלה ומטה ימין ושמאל פנים ואחור ולפי' חסד עולם יש בו דין ורחמים השלישי נקרא חסדי דוד הנאמני' · והם חסדי אל ח"י הבאים מכח חסדים טובי"ם וחסד אברהם · ונקראו' חסדי דוד בהגיעם אצל מדתו ושנמשכי' אלו החסדי' הבאים דרך עיר דוד היא ציון ונקראים חסדי דוד בהגיעם לשם אדנ"י נקראת אדנ"י בלשון חסידה · וסימן אבר"ה חסיד"ה ונוצה · ולפי שהיה דוד המלך ע"ה שואב חסדים העליונים מלמעלה הנקראי' חסדים טובי"ם וחסדים ראשונים אמר הכתוב איה חסדיך הראשונים י"י נשבעת **לדוד**

אם

נקרא אדון פי' כשאדון סמוך לה' צבאות ר"ל התפארת או יכנה בו היסוד והיא היה כי על הרוב בכל מקו' שנזכר התפארת בספרים כאילו הוא נזכר עם היסוד כי הם באים על דרך אחד כמו שפירש פעמים · וארון הברית אדון כל הארץ יורה על זה כי פירש ארו"ן של הברי"ת שהוא אדו"ן כל הארץ והארון הוא ההיכל של שם ה' [illegible] הנאחזות בשרש ה"ו · (א) כמבואר למעלה בכינוי שבועה · ומאדון נקרא ההיכל פירש ומפני שם אדון אשר הוא שם התפארת נקרא ההיכל אשר הוא שוכן בו וגם כן אדנ"י על שמו · ב ובס"א מצאתי והארון הוא ההיכל ששוכן בו ה' והוא מגן דוד · ג פירש המגן של דוד שהוא המלכות הנקרא יד בגימטריא דוד וגם הוא חסדו ע"ש השפעתו בו ולכך נקרא גם כן חסדי דוד כמו שאומר בסמוך · יפרש כנפיו לתימן · פירש המלכות מעלת בוכה ופורשת כנפיה לתימן מדת אברהם שהיא בתו ופורשת כנפיה אליו מידי אביר יעקב · (ה) ועל יובל ישלח שרשיו · פי' שרשי הוא"ו ישלח על היובל לקבל ולשאוב משם כי שכינתם בשביעית זו מזו · (ו) אז היא מתחדשת פירש מתחדשת השפעתה כנשר המחדש נוצתו והיא כפורחת עליה כנה משביע בטוב עדיה · ושם חביון עזו · זה מבואר היטב לפנים בשער ו' ושער ט'
ח ואמרו ימינך ה' תרעץ אויב פי' שהאויב תרעץ אותם שמעכב את החסד כמו שאמר ט בסוד מעלה ומטה ימין ושמאל פנים ואחור · כל זה מבואר היטב לפנים בשער ה' שאלו הם סיבת עירוב הדין מה שהוא למטה או יש לו אחוריים שמאליי עיין שם והכלל כי לעולם החסד הוא בהעלם יותר והדין הוא בגלוי שהרי אחורים שהם פונים ונראים מטה הם דין והפנים הפונים למעלה הם רחמים כמו שיתבאר שם בשבעת לדוד

שער ב

ובא אהרן אל הקדש במדה הנקרא "זאת לפי שמרת "זה אלי שהוא טוב מחובר לה והוא טוב ועל שמו נקרא זא"ת וכבר הודענוך כי ע"י שם אדנ"י היא נקראת עת רצון והיא עתו של אדנ"י שהוא צדק שהוא טוב הנמשך מצדי"ק ולפי שעל ידיה מקבל' כל היצורים פרנסה ומזון לפיכך נא' עיני כל אליך ישברו א ואתה נותן להם את אכלם בע"תו בסוד את הכל עשה יפה בעתו · והיודע לחבר מדת זכור אצל שמור עליו נאמר אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת כלומ' המקרב מדת שמור אצל משפט אזי הוא משפיע הברכות בכל הדברים שבעולם בין בספירות הפנימיות בין בדברים החצונים שהם חוץ לספירות · כי כשהספירות הפנימיות נשפעות ונסדרו' אזי כל הדברים שבעולם מקבלים כח שפע ואצילות · וזהו סוד עושה צדקה בכל עת כי היאך אפשר לו לאדם לעשות צדקה בכל עת ועת מכל עתות היום אלא סוד הדבר כך הוא כשהאדם מחבר מדת שמור אצל משפט אזי הוא עושה צדק' בכל הדברים שבעולם ואפי' בדברים החצוני' כ"ש בפנימיות שכלל הכל נקרא כ"ל ע"ת והמבין סוד הפסוק שאמר עושה שלום ובורא רע יבין סוד עץ הדעת טוב ורע וסוד עת טובה ועת רעה · כי מה ענין שלום אצל רע · שאמר עוש' שלום ובורא רע כי שלום הוא אצל המלחמה וטוב אצל רע אלא ענין שלום שאמר אצל רע זה ידוע הוא למשיגי האמת כי מדת הנקרא שלום טוב ולפי' אמר עושה שלום ובורא רע כי הרע הוא חוץ למחיצת המקום הנקרא טו"ב שהוא סוד כ"ל ולפי שנחתמו מעשה בראשית בחותם הנקרא טוב לפי' כתיב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והמדה הזאת לפעמים נקרא **אביר יעקב** ב והטעם כי מב"ינה יאבר נ"ץ החכמה בסוד ג שבת קטן ושבת גדול והטעם שנקראת אביר יעקב ולא אביר אברהם ולא אביר יצחק לפי שזאת המדה תלויה במדת יעקב שהרי יעקב קו האמצעי בתוך וא"ו של השם ית' וסוד וא"ו של שם מיוחדת ליעקב בסוד תפארת · ובה נאחזות מדת אברהם ויצחק אברהם לימין ויצחק לשמאל ויעקב קו האמצעי וסוד ויעקב איש תם יושב אהלים ה וסוד איש תם בסו' תיומת של לולב שהוא סוד קו האמצעי של לולב יושב אהלים הם ב' אהלים אהל אברהם ואהל יצחק כי הם ב' צדדי הלולב · ולפי שסוד יעקב הוא קו האמצעי והוא סוד וא"ו אנו אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ו' נוספת ביעקב · וכן האל הגדול הגבור והנורא והסוד הגדול וזכרתי את בריתי יעקוב מלא עם וא"ו · ובריתי יעקב הוא סוד אביר יעקב · ולפעמים ד נקראת אבי"ר ישראל בסוד סתום וחתום ולכן נאם האדון י"י צבאות אביר ישראל · ויש לך לדעת מי הוא הנקרא אדון

בסוד

העולם וכל אחד כלול מכולם הרי"פו שהם מ"ט כללו בה והיא עניה שער הנ' וכבר פרשנו זה בענין עץ הדע' בשער א' א ואתה נותן להם את אכלם בעת"ו רמזו בעלי הסוד בעתו כלו' בזמן החבור כמו שכתבנו · ב והטעם כי מבינה יאמר כן ע"ש הוציאתך יאמר כן ופי' כי מכח הבינה היסוד מחדש ומחב"ר ככף הכן שהוא המלכות כמבואר' בספר יותר בסוד ג שבת קטן כלומר השמיטה שורשה ועיקרה היא היובל כלומר בספוק ועל יובל יאמר שרשיו ולכך אמר כאן בסוד שבת קטן ושבת גדול כי הנה בהא תליא והקטן מקבל מהגדול ובעבור שהוא למטה מהתפאר' ומקבל מאמצעותו נקרא אביר יעקב כמו שאמר וקולך ד ונקרא גם אביר ישראל מטעם זה רק הפרש זה יש בדבר כי לפעמים הוא מכריע ועומד בשוה בין נצח והוד ולפעמים עומד למטה מהם ואז נקרא אביר יעקב אבל כאשר הוא מתגלה עליהם פעמים ועולה למעלה נקרא אביר ישראל לשון מעלה כמו בהתעלות התפארת שאז נקרא גם כן ישראל סבא וזה הענין תמצא בבהיר שאומר שהיסוד עומד למעלה ומכריע בין שלש לשלש בין ג' דלעיל חסד סוד תפאר' ובין ג' דלתתא נצח הוד מלכו' ועיין שם והו שאמר בסוד סתום וכתים ה' וסוד איש תם בסוד תיומת של לולב כי תם מלשון תיומת הלולב שהוזיק ב"ב החדות ונכנס באמצע כדלקמן בשער ו' ז ויש לך לדעת מי הוא

הנקרא

השם הנקרא ארנ"י · ולפי שהכל תלוי במדה זו נקראת כ"ל וגם לפעמים נקרא המידה העשירית שהיא ארוני בלשון כל על שם המרה הזאת ועל סוד זה נאמר אני י"י עושה כל נוטה שמים לבדי וגומר שהרי בכח המידה הזאת נבראו שמים וארץ וכל צבאות מעלה ומטה והסוד ויכלו השמים וגו' ויכלו לשון כל והסוד הגדול השבת היא סוד כל וכולל שתי המדות בסוד זכור ושמור · וזהו סוד ויכלו השמים והארץ · ויכל אלהים ביום השביעי ושלשת האבות ירשו מדה זו שהיא כ"ל בסוד זכור ושמור · אברהם כתיב ביה וי"י ברך את אברהם בכ"ל · יצחק כתיב ביה ואוכל מכ"ל · יעקב כתיב ביה כי חנני אלהים וכי יש לי כ"ל · ועל זה אמר דוד ע"ה על כן כל פקודי כל ישרתי · ולפי שהמדה הזאת היא שביעית
א ע"ד ספירת בינה כמו שאמרנו ולספירת בינה יש חמשים שערים ומאותם חמשים שערי בינה יונק אל ח"י על כן נקרא בלשון כל · כי משם נמשכים הכל ולפיכך כ"ל בגימטריא חמשים כי כל הדברים הנמצאים בנבראים מחמשים שערי בינה יצאו וסימן כל הנבראים הוא כל · והסוד הגדול וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טו"ב מאד · וכבר הודענוך כי המדה הזאת נקראת כ"ל · ויש לי לעורר על סוד פנימי דק · דע כי בהתחבר מדת זכו"ר ושמו"ר אזי כל העולם במלוי ובשלמות · והסוד את הכל עשה יפה בעתו · כי מדת זכור נקראת בסוד כל ומדת שמור נקראת ע"ת · וכשזכור ושמור מתאחדות כאחד בסוד כ"ל ובסוד עת אז "אומר הכ"ל עשה יפה וסוד בעת ו' · ודע כי יש עתים לטובה ועתים לרעה · כבר גלה שלמה ע"ה הסוד ואמר עת ללדת · ויש כמו כן עת רצון ועת רעה כמו שדרשו ר"זל בפרק חלק והנני מגלה לך הסוד · דע כי מדת ארנ"י נקרא ע"ת וכשהיא מחוברת לצדי"ק הנקרא ט"וב אזי היא עת טובה שהרי טוב מתחבר עם עת · ואם ח"ו טוב נפרד מעת הרי מתחבר עם עת ענין אחר שיושב חוץ לספירות ונקרא רע · וזהו עץ הדעת טוב ורע וכבר פירשנו זה בענין עץ הדעת טוב ורע שהיא מדת ארנ"י הנקרא במדה זו והכל כפי הדין הישר במשפט האמת וכבר גלה שלמה ע"ה ענין זה בסוף קהלת ואמר כי כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל נעלם ואם טוב ואם רע · ולפי דרך זה אח"זל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה · וזהו סוד אמרו דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל ע"ת אל הקדש מאי בכל עת כלומר בכל עת שהיא עת רעה שהדברי' הנקראי' רע מחוברי' לעת או שמא אותה העת היא באותם העתים החצונים הנקראים עתות טומאה כי כמה עתים חצוני' יש מחוץ לפרגוד וכל א' מהם מזומנת לפורענות · וגם הם בכלל ואל יבא בכל עת אל הקדש · ובאיזו עת ראוי לו לבא בזא"ת

יבא

מדת צדק נקראת הרצון · כי אז ירושלים שלמעלה שוכן בירושלים שלמטה גם כן וזהו טעם לכתיבת ירושלים חסר י"וד כל זמן הגלות שאין עתה השכינה שהיא העשירית שם עד שתתגלה פנימיתה של בנה במהרה בימינו אמן · ת עד ספירת בינה כמו שביארנו לעיל בכינוי שבת · ולספירות בינה יש נ' שערים · הם הם נ' שערי בינה שנבראו בעולם כאלו תאמר שיהיה בבריאת המחצבים שער בינה אחד בתולדותם וכחם ובבריאת הצמחים שער אחד ובבריאת העופות שער אחד ובשרצים שער אחד ודגים שער אחד ויעלה זה עד בריאת הנפש שיתבונן מהות הנפש ומשם לגלגלים ובמלאכים כי בכל אחד מהם שער חכמה ובינה בבריאתו ומהותו וכחו שלא כחכמתו של חבירו ומספרם מקובל להם חמשים שהשיג משה רבינו עליו השלום חוץ מאחד ואפשר שיהיה השער הזה בידיעת הבורא ית' שלא נמסר לשום נברא ולא תסתכל במאמרם נבראו כי על הרוב נאמר ועל השער האחד לא נאמר · מפי' הרמב"ן · ובכללן כולם בבינה כידוע כי היא הכח כל השבע שתחתיה שבהם נעשה ונגמר בניין העולם ·

מושיעים שהם יהו"ה אלהים צבאות על הר ציון שהוא סוד אל חי לשפוט את הר עשו שהוא הר שעיר · ויפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה · ואז כי רותה בשמים חרבי ואח"כ הנה על אדום תרד · ובהיות זה מה כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה אני מדבר בצדקה רב להושיע בסוד ועלו מושיעים בהר ציון · ולפי דרך זה אמרו כי הר ציון נקרא הר י"י בהתחבר ה"ר ציון וה"ר המוריה ע בסוד ויקרא אברהם שם המקום ההוא י"י יראה אשר יאמר היום בהר י"י יראה ומעמד הר המוריה ע"י אצילות הר ציון א בשפע הברכה היה ולפיכך אמר בי נשבעתי נאם י"י כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך וכו' ולפיכך כל מקום שתמצא מי ב יעלה בהר י"י הוא סוד ציון בחבור ירושלם · הר בית ה' הוא סוד הר המוריה וירושלים בחבור ולפעמים נקראת המדה הזאת **ציון** ג וענין ציון וירושלם הם סוד אל חי אדנ"י זכו"ר ושמור ומתוך ציון שהוא תשע ספירות שוכן השם ע בירושלם שהיא סוד הספירה העשירית למטה כאמרו ברוך י"י מציון שוכן ירושל"ם ואמר כטל חרמון שיורד על הרר"י צ"יון ומשם הברכה נמשכת לירושלם ולכל העול"ם · וכבר הודענוך כי אל חי הוא סוף ט' ספירות מלמעלה למטה והוא המריק ברכה באדנ"י וכן בהיות הצדיקים נמצאים בעולם ד אזי י"י יתברך ויתב' מאציל ברכותיו למטה ועל ידי מי על ידי ציו"ן וכן הוא אומר מציו"ן מכלל יופי אלהים הופיע · ואם ח"ו עושין ישראל שלא כהוגן מה כתב כי מפני הרעה נאסף הצדיק והצדי"ק הוא מדת הדין וכן הוא אומר וצדיק יסוד עולם · ואומר מציון מכלל יופי אלהים הופיע וכשנאספת מדת צדיק אז נחרב הר ציו"ן מה כתיב בהסתלק אל חי" מהר צי"ון אז כתיב על הר ציון ששמם שועלים הלכו בו מי השועלים שהלכו בו שאר כחות של טומאה הנקראים שועלים קטנים מחבלים כרמים כרמים מי הם כרם י"י צבאות · אבל לעתיד לבא מה כתיב ועלו מושיעי' בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לי"י המלוכה ואז יתחברו ירושלם וציון כאחד כי ירושלים היא עיר המלוכה וזהו והיתה לי"י המלוכה וזהו סוד גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם · ובשוב הספירות לתיקונן מה כתיב ובאו האובדים בארץ אשר והנדחים בארץ מצרי' והשתחוו לי"י בהר הקדש בירושלם · בהר הקדש זה הר ציון · בירושלם היא עיר המלוכה · והסוד רמ"זו ז"ל מי הם האובדים באומרו הצדיק אבד ומה אבד אבד את הצד"ק ולפיכך ובאו האובדי' · צדי"ק אבד לצדקי' ע וצד"ק אבד לצ"דיק וזהו ובאו האובדים ולא אמר האבודים · צדק צדיק והם הנקראים הר הקדש בירושלם · ולפי עקר זה קבעו בתפלה המחזיר שכינתו לציון והסוד ברוך המחזיר אבדה לבעליה · ואחר שעוררנוך על העקרים דע כי המדה הזאת על היותה מדה לאבות ועמה נכנסו שלשתן לקבל כל אחד ואחד חלקי במרכבה ובמדה הזאת נכללין כל מיני שפע ואצילות הבאים מכל ט' ספירות נקראת גם כן בלשון **כל** והטעם לפי שהמדה הזאת מושכת מכל הספירות העליונות כל ההמשכות כלם למיניהם ומביאה אותם בתוך

השם

ה וזה זכרי לדור דור · וכבר פירש למעלה כי הרמז בו ליחוד ומלכות שהם דירת השם ודרים עמנו ושם הוכנון
א בשפע הברכה היה · כי משם הברכה וקיים עד העולם כמו שיתבאר בסמוך ב מי יעלה בהר ה' הוא סוד חבור ציון בירושלים · פירש סוד חבור ציון וירושלים של מעלה והר בית ה' הוא סוד חיבור ירושלים של מעלה שהוא הר המוריה בירושלים של מטה · ג וענין ציון וירושלים · פירש ציון וירושלים של מטה הם כדומה לציון וירושלים של מעלה שהם שהי' ולדכ"י · ד אז ה' ית' משפיל ברכותיו למטה · כי הצדיק התחתון מעורר צדיק העליון וכשנאספה

עדת

ארבע מחנות . ודע עוד יש כמה הרים אחרים ומהם גבנונים ומהם הרי נש"ף . ושאר כמה הרים חצונים וכלם מקיפים סביב להר המוריה בסוד ארנ"י א . וזהו סוד ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי . ב ועל זה נאמר ירושלים הרים סביב לה וי"י סביב לעמו ודע כי מן ההרים שסביבות ירושלים מאותם שנקראים הרי נש"ף וכיוצא בהם . כשישראל ג יוצאים חוץ להר ציון מתנגפים רגליהם על הרי נשף לפי שאין להם לישראל קיום ועמידה זולתי בהר ציון ובהר המוריה . ולפי עקר זה אמר י"י יתברך לישראל שנתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו . והטעם כי הר שעיר הוא טמא ובו שוכנים השעורים אשר הם זונים אחריהם ושעיר אל רעהו יקרא . שעיר הן עשו אח"י איש שעיר וכנגדן שעיר המשתלח וכנגדן הר שעיר וכנגדן ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעורים . ותדע כי עשו לקח בחלקו מן השעירים השפלים הקרובים לארץ כענין שאמר אלה הם בני שעיר החורי יושבי הארץ ולפיכך נאמר בעשו וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו וזהו הענין שאמר הנה קטון נתתיך בגוים בזוי אתה מאד . והטעם כי שאר הגוים יש להם שרים עליונים כענין והנה שר יון בא ושר מלכות פרס וכן לשבעים אומות . ובישמעאל שנים עשר נשיאים לאמותם אבל עשו חלקו ונחלתו השעורים שהם השפלים שבכל הנבראים . ולפיכך נקרא שעיר ואומר ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו . ומה שאמר באדום אם תגביה כנשר לפי שיש לו שר הנקרא סמאל והוא נותן הכח בשעירים והנפש לגלגל מאדים . ד אבל אינו מכלל השרים השבעים הקיימים לעולם על עמדם . ולפיכך אמר הכתוב מלחמה לי"י בעמלק מד"ור דו"ר וסוד ד"ר ד"ר הוא סוד י"י זכרך לד"ר וד"ור ה וזה זכרו לד"ר ד"ר והוא השטן המקטרג למעלה כנגד ישראל והוא סמ"אל הרשע ובבא את הגאולה מה כתיב על סמ"אל הרשע אם תגביה כנשר ובין ככבים שים קנך משם אורידך נאם י"י . וכיצד יורידוהו בעלות מושיעים

מחנה אוריאל לצד החיה העומדת למזרח ורפאל לצד החיה של מערב וכו' וכן הוא בזהר פרשת במדבר ז . סוד המזבח שעשה משה פי' שקרא שמו ה' נסי לרמז זה . ח ד' חיות על ד' מחנות אלו הד' חיות הם מלאכים עליונים קדושים והם אחוזים ומיוחד לפני הקב"ה וכבודו הקדוש מתעלה בהם וכו' ומבעותן עומדת ד' מחנות השכינה כאשר פירוש מפי' המרכבה ולעיל בשער א' ביארתי ההשתלשלות כולו . א והוא סוד ששים המה מלכות ושני' גבורים הכל אחד ולמעלה פרשתיו בשער א' . וזה לעומת זה עשה האלקים חצוניות כנגד פנימיות ואלו הם השמונים פלגשים כי ששים כנגד ששים ועשרים פילגשים בין בני עשו ובני קטורה ונשיאי ישמעאל הם שמונים ועלמות הם המדינות והעיירות אחת היא יונתי כנסת ישראל מפי' שיר השירים לרבינו סעדיה גאון ב ועל זה נאמר ירושלם הרים סביב לה כי היא למטה בדוגמת מעלה כי כל הדברים משתלשלים בדומה כאשר נתבאר פעמים ועיקר קיום ועמידת ישראל באלו ההרים הפנימים יסוד ומלכות וכאשר יוצאים חוץ לגבולתם הנה הם מתנגפים באלו ההרים החיצונים הנקרא הרי נשף וכיוצא בהם והם גם כן הארבע מחנות וארבע חיות שלהם כי הכל זה לעומת זה עשה האלהים כמו שביאר' פעמים . ד אבל בעשו חלקו ונחלתו השעירים שהם השפלים כי כן כחות עשו הן הכחות היותר תחתונים בכחות החיצוניות . אבל אינו בכלל ע' שרים הקיימים לעולם על עמדם כי הע' שרים יושפלו ממדרגתם אבל לא יאבדו מן העולם לעתיד לבא כאשר יתבאר לקמן בשער ה' מה שאין כן בסמאל כי הוא סייעתו יהיו נשחתים כנדיים ועלאים כענין שכתוב ובלע המות לנצח .

א מריק ברכותיו ביד שלום · כאמר כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה י״י את הברכה חיים עד העולם · והררי ציון הם נצ״ח והו״ד ומשם שמן הטוב נמשך על ציון ומשם יורד לירושלם ע׳ והסוד שנים כרובים עצי שמן שעשה שלמה בדביר · ב ומההרים אלו נחצבו הררי נחשת בסוד ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחשת בסוד מדת הדין האדומה בסוד ג והררי הרי נחשת ולפי׳ דע כי הר ציו״ן הוא סוד אל״חי · והר המוריה הוא סוד בית המקדש׳ וירושלם בכלל · והר עשו הוא הצד המקטרג מצד שמאל מבחוץ ד וסודו מלחמה לי״י בעמלק מדור דור · וזהו המעכ׳ בבנין הר ציון ובבנין המזבח בהר המוריה עד שיגיע זמן פורענתו של אדום לקבל הנקמה ממנו ואימתי בזמן שילבשו בגדי נקם הרר״י ציון שם יהוה צבאות אלהים צבאות ויתישבו על הר ציון · ואלו הן הנקראים מושיעים אלו הם יהוה אלהים צבאות והסוד ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו · מושיעים אלו הם יהוה אלהים צבאות בהר ציון זהו אל חי לשפוט את הר עשו זהו עמלק בנו של עשו שיש בו מלחמה לי״י · והוא המקטרג כנגד הר ציון והוא סמאל שרו של עשו ה ששלח יד בברית שלומים מה כתיב בתריה והיתה לי״י המלוכה שהיא סוד המלכות שהיא סוד הר המוריה שהיא סוד ירושלם שהיא סוד אדנ״י ודע כי תחת ממשלת אדנ״י שהיא סוד ירושלם והשכינה והמלכות יש ארבע מחנות נושאות כסא אדנ״י ונקראת הרי אררט ו והם נושאי כסא מרכבתו ועל זה נאמר והיה שכינה באחרית הימים נכון יהיה הר בית י״י בראש ההרים בראש ארבע מחנות · וזהו סוד כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשא סוד נ״ס הרים תראו כו׳ שיעמוד נס אדנ״י שהוא ז סוד המזבח שעשה משה רבינו עליו השלום על מלחמתו של עמלק ויעמוד הנס על ראש ההרים הידועים ח ד׳ חיות של

כמה

א בירושלם כאו׳ כטל חרמון שפע היורד מכתר עליון נקרא טל כי כטל הוא לישראל וחרמון הוא הר גבוה כא״י שממנו הטל יורד על הררי ציון · ב ומההרים אלו נחצבו הרי נחשת כי משם יצאו נשות חיצוניות והועמדו אשמאלם למטה כמו שפירש בשער א׳ ולעיל בכינויעוב · ג וההרים הרי נחשת שהנחשת הוא אדום ורומז לדין ונם הוא מלשון נחש · ד והסוד מלחמה לה׳ בעמלק · כי עמלק בטח על מדת הדין הקשה שהיא כחו של עשו ועמלק ונכנס בא וכלאם ולכן אמר מלע״ה כאשר תהיה היד השמאלית מזרועות עולם ה על כסיה על המלכות אז מלחמה מה׳ לה׳ בעמלק מן היסוד והמלכו׳ הנרמזים בדור דור ותמחה זכרו לגמרי כי אז ימלא שם י״ה ותפארתו במלכו״ת שלו והעניין כולו כי מה׳ שלמעלה שהיה בו למחותו דרך הקשה ת׳ אמצעי׳ עם ע׳ מ״ה הרפה רקטי׳ ומ״ע · בספר רבינו בחיי כי על כס יה כי עמלק שלח ידו על כסא יה כלומר על ו״ה שהם כסא ליו״ד ה״א שהם ג׳ ראשונו׳ ובעבור במלחמה לה׳ בעמלק מדור דור ונקראו אלו המדות דור דור כי הם דירת השם המיוחד והם הדרים בינינו כענין השוכן אתם בתוך טומאותם אבל עיקר השם על העטרה כאמר וכי׳ דור הולך ודור בא כאשר יתבאר לפנים בתחילת שער ט׳ שהם יהו״ה אלהים צבאות כי שם התלבשות הקנאה והנקמה כמו שיתבאר לפנים בשער שלישי בביאור שם אלקים צבאות · ה ששלח יד בברית שלומים כענין דרך נחש עלי צ׳ כו״ר כי רצה לשלוח יד לחטוף ולגזול שפע היורד מהיסוד למלכות על ישראל כי אותו למטה הערוהו במחשבתים ובמעשה ידיהם כדאמר במדרש ויזנב בך כל הנחשלים אחריך שהיו קוצצים בריתית אותם שלא היה העניין קולטה לט מאתם והיו משליכין אותה למעלה ואומר על זה בחרת בזומה זו טול מה שבחרת · ו והם נושאים כסא מרכבתי · כסא אדנ״י הם הד׳ חיות שראה יחזקאל פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל וכו׳ וזהו מרכבת המלכות כי יש מרכבה למרכבה וכסא לכסא במבואר בספר המערכת בשער המרכבה · ובפירוש המרכבה לרבי יוסי נקטליא כתוב כי באמצעות אלו הד׳ חיות עומדת ארבע מחנות שכינה

מחנה

דברים שהיצר מקטרג עליה' ואומות העולם משיבים · הן אכילת חזיר · ולבישת שעטנז · וחליצת יבמה · והרבעת כלאים · ושור הנסקל · ועגלה ערופה · וצפורי מצורע · ושמא תאמר מעשה תהו הן ת"ל אני י"י חקקתי' ואין לך רשות להרהר בהם · וזהו סוד את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם אני י"י · ולפיכך בכל מקום שתמצא בתורה לשון ח"ק או חק"ה הוא סוד שאתה ראוי לקבל ולקיים ואין לך רשות להרהר על אותה המצוה ולצאת חוץ לגבול השגתך · ולפי שטעם הנקראת חקים עמוק הם בחקוקה וזהו סוד את חקותי תשמרו כמו שתמצא בפסח מצרים ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואמר בו ושמרתם את הדבר הזה לח"ק לך ולבניך וכן לענין כלאים ושעטנז נאמר בו את חקות"י תשמורו בהמתך לא תרביע כלאי' שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא וכו' · וכן בשעיר המשתלח והיתה לכם לחקת עולם וכן בפרה אדומה זאת חקת התורה · ועתה התבונן כי בהיות לשון ח"ק חקיקת כל הדברים בשמו הגדול ועמקם נתן גבול לדעתו של אדם במצות העמוקות הנקראי חקים ואמר לנו לקיים אותם ושלא נהרהר אחריהם ולא נצא חוץ לגבול ההשגה ואמר עד פה תבא להרהר ולא תוסיף כמו שאמר לגלי הים עד פה תבא ולא תוסיף וכן הוא דין האמונה והרהור המחשבה על המצות הנקראים חקי"ם ולפי שענין סוד ברית מילה הוא מהדברים הנסתרים והנעלמים בסוד אל ח"י שהוא סוד ח"ק קבעו בברכת ברית בא"י אמ"ה אשר קדש ידיד מבטן וח"ק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש · והסוד הפנימי שם שם לו ח"ק ומשפט ושם נסהו · ולפי דרך זה התבונן בכל מקום שתמצא בתורה לשון ח"ק שהוא סוד אל ח"י וחקה הוא סוד אדנ"י · ועתה פקח עיניך וראה סתרים נעלמים גלוים לעין ואדם צריך להתבונן בזה בכל מקום שהוא מסתכל בהם בכל התורה · ולפעמים נקראת המדה הזאת בתורה בלשון **הר** וצריך אני לעוררך על זה · דע כי מלת ה"ר היא רומזת בתורה עניני' רבים · וצריך אתה לדעת בהיותך מוצא לשון ה"ר או הרי"ם לאיזה צד הכונה נוטה · א דע כי המדה הזאת הנקרא אל ח"י נקראת בתורה הר ציון ומדת אדנ"י הר המוריה · והר עשו היא המדה המקטרגת את ישראל · (פי' הוא כ"מ וכת וזגו כי גם את זה לעומת זה וגו') והנני מאיר עיניך בטעם זה · דע כי הר ציון בכל מקום היא מדת יסו"ד והוא סוד אל ח"י לפי שהר ציון הוא המקום אשר משם היתה המדה ראשונה לבריאת עולם כאמרו מציון מכלל יופי אלהים הופיע · וא"ת והלא אדנ"י הוא בית שער הראשון הסמוך לנבראי' דע שאילו לא יגיע אצילות שפע הר ציון שהוא אל ח"י בהר המוריה שהיא ירושלם הנקרא אדנ"י · ב לא יוכל אדנ"י לעשות דבר וכבר הודענוך כי כל הפעולות שפועל אדנ"י בהיותו נשפע ממדת אל ח"י כן הענין בהר ציון הוא סוד אל ח"י · הר המוריה הוא סוד אדנ"י שהוא סוד ירושלם ואין הקב"ה משפיע טובו ושוכן בירושלם אלא ע"י צי"ון כמו שכתוב ברוך י"י מציון שוכן ירושלם ופי' הפסוק מעם צי"ון ועל ידי ציון הוא שוכן בירושלם · ע ואין ברכה באה לעולם אלא ע"י ציון כשהוא

מריק

א דע כי המדה הזאת הנקרא אל חי נקראת בתורה הר ציון כי הוא המציין ומורה דרך ען מחיים בתוך הגן וכן המלכות נקרא הר המוריה כי היא מורה דיעה ופתח עינים · ב לא יוכל אדני לעשות דבר כי תחלת אצילותו היה עם התפארת בד"ו פרצופים וכמוהו כן ואחר נשתלשל למטה להיות לראש פינת עולם הנבראים להנהיגה בכח היסוד שהיה סוף האצילות המשפיע בו כמבואר בשער המערכת במערכת הטעם וזהו אמרו שאלו לא יגיע שפע הר ציון למדת אדוני לא יוכל לעשות דבר כי היא או כמיעוטו ותביונו כמקדם :

חק נתן ולא יעבור · ואומר חקות שמים וארץ · ובברכת הלבנה אמרו חז"ל אשר במאמרו
ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם · ואומר נותן
שמש לאור יומם חקות ירח וככבים לאור לילה · כלומר גבול היום וגבול הלילה בסוד מדת
יום ומדת לילה · ואומר האותי לא תיראו נאם י"י אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול
לים חק עולם ולא יעברנהו · ואומר גבול שמת בל יעבורון בל ישובון לכסות הארץ · הרי בכל
מקום שתמצא לשון חוק הוא ענין גבול כל הדברים ושעורם · וכן ואכלו את חקם אשר נתן
להם פרע' וכן הטריפני לחם חקי · ולפי שנחקקו כל הנבראים למיניהם וגבוליהם ע"י שתי
ספירות הללו הוצרך ה' ית' וית' לשים אותם בתורה בסימנים ידועים בלשון חק ובלשון חק"ה
ובכל מקום שאתה מוצא לשון חק הוא מדת אל ח"י ולפיכך הוא מכריע בנתים שהוא הכתוב
השלישי · וזהו שאמרו בספר יציר' ולשון חק מכריע בנתים כי הלשון היא באמצע כל אברי
הגוף ולפיכך נקראת ח"ק ומדת אל ח"י נקראת ח"ק וזהו סוד תקעו בחדש שופר בכס' ליום חגנו
כי חו"ק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב · וכבר הודעתיך שהוא יום הזכרון בסוד
זכרנו לחיים ולפי' כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב · דע כי המשפט הוא סוד
תפאר"ת וסוד יעקב וסוד ו' שבשם וחק הוא הקצה התחתון של ו' שהוא סוד המשפט שהוא
סוד יעקב · וכבר זכרנו למעלה שהקצה של הוא ו' נקרא יו"ד קטנה ולפי' אמר כי חק לישראל
הוא משפט לאלהי יעקב וכתיב שם שם לו חק ומשפט מתוך חק שהוא אל ח"י שהוא יום
הזכרון אדם נכנס למשפט ביום זה · ולפי' דע שתמצא בתורה מצות הרבה שיש בהן סימן
חק ומצות הרב"ה שיש בהן סימ"ן חקה · ובאור הדבר כך הוא כל מקום שתמצא במצות לשון
חק סימן הוא שאותה המצוה דבקה באל ח"י שהוא סוד ח"ק כאמרו בפסח מצרים ושמרת
את הדבר הזה לחק לך ולבניך · וכן בכל מקום שתמצא ח"ק יוצא במדת אל ח"י · ובברכת
ברית מילה שהיא סוד מדת אל ח"י ברוך אתה י"י אשר קדש ידיד מבטן וח"ק בשארו שם
וצאצאיו חתם באות ברית קודש · ובכל מקום שנמצא חק"ה הוא סימן שאותה מצוה דבקה
בשם אדנ"י כגון ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה זאת חק"ת התורה וכן כל
כיוצא בזה · נמצאת למד כי לשון חק וחקה סימן אל ח"י ואדנ"י הם מדת יום ומדת לילה הם
זכור ושמור וכל כיוצא בענינים אלו · ועתה יש לך לדעת כי בכל מקום שתמצא בתורה חק"ים
הם סימן ח"ק כאמרו חקי"ם ומשפטים צדיקים · ובכל מקום שתמצא חקות הם סימן חק"ה
כאמרו אם בחקו"תי תלכו ואת מצותי תשמרו · אבל מכל מקום כשמזכיר לשון חקים בלשון
רבים אל חי · ואדנ"י נכללים בהם וכן כשמזכיר חקות שתי מדות אלו נכללו' · ואח"כ מה הפרש
יש בין חקים וחקות · דע כי חקים הם סוד אל ח"י בראשונה ובכלל שלו אדני למעלה למטה
וחקות הם סוד אדני בראשונה ובכלל שלו אל ח"י מלמטה למעלה ·
והתבונן בעקר הגדול הזה · ואחר שהודענוך זה יש לנו להודיעך הטעם שקרא קצת המצות
חקים או חקות · כבר הודענוך כי לשון חק הוא סוד חקיקת הדברים ושעורם וגבולם ושאינן
יכולים לעלות לגבולם · וכן כל המצות הנקראות חקים או חקות מצות הם סתומות ונעלמו'
מאד והוציאה אותם התורה בלשון חק לומר לנו שנקיים אותן ולא נהרהר אחריהן מה טעם
נתנו לנו ונשמור חק גבול ההרהור והמחשבה בהם ולא נצא חוץ לגבולי המחשבה וההרהור
ולפיכך נקראו חקים וחקות וכבר גלו דבר זה חז"ל בתלמוד ואמרו את חקותי השטור

תמיד היה אלהים מתיעץ ומסתכל במעשה בראשית בכי טוב וזהו שאמר בכל דבר ודבר וירא אלהים כי טוב · ולפי עקר זה תתבונן סוד ואהיה אצלו אמון שהוא סוד **האמון והאומן והאמן** וזהו סוד טו״ב וסוד השבועה לפיכך כל השביעית כלן קשורות בשביעי שהוא כלל השבעה שהוא סוד השבועה · ודע והאמן שאין לשום בריה בעולם קיום זולתי באחד ית׳ מאלו שבע ספירות · וכשאדם משקר בשבועה הרי נעקר מכל שבע הספירות ולא נשאר לא בשמים ובארץ שורש וזהו שאמרו בנשבע לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת אבניו שהכל נעקר שורש וענף · ועתה בני שמעה זאת והתבונן כמה א הוא חומר השבועה ועונשה כי אפילו הוצאת שם שמים מן הפה לבטלה אף על פי שאינו נשבע נענש עליו כל שכן הנשבע לשקר · ה׳ יצילנו מעונש זה וישלח לנו סליחה וכפרה על כל מה שעברנו על ככה · ולפי שענין השבועה הוא סוד שבע הספירות מעשר ספירות הכלולות בשמו יתברך נאמר בתורה ובשמו תשבע כי בשמו התלוי הכל · ב וכל הנשבע בארץ ישבע באלהי אמן ולפיכך אמרו ז״ל שבועה כנשבע במלך עצמו · וסוד השבועה כלולה מן השבעה כמו שכתוב חצבה עמודיה שבעה · וכתיב ויקרא אותה שבעה · על כן שם העיר באר שבע · וכתיב על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם · ג והמדה הזאת נקראת בתורה בלשון **חוק** ועתה יש לי להאיר עיניך בדבר זה · דע כי ה׳ יתברך ויתברך חקק כל היצורים ותלה גבולם ושעורם בשמו הגדול ונתן קץ וגבול לכל הנבראים שבעולם · ולכל הנבראים עליונים ותחתונים יש קץ וגבול ולשמו הגדול אין לו קץ וגבול כאמרו קץ שם לחושך ולכל תכלית הוא חוקר ויוצא לאור צלמות · ואומר לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד · ופי׳ הפסוק הזה כן הוא · כל דבר ודבר מכל הנבראים יש לו גבול ותכלית · אבל אותה המדה הנקרא מצוה שהיא סוף ספירה עשירית משמו הגדול והיא הראשונה ממטה למעלה והאחרונה מלמעלה למטה ונקראת מצוה אין לה גבול כי רחבה היא מאד והיא המקפדת בכל הנבראים ד ונותנת להם שעור · והטעם שנקרא׳ מצוה כי כל עניני ה׳ ית׳ נעשי׳ על ידה ועל פי מצותה מתנהגים כל הנבראים שבעולם · וזהו סוד התורה והמצוה התורה זו תורה שבכתב והמצוה זו תורה שבעל פה · כי תורה שבכתב יש לנו להתנהג בה על צווי אד״ני הנקרא מצוה הנקראת תורה שבעל פה ולפי׳ אמר הכתוב לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד · ודע והבן כי כל החקיקות הנזכרות בספר יצירה שחקק ה׳ ית׳ במעשה בראשית כלן חקקן ע״י אל ח״י אדנ״י ובשני אלו השמות נתן קץ וגבול לכל הנבראי׳ ושעור ידוע שלא יצאו חוץ לגבולו ולא ישנו את תפקידם וכל זה נכלל במלת חק וחק״ה אל ח״י אדנ״י שבהם נחקקו ונגבלו כל הנבראים לבל יצאו חוץ לגבולם וזהו הסוד הרמוז במזמור הללו את ה׳ מן השמים כשהזכיר כל הנבראים עליונים ותחתונים יהללו את שם ה׳ כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם

חוק

א והתבונן כמה הוא חומר השבועה ועונשו׳ ועוד תמצא לפני׳ מחומר השבוע׳ ועונשה בשער ה׳ · ב וכל הנשבע בארץ ישבע באלהי אמן כי אמן הוא כלל הז׳ ספירות כמו שנתבאר ולפי׳ אז״ל שבועה כנשבע במלך עצמו שהוא התפארת שהוא עיקר השבע והמלכים · ג והמדה הזאת נקרא בלשון חק כי היא משימה חוק וגבול לכל הנבראים ע״י המלכות שניתנה לראש פינה להנהיג את העולם עד קץ וגבול כמו שנתבאר והולך ולכך נקרא גם היא חקה ד ונותנת להם שיעור כי המוקף נגבל מהמקיף וא״כ יש לו גבול ושיעור ·

על כל פעולה ופעולה נתיעץ בכי טוב· ביום הראשון מה כתיב וירא אלהים את האור כי טוב ביום השני לא נאמר בו כי טוב לפי שהו' סוד ההבדל והפרוד כאמרו יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ובכל מקום שיש בו חלוק ופרוד אין טוב מצוי בו כי אין טוב בא אלא להביא שלו"ם ולחבר כל הדברים ולפיכך כשמסתלק ונפרד ונבדל כי טו"ב שהוא סוד אל ח"י ממדת אדני [א] אזי העולם כלו חרב ואין טוב מצוי בעולם שנאמר כי מפני הרעה נאסף הצדיק· ואמר אמרו צדיק כי טוב ולפיכך כשהצדיק נמצא בעולם אז מטיל שלום בין שני חולקים נמצא הצדיק מכריע· וזהו סוד שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם· והסוד נצח ימין הוד שמא"ל כי טוב צ'דיק הוא כתו' שלישי מכריע ביניהם ולפיכך לא נאמר ביום השני כי טוב אבל נאמר ביום השלישי שתי פעמים כי ט"וב [ב] והטעם כי טוב ראשון כנגד אל חי כי טוב שני כנגד אדני שהוא סוד אדנ'י הארץ וסימניך אמרו צדי"ק כי טוב · ואומר בברכ' המזון ארץ חמדה טוב'ה והסוד הזה כי אלהים כולל בכל מעשת בראשית כי טוב בכל דבר ודבר שהוא סוד האומן· ובהבדל הדברים לא נמצא טוב אלא בשעת חבורן· הלא תראה כשהיה אדם הראשון לבדו נפרד בלי חבור בת זוגו מה כתיב בו כי לא טוב היות האדם לבדו וכשנתחבר אצל אשתו מה כתיב ביה מצא אשה מצא טו"ב כלומר מצא אותו הטוב שהיה אבד ממנו ואם באדם ואשה כך כ"ש וב"ש בשאר המעלות העליונות כי בשעת חבור נמצא כי טו"ב ובשעת הפרוד לא נמצא כי טו"ב · ועל דרך זה דע כי ג' הספירות שהם נצ"ח והו"ד וטו"ב מתאחדות תמיד נצח והוד זה לעומת זה וטוב הוא הכתוב השלישי שהוא מכריע ביניהם· ולפי סוד זה תמצא כי טו"ב הוא שורש תחתון של וא"ו שהוא קו האמצעי והוא שלישי: [ג] כיצד ו' היא סוד שש ספירות שלש למעלה ושלש למטה· שלש למעלה בדרך זה הגדול"ה לצד ימין והגבור"ה לצד שמאל· והתפאר' שלישי מכריע ביניהם· ושלש למטה מן הוא"ו ולמטה בדרך זה הנצ"ח לצד ימין· וההוד לצד שמאל· טו"ב שלישי מכריע ביניהם· ולפיכך תמצא ענין טוב שהוא שוכן על גבי אדנ"י שהיא הספירה האחרונה מעשרת הספירות [ד] ונקראת **ההר הטוב** ובזמן ששוכן טוב תוך אדנ"י נקרא אדנ"י· **ארץ טובה** על שם טו"ב השוכן בתוכו· וזהו סוד וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך· וזהו סוד לא תחסר כל בה· וכתיב ודורשי יי' לא יחסרו כל ט"וב· ולפי שאדונ"י נתלבש בלבוש הגבורה במדת אלהים ופעל כל מעשה בראשית

תמיד

[ב] וטעם זה טעם ברור הוא בדרך היצירה· פירש וטעם שאמר דברים שאין האש יוכלה אותם הוא טעם ברור בדרך הטבע הניכר שיש דברים בעולם שאין האש יוכלה אותם כגון האבנים כמו שמבאר והולך: [ג] ועדיין נבאר בע"ה מלת אמן ע"ד המשכת השפע· פירש כי אמן הוא סוד המשכת השפע מכל הספירות כמבואר לקמן בשער ג':

[א] אזי כל העולם כלו חרב ואין טוב מצוי בעולם· שהרי גבי הבדל שהוא לתקון העולם ולישובו אין כתוב בו כי טוב ההבדל שהוא לעירבובו של עולם לא כל שכן שאין טוב מצוי בו: [ב] והטעם כי טוב ראשון כנגד אל חי כי טוב שני כנגד אדנ"י שהוא סוד אדני הארץ· כי בו ביום השלישי נתגלת' היבשה ונקראת בשם ארץ כדכתיב יקוו המים ותראה היבשה ויקרא ליבשה ארץ ולכך נקרא גם כן ארץ טובה: [ג] כיצד ו' הוא סוד ו' ספירות שלשה למעלה ושלשה למטה: כי היא מתפשטת לכל צד בציורה כמו שיתבאר לקמן בשער ה'· [ד] ונקרא ההר הטוב· מפני שהיא תמיד גבוה ותלוי על מדת אדנ"י: ולפי עקר זה התבונן סוד ואהיה אצלו אמון שהוא **האמון והאומן והאמן** כי הו' ספירות הדבוקות עם אהי"ה כמו שפיר' בסמוך הם סוד שמירת האמונה והם אומן העולם ואומנו ומגדלו כהשגחתו עליו·

והתבונן

הימים אצלו כאויב וכל יום ויום מקלל לזה הכופר [א] ולפי' כל הנשבע בארץ ישבע באלהי אמן ויש לו להזהר מאמונת אלהי אמן. ועונש השבועה כבר גלו אותה במסכת שבועו' כאמרם ז"ל דברי' שאין האש מכלה אותן שבועת שקר מכלה אותן. [ב] וטעם זה טעם ברור בדר' היצירה כיצד הרי בטבע האש היא שורפת כל מיני עצים ובגדים ושאר כיוצא בהם ומכלה אותם אבל האבנים והעפר אין האש מכלה אותם שאין האש מכלה את העפר שאפילו ישרפו האבנים חוזרות עפר ואינן כלות. אבל שבועות שקר מכלה האבנים והעפר והטעם כי כל הנבראים כלן לא נבראו ואין להם קיום אלא בשבע ספירות הנקראות שבעת ימים. ובאותן ספירות תלויים שמים וארץ וכל צבאותם וגם האש והמים והרוח והעפר והרים וגבעו' וימים ונהרות וכל מיני צמחים וכל בעלי חיים למיניהם וכל בני אדם. ולפיכך כשאדם כופר בשבועה הרי הוא ככופר בשבע הספירות שחייו וקיומו ואשתו ובניו וממונו וכל מה שיש לו תלויים בהם וכשכופר באלו שבע ספירות שהם סוד השבועה הרי אלו שבע ספירות מכלות גופי חייו וממונו קרקע ומטלטלין לפי שהכל תלוי בהם מאחר שבהם נבראו כל היצורים והם היו כמו האומן העושה את המלאכה שהוא יכול להרוס ולהשחית המלאכה שעשה. כן הכופר בשבועה כופר באומן שעשה את העולם וכשכפר באומן שעשה את העולם יכול האומן להחריב את ביתו ואותו ואת כל אשר יש לו אפילו העפר והאבנים לפי שהאומן שעשה את האבנים יכול למחות זכרם מן העולם וסוד האומן הוא סוד אמן ולפיכך העונ' אמן כנשבע. וזהו סוד ישבע באלהי אמן כלומר הנשבע באומן שברא העולם נשבע וזהו סוד שדרשו בפסוק ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אמן ולפיכך אר"זל שענין שבועה אמן אחד הוא בעת שמשביעין אותו. [ג] ובע"ה עוד נבאר לך סוד מלת אמן על דרך המשכת השפע בדרך הצנורות. ולפי שהשבועה היא כלל שבע ספירות שהיו האומן לכל הנבראים אמר דברים שאין האש מכלה אותם שבוע"ת שקר מכלה אותם. והטעם שהשבועה היא האומן שברא את האש ואת האבנים ואת העפ"ר ואת כל היצורים ולפיכך אין האש יכולה לאבד ולכלות את האבנים ואת העפר לפי שהעפר אחד מן היסודות הוא כמו האש ושניהם נבראים אבל השבועה שהיא סוד האומן והבורא הוא יכילה לכלות האש והאבנים ואת שאר כל היצורים לפי שהכל ביד האומן שעשה היצורים כלם ית' וית' וזהו שאמר לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים המה יאבדו ואתה תעמוד כלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו וזהו סוד שאמר דברים שאין אש ומים מכלין אותם שבועות שוא מכלה אות' לפי שהשבועה היא האומן והכל תלוי ביד האומן כאמרו ישבע באלהי אמן וכאמרו ואהיה אצלי אמון ואח"זל אל תקרי אומן אלא אמן. והסוד הגדול הזה כבר ידעת כי סוד שבועה היא סוד אל ח"י והיא סוד כי טו"ב ולפיכך אמרו בכל הנבראים שנעשו במעשה בראשית וירא אלהים כי טוב וסימן ואהיה אצלו אמון וסוד ואהיה ו' הדבקה עם אהיה היא סוד שש ספירו' והאחרונה מן השש היא סוד כי טו"ב ולפיכך כל הפעולות שעשה אלהים שהוא אדנ"י במעשה בראשית

עלכל

למעלה ממנו שהוא הבינה שאינו מכלל הבנין רק כחו ויסודו מצורף לזה כי ככחו זאת המלה סתום' מעלין בקדש בפירושה ואין מורידין. [א] לפי' כל הנשבע בארץ נשבע באלהי אמן. כי באלהי שהוא האומן אשר בנה העולם שהם כל ז' ספירות האלו והם השורש האמונה ואמתתו והם אומן העולם משגיחו ומגדלו כאשר יתגדל הכל כמינוק :

וטעם

יום השביעי • וכל שבועה תלויה בשביעי • והסוד וביום השביעי שבת וינפש •
א ולפי הנשבע נשבע בנפש ונשבע בחיים כשהוא אומר נשבע בשם יי׳ והסוד חי יי׳ וחי נפשך
כי סוד חי נפשך הוא סוד אל חי שממנו נמשכים החיים וכל הנפשו׳ הפורחות מארץ אד״ני
כאמרו תוצא הארץ נפש חיה למינה והיא סוד השב׳ שהוא סוד יום השביעי שממנו נמשכים
חיי הנפש כאמרו ב וביום השביעי שבת וינפש הרי חיי הנפש תלויים בשביעי שהוא סוד
השבועה • וכל הכופר בשבועתו כאלו כופר באל חי׳ ובז׳ ספירות שהם סוד שבעת ימי עולם
ואם ברב פשעו וכחשו כפר בשביעיות מאין לו חיים וטובה שהרי לא נברא העולם אלא
ע״י אלו שבע ספירות ובהן מתקיימים כל הנבראי׳ ז׳ ימים בסוד ז׳ ספירות בסוד שבועה •
ואם ח״ו ישקר אדם בשבועתו הרי הוא נעקר מאלו שבע ספירות שהם סוד קיומו ונמצא
נעקר מן העולם • נמצאת למד כי השבועה היא באל חי שהוא סוד השביעי שהוא סוד
השבת שהוא סוד חיי נפש שהוא סוד שבת וינפש • ולפי שהשבוע׳ היא באל חי׳ אומר בענין
וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם • הלא תראה השבועה שהיא בחי העולם
שהוא אל חי׳. ובשאר מקומו׳ חי יי׳ אשר עמדתי לפניו • חי יי׳ וחי נפשך אם אעזבך • חי נפשך
אדני • ג ולפי אמרו ז״ל שבועה כנשבע במלך לפיכך אין נשבעין לבטל את התורה או אחת
ממצותיה • ואם ישבע לוקה ומקיים את המצוה ד שאין שבועה חלה לבטל דברי תורה שהרי
הם סוד שבעה קולות יצאו משבע ספירות במתן תורה • ואין אדם נשבע לבטל דברי תורה
ה וכל שבועה ביי׳ וכל נדר ליי׳ עדיין נפרש אותו במקומו בע״ה כי הנדר הוא סוד
השבת הגדול שהוא סוד השביעי׳ העליונה • ואם תמצא כתוב אשר נשבע ליי׳ ולא אמר נשבע
ביי׳ פי׳ הפסוק כן הוא שדוד המלך ע״ה נשבע לעשות דבר זה ליי׳, כלומר שלא ישקוט וינוח עד
אשר ימצא מקום מנוחה לשכינה לבנות בו בית המקדש • נמצאת אומר כי כל הכופר
בשבועתו נעשים לו שבעת ימי בראשית שהם סוד כל ימי העולם כמו אויבים ומבקשי רעתו
שהרי כשכפר בשבועה כפר בשבעה וכשכפר בשבעת ימי בראשית נמצא כל יום ויום משבעת
הימים

ככתוב באשר שהוא העטרה הנקרא כן שהוא תלוי בשבועה שהיא היסוד תכלית השבעה וכללות׳ ונמצא גם העט׳
כללות בסוד השבועה כי היא שביעי לבנין : א ולפיכך הנשבע נשבע בנפש ונשבע בחיים : כי שניהם כלולים
במדת אל חי כמו שאבאר והולך. ב וביום השביעי שבת וינפש · כי הדבק בזאת המדה היא המקיה ומעלה נפשו
במדריגה יתירה בין בחייו בין לאחר מותו כמו שפירש למעלה בכינוי שבת : ג ולפיכך אמרו ר״ל הנשבע כנשבע
במלך : כי היסוד נקרא מלך על שם התפארת שהוא המלך אל המלכה שהיא העטרת והוא עיקר השבעה ואלהם
וכבר ידעת כי היסוד והתפארת ענייהם ושמותם אחד הם : ד שאין שבועה חלה לבטל את המצוה : כי כל דברי
התורה ומצותיה נתנו בסוד שבעה הקולות שיצאו משבע הספירות ולכך אין אדם נשבע לבטל דברי תורה כי הם
עצמם בסוד השבועה ואין דבר מבטל חל על שבועה כי אין דבר מבטל את עצמו אלא על ידי דבר שהוא לו
וגבוה ממנו וזהו הטעם שהנדר חל על דבר מצוה כדבר הרשות שהנדר עולה למקום גבוה מעל השבועה כמו
שאבאר והולך : ה וכל שבועה בה׳ וכל נדר לה׳ : בכאן רוצה לבאר ההבדל שהוא בין שבועה לנדר ואומר כי
השבועה בה׳ פירש בז׳ הספירות שהם כללות בשם בן ד׳ אותיות כמבואר בסוף הענין : אבל הנדר עולה למעלה
מהשם שהוא בבינה וזהו אומרו ועדיין נפרש סוד נדר לה׳ במקומו בעזרת השם שר״ל בשער ח׳ בביאור שם בינה
שביאר שם כי הנדר בה תלוי : וכן לקמן בשער ג׳ ולכך אמר הכתוב איש כי ידור נדר לה׳ ולא בה׳ כמו שאומר
בכל מקום שנזכר שבועה בשם כי הל״מד מורה לדבר שהוא לו לה׳ לא בו ולפי שכל השבעה שהן למטה מהבינה
נקראות שבע הבנין והם בנין כלול לאחד ואין להבינו במה שהוא למטה ממנו אם כן צריך לפרשו במה שהוא
למעלה

לתפלה ביציאת מצרים נתחדשו כמה אותות וכמה נסים ונפלאות כסוד וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהי"ם ובסוד ואזכור את בריתי · ועתה יש לנו להודיעך כי השבת שהיא מדת אל חי" נקרא אות כאומרו ביני ובין בני ישראל או"ת היא לעולם · וברית מילה נקרא ג"כ אות כאמרו ונמלתם את בשר ערלתכם והיתה לאו"ת ברי"ת ביני וביניכם · והסוד הזה רמוז אותו בברכת ברית מילה בא"י אשר קדש ידיד מבטן וחק בשארו שם וצאצאיו חתם באו"ת ברית קדש על כן בשכר זו אל ח"י חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קדש שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא"י כורת הברית · והקשת נקרא אות כאמרו את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ · וכבר הודענוך כי ברית הקשת היא ברית אל ח"י ולפיכך דע כי בכל מקום שתמצא בתורה אות היא סוד אל ח"י שהיא סוד זכרון שמזכיר אדנ"י לכל בני עולם ואות ברי"ת שבת וברי"ת מילה היא מיוחדת בינו ובין כל בשר אשר על הארץ · ודע כי לפעמים נכלל אדנ"י במלת אות כבר ידעת שיום השבת נקרא אות והרי השבת כלולה בזכור ושמור וברית מילה נקראת אות והרי היא כלולה במילה ופריעה וסוד פי' מלת אות עם דרך הפשט הוא כי [א] סוד יוד קטנה הידועה לבעלי חכמה שהוא הקצה התחתון של וא"ו ונקראת אות קטנה ונקראת אות ברית קדש · ועתה דע והבן כל הדברים הללו וכתבם על לוח לבך ואל יליזו מעיניך · ודע כי על יסוד הספירה הזאת נתיסדה בתורה לשון **שבועה** והנני מפרש דע כי כל שבועה שאדם נשבע תלויה במדה זאת הנקראת אל ח"י [ב] והטעם לפי שכל לשון שבוע"ה היא מלשון שבעה [ג] וסוד הענין היא מה שאמר אברהם אבינו לאבימלך כי את שבע כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם · הלא תראה ג' לשונות שהזכיר במקום הזה כל אחד מהן לשון נופל על הלשון אמר בתחלה כי את שבע כבשות תקח מידי · לעדה על הבאר · אמר אחריו ע"כ קרא למקום ההוא באר שבע מה כתיב אחריו כי שם נשבעו שניהם · ופי' הדבר הרי ג' לשונות שבע כבשות באר שבע ושם נשבעו · כל אלו ג' לשונות נתאחדו באותה השבועה · ולפיכך אמר על כן קרא למקום ההוא באר שבע · מאי על כן כלומר על טעם שבע כבשות והשבועה כי על שני טעמים קרא אותו באר שבע על שבע הכבשות והשבועה · ובמקום אחר כתיב ויקר' אותה שבעה על כן שם העיר באר שבע הלא תראה כי על שם שבעה קרא שם העיר באר שבע ולא הזכיר מכאן שבועה והיסוד העיר תלויה בסוד שבעה · ומקום הבאר תלוי בשבועה · ועכשיו יש לנו לברר דע כי הדבר כל הנשבע הוא נשבע בסוד שבע הספירות שהם סוד שבעת ימי עולם והכל תלוי במדת אל ח"י שהוא השכת שהוא

יום

כי ברית הקשת היא ברית אל חי שהוא סוד הזכרון · ולכך כאמר בקשת ולאיתיה לזכור ונומר שמזכיר אדנ"י לכל באי עולם כי הקשת עצמו כנווכיו רומז לעטרת והזכרון שבו ליסוד : [א] סוד י' קטנה הידוע לבעלי החכמים שהיא הקצה התחתון של ו' שרומז ליסוד כמו שכיארנו במוך והיא סוד י' קטנה המחוברת לתפלה של יד · [ב] והטעם לפי שכל לשון שבועה היא מלשון שב"עה ולכן בכל מקום ככתב שבוע בחסרון וא"ו שִׁבְעָה כיסוד · עכייכה ותלייתה בכל שבע הספירות ומדת אל חי היא השביעית מהם הכוללת את כולם ע"כ עיקר השבועה בזאת המדה גם כן תלויה וזהו מה שמבאר והולך בסוד הענין משבע הכבשות : [ג] והסוד העקר תלוי בסוד שבעה פירש כי עיקר השבועה תלוי בשבעה וכיון שהזכיר בכתוב שבעה לא הוצרך להזכיר שבועה ועוד כי הזכיר גם כן

בכתוב

וסימן את חקותי תשמרו וסוד חקותי הם אל חי" אד"ני ודע כי הברית הנקרא יומם ולילה היא סוד מילה ופריעה ז'כור ושמ"ור אל חי" אד"ני תורה שבכתב ותורה שבעל פה שהם סוד חקו"ת שמים וארץ זה כנגד זה וזהו סוד ובתורתו יהגה יומם ולילה יומם הוא תורה שבכתב וסוד אל חי" וסוד" זכור וסוד מילה ולילה הוא סוד תורה שבעל פה סוד אדנ"י סוד שמור סוד פריעה· ולפיכך אין התורה מסורה אלא למי שקיבל ברית בשר ומתוך ברית בשר יכנס אדם לברית הלשון שהוא קריאת התורה· וצריך אני להאיר עיניך היאך חתם יי' יתב' שמו הגדול יהו"ה ית' באברהם אבינו ובזרעו אותם שקבלו את התורה· כיצד אמר בספר יצירה כרת לו ברית בעשר אצבעות ידיו וזה הוא ברית לשון חותם י"ה בסוד י' עשר אצבעות ה' חמש מקורות בלשון התורה בסוד אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זס שר"ץ· אחה"ע בגרון בומ"ף בשפתים· גיכ"ק בחיך· דטלנת בלשון· ז"ס צר"ש בשינים· נמצא חותם י"ה ברית הלשון שהוא ברית הפה· וכרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו זהו ברית מילה וחותם ו"ה חצי השם בסוד עשר אצבעות וברית מילה שהוא אחד הרי י"א וחשבון י"א כנגד וה" : ועוד סוד ו"ה ו' תורה שבכתב ה' תורה שבעל פה : והכל תלוי בברית מילה שהוא השרש התחתון של אות וה" היא סוד התורה שבעל פה שהיא סוד הפריעה ולפיכך אין התורה מסורה לגוי לפי שהוא ערל וזהו שאמרו בברכת המזון צריך שיקדים ברית לתורה באמרו שהנחלת לאבותינו וכו' על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו· וזהו שאמר מגיד דבריו ליעקב למי שהוא מהול כיעקב ע'ה· וגוי שהוא ערל שעסק בתורה חייב מיתה· ולפי שברית מילה ופריעה היא סוד השבת בזכור ושמור לפי" המילה דוחה את השבת· והיא ביום השמיני שהיא סוד אדנ"י שהיא סוד הפריעה הנעשת אחר המילה והסוד אדנ"י יה"וה· נמצאת למד שברית מילה דוחה את השבת שהיא היא המדה עצמה· ועתה התבונן בכל מקום שתמצא לשון ברית לאיזה צד נזכרה אם לברית לשון אם לברית בשר או לפריעה· ואחר שעוררנוך על העקרים האלו יש לך לשמור עצמך ולהזהר מאד לבל תהיה מאותם המטמאים אות ברית קודש שהרי [א] כל הפרשיות הכתובו' בענין העריו' בכל התורה באלו שתי ספירו' תלויות באל ח"י וב"אדני וקצת מהם בשתי ספירו' הדבקו' עמהם הנקראת אלהים צבאו' יהו"ה צבאות· ובע"ה עדיין נתן לך דרך שתבין כמה מעלות טובות וכמה עניינים נוראים נקשרין במילת ברית וכן תבין מה הוא דין המגלה עריות או המקשה עצמו לדעת או האוחז באמה ומשתין· וכמה ענינים סתומים וחתומים תבין עדיין בעז"ה מתוך אלו הדברים שרמזנו בכאן· ולפעמים נקראת בתורה בלשון **אות** לפי שבמדה זו תלויים האותות והמופתים בסוד אל חי בהתחברו לשם אדנ"י אזי מתחדשים אותות ומופתים בעולם וכשנסמך גאולה לתפלה

ומלכות כן ברית מילה כוללת שתיהן בסוד מילה ופריעה [ה] בסוד חק וסוד חקה היסוד נקרא חוק והעטר' חקה תשמות המתנגדים וחקות גם כולל לשניהם כמו חוקות וכן הולך ומזכיר תשמות המתנגדים יותר· שהיא השורש התחתון של אות ו' שהוא היסוד שהוא משך הוא"ו שנרמז בקצה התחתון שבו כדלקמן בכינוי שבסמוך והסוד אדני" יהו"ה· שמדת אדנ"י היא שמיכות לחדת הבינה הנרמזה ביה"וה· [א] כל הפרשיות הכתובות בענין העריות באלו ב' ספירות תלויות תמצא זה מבואר היטב בספר מאירת עינים ובלקוטי פרשת אחרי מות·

בלשון ברית על שם שניה׳ א והסוד ברית הלשון וברית המע״ר וזהו סוד ברית מילה בפריעה
מה שאמרו ז״ל מל ולא פרע כאילו לא מל כלומר שהפריעה הוא סוד אדני וכשלא פרע ב הרי
הוא חסר הספירה הראשונה שבה יכנס להיכל יהוה ית׳ כי מאדני יכנס לאל חי ומן חי אל
חי • לשם יהוה ית״ ואחרי שלא פרע אפילו לשם אל חי לא יכנס כי חסר הפריעה שהיא שם
אדני • ואחר שהודענוך זה דע כי יי׳ ית׳ רצה להשלים לאברהם אבינו עליו השלום בכל
הספירות ואמר לו התהלך לפני והיה תמים ולמען תהיה נאחז במרכב׳ שלי אני נותן רושם
בבשרך ונקרא ברית בשר כאמרו ואתנה בריתי ביני ובינך • וכתיב והית׳ בריתי בבשרכם
ג לברית (עולם) • בריתי בבשרכם זו ברית בשר לברית עולם זו ברית הלשון
שהוא סוד התורה שנמשכה מן הבינה בסוד ספירת חמשים יום כנגד ספירת חמשים של
יובל ואלמלא שקבלו ישראל ברית בשר לעולם לא זכו לקבל תורה שהיא ברית הלשון : וזהו
שאמרו בספר יצירה כשבא אברהם אבינו והביט וחקר והבין וחקק וחשב ועלתה בידו נגלה
אליו אדון העולם וקראהו אוהבו וכרת לו ברית בין עשר אצבעו׳ ידיו וזהו ברית הלשון ובין
עשר אצבעות רגליו וזהו ברית מילה • וא״ת פריעה לא נתנה לאברהם אבינו אותה המדה
ממש שלו היתה והיא מדת אדני שהוא היה ראשון שקרא זה השם • נמצא׳ למד כי שלש מיני
ברית הם הא׳ ברית הל׳ שהוא ברית הפ״ה שהוא ברית התור׳ שהוא ברית עולם שהוא ברית
הבינה והב׳ שהוא ברית מילה שהוא ברית בשר שהו׳ ברית הק״שת שהוא ברית שבת • ובתוך
שתי כריתות אלו נאחזת ברית אדני שהוא ברית תורה שבעל פה שהוא ברית הפריעה ולפי
דבר זה נאמר על פי הדברי האלה כרתי אתך ברית שזו היא ברית תור׳ שבכתב ותור׳ שבע״פ
וג׳ בריתות אלו ברית ראשונה בינה יהוה • אחרונה מלכות אד׳ני • ברית אמצע שבת אל חי
נמצאת ברית שבת קושרת בין אדני ובין יהוה • ואלמלא ברית מילה שהיא ברית שבת
לא זכינו לתורה שבכתב ולא לתורה שבעל פה שהם סוד יהו״ה אד״ני • ודע כי שם אל חי
הנקרא ברית הוא בית שער להכנס למדת התפ״ארת שהיא סוד תורה שבכתב הנאצלת
מאת הבינה בסוד חמשים יום כמו שבארנו ואלו לא יכנס אדם בשער זה שהוא ברית• מנין
ישיג התורה שהיא לפני׳ למעלה ולפי שברית מילה הוא סוד אל חי והוא סוד שבת קבעו
רז״ל בברכ׳ מילה אל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קדש שארנו משחת למען בריתו
אשר שם בבשרנו בא״י כורת הברית • הלא תראה כי שם אל חי קבעו בברכת ברית מילה
ועל זה נאמר ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם חיי׳ כלכם היום • ד ודע כי ברית מילה הוא סוד
שבת בסוד מילה ופריעה בסוד זכור את יום השבת ושמו״ר • זכור ליום ושמור ללילה כנגד
אל ח״י אד״ני • ולפי שברית מילה כוללת ברית שתי ספירו׳ הללו אמר הכתוב אם לא בריתי
יומם ולילה חוקו׳ שמים וארץ לא שמתי וסוד חוק״ות הם אל׳ חי אדני בסוד חק ה וחק״ה
וסימ׳

בברית אל חי כי היסוד והתפארת עניינ׳ ושניהם אחד • א והסוד ברית הלשון וברית המעור כלומר שהם ברית
ראשון וברית אחרון והוא מלשון ספר יצירה כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין י״ אצבעות
רגליו והוא ברית המעור מלשון מעור קשתך : ב הרי הוא חסר הספירה הראשונה שהרי לא פרע ופתח השער
הראשון ולא גילה העטר׳ שהיא נסתרת תחת הערלה ושכן : ג לברית עולם • רמז לבינה שהיא עולמו של יובל
כדאמר ועבדו לעולם והתורה ניתנה לחמשים יום ליציאתם ממצרים כנגד נ״ של יובל והכל כנגד נ׳ שערי בינה
כאשר יתבאר במקומו בשער ח׳ • ד ודע כי ברית מילה הוא סוד שבת • לפנים בשער ה׳ דרש כזה מענין ברית
מילה • פי׳ כמו שהשבת כולל שתי המדות יס׳וד

הנקראת שב"ת ומשם זוכה לשביעית העליונה הנקראת עולם הבא · ואם ח"ו אדם מחלל את השבת הרי הוא רחוק מן החיים ומחלליה מות יומת שהרי נסגר לפניו הפתח מלהכנס לחיי העולם הבא · ולפיכך אמרו ז"ל בענין א שבת אע"ג דאיהי עביד' לאגלויי מתן שכרה לא עבידא לאגלויי לפי ששכר העולם הבא גנוז הוא וטובו עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו · וכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליריאך פעלת לחוסים בך ולפי עקר זה יש לך לדעת שאעפ"י שהשבת גלויה לפנינו מתן שכרה אינו גלוי אלא חתום וסתום הוא ואפי' אחד מהנביאים לא נתנבא עליו מה הוא לפי שהוא הטוב הגדול והאור הגנוז מששת ימי בראש"י שאין כל בריה יכולה להסתכל בו זולתי יי' ית' · וצריך אתה להיות זריז בקיום ג' סעודו' בשבת שהם סוד קשר היחוד וסוד קשר השבת הגדול ביום השבת שאנו עושים ובהיות אדם מקיים ג' סעודות בשבת הרי הוא כאילו מיחד ה' ית' ב בסוד יי' אחד ושמו אחד כלומר בשלש (ספירות) ושבע (ספירות) וזו הוא ראוי להנצל מג' פורעניות · וג' סעודות הללו אחת כנגד אדנ"י שמתאחדת ביום השבת וזהו סוד התאחדות השבע · שנית כנגד יהו"ה · שלישית כנגד בינ"ה הקשורה בסוד אהיה וזהו סוד התאחדות השלש · וסוד נקראת לשבת ע"נג וסוד עונ"ג הוא סוד נה"ר יוצא מעדן להשקות את הג"ן כי זהו סוד היחוד האמתי השלם בסוד ג עד"ן נה"ר ג"ן וכל המקיים שלש סעודות בשבת כאילו מיחד עשר הספירות ביחוד שלם בסוד אדנ"י יה"וה אה"יה וכלן מתאחדות על ידי אל חי למעלה ולמטה · למעלה נקשר בבינה שהוא סוד קשר אה"יה שהרי הבינה נקשרת באה"יה בסוד שלש ספירות . למטה נקשר באדנ"י שהוא סוד קשר שבע ספירות תחתונות · נמצאת השבת קושרת כל הספירות למעלה ולמטה ולפיכך השבת זכו"ר ושמו"ר · ועתה דע והתבונן כיצד תשמור את השבת וכיצד תתנהג בענין שמירת ממלאכה ודבור וענין מנוחה ועונג וכבוד · ואשריך בהיותך שומר שבת שתקרא אכסנאי לעשר ספירות · ולפעמים נקראת מדה אל ח"י בתורה : **ברית** ודע והבן כי כל לשון ברית שבא בתורה הוא לשלש מיני ענינים נחלק במשמעותו והכל הוא אחד בחבור · ואותם הג' מיני ענינים נחלקים לג' שמות אלו שהם אדנ"י אל ח"י בינ"ה ד וברית בינ"ה הוא · ברית הפה וברית הלשון וברית השפתים שנאמר על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית · וברית אל ח"י הוא הנקרא ברית שלום שנ' הנני נותן לו את בריתי שלום · ה וברית שבת וברית הקשת · ויי' ית' נתן לנו ברית מ"ילה לזכותינו לאל ח"י · וברית אדנ"י הוא כנגד ברית התורה שהיא נקשרת בין ברית אל ח"י ובין ברית אדנ"י ובהיות אדני נקשר באל חי ובבינה אזי גם הוא נקר'
בלשון

א שבת אף כל גב דאיהי עבידא לאגלויי : פירש כי המדה שהשבת נרמז בה יש כח באדם לדעת בה ולהבין סודה אבל המדה שבה תלוי מתן שכרה בעלמ' מכל חי והיא האור הגנוז וסתום שאף משה רבינו ע"ה לא השיגו בחייו והוא שעל הכ' שנעלם ממנו · ב בסוד יה"וה אחד : פירש סוד ב' אותיות הראשונות עם הו"ו ושמו אחד הוא הה' עם הה"א אחרונה · ג בסוד עדן נהר גן : ר"ת ענג וירמוז עתה לבינה תפארת ומלכות ועדן הוא סוד הג' עליונות קשורות בבינה והמלכות שהוא גן בתפארת שהוא הנהר והנהר בבינה הרי כולן מתאחדות ומיוחדות זו בזו : ד וברית בינה היא ברית הפה · וברית הלשון וברית השפתים · פירש כי כל אלו הבריתות בכל מקום שנזכרו הם רומזים לבינה ובהם היא נקראת בינה ראש עליון ובה הפה והלשון וגם ברית תורה בה נקשרת כדאמרינן על פי הדברים האלה וגו' כי היא כח התפארת אשר נעטרת בה נקשרת שהם התורה שבכתב ושבעל פה · ה ברית שבת וברית הקשת כי בה הזכרון ואמר בקשת וראיתיה לזכור ברית עולם והיא האות כדלקמן בכינוי אות :

בברית

אר״ני׳ פועלת גאולה בשליחות אל״ ח״י ומצלת את הצדיקי׳ וגואלת אותם מכל פגע • ומחלה ומכל מיני משחית ופורענות ונקרא באותה השעה׳ **המלאך הגואל** ולפי שמרת אד״ני הנקרא שכי״נה הידה הולכת עם יעקב בשליחות א״ל חי כאמרו אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה ושבתי בשלום בית אבי והיה יה״וה לי לאלהים׳ והיתה המדה הזאת הולכת עם יעקב לגאול אותו מכל מיני משחית׳ אמר יעקב המלאך הגואל אותי מכל רע • והטעם שקרא למדה זו מלאך לפי שאינה פועלת גאולה אלא בשליחות אל ח״י שהרי היא עצמה צריכה גאולה כאמרם ז״ל [א] גלו למצרים שכינה עמהם ולפיכך כש״א אדני פועל גאולה הוא בשליחות אל ח״י ולכן נקר׳ המלאך הגו״אל כלומר נקרא בשם המשלחו׳ ובאור העקר הזה [ב] דע כי מדת היוב״ל למעלה היא שביעית היא עליונה והיא סוד הגאולה השלמה והחירות ומן היובל שהוא סוד הגאולה השלמה מקבלת שפע אל חי״ שפע הגאולה ומביא גאולה לעולם כמו שמקבל מן היובל כח החיים ונקרא על זה אל חי״ [ג] ודע כי בכח ספירות היובל שנמשכת באל חי נגאלו ישראל ויצאו ממצרים שנאמר וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים אל תקרי וחמושים אלא וחמשים וכן הוא אומר יובל היא שנת החמשים שנה׳ וכתיב גאולה תהיה לו וביוב״ל יצא׳ וכתיב ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ׳ [ד] והכלל הגדול הוא שכתוב בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו׳ ודע כי מן היובל מושך אל חי הגאולה וגואל את הצדיקים בשעה שהוא סומך לאדנ״י נמצא היובל שביעית עליונה והשבת שהוא סוד אל חי שביעית תחתונה׳ ואנו סופרים ליובל שבע שבתות שנים ולשבת ששת ימים וביום השביעי שבת • ואם תאמר היובל היא תחילת השמינית כאמרו שנת החמישים׳ דע כי בע״ה בענין זה נרמוז לך עקרים גדולי׳ [ה] בהגיענו לבאור יה״וה ית׳ שהוא סוד היובל וסוד בינה ושם אתן את דודי לך׳ ועתה דע והאמן כי השבת היא עין כל הטובה ומקור כל האצילות לשם אדנ״י ולישראל הדבקים במדה הזאת ומן השבת אדם נכנס לחיי העולם הבא שהוא סוד היובל כמו שהודענוך׳ והעולם הבא נקראת שבת הגדול שהיא שביעית עליונה ואל ח״י הוא סוד השבת שהיא שביעית של מטה׳ ומן העולם הבא מושכת השבת כל האצילות והטוב הגדול והחיים והגאולה • ואם כן פקח עיניך וראה היאך תשמור השבת אם אתה חפץ לזכות לחיים ולגאולה ולהכנס לחיי העולם הבא׳ והנה השבת שלנו בדמיון בית שער להכנס לטרקלין הגדולים לחיי העולם הבא הנקרא שבת הגדול והתקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין׳ וכשתבין דבר זה אז וקראת לשבת עונ״ג זו היא שבת שלנו ולקדוש יי״ מכובד זו שבת עליונה שנקראת יובל • ולפיכך דרשו חז״ל ולקדוש ה׳ מכובד זה י״כ ודע והאמן כי הכפורים כלם מן היובל הם יוצאים ומשם הסליחה נמשכת לשם אדנ״י ואז נאמר כי לה״ אלהינו הרחמים והסליחות ואומר אדנ״י שמעה אדנ״י סלחה אדנ״י הקשיבה׳ ובע״ה במקומו נבאר לך הטעם שנקרא מדת יובל שביעית ושמינית׳ נמצאת אומר כי כל אדם השומר שבת כהלכה אז מתאחד בשביעית התחתונה

הנקראת

[א] גלו למצרים שכינה עמהם • מבואר לעיל בשער א׳ : [ב] דע כי מדת היובל היא הבינה שנקראת כן כאשר יתבאר במקומו בשער ח׳ • [ג] ודע כי בכח הספירות היובל שנמשכה באל חי כנאלו ישראל לקמן בשער ח׳ מבואר באריכות יותר והחמשים כנגד החמשים שערי בינה וימי עולם שהם חמשים אלף שנה שאז ישוב הכל איש אל אחוזתו כמו שאומר בסמוך : [ד] והכלל הגדול הוא שכתוב בשנת היובל וכו״ שרומז לזה שאז ישובו כל הדברים למקומותן כמו שאפרש באריכות בתחילת שער ח׳ באומרו כל ימי חייך אלו ימי חייכו ע״ש • [ה] בהגיעינו לביאור שם יה״וה ית׳ בשער ח׳ ולפיכך אמרו ר״זל בענין

שבת

נפלה ולא תוסיף קום · ולפיכך צריכים ישראל להתכוין בכל יום כונה גדולה לסמוך גאול"ה לתפ"לה כדי שיתחברו ויתאחדו שני שמות הללו וכשמגיע אדם בברכת אמת ויציב לגאל ישראל צריך להתכוין בלבו סוד גאולה זו מה היא והיאך סומך אותה לתפלה כשמתחיל אד"ני שפתי תפתח כי בכאן הוא העקר הגדול · ואותו חכם שהיה משתבח שפעם א' סמך גאולה לתפלה אל יעלה בדעתך כי שאר הימים היה מפסיק ומספר בין גאולה לתפלה והיה עובר עברה חלילה חלילה ליי' אלהינו וחלילה לחסידיו ועבדיו הקדושים מעשות כדבר הזה אלא סוד סמיכות גאולה לתפלה שהיה מתכוין בברכת אמת ויציב להמשיך כל הצנורות וליחד כל הספירו' עד שתגיע המשכת כל הצנורו' אצל חתימת גא"ל ישראל · וכשהתחיל ארנ"י שפתי תפתח נתן כ'ח אל ח"י במדת אדני" ונתאחדי הספירות ע"י חכם זה · וזהו דבר גדול שצריך מחשבה נכונה להמשיך כל הצנורות ולסדר כל הספירות עד שיגיעם כלם למדת אל חי" ויריקו כלם במדת אדני" · ולפי שדבר גדול כזה אין כח ביד האדם להתכוין בו ולעשותו בכל יום הוצרך לומר פעם אחת סמך גאולה לתפלה · לפי שהסמיכה הזאת בדבור ובמעשה היתה שהיה יודע לכוין אל הכחו' ולהמשיך השפע דרך הצנורות עד שהגיעם כלם לאל חי" ומשם הריקו בשם אד"ני · וזהו סוד סמיכ' גאולה לתפלה · וסימ' סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר · ולפי שסוד גאולה ותפלה הוא סוד אל חי" אד"ני והוא סוד זכור ושמור אמרו ז"ל אלו [א] ישמרו ישראל שבת אחת כהלכה מיד נגאלין וזהו טעם ברור שהיו סומכים כל ישראל זכור אצל שמור שזהו סוד סומ' גאולה לתפלה · ואם תאמר מדוע לא נגאלו ישראל אותו היום שסמך אותו חחכם גאולה לתפלה · דע כי אדם אחד אינו יכול לסמוך אלא כפי שיעור אדם אבל אם כל ישראל היו סומכין כפי שעור כל השלמות והמלוי המספיק להתחבר ולהתאחד גאולה בתפלה · ואז היו נגאלין כלן · וסוד סמך גאולה לתפלה בסוד אל חי" אד"ני הוא סוד הגואל משחית חייכי המעטרכי חסד ורחמים המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעורייכי · ואחר שעוררנוך על העקר הגדול הזה · דע כי יי' ית' וית' כשרצה לגאול את ישראל ממצרים חבר מדת אל חי" הנקרא גאולה למדת אד"ני הנקרא תפלה והסוד ויאנחו בני ישר' מן העבודה ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה וכתיב וירא [ב] אלהים את בני ישראל וירע אלהים : [ג] והסוד הגדול וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי · ואח' שידעת זה דע כי לפעמים נקרא בלשון · **גואל** והטעם דע כי בהתחבר אל חי" עם אד"ני שהוא סוד הגאולה והתפלה הרי אד"ני מתמלא משפע הגאולה וגם מדת אדני

לא תוסיף קום מעצמה על ידי בני אדם כמו שעשו בבית ראשון ובבית שני · אבל הקב"ה עצמו בכבודו מקיימה לעתיד לבא כמו שנאמר אקים את סכת דוד הנופלת ותהיה הגאולה קיימת לדור דורים כי מעשה ידיו לא יהרסו בני אדם וזהו שנאמר בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס כי בבית ראשון ושני נאמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו שהוא ית' בעצמו ימשוך המלכה אליו ויבנה את ביתה · [א] אמרו ר"זל אלו שמרו ישראל שבת אחת כו' ויש להקשו' מאמר אחד לרבותינו ז"ל שאמרו שתי שבתות · וי"ל כי הכל הולך אל מקום אחד ולדבר אחד נתכוונו ומה שאמרו שתי שבתות רמזו לשתי המדות זכור ושמור שבדבור אחד נאמרו ושתיהם יחד נקראים שבת אחד כמו שפירשתי בסמוך · [ב] וירא את בני ישראל וידע אלהים: מל' ידיעה וחיבור כמו וידע אדם את אשתו · [ג] והסוד הגדול וגם אני שמעתי ונומר ואזכור את בריתי כלומר אסמוך גאולה לתפלה יסוד לעטרה להוציאם ממצרים כי אני בשמי הגדול שמעתי נעקתם כן פירש הרמ"בן ז"ל והעטרה נקראת גם כן ברית כדלקמן בכינוי ברית ·

גלה

זהו אל ה"י. בירת תפלתי זהו סוד אדנ"י. והלשון ממש מוכיח על שתי מדרת זכור ושמור ואם ח"ו אדם מחלל את השברת כאלו כפר בעקר לפי שהשברת הוא עיקר האילן מלמט' ולמעלה ולפיכך נקרא' מרה זו יסוד עולם כי הוא הנושא עליו כחורת אדני והוא עקר העקרים ועקר ידיעת השם ית' לשער הסמוך לכל הנבראים והוא סוד עקר אות וא"ו התחתון [א] בדמיון יסוד ממטה למעלה. ולפי שהשברת הוא סוד המשכרת הכח מהספירו' העליונורת בשם אדנ"י והוא סוד התאחדו' כל הספירו' כי א"ל ח"י נח בשם אדוני בסוד וינח ביום השביעי ובסוד ויכל אלה"ים ביום השביעי. ארז"ל אמ' הב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבירת גנזי ושבת שמה ואני רוצה ליתנה לישראל לך והודיעם הלא תראה כי השברת יושברת בבירת גנזיו ית' וכבר ידעת כי בית גנזיו הוא אדנ"י. ולפי כל שומר שבת כהלכה מקרב ב' השמורת הללו ומיחד' זה בזה ובהתקרב אלו שני השמות נמצאו כל הספירורת כלן מתאחדורת והוא סוד מנו"חה שהוא נח תוך אדנ"י [ב] כאמרו נחה רוח אליהו על אלישע. ואומר וינח ביום השביעי ולפיכך [ג] נאמר זכ"ור ושמו"ר.

ולפי [ד] שהנשמות על ידי א"ל ח"י פורחרת משם אדני הוצרך לומר כי נפש יתרה נתוספרת בו באדם בשברת ונוטלה במוצאי שברת בסוד וביום השביעי שברת וינפש. [ה] ומי שיש לו עיני' יראת הדבר מפורש. נמצאת השברת קושררת ספירה אחרונה שהיא אדנ"י עם כל הספירורת העליונות ולפיכך נקרא השברת יום השביעי שהיא ספירה שביעית מבינ"ה ולמטה. ונמצאת בינה קושררת שתי ספירורת שעליה עם שש ספירורת שתחתיה והיא ג"כ שביעירת ממט' למעלה נמצארת אומר כי אל ח"י הוא סוד השביעירת בעולם הזה ובי"נה היא סוד השביעירת בעולם הבא. ובבינ"ה [ו] נקשרורת כל הגאולות וכל מיני חירות וצריך אני לעוררך על עקר גדול.

דע כי בהתאחד מדת אל ח"י במדת אדנ"י אזי מדרת אדנ"י יושברת על כסא המלכורת ומושלרת על כל הנבראים. וכש"אל ח"י נבדל ומסתלק ממנו אזי מדרת אדנ"י שנקרא שכינה הולכרת בגלות ומשתעבדת [ז] תחת שאר ממשלות וכחות נכריורת. והסוד ושפחה כי תירש גבירתה. לפיכך אמרו צריך לסמוך גאולה לתפלה כיסוד גאולרת אל ח"י וסוד תפלה אדנ"י ובהיותם שניהם סמוכים זה לזה אזי הכל ביחוד בשלמות ובברכה. [ח] וסי' סומך יי' לכל הנופלים ואומר נפלה

(א) כדמיון יסוד מלמטה למעלה. פירש לגבי כחות הנולדות מלמעלה לאדוני אשר הוא מחזיקים תחלה הוא כדמיון יסוד מלמטה למעלה. אבל לגבי אדני אשר הוא מקבל ממנו והוא יסודו וקיומו' נקרא יסוד שהוא למעלה' ובכינו למטה כמו שביאר למעלה בכינוי יסוד. (ב) כאמרו נחה רוח אליהו על אלישע ראייה שלשון מנוח' בדבר דומה (ג) ולפיכך נאמר זכור ושמור פירוש זכור כח בשמור שהרי שניהם בשבת נאמרו. (ד) ולפי שהנשמות פורחות על ידי אל חי. פירש פורחות ממקום מתכונן שהוא הבינה. כדאמר ונשמות שדי תבינם על ידי אל חי ובאות לעולם מתוך שם אדנ"י. (ה) ומי שיש לו עינים יראה הדבר מפורש כי אין רצונו שיהיו לו שתי נפשות פירוש רק שאז באמרו שבת מתדבק ומתעלה בזאת מדה שהיא השבת ונקראת נפש. על שם פריחתה משם ומתוסף בשפעת ממנה. וזהו אמרו אח"כ ולמוצאי שבת חוזר ונוטלה ממנו שר"ל כאשר יחסר ויוציא עצמו מדביקות השבת יחסר מזה השפע. (ו) ובבינה נקשרת כל הגאולות וכל מיני חירות. כי יובל הוא וסוף הדברים לשוב שמה וישבתו כולם ממלאכתם ולארץ גאולה יתן ובמקומו יתבאר עוד בע"ה בשער ח'. (ז) ומשתעבדו' תחת שאר הממשלות שצריכה להאיר פניה אליה' (והוא סוד גלות השכינה) שלא בתפלה וכוונתם כי היא תפלה ומשתוקקת ביחוד הטוב ובדיבוקו כפי כוונת תחילת הבריא' ולא בתגבורת הדין כאשר פירשנו פעמים וסימן (ח) סומך ה' לכל הנופלי' פירש צדיק וצדק. (ט) ולשון' נפל' ולא תוסיף קום. פירש כיון שדרשו רבותינו ז"ל לא תוסיף

שער א

הללו א זכור ליום כנגד אל ח"י ושמור ללילה כנגד אדנ"י. ולפיכך נאמר בעשרת הדברות זכור ושמור. ודע והאמן קבלה אמתית כי מעין כל הברכות הבאות למדת אדנ"י לברך את ישראל הוא המקום הזה הנקרא זכרון ב והסוד בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך ג וכתיב זכר צד"יק לברכה. ד והסוד הגנוז י"י זכרנו יברך. וכנגד המדה הזאת נתן י"י ית' לישראל סוד **השבת** ויש לי להודיעך כיצד. דע כי שלשת הספירות העליונות שהם כת"ר חכ"מה ובי"נה מתאחדות למעלה ובהיות הספירות נקשרות אלו באלו מתאחדות בינה עם שש ספירות שתחתיה עד ספירה זו הנקראת אל ח"י ונקראת שבת. ועל עקר זה היתה בריאת העולם ששת ימים ה וביום השביעי שב"ת. והנה השבת הוא כנגד ספירות יס"וד שהיא ספירת א"ל חי. ולפיכך נקרא יום השבת מקור הברכ"ו והקדושות כאמרו וי"ברך אלהים את יום השביעי וי"קדש אותו כי בו שב"ת נמצא יום השב' מקור כל הברכו' והמשכת הקדושה למטה. ודע כי האדם השומר שבת כהלכה נעשה אותו אדם כמו כסא למרכבה לשם ית' ולפיכך נקרא השבת מנוח"ה. וכתוב זאת מנ"וחתי עדי עד. כאילו י"י ית' נח על בני אדם ושוכן עליו כמלך על כסאו. וסימן וינח ביום השביעי הוא בעצמו נ"ח. נמצא כל שומר את השבת כהלכה כאילו מקיים את התורה כלה. ואמר הנביא אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. ודע והאמן (וכן הוא בזהר בהרבה מקומות) כי המשמש מטתו מלילי שבת ללילי שבת זוכה לבנים צדיקים כי השבת היא מדת צדי"ק ראויין לחיי העולם הבא כי שבת היא סוד א"ל ח"י. ועליו נאמר אשר פריו יתן בעתו. ולפיכך אמר הנביא כה אמר י"י לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי. וכי הסריסים הם המשובחים בישראל. והסריסים לבדם הם שומרים השבת. אלא פי' הפסוק כך הוא. אותם הצדיקי' שכל ששת ימי החול אינם משמשים מטותיהם אלא הם כדמיין סריסים ובלילי שבתות משמשים מטותיהם ז כי לשון ישמרו לשון אשה הוא כד"א מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר. ח וסימן זכור ליום ושמור ללילה וכשעושים כך מה כתיב והביאותם אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי. הר קדשי

זהו

כתן ה' יתברך יום שבת לישראל כנגד שתי מדות הללו. פי' כדי לחברם שניהם ויהיה היום של שבת כנגד זכור (א) שהוא מדת יום והלילה ממנו כנגד שמור שהוא מדת לילה כמו שפירש בשער א' בכינוי בית המקדש ולשון הבהיר זכר לזכור ושמור לכלה זכור ליום ושמור ללילה. (ב) והסוד בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. פירש המלכות שהיא שם של ה' כמו שפירש בשער א' בכינוי תורה שבעל פה. (ג) וכן זכר צדיק לברכה כבר ידעת שהיא נקראת' ברכה כשזכר שם והצדיק זוכר אותה. (ד) ומה שאמר והסוד הגנוז ה' זכרנו יברך פירוש ידוע מדל' אמר י"י זכרינו יברך שיהיה פירושו הזכרים שלנו יברך תשמעו ה' שהוא הזכר שלנו יברך אותנו ותשמעו גם כן ה' הזוכר שלנו יברך אותנו ויורה כענין שאמרו בספר הבהיר זכור לזכר ושמור לכלה וידעת מי הוא הזכר שבו הזכרונות לשון נופל על הלשון ומי הוא הנקבה שהוא המלכה שבה הפקדונות והשמירה כענין שנאמר מכל אשר אמרתי אל האשה תשמ"ור שיורה תשמור גם כן לנקבה הנכתרת. והזכר היא המלך ה' בגאות התפארת והיסוד (בסוד כל מה שאירע ליע"קב אירע ליו"סף) כי ענייניהם אחד ושמותם שוה בכל מקום והזכירה ברחמים כדאמר זכור אזכרינו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמינו נאם י"י. (ה) וביום השביעי שבת. מפני שהיסוד שהוא השביעי שבת וגם אז במלכות בחיבור ודיבוק אחד ושניהם שבתו ממלאכתם ובמפרשים אמרו המקובלים ששניהם שבת אחד ליומו ואחד ללילו. (ו) ועליו נאמר אשר פריו יתן בעתו. פירש בעת"ו ו' כשמתחבר ע"ת עם הו' ויסוד הוא סוף הוא"ו וכבר פירש מלת עת בכינוי צדיק. (ז) כי לשון ישמרו לשון אשה. ופירש הפסוק כמו ואביו שמר את הדבר שמסרבים עצמם וממתינים מע"ש לע"ש. (ח) והלשון ממש מוכיח על שתי מדות זכור ושמור. פי' לי הר קדשי ובית תפלתי מורה ממש על מדות זכור ושמור כי התפלה כמלכות.

(א) כדמיון

נאמר יי' יברך את עמו בשלום • ואמרו ז"ל אין לך כלי מחזיק ברכה אלא שלום • ודע כי לפי שהשלום הוא סוף תשע אספקלריאות עליונות והוא המריק ברכה בשם אד"ני לפיכך נקבע בסוף ברכת כהנים ובסוף ברכה אחרונה של תפלה והטעם כי על פיו יצאו ועל פיו יבאו כל הבאים להדבק באור העליון הנקראת חיי העולם הבא • ויש לי לעורר על הסוד הפנימי דע כי אמרו ז"ל כשעלה משה למרום אמר לו [א] הקב"ה משה אין שלום בעירך • [ב] אמר כלום יש עבד שנותן שלום לרבו • [ג] א"ל היה לך לסייעני באותה שעה [ד] פתח משה רבינו ע"ה ואמר ועתה יגדל נא כח אדנ"י • מה כתיב בתריה סלחתי כדברי' [ה] ואולם חי אני כלומר החייתני בדבריך והסוד הזה כי המדה הנקראת שלום מריק חיים במדת אדנ"י בהתחברם באחד וגדול כח השלום שאפי' העליונים צריכים לו דכתיב עושה שלום במרומיו • וכשהאדם מחזיק בתורה ובמצות כביכול כאילו מטיל שלום בפמלייא של מעלה והסוד או יחזק במעוזי יעשה שלום לו שלום יעשה לי • ודע כי המדה הזא' נקראת **זכרון** ובמקום הזה נזכרים כל בני העולם לכל מעשיהם לטוב ולמוטב וכפי הזכרון הבא מן המקום הזה כך הדין נגמר על כל באי העולם • ולפי' נקרא יום ר"ה זכר"ון • והסוד ר"ה [ו] הוא סוד אדנ"י • יום הזכר"ון הוא סוד אל חי" • ולפי שאנו עומדים בר"ה לדין וכל מעשינו באים לחשבון ולזכרון לפני אדנ"י וזהו סוד שאנו אומרים זכרנו לחיים אל מלך חפץ בחיים כתבנו בספר החיים וכו' אל ח"י ומ"גן • והמדה הזאת זוכרת כל הנשכחות לפיכך אנו חותמים בר"ה זוכר הברית לפי שהוא סוד הזכרון וסוד הברית אנו חותמים בשני אלו הענינים זוכ"ר הברי"ת • ולפי היות דוד ע"ה רוצה להתחבר ולהדבק במדה הזאת היה אומר מזמור לדוד להזכ"יר [ז] וזהו סוד אזכרתה של מנחה וסוד מנחת זכרון מזכרת עון שהחטא של אשה סוטה במקו' זה תלוי להפרע כי מנחת קנאו' היא • [ח] ובמקום זה היא הקנאה וסימן קנאת יי' צבאות • ופקדונות הרי הן כזכרונות אלא שהפקדונות על ידי אדנ"י והזכרונות ע"י אל חי" • ולפי ששתי אלה המדות שהם אל ח"י אדני" בהתאחדם זו בזו אזי כל העולם כלו בשלמות נתן יי' ית' לישראל יום השבת כנגד שתי מדות הללו

בשער א' כינוי כנר : וכשאדם מחזיק בתורה ובמצות וכו' וז"ש [א] הקב"ה למשה אין שלום בעירך כלומר אין מדת שלום דבוקה בעירך שהוא המלכות שהיה משה עב' כאמן לה' והיא היתה רבו כידוע למקובלים • וע"כ השיב משה [ב] כלום יש עבד שנתן שלום לרבו כלום יש כח ביד אדם להטיב או להרע מו"כ בעליונים שיצטרך להחזירם ולהעמידם בשלום • ואמר ליה הקב"ה אע"פ כן היה לך לעוזרני כלו' אף שאינם מריעי" ומטיבים להם מ"מ הכח בתוכה ביד האדם לעזור ולעורר כחם ולעשות דמיון במעשיו למטה כדי שיתעורר למעלה כמו שביארתי פעמי" [ד] מיד פתח משה ואמר ועתה יגדל נא כח כח ה' פי' שיגדל ויתרבה השפע הבא מהתפ' הנקרא כח אל המלכות הנקרא אדני באמצעות השלום • וזהו סוד [ה] ואולם חי אני וגו' • [ו] והסוד ר"ה הוא סוד אדנ"י שהיא הראשונה וש'כה בני' ספירה ור"ל ספירה הראשו' מיוס' למעלה • [ז] וזהו סוד של מנחה אזכרתה • כי כל המנחות באות לרצות מ"ה והקומץ העולה לגבוה מהם נקר' אזכרת' כי בה נזכר בעליה במדת זכרון לטובה ולברכה רוח • וכהפך זה במנחת הסוטה ולכך לא בא עליה לבונה ולא שמן הרומזים להמשכת השפע הטוב • ובספר הרקנט מנחת זכרון מנחת קנאות היא כי הקרבן הזה הוא לה לרחמים אם היא נקיה ע"כ קראה מנחת זכרון כדאמר ה' זכרנו ואם לאו הוא לה לדין וזהו מנחת קנאות • [ח] ובמקום הזה היא הקנאה • פי' שעון אשת איש הוא המפריד אלוף ומכור וא"כ גורם לשכינה שתפתח לכן במקום הזה הקנאה בגלוי עריות ומה שאמר' וסי' קנאות ה' צבאות רמז לנצח והוד כי גם קנאת העריו' בהם תלויות כמו שאמרו לפני בשער זה • ובשער ג' אמר ובמקום הזה הוא סוד הקנאה ש"רל בנצח והוד ולזה אמר וסי' קנא"ת ה' צבאות שהזכיר קנאה אצל צבאות כי אלו המדות נצ"ח הו"ד יסוד נקראים צבאות •

החיצונים הנקראים רעה חולה כמה מיני משחית וכמה מיני פורעניות ומשלחת לכל בני העולם כפי חייוב משפטיה ואז יתחדשו בעולם כל נגע וכל מכה וזהו עץ הדעת טוב ורע · וזה לעומת זה הם עומדים · אבל מה שאתה צריך שתתבונן בענין משה רבינו עליו השלום שאמר בו ותרא אותו כי טוב הוא שהיה דבק במדה זו · ולפי׳ נתמלא כל הבית כלו אורה · וצריך אתה להתבונן ברכ׳ הטוב והמטי׳ שתקנוה ביבנה על הרוגי ביתר · הטוב שלא הסריחו והמטיב שנתנו לקבורה · ודע והאמן כי מדת צדיק עומדת תמיד להפיק רצון כל שואל ולרחם בהיות האדם מתכוין לתקן ולהיטיב דרכיו · ועליו נאמר טוב יי׳ לכל ורחמיו על כל מעשיו והו׳ המורה דרך לחטאי׳ בתשוב׳ ועליו נאמ׳ טוב וישר ה׳ ע״כ יורה חטאי׳ בדרך ולפי׳ כך מביא יסורים ונגעים ומחלות על בני אדם הכל לטובתם כדי שיחזרו בתשובה ונמצאים כל אותם היסורי׳ והנגעים טוב גמור שהם סבה שיחזור האדם בתשוב׳ ויזכה לטוב העליון ולחיי העולם הבא וזהו פי׳ של פסוק טוב וישר יי׳ ע״כ יורה חטאי׳ בדרך · ודע והבן כי מדת אד״ני שנקר׳ לפעמי׳ אלה״ים כשבאה לברא (כל״ שקאי על עולם הכריא׳) כל הנבראי׳ במדת טו״ב נסתכל ונתיעץ והיה בורא כל הנברא׳ ומצייר כל הצורות באמרו בכל מעשה בראשית וירא אלה״ים כי ט״וב כלומר במדת ט״וב נסתכל ונתיעץ אלהים וברא העולם וזהו העקר והאמת · ובמלא מדת טוב אין אד״ני הנקרא אלהים במעשה בראשית יכול להשלים ספוק כל הנבראי׳ וצרכיהם · ולפי שנחתמו כל מעשה בראשית במידה זו הנקר׳ טו״ב כתי׳ וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד [ב] ולפעמים נקראת מידה זו **שכל טוב** לפי שמן המדה הזאת יכנס אדם לאספקלריא המאירה ובמדת אל ח״י ישכיל אדם דרך להכנס ולדעת ולהתבונן ולהתחכם באמתת יי׳ ית׳ ומדה זו הנקראת שכל טוב עומדת עם האדם בהיותו מקיים התורה והמצות וסי׳ ראשית חכמה יראת יי׳ שכל טו״ב לכל עושיהם · והסוד הגדול משכיל על דבר ימצא טו״ב · ולפי שהיה דוד ע״ה דבק במדה זו היה אומר לדוד משכיל וכל לשון משכיל במקום הזה תלוי · [ג] והיודע סוד החן ידע שכל טו״ב יתן ח״ן · ודע כי יש הפרש בין משכ״יל ובין מב״ין כי סוד מבין הוא מהמשכות מקור הבינה [ד] והמשכיל הוא מהמשכו׳ הטוב תחלה וסוף · והנה המדה הזאת נקראת בכל התורה כלו **שלום** והטעם כבר הודענוך בהיות ישראל צדיקים וטובים אזי מדת אד״ני במלוי ובשלמות ובכל מיני שפע וברכה ואם ח״ו יצאו ישראל מחפץ השם ית׳ אזי מדת רחמים הנקראים י״הוה מסתלקת מהיכל אדנ״י ואז [ה] נשארת ריקנית ושפלה · ובהיות צד״יק מתעורר בעולם לשוב בתשובה או לתקן הקלקול אזי המדה הזאת הנקראת שלו׳ מליץ טוב בין י״הוה ובין אד״ני והוא המטיל שלום ביניהם ומקרב אותם לשכון ביחד בלי פירוד וקצוץ בעולם ונמצא יהוה אחד באותה שעה · ודע והאמן שא״א לבא ברכה לעולם זולתו ע״י המדה הזאת הנקראת שלום ועל זה

נאמר

[א] החיצונים פי׳ כי בכח מ״ה הקשה השופע ויורד עליה היא מושכת אליה הדברים החיצונים ומגברת כחם לעשות כפי דינם להרוג ולאבד ולהשחית ולא שהיא תקבל מהם כאשר פי׳ פעמים : [ב] ולפעמים נקרא המדה הזאת שכל טוב לפי שמן המדה הזאת יכנס אדם לאספקלריא המאירה : פי׳ שהוא התפארת הנקרא גם כן טוב שבשכל טוב יכנס להשכילה ולהשיגה כדאמ׳ משכיל על דבר ימצא טוב : [ג] והיודע סוד החן וכו׳ שהוא תלוי במלכות שנקרא חן סתם והתפארת נקרא חן הגדול על שם כנגדי פאר שמתלבש׳ ובה השכינה · ועל שם זה נקראו המקובלים בעלי חן והיסוד נוטל החן מהתפארת ונותנו במלכות · [ד] והמשכיל מהמשכות טוב תחילה וסוף · פירש כי מבין סוד התחלת ההמשכה שבאות מהבינה ושכל סוף ההמשכה שהוא מהיסוד · [ה] ואז נשארת שבירה ריקנית · פי׳ ענין הריקנות הזה

בשער

ועל דרך זה יש לך להתבונן מה שאמרו רז"ל העולם על מה הוא עומד על עמוד אחד שהוא צדיק שנ' וצדיק יסוד עולם. ודע כי המדה הזאת נקרא' בכל התורה טוב וסימן אמרו צדיק כי **טוב** ועתה יש לנו לעורר על הדבר דע כי כל ההשפעות היורדות מלמעלה מאת כל הספירות העליונות כלם פועלות על דרך הטוב והשלמות ואפילו ירד דין לעולם במדת הפחד והגבורה [א] אם בא הדבר ע"י צדיק הכל בא על דרך הטוב הגמור ואין רעה פועלת בדבר בעולם כי אם לטובת אותו הנפגם לפי שהדבר בא לו ע"י הצדיק והכל לטובה וזהו סוד מה שאמרו ז"ל אין דבר רע יורד מן השמים. וא"כ מה זה שאמ' הכתוב כי ירד רע מאת י"י: [ב] דע כי יש חוץ למחיצות (פי' כעצי' ונקראי' בגלגטי ובפרדס מדורין) הספירות נגעים הנקראים רע והוא [ג] חוץ לספירות סביב ולפעמים נטפלים למדת אדנ"י ויורדים לעולם וזהו [ד] סוד כי ירד מאת י"י ולא מ"י ועל דרך זה נאמר כמעשה בראשית וירא אלהים כי טוב ובסוף נאמר והנה טוב מאד. אמרו בבראשית רבה והנה טוב זה יצר טוב מאוד וכו' מאד זה מות כי אפילו המות כשבא ע"י מדת צדיק נקרא המות חיים וטוב וזהו סוד שאמר שהצדיקים אפילו במיתתן קרויי חיים ועל זה נאמר ועץ הדעת טוב ורע כשמדת אדנ"י הנקרא עץ הדעת שואבת ממדת טוב כל מעשיה נקראי' טוב וכל חיים וכל מות הבאים לעולם הכל טוב ועל דרך זה אמר נחום איש גם זו בכל נגע ובכל מחלה הבאים עליו גם זו לטובה. ורבי עקיבא ע"ה היה אומר תמיד כל דעביד מן שמיא לטב עביד כההוא מעשה דברכות דפ' הרואה. אבל אם ח"ו יפסקו צנורותיו צד"יק מלכא למדת צד"יק הנקרא עץ הדעת אז"י [ה] מדת צדק מושכת עליה מן הדברים החצונים

הטוב הגמור פירוש ולכך נקראת טוב כי הוא המטיב למלכות ממה שמשך מהטוב העליון באמצעות התפארת ואז יהיה הכל לטובה בעולם כי אף אם יבא איזה חולי ופגע הוא לטובה כאשר יתבאר בסמוך שהוא כדי לעוררם לחזור בתשובה. (ב) דע שיש חוץ למחיצת הספירות אוכרות נגעים הנקרא רע. הם הם שלוחי הדין וכחות הטומאה שבארתי למעלה בשער א' שהם נטפלים למדת אדנ"י לקבל כחה וגבורתה כמו שפי' בסמוך ואז השפע הטוב היורד תמיד ע"י מתהפך לרעה למקבלים שהרחיקו עצמם ממנו ובחרו ברע בהתעוררותם כענין שבארתי למעלה בהקדמת הספר: ואומרו שהם חוץ (ג) לספירות סביב לאו דווקא שהם סביב כולם רק הם סביב היסוד והעטרה לבד ואף רחוק ממנה כקליפות סביב האילן ואינה כקליפות הדבוקים רק בדמיון ענן וערפל סביבו למסך מבדיל לחוטאים ולטובים הם כפורים ברחוק מטהרה לבד שאלה. ואף בשכנים שרים שלהם היותר חשובים ועליונים מהם כנראה מל' הרב ז"ל לקמן בשער ה' שאמר וכעשה עיסה לכל השרים וגם אפילו לכחות הטומאה החיצונות אמרו שלא יעלו למעלה מזרועו' עולם והוא סוד רחיצת הידים עד פרק הזרוע. וגם זאת לא אמרו אלא לענין קבלת השפע שלפעמים כשפעים בכיון משו הספירות ממש בדרך ההשתלשלות ואורחות עקלקלות בענין ניכורות שבורות שמשפטפן לבדדין ולא דרך קו האמצעי אבל מכל מקום הכל הולך דרך הים הגדול ומשם יולד אותה ההשקאה להם והרי הוא כשו עלו למעלה שם ולא שיהיו כאחוזים ודבוקים שם חלילה אבל מנ' כפירות עליונו' מעול' לא יקבלו שפע כי שפעה יורד תמיד על כוונת תחילת הבריאה ולא ישכנו בלכתם ושמעתי מיש מקובלים חכמים אמרו כי אפילו מן המלכות עצמה לא יקבלו רק מן ההיכל משבעה היכלות שכנגד המלכות וכן באמרם בשרים המקבלים מהחסד והפחד אומרים שר"ל מאותן ההיכלות שהם כנגד החסד והפחד שהם היכל אהבה והיכל הזכות שהם היושבים דאשוכה לקבל השפעת החסד והפחד מהמלכות. והרי הוא כאלו קבלו מהחסד והפחד עצמו ולא שיעלו אליהם למעלה ח"ו וכל שכן אלו הכחות כי סורו סורו טמא קראו להם חוץ לשלש מחנות ואף מן היכלות הקדושות האלה ירוחקו כי מה לטמא את הטהור והנה כוונתינו לקרב הדבר אל השכל וברוך היודע ועד. וענין ההיכלות פי' בביאור רחב בפי' המערכת בשער המרכבה: (ד) וזהו סוד כי ירד רע מאת ה" כי ירכה בו מאת הנטפל לה': (ה) פי' מדת צדק מושכת שיה מן הדברים

החיצונים.

ובכל מיני מעדנים ותענוגים· ולפעמים מסתלק אל ח"י ממדת אדנ"י ואז היא נשארת יבשה ריקנית וחסרה כל טוב ולפיכך צריך אני להודיעך היאך דבר זה איפשר להיות· דע כי מדת אל ח"י הנקר' צדיק עומדת להסתכל ולראות ולהשקיף על בני אדם וכראותם בני אדם שהם עוסקים בתורה ובמצות והם חפצים לטהר עצמם ולהתנהג בטהרה ונקיות אזי מד"ת צדי"ק מתפשטת ומתרחבת ומתמלאת מכל מיני שפע ואצילות מלמעלה להריק על מד"ת אדנ"י כדי לתת שכר טוב לאותם המחזיקי' בתור' ובמצות ומטהרי' עצמם ונמצ' כל העולם מתברך ע"י אותם הצדיקי' וגם מדת אדנ"י מתברכת על ידיהם וזהו סוד זכ"ר צד"יק לברכה· ואם ח"ו בני אדם מטמאים עצמן ומתרחקין מן התורה ומן המצות ועושין רשע ועול וחמס אזי מדת צדק עומד' להביט ולהסתכל ולהשקיף במעשיהן וכראות' בני אדם שמטמאי' עצמן ומואסים בתור' ובמצו' ועשים עול וחמס אזי מדת צדיק מתאספת ומתכנסת ומסתלק למעלה למעלה ואז יפסקו כל הצנורות וההמשכו' ונשארת מדת אדנ"י בארץ יבשה ריקנית חסרה מכל טוב· וזהו סוד כי מפני הרעה נאסף הצד"יק· א ושלמה ע"ה צווח ואומר יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו· והסוד הזה כלו רמוז בפסוק י"י משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלה"ים הכל סג יחדיו נאלחו אין עושה טוב אין גם אחד· הלא תראה היאך רמז הפסוק אין עושה טוב כי כח יש ביד התחתונים לבנות כמה עניינים למעלה או להרוס ולהשחית ב והסוד עת לעשות לי"י הפרו תורתך· ג וכתוב או יחזק במעוזי יעשה שלום לו שלום יעשה לי· ד והמבין זה הסוד יבין כמה כחו של אדם לבנות ולהרוס· ועתה בא וראה כמה הוא כחן של צדיקים המחזיקים בתורה ובמצות שיש להם כח לחבר כל הספירו' ולהטי' שלום בעליונים ובתחתוני' בהיות האדם הישר והטהור מחבר מדת צד"יק למדת צד"ק ואז נקרא יה"וה אחד· ונמצא מטיל שלום בפמלייא של מעלה ובפמלייא של מטה· נמצאו שמים וארץ אחרים ע"י אדם זה אשרי חלקו אשרי יולדתו ה ועליו נאמר ישמח אביך ואמך וגו' ואומ' ישמח י"י במעשיו· ואם ח"ו נמצא אדם רשע וטמא ובליעל חורש מחשבו' און רגלים ממהרות לרוץ לרעה מאוס בטוב ובחור ברע מאוס בתורה ובמצות בהיות מדת צד"יק עומדת להבי' במעשיו הרעים אזי המדה הנקראת צד"יק מתקבצת ומתאספת למעלה ונמצא אדנ"י נשאר לבדו יבש וחסר מכל טובותיו של צדיק ומי' גרם זה רשעו של אותו רשע ועליו נאמר ונרגן מפריד אלוף· נמצא מחריב העולם ומקלקל סדר כל הנבראי'· ועל זה הזהירו חז"ל במסכת קידושין פ"ק ואמרו לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו זכאי וכו' · רבי אליעזר בר"שמעון אומר לפי שהעולם נדון אחר רובו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו וכל העולם כלו

לזכות

המרד לרע כאשר יתבאר בסמוך · א יש צדיק אובד בצדקו כמו הצדיק אבד שצדקתו ושפעתו נאספת והרשעים אז מאריכים ברעתם כי עבד ימלוך ושפחה תירש גבירתה · (ב) והסוד עת לעשות לי"י וכו'. פירוש השכינה הנקרא עת צריך לעשות בחיבור לה" אחר שכבר הפרודה במה שהפרו' תורות ועברו חוק ונקרא עת מפני כי היא משתנת לפי העתים עת רצון ועת רעה כמו שיתבאר לפנים בכינוי כל (ג) וכתוב אז יחזיק במעוזי ר"ל התורה וגם העטרה נקרא עוז כדאמר ויתן עוז למלכו' (ד) והמבין זה הסוד יבין כמה כחו של אדם לבנות ולהרוס. ואין זה חדש כי עקר הבריאה על האדם הועמדה להיותו מתנהג בבחירותו לעורר ולהפך כרצונו אל אשר יהיה שם רוחו ללכת שמה הרוח ללכת והאופנים והחיות ינשאו לעומתו כענין שביארתי למעלה בשער א' בארוכות · (ה) ועליו נאמר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך ודרשו רז"ל אביך זה הקב"ה ואמך זה כנסת ישראל דהיינו יסוד ומלכות (א) אם יבא הדבר על ידי צדיק הכל בא על הדרך

הטוב

המים א שלשתן עדים נאמנים על אלו הדברים · והמדה הזאת נקרא **צדיק** בכל התורה כלה · ולפי שנקרא יסוד ונושאת כל הדברים אשר תחתיו בכל הנמצאות נקרא צדיק יסוד עולם · וענין שנקרא צדיק הוא סוד השפע שמשפיע כל טוב וברכה ב ונותן במדת אדני כענין שנאמ׳ וצדיק חונן ונותן וצריך אני לעורר על ענין גדול ונכבד **דע** כי שלשה שמות הם צדי״ק צד״ק וצ״דקה ומדת א״ל חי׳ נקראת צדיק ג מדת אדני נקראת צד״ק ובהיו׳ צדיק משפיע ברכתו בצ״דק אותו השפע והאצילות נקרא צד״קה · נמצאו שלשת שמות הללו מתאחדים באחד צדיק לתת · צדק לקבל · צדקה הוא סוד המתנה והדבוק והחבור · ולפי סוד זה נאמר זכר צדיק לבר״כה · ועתה יש לי להאיר פניך בעקר גדול דע כי בהיו׳ צד״יק משפיע ברכתו וטובתו על צ״דק נקראת אר״ץ הח״יים והיא מטיבה לכל הנבראים · ואם חס ושלום יפסקו צנורות זה הצדיק ולא יבאו אל מדת צ׳דק פ׳ אז היא מתמלא׳ מאותן הגבורות הנקראות מות · והי״א ממיתה ועושה כל מיני מגפה והשחתה בעולם · ובהיות הצד״ק מתחבר עם צד״ק (פי׳ עם עני הגון כי גם מדת ע׳ נקרא׳ עני׳) ונותן לו מתנה מברכותיו אז באותו החבור הנקרא צד״קה מביא למדת צדק ע׳ חיים תחת מות · וזהו סוד וצדקה תציל ממות · בא וראה כמה היא סגולת הצד״קה כי כמו שהאדם עושה צד״קה כך ממשיך מדת צד״יק במדת צד״ק ומביא חיים אל העולם ׃ ומציל אותם מן המות · ואם את העולם הוא מציל מן המות ׃ כל שכן את עצמו · ולא תאמר ממיתה משונה אלא אפילו ממיתה עצמה ובשעה שצד״יק נפרד מצד״ק ה׳ ונשארת מדת צדק (פי׳ משפע השני שהוא לצורך הנברא׳) ריקנית אז תקום להמית ולהשחית לעקור ולשרש ומביאה על הבריות כמה מיני מיתו׳ · מהם מיתה טבעית · ומהם מיתת מגפה · ומהם מיתה משונה · ושאר כמה מיתות · ולפי דרך זה יש לך להתבונן כי הרוצה לירש ארץ החיים צריך להדבק במדת צדי״ק כי כל הדבק במדת צד״יק נקרא צדיק על שמו ונוחל ארץ החיים · ועל זה נאמר ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ · וכבר ידעת מה שדרשו בו חז״ל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנא׳ ועמך כלם צדיק״ים לעולם ירשו ארץ · ועתה יש לנו לעורר על עקר גדול שהוא יסוד ושרש להיות אדם יודע כמה הוא גודל כל עובר עברה · הנה הודענוך בספר זה כי בהיות מדת אד״ני מתמלאת מן המקור העליון הנקרא אל ח״י וצדיק היא מתברכת ועומדת במלואה והיא מספקת צורך כל הנבראים ונמצא כל העולם כלו עומד במלאוי ובשמחה ובכל

מ״ה הקשה המשפעת בה בכל צרותם לה צר כי משתוקקת תמיד לשוב אל בעלה הראשון ולהאיר פניה לפועלי הרחמים · א שלשתן הם עדים נאמנים · שהאש עולה למעלה והרוח אמצע והמים יורדים · ב ונותן במדת אדני כענין שנאמר וצדיק חונן ונותן · ג ומדת אדנ״י נקר׳ צדק פירש כי כאשר נקראת צדק הוא מפני כי אז היא מצדקת דינה ואז הדין נמצא בעולם בעל להצדיק בני עולם בעל כרחם אמנם בהיות הצדיק למטה מתקן מעשיו ומיישרים בגמילות חסד ונתינת צדקה מעורר הצדיק העליון להשפיע מכח הרחמי׳ והם צד צדקה ונקר׳ כה בצדק ומתברכי׳ כל העולמות ומתחבר צדיק בצדק ותהיה צד״קה ורחמים בעולם ומצדק נעשה צדקה׳ · פ׳ אז היא מתמלאת׳ מאותן הגבורות הנקראות מות ׃ ר״ל שהם נטפלים אליה לקבל שפע הבא מן הפחד כדלקמן בסמוך בכינוי טוב ולא שינכנסו בה ממש ח״ו כי מי יתן טמא בטהור אלא מפני שהיא מאירה פניה אליהם כפי דינה והם עושים שליחות הדין להמית כמו שפירש בשער א׳ בכינוי באר שבע הרי הוא כאלו נכנסו שם לקבל כח וליטול רשות כענין נוטל רשות ונוטל נשמה ובנתינתה להם רשות וכח לדון ולהמית הרי הוא כאלו היא ממיתה ועושה כל מיני מגיפה והשחתה · ה (ועיין ביש שכר דף נ״ז בסוד הטיל בה זוהמא ובפרדס הקדוש) ונשארת מדת אדנ״י יבשה וריקנית חסרה מכל טוב · כי אין שפעה נמשכה כאשר ביארתי למעלה בשער א׳ בכינוי נשר לק ממה״ד הקשה ונצרכה להשפיע לפועלי רע שלוחי הדין ומתהפך על ידם השפע והטוב

תמיד להשקות נחלות שדות וכרמים ופרדסים וליטול מהם בני אדם לכל צרכיהם ופועלים כל הפעולות בהיותם מתנועעים ממקום למקום · השלישי כי המבקש את החיים האמתיים לפני י"י אלו המים יודיעוהו מקומו והוא בהיות האדם הולך על שפת הנחל הזה ולא יפרד משפתי הנחל יודיעהו המקום שממנו נמשך ויוליכהו עד המקור שממנו יוצאים החיים ·
א וסימן וממתנה נחליאל ומנחליאל במות · ולפי דרך זה צריך האדם להתבונן מה שאמר ית' בתורה ראה נתתי לפניך היום את החיי"ם ואת הטוב ואת המ"ות ואת הרע לפי שהדבק במדת אל ח"י ימצא חיים וטוב · והמתרחק מאל חי ימצא כנגדו מות ורע · שהרי אלו כנגד אלו נערכות כל המערכות · וסימן גם את זה לעומת זה עשה האלהים · והמדה הזאת נקרא יס"וד כלומר כמו שהבית נשען על היסודות כך מדת אדנ"י נשענת על מדת יסוד · ב לפי שאין למדת אדנ"י שפע וקיים זולתי על מדת יסו"ד הנקרא א"ל ח"י ובגמרת חגיגה אמרו העולם על מה הוא עומד על עמוד אחד שהוא צדי"ק שנאמר וצדי"ק יסו"ד עולם · ומה שאנו צריכים לעורר עליו הוא שאין כל היסודות שוין כי יש יסוד שהוא למעלה ובניינו למטה ויש יסוד שהוא באמצע בניינו ויש יסוד שהוא למטה ובניינו למעלה · ג וסימן עולם עליון עולם תיכון עולם תחתון וסימן בתוך סי' עליון עליון תיכון תיכון תחתון תחתון · והסוד חול"ם שור"ק חיר"ק (פ' ולאפי') וכבר רמזו ז"ל בא ראה שלא כמדת הב"ה מדת בשר ודם ב"ו הוא למטה ומשאו למעלה אבל הקב"ה אינו כן אלא הוא למעלה ומשאו למטה הימנו שנאמר כה אמר י"י רם ונשא · ולפי ענין זה יש לך להתבונן כי מדת א"ל ח"י הנקרא יסו"ד היא למעלה ואד"ני הנקרא בנינו היא למטה הימנו וזהו הסוד המופלא בהיות אדנ"י משתוקק ונכסף להתעלות בעלוי אל ח"י
ד ומתאוה לעלות אליו תמיד · ואל תתמה שהרי יש דוגמא בעולם הזה הלא תראה האבן השואב' מושכת אליה והיא למעלה ומה שהיא נושאת למטה ממנה · וגם יסוד האש ויסוד הרוח ויסוד

המים

מקור בלשון ערבי שגם היא מקור לכל שתחתיה והיא נובעת מהמקור העליון הנקרא אין סוף ואמר אותי עזבו מקור מים חיים וגו' גם מזה לעיל בשער א' בכינוי באר שבע ושם פירש הענין כולו באריכות · א וסימן וממתנה נחליאל ומנחליאל במות פירש וממתנה שהוא העטרה שנתנה לתחתונה היותה מכניס ומשפיעם · נחליאל אל היסוד הנקרא כן ע"ש הנחלים שלמעלה ממנו · במות אל המקור העליון שהוא גבוה מעל גבוה למעלה ·
ב לפי שאין למדת אדנ"י שפע וקיום זולתי על מדת יסוד הנקרא אל חי · ועליו נאמר כי כל בשמים ובארץ כי כל בגימטריא יסוד שהוא המתווך בין השמים והארץ שהוא התפארת והמלכו' ומחברם ומשלים ביניהם ואז לה שפע וקיום · ג וסימן עולם עליון וכו' פירש עולם השכל · עולם הגלגלים · עולם היסודות · וכבר ידעת כי הנקודות כמו נשמה לכ"ב אותיות כי הם המניעים אותם על כן החולם שהוא תמיד למעלה רומז לעולם העליון שהיא יסודו למעלה קוצו של יו"ד והשורק הוא באמצע בין נקודת חולם וחירק והוא באמצע האות · כן הוא יסוד עולם האמצעי · בין המלאכים ובין האדם והוא באמצע הגלגלים שאין לך גלגל כדורי לעולם שימלט מנקודה האמצעי כי הנקודה האמצעית היא יסוד כל העיגול כי עין העיגול הוא ועין העיגול יסודו וכחו ונשמתו · והחירק שהוא למטה רמז ליסוד עולם התחתון שהוא הארץ לעולם עומדת וכל היצור נשען עליה · מספ"ר ג"נת אגו"ז ובשערי צדק מבואר יותר וז"ל יש יסוד שהוא למעלה ובניינו למטה כגון עולם הנפרדים המשתוקקים תמיד לעלות ולראות פני השם יתברך שהוא יסוד שלהם המעמידם · ויש יסוד באמצע בעניין יסודות ובניינים בשמים לפי שהשמים עגולים וכל גלגל יסודו באמצעיתו וע"י אמצעיתו סובב והולך · ויש יסוד שהוא למטה ובניינו למעלה כגון בנייני עולם השפל הארציי · וסימן הנקודות תבין כי האותיות כגופות ונקודותיהם כנשמות להם קיומם ויסודם להבין · ד ומתאוה לעלות אליו תמיד · פירש כי אף בהפרדה והאירה לפועלי הדין בעולם בכח

מ"ה

לבקש חיים וטובים יתכוין למדת א"ל ח"י. ובהיות האדם נדבק בשם אדני בטהרה אז הוא נדבק בא"ל ח"י. ועל זה נאמר ואתם הדבקים בי"י אלהיכם חיים כלכם היום. ולפעמים נקראת מדה זו א"להים ח"יים באמרו הוא אלהים חיים ומלך עולם. א והסוד בהיות א"ל ח"י מריק חיים בבריכת אדנ"י הנקרא אלהי"ם. וכשממלא אותה חיים נקראת כל אחת משתיהם אלהי"ם חיי"ם ואז בדרך הצנורות יתמלאו חיים כל בעלי חיים. ומר"עה כשעלה למרום המשיך מדת א"ל ח"י לאדנ"י באמרו ועתה יגדל נא כח אדנ"י. מאי כח אדנ"י הוא סוד החיים הנמשכים אליה מ"אל ח"י. מה כתיב בתריה סלחתי כדבריך. ואולם ח"י אני זהו סוד שהמשיך חיים מ"אל ח"י למדת אני. ואלמלא כן מתו כלם לפי שעה. ולפיכך המתין להם בחיים עד שעשו פירות ופרי פירות ואח"כ נפרע מהם. והמשכיל דבר זה יבין כמה הוא כח המשכת מדת א"ל ח"י באדנ"י. ומה שאמר הכתוב אלהי"ם חיי"ם. גם מדת אדנ"י נקראת אלהי"ם חיי"ם. הטעם לפי שאינו נותן חיים בלתי על פי הדין ואין שם משוא פנים ולפיכך הזכיר אלהי"ם חיים שהוא מדת הדין עם חיים. ולפיכך אנו מזכירים בראש השנה שהוא יום הדין שתי אלה המדות אלהי"ם חיי"ם וא"ל ח"י ומגן בברכה ראשונה כמו שאנו אומרים זכרנו לחיי"ם אל מלך חפץ בחיים כתבנו בספר החיי"ם למענך אלהי"ם חיי"ם א"ל ח"י ומגן הלא תראה שתים אלו המדות נכללות בברכה זו. ואחר שהודענוך עקר זה דע כי מדת אל חי נקראת לפעמים

אל שדי

והטעם לפי שממנו נמשך הכח והשלמות והשפע והאצילות בשם הנקרא אדנ"י עד שיאמר די ולפיכך אר"זל במסכת חגיגה שד"י שבו אמר לעולמו די. ואע"פ שמשמע כמו שאמרו שם שהיה העולם מרחיב עצמו והולך עד שאמר לו די. העקר הפנימי הוא כי במדה א"ל שד"י הוא נותן מזון לכל בריה ובריה ומשלח ברכותיו לאדנ"י עד שיכלו שפתותיהם מלומר די. וכשמדת אדנ"י מתמלא מכח א"ל שד"י אז נקראת ב גם על שמו שד"י וא"ל שד"י כמו שכבר הודעתיך וכל הברכות והטובות הנשפעות באד"ני למלאות צורך כל בריה ע"י אל שדי הם באמרו ואל שדי יברך אותך ויפרך וכו'. גם המדה הזאת היא האומרת די לכל צרה שלא תבא אל האדם ולפי' התפלל יעקב אבינו ע"ה באל שד"י. ולפעמים נקראת מדה זו.

מקור מים חיים

והטעם לפי שהמים האלה נובעים מעדן העליון מן המקור הנקרא אין סוף (פ"ל שכונתו כ"ע) אשר מאותו המקור החיים נמשכים לכל חי ונקרא מקור מים חיים ולפי שיש מים אחרים רעים ונקראים מים מתים והם המים העכורים הבאים מתמצית מים הזדונים שהם בארות נכריות שיש בהן כמה מיני מים הרעים ומהם יצאו מי המרים המאררים. ולפיכך הוצרך י"י ית' להתרעם על כל ישראל ואמר שתים" רעות עשה" עמי אותי עזבו מקור מים חיי"ם לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים וכתיב כל עוזביך יבושו וכו' כי עזבו מקור מים חיים את י"י הטעם היותו נקרא מקור מים חיים מכמה פנים האחד שהמקור הזה יוצא מעדן העליון ובו יחיו כל בעלי חיים ובהיותם שותים מן המים האלה לא ירעבו ולא יצמאו ותמיד יהיו חיים וקיימים לעולם. השני כי כמו שהחי מתנועע לכאן ולכאן ועושה פעולות. כך המים הללו מתנועעי' והולכים

תמיד

שנקרא ג"כ עולם ע"ש שמנהגת עולם הזה א בהיות אל חי מריק חיים בברכת אדנ"י הנקרא אלהים ע"ש קבלתה מה"ה של מעלה ויהיה פי' אלהים חיים שהוא חיים של אלהים ב גם היא נקראת על שמו שדי ואל שד"י כמו שהודעתיך בסוף השער הראשון והטעם לפי" שהמים האלה נובעין מעדן ר"ל מהחכמה עליונה הנקראת עדן

מקור

צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלהים

השם השני משמות הקדש אל חי

על דרך המעלות (פי' יסוד) הוא הנקרא אל חי וטעם הנקרא אל חי לפי שהוא סוף ט' המעלות הנקראות ט' אספקלריאות והוא המושך מכל הספירות מדת החסד והחיי' למדת אדנ"י כמו שהודענוך ולפי שמושך ממדת החסד נקרא א"ל ולפי שמושך ממדת החיי' נקרא ח"י. וכשיתחבר ביחד החסד והחיים נקרא א"ל ח"י וכשהוא ממשיך הכח הזה במדת אדנ"י נקרא גם הוא ארץ החיים. כלומר הארץ שבה מתקבצים החיים העליונים ומכח שם זה מושך שם אדנ"י החיים בכל הנבראים אשר בעולם למיניהם כמלאכים וככל צבא השמים וככביהם ובכל צבא הארץ וצאצאיה. וזהו סוד תוצא הארץ נפש חי"ה למינה כי הפסוק הזה כולל בדרך החכמה העליונה נפש כל מתנועע וכל רומש באדמה נפש כל מיני דגים ועופות וחיות ובהמות והנפש הבהמיות אשר באדם א ובכלל זה הנפש העליונה אשר באדם הנקראת נשמה. ולפיכך דרשו בפסוק זה ב תוצא הארץ נפש חי"ה למינה זו נפשו של משיח. ומה נפלאו דבריהם ומה עצמו ראשיהם. ומנין לנו לכלול בפסוק זה נפש כל בעלי חיים וכל רומש באדמה ונפש דגים ועופות וחיות ובהמות ונפשות האדם ואפי' נפש המלאכים וכל צבא השמים והככבים ואפי' נפש של משיח. תדע לך שהכל נכלל בפסוק זה בדבור אחד שאמר וזהו סוד למינה. מאי למינה. כלומר נפש כל מין ומין מבעלי חיים כל אחד לפי מינו אם עליון עליון. אם אמצעי אמצעי. ואם תחתון תחתון. ואפי' נפש של משיח. והכל נכלל במלת למינה שאמר. ואל יתפסו בעלי הפלוסופיא עלי לומר שאין נפש למלאך שאין לך נברא בעולם שאין לו נפש חיים למינו והכל כפי הראוי וכפי החומר כך היא הנפש אם עליון עליון. ואם תחתון התחתון וכל הנפשות העליונים והתחתונים נמשכו להם משם אדנ"י הנקרא ארץ חיים בכח א"ל ח"י ית' אשר הוא משפיע בשם אדני כח החיים ממקור החיים באמצעות עץ החיים. ולפי שתמצא כי כל בעלי חיים אשר בעולם מקבלים חיים מאל חי על ידי אדנ"י לפיכך אנו שואלים בראש השנה זכרנו לחיי"ם ולמי אנו מתכונים לאל חי ומגן. ועל דרך זה תתבונן כי הרוצה להשיג חיי עולם ודבק במלת אל חי וימשיך לאדני בתפלתו א"ל ח"י ועל ענין זה היה חושק ומתאוה דוד ע"ה ואמר צמאה נפשי לאלהים לאל ח"י. ובהיות המדה הזאת הנקרא א"ל חי נקשרת עם אדנ"י אז יפיקו ישראל כל צרכם ושאלתם וינצחו כל אויביהם ואיש לא יעמוד לפניהם ואל זה רמז יהושע ע"ה ואמר בזאת תדעון כי אל חי בקרבכם והורש יוריש מפניכם את האמורי והכנעני וכו'. ולפי שאנו צריכים לקשור קשר הספירות והמעלות במדת אדני אנו אומרים בברכה הסמוכה לפסוקי דזמרה ג הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי העולמים וכל הרוצ' לבקש

שער השני

א ובכלל זה ג"כ נפש העליונה אשר באדם הנקרא נשמה. וקראה עליונה לגבי רוח ונפש הטבעית ואלתן נקראו נפש ב תוציא הארץ נפש חיה למינה זו נפשו של משיח כלומר עד נפש האחרונה שבנין והיינו כמ"ד אף נפשו של משיח מן השכינה והכן וימשיך לאדני ר"ל בהמשך כל הספירות כמבואר לקמן בשער ג' וכמו שפירש לעיל בהקדמה. ג הבוחר בשירי זמרה מלך אל חי העולמים. פירש אל חי שהוא מיחד ומקשר שני העולמים שהם הבינה הנקרא עולם הבא כמבואר במקומו בשער ח' המלכות שנקרא.

כל אלו המעלות הנזכרות נמשכות בחפץ אח"ד ורצון אח"ד . ונמצא שם אדנ"י מתברך מכלם . וכפי שפע מלוי שם אדנ"י מתשע הספירות שעליו כך יהיה כל העולם מתברך משם אדנ"י . ואז כל היצורים למיניהם מלאים כל טוב וכל שפע מן הבריכה. ולפעמים היו החסידים ממעטים צנורות הדין ומרבים צנורות החסד והרחמים. ופעמים בני אדם חוטאים ממעטים צנורות החסד והרחמים ומרבים צנורות הדין . א ואז ימשכו כמה ענינים קשים לשם אדנ"י ית' ואז העולם כלו בצער ובחסרון וכל מיני נגע ומחלה . ופעמים מסתתמין כל צנורות העליונות ונמשכות מצנורות החיצונות כוהות רעות הנקראים מים רעים ואז כל המקומות בצער. ואז הוא חרבן ארצות ועקירת מלכיות וגליות קשות ורעות. סוף דבר דע כי השם הנקרא אדנ"י. כפי הדבר הנמשך אליו בין מבפני' בין מבחוץ כך נקרא שמו אם לטוב אם לרע. אם לחיים אם למות אם לנגע. אם לענג. וזהו סוד עץ הדעת טוב ורע. אם ההמשכה מצד החסד נקרא טוב. ואם ההמשכה מצד הדין יש צד שנקרא טוב. ואע"פ שהוא מצד הדין. אם הוא מצד הדין של מתנות הפנימיים ב וזהו סוד והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. ואם הוא מצד הדין מכחות החיצונות זו היא רע"ה חו"לה וזהו ענין רע. והבן זה מאד כי בשע' ששם אדני מושך מצד החסד נקרא טוב. וגם כשהוא מושך מצד הדין מן הפנימיים נקרא טוב. וזהו סוד ברוך דיין האמת. וזהו שתקנו על הרוגי ביתר הטוב והמטיב אבל אם הדין בא מצד הכחות החצונות שחוץ לשורה זהו ענין ר"ע. וכשהמדה הזאת מתלבשת ברוח ח"ן ותחנונים אזי כל העולם כלו מתפרנס בחסד וברחמים. וזהו סוד לאדנ"י אלהינ"ו הרחמים והסליחות . ושמור זה העקר הגדול ותבין ממנו כי כפי השפע הנמשך לשם אדנ"י כך מכני' שמו ית'. והשם ברחמיו וחסדיו יאיר עינינו במאור השגתו .

אילו השמות דמפרשים בשער זה:

אדנ"י. באר. באר שבע. ים. ים החכמה. בכל. אבן אבן הראשה. אבן ספיר. גן. היכל. ארון. בית המקדש. שכינה אהל מועד. צדק. אלהים חרב נוקמת. נקם ברית. אני. מלכות בית דוד. מקוה מים יבשה. תפלה של יד. כה. פתח עינים. עץ הדעת. ארץ החיים. כפר החיים. ירושלים זאת אחרית. ויאמר. תורה שבע"פ. שדי. ה' אחרונה של שם. כנסת ישראל. א"י. כלה;

אלו שמות המלכות מבוארים בשער ב'

אלהים חיים. עת חן. אימא תתאה. שמור. לילה. בית תפלה. המלאך הגואל. ארץ חמדה. ארץ טובה. מצוה חקה. הר המוריה. גפן. עני. אור החיים. דר. מדת הדין הרפה. כ"ד שלמטה. בת שבע. גן. מזבח. כפור. חכמה. תתאה. לבנה. פרה אדומה.

א ואז ימשכו כמה ענינים קשים לשם אדנ"י כי אז מדת הגבורה שופעת דין קשה על העטרה בדרך הצנורות השמאליות ולא בדרך הפנימיית דרך קו האמצעי באמצעות היסוד ומתגברים כחות הדין החיצונות העומדים מלמטה ומושכים של המלכות לבלול שפע וכח ממנה לעשות כפי דינם בעולם וכן הוא בכל מקום שאומר כיוצא בזו הדברים (כלל) וחלילה שיכנס או ישפע טמא בטהור ורע בטוב כאשר עוד יתבאר מזה בשער הסמוך בע"ה בכינוי צדיק ובכינוי טוב. ב וזהו סוד והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. פי' משפע מחסד ודרך תפארת שנקר' טוב רואי כדלקמן בתחילת שער ג' וזהו סוד ברוך דיין האמת כי אז הדין בא בדרך התפארת הנקרא אמת. וכשהמדה הזאת מתלבשת ברוח חן ול"נ ע"ש ר"ת שלו חס"ד נצ"ח כנודע פירוש מהתפארת שנקרא החן הגדול על שם הקבלה שבו.

המדה הזאת אין אנו עכשיו בביאור וב"עה עדיין נעורדך עליהם · והנני מוסר בידך
עקר גדול **רע** כי זה השם הנקרא אדנ"י הוא ההיכל הגדול שאליו יבאו כל מיני שפע
ואצילות מראש הכתר הנקרא אהי"ה דרך התפא"רת הנקרא יה"וה · ובו יתחברו כל הנחלים
הנמשכים מן מעלת הכ"תר · ומן ל"ב נתיבות חכמה · ומן נ' שערי בינה · ומן ע"ב גשרים
הבאים ממים של חס"ד הגדולה · ומן מ"ב מיני אש להבה הבאים מן הגבורה · ומן ע"צנורות
הבאים דרך קו האמצעי · וכל אלו המעלות והנתיבות והשערים והגשרים ומיני האש
והצנורות · כלן מתגלגלין ובאין דרך נצ"ח וה"וד · ומתחברים יחד במדת א"ל ח"י הנקרא
יסו"ד · ומשם באר"ה כלומר ממדת יסוד כלן נכנסי' בבריכה עליונה הנקרא אדנ"י · ואל
תאמר כי כל אלו הנזכרים באין תמיד כאחד · כי בהיות השם על מלואו ונקרא ב י"הוהאח"ד
כל

שהיא ההיכל שאליו יבאו כל מיני שפע · ובשערי צדק אומר והמדה הזאת נקראת בשיר השירים כלה וסוד כלה
שנתרחק ממנה הרע והוסרו כל הקליפות והיא שלימה במילואה אין בה פגם ולא יחסר כל בה שהרי מן המדה
שהיא יסוד הכל פוקדת את כל ויבאו לה כל מיני שפע ואצילות וברכה מראש הכתר נקראת כ"לה מלשון כל יש
בה כל מיני שפע וקיום ואצילות ברכה וחיים וזהו סוד גן נעול אחותי כלה כלומר שלא יכנסו לה כחות הטומאה
ואז היא מתקשטת בכל מיני תכשיטין הבאים אליה מכל תשע אספקלריאות כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה
שהחתן מכהן פאר ממש אזי היא הכלה תעדה כליה ולפיכך שוש אשיש בה' לא יאמר לך עזובה ולארצך לא יאמר
עוד שממה · התבונן סוד באתי לגני אחותי כלה לגני ממש ולפיכך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלהיך ואם
ח"ו שמאות בעבירות אזי מתגרשת ממקומה וחרב לה' מלאה דם · הש"י למען רחמיו יצילהו מעונש זה והנני רומז
שהקליפות יוצאות לחוץ והכלה מתיחדת בחופתה ואין זר אתה בבית אזי כל מיני הערלות והקליפות מבחוץ
וכתיב ופרשת כנפיך על אמתיך כי גואל אתה וכימכך גאולה תהיה לו וביובל יצא יובל היא שנת החמשים שנה
זהו סוד כל ההמשכות ומיני השפע הבאים לי"סוד עולם הנקרא כ"ל וכשמתאחד עם מלכ"ות שהיא סוד ה' אזי
נקראת כלה יהוה" אחד ית"שמו וזכרו לעד · גם שאר שמות הרבה שנקרא המדה הזאת אין אנו עכשיו בביאורם
ואני אבאר לך גם אחד מהם שמשתמשין בו בכל ספרי המקובלים והיא עטרה כי היא עטרת ותכשיט לעולם ·
והעולם מעוטר ומסובב ממנה מלשון לעטר שוקי ירושלים בפירות ועליה נאמר בעטרה שעיטרה לו אמו והייתם
עטרת תפארת ביד ה' · א ובו יתחברו כל הנחלים הנמשכים מי"ג מעלות הכתר · פירש הם הי"ג מדות הרחמים
העליונים היוצאים מי"ב צירופים שם אהיה עם הנקודה אשר יתבאר לפנים בראש שער י' ול"ב נתיבות חכמה הם
כ"ב אותיו' ועשר נקודותיהם עם החטפים הכלולים בחכמה שבהם נברא העול' בכח העשר ספירות כאשר יתבאר
לפנים בשער ו' וחמשים שערי בינה הם כח כללות ז' הספיר' שתחתיה שכל אחד כלולה מכולם והם מ"ט ועמה
נ' כללי שערי בינה בכל מה שנברא העולם כמבואר לפנים בשער ב' · וע"ב גשרים הם ע"ב מיני שפע וכחות
מתפשטים ממימי החסד נמשכין חסד ונקראים גשרים ע"ש המים כדרך שנקראו לתר"ך מיני אורות המתפשטים
מאור הכתר נמשך כת"ר תר"ך עמודי אורה ולאלו הע"ב כחות נתנו הע"ב שמות היוצאים מויסע ויבא ויט ·
ומ"ב מיני אש להבה הם מיני כחות דין היוצאים מאש הגבורה ועליהם סוד שם בן מ"ב היוצא מפסוק בראשית עד
ובהו וע' הצינורות הם ע' כחות מתפשטים מהתפארת יוצאים מכללות החסד והפחד שבה ל"ה מזו ול"ה מזו והוא
המכרים ומשתפים יחד עד שיכנסו אחד לגבול חבירו ויהיו ע' והוא הנשיא על גביהן בשני גוונים · הרי ע"ב ואלו
הם מליצים יושר על ישראל עומדים מבפנים כנגד ע' שרי ע' האומות העומדים מבחוץ לעומתם שוללים כח מהם
ואלו הם הנקרא בספר הבהיר ע' קומות · וע' כתרים המבוארים לקמן בשער ו' ועליהם נאמר סוד שבעי' שמות
יש לו להקב"ה וכנגדן שבעים שמות למטטרון שירכב לכוחותיו המשתלשלים ממנו גם כן שמם כשם רבם ·
ונתבארו כולם באלפא ביתא הארוך דר' עקיבא · ובמדרש שיר השירים כי ריבוי השמות מורים על ריבוי הפעולות
והכחות השופעת ממנו ית' אשר אנו מכירי' אותו בהם מלבד מה שיורה שם העצם על עצם הוייתו אשר לא תושג
לזולתו · וע"כ זה השם כולל כולם ז ב ונקרא יד"וד אחד כמבואר לפנים בשער ה'

ואו

שהיותה נקראת ג' שמות · **שדי אלהים אדני** והכל בכח שם יהוה ית' · שהוא הנושא
הכל והפועל הכל כשנקראת שד"י מתלבשת מראה אש שחורה אוכלת · ואז יברחו מפניה כל
מיני מזיקין ורוחות רעות · · ופוחדין ורועשין כמה חיילות והמוני' מאותן הנבראות הטמאות
ואין בהן כח לעמוד אלא כלן מתפזרין ובאין להם במחילות עפר · וכשנקראת אלהי"ם
מתלבשת גוון אש אדומה מראה אש אוכלת ושורפת ומכלה לעשות דין בחזקה למעלה ולמטה
גומרת הדין בצדיקים וברשעים: וממנה לוקחים רשות כל בעלי דינין וכל שלוחי מעלה
השלוחים לעשות דין בנבראים: והמדה הזאת עומדת להמית ולהחיות · להכות ולרפא ·
להשפיל ולהרים · בכח שם יהוה ית' אשר בקרבו · וכשנקרא' אדני מתלבשת גוון אש ירוקה
אשר ממנה יראים ונבהלים כל הברואים ואז עומדת על כסא המלכות וכל המוני מעלה ומטה
רגזו וחלו מפניה · והיא מתנהגת בטכסיסי המלכות הנהגת אדון ושליט · רוכבת ומושלת
על כל המרכבות ז ושולטת על הכל בשם של בן מ"ב ועליה נאמר יהוה אדונינו מה אדיר שמך
בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים · וכשמסרנו בידך אלו המפתחות המדה הנקראת
אדנ"י יש לנו לרמוז לך כי כמו שהן שלשה שמות בקשר היחוד האמתי בסוד אדנ"י יהוה אהי"ה ·
כך מג' קשרים הללו נמשכו באדם נפש רוח נשמה · ח וצריך האדם לקשורה נפש ע ברוח ת
והרוח · בנשמה ב והנשמה באדנ"י · והסוד והיתה נפש אדנ"י צרורה בצרור החיים את יהוה אלהי"ך ·
ולפי שזה השם הנקרא אדנ"י הוא המדה האחרונה מלמעלה ולמטה והראשונה מלמטה
ולמעלה ט הוא סוד ה' אחרונה של יהוה ית' והוא אדנ"י מתאחד עם ט' מעלות שעליו · ולפי'
צריך כל אדם להשתדל בכל כחו להתאחז ולהתדבק בשם יהוה ית' · והדבוק הוא ע"י אדנ"י
כמו שאמר ובו תדבק · והשם למען רחמיו וחסדיו יורנו הדרך להדבק בו ויסייענו לעשות
רצונו בעולם הזה כדי שנזכה לחיי העולם הבא אמן **ובראש** כל העקרי' שמסרנו
בידך · יש לנו למסור בידך קבלה · כי בכל מקום שתמצא לר"זל שמזכירין כנס"ת ישראל היא
זאת המדה הנקראת אדנ"י תקראת שכינה ושאר כל השמות שאמרנו · א והוא המחזקת בה
כל קהל ישראל · ובה מתכנסים ומתקבצים · ועל ידיה נבדלו ישראל מן האומות כמו שאמר
ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי · והסוד בהנחל עליון גוים · בהפרידו בני אדם יצב
גבולות עמים למספר בני ישראל כי חלק ה' עמו ולפי דרך זה נקראת **ארץ ישראל**
לפי שארץ ישראל נתחלקה לגבולותיה לי"ב שבטים · ולבני שאנו עתידים לפרש ענינים
הללו להלן בע"ה אין אנו רוצים להאריך בהן במקום זה · ג וגם המדה הזאת נקראת בשיר
השירים **כלה** · ואין אנו עכשיו בביאור הטעם הזה · גם שאר שמות הרבה שנקראת
המדה

ז בן של מ"ב שהוא השם למ"ב מיני כוחות דין היוצאות מאש הגבורה כמו שיתבאר בסמוך והם הם הגבורים והאדירים
ועל שום נקראת היא אדיר ועליה נאמר ה' אדונינו מה אדיר שמך וכבר ידעת כי עיקר קבלתה מן הגבורה •
ח וצריך האדם לקשור הנפש ברוח וכו' כיוצא בזה לעיל בשני ברכה: ט הוא סוד ה' אחרונה של יהו"ה שהיא ג"כ
האחרונה בשרות השם והראשונה בהיפוכו • א והיא המחזקת בה כל קהל ישראל ובה מתכנסים ומתקבצים
כדמיון העבד המתכנס בבית רבו כדי להתפרנס ממנו והטעם המפורסם לרוב המקובלים שבה מתכנס כל שפע
ישראל כבא היורד מי"ב גבולותיו אשר הם מכח י"ב שמות ההויה נחלקה לגבולותיה לי"ב שבטים בסוד י"ג גבורות
הכוללים שיה מהתפארת ב ולפי' שאנו עתידים לפרש ענינים הללו להלן ר"ל בשער חמישי יבאר כל זה הענין
עם הפסוק שהביא בהנחל עליון גוים וגו' ג וגם המדה הזאת נקראת בשיר השירים כלה שהיא כלולה מן הכל

שער א

דרך להכנס לידיעת שם יהוה אלא על ידי אדני. והרי הכל מבואר. ולפיכך תורה שבכתב תורה שבעל פה שתיהן צריכות זו לזו ומתאחדות זו עם זו. א וסימניך יהוה אחד ושמו אחד ר"ל יה"וה אדני בקריאת אחד. ואחר שעוררנוך על אלו העקרים והיסודות הנכללות במדה זו הנקראת אדני יש לנו לחתום הענין ביסוד מוסד בכלל גדול ויהיה שמור בידך. והוא שתדע כי המדה הזאת לפי שהיא מקבלת כחות המעלות העליונות ב אשר עליה מתהפכת לכמה גוונים. להחיות ולהמית. להעלות ולהוריד להכות ולרפא. והכל כפי כח הנמשך לה מן המעלות שעליה וכפי כח מה שהיא מקבלת כך היא פועלת בנבראים כלם: והכל על פי הדין הישר במשפט אמת אין שם עולה ולא שכחה ולא משוא פנים. ג ולפי שהמדה הזאת היא מתמלאת שפע מאותן המעלות שעליה. נקראת לפעמים בשם אותה המעלה שממנה מתמלאת לאותו הזמן. כיצד כבר ידעת כי השם הידוע למדת הגבורה והפחד הוא הנקרא אלהים. והוא ב"ד של מעלה. ד ובו כל הנבראים כלם נדונים לימין ושמאל ה על פי קו האמצעי. והכל באמת וביושר וכשמדת הגבורה גוזרת דין על התחתונים להשמיד להרוג ולאבד. אז מדת אדני שהוא האוצר לכל הדברים היורדים מלמעלה מתמלאת מאורו דין שגזר אלהים. ואז פועלת וגומרת אותו הדין שגזר אלהים על התחתונים. ונקראת גם היא אלהים באותו שעה. על שם מדת הגבו"רה שגזרה הדין על אותן הנדונין. ובאילו השליח נקרא בשם המשלחו. ולפי דרך זה נקראת המדה הזאת לפעמים יה"וה. ולפעמים אדנ"י. לפעמים אלהים. ולפעמים שד"י. הכל כפי אותה המדה המשפעת בה כחה וענינה. אם רחמים אם הפך רחמים. והנה בהיות המדה הזאת מתמלאת מן המקור שלפניה נקרא' שדי. כלומר שיש די ושלמות ומלוי. וכשהיא נקראת שד"י אזי יברחו מפניה כל מיני משחית וכל מיני מזיקין. והסוד יושב בסתר עליון בצל שד"י יתלונן. בשיר של פגעים. ולפי שהמדה הזאת היא השער להכנס לש"ם יהוה. קבעו שד"י במזוזה מבחוץ כנגד פרשת והיה אם שמוע וסמניך והי"ה שד"י בצריך. וצריכים אנו להודיעך כי המדה הזאת מתלבשת בג' מיני אש

בהיותה

קץ ותכלית לרמזי התורה כי התורה שבכתב אין בה קץ לרמזים ולאלפי פרקים מכלל כל החכמות ואם באנו לבארה אין קץ ותכלית לה כדכתיב לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותיך מאוד ע"כ כשאנו באוריה על פה נקראו תורה שבעל פה. א וסימנך ידו"ה אחד ושמו אחד. ר"ל השם של שם ה" שהוא נקרא בכל מקום אדנ"י כי כל המבקש שם ה' ימצאהו בשם אדנ"י והוא מתחבר ואחד עמו וגם נקרא' שם מפסוק נעשה לנו ש"ם שהוא במ"ק שדי עם המלה שהיא נקראת כן כמו שאומר בסמוך · ב אשר עליה מתהפכת לכמה · גוונים כמו שנתבאר למעלה בכינוי אבן ספיר ג ולפי שהמדה הזאת מתמלאת שפע מהמעלות שעליה נקרא לפעמים בשם אותה המעלה והוא הדין למדות אחרו' שנקראו ע"ש המדה שמושכת ממנה כמו שאומרים לפנים בשער ו' בכינוי מ"ה קשה · ועל המדה הזאת אמר בספר הזוהר מלכות איתקריאת ים מסטרא דחסד פירש שהוא מקבל מימי החסד ואתקריאת אש מסיטרא דגבורה ואיתקריאת רו"ח מסיטרא דתפאר' ואתקריאת ארץ דאיהי מקבלת כלא ומכל הנבראים נידונים לימין ולשמאל כלו' לזכות או לחובה · ה ע"פ קו האמצעי באמת וביושר כי הקו האמצעי נקרא על זה משפט אמת כמבואר במקומו בשער ה' בכינוי אמת ולפעמים שדי כי נקרא שדי בהיות מתמלאות מהמקור שעליה שהוא היסוד הנקרא גם הוא אל שדי כדלקמן בשער ב' בשם אל שדי ונקרא אלהים כשתפארת יצוה לה להשלים שליחות הגבורה · ונקרא ה" כשתעשה שליחות בעלה ונקרא אדנ"י שהוא השם המיוחד לה כמו שנתבאר במקומו · ה יברחו מפניה כל מיני משחית ומזיקים. כי שדי מלשון שודד שהוא משדד מערכתם וכחם · ו וסימן והיה שדי בצריך · דר"ל אל תיקרי בצריך אלא בציריך. והיה מבפנים ושדי מבחוץ ומלת והיה היא שם אחד וי"ב שמות ההויה · ז ושולטת על הכל כשם

שתורה שבכתב ותורה שבעל פה שתיהן צריכות זו לזו ואין זו מתקיימת אלא עם זו הוצרך לרמוז השם בתורה בכל מקום כי שתיהן צריכות זו לזו וזהו וידבר י"י אל משה לאמר וידבר בתחלת הפסוק סוד התורה שבכתב· לאמר סוף הפסוק סוד תורה שבעל פה· ושתי הלשונות לשון דב"ור ולשון אמי"רה בהן תבנה ותכונן כל התורה· וסימניך כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית· הרי ברית כרותה על תורה שבכתב כשהיא נדרשת על ידי תורה שבעל פה· באמרו כתב לך את הדברים האלה· כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית· **והנני** מוסר לך כלל לוחות הברית בארון עומדות וסימניך ושמתם בארון ותורה שבכתב ע"י תורה שבעל פה נדרשת· לפי שהיא כל תורה שבכתב היא תורה שבעל פה· וסימניך אדנ"י היכל לשם י"הוה· ושתי התורות מתדבקות כשני עפרים תאמי צביה· והמפריד ביניהן עליו נאמר ונרגן מפריד אלוף· ודומה כמי שאין לו אלוה כלל· א ולפיכך בכל מקום שהזכיר בתורה וידבר י"הוה אל משה לאמר· רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה· ואומר ב ישקני מנשיקות פי' הו (ע"ת)· וכשחטאו ישראל בתורה שבכתב ותורה שבעל פה התחיל הנביא מקנתרן ואמר כי מאסו את תורת י"י צבאות זו תורה שבכתב· ואת אמ"רת קדוש ישראל נאצו זו תורה שבעל פה· והם מן הכולל לשון דבור לגבורה ולשון אמירה למלכות· ג וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני י"הוה· כלומר בכל מקום שאתה מוצא בתורה וידבר הוא אלהים מדת הגב"ורה· ובכ"מ שאתה מוצא ויאמר הוא אני י"י שהוא מדת המלכות ותורה שבע"פ ואחר שהודענוך הענין בענין מלת ויאמר· התבונן תמיד כי המדת הזאת נקראת תמיד **תורה שבעל פה** והטעם כי תורת יהוה שהוא תורה שבכתב בתוך מדה זו שוכנת תורה שבעל פה היא כמו אה"ל ואר"ון לתורה שבכתב· ולפיכך על פי התורה שבעל פה ד יתבארו כל הסודות והסתרים והעמקים הנעלמים בתורה שבכתב· ועל זה נאמר כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין די"ן לדי"ן וגו'· כלומר כי יפלא ממך בעמקי תורה שבכתב מה כתיב ועשית על פי הדב"ר אשר יגידו לך וגו'· ואומר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל· ויש לך להבין מה שבארנו בסמיך בענין תורה שבעל פה במלת ויאמ"ר ובמלת ז"את ולסדר הכל בפיך· ויש לי להעמידך על יסוד דק· **דע** שאין לתורה שבעל פה שפע ואצילות זולתי מאת תורה שבכתב· ואין דרך להכנס לתורה שבכתב אלא על ידי תורה שבעל פה· והסוד הוא כמו שאין לשם אדנ"י שפע ברכה אלא מאת שם י"הוה ית'· כך אין

דרך

פה נאצלת ממנה עכ"ל · א ולפיכך כמו שהתפארת שהיא תור' שבכתב היא כלולה מחסד ופחד כן לשון וידבר שהוא לשון כולל רומז ג"כ אליה וזהו וידבר ה' ותמצאהו ג"כ לפעמים אצל מ"ה כמו וידבר אלהים את כל הדברים האלה שהיו מפי הגבורה · וכן וידבר אלהים אל משה · אכן תמצאהו יותר אצל שם ה' כי התפארת אחר מדת גבורה כמוכח · ושתי הלשונות דבור ואמירה בהם תבנה ותכונן כל התורה · כי הם סוד היחוד הגמור להתייחד תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שהם סוד דיבור ואמירה כי אין כח תורה שבעל פה אלא מתוך תורה שבכתב ואין תורה שבכתב מתבארת כי אם על ידי תורה שבעל פה וע"כ חייבין ללמוד שתיהן כי הלומד אחת בלבד הנה הוא מפריד אלוף ועליו אז"ל כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה בלילה אש אוכלתו וכבר ידעת סוד לילה ע' · ב וסימן ישקני מנשיקות פיהו כלומר פי ה' ודאם לא כן היה לו לומר מנשיקות פיו: ג וידבר הוא אלהים הוא מדת הגבורה · שממנו התורה כי התפארת אחר הפחד סמוכה כמו שפירש וסתם תורה דין ומשפט מתבארת ובכל מקום שתמצא ויאמר היא אני יהו"ה שהוא מדת המלכות ולב לכולן שדנ"י יתן אומר המבשרות צבא רב · ד יתבארו בכל הסודות והסתרים והעמקים הנעלמים בתורה שבכתב ואם הייתו כותבין אותה ג"כ היה נראה שיש

המפכרה ועליה נאמר זארת קומתך דמתה לתמר · ובה זכו ישראל לתורה שבכתב על ידי
תורה שבעל פה · ועליה נאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל · ועל ידיה אנו נכנסים
לביאר תורה שבכתב · לפי שמרת זאת היא סוד התורה שבעל פה · ועל ידיה זכו ישראל
לנחול את הארץ · לפי שהיא המרה השוכנת בארץ · ועל זה נאמר זאת הארץ אשר תפול לכם
בנחלה · והיא הטובה הגדולה שממנה אנו נכנסים לחיי העולם הבא · ועליה נאמר זארת
נחלת עבדי י״י · ועל ידיה מקבלים ישראל כל הטובות והברכות · ועליה נאמר וזאת אשר דבר להם
אביהם ויברך אותם · אלמלא זאת ברכה מאין · ומר״עה על ידיה גמר ובירך ארת ישראל ·
שנאמר וזאת הברכה אשר ברך משה את בני ישראל · והיא המרה המיוחדת למלכות אשר
לה זכה יהודה · שנאמר וזאת ליהודה ויאמר וגו׳ והשם יתברך מזהיר את ישראל ומזרז אותם
להיותם שומרים המרה הזאת ולהתנהג עמה בטהרה · ועליה נאמר ולא יראה בך ערות
דבר ושב מאחריך · ואומר לו חכ״מו ישכי״לו זאת יבי״נו לאחרי״תם · ופירוש הפסוק לו ימשיכו
למדה זאת (א) ממקור החכ״מה שכל טו״ב ע״י צדיק יסו״ד עו״לם · אז ימצאו חן ושכ״ל טוב
ויאכלו מפרי צד״יק כי טו״ב יבינו לאחריתם ימשכו רחובות הנה״ר ממקום בינה למדת זארת
הנקראת אחר״ית הימים האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים · ויש
תקוה לאחריתך נאם י״י · ובכל מקום שתמצא בתורה לשון אמירה כגון **ויאמר**
י״י ולשון לאמר ולשון אמר״ת הכל הוא לשון המרה הזאת והנני מפרש · דע כי כל דבור
בכל התורה הוא מדת הגבורה (ב) והוא מעסקי תורה שבכתב · והסוד תורה שבכתב מפי
הגבורה שמענוה · ולשון אמירה היא מדת המלכות והוא מעסקי תורה שבעל פה · ולפי
שתורה

יסוד שיעור קומת הנזכר בפרקי היכלו׳ דר׳ ישמעאל שרומז עניינו על ז׳ מדות׳ מהחסד ולמטה הנקראות ז׳ הבניין
בדאמר עולם חסד יבנה כי מהבינה ולמעלה אין לרמוז בצורת בניין ולא בשום שעור ומדה לכח השפעתה כי הם
נעלמים מעין השגת השכל ואף כי כולה רוחניות מ״מ אלו הז׳ פעולות בתחתוני׳ יותר וקרובי׳ יותר לשכל אד׳ לדמו׳
בהם ולצייר בשכלו תוכן הנחתם ושיעור השפעת׳ ע״ד הדמיון והרמז מהתחתוני׳ ויש שרחקו גם מזה ואומרו כי אין
זה השיעו׳ רק על היסוד שחבור עם העט׳ שנקרא כל וכל לשון מדה הוא כמו וכל בשלש עפר הארץ ויש מהמקובלים
שהרחיקו יותר ואמר השיעור הזה על העט׳ לבדה עם כחותה היוצאי׳ ממנה הנקראת יכולת המלכות ולפי דעת
זה יהיה נוסחות הפנים עיקר האומר ויהיה הנקרא קומת המרכבה וכו׳ לבאר עניין זה ואלו הדעות אין כאן מקומו
ובספר המערכת בשער ההריסה וגם ברקנט פר׳ נח הרחבתי בו הביאור בעניין העיר ומגדל שבני אנשי דור
הפלגה ועיין שם. (א) ממקור החכמה ושכל טוב זאת יסוד נקראת שכל טוב כמבואר במקומו בשער ב׳ וזהו פ״על
ישכלו זאת שממשיך שפע החכמה דרך יסוד שהוא דרך קו האמצעי שהיא התפארת למדה זאת שכן דרך ההמשכה
הראויה מגד פנים ולא מן הצדדים כאשר פי׳ למעלה וכן הוא בסוף השער שהיסוד הוא הצינור להוריד הכנון
השפעת כולם באמצעיתו אז ימצא המשיך חן ושכל טוב בהמשכתו זאת כי הוא מעורב ברחמים יתרים וכמלת
חן כוונו לתפארת שנקרא כן ומה שחזר ואמר ע״י צדיק יסוד עולם הוא כמו פירש לפירושו כאלו אמר דהיינו ע״י
צדיק יסוד עולם · וכן באמרו ימשכו רחובות הנהר ממקור הבינה · מלת ממקור הבינה הם גם כן כמו פירש
לרחובות הנהר כי כן הבינה נקראת כמבואר במקומו בשע׳ ה׳ (ב) והוא מעסקי תורה שבכתב כי מפי הגבור׳ נאמר׳
נמסרה כתבה · בימינו כד״א מימינו אש דת למו פירש כי היא מדת אש דת למו שנתן מימינו שהוא התפ׳ שנוטה אל
הימין ובבחיי פירש ויאמר מל׳ אמירה · וכמו שאמר בצע אמרתו זו פורפורא שלו כלומר שפת המעיל ועוד כתיב
עוטה מעיל שלם לבשו לבש שמאל כי העיטה בבד שמאל היא וזהו שכתוב עוטה אור כשלמה וזהו מ״ה אבל
מדבר מל׳ דבורה כמו שהדבורה כוללת מתיקות ועקיצה כן תורה שבכתב כוללת רחמים ודין לפי שהתורה שבעל
פה:

ואומר ואתם הדבקים בי"י אלהיכם וגומר . (א) דע והאמן כי יש ענין בסוד צורת טהרת האברים שאפשר לאדם להדבק בשכינה אם היא א"ש אוכלת היא האש שבה מתעדנים ומתפנקים הדבקים בה בנשמה הטהורה הנקראת נר י"י וממנה הדליקו נר הנשמה ובה דבוקה ועליה ותשוקתה (ב) כמו שעדיין נבאר בע"ה . והמדה הזאת נקראת לפעמים **ספר החיים** והטעם לפי שהוא האוצר שבו נמשכין החיים מחיים עליונים הנקראים חיי העולם הבא על ידי א"ל חי . והוא כדמיון ספר שבו כותבין . כך המדה הזאת בה מצטיירי' כל הצורות למיניהן אם למות אם לחיים . כדכתיב אני אמית ואחיה . וכתיב כל הכתוב לחיים בירושלם . שהרי גם היא (ג) נקראת ירושלם על מדה ידועה . ובעול' הבא במדת א"ל חי נפרש כל הדברי' על סדר הכונה פירוש מבואר . והמדה הזאת היא מסוימת בתורה במלה מיוחדת להודיע מעל ידידה ישראל מקבלי' כל טוב וכל שפע וכל ברכה . והיא המכנסת את ישראל ואת שלוחיהן לפני יה"וה יתברך (ד) ונקראת בלשון **זאת** ולפי שישראל ירשו המדה הזאת ונתיחדה להם הם חלק יה"וה יתברך ונחלתו . והיא שוכנת ביניהם תמיד . ועמה יפיקו כל שאלותם . וכשישראל צריכים להכנס לפני י"י יתברך היא נכנסת עמהם (ה) ומעמידה אותם לפניו . הלא תראה כי כהן גדול ביום הכפורים שהוא יום מיוחד בשנה להכנס לפני לפנים להפיק לישראל מחילה וסליחה וכפרה וברכה ומזונות לכל השנה . אינו רשאי להכנס אלא במדת זאת . וזהו סוד בזאת יבא אהרן אל הקדש : אינו רשאי להכנס כי אם על ידי זאת ואפילו מר"עה בתחלה לא נכנס לאה"ל מועד לדבר עם יהוה אלא על ידי זאת . והסוד ויקרא אל משה (ו) וידבר יהוה אליו . מי הוא הקורא אל משה . אלף זעירא דויקרא . ואחר כך וידבר יהוה אליו . ומאיזה מקום מדבר אליו מאה"ל מוע"ד . וכבר הודעניך כי זה הוא האהל שהוא בית ועד לשם יתברך שוכן תמיד : והמדה הזאת היא שעומדת ומגינה על ישראל בעת צרתם : ועליה נאמר אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח : והיא היושבת עם ישראל בגלות ומנחמת לבם . ועליה נאמר זאת נחמתי בעניו . (ז) והיא הקושרת קומת המרכבה

כתיב חי וקיים קיל פירש לרמוז כי כל מי שדבק בחיים יזכה לחיים של מעלה אשר משכה יחיה לעולם וזהו אמרו ושכינה אלוקים זה בזה ורמוז ג"כ כי דבקותו ביסוד הנקרא חי שהוא סוד כל מיני חיים אלוקי' בוודות המלכות הנקרא חיל כדאמר יהי שלום בחילך כדאמר בהקדמה' פ' בלק דף קט"ו ע"ג . (א) כי יש ענין בסוד טהרות אברים שאפשר לו לאדם להדבק בשכינה הייבו כענין שביארתי למעלה בהקדמת הספר כי בהשיבוי עצמה יתעלה ממדרגות למדרגות עד שתדבק נפשו ומתלבש בשכינה ומעלה לעולם החיים כמו שנתבאר ג"כ במערכת הטעם בחנוך ואליהו ושאר אנשי ג"ע . (ב) כמו שעדיין נבאר בע"ה הייבו בתחלת שער ח' . בעזרת ה' במידת של חי נפרש כל הדברים כי שם ביאר כי היסוד (ג) נקרא ציון והמלכות ירושלים לטעם כי מתוך ציון שהוא סוף ט' ספירות הוכן ה' בירושלים וזהו אמרו כאן שהוא נקרא ירושלים על מדה ידוע ואם כן כל הכתוב לחיים בירוש' הורה על ירושלים עליונה' דהרי אין כל הדרים ונכתבים בירושלים של מטה בלבד הם החיי' וקיימים (ד) והיא נקרא זאת ע"ש היסוד הנקרא זה אלי כמבואר במקומו בשער ב' בכנוי כל והם משמו' המתנגדי' (ה) ומעמידה אותם לפניו כי היא כלול' מכל ט' המעלות שעלה והיא מתעלים בהם והם בה כי היא הכל והכל בה לכן אין לנכנס לקחת השפעת וקיום בלעדה והרוצה ליכנס בלעדה נראה כמגדיל עליה וממשיו תחתיו לכך היא תשימנה תחתיה ותורידנו לבאר שחת מדה כנגד מדה (ו) וידבר י"י אליו מי הוא הקורא משה אליו אלף זעירא פי' שרומז למלכו' וא' גדולה רומזת לכתר עליון וכן בכל א"ב זעירא ורבה הרבה רומזת בג' עליונות כגון ב' דבראשית והזעירא רומזת למלכות כגון ה' בהאם האותיות בינונית לו' קצות . (ז) והיא הנקראת קומת וכו' ס"ל הקושרות ונכון היא קומת המרכב' כי הוא רומז

שער א

הדעת והמדה הזאת היא ע״ץ של יה״וה הנקרא דע״ת שהיא היכלו וביתו. ובה׳ משלח שרשים וכח ברכה ואצילות ומשם יביא יה״וה לע״ץ הדעת כל טו״ב על ידי מדת צדק הנקראת טוב ואם ח״ו יפסקו הצנורות הבאים ע״י צדק אזי מושכת ממדת הדין הקשה (א) ומצד שמאל יש דברים שבהן מתחדשו׳ ר״ע בעולם. וזה טוב ורע. ואדם הראשון חטא במחשבה ונענש מיתה. וסימניך ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטו״ב את המו״ת ואת הרע וכתיב והמה כאדם עברו ברי״ת (ב) וכי איזו ברית נכרת לאדם הראשון אלא ברית חטא. והמדה הזאת היא נוקמת נקם ברית. והיא נפרעת על כל עובר במקצת העריות הכתובות בתורה. (ג) כמו שעדיין נעורך עליו בע״ה. והנה בהיות המדה הזאת שואבת ברכות עליונות (ד) ומיני שפע ואצילות מע״ץ החיים (זות׳ בי׳) ע״י המדה הנקראת אל ח״י נקרא׳ (ה) **ארץ החיים** והמתי׳ הנקברי׳ בארץ ישראל המיוחדת לה יחיו תחלה. וכל עושה טוב ושומר תורה ומצות ונדבק במדה הזאת ע״י טהרת האברים כמו שהודענוך בהקדמה נקרא ח״י גם אחרי מותו. וסומניך ובניהו בן יהוידע בן איש ח״י (ו) כתיב ח״י וקרי חיל ושניהם אדוקים זה בזה. והנה כל הדבק במדה זו זוכה לחיי עד. וסימניך ואתם הדבקים בי״י אלהיכם חיים כלכם היום. ומה שדרשו חז״ל בפסחים וכי אי אפשר לו לאדם להדבק בשכינה וכול׳. הכל אמת ולמדרש באו אמנם מה שאמר השם יתברך את י״י אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק. ואומר ואותו תעבדו ובו תדבקון.

ואומר

אינם אלא תגע דוק ותכין במה שיתבאר והולך כי זה היה טעות האדם וחטאו (ב) כל הגווני׳ כמו שהודעניך למעל׳ בכינוי אבן ספיר ואם טוב פי׳ שהרי שם ב׳ הפכי׳ בנושא אחד ולהודיע׳ כעלמו׳ שם יהוה ית׳ הוא הדעת פי׳ שבו עיקר הידיעה כי בו תלוים כול׳ כמבואר לפנים בשע׳ ה׳ (א) מצד השמאל יש דברים שבהן התחדשות רעה בעולם הייכו הכוחות החיצונות שהוזכרנו שאז הם מקבלי׳ כח ממנה ועושי׳ שליחותם כפי כח אשר התמכו בתחילה ואד׳ הראשון המשיך בהיות ערלתי אותו הכל לבדו והגביר אותן הכוחו׳ והם היו כעוכרין להבי׳ מית׳ בענין שפי׳ בכמו ולמעל׳ וזהו אמר ראה נתתי לפניך היו׳ וכו׳ כי זה לעוות זה עשה (ב) וכי איז׳ ברית נכרת עם אד׳ הראשון אלא בברי׳ חטא ר״ל היסוד הנקרא ברית כדלקמן בשע׳ ב׳ שלא חבר לעט׳ בהשפעתו תמיד שיה דרך קו האמצעית אשר בדרך זה כח הטוב הגמור כפי כוונ׳ תחילת הברי׳ ועיקר שיתוף הרחמי׳ בדין כמבואר במערכת הטע׳ (והוא ספר מערכ׳ אלהים) והוא לא כן ידמה רק כי המלכו׳ לראש פינה להנהיג בתחתוני׳ אחר שקבל׳ כבר השפע העליונים ושוב אין לעליוני׳ עסק בתחתוני׳ והיא רשות בפני עצמה עליהם והיסוד לעליוני׳ ואין לו השגחה בתחתונים הרי שהסיר ההשגחה מן העליוני׳ לקצן והפריד בין הברית והפריעה והעמיד העט׳ בדינ׳ ע״כ פגעה בו ונפתח׳ לפניו בדינ׳ וזהו אז״ל אדם הראשון מושך בערלתו היה כי בהפרידו גרם שנתלקו׳ השפע הטוב ובהתגלקותי הגביר יו״ה הקשה עליו בעולם ונח הערלה והקליפה והתדבקות בעטרה שהיא המלכות ע״ד שביארנו בשם שכינה וזהו ענין הקצינה והפירוד והפגום שאמרו המקובלים בכל מקום כי רוב הטועי׳ בכאן טעו הטע׳ שבארנו שיידנו ממדבאנו׳ המספר בשפ״ביתא ונלקו השפע הטוב בהתעולל׳ הרע להם לאחרי׳ וטע׳ עונשי הדורו׳ בחטא האד׳ הראשון הוא להיותו עיקר והפרס לכל הבאי׳ אחריו ואף כי ידוע כי ברוב כל ענין הולך אחר שורשו ומעשה אבות יעשו בנים ואין איש אשר יעשה טוב ולא יחטא כמבואר במערכת הטע׳ (ג) כמו שעדיין נעורך עליו בע״זה הייכו בשער ב׳ בכינוי ברית שאומר שם כי כל פרשיותיו העריות במקום הזה תלויות (ה) ומיני שפע ואצילות מעץ החיים פי׳ מהתפארת שהוא עץ של הבינה הנקרא חיים כמו שיתבאר במקומו בשער ה׳. (ה) והמדה הזאת נקראת ארץ החיים פי׳ ארץ ובית קבול שפע היורד מחיים העליוני׳ ואמרו המתים הנקברי׳ בארץ המיוחדת לה יחיו תחלה כי לכל ע׳ שרים אומתו וארצו המיוחד לו ולמדת המלכות נתן ישראל לחלקו וא״י נתיחדה לה כדלקמן בכינוי א״י ובשער ה׳ בביאור הכינויים ולכך מיתי׳ יחיו תחלה ואח״כ מיתי ח״ל כי השפע יורד לא״י תחלה ואח״כ נתפשט ממנה לכל הארצות כדאמר הנותן מטר על פני ארץ ואחר משלח מים על פני חוצות כאשר יתבאר לקמן בשער ח׳ בכינוי עולם הבא

כתיב

ולא שרף וכו'. (א) המדה הזאת נקראת במעשה בראשית **עץ הדעת** ובה חטא אדם הראשון ונסתלק'. לפי שהיא מקבלת כל (ב) הגווני' כמו שהודענוך והיא פועלת בהתחתונים כפי אותו הכח הנמשך אליה מן המעלות שלמעלה הימנו. אם חיים אם מות. (ג) אם טוב אם רע. לפיכך אמרה תורה ועץ הדעת טוב ור"ע. (ד) אם טוב למה רע. ואם רע למה טוב. אלא נקראת עץ הדעת (ה) וליודעים נעלמות שם יהודית' היא (סוד הדעת מבואר בספר קדוש שפע טל שער ו' ע"ש)

הדעת

ו"ע דאיכון ארבעין חסר אחת וכהאי שמא מחיא הקב"ה י' מכתשן לאדם וי' לחוה וי' לנחש וט' לארעא כנגן דכל פרחא כאות ה'. ובגין דא כי עשית זאת. (א) והמדה הזאת נקרא עץ הדע' ובה חטא אדם הראשון ונסתלקו וכו' כבר בארתי לך בהקדמתי. ובהקדמת הספר כי השי' רצה לגלות יחידו ואחדות טובו בנבראים וברא עולם למטה דוגמת שלמעלה וברא האדם דוגמת כל העולמים עליונים ותחתונים לכך נקרא עולם הקטן ובתשלום בריאתו בשלום גלוי אמיתת כח הבורא העליונה ויסודה בתכונת אבריו המתדמים לעליונים על דרך שכבר נתבאר ובהיות שכוונת בריאתו היה כדי שתיכר מלכותו ית' ע"כ נברא העולם גשמיות ורוחניות כחומר ונפש כנגד עולם העליון ועולם התחתון יהיה בריאה ממוצע ובחור ביניהם עומד בבחירתו ורצון עצמו אל מי מהצדדים יפנה רוצו להמשיך ולעורר בין העליונים ותחתונים כמו שכ' בהקדמת הספר ועל פיו יוצא ועל פיו יבאו עליו ועל דומיהו בדרך שיבחר ללכת יוליכוהו אם לטוב ישפיעו עליו טוב לו ולאחרי' ועל ידי יתברכו עליונים ותחתונים כי יבחור להתדמות לעליון ולהפך צורתו ותמונתו היותו כולו רוחניות ומלאכים ואם יבחר ברע להפך עצמו להתדמות לתחתון ולהיות כולם חומרים וגשמי יפול למשאות ואף חלק רוחניות וההפך נעשה לדיראון עולם ואוי לרשע ולשכנו כי משך עליו מלאכי מות להמשיל כוחות רעות וקללה בעול' אשר עשה אלקי' זה לעומת זה הרע כנגד הטוב כדי לדון בו הרשעים וקראו' המקובלי' קליפות ושמרי' ויש מותרות קראו' שהם לאדם העליון כשער וצפרני' הגדלי' לאדם ממותרות מאכלו הרע שאינו מתהפך לדם ובשר ובסיגים לכסף ויש המושלים כתבן לבר שעלו במחשבה לפני מלוך כוחות הטהרה כדמיון הקדמת הקש לדגן והפסולת לאוכל וכבר הזכרתי ענייני' למעלה בביאור באר שבע ובכל הדברי' בהם יתרון וכחזיר לענינו בכוונת הביאור כי אחר שהשי' ברא את האדם ישר והשליטו בכוונתו ובבחירתו להמשיך מן העליונה בהערתו כרצונו כדי לזכותו הניחו בג"ע שהוא מקום מכוון כנגד מקום קדוש העליון ובו ביורו הדברים העליונים כדי שיתלמד באותן הביורים להבין ולהורות לבחור בחיים ובטוב ולברוח מן המות והרע ועם זה הזהירו על בחירת שטוב ולבלתי אכול מעץ הדעת הטוב והרע בלבדו רק ביחוד הכל כמ"ש מכל עץ הגן אכול תאכל שרמז לו לבלתי יקצץ בנטיעות להפריד זה העץ הרומז למדת המלכות משאר מלכות אשר בגן הרומזים לשאר המדות בפרט העץ החיים אשר בתוך הגן הרומז לת' אשר בה דבקות ביחודה. ואדם ביקר בל ילין בתפתה לאשתו וכח השפעת מכוחי' הקיצוניות אשר הוזכרנו וחטא במדה ההוא עד שנסתלקה ממנו והביא אותו לרגליה היורדות מות שהם אלו הכוחו' שהוזכרנו שהם למטה ממנו לכד שואלה והית' האזהרה על כל המדות שלא יפרד אחד מהם מחברת' אכן פרט את זאת כי היא נכח לטעות בה ולחשוב מאחר שנתנה לראש פינה ולהיות מנהגת העולם ע"י שכינה מכלל אחדות ה"ע שלפניה רק היא כוללת' בקבלתם מן כול' ונפרדת מהם והיתה ראש לשועלים ר"ל מדריגות השכלים נבדלים שתחתים וכן השכל העשירי התחלות עולם הגלגלים ותבין זה מנדל מספר העשרה בא"ב כיור בג' מדרגות המספר העומדות כזה שהיו' ד סוף האחדים וכוללת התחלת העשיריות וכן הק' למאות (עיין בש"ט בסוד א"ק בכר ותבין סודו) לכך הזהיר השי' על זה לבלתי יחשוב המשיג בשכלי' שהם עשר וה"ו מהם

אב גד הו
זח טי כ
למנ סע פ
צ קר שת
ךם ןף ץ א

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ
ק	ר	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ

ומן בבראשי' כי איננו בכלל העשירי קדש מן האחדי' הנאצלים והוא שיחזקאל הנביא לא הזכיר רק ט' מראו' ולא עשרה כי השכלים הנבדלים אינם אלא ט' בפרט ועשרה בכלל כי השכינה עמהם להורות כי השגחתו על ברואיו אינם היא מכלל שיחוד כח האל באצילותם בענין אשר ראיתם במספרים שיחוד המדרגות האחדים והעשירות

אינם

המתרשת אותות מכות גדולות לכל הפושעים והמורדים בו • וזהו סוד שאמר לו והנה לא שמעת עד כ״ה • כ״ה אמר י״י בזאת תדע כי אני יהו״ה הנה אנכי מכ״ה במטה אשר בידי וכל מכה ומכה באה ממדת כ״ה • והיתה של המכות באמת (א) כי כן הדין • וזו היא בעצמה שעשתה מכות בכורות • כי אלהי מצרים כמו בכור הוא לשאר כל השרים והך הכפתור וירעשו הספים • ולפיכך כשחטא אדם בעבירות הרבה מן התורה מתה כ״ה מזומנת להכותו ולהלקותו ולהנקם ממנו על העבירות שעשה • וצוה השם ית׳ להלקותו בב״ד שלנו (ב) על מספר ר״ו עבירות • על כל אחת ואחת מלקות ארבעים בדי שלא יבאו ישראל לידי מלקות כ״ה • שהרי הוא חזק ואמוץ יותר ממלקות שלנו • ולפי שידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו • (ג) כשהוא מלקה החוטאים הוא מלקה ע״י שו״ר וחמור • ולפיכך ראוי להיות רצועת הלוקים כלולה משור וחמור • וכשהמדה הזאת שואבת ממדת הגבורה והפחד ומתמלאת מהן אזי היא מחרבת מדינות ומשלחת מכות לכל בני העולם • ולפיכך צוה השם את ישראל ואמר הזהרו במדת כ״ה פן תמלא אף וחימה ממדת הפחד והגבורה • ואתם צריכין למשוך אליה רחמים וברכות פן תחריב העולם וזהו סוד כ״ה תברכו את בני ישראל • כלומר המשיכו אליה הברכות והחסד והרחמים כדי שתברכו אותם • והזהרו מן ההפך שהרי המלקות שלה קשה הוא ולפיכך ארבעים יכנו לא יוסיף : מאי לא יוסיף : כלומר אם יקבל החוטא מלקות מ׳ (ד) לא יבא לידי מלקות של מדת כ״ה שיש בה כמה תוספות על מלקות שלכם פן יוסיף להכותו על אלה כלומר ואם לא יקבל מלקות מ׳ בעה״ז יבא לידי מלקות הבא מכ״ה רבה • וזהו מאמר חז״ל אל תקרי מכה רבה אלא מכ״ה ר׳ ב׳ ה׳ • וסימניך ר׳ ב׳ ה׳ הוא רמז ר״ז מלקיות שבתורה • (ה) וגם דרשו חז״ל ארבעים יכנו לא יוסיף • (ו) ארבעים חסר אחת • והכל תלוי בכתוב • והנה כשבא מרע״ה להודיע מכת בכורות רמז כי היא במדת כ״ה ואמר כ״ה אמר יהוה כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים ומת כל בכור וגומר • וזהו שאחז״ל ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך אני ולא

במקומם בשער ו׳ ועליה נקרא זאת המדה ג״כ יד כה שעיקר קבלת׳ מיד כהה • (א) כי כן הדין פי׳ נקרא ה״א אחרונה ויד השם • (ב) על מספר מאתים ושבע עבירות וסימן מכה רבה ומ״כה כדלקמן בסמוך ואף כי יש שס״ה לאוין הכשרי׳ הם הלאוין שאין בהו מעשה והניתכין לאזהרת מיתת ב״ד והניתקין לעשה שאין לוקין עליהם • (ג) כשהיא מלקת החוטאים היא מלקה ע״י השור והחמור פי׳ מדת הפחד ומדת החסד כי השו״ר הוא מהשמאל כנגן אדום וחמור אותיות רחם חמרו של אברהם אבינו ויחבוש אברהם את חמורו וכשהיא מייסרת היא מייסרת בלחוי׳ כאם את בניה וע״כ רצועות הלוקה היתה מרצועות שור וחמור וכללותיה רמז לחסד דין ורחמים או ירמוז לחמור נוער שהוא אחד מכוחות הדין הימיני • בג׳ בהם כד ימין ושמאל כמו שפי׳ למעלה בכינוי באר ולימיני׳ קורין מתחסדו לגבי השמאלית • (ד) לא יבא אדם לידי מלקות מ׳ של מדות כה כי כמו שהחוטא גורם מניעת השפע מד׳ רגלי המרכבה שהם עיקר הבניין שכל אחד כולל מעשר ברכות לתוך המדה הזאת כך היא תנקום ממנה מידה כנגד מדה להלקותו מתוך ד׳ קליפות שהם כנגד אלו הכוחות הטומאות שהגביר כחם על ידם עד שהם הם יהיו בעבריו וילקוהו בארבעים כוחות הדין שבהם שהם ג״כ כלולה כל אחד מעשרה את זה לעומת זה וזהו אמרו ג״כ שיש בה כמה תוספות על מלקות שלכם וכו׳ • (ה) וגם דרשו רז״ל כלומר אע״פ שדר״זל בענין אחר הכל תלוי בכתב כי התורה נתנה לדרוש בכמה פנים • (ו) מ׳ חסר אחת והסוד כי מספרי׳ ל״ט כהיפך ט״ל שעתיד הקב״ה להחיות בו המתים כי הנלקה ונקלה ניצל מהכרת הנפש • ואחר היא להחיות כמוך וט״ל מלאת כי בהיות שזאת המדה הנקראת כ״ה הרמוזה בה׳ אחרונה של שם מקבלת מכל הספירות שעליה כרמוזות בשם של יה״ו ולכך מכה הפושעה בה על ידיהם ג״פ שהוא ג״כ אחד כמנין ל״ט שהיא מנין ג׳ אותיות אלה במילואם יו״ד ה״א וי״ו ולכך היא צריך ג״כ כד׳ של ג׳ אחד מוכה ואחד קורא ואחד לוקה כנגד ג׳ אותיות יה״ו וזהו סוד שנתקלקלו אדם וחוה והנחש והארץ לט׳ קללות כי חטאו בי״הו ולקו בי״הו ובספר הזוהר ואילן דסלקין בה׳ תקון קב״ה למחאה לון ביו״ד ה״א

כלומר יברכו כ"ה · וזו היא תפלה של יד שאמרנו · ועליה אמר בתורה והיו לאות על ידכ"ה מלא בה"א ומה שאנו קושרים תפלה של יד בשמאל· לפי (ב) שממדת שמאל שהיא מדת הפח"ד והגבורה נמשך הכח למדת כ"ה · ולפי שמדרת כ"ה היתרה עושה מלחמותיו של דוד עליו השלום אמר כי בכ"ה ארוץ גדוד לא אמר בך אלא בכ"ה מלא · שבכח מדה זרה הכה דוד ורדף את כל אויביו · וזו היא שעשתה מלחמתו של אברהם עליו השלום במלכים· כמו שפירשנו במדת צד"ק · והמדה הזאת היא המחדשת אותות ומופתים בעולם ועשתה במצרים עשר מכות· וצריך אני להאיר עיניך בטעם זה · · דע שכבר אמרו שארץ מצרים שניידה לארץ ישראל · ושר של מצרים מגדולי שרי האומות הוא עד שנטל חלקו הבכורה ראש המזלות והוא טלה· וצומח בניסן שהוא ראש החדשים · והוא בדמיון בכור לי"ב מזלות · · כאמרו החדש הזה לכם ראש חדשים · ולפי שפרעה היה אחוז ודבוק בשר שלו ולא היה לו חלק בשם יהוה יתברך לפי שהשר שלו מיוחד לו הוצרך השם יתברך לשלוח לו ביד משה רבינו ע"ה שיודיעהו שיש בעולם אדון ומושל על כל השרים ועל כל צבאות עולם והוא יה"וה יתברך · ושישראל הם חלקו ונחלתו ושהוא מתרה בו לשלוח אותם לפי שישראל אינם חלק מזל או כוכב אלא חלק יה"וה יתברך · ואמר למשה שאין דרך ליכנס לידיעת שם יהוה יתברך אלא אם פותח לו השער הראשון שהוא כ"ה · ומתוכו יתגלה שם יהוה יתברך כי הוא היכלו וביתו · וזהו אמרו ויאמר אלהים אל משה אהי"ה אשר אהי"ה ויאמר כ"ה תאמר לבני ישראל אהי"ה שלחני אליכם · וכפל דבר זה פעם שנית ואמר ויאמר אלהים אל משה כ"ה תאמר אל בני ישראל יהוה אלהי אבותיכם וגומר זה שמי לעולם וזה זכרי לדור ודור · מהו זה שמי וזה זכרי· אף על פי שיש במקום הזה כמה עקרים וכמה סודות · העקר האחד הוא זה שמי יה"וה ולפיכך לעלם חסר וי"ו · כלומר צריך אתה להעלים שם יהו"ה בקריאתו שאסור להזכירו באותיותיו רק במקדש כדאמרינן במקדש ככתבו ובמדינה בכנויו · וזה זכרי הוא שם אד"ני שהוא היכלו של יהו"ה והיא כנוי לקריאתו כלומר בכל מקום שאתם מוצאים שם יה"וה בתורה הזכירו אותו בכנוי אד"ני · וזהו שאחז"ל לא כשאני נכתב אני נקרא אלא אני נכתב יה"וה ואני נקרא אדנ"י · והנה כשכתב בכאן לשון כ"ה בשני מקראות שבהם אה"יה יה"וה · הודיע כי כ"ה הוא הפתח להם להכנס לשניהם כמו שהודענוך במה שכבר פירשנו שהן ג' שמות אהי"ה למעלה (כ"ע) יה"וה באמצע (ת') · אדני למטה (מ') · ולפיכך הזכרת שם יה"וה נקראת בשם אדני שהוא היכלו· ולפיכך כתב בשני הפסוקים שבהן אהי"ה יה"וה לשון כ"ה · וכשהלך משה אצל פרעה בשליחות השם ית' התחיל במלת כ"ה · לפי שהוא הפתח להכנס לשם יה"וה יתברך · וזהו שכתוב ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה כ"ה אמר יה"וה אלהי העברים שלח את עמי וגומר · והשיב פרעה מי יהו"ה אשר אשמע בקולו לא ידעתי את יהוה · אמר לו מר"עה אם אינך יודע שם יה"וה דע כי הפתח הראשון שנכנסין לידיעתו היא המדה הנקראת כ"ה · ובה נבראו שמים וארץ והיא

המחדשת

היחוד בתפלה ותהיה א"כ הברכ' כבוד ברכ' קדוש' יחיד וכו' כלי שהוא סוד כהן לוי ישראל ימין ושמאל ואמצע ובזה כה תברכו פי' למדת כה תברכו וכמ' תברכו אותם בברכ' כהני' יברכך וכו' ואז גם אתם תתברכו וזהו סוד ושמו את שמי המיוחד לי בברכו' על בני ישראל ואז אני אברכ' כי המתברך מבורך: וחסידך (א) יברכוכ' מלא בה"א כלומ' יברכוכ"ה ופי' וחסידך הכהני' המשכי' מכח החסד יברכו את מדת כה (ב) שהרי ממדת הגבור' והפחד נמשך הכח למדת כה ולכן יקשרו אותם בזרוע כי הזרוע רמז למדת גבור' והיד רומז ג"כ כי היא נקרא' יד כהה כמבוא' לקמן

או"ת ואין צריך וקשרתם לאו"ת. (א) והלשון שהוא סימן למדה זו בתורה נביאים וכתובים הוא לשון **כה** והמדה הזאת לפי שהיא הפותח לכל המעלות (ב) הוא סוד רוח הקדש. וממנה נכנסים הנביאים לעולם הנבואה משתמשין בה הנביאים הרבה. וזהו שאומרים הנביאים במקומות הרבה בכנוי שכינה כה אמר יהוה. והמדה הזאת כמו שהודענוך אברהם אבינו ע"ה התחיל להחזירה למטה והוא התחיל לקרא בשם אדנ"י באמרו אדנ"י יהו"ה מה תתן לי. והשיב יהוה יתברך כי בכל מערכות הככבים ושאר כל צבאות עולם עליונים ותחתונים אין לו זרע זולתי בכח המדה הנקרא כ"ה שהיא שער התפלה ובה יפיק כל שואל שאלתו לשנות כח המזלות. והיא המהפכת מדת הדין לרחמים ומביאה תחת מות חיים. תחת חולי רפואה. תחת עקרות זרע. לפי שהכל תלוי בה. והיא פת"ח עיניים. ולפי שהכל תלוי במדה הזאת הנקראת כ"ה אמר לו יהוה יתברך לאברהם כ"ה יהיה זרעך. כלומר מן המדה הזאת תכנס למקור כל המקורות ומעין כל התולדות עד המקום הנקרא (ג) (כ"ע) מזל כל המזלות שממנו נוזלים מים חיים לכל המזלות. ובכך יהיה לך זרע וזהו המזל שאפילו ספר תורה שבהיכל תלוי בו. ולא במחשבת החושבים כי על מזל הככבים אומרים (ד) ומה שארז"ל בפ' מי שהחשיך כמה ענייני' נוראים ונפלאים כלולים בהן. ולפי שהמדה הזאת ירש אותה אברהם אבינו באמרו והיה ברכה. ובסוף ויהוה ברך את אברהם בכ"ל: הוצרך השם ית' למסור ביד ישראל המפתחות לפתות הבריכה הזאת. (ה) ומסר ביד הכהנים מפתחו' עליוני' להמשיך הברכו' והשפע והאצילו' מכל המעלות והספירות העליונות לבריכה זו הנקראת כה. וצוה ברכת כהנים דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כ"ה תברכו את בני ישראל. וכשהמדה הזאת מתברכת ומתמלאת. אזי יבא השפע והאצילות לישראל וסמניך ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. ועל סוד ברכת כהנים במדת כ"ה אמר דוד עליו השלו' יודוך יי' כ"ל מעשיך וחסידיך יברכוכ"ה (א) מלא בה"א

כלומר

לא תפתח שער לתפלתו וע"כ התקינו לקרא ק"ש תחלה בהנחת תפילין ואחר כך להתפלל מלבד שבתות וי"ט שאז המלך בהיכל קדשו באותן ימים ואין צריך לחיבור האות והם עצמם אות והרב לא ביאר תפילה של ראש והניח הדבר למחברים אחרים כי פשוט הוא כי רומז לקישור התפ' שנקרא ראש דברך אמת עם המעלות שעליה הנרמזי' בד' בתים שבה ופרשיותיהם כי (ועיין בזהר תרומה) פרש' קדש כל בכור לחכמה ופרש' והיה כי יביאך לבינה שבה הגאולה והחירות ופ' שמע שבה ואהבת רומז לאהבת חסד ופר' והי' אם שמוע שבה וחרה אף לפחד וזהו סוד הקב"ה מניח תפילין כי הקב"ה רומז לתפארת בכל מקום והנה בתפילה של יד כל הד' פרשיות בבית אחד לרמוז כי כולם באים כא' בבית המלכות ושם היחוד שלה ובספר המערכת בשער האדם האריך בזה. (א) והלשון שהיא סימן למדה הזאת בתורה היא לשון כ"ה כנגד כ"ה אותיות שבפסוק שמע ישראל יי' אלקינו וגו' שהיא סוד היחוד בקבלת מלכות שמים וכן בפסו' בשכ"מלו כ"ד אותיו' ועם כלל הפסוק כ"ה מורה ג"כ על מלכות בהתאחדות כולם בו. (ב) והיא סוד רוח הקודש כי נקרא כן בהיותה מקבלת מהיסוד שהוא רוח הכלל מהתפארת ועל זה אמר דוד ורוח קדשך אל תקח ממני (ג) מזל כל המזלות לפני' בשער ב' מבואר יותר בביאור עניין שאל' בנים ובשע' ו' ג"כ בכינוי ב"ד של מעלה (ד) ומ"ש רז"ל וכו' ר"ל שנראה כפשוטו והמדברי' במזל הככבי' (ה) ומסור ביד כהני' מפתחו' עליונים וכו' כבר בארתי בכינוי ברכ' כי עיקר הברכה הימין ע"כ הברכה צריכה לבא ע"י הכהני' שהם מצד החסד שהוא הימין ובס' הזוהר ברכה מסטרא דימינ' הה"ד דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו' וכדי שיהיה ברכ' כלול' מהכל ומברך הכהן בנטול ידיו מהלוי שהוא סוד הקדוש והלוי מסר לכהן כדי שתתגבר החסד על הדין וזהו הטעם ג"כ בנטילתו במים וצריך הש"ץ גבור לקראת לפניו מלת הברכה כדי שתהיה כלולה ג"כ בסוד

ליחוד

ומשפיעין אליה הברכות ומתמלאת על כל גדותיה אזי הוא מתחדשת ומתעשרת · ועל זה נאמר המשביע בטוב עדיך תתחדש כנ"שר נעורייכו · (ד) והמדה הזאת הנקראת נש"ר יש לה כמה נשר"ים בעלי כמה כנפים ונקראת נשר"י המרכבה · וכלן מגינו' על ישראל ופורשין כנפיהם על ישראל ומצילין אותם מכמה צרות · והנש"ר הזאת עם כל שאר מחנותיה הנקראים נשר"י המרכב"ה הגינו על ישראל במצרים והוציאו אותם מתחת סבלותם · והסוד אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרי"ם · וכל אלו המחנות הנקראים נשר"י המרכב"ה מעלת' ומלואם בעלות ישראל בתורה ובמצות · וירידתם וחסרונם בהתרחק ישראל מן התורה ומן המצות ולפי שהמדה הזאת צריכה להיותה נקשרת עם המעלות שעליה כדי שיבאו לה מיני שפע וברכה מהם נתן השם לישראל כח לקשור אותה עם המעלות שעליה וזהו סוד שנקרא **תפלה של יד** (א) ועל זה נאמר וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך · והקורא בשחר ק"ש בלא תפילין (ב) כאילו מעיד עדות שקר בעצמו ואין לו דרך להכנס תפלתו שהרי תפל"ה תלויה בתפל"ה כלומר תפל"ה הפה תלויה בתפל"ה של יד · ותפלת היד פותחת השערים בשחר להכנס כל תפלות אותו היום לפני י"ית' ולפיכך צריך תפילין בק"ש של שחרית · והתקינו לקרא ק"ש ואח"כ להתפלל · לפי שהתפל"ה של יד בק"ש פותחת שערי תפלה · ולפיכך ק"ש קודמת לתפלה · ובשבתות ובימים טובים אין צריך תפילין · שהרי ענינים אחרים גדולים יש באותן הימים והשערים כלם פתוחים · משל למה הדבר דומה כשיש המלך אין צריך לחותמו ולפיכך יצאו שבתות וימים טובים שהן בעצמן

אות

גוזליו ירחף ואז אם הבנים שמחה ומתפרקת על דודה עכ"ל ונראה כי לזה כיון הרב המחבר בנשרי המרכבה כי תחת אלו גם כן כוחות ומלאכים אחרים בעלי שש כנפים ועליהם נאמר במכוני באשישות ר"ל בבעלי שש והם החיילים והכתרים ומגיני' על ישראל בכנפיהם ומייסרין האומות ואף כנסת ישראל אומר לישראל קוראין לי מדה רחמנים ומדה רגוזים רחמנים לישראל ורגוזית לא"ה ואעירך עוד על שאלה כבר נשאלה למה התדמו אלו המדות לעופות וחיות טמאות והשיב החכם המקובל ר' יוסף אלקסטי"ל בהיות כי מדת החסד היא רחמים ותכונ' כנרא דוגמתו בהשתלשלותם למטה עד שנכח' כנרא הכבש ובהיו' הכבש נרדף מהאריה החיצון בסוד השיב אחור ימינו מפני אויב ע"כ נתלבש כח הכבש במלבוש קדוש וטהור בדמות אריה במרכבה ואז המקטרגים יראי' ונוראי' ממנו בסוד אריה שאג מי לא ירא וזהו סוד האריה קדוש וטהור שהיה רובץ על גבי המזבח ואוכל הקרבנות וכן בענין הנשר בהיות כנסת ישראל ליונה בעליתה · בפשוט הצדיק את ידיו למושכו אליו ואז היא רחמים אין לה מדה כיונה ומום שאין לה מרה והנה היא נרדפת מהכן והנשר החיצונית על כן נתלבשה כנסת ישראל בירידתם בלבוש קדוש וטהור בדמות נשר ואז כל המקטריגים כלם יראים ממנו ונפרדי' מכנפיה מפחד סיילתיה אשר הנשרי' הנזכרי'. (א) וע"ז אמר וקשרתם לאות על ידך והיו וגו' פי' י"ד כ"ה או ידך ה' כי היא היד הגדולה (ב) כשאו מעיד עדות שקר בעצמו כי ק"ש הוא מורה סוד היחוד בפה ובכוונה הלב שהוא מייחד הכלה עם החתן וכל שושביניו כאומרו יי' אלקינו יי' אחד כמבואר בסוף ספר המערכת וברקנט במקומו וצריך להיות מעשה עם הכוונה שהיא הנחת תפילין וקשורים על ידו שרומז ג"כ לקשור זה וחבירו ואם אינו עושה מעשה הרי כשאו מעיד עדות שקר שהרי אומר בפיו מה שאין מורה עליו מעשיו כי הוא אומר וקשרתם לאות על ידך שהוא היחוד שנקרא אות על עטרת שהיא היד כהה ע"ש קבלתה מהיד כהה המאצלית שעליה ולכן צריך ליחדה ולקשרה עם שאר המעלות כדי שתשתה מימי החסד והרחמים והוא אינו עושה כן הרי הוא אומר בפה ואינו מעיד במעשיו מזה כאלו אומר דבר והוא עצמו אינו מאמין בו ואח"כ גם לא תמצא תפלתו דרך ליכנס' ולא נענה שהרי סוד התפלה שבפה גם כן יחוד וקשור והמשכה מלמעלה אל כנפתולי אלקים נפתלתי וחלה על המעשה הקוד' הפותח שער כענין שבארנו בפסוק אדני שפתי תפתח בתחלת השער שאז תפלתו נכנסת ומקובלת ברצון ואם אין תפלה של יד מתוקני תחילה ממנו

השפע והכח משם א"היה י"הוה וית'. ולשון מלכות הוא דרך ממשלה בכח הדין היוצא בכח שם אדנ"י. כי באותיות ר"יו שהן (א) בתוך ד"נ שמות הה"ויה בשם אדנ"י. ד"ן ידין עמו. ולפי שהמדה הזאת היא נוקמת נקם בר"ית ולא גמר שאול מצותה. מאסה בו ומסרה לדוד ונקרא מלכו"ת בית דוד. והיא היתה הולכת תמיד עם דוד ועושה מלחמותיו ומנצחת אויביו. ועל זה אמר ארדפה אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם. ואכלם ואמחצם ולא יקומון. (ב) ובמדה הזאת היה דבוקו של דוד וממנה ירש המלכות. ובה היה מתחנן ומשתטח באומרו אליך י"י אקרא ואל אדנ"י אתחנן. ובה היה לוחם עם אויביו באמרו העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדנ"י לריבי. ראית י"י אל תרחק אדני אל תרחק ממני. ואליה היתה תשוקתו באמרו אדנ"י נגדך כל תאותי. וכתיב לך י"י הוחלתי אתה תענה אדנ"י אלהי. ועתה מה קויתי אדנ"י תוחלתי לך היא. ובכל עת צרותיו. במדה הזאת היה מתדבק בה באמרו ביום צרתי אדנ"י דרשתי. וכתיב חנני אדנ"י כי אליך אקרא כל היום ולפי שהמדה הזאת היא בגלות עם ישראל אנו אומרי' ומלכ"ות בית דוד משיחך במהר' תחזירנה למקומה. ולפעמים נקראת המדה הזאת.

נשר והטעם כי לפעמים היא עשירה מלאה כל טוב בהיות ישראל צדיקים מושכים אליה מכל המעלו' העליונות כמה מיני שפע ואצילות וברכה וחסד ורחמים מכל הספירות שעליה ובהיות ישראל נסוגים מדרכי י"י אז (ג) המדה הזאת חסרה ודלה ושפלה והיא כעלה נובלת עליה וכגנה אשר מים אין לה. ואז היא כאילן שנוש"ר פירותיו. ואז ישראל דלים ושפלים בזויים שלולים לחרפה ולקלס. שהרי כשאין המדה הזאת יונקת מלמעלה אינה יכולה להניק את ישראל ונקראת נש"ר מלשון אילן שמשיר את פירותיו.

והסוד הזה הנני מעורך עליו. כבר הודעתיך כי עקר שכינה בארץ וסימניך והארץ הדום רגלי. וכשהשכינה מקבלת שפע מברכות של מעלה נקראת מקו"ה המים. וכשאינה מקבלת ברכות נקראת יבשה. וסמניך ויקרא אלהים ליב"שה ארץ ולמקו"ה המ"ים קרא ימים וכשהמדה הזאת היא יבשה וחסרה אזי הם ישראל ברעב ובצמא ובעירום ובחוסר כל. והם נשורים ממנה שהרי ישראל הם כמו העלין והיא כמו גוף האילן. והמדה הזאת פעמים עשירה ופעמים חסרה פעמים מלאה. פעמים רקנית. וזהו סוד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. וכשישראל חוזרי' בתשובה מחדשים אותה כנש"ר כאשר בתחלה כשמתקנו' הצנורות

ומשפיעין

פנים המאירות ברחמים גדולים. (א) שהם בתוך כ"ד שמות ההויה ומואר הכל בארוכות למעלה בביאור שם אדוני. (ב) ובמדה הזאת היה דבוקו של דוד כי ידע כי בני ישראל רחמנים הם ופן ירחמו על אויביה' לכך החזיק בזאת המדה לדון ולמשול עליהם ולנקום נקמה במורדים: (ג) אז המדה הזאת חסרה ושפלה ודלה כבר (כלל גדול ועיין בשפע ט"ל) הודעתיך והעדותיך באלו הלשונות שלא תבין שיש בארותיו ית' שום חסרון ח"ו רק צריך לפרש שהיא דלה וריקנית מאותם השפע שדרכה לקבל אבל מצד עצמה אין לומר עליה דלה וכן בכל מקום שאומר כיוצא בזה ולשונות אלו חלילה כי הכל ע"ד שבארתי למעלה בסלוק השכינה שאין ההשפעה הולכת כפי כוונת תחלת הבריאה ובסוף מערכת הטעם בארתי כל זה ג"כ בארוכות בביאור מתקרב אל השכל. (ד) והמדה הזאת נקרא נשר יש לה כמה נשרים מצאתי כתוב לר' יצחק כהן בר יעקב ז"ל כי מהמלכות באלו שלשת הנשרים שהם ג' עמודים לכסא המתכסא בארבע מחנות שכינה שם האחד מלכיאל ע"ש מדת המלכות עצמה ושם השני עטוריאל ע"ש העטרה הגדולה בדמיון הזהב הנמשל למ"ה שם השלישי נשריאל ע"ש האצילות רנזכים ומייסרת בניה שאשוכה מתנהגים ע"ד היסר כנגד אביהם שבשמים וכשהם מכריעות כף זכות ע"ד התשובה אז מרקמת על בניהם כנשר יעיר קנו

גוזליו

יי' יוכיח· ולפי שהמדה הזאת היא בית דין של ישראל והיא הנוקמת נקמתכם נקראת בכל התורה **אני** וכמה פעמים היא מזהרת את ישראל שלא יחטאו ושיראו לעמוד לדין לפניה לפי שאי אפשר (א) שלא לגמור את הדין ועל זה נאמר בכל מקום ויראת מאלהיך אני יי' כלומר יש לך לירא ולפחד מן הדין שלי ואף על פי שהוא דין מעורב ברחמים· ועל יסוד זה נאמר ואם תלכו עמי בקרי והלכתי אף אני עמכם בקרי ויסרתי אתכם אף אנ"י· ומדה שאמר שבע על חטאתכ' לפי שזאת המדה באר"שבע נקראת ויש בה בארות מלאות פח"ד וגבור"ה ודין והם בארות יצחק דכתי' ויעל משם ב'אר שב"ע· ויצחק הוא המושך למדת אדנ"י הדינים שהכם בשבעה נחלים מהם בדין ומהם ברחמים· והיינו דכתיב א'ני אמית ואחיה מחצתי וא'נ"י ארפא ולפי שהמדה הזאת נוקמה נקמתן של ישראל ולוחמת מלחמותם היא (ב) עשתה מכת בכורות במצרים והוציאה ישראל בכח צד"ק העליון שעליה (ג) נקראת **יובל** וכשעשתה מכה בבכורות לא בא עמה לא מלאך ולא שר ולא דבר אחר והיינו דכתיב ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אנ"י יי'· ודרשו רבותינו ז"ל ועברתי בארץ מצרים אנ"י ולא מלאך· והכתי כל בכור אנ"י ולא שרף ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אנ"י ולא השליח· אנ"י יי' אנ"י הוא ולא אחר ולפיכך מזהיר את ישראל ואומר במדה זו נאלתי אתכם במדה זו אנ"י אתכם דן והיינו דכתיב אנ'י יי' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים· וחזר ואמר בסוף הפסוק אנ"י יי' אלהיכם· הלא תראה פסוק זה ראשו וסיפו אנ"י· אחד (ד) לרחמים· ואחד לדין ולפי שהמדה הזאת היא מושל' על כל הנבראים בעולם· והוא הפרנס הגדול שכל היצורי' צריכים לו· נקראת בתורה בלשון **מלכות** לפי שכל עניני המלך יי' וכל מעשיו כלן נעשין עי' מדה זו· והיינו דכתי' כי ליי' המלוכה ומושל בגוים· וענין מלוכה ואדנות כלם מורים ממשלה ושלטנות· אלא ששם אדנ"י שהוא שם האדנות הוא מורה ומעיד על דרך קבלת

השפע

הם שם"ה (א) שלא לגמור את הדין כלו' הזהרו ממני כי אני מקבלת ג"כ ממה"ד וצריך אני לדון וכן אם תמעטו ליראת אתן לכם ברכה כי אני מקבלת ג"כ מהחסד והרחמים כמו שפי' למעלה. ככנוי אבן ספיר ויסרתי אתכם אף אני כלומר לא די שאני אדון את הדין ע"י שלוחי כמו שכתוב ע"י מלאך לא אף אני ידי תהיה בכם וכמדרש רז"ל אני אשר בניתי אני הורס ואשר נטעתי אני נותש (ב) היא עשתה מכת בכורו' במצרי' כי הבכורות לקו מפני שהמצרי' נקראו בכור כי השר שלהם הוא המעולה מכל שרי מעלה עד שבטל חלקו במזלות ראש הבכור' שהוא טלה כדלקמן בכנוי כה וקץ הכפתור וירעשו הספים לפיכך כלקו ע"י מפני שהיא הבכור מעולם כד"א וגם אני בכור אתננה וישראל נפה גבורה ועל שמה נקראת נס היא ישראל כד"א חיה אחת יש ברקיע הכרוזו לתפארת וישראל שמה חיה ע"ש כי היא אם כל חי וישראל מלה מורכבת ישר אל כלומר כח המישר את הבריות ומיכן ועוד שהיא מכה' כל הבעלים דינים ומקטרגים כד"א כי שרית עם אלקים ועם אנשים ולכך היא היתה העוברת במצרים להכות מפני שלו הנקרא כן ע"ש שויכל לארץ עליונ' ולא מלאך כי הוא היה הגדול מכל שרי מעלה כמו שאמרנו לכך היתה מכתן בחצי לילה כי אז היה תוקפו של דין כדאמר ויהי בחצי הלילה וי"י הכה הוא וב"ד ואמרו אני ולא השליח דע כי השליח הזה הוא מטטרון כנודע ויש לו כח ודין ליכר המקטרגים ואף על פי כן לא שלחו לעשות שפטים מטעם שבארנו שאמרו אני ולא אחר כי לתוקף הדין שבחצי הלילה גם כל כחות הדין והטומאה הנקראי' אלקים אחרים כפו תחת כלם ונשרפו מאשו הגדולה כי למעט אז שפע הרחמים והחסד ממנה לע"שרים עליונים על כל הכחות הדין וטומאה וכל אלו אני מדוקדקים מאלת ועברתי והכתי ואעשה ואני · (ג) שעליה נקראת יובל ע"ש הגאולה והחירות כי אליה יובלו כל הפעולות לבסוף · (ד) אני י"י אחד לרחמים כי אני מתהפך לאין שהוא הכתר

פנים

שער א

הזאת ב"ד צדק שוכנת שם תמיד והוא רוצה לזכותם ולגבות מהם חובותם מכל פשעיהם וחטאתם כדי שיהיו צדיקים ומזומנים לחיי העולם הבא וזהו פי' ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון. כיוצא בדבר רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם. ולפי שהמדה הזאת הנקרא' צד"ק היתה תמיד בירושלם ופוסקת הדינין לא לן אדם בירושלם ועון בידו לפי שגובה בכל יום חובות אותו היום כדי שלא יתרבו חובו' על אנשי ירושלם. והיינו דכתיב צד"ק ילין בה. ולפי שהמדה הזאת היא בית שער להכנס לשם ית' והיא המבחנת בין הצדיקים והרשעים ואינה נותנת לרשעים רשות להכנס היה דוד שמח כשהיה בשלום עמה ועל ידה היה נכנס להקביל פני יי' ית' והיינו דכתיב אני בצד"ק אחזה פניך. ולפעמים שואבת המדה הזו ממדות הח"סד והרח"מים ומתמלאת רחמים על ישראל והיא עושה הדין מצד החסד והרחמים. ואותו הדין נקרא משפט והוא מעורב בחסד וברחמים ולפיכך אמר מלאתי מש"פט צד"ק ילין בה. וכתיב צד"ק ומש"פט מכון כסאך ועל זה אמר יסרני יה אך במשפט אל באפך פן תמעיטנו. וזו היא המיוחדת לב"ד של ארץ ישראל דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק. ושאר האומות נדונים בבית דין של מעלה הנקרא מישרים דכתיב ידין לאומים במישר"ים. ופי' שאותן בתי דינין שדנין את אומות העולם אין דנין בחסד ורחמים אלא מדה במדה אין שם סליחת עון ופשע אלא בגב (דבר) במדה ממש.

אבל מדת צד"ק מיוחדת לב"ד של ישראל שנאמר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ושפטו את העם משפט צדק' וכתי' צדק צדק תרדוף צדק עליון (בינה) וצד"ק תחתון (מלכות) בסוד אדנ"י י"דוד וסמוך לו למען תחיה כנגד צד"ק עליון וירשת את הארץ כנגד צד"ק תחתון. ולפי שהמדה הזאת הנקרא צד"ק מקבלת מב"ד של מעלה ודנה את ישראל נקרא **אדנ"י** ובקש משה ע"ה אותה לב"ד לישראל ואמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדנ"י ילך נא אדנ"י בקרבנו כי עם קשה עורף הוא וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו. אבל שאר האומות דינן בבית דין של מעלה ונפרעין מהם על ידי מלאך או שר ואין שר ומלא"ך יכול למחול ולשנות כמו שכתוב הנה אנכי שולח מלאך לפניך השמר מפניו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם.

אבל במדת צד"ק שהיא אדנ"י והיא בית דין של ישראל מה כתיב לאדנ"י אלהינו הרחמים והסליחו' כי מרדנו בו. וכתיב אדנ"י שמעה אדנ"י ס"לחה אדנ"י ה' קשיבה ועשה אל תאחר. ופי' דע כי מצות לא תעשה שאדם עומד עליהם לדין להפרע ולהנקם ממנו הם שס"ה כמנין ימות השנה שאדם יכול לעבור בהם הם גם כן שס"ה הנה שבכל יום ויום אדם עומד לדין על מעשיו. אבל מדת אדנ"י מרחמת ובודה נקבל סליחה לכל עון ולכל חטאת. ולפיכך תמצא' בפסוק ג' פעמים אדנ"י וסמוך (א) להם שס"ה כנגד מצות לא תעשה. וכשהמדה הזאת רוצה לגזור דין על ישראל מתמלאת חסד ורחמים וכמה פעמים מהפכת מדת הדין למדת רחמים כמו שכתיב איך אתנך אפרים אמגנך ישראל איך אתנך כאדמה אשימך כצבוים נהפך עלי לבי יחד נכמרו נחומי. ולפי שלא היו ישראל רוצים לחזור בתשובה ואי אפשר שלא לגמור את הדין היתה מדה זו מצטערת. אבל מכל מקו' אעפ"י שבית דין זה הנקרא צד"ק דן את ישראל דן אותם כמו האב לבן ומיסר אותם ברחמים. כמו שכתוב כי את אשר יאהב

יי'

צדק בבוא האור להפיק ממזרח: (ד) ונקראת חרב נוקמת נקם ברית פי' כי היא הנוקמת מן המקבלים ומפרידי"ן בין הברית והעט"רה ומוסי' למלכות ויסוד עברו ק"ק ברית הפרו: (א) סמוך ליה שס"ה כי ר"ת שמעה סלחה הקשיב'

הם

מלשון בית הועד וזימון. כלומר שהשם מזומן תמיד בו והוא בית הועד שלו והיינו דכתיב ונועדתי לך שם. ולפעמי' נקראת מדה זו. **צדק** ולפי שהשכינה היתה תמיד בירושלם משנבחר בית עולמים אמר מלאתי משפט צדק ילין בה. וענין צד"ק צריך אתם לדעת כי המדה הזאת נקרא' בית דין של מטה שמקבלת שפע מבית דין של מעלה שהיא מדת הגבורה והפחד הנקרא אלה"ים ולפעמי' נקראת מדה זו **אלהים** כשהיא מתמלאת ושואבה ממדת הגבור"ה והפ'חד ואז היא עושה דין ומשפט בעולם אם לחרב אם לשלום אם לרעב. אם לשבע. אם למות אם לחיים. אם לחלי אם לבריאות. וכן בשאר כל הדינין שבעולם ממדה זו נמשכין כששואבת ממדת הגבורה והפחד וזו היא המדה הלוחמת מלחמות יי'.

וששים גבורים סביב לה כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה להשמיד להרוג ולאבד ולהחריב הארצות ולעקור הממלכיות ולנקום נקמות. וביד המדה הזאת שנקרא צד"ק מסורים כמה מחנות וכמה חיילות הנקראים אנשי המלחמה בעלי רמחים וקשתות וחצים וחרבות ואבני בלסטראות ללחום ולעקור ולהשמיד. והמדה הזאת הלכה עם אברהם אבינו ע"ה במלחמת המלכים והיא השמידה אותם מלפניו ונצח המלחמה דכתיב (ג) מי העיר ממזרח צד"ק יקראהו לרגלו יתן לפני גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו. ולפעמים נקראת (ד) **חרב נוקמת נקם ברית** וזו היא המדה שהיתה תמיד שוכנת בירושלם מיסרת את ישראל תמיד כמו הדיין הקבוע לדין. וכשהיתה מיסרת אות"ם היתה גובה מהם חובותיהם ופשעיהם וחטאתם עד שהיו כלם צדיקים. ולפיכך אמרו שנקרא' צדק על שהיא גובה מהם פשעיהם ומצדקת אותם: וזהו שאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון. ופי' הפסו' הזה. אל יאמרו האנשים השוכנים בירושלם למה אנו חולים תמיד ביסורין. לפי שהמדה הזאת

משה היה משיג בתפארת ומבין הדברים מתוך מלכות ומה שהיה בשאר נביאים משיגים במלכו' היה הוא משיג בתפארת כי היה הבדלו כהבדל בן הבית וכאמנו לשאר עבדי המלך הירא' לנגשת בתוך הבית עד מקום שבת המלך להסתכל בו בדברו אתו וזהו סוד סכ' באברהם והוא יושב פתח האהל שלא נכנס לתוכה ובמשה כאומר אהל מועד כי נכנס לאהל ומתוך נסתכל באספקלריא המאירה וזהו בכל ביתי נאמן הוא וכן יתבאר לקמן בשער ג' ובשער ה' בכינוי תורה שבכתב: (א) שמקבלת שפע ב"ד של מעלה כלומר לכך נקרא צדק שהיא מצדקת דינה: (ב) וששים גבורים סביב לה כו"פי' ששים כוחות כשפעים מכחה שיש לה ששה קצוות הבנין המדיקים במלכות שכל אחד כולל מעשרה והיא השביעית התיכונה המעמדת ומפרנסת אותם וקראם גבורים לפי שאלו מקבלים ממדת הגבורה והם מגבורי ישראל ר"ל כוחות קדושות ומפרש שיר השירים לרבינו סעדיה גאון ועוד זה לפנים בשער ג' ובסוף שער ו' וזהו סוד ששים אלפי החצר סביב למשכן וששים עיר חבל ארגוב ואותן האלפים היו של נחשת לרמוז על קיבולה מן הדין ומ"ש כי היא השביעית התיכונה כו' פירש השביעית כמו נקודה תוך קצותיה שהיא מקיימת כל הקצוות כי אין מציאות לקצוות שבוטי העגולה בלתי המרכ"ז וכן היו לאילו ששים גבורים שסובבים אותו בעגולה והם ששה קצותיה כנגד ו' קצוות עליונות. (ג) דכתיב מי העיר ממזרח כו' פי' מי העיר אברהם בכח האור היוצא ממזרח עליון השפע תחלת בחסד זהו צדק שקראו לרגליו ללכת אחריו כי יתן לפניו גוים בעל מלחמות והמזרח עליון הוא בכתר שהוא כנגד התפארת שהוא המזרח ולא שתטעה לומר כי החסד במזרח שהרי הרב אומר לפנים בשערו' בכנוי צפון כי בפחד היא צפון אשר משמאל והחסד הוא הימין ובספר הזוהר ויאמר אלקים יהי אור לקבל דרגא דהחסד דאיהו ימינא דהא מימין נפיק נהורא לכולי עלמא בגוונא דיום היינו הא דאמר חסד אל כל היום ר"ל לתפארת הנקראת יום ולקבל לתתא אברהם אחיד בהאי חולקא ובגין כך כתיב הכא יום אחד והכא אחד היה באברהם וכתיב ביה מי העיר ממזרח

צדק

עולמי ואז חוזרו הצנורות. והמשכות כלם להריק ברכה בבית המקדש והיינו דכתיב (א) כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם. וכתיב מציון מכלול יופי אלהים הופיע. ומבית המקדש היו כל הצנורות נמשכות לכל הארצות כלם לשבעים משפחות בנגד שבעים שרים. ומירושלם היו נוטלין פרס כמו דכתיב ונברכו בך כל משפחות האדמה. ולפי שהיה שלמה יודע דרך המשכת השפע מירושלם לכל המקומות אמר עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי. וכי אפשר במקום אחר שיצמחו בו כל מיני אילנות שבעולם אלא היה יודע שלמה איזה גיר נמשך לכוש נטע בו פלפלין וכן לכל צד וצד. והיינו דכתיב מציון מכלול יופי אלהים הופיע. מציון משתיתו של עולם. ואם כן נמצאת השכינה משלחת הברכה כפי השיעור הראוי לכל הארצות מבית המקדש.

ועתה יש לנו להודיעך כי השכינה מיוחדת לישראל לבד והיינו דכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. וכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם. וכתיב ונתתי משכני בתוכבם והסוד כבר הודענוך כי זה הוא היכל ששם יהוה יי' ית' שוכן בתוכו ויי' ית' אמר לישראל קחו לכם משכני שאני שוכן בו ולא אפרד מכם לעולם ואף על פי שאתם מקבלים טומאה אין שכינתי נבדלת מכם והיינו דכתיב השוכן אתם בתוך טמאותם. וכשנתן יי' ית' לישראל המתנה הזאת ושרתה שכינה בניהם נמצאו כל אוצרות השם ית' וגנזיו וחדריו וכל מיני שפע וכל אצילות ברכה נמצאים ביד ישראל. ומסר ביד ישראל מפתחו' כל אוצר ואוצר לפתוח ולקבל כל שפע וברכה מאת השכינה. וזהו שנאמר ונתתי משכני בתוככם והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים. וכאלו השכינה משכנו ומשכונו של הקב"ה ית' ביד ישראל. וכשחטאו ישראל לפניו ונחרב הבית הרי זה המשכון שלו ממשכנו ביד ישראל (ב) ומוליכו עמהם בגלו' והסוד (ג) אלה פקודי המ"שכן מש"כן הע"דות והיינו דאמרינן חביבין ישראל שבכל מקום שגלו שכינ' עמם גלו למצרי' שכינה עמהם שנאמר הנגלה נגלתי לבית אביך בהיותם במצרים וכתיב אנכי ארד עמך מצרים. גלו לבבל שכינה עמהם שנאמר למענכם שלחתי בבלה. גלו לעילם שכינה עמהם שנאמר ושמתי כסאי בעילם. גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום וגו'. וכשהן חוזרין שכינה עמהם שנאמר ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך והשיב לא נאמר אלא ושב. ואומר אתי מלבנון כ"לה. ר' מאיר אומר משל למלך שאמר לעבדו אם תבקשני הריני אצל בני שנא"מר השוכן אתם בתוך טמאותם ובטמאם את משכני. ואומר ולא יטמאו את מחניהם ואומר ולא תטמא הארץ אשר אתם יושבים בה וכו' כי אני יי' שוכן בתוך בני ישראל. ונקראת מדה זו.

אהל מועד בכל התורה כלה. וכלל הדבר כי זהו בית יהוה ובו שוכן. והיינו דכתיב ויקרא אל משה וידבר יה"וה אליו מ"אהל מוע"ד לאמר. כל מי שמדבר עמו על ידי אה"ל זה מדבר עמו אבל מר"עה נכנס בתוך האהל ומדבר (ד) עם יה"וה פני' אל פ"נים. שנאמר ובבא משה אל אה"ל מועד לדבר אתו. ותרגום אהל משכנא הוא סוד שכינה. וענין מועד מלשון

לב (א) כטל חרמון שיורד על הררי ציון כו' מבואר לקמן בשער כ' בכינוי הל'. (ב) ומוליכו עמו בגלות ר"ל כי הכל בשוך אחר המשפיע ומעורר בהשתלשלות בכל אחר המקבל כאשר פי' כמה פעמים והסיבה כי ישראל ובכלל בתלונן: ולכך היא נמשכת אחר הצדיקים גם בגלות: (ג) והסוד אלה פקודי המשכן וכו' פי' שהוא משכון ועדות ביד ישראל שכ' למענכם שלחתי א"ת שלחתי אלא שולחתי. (ד) ומדבר עם יי' פנים אל פנים בכ' זן רמז הבדל נבואת משה משאר נביאים כי אף שהיה הדבור בא לכלם באמצעות המלכות בסוד

משה

בעבודת מנורה ומנורה· ואת הזהב משקל לשלחנות המערכת לשלחן ושלחן וכסף לשלחנות הכסף· והמזלגות והמזרקות והקשות זהב טהור ולכפורי הזהב במשקל ולכפור וכפור ולכפורי הכסף במשקל לכפור וכפור· ולמזבח הקטר' זהב מזוקק במשקל ולתבנית המרכבה הכרובים זהב לפורשים וסוככים על ארון ברית יי'· הכל בכתב מיד יי' עלי השכיל כל מלאכות התבנית· הרי לך כי דוד ע"ה סדר כל צורת בית המקדש ומשקל כל דבר ודבר על פי יי' ית' (א) והכל תבנית המרכבה כסא ומעון לשכינה· אחר כך בא שלמה ובנה את הבית וסדר כל המערכות והצורות כפי שסדר לו דוד אביו ע"ה· ואז ירדה שכינה למטה ושכנה בבית עולמים· וזהו שכתיב אז אמר שלמה יי' אמר לשכון בערפל· בנה בנותי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים· וכתיב ועתה יי' אלהי ישראל יאמן דברך אשר דברת לעבדך לדוד כי האמנם ישב אלהים את האדם על הארץ הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בניתי ועתה קומ' יהוה אלהים למנוחתך אתה וארון עזך וגו' יי' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך וככלות שלמה להתפלל האש ירדה מן השמים ותאכל העולה והזבחים (ב) וכבוד יי' מלא את הבית· נמצאת השכינה חוזרת למנוחתה בארץ בבית עולמים

מכפנים הוא ע"ד הטוב ואין רע יורד מן השמים העליונים כאשר יתבאר בשער ב' בכינוי טוב רק האורגים הם עומד' לארוב ולחטוף מביאין להם ומזון לדונותם ומליצים לאשר גרמו להכביר כלם ושומרים מעליהם ולכך נראה כאלו קצרה ידו מהושיע עם רבות הטובה אשר בקרבו והבן כי הדברים עמוקים ועתיקים ואחר לך נחלה בכל מקום אשר יביאו לך לשובות מורים על חסרון או פגם בכחות עליונים ח"ו כי אינכו כך רק השב דבר אל דבר ופי' מפירושים במקום אחר אל פי' במקום אחר ותבין את כלם· יהי שם מבורך לעולם יאיר עינינו במאור תורתו בכתוב ונעלם: ט' ותקנו לה שלש כסאות וזהו סוד השמים כסאי והארץ הדום וגו' שהם חסד ופחד ותפארת כי הג' תחתונים נקראו שחקים· טו' האבות הם המרכבה שהם מרכבה שכינה ממש: (א) והכל תבנית המרכבה עליונה כסא ומעון לשכינה כי כל בניני וכליו היו בתכונות כוחות רוחניות שלמעלה כדמיון שאנים כמו שהזכירם למעל' בסימני איברים ובענין שפי' שם כי כולם נעשו כדמות עליון כדי לזכותינו להמשיך בהם שפע עליון בטהרתינו אותם כן הענין בכל הדברים שבעולם נבראו בדמות כחות עליונו' כי לכל דבר כחו למעלה ובטהרת אותו דבר למטה ימשוך עליו שפע וברכה מכחו של מעלה ובהיפך הפכו בכח הטומאה אשר לעומתם כי אין הברכ' חלה אלא על דבר יש למטה כתקן ובטהר בדוגמתו כי בבריאת עולם ברא הש"י כל הדברים יש מאין אחכם אחר בריא עולם הניח כל הדברים על מתכונת אותן הכחות שנבראו בששת ימי בראשית ומאז והלאה אין פעולה יוצא בעולם שלא היה נכונה ועומדת בכוחת עליונות אשר כאלו אז ויבאו לפועל יש מיש למטה בדומהו מעוררו ומורידו עליו ולפיכך כוה אותנו הש"י כל המצות השם ג"כ תלויות בחלקי המרכבה ובדוגמת אברי האד' כי התרי"ג מצות יש בה שס"ה מצות לא תעשה כענין שס"ה גידין שבאדם ורמ"ח מצות עשה כנגד רמ"ח איברים כדי שבעשייתן בכוונתו יהיה דמיון ורמז לכוחות עליונות ומיד יתברך העולם כלו בשבילו וכ"ש בעצמו ובהפך ההפך האלו הוא כאלו פוגם ומחסר כח שלמעלה להיותו עומד בסתרו ונאסף מפני הרעה מלבאת לפועל ובדרך הזה כוה אותנו ג"כ לעשות המקדש בכל תקוניו ועניניו בדמיון משכן וכלים שלמעלה להיותו השפע הקדו' נשפע משם אל תוכו וישכון הכבו' בו לא יעלה מעליו ואם תשאל למ' שכרה התורה צורת אדם יעשה ג"כ דוגמתו בקדש ויכבדהו כדי למשוך עליו שלמעלה תשובתך כי בצור' האדם יש יותר סכנ' פן ישי' אליו לבו בהרהר הרע ויבא להגשי' בבורא עולם כי הדמיון פועל ומעורר והשטן מקטרגו ומתערמה שאין לחוש כך במקדש וכליו כי הם דמיון ורחוק מרעיון הש"י יכלכו משניאות ירליכו נפלאות מתורתו ובמקום ביור אדם הוא האדם בעצמו באברים גופו ונשמתו יכול לטהר' ולקדשה עד יחול עליו רוח מרום וממקו' קדוש יתקדש לעולה (ב) וכבוד ה' מלא את הבית השכינ נקרא' כבוד השם ע"ש קבלתה מל"ב נתיבות נתיבות חכמה כד אמר כבוד חכמה ינחלו וכבוד בני' ל"ב הוי ומטעם זה נקרא ג"כ

זהמשיכו מים חיים מבית השואבה והחזירו השכינ' לשכון בתחתוני' באהל אבל לא בקרקע כאשר בתחלת הבריאה וסוד זה הוא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ונמצאת השכינה כאכסנאי הולך ממקום למקום. ולזה אמר ושכנתי בתוכם ולא אמר ושכנתי למטה אלא בתוכם כרמיון אכסנאי' כלומר בכל מקום שילכו ישראל אלך עמהם ואשכון בתוכם אבל לא במקום קבוע וזהו סוד ויהי בנסוע הארון וגו'. ועל דרך זה הסוד נצטע' דוד ובקש לקבוע במקום לשכינה למטה במקום קבוע וזהו סוד אשר נשבע ליי' נדר לאביר יעקב אם אבא באהל ביתי וגו' אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום ליי' משכנות לאביר יעקב. וכתיב כי בחר יי' בציון אוה למושב לו זאת מנוחתי עדי עד. ולפי שבקש דוד לקבוע מקום למנוחת השכינה ואמר קומה יי' למנוחתך אתה וארון עזך. ישרו מחשבותיו לפני השכינ' ושלח ואמר לו ה' ית' ביד נתן הנביא. לך ואמרת אל עבדי דוד כה אמר יי' האתה תבנה לי בית לשבתי כי לא ישבתי בבית למיום העלותי את בני ישראל ממצרי' ועד היום הזה ואהיה מתהלך באהל ובמשכן. בכל אשר התהלכתי בכל בני ישראל הדבר דברתי את אחד שבטי ישראל וכו' למה לא בניתם לי בית ארזים וכו' ובמקו' אחר כתיב רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנך היוצא מחלציך הוא יבנה הבית לשמי וכו'. מה עשה דוד המלך הכין כסף וזהב ונחושת וברזל עצים ואבני שוהם ומלואים ואבני פוך ורקמה וכל אבן יקר' ואבני שהם לרב וסדר כל מערכת והמקדש וכל בתיו וגנזכיו ועליותיו וחדריו העזרות והאולם וההיכלות ושאר כל תבנית הבית וחצרותיו ולשכותיו הכל קבל ברוח הקדש. וצורת כל מקום ומקו' ושיעור הכסף והזהב ואבנים טובות ושאר כל הדברים הצריכים לו במשקל במדה ובמשורה. הכל כפי סדרי המערכת וצורך השכינה. כמו שכתוב ויתן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו וגנזכיו ועליותיו וחדריו הפנימי ובית הכפורת ותבנית כל אשר היה ברוח עמו לחצרות בית יי' ולכל הלשכות סביב לאוצרות בית האלהים ולאוצרות הקדשים. ולמחלקות הכהנים והלויים ולכל מלאכת עבודת בית יי' ולכל כלי עבודת יי': לזהב במשקל לזהב לכל כלי עבודה ועבודה במשקל לכל כלי עבודה ועבודה. במשקל לכל כלי הכסף ומשקל מנורו' הזהב ונרותיה' זהב במשקל מנורה ומנורה ונרותיה ולמנורת הכסף במשקל למנורה ונרותיה

בעבודת

חסד ופחד וגם אדוני עם הכנתי' יש כנגדם ג' עולמות עולם העליון שהוא עולם המלאכים ועולם התיכון שהוא עולם הגלגלים ועולם התחתון שהוא עולם היסודות (וכדי שתבין סודו עיין במגיד דף י"ב ובנשמת שבתי הלוי ובפתחי י"ה ובשפע טל דף כ"ג סוף עמוד ד' ודף כ"ד סוף עמוד ג') וכשנגמרו כל הדברים שירדה השכינה למטה אז נשתכללו ונתאחדו כולם שמים וארץ וכל צבאם באחדות אחד כי כל הדברי' יצאו מכחות עליונות בהשתלשלות אחד כל כח לכחו והיה הכל לאחד אחוז כזרוע ית' בקמיע וזרועו חסד הוא אשר בו עולם יבנה ועל כל כבוד חוכה (אפשר צ"ל חופה) ואז שמים וארץ עליונים ג"כ היו לאחדים כן עוד יחדיו יהיו תמים בבניין בית עולמים (א) ונפסקו הבריכות ונסתלקו כי נפנותם מחשבתם בהפך האמת לעורר ברע ולא בטוב כפי כוונת תחילת הבריאה גם השפעת הטוב בהסתלקו ונאספה למעלה והגבורה שופעת על המלכה (וסודו מבואר ביש שכר בסוד הטיל בה זוהמא) בדין קשה ונתגברו משכו כחות השמאליות ונמצא א"כ החבילה הראשונה מתפרדת מפני התעוררות כפי שפי' למעלה בהקדמות הספר ולא שהעליונים הם צריכין לתחתונים לקבלת השפעתה אלא שהם אינם מורידים השפעת' אלא על דבר יש למטה מתדמה באחדותה כאשר יתבאר בסמוך שאז יולדת השפעתה ומתבשמת עליו ואם לא יהיה למטה מתדמים הנה המקטרגים הולכים ומתגברים ומונעים הטוב הגמור מהם ומסלקים השומר ונוזלים השפע הדיני לדין בהם עם הטוב הנשאר אשר יטיבו בהם לאומתה ואינם כי ההשפעה לעולם יולדת ואינה נפסקת לגמרי והיורד

מנפנים

ואומר והאר פניך על מקדשך השמם למען אדנ"י ב'אלף דלת' נון' יוד · כלומר בנה בית המקדש שהוא הכסא וההיכל לשם אדנ"י· ומה שדרשו ז"ל במסכת ברכו' למען אדנ"י למענך מבעי ליה אלא למען אב שקראך אדון אמת ויציב· כי המדה הזאת היתה שומרת לאברהם ולוחמת מלחמותיו בסוד (ב) ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם· ובסוד מי העיר ממזרח צדק וקראהו לרגלו· כמו שנבאר במדת צדק בע"ה· ולפעמים נקראת מדה זו **שכינה** והיא היתה שוכנת עם ישראל תמיד משעת עשיית המשכן כאמרו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם· וצריך אתה לדעת עקר גדול · דע בתחלת בריאת העולם עקר שכינה בתחתונים היתה שהרי מערכת כל הנבראים על סדר המעלות היו עליונים (ג) כנגד עליונים תחתונים כנגד תחתונים ולפיכך היתה שכינה שרויה בתחתונים· ובהיות השכינה למטה נמצאו שמים וארץ אחדים וזה ולשון ויכולו השמים והארץ וכל צבאם שנשתכללו אלו מאלו ונתמלאו אלו מאלו והיו הצנורות והמקורות פועלים בשלמות' ונמשכים מלמעלה למטה נמצא י"י ית' ממלא ממעלה למטה וסמניך השמים כסאי והארץ הדום רגלי· נמצא שי"י ית' היה שרוי במצוע שוה בין העליונים ובין התחתונים· בא אדם הראשון וחטא נתקלקלו השורות ונשתברו הצנורות ונפסקו (ד) הבריכו' נסתלקה שכינה נתפרדה החבילה באו אברהם יצחק ויעקב ע"ה התחילו להמשיכה למטה ותקנו (ט) לה ג' כסאות והמשיכוה קצת המשכה ועשו גופותיהם כסאות לשכינה אבל לא נמשכה השכינה בארץ לדירת קבע אלא לדירת עראי והיתה יושבת על גביהם והסוד ויעל אלהים מעל אברהם· ר"ל מעל אברהם ממש וביעקב ויעל מעליו אלהים· ועל זה אמרו האבות (י) הם המרכבה· נמצאת השכינה בימיהם פורחת באויר ולא מצאה מנוח לכף רגלה בארץ כאשר בתחלת הבריאה· בא משה רבינו ע"ה וכל ישראל עמו ועשו משכן וכלים ותקנו קלקול הצנורות וסדרו את השורות והתקינו את הבריכו' והמשיכו

שעומדת כנגדה ונקראת אבן גדולה ע"ש והאבן גדולה ע"פ הבאר ר"ל וסתם פיה באבן בינה ואז ישראל בגלות עד בא אשר לו המשפט הוא יעקב ויגל יעקב האבן מעל פי הבאר ר"ל שנמשכה השכינ' למעלה בגלות ולהוציאה מן הבינה ואח' והסוד ויעקב נסע סכותה בס"א (ח) כיא סוכת דוד הנופלת ואז הנה יום בא לה' וגו' וגם והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד מספר טעמי מצות לקנה וגם אומר בזה הלשון והאבן אחרת נקראת אבן גדולה וכו' ומצאתי בספר שהגיה ונקראת אבן משכ"ית וכו' ונקראת ג"כ אבן חיצונית שכנגד המלכו' מבחוץ כי אז בשלט העבד שרא' משועבדים תחת האומות בעה"ז עד בא אשר לו המשפט והגאולה ובספר הזוהר אית אבן ואית אבן אית סלע ואית סלע אית אבן דאיהו אבן ראשה די"ה ועלה אתמר וסככה דאתת לעלמא הות לטור רב ואית אבן דאיהו אבן משכית דלית תמן נביעו דמיא ולא דבור אלא סלע אחרא דמתקריא קליפו' וכו' ובמקום אחר מספר הזוהר ואבן גדולה ע"פ הבאר דא הוה דינא קשיא דקיימא עלה דההוא באר מסטרא אחרא ליינקא לה וכאספו שמה כל העדרים אילין מינין ו' כתרין דמלכא דמתכנשין כולהו מרישא דמלכא ומריקין בה וכד מתחברין כולהו כחדא לאדבקא בה כת' וגללו את האבן מע"פ הבאר מגדדי' לההיא דינא קשיא ומעברין לה מינה והשקו את הצאן מריקין ברכאן מההוא באר לעילאי ותתאי לבתר והשיבו את האבן ע"פ הבאר למקומה תב ההוא דינא לאתריה בגין דאצטריך ליה לנטרא ולאתקנה עלמ"א והבן: (ט) שהשם יתב' שוכן בתוכו פי' שניקר' מקדש הקודש: (י) יהיה חלקו של אדוני פי' כי באבות נטל א"י לחלקו והר המוריה הוא המיוחד של אבן כאשר יתבאר בשער ה. (א) בסוד הדבר' שבאדם כאש' יתבאר כל הענין באריכות בכינוי שבסמוך בע"ה· (ב) בסוד ויחלק עליהם לילה פי' שרומזת למט' הנקרא לילה מפני שהיא חשוכה בזמן הגלות והיא כחלק בקבלה שהיא דין ונקראה חסד כמו שנבאר במדת צדק וגם נקרא עליונה (ג) כנגד עליונה תחתוני' כנגד תחתוני' כי ג' המערכת שכנגד שהוכי' למעל' שהם שם אהיה וצירוף אליו חכמה ובינה וגם בן ד' אותיות עם

שער א

עליה ופועלת בנבראים דבר והפכו . א פעמים לטובה פעמים לרעה : להחיות ולהמית
להכות ולרפא . להוריש ולהעשיר . וכיוצא בהם . ב ורמז לדבר ראו עתה כי אני אני הוא ואין
אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא . ועוד לפי שהמדה הזאת שואבת כח
הספירות ומושכת אליה כל מיני האצילו' והברכות ואחר שמושכת מן הברכו' מלמעלה חוזר'
ונותנת פרנסה ומזון לשאר כל הנמצאים תחתיה איש כפי הראוי . ועליה נאמ' ג אבן מאסו
הבונים היתה לראש פנה . שהרי אברהם יצחק ויעקב נטלו חלקם למעלה ממנה בספירות
עליונות אשר עליה עד שבא דוד והחזיק בה ולקחה למדתו . והוא שאמר היתה לראש פנה
לפי שאליה פונים כל הפנים אשר בכל הנמצאות עליונים ותחתונים בין אותן המעלות
שלמעלה ממנה בין אותו המעלות שלמטה ממנה . שלמעלה ממנה פונים אליה להמשיך לה
כחם והשפעתם וטובתם וברכותם . ושלמטה הימנה פונים אליה לבקש ממנה פרנסתם
ומזונותם וקיומם . וזהו סוד לראש פנה . ד והסוד או מי ירה אבן פנתה . וזו היא המפרנסת
את ישראל וסימניך משם רועה אבן ישראל . והאבן הזאת ה תשוקתה וחפצה ומגמתה אל אבן
אחרת עליונה למעלה הימנה . וממנה יבאו לה כל מיני האצילות ושתים אבנים טובות הם
לישראל . וסימניך ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל . ו והסוד
אדנ"י י"הוה מה תתן לי . שכינה מושכת מלמעלה למטה ונמשכת מלמטה למעלה : ז וכנגד
אבן זאת יש אבן אחרת ונקראת **אבן גדולה** (או אבן משכית ועיין בפירוש דף יב" ע"א) וכשהיא
עומדת על פי הבאר ישראל משועבדים תחתיה עד בא אשר לו המשפט . וסימניך ויגש יעקב ויגל
את האבן על פי הבאר והסוד פרשת ויעקב נסע ח סכותה ופרשת הנה יום בא ליי' ומדת שם אדני
נקרא לפעמים בכנוי **בית המקדש** לפי שהוא הבית שהשם המיוחד שוכן בתוכו . ולפי
שהשם ית' קדש הר המוריה והיה חלקו' של אדוני נבנה בו בית המקדש וסימניך מקדש אדני כוננו
ידיך . וזה השם היה שוכן בתוכו וכל צורות הבית ולשכותיו והיכליו וגנזיו ואולמיו כלם היו
בצורת סוד אדני כענין שאמרנו בסוד צורת אברים שבאדם י"א וכשחטאו ישראל ונסתלק השכינ'
נחרב הבית וכשבא דניאל והתפלל לפני יי' ית' כדי לבנות בית המקדש נתכוון אצל מדה זו
ואמר

כל גוון מתהווה בו וכל גוון שתביט בו מרחוק יראה לך תכליתו : א פעמים לטובה ופעמים לרעה הייגו כשהעולם
בדין מדת פחד משפעת בה שאז תאיר פניה אל עבר כחות הדין שאצלה כמו שפי' למעלה . ב ורמז לדבר ראו עתה
כי אני הוא וגו' כי זאת המדה נקראת לפעמי' אני כאשר יתבאר במקומו ואמר הזהירו בי כי אני כנגד הטוב ואני
כנגד הרע כי קבלתי מכל הספירות הנקראת הוא ר"ל כתר לגביה דידיה שמדבר בעדו ולכך אני אמית ומוחץ
בכח מ"ה שבו כשאין אתם עושין רצונו של מקום ואני ארפא ואחיה בכח החסד ורחמים כאשר תעשו רצונו של
מקום ותחזרו למוטב ואין מידי מציל כ"א תעשו הטוב והישר תקבלו הטובה ואם ההיפך ההיפך : ג אבן מאסו
הבונים פי' האבות שהיו בנוי המרכבה . ד והסוד ומי ירה אבן פינתה מילת מי' רומז לבינה כי הוא במספר שעריה
ואמר כי הוא ירה האבן הזאת שתהיה פינה אחרת . והסוד שבינה עולה שבינה תתאה . ה תשוקתה ומגמת' וחפצ'
אל אבן אחרת ר"ל הבינ' נקראת ג"כ אבן לפי שהיא יסוד לבניין שלמעלה ועליו' כל השפע מוכן' . אבני שהם
ולקמן בתחלת שער ה' מבואר יותר . ו והסוד אדוני יהוה מה תתן לי כלו' אלו השני אבנים עם סוד אדוני יי' כי'
השם בז"ך רמז למלכות והשם בי"ה בנקודת אלקים רומז לבינה והמלכות מושכת כל מיני שפע השפעי' ממנו
מלמעלה מטה ונמשכת ג"כ מלמטה למעלה אל הבינה ומתעטרת ונכנסת בה בזמן שאין ישראל עושין רצונו של
מקום וזהו אמרו אח"כ וכשהיא עומדת ע"פ הבאר ישראל משועבדים תחתיה וכו' : ז וכנגד אבן זאת יש אבן אחרת
פי' אבן אחרת שהזכיר ר"ל הבינה

שעומדת

מיני גלים ומיני שאין מתגלגלים בתוכו ועליו נאמר שם אניות יהלכון · ובקצה ים זה יש מקום אחד הנקרא ים סו"ף והוא קרוב לגבול תחומי הארץ הידועה במדת אדנ"י מן המקום הזה ירד הדין על מצרים נטבעו בים סוף של מטה וזהו סוד א כי יהוה נלחם להם במצרים· וחכמי הפנימיות מיחסים לפעמים למדה זאת הנקרא אדני ים החכ"מה לפי שכל מיני חכמה ואצילות הנמשכין מן החכמה העליונה כלם נופלים בתוכו · וממנו שואבים כל חכמי לב חכמה · והמדה הזאת נתנה יי' ית' לשלמה ב וזהו ויי' נתן חכמה לשלמה · וכשנכנס בים החכמה היה בו כח לדעת ולהבין כל סדרי המערכות עליונות ותחתונות ולא נכחד ממנו כל דבר · ובכח שם אד"ני ישב על כסא יי' ומלך על העליונים והתחתונים לפי שחכמת אלקים בקרבו לעשות משפט · ולפעמים נקרא שם אד"ני בכנוי **כל** והטעם לפי שלא יחסר כל בו שהרי כל מיני השפע והאצילות וכל מיני הברכות והקיום כלם נכנסים בתוכו ונקרא כ"ל לפי שהכל בו וכל מיני צורך שיצטרך דבר בעולם אין לבקש אלהות' אחרת ולא ממקום אחר כי הכל כלול בתוך שם זה וממקום זה יפיק כל שואל רצונו כל אחד ואחד כפי חפצו ורצונו בהיותו קורא אותו באמת ועוד כי יסוד המדה שהוא למעלה משם זה נקראת כל על עקרי' שעדיין נבאר בע"ה · והמדה הזאת הנקראת כ"ל נתנה יי' במתנה לאברהם כמו שהודענוך שהרי היא יסוד הבר"כה והבריכה ואל זה רמז באמרו ויי' ברך את אברהם בכל ומאברהם ליצחק באמרו ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו · ומיצחק ליעקב באומרו כי חנני אלהים וכי יש לי כל · ג פי' אמר יעקב לעשו שמא יעלה ברעתך שאני חסר על מה שאני נותן לך תדע שהרי כל מפתחות הברכה העליונה כלם מסורות בידי והרי היא כלולה מן הכל וזהו וכי יש לי כל ולפיכך איני חסר על מה שאני נותן לך כלום · ולפעמים נקרא שם אדני בכנוי **אבן** לפי שהוא היסוד לכל הבניינים אשר בעולם וכל הנמצאים שבעולם הם עליה סמוכים ואליה צריכין ונקרא' אבן הראשה אשר ממנו יצאו כל המוני מעלה ומטה במעשה בראשית ונקראת אבן ספיר לפי שהיא מקבלת כל הגוונים משאר כל מעלות ·
שעליה

מעלה כחות רבות ממונים להוליך השפע ממקום למקום אל מקום אשר שמה הרוח ללכת כל אחד כפי כחו ופקודתו אשר נמנה עליו ויש בו ג"כ ממוני חיילות ממונים על הדין מתגלים והומים כנגד בני אדם ומלאכי (ספינה) כי כשפעות כשהם זכות וטהורות באות אל. הים הזה לשוב למקום מחצבן והולכין שם חבורות חבורות באניות והם י"ב אניות כמספר בני ישראל כנגד י"ב גבולות ותחתיהן כמה וכמה אניות אחרות לאין מספר קטנות עם גדולות ואז כשיש איזה פתח למקטרגים לקטרג בא לטרוף הספינות והומים גליהם לנגדה וכפי הצדיק מתדיינת לנגדם וכנחות אותם ותנצל מהם והדברים עתיקים הש"י יאיר עינינו במאור תורתו: א כי יי' נלחם להם במצרים פי' במצרים · ב וזהו ויי' נתן חכמה לשלמה וע"ז נקראת ג"כ חכמת שלמה כי לו נתנה ונקראת חכמה אחרונ' מכלל דאיכא חכמה עליונה והיא ספירות החכמה הנקראת חכמת אלקים ובספר הזוהר קראוה גם כן ים תתאה משום דאיכא ים עילאה שהיא הבינה שהיא הים הגדול דמינה נפקה שב ימי ונקראת ג"כ ים האחרון שהיא האחרונה. בהיות קורא אותו באמת פי' ביחוד ובחבור כל הספירות כמו שפי' למעלה בהקדמת הספר: שעדיין נבאר אות' בע"ה בשער ב' · ג וזהו וכי יש לו כל עולה כנגי' חמשים שערי בינה כי כל הדברים מנ' שערי בינה יצאו כמבואר לפנים בשער ב' לפי שהיא מקבלת כל הגוונים כמו הספיר שמקבל כל הגוונים מתחתיו לפי שאין לו מראה מיוחד אלא והרוחות ומה שהוכי' גוונן בספירות הוא ע"ד הדמיון בכחותיהם ובפעולותיהם המתנהגות בהם כמו שיחשבו הלבנות ימיניות לכח החסד והאדמימיות ואשת לפחד שהוא כח הדין ולתפארת שהוא מעורב מלבנות החסד ואדמימיות הדין יחשבו לו הירוקות הכולל שניהם למלכות יחשבו הספירות ותבליות שאינו גוון והוא כח לכל
גוון כי כל

שער א

מבאר שבע ונופלים בבאר צרה נכריה אותם הנמשכים אחר עברות קשות · ואל זה רמז אד"ני כשחטאו ישראל במדה זו · אמר הנביא כי שתים רעות עשה עמי אותי עזבו מק'ור מי"ם חי"ים לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים · כלומר באר צרה אין לה קרקע כי כלה שברים שברים ואין מים מתקיימים בה אלא מלאה נחשים ועקרבי'· ואל זה רמז דוד ואל תאטר עלי באר פיה · ולפעמים נקרא שם אד"ני בכנוי ים והטעם כי כל מוני הבריכות והשפע והאצילות א נמשכים אליו בדמיון הנחלים · וזהו סוד כל הנחלים הולכים אל הים · ולשון ים הוא הקרקע המחזיק את המים כאמרו וכמים לים מכסים: ואומר ולמקוה המים קרא ימים · הרי בית קבול המים נקרא ים ומתוך זה הים נבראו כמה מלאכים ומחנות וכמה מינים משונים אשר שרצו המים אשר בתוכו וכלן מרכבות ומחנות עליונות · ועל זה רמז זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות · ובתוך הים הזה כמה ספינו' וכמה שייטום וכמה דגלים פרוסים על ראש התירן של הספינו' וכמה מיני

נכריה אינה אוהבת בקיום העולם והרשעים נופלים בה שהוא הבאר אשר כרו לעצמם עכ"ל · ובספר האמונה לרש"ם האריך מאוד בביאור שמות' והשתלשלותם ופעולתם ואמר שהם עומדים למטה מכל היכלות המלכות לשמש מקבלים כח ממנו בזמן תגבורת הדין בעולם שמדת הפחד משפעת עליה וכפי השר המתגבר למעלה אומתו הכותנת לו מתגברת למטה מחרבת ושוללת אחרות כי ההשתלשלות יורד עד למטה ולכל שר וכח למעלה חוקו למט' וכמו שהם מלדעת ורבועה למעלה כן האומות שבט ומקל למטה כענין שכ' הוי אשור שבט אפים וגו' עכ"ל ומעתה אין לתמוה על רוב טובה והצלחתם בעולם הזה ואף אם יפעלו פעולות כוראות ומגונות בכל עבודתם בצלמיהם ומימיהם אין דבר כי כחם וממשלתם למעלה עוד ידו נטויה בהתעוררות האיש אשר בשכבר עשהו ועוד עליו מוסיפין מעל עד ימלא סאתם וישקוף וירא ה' ממעל ושים שכל והבן במקרא ומאז חדלנו לקטר למלכת השמים חסרנו כל מלכת כתיב חסר כי המירו הגבירה בשפחתה וקראוהו בשמה מטרוני' ומימים קדמונים עשו לה כוונים צלמים ומסכים והורידו רוחנים ועד לא אזלת ולא פסקת עוד ינועו ויחוגו לה בבכי ומספד תמרורים וסבבו בשוק הסופדים ויתגודדו כמשפטה כי לילות לילה ויללה כלה בתמרת עשן כולה מתאוים ומיחים להשקו' המים הזדונים והמרים אשר עליה וכן עיקר עבודתם כעבודתם עוד יבכו בלכתם ובפ"ק דעז"ה הביאו חוה שמניקה את בנה והיא חוה ראשונה שאר"זל קודם שנתנה לו חוה נזדווגה לו לילית כי הקליפה מראה תחילה פעולתה כי כן האדם למטה בטבעו להתעורר תחילה על הרע ממה שיתעורר אל הטוב כי יצר לב האדם רע מנעוריו וחוה מ"ל חויא ובנה הוא שדי אל המשמש לפני המלך הגדול שבשדי" והוא אחד מילדי שידה ושידים שהזכיר קהלת ובמים וידום וכהם ישים תוחלת כי המחשבה תועלת רבת הנזקים ולא תועלת וזאת האמונה הרעה נרמזה בתור' בפסוק לא יהיה לך אשר שמה בכנדה לא תנאף והבן כי לא תמצא אמונה שלא נרמזה בתורה אלא שתשובתה בצידה בענין לא תנאף שרומז על האשה הנואפת והולידה בן פריץ השם ינדור פרצות ישראל במהרה ויעביר רוח הטומאה מן הארץ ועוד לקמן בשער כ' בכינוי טוב הארכתי בענין אלו הכחות הטמאו' ובסוף הספר אביע לך ענייני נכחות אחד לא' בשמותם ותולדותם כאשר העליתי מספר אמונת לרש"ם ושאר ספרים: א נמשכים אליו בדמיון הנחלים פי' שנקרא ע"ש שמקבלת מכל הספירות ולכך מי הים מלוחים ע"ש שמקבלת ג"כ ממה שבהם וזהו סוד כל הנחלים הולכים אל הים ומאמר והים איננו מלא כי מה שמקבל משפיע לעולם ותמיד חפץ לקבל שפע יותר: ב ועל זה רמז זה הים גדול ורחב ידים שם רמש אין מספר וגו' כי הכל רמז על קבלתו כל מיני שפע מכחו' שעליו והשפיעו על כל אחד למטה כפי כחו הראוי לו לזה רב ולזה מעט וזה רמזו חיות קטנות עם גדולות: ג ובתוך הים הזה כמה ספינות שייטים וכו' וכמה מיני גלים ומיני שאין מתגלים בתוכו כבר הערותיך בהקדמה כי כל דבר יש לו דוגמתו למעלה והנה כמו שיש ספינות למטה בים מוליכין סחורה ממקום למקום כן בים של מעלה כחות רבות ממונים

אחת מאחר שאין מגיע לרוח עשר ברכות שזהו סוד הלויים שלוקחים מעשר מישראל וחוזרים
ונותנים לכהן אחד מעשרה ממה שנטלו וזהו סוד פרשת מעשר לויים וכהנים הכתובה בתורה. ולפי'
אמר ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר. אשר נתתי לכם
מאתם בנחלתכם והרמותם ממנו תרומת יי' מעשר מן המעשר וסוד מעשר מן המעשר הוא סוד אי"ק
שאם אין ק' אין י ואם אין י' אין א'. ולפיכך צריך האדם להיות זריז לברך מאה ברכות [א] ואם ח"ו חסר
אחת פגם ואלו ק' ברכות הם בדמיון מאת אד"ני כסף שבהם שפע אדני מתפשט לכל צד למאה
בריכות. ולפעמים נקרא שם אדני בתורה בכנוי **באר** והטעם כי הוא באר מים חיים שבו
יתכנסו כל מיני שפע ואצילות של מעלה כמו שאמרנו. ועל זה נאמר מעיין גנים באר מים
חיים ונוזלים מן לבנון. ובעוד שישראל צדיקים ומברכים מאה ברכות בכל יום כהוגן הבאר
הזאת מתמלאת ממים חיים משפע אצילות עליונה ואז כלם עשירים מלאים כל טוב שואבי'
מים חיים כפי צרכם. ולפעמים נקרא גם כן **באר שבע** לפי שנמשכים אליה שבעה
נחלים דרך יסוד עולם משבע זסה מעלות עליונות. [ב] וכנגד באר זאת יש באר אחרת מבחוץ
עם שאר כמה בארות מלאות נחשים ועקרבים ונקראים בארות נכריות. ועליהם אמ' כי שוחה
עמוקה פי' זונה ובאר צרה נכריה. וכל אותם שהם רשעים גמורים אין להם זכות לשאוב
מבאר

וכענין שכתבו בר"ק כט פ' וירא ואותו רוח מתראה ג"כ לאדם בחלום בדמות שהיה בתחלה ולפעמי' בהקיץ כמו שהוגד מכמ' בני אדם שראו המתים כאשר בחייהם ונפש הוא נפש הטבעיות אשר ממנה כח הזן ושאר הכחות הנפשיים וזהו רוח ונשמה שנפחת באפינו: א ואם ח"ו חסר מהם פגם כי כל ברכה וברכה יש לה מקור ומעיין שממנו נשפעת ונאצלת. והאדם למטה הוא המעורר למעלה כאשר פי' בהקדמה וא"כ כאשר יחסר מהם הרי הוא מחסר ברכה למעלה ומקלקל בצינורות ופוגמת כי לא תיקן האדנים לעמודים לפרוס עליהם האהל ואין השכינה שורה על דבר פגום כמבא כל הנומר בכל יום ק' ברכות כאלו פורס אהל מוע' ותוקעו על ק' אדנים ומתברך בק' מיני ברכות מז' מעלות עליונו' כי השלשה עליונו' מונים לאחד ברוב המקומות עם הבינה: ב וכנגד זה באר מבחוץ יש באר אחרת עם שאר כמה בארות אלו הם מיני הדין וקליפותיו והם כחות שיצאו כאשר עלו בתחלת מחשבתו ית' לברוא את העולם בדין מחשב' השי' לא תשוב אחור יצאו והועמדו אחורי האצילות הקדוש לארוב מתי יעורר עליהם האדם מלמטה ויהפוך דמותו כענין שפי' למעלה בהקדמת הספר ואז יצאו מן הכח אל הפועל לפעול כפי הדין בעולם כענין שפירשתי בביאורי לרקנטי" (בסוד וימלוך וימות ועיין בשפע טל שער ו" דף נט" עמוד ד" עש") בפ' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל כי זה לעומת זה עשה האלקים בסוד התמור' והחלוף ופעמי' ואחור בהיות רצונו להעמיד אדם שהוא עיקר העולם בבחירתו אל מי שמגדלים יפנה וכאשר יגביר אותם הם יגבירו אותו כפי כחם ע"ד הבא לטמא פותחין לו עד שיטרוד לגמרי מהטוב והחיים ויפיל בבור כרה לו כמבואר במערכת הטעם וכענין שאמרו יורד ומסטין עולה ומקטרג נוטל רשות ונוטל נשמה כי למקל ורצועה נשארו לרדות העולם כי מלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא ומלך ב"ו יש לו שריו ופקודיו הטובים ומליצים יושר ויש לו ג"כ שופטים ושוטרים קטיגורים ודילטורין וקנוסטרין כן יתעורר כסדרן מלמעלה כהתעוררת האדם למטה ולא שיהיה שינוי מלפניו ית' כאשר פירשתי למעלה והם הם יצאו זה לעומת זה במדריגות עשרה ושבע היכלות וארבע מחנות ומילות ימין ושמאל דוגמת אצילות הקדש כו כקוף בפני אדם וקראו כפי המקובלים ד' קליפות וערלות ועשרה טומאות הראשונות לבן הארמי והאחרונ' לילית. וזו היא שאמר הרב וכנגד באר זה יש מבחוץ באר אחרת ובספר טעמי מצות לקנה אמר דעו וראו כי יש באר אחרת מבחוץ כי על זה ההיקף יש היקף אחרת כנגדו מבחוץ כי סמאל ותכינעור ואילות כנגד תפארת יסוד ומלכות הנקרא באר פנימית ולילית נקרא באר צרה נבליה ותיכונית ויש עמה כמה נוכרית מלאות נכריות עקרבים ונחשים מרכבת הלילית והיא צרה
נכרים

שער א

הרי נתיחדה ברכה זו לירושה ליעקב ולזרעו לבד כשאמר לך ולזרעך אתך · ולפי כשבא יעקב להפטר מן העולם פתח ברכה זו לשנים עשר שבטי׳ שיקח כל אחד מהשבטים חלקו מבריכה זו לירושה ··· וזהו סוד כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת (ע) אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם · מאי איש אשר כברכתו שמא תאמר מדעתו ברך לאחד מהם אינו כן אלא לכל (נ) שבט ושבט נתן לו חלקו הראוי לו מבריכ׳ זו ולא מדעתו אלא מדעת הברכה עצמה · [א] ומשה רבינו ע״ה בברכה זו ברך את ישראל קודם שנכנסו לארץ וזה סוד וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו · נמצא שם אד״ני הוא סוד הברכה · [ב] וזו היא הברכה המעשרת לדבקים בה בלי עצב ודאגה · וסוד ברכת יי׳ היא תעש״יר · ולא תוסיף עצב ולפי כי שם אד״ני הוא כדמיין אוצר לקבל שפע כל הברכות ומיני האצילות והוא כדמיון בריכה ובית קבול לכך הוא מלשון אדני החצר שבהן נכנסים העמודים · ותמצא כי מאה אדנ״י של כסף נעשו במשכן כמו שכתוב ומאת אדנים למאת הככר ככר לאדן ואלו מאה אדני׳ שבמשכן הם בדמיון מאה [ג] בריכות שתמלאות מן הבריכה הגדולה הנק׳ אדני לפיכך חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום כדי להמשיך מכל אחת ואחת ומפני שמאה ברכות באות בשם אדוני מאלו הברכו׳ · ואם חסר ברכה אחת פוגם מטול מום והסוד תלוי בסוד א״יק בכ״ר (ישראל נותן י׳ מ״ק מעשר והלוי נותן מי״ א׳ מעשר לכהן נמצא א׳ רומז לכהן י׳ ללוי ק׳ לישראל) שהוא סוד כהן לוי וישראל · שהוא סוד נפש ורוח ונשמה · ולפי עקר זה אמר דוד המלך ע״ה ברכי נפשי את יי׳ · [ד] תלה הברכו׳ בנפש בסוד שלש המערכות העליונות · והנפש צריכה לברך בכל יום מאה ברכות היא כנגד ישראל · ומן הברכות המאה יגיעו עשרה שהם המעשר לרוח שהיא כנגד לוי · ומן העשרה של רוח לוי יתן אחת לנשמה שהיא כנגד כהן · ואם כן נמצאת למ״ד שאם לא תברך נפשו של אדם ק׳ ברכות בכל יום לא תגיע לנשמה ברכה אחת ::

חלקו הרא׳ ילו מבריכה זו לקמן בשער ה׳ בסוף בכינוי דעת מבאר יותר כי כפי הברכה והשפע הבא למלכות מי״ב ציכורות התפארת כן בירך בה לכל שבט ושבט בא׳ מאותן הציכורות הראוי וכנון לאותו שבט : א ומר״עה בברכה זו בירך ישראל קודם שיכנסו לארץ כי הארץ כרמוזה במלכות שהיא הארץ העליונ׳ ע״כ הוצרכו להתברך בה קודם שיכנסו לארץ התחתונה כד״א בזאת יבא אהרן כי נקראת זאת כדלקמן : והסוד בברכ״היא תעשיר כד״א מצפון זהב יאתה ומשמאלה עושר וכבוד ולא תוסיף עצב בה כי כשהיא בבריכה הוא כשהספירות כולם בהשפעה זו מזון וכלולות זו מזו באחדות שלימה ובפעולות חסד ורחמים ולזה אין לה הפסק כי כל דבר שבא מצד היחיד אין לו הפסק : ג שתתמלאות מן הבריכה הגדולה הנקרא ת ה״כי היא גם כן מקבלת מאה ברכות כי כל אחת מן הספירו׳ כלולה מכולן הרי כל אחת עשרה וכולן באות כאחת בבריכה זו הרי ק׳ ברכות בקרבה ומ״מ כולן מייחדים לאחד בלי פירוד וזה נרמז ג״כ בסוד אי״ק בכ״ר שהוא בגי׳ א׳ במילואה אלף :· ד תלה הברכה בנפש בסוד ג״ מערכות עליונות פ׳ למעלה ולמטה ואמצע ויימין ושמאל ואמצע והנה הכהן לימין והלוי בשמאל וישראל למט׳ באמצע כמבוא׳ לפ נים בשער ה׳ וכ״ע שהרי הרוח בתפארת כמבואר בכמה מקומו׳ לקמן בהדיא בשער ח׳ כתיב והרוח ב״ מקום התפארת וכו׳ ע״ש וכוכל לפרש כי כאן לא חש לרמוז רק בשלש מערכות שהם מלמעלה למטה שמזכיר כמה פעמי׳ בזה השער לכך הוצרך לרמוז הישראל כנגד הנפש הנרמז למטה שהוא האמצעי הכולל ושמות אלו ר״ל נפש רוח ונשמה כבר מבואר למעלה בהקדמה פירושי ומצאתי עוד בספר כתב תמים הנשמה היא הנשאר׳ אחר מות הגוף העולה אחר י״ב חדש ואינה יורדת והרוח הוא רוח חיים המשמש להנשמה להביאה לכל האיברים ואותו הרוח אינו עולה למעלה (ועיין עוד בשפע טל סדר מאה ברכות) אך נשאר למט׳ עם הנופה את בקברו עד תחיית המתים ופעמים שם למעלה ושומע העתידות מאחורי הפרגוד ומגיד לגוף כדאיתא במדרש וכההיא דפרק אי שאתו ואותו רוח מתלבש מלבוש אוירי בדמות האדם כדיוקנ׳ שהיה פו ובעטיפתו (וכן הוא בזהר תרומה)

וכעניין

התפלות אד"ני שפתי תפתח א כי פסוק זה כתב אלף ד"לת נ"ון יוד וזהו העקר · ועל ידי שם זה
נכנסות התפלות לפני יהוה ית' · ולפי שי"הוה ית' משפיע כל מיני שפע ואצילות בשם אד"ני ובו כל
גנזי המלך וכל מיני עשרו ואליו יבאו ובו יתכנסו ויגנזו ומשם יתפשטו למלאת צורך כל הבריות והוא
כרמיון בריכ' שהנחל נמשך לתוכה ומן הבריכה מספקו' מים להשקות את הגן ולשתו' ולשאר כל
הצרכי' · מכני' בתורה שם אד"ני בכנוי · **ברכה** (אלפי במק" ברכה דרשות לש"ס עה") כי הברכה
מלשון בריכ' וזהו השם שבו ברך יעקב אבונו ע"ה את בניו שירש אותו מיצחק אבינו ויצחק
מאברהם ויי' ית' וית' מסר שם זה לאברהם ע"ה לפתוח שערי אד"ני ולתת כל מה שצריך לו
ולשאר כל בני העולם ומסר בידו ברכ"ה זו וזהו סוד ואברכבה ואגדלה שמך והיה ברכה ·
לא אמר והיה מבורך אלא והיה ברכה הרי הברכה מסורה בידך קח כפי רצונך ולא לך לבדך
אני נותן לך רשו' ליטול אלא לכל מי שתרצה תן כפי רצונך לכל בני העולם · וזהו ונברכו בך
כל משפחות האדמה · כלומר כל הרוצה ליטול כלום מברכה זו ב אינו נוטל אלא על ידך שהרי
היא מסורה בידך ושלך היא · ולפי' אר"זל שהראשון שקרא את יי' ית' אד"ני הוא אברהם אבינו
ע"ה באמרו אדני יהוה מה תתן לי · כי ממנו שאל צרכיו לשם הגדול · ואחר אברהם ירשה
יצחק · וזהו ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו · ועל הברכה הזאת נתקוטטו
עשו ויעקב וזו היא הבכורה שמכר עשו ליעקב וחזר יצחק וקיים המקח כשלחו לפדן ארם
וזהו קום לך פדנה ארם · ואל שדי יברך אותך · ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך
הרי

הקדושות המיוחדות והם ענפי השם העליון וכל שם ושם משונה בנקודתו מחבירו ובהם נמצאו כל העולמות וכל
הפעולות ובנגדן ומשולשין ע"ב שמות בויסע ויבא ויט שהם כלים מהם והם רי"ו אותיות ועם ל"ב נתיבות עולים
רמ"ח : א כי כתוב זה כתיב באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד אדני במילואו בני' תרע"א ופי' הפסוק כך הוא בהיות שזה
השם אדני הוא השם לפתח הראשון לכל הנכנסים לקבל שפע מאת השם ית' ומדת המלכות אשר עליה שם זה היא
הפוגעת ראשונה למבקשים לכך אנו אומרים שתפתח שפתינו להגיד תהלה ואח"כ להתפלל כי לא די במחשבה
לבד כי עוד אנו צריכין להוציא במעשה מן הכח אל הפועל כדי שבאותו פועל נעורר גם בעליונים להוציא בקשתינו
מן הכח אל הפועל וירד השפע הטוב לטוב לנו ומפני זה אין אדם יוצא ידי חובתו בתפלה עד שיחתוך הדברים
בשפתיו וישמע לאזנו כי עקימת כ"ל עקימת שפתיו הוא מעשה וכבר האריך בזה בעל הספר הראקנטי" בפ' וירא
ועוד מצאתי שאומרים בפסוק ואד יעלה מן הארץ כי באותו הבל היוצא מפי הצדיק
בין בתורה בין בתפילה שהוא כולל מג' דברים אש היוצא מן הלב ואויר היוצא מן הריאה ומים מן המוח מתדבק
בהבל העליון שהוא המלכות הנקרא כן שהוא ה"ה והל"ב וכלולה מג' מדות אמ"ש והיא מתרב' ומתפשט ע"י אותו
הבל ועולה למעלה ראש לקבל מלמעלה ולהוריד למטה כענין באידם העולים מן הארץ המתהפכים לענן ומטר
באויר ועל הארץ ירוקו כי מצא מין את מינו וניער והבן ומפני שהוא המוציא' כל הענייני' מן הכח אל הפועל
לכך בקשתינו תחלה שתוציא שפתינו לפועל כי ע"י הוא הפועל הצריך קודם כי בהוצאתה אותו לא נחטא
בשפתינו ופינו יגיד תהלה · לשונינו תדבר צדק ועל"ה ופי יגיד תהלתיך ואז פי ימשוך מתהלה העליונה שהוא
הבינה שפע ורצון ומג' עליונות באמצעות כולם : ב אינו נוטל אלא על ידך כי בו בזכותו מסרה השכינה
בישראל ומאנו מתברכין גם כל האומות כי שיהם נאחזים בו באברהם וביצחק ויהיה ונברכו בך מל' הבריך
הנקרא בתלמוד והעיקר כי מהחסד שהוא לאברהם הברכה בשפעות ובספר הזוהר יצ"ק יחו"ד ברכ' קד' ושה דא
שכינתא דאיה' ברכה דקודשא בריך הוא מימינא ואיהי קדושא משמאלא ואיהו יחודא באמצעית' כי הכל בא דרך
קו האמצעי ומתיחד בברכה והיינו ברוך וברכה וברוך הוא יעקב איש תם שהוא סוד התפארת הכולל ימין ושמאל
ואמצע אשרי היודע לחבר וליחד ברוך בברכה וקדוש הוא סוד יצחק שנעקד ונקדש לעולה בהר המוריה ולכך היה
אסור בכנענית כי הוא קדוש וזהו הבכורה שמכר כי הוא אותיות ברכה : ג אלא לכל שבט ושבט נתן

ראשים ואלו הם ד" מחנות שכינה שהם תחת אדני ית' שהוא סוף כל מעלות של יחוד השם מלמעלה
למטה והשם הזה הנקרא אדני הוא כדמיון אוצר ובית גנזים לכל מיני שפע ומיני אצילו' כל ההויות
הנמשכות מאת יהוה י"ת בדרך כל הצנורות עד שנמצא שלש שמות מכווני' זה כנגד זה . מ אדני
למטה . ת יהוה באמצע . כ אהיה למעלה . ומשם אהיה יתאצלו כל מיני שפע האצילות מן
המקור הנקרא אין סוף בדרך המעלות עד שיגיעו לשם יהוה ית' ומשם יהוה ילכו כל הצנורות
וההמשכות לשם אדני ושם אדני הוא אוצר שבו כל טכסיסי המלך והוא הפרנס הגדול על כל
הנבראים כלם והוא הזן ומפרנס לכל בכח יהוה שבקרבו על פיו יצאו ועל פיו יבאו כל הבאים
להדבק בשם יהוה ית" ואין דרך וצד ועניין להדבק בשם יהוה אלא על ידי אדני ולפיכך זה השם הוא
בית אוצר השם המיוחד א והוא ההיכל שבו שוכן יהוה וכן נקרא תמיד בתורה יהוה בכנוי אדני
כלומר כל מבקש יהוה ימצאנו בשם אדני . ולפי שהדבר כך צריך אתה לדעת כי יי' ית' יש לו נ"ד
שמות מרובעים בצרוף יהוה ית' והם עולים לחשבון ר"יו אותיות ואלו נ"ד שמות הם סוד המשכת כח
בכל הנמצאים שבעולם בהוית ההויות והם בדמיון נשמה ב אצל יר"ו אותיות שהם בויסע ויבא
ויט ובתוך אלו נ"ד שמות נכללים כל הדברים שבעולם ואלו הן המספיקים צורך כל הנבראים
על ידי אדני . ואם כן נמצא שם אדני באותיותיו מורות על ממשלתו ועניינו . כיצד א' שבו
הוא סוד אה"יה שהוא למעלה י' שבו הוא סוד יה"וה שהוא שוכן בו ד"נ הוא סוד נ"ד שמות
ההויות שהם סוד כל מיני שפע ואצילו' וקיום כל הנבראים שבעולם . נמצאת למד
כי כל הממשלה והשלטנות הוא ביד אדנ"י ולפיכך הוא מורה לשון אדנות שזה השם הוא אדון
כל הארץ בכח י"הוה השוכן בו . ולפי שאין לכל נברא בעולם דרך להכנס לשם ית' אלא על ידו
וכל שאלה ותחנונים ובקשה אינם נכנסים אלא על ידי אד"ני הוצרכו לקבוע בראש כל

התפלות

אדוקים ודבוקים באצילות העליון ובאמצעתי עומדת ד' החיות אשר הם ראשי עשרה מניעים הגלגלים אשר
בהשתלשלות כשתלשלו ונכרסו ג"כ העשרה גלגלים וכל מה שבתוכן עד סבוב הארץ ובקרב אלו המחנות הם השבע
היכלות דבריאה לשבע ספירות שנזכרו בכל היכלות דר' ישמעאל : בזוהר יש היכל להיכל ומרכבה למרכבה כאשר
כתבאר בספר מערכת באריכו' בשער המרכבה ושם אתן את דודי לך בביאור שכייכן באריכות ומצאתי כי ארגמן
כי"על רוכב ורכב והא"סימן לא"היה : א והוא ההיכל שבו שוכן אדונ"י : הי"כל בגי' אדני' והסוד ה' בהיכל
קדשו ה"ס מפניו כל הארץ הם בגי' אדני ג"כ : ב אצל יר"ו אותיו' שהם בויסע ויבא ויט פי' שאלו הכ"ד שמות הם
ע"ב שמו' מגולגלין שיוצאין מאלו הג' פסוקים כדרך זה מכל פסוק אות א' כזה וה"ו יל"י כי אות ראשון הוא ו"יו של
ויסע ואות שני הוא ה"א של פסוק ויבא מתיבה אחרונ' שהיא הלילה ואות שלישי הוא ו"יו של ויט וכן כולם ע"ז הדרך
והטע' שמהפכין הפסוק האמצעי ומתחילין מסופו לפי שיש בו דין וכתב בו ולא קרא זה אל זה כל הלילה כלומר אין
לקרב אותיות הפסוק הזה אל זה כל הלילה שהוא הי"ל ואח"כ ל"ה מהני שהיו דנין מלאכי מצרים ומלאכי ישראל
ונהפכו מדת הדין שבאת" והכריע בין אלה ובין אלה ודברה טובה על ישראל ופרענות על מצרים כי ברכות ה"
דרכי איש גם אויביו ישלים עמו לכך הפך כי נהפך לדבר טוב על ישראל ואיך אלו השמות של ר"יו אותיות עולים
לחשבון ור"יו אותיות היוצאים מצירוף כ"ד שמות מרובעים מצירוף שם הוי"ה שם בזה הדרך תחלה בצרף י"ב צרופים
משם יהו"ה ואח"כ י"ב צירופים בכפל אות הי"וד שהו" יה"יו ואח"כ י"ב צירופים מכפל אות הוא"ו שהו ויהו ל"ו שמות
ואח"כו' שמות מכפל ב' אותיות ממנו שהוא יה"יה ושנה משם יה"וה ושנה משם יו"יו הרי בין הכל כ"ד ויותר מזה א"א
והטעם שכופלין כל אותיותיו לפי שזה השם כולל כל השמות והספירות באותיותיו כמבואר בראש שער ה' וכל
אחת מהספירות כלולה מכולם לכן ראוי לצרף זה השם בכל אופן שיוכל ולכפול כל אותיותיו בדרך שהה"א כפולה
בו שאחי כולם כלולים מהכל. ובספר מעין החכמה המיוחס למל"עה אמר כי נמצא כ"ד שמות כל א"מד' אותיות

הקדושות

על החסד · א ומהם על החן · (כא״ ומהם על החיים ומהם על הרפואה ומהם על שאלת בנים ובנות ומהם על החסד ועל הדין) ואם אינו יודע להתכוין בתפלתו באותו שם שהוא מפתח למה הוא צריך מי גרם לו שלא יפיק רצונו סכלותו ומעוט השגתו ועל זה נאמר אולת אדם תסלף דרכו ועל יי׳ יזעף לבו כי יי׳ ית׳ יריו פתוחות לכל אבל הסכלות שאין אדם יודע באיזה אוצר הוא הדבר שצריך חוזר ריקם וחושב בדעתו מחשבה רעה שהשם מנע ממנו חפצו ורצונו ואיני כן אלא סכלותו שאינו יודע באיזה אוצר הוא אותו דבר שהוא צריך מנעו ממנו ב ועל זה נאמר חטאתיכם מנעו הטוב מכם · ולפיכך צריך אדם להתשוטט (כא״ לשוטט) בדרכי התורה ולדעת כונת שמות הקדש בענין שיהיה בקי בהם ובשמותיהם · וכשיצטרך לבקש לפני יי׳ ית׳ שאלה ובקשה יכוין ג באותו השם הממונה על שאלתו ולא די לו שיפיק כל חפצו אלא שיהיה אהוב למעלה ונחמד למטה ד ונמצא נוחל העולם הזה והעולם הבא **ואחר** שמסרנו בידך עקרים הללו להיותם כדמיון יסוד ועקר למה שאנו עתידים לפרש · יש לנו להכנס בביאור שמותיו ית׳ הכתובים בתורה כל אחד כפי הכונה בע״ה **דע** כי השם הראשון שהוא קרוב לכל הנבראים ובו נכנסים לפני המלך יהוה ית׳ ואין דרך בעולם לראות פני המלך ית׳ ה׳ אלא על ידי שם זה הוא השם הנקרא **אדני** כיצד דע כי השם המיוחד יה״וה ית׳ הוא המורה על מציאות בוראנו ית׳ והכל תלוי בו אבל תחלת השערים והמפתחות שבו נכנסים לשם ית׳ הוא השם הנקרא אדני והוא סוף כל מעלות של יי״ ית׳ מלמעלה למטה ועד שם אדני הוא סוד היחוד האמתי השלם כמו שעדיין נפרש בע״ה ומשם ולמטה הוא עולם הפירוד ו והסוד ונהר יוצא מערן להשקות את הגן (ועיין בהמגיד דף יא״ יב״ מבודו) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ז

הרומזים לעשר ספירות ובהללו אל בקדשו חוזר וכללם ובראשו חתום אל אלקים אלקי ושם בן ד׳ כמבואר לקמן בשער ה׳ ואחרי׳ כיוצא בהם ע״כ הטמאים בורחים ונכרתים מפני הטהורים כל בעל הדין הקשה הנקראים בני אלקים כי הם מקבלים כח ממדת הפחד הנקרא אלקים ועוד בני אל׳ בניין וירמוז כי כנגו ויצא אלו ממדת פחד יצחק כאשר יתבאר לקמן בכינוי באר שבע בע״ה בדף ו׳ וזהו סוד יציאת עשו מיצחק · א ומהם על החן וכן עדז״ל הרוצה להחכים ידרים כי הדרום הוא החסד מקבל מן החכמה והרוצה להעשיר יצפין כי הצפון הוא הפחד ומשם הזהב אדום כדאמר מצפון זהב יאתה וכדאמר בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא כמו שיתבאר בשער ו׳ דף ס׳ וכן הברכה כיוצא באלה: ב וע״ז נאמר וחטאתיכם מנעו הטוב מכם כי הסכלות הוא החטא כאשר נמנע בעסק התורה המחכמת פתי ומורה הדרכים והנתיבות שבהם עולה לידיעת החדרים והאוצרות · ג באותו השם הממונה על שאלותיו כמו שפי׳ לעיל בדף ב׳ וכמבואר לקמן בשער ד׳ דף ל״א בביאור ענין שאלת בנים · ד וכמאמר נוחל עה״ז וע״הב כי בשמרו מצות וחקים ועוסק בתורת הש״י תמיד הנה הוא מיחד הספירות וכוללם זו בזו וממלאים שפע וברכה ממקור העליון והכל בחדוה ושלום וכל העולמות מתברכין א״כ הגורם הזה מן הראוי שיתברך ויהיה אהוב למעלה ולמטה: ה אלא ע״י שם זה כי הוא הפתח הא׳ וגם אין לכנוס בלעדו כדאמר בזאת יבא אהרן שלא יכנס בטעות ויפגום ביחוד כאשר יתבאר עוד בע״ה: ו ומשם ולמטה הוא עולם הפירוד כבר בארתי בהקדמתי כי אלו העשר ספירות הם אצילות מאת הש״י ודבוקות כשלהבת בגחלת ונקשרות זו בזו וזו בזו עד האחרונות מהם שהיא המלכות הנזכר כאן בשם אדני וממנה ולמטה נקרא עולם הבריאה והוא עולם הנפרדים (הוא עולם היציר׳) כי אפי׳ המלאכים נפרדים זה מזה כ״ש עולם הגלגלים וכ״ש עולם השפל · (הוא עולם עשיי׳) ז והסוד ונהר יוצא מעדן ר״ל הבינה יוצא מהחכמה להשקות כל הבניין הנקרא גן ויורד למלכות הנקרא ע״ש כולם גן ומבואר לקמן בשער ח׳ דף ס״ו ובשער ט׳ דף ע״ו · ח אלו הם ד׳ מחנות שכינה וסימן ארג״מן וה״א והכ״ שהם אוריאל נוריאל אחד הוא ואלו הם ראש עשרה כתות מלאכים שנשתלשלו אחר האצילות (הבריאה) מכח הספירות מלכות ונתפשטו מכיון המלכות ולא כדרך אצילות העליון כי נתפרדה הקבלה מאז ולא נשארו

שער א

סכנה. כך תפלתו של אדם עוברת בין אלו הכתות ועולה עד לרקיע. אם יש בו זכות לא יפגעו לסטים בהפלתו. ואם אין בו זכות כמה פגעים ומשחיתים פוגעים בדרך. ולפי זה הדרך תקן דוד המלך ע"ה הזמירות כדי לפנות דרך לתפלות לעבור כי כל אותן הכתות הן כמו ענן מעכבין לעלות התפלה ועל זה נאמר סכות בענן לך מעבור תפלה. וכשבא דוד עליו השלום והתקין זמירות בהיות האדם מסדר אותן הזמירות אזי מסתלקין והולכין להם אותם המשחיתים והמקלקלים והמעכבים ונקראו זמירות מלשון מזמר. וכרת הזלזלים במזמרות (ישעי' י"ח) ועל זה אמר הכתוב זמירות היו לי חקיך בבית מגורי כלומר באותם המקומות שהייתי מתירא מהן בדרך והיה לי פחד ומגור באותן הזמירות פורתים והכרתים. ולפי זה הדרך נאמר ברן יחד כוכבי בקר וגו'. וענין רנה הם הזמירות הנאמרים בבקר ואזי יתפזרו ויתרועעו כל בעלי הדין הקשה הנקראים בני אלהים ולשון יריעו מלשון רוע התרועעה את ארץ. ולפיכך צריך אדם לכוין עצמו בשעת תפלה ולכוין מחשבותיו כראוי בענין שלא תתעכב תפלתו ולא תשוב ריקם בקשתו ועל זה אמרו לעולם ימוד אדם עצמו אם יכול להתפלל יתפלל ואם לאו לא יתפלל. פי' אם יכול לכוין בתפלתו באיזה שר (אפשר שצריך להיות באיזה שם או באיזה שמותיו) שהוא צריך בתפלתו יתפלל ואם לאו אל יתפלל:

ואדור שהודענוך זה כי עקר האמונה ויסוד היחוד הוא להבין שמושי (פה מצאתי כ"א כתוב על קלף וז"ל יש לנו לחזור ולהודיעך כי עיקר האמונה ויסוד היחוד הוא להבין ולדעת כל שמותיו הקדושים) כי כל שמותיו הקדושים הנזכרים בתורה כלם כלולים בשם בן ד' אותיות שהוא יהוה יתברך והוא נקרא נוף האילן ושאר כל השמות מהם שרש ומהם ענפים ומהם אוצרות וגנוזים וכל אחד מהם יש לו פעולה מיוחדת מחברו. משל לאוצר שיש בו כמה חדרים כל חדר מהם מיוחד לדבר בפני עצמו. בחדר זה אבנים טובות ומרגליות ובחדר זה כסף. ובחדר זה זהב: ובחדר זה מיני מאכל ובחדר זה מיני משקה. ובחדר זה מיני מלבוש: וכשה אדם צרוך למיני מאכל ואינו יודע אותו החדר שהמזונות בתוכו אפשר שימות ברעב והחדרים מלאים כל טוב. ולא מפני שמנעו ממנו בקשתו אלא שאינו יודע באיזה חדר הוא הדבר שהוא צריך וע"ד זה בעצמו השגת שמותיו הקדושי ית' יש שמות ממונים על התפלה והרחמים והסליחות ומהם על הדמעה: ומהם על הפגעים ועל הצרות. ומהם על המזונות והפרנסה ומהם הגבורה. ומהם על

כל בשר לפי שמביא כל בשר לקנו וסופו בא לפני ואמר שמלאה הארץ חמס לכן הנני מוכרח להשחיתם מן הארץ כי הש"י אע"פ שרואה ויודע שארחות בוצע בצע מאריך אף ומרחם להם עד בא המקטרג וטוען שאין להשיב בדבריו. ובספ' הזוהר אמרו ואת הנפש אשר עשו בחרן נפש ממש כי כל אותן השנים שהיו עקרים כל הטיפות שהוציא אותו הצדיק לא היו לבטלה כי נבראו מהן רוחות ונשמות טהורו' וע"ד זה אמרו באדם להפך (פי' אדם הראשון) זה כל אותן ק"ל שנים שהיה אדם בנזוף הוליד שידין ורוחין ומזיקין (ע"ל דף י' ע"א) טעם נכון למשמשן עם נשותיהן מעוברו' או מניקו' וזקינות כי לא יהיה זרעם לבטלה אם כוונת' טובה וישרה והנה עד"ז שבארנו הוא אומרו בכאן בהמוני שה שמהם לרעה ומהם לטובה ודבר אפשר ונכון הוא כמו שבארנו למעלה כי האדם נעשה בדוגמא עליונים ומעורר ורושם למטה ע"ד סימן כמו שהש"י פועל ורושם למעלה ואף אם יהיה בכאן בהמוני כחות הדין והרחמים אמנם הלא כתבנו' ג"כ למעלה כי האדם מעורר עליהם כפי מעשיו ופעולותיו ובחירתו וראה והקשה ג"כ ממה שאמ' בס' הזוה' ומביא ברקנטי פ' בראשית דף י"א בעניין לילין ושאר רוחין ושידין דבעידן דבני נשא קטלין שלטין בעלמא וכד אשכחן הכי בנא כי אתעבדין מינייהו תיובת' ואולידו מינייהו וכו' ואתתקן דף קכ"ו ע"ד אמר בבירור כשאדם עוסק בתוכחתו נברא מלאך אחד מליץ בעדו ואם מכבל פיו נברא בכבתו מקטרג וכן בפ' עקב בפסוק אל תפן אל קשי העם הזה. והולכים להם אותם המשחיתים והמעכבים וכו' כי בזמירות מספרים כבוד אל בעניין עשרה הללויה

הרומזים

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך

י' סוד ה' חכמה ו' עקר ה' קבלה (יהוה) אמונת ה' ית' האמן (אהיה) צם ד"רדנ"כוחה ירדכו (אדני) מחשבותיך. אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף.. השם הראשון משמות הקודש הוא השם הנקרא **אדני** (מדת מלכות) אמר שלמה המ"עה שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים הודיענו בפסוק זה שצריך האדם לבדוק עצמו ולהזהר כשרוצה להתפלל לפני י"י ית' ולראות ולהבין אם יש לו מקטרגים ומעכבים לקבל תפלתו. ויש לו לסקל המסילה ולהרים מכשול מדרכיו. משל לאדם ההולך לחצר המלך להפיק שאלה שהוא צריך להזדרז ולדעת אם יש בדרך פגע או סכנה ומלבד זה יש לו להתבונן כמה שערים יש בבית המלך זה לפנים מזה ולהכיר אותם השוערים הממונים לשמור השערים ולהיותו אהוב אצל כלם ולדעת אם יש בהם איש שונאו שישלים עמו. ומלבד כל זה ראוי לו לדעת ולהתבונן בבגדים שהוא לבוש אם הוא ראוי להכנס בהם בחצר המלך כמו שאמר כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. ומלבד כל זה ראוי לו לבדוק בעצמו אם הוא הגון לדבר לפני המלך והשרים והסגנים אשר לפניו. ואם יש בהם מי שיערער על בקשתו וכמו כן אם יזדמן לו שיתעכב בהיכל המלך שעה או שתי' אם יכול לסבול. ור"זל הוצרכו להעיר אותנו ואמרו כלל גדול מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ואם במלכות בשר ודם יש לו להזהר בכל אלו הדברים שאמרנו כל שכן בהיות האדם נכנס להקביל פני מלך מלכי מלכים הקדוש ב"ה ית' וית' שיש לו לאדם להבין ולדעת כי מן הארץ ועד הרקיע אין שם מקום פנוי (ב) אלא הכל מלא גדודים והמונים מהם טהורים בעלי חסד ורחמים ויש למטה מהם כמה בריות טמאות מזיקים ומקטרגים וכלם עומדים ופורחים באויר ואין מן הארץ ועד הרקיע מקום פנוי אלא הכל מלא המונים. מהם לשלום מהם למלחמה מהם לטובה ומהם לרעה. מהם לחיים ומהם למות ועל זה מיוסד שיר של פגעים יושב בסתר עליון. כי הוא יצילך. באברתו. לא תירא. מדבר באופל יהלוך. כי מלאכיו. וכל אלו המחנות בין הארץ ובין השמים דוגמת ההולך בדרך במקום סכנה

השער הראשון י' סוד החכמה ו' עיקר הקבלה. אמונת ה' ית' כו' בראש דבריו רמז ל"ג שמות הקדושי' שהם עיקרי המשפיעי' להולך בדרך כשורה ובלבבו יאמין בשלמ' האמונה רומז בכ"ת אילותיו כדרך הורדת' השפע כי שם בן ד" מקבל שפע משם אהיה ומשפיע בשם אדוני ומשם נתפשט לכל. השם הא' הוא השם הנק' אדוני כי הוא מורה ממשלה ושלטונית מל' אדנות והמדה האחרונה אשר בזה השם נקראת נתנה לראש פינה להנהיג ולהשגיח בעולם התחתון לכך נקרא ג"כ בשם מלכות כאשר יתבאר עוד וקרא אותו שם הראשון כי הוא הראשון הקרוב אלינו מלמטה למעלה. (ב) אלא הכל מלא גדודים גם לפני' מזה באריכות בסוף שער ב' דף כ"ו ומצאתי כי אלו הגדודים שבין השמים והארץ כולם נבראים ונבראו' מפעולת אדם וכוחותיו בו כפי המעשה אשר יעשה הן טוב הן רע יוציא מכחו ורוחו דבר דומה טוב או רע והוא לא ירגיש וידע לגבות גמולו אשר נטבע בו וזהו סוד במאמרם העושה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד כי מכחו ורוחו ההוה בעשייתו הטוב ירשים יצא בריה טובה רוחנית מלאך מליץ יושר וכן בהפך בעשייתו העבירה וקונה מל' קונה שמים וארץ והו אמרם ז"ל כל העושה מצוה שאות' מצוה עולה אומר לפני הב"ה פלוני עשאני וכן בעבירה וזאת היתה כוונת נתן הנביא שאמרו לדוד גם י"י העביר חטאתך ולא תמות ולא אמר מחל או סלח חטאתך אלא רמז לאותו המקטרג שנברא מחטאתו העבירו השם מלפניו שלא יבא לקטרג עוד וזה ג"כ בסוד האומר בקץ כל בשר בא לפני ולא אמר קץ כל בשר הגיע רמז בזה כי הנולד ממעשיהם הרעים הנקר' קץ

כל

המרכבה אלא האבות כיצד אברהם אבינו ע"ה לקח בטהרה צד ימין וירש ימין של מעלה שהוא מדת החסד ועל זה נאמר ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה. ויצחק לקח בטהרה מדת צד שמאל שהוא הפחד ועל זה נאמר וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. ויעקב לקח בטהרה צד קו האמצעי ועל זה נאמר ויעקב איש תם יושב אהלים. בין אהל אברהם ובין אהל יצחק נמצאו שלשה האבות כסא למרכבה. ועל דרך זה הושב חרבר על בוריו ויוצר על מכונו:

ועתה יש לנו להאיר עיניך בענין תלוי על זה. דע כי המדות הם תלויות באברים כיצד מדת העין היא הראות. מדת האוזן הוא השמע. מדת היד היא המשוש מדת הרגל היא ההליכה. והנה המדות נמשכו' אחר האברי. ולפי שהזכירו ח"ז כלפי מעלה לשון מדת יש לנו לדון ענין המדות כמו שיש לך לדון ענין אזן ויד ורגל שאמרנו וכמו שאין ערך בינינו בענין האברים כך אין ערך בינינו לענין המדות ולפי שאנו צריכים להשתמש בחבור זה בלשון המדות השמר לך ושמור נפשך מאד פן תכשל ותאמר שיש לי"י ית' מדה מוגבלת או משוער שאין הדבר כך אבל כמו שאין לענין עין ואוזן שעו' וגבול ודמיון כך הוא הדין במדות. והנה רז"ל קראו לשמותיו הקדושים מדות כדגרסינן פ' קמא דר"ה אמר רב יהודה כרית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר הנה אנכי כורת ברית ושלש עשרה מדות הם י"י י"י אל רחום וחנון ארך אפים וגו'. והכלל שיש לך להאמין בזה שאין דמיון בין מדות י"י ית' ובין מדותינו זולתי בדרך הזכרת סימן בשם לבד ועל זה אר"ז בכל מקום בא וראה שלא כמדת הק"בה מדת בשר ודם. ואחר שמסרנו בידך מפתח הקדמה זו יש לנו להכנס בבאור כל שם ושם משמות הקדש הכתובים בתורה ולהאיר עיניך בכל מקום שתמצא כתוב שם אחד מהם וכדי שתבין ותשכיל מקור מים חיים שהוא נובע מכל שמותיו ית' וכשתשיג דבר זה אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל:

ארני

פועל אלהיי נידונים יחד בעונש גיהנם אלהיי ובהיות הנשמה עצמה שכלית ותכונות אבריה דוגמתם למעלה מקבלת עונשו בהיותם נטרדת ממקומה ואינה יכולה לחזור אל מקום שממנה חוצבה כינוי זה לגיהנם שמימיי כלומר מושכל וה"ה לג"ע כי בהיותם הדברים רצויים אצל הש"י נעשים באמצעות האברים שהם אלהיי מקבלים שכר באמצעות הכוחות הידועות והגוף ימצא מנוח בג"ע אלהיי עם היות הנשמה חוזרת אל מקומה זכה ונקייה אל האלקים אשר נתנה ויירש הימין כו' לפני' בשער ז' דף ס"ג מבואר יותר כיצד היתה לקיחת' ומשמעו' הפסוקים ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה פי' שהיה הולך ונסוע מלמטה למעלה עד לנגבה שהוא החסד הנקרא דרום כלומר דר רום שהיא הראשון לז' ספירות הבניין והפונה פניו אל מזרח ימינו לצד הדרום והמזרח הוא התפארת אשר אליו פונים כל הפנים כאשר יתבאר עוד בע"ה וע"ז אמר דוד ע"ה נאם יי' לאדוני שב לימיני. ויושב על מכונו פי' שעד יעקב לא נזדכך הפגם והזוהמא שהטיל הנחש באדם הראשון אחר שחטא' כמבואר לקמן בשער ה' בתילת דעת. דף כ"ג לענין עין וכו' ר"ל עין של מעלה:

השער

הכתוב הוא סימן כנגד אותו עצם ותבנית הידוע הנקרא ראובן בן יעקב · ולפי שה"י ית' רצה לזכותנו ברא בגוף האדם כמה אברי' נסתרים ונגלים בדמיון סימן למעשה מרכבה ואלו יזכה אדם לטהר אבר מאבריו והיה אותו אבר כדמיון כסא לאותה דבר עליון הפנימי הנקרא בשם זה אם עין עין אם יד יד וכן לכל השאר כיצד כגון שנזהר ונשמר אדם אחד במראה עיניו שלא יביט ולא יסתכל בדבר ערוה ולא בשאר כל דבר של גנאי אלא בכל דבר שהוא קדושת י"י ועבודתו אז אותה עין נעשית כמו כסא לאותו דבר הנקרא למעלה עין וכן היד והרגל ושאר כל האברים · ועל זה אמרו חז"ל האבות הם המרכבה ולא אמרו כל אחד מהאבו' הוא המרכבה

המרכבות ולקמן בדף מ"ח בשער ה' מבואר יותר · ולפי שהש"י רצה לזכותנו וכו' דעת הרב ז"ל כמו שכבר בארנו במערכת אלהות במערכת הטעם ובמערכת אדם כי רצה הש"י לברוא העולם אשר עיקרו מן האדם היותו נוהג על מנהגו בבחירתו שלא יהיה מעניין עולם השכלי ויהיה בדמות עליון בכח ועומד בבחירתו בעצמותו להוציא דמותו אל הפועל כעניין עולם השכלי ואל מקום אשר יפנה שמה רוחו ללכת שם יתדמה צורתו לעורר עליו מן למעלה גם לטובה או לרע לא שיהיה זה שינוי לפניו ח"ו רק הואשפע הטוב תמיד במדותיו והאדם הוא המפקיד עצמו ומהפך בהם כמו שכתבנו במערכ' אחדות ולכך האציל מאתו הש"י אצילתו במידותיו אברי' דוגמת אדם ובהשתלשלו' אשר ברא האדם דוגמתם בכל אצל הבורא עד שבתשלום גילוי עשר מדותיו נמצא נשלם הכל למעלה ולמטה עד האדם שבו נשלם הכל דוגמת המוכל ואל המקום אשר ימשיך הכל יתהלך צורת המעלת לעמותו וכל זה עשה אלקים כדי לזכותינו ואל זה כיון באומ' בצלמינו כדמותינו כי כמו שהשם פועל ורושם במידותיו בעולמו כן נשמת האדם רושמת ופועלת באבריה כי הצלם והדמות נאמר על הנשמ' וכוחותי' אשר נתן בהם הש"י כוחן להתדמות לעליוני' שאם תמשיך אותם האברים המדומים דוגמת עליונים שהוא בפעולת הטוב והאמת תמיד יוסיף ברכה ושפע בעול' העליון ובתחתון ונעשה אותו הפועל כפועל עליון והאבר אשר בו פועל כדמיון מכון וכסא לדוגמתו למעלה כי אז ההשתלשלות אחד כבתחלת הבריאה והמיכל אחר הכל ומכלל הן אתה שומע לאו שאם ממשיכים הפך האמת בדרך לא טוב הנה מריעם לעצמה ומקלקלה השורה כולה והרי הוא כפוגם ומקלקל במידת ואיברים של מעלה שהרי הוא מוליכם בדרך לא נתכנו עליהם ומעוררים עליו אחד רכונו ולרע ירועו כפי בחירתו הפך הכוונה הראשונ' אשר כיוון בהם כי יגבור כחות הדין אשר יצאו אחורי האצילות כפי אשר יתבאר עוד במקומם עוד מזה בספר האמונה לרמ"י ז"ל ידוע וברור הוא לבני אמונתינו הקדושה שם בנע"ב שהוא רי"ו אותיות ונקר' שם המפורש והאותיות אלה רמוזים לחכמות פנימיות נכללי' בסוד השם הנעלם בוהוה כל הוה ובאותיותיו הקדושים יצאו כל הנמצאים לפועל המציאו' וכאשר נצטרפו להם ל"ב נתיבו' חכמה שהוא הל"ב עולה רמ"ח והנה ברמח סוד הכללים ובהם נכללו המרכבות הפנימיות והחיצוניות והנה שעור קומ' לאות ולסימן חלילה לאל ומלה ותמונת אלא הם סוד הידיעות השלילות מכל השגה ורעיון ומכל ציור במחשבות בני אדם ולכן לשאר החכמות מצוירות והוא סוד נעשה אדם בצלמינו כדמותינו והנה היושב על כסא הוא כמראה אדם מפני כללות הידיעות וחיבורן אחת על אחת · והנה מחשבה ראשונה פשוטה כאלו הידיעו האלו ובסוד השם הקדוש בנע"ב וכאשר עלה במחשבה טהורה לברוא את האדם בצלם חכמתו כמראה אדם מלמעלה כללו ברמ"ח אברים סוד שמו להעיד עליו כי צורתו שהיא נפשו בכח כולל נשתרגו ממנה רמ"ח איברים והם כלי אדם ונפשו חיצונית ופנימית והם רומז וסימנים לפרקי המרכבה הקדושי' כ"ד של הק"בה וכוונה מאתו להיות נפש האד' הגלם כללה מעלת העולם ולוח כולל כל הידיעו' ולכך נקרא עולם קטן וכמו שידיעות הקדושות והטהורות הפנימיות נכללו בכל אדם ישר כן האדם המעות דרכו נכלל בכלל החיבור האחד החיצוני הנקרא אדם בליעל עכ"ל · נראה שדעתי כמו שפי' ויראה ג"כ כי ע"כ אמרו שיש ג"ע וגיהנם ארציי ושמיי והוא האמת כי כמו שנמצא אדם למטה ודוגמתו למעלה כן נמצא שכרו ועונשו מורגש למטה ומושכל למעלה דוגמתו ואם האדם חטא ולא עשה עבודתו כמו שהיתה הכוונה בבריאתו מקבל עונשו כמו שעשה וזהו אמרים כי הק"בה חוזר הנשמה של כלל' ודן את הגוף כי מגד היות דבקות הנשמה בגוף שהוא כולה

פועל

ישתרשו שרשים ויתפשטו ענפים לכל צד וצד ושאר כל שמות הקדש כלם כדמיון ענפים
וסנסנים נמשכים מנוף האילן וכל אחד מן הענפים עושה פרי למינהו. ומלבד שמות
הקדש הידועים שאסור למוחקן. יש כמה כנויים אחרים תלויים בכל שם ושם כגון שתאמר
כנויין של "ידוד מי הם. "נורא. "נושא עון. "עובר על פשע. כנויין של א"ל מי הם כגון
"גדול "רחום "וחנון. כנויין של אל"הים מי הם כגון אהי"ה שופ"ט דיי"ן. ולכל אחד מאלו הכנויים
יש כנויין אחרים תלויים בכל כנוי וכנוי מאלו והם שאר כל מלות התורה. עד שנמצא "כל
התורה כלה נארגת על הכנוין והכנווין על השמות והשמות הקדושים כלם תלויים על שם
יהוה וכלם מתאחדים בו נמצאת כל התורה כולו נארגת על שם "יהוה. ולפי' נקראת תורת
י"י תמימה. נמצאת למד כשתבין כונת שמות הקדש למשפחותיהם ותשיג הכנויי' המיוחדים
לכל אחד מהם אז תראה שהכל תלוי בשמו. הגדול ית' ותכסוף ותשתוקק להדבק בו ותירא
ותפחד ממנו ואז תבין יראת י"י ודעת אלהי"ם תמצא. ותכנס בכלל אותם שנ' בהם אשגבהו כי
ידע שמי ואז תבין כמה הוא עונש המזכיר שם שמים לבטלה. כל שכן ההוגה את השם
באותיותיו. קל וחומר המשתמש בו. וקודם שאתחיל בכוונת החבור יש לי להקדים לפניך
הקדמה אחת והיא זאת.

כלל גדול דע כי אמתת עצם הבורא ית' איננה מושגת לזולתו ואין בכל המוני מעלה
יודע מקומו כל שכן עצם אמתתו הלא תראה מלאכי מעלה מה הם אומרים ברוך כבוד
י"י ממקומו. א בכל מקום שהוא. ואם עליונים כך תחתונים על אחת כמה וכמה אם כן כל
אותם העניני' שאנו קודים בתורה כגון י"ד "ורגל "אוזן ועי"ן ושאר כל כיוצא בהם מה הוא.
דע והאמן כי כל אותם העניינים אע"פ שהם מורים ומעידים על גדולתו ואמתתו אין כל
בריה יכולה לדעת ולהתבונן מהות אותו הדבר הנקרא יד ורגל ואוזן וכיוצא בהם ואם אנו
עשויים בצלם ודמות אל יעלה ברעתך כי עין בצורת עין ממש או יד בצורת יד ממש אבל
הוא ענינים פנימים ופנימים לפנימיים באמתת מציאות י"י ית' אשר מהם המקור והשפע
יוצא לכל הנמצאים בגזירת הש"י אבל אין מהות יד כמהות יד ולא תבניתם שוה כמו שאמר
ואל מי תדמייני ואשוה. ודע והבן שאין בינו ובינינו דמיון מצד העצם והתבני' אלא כונת
צורית האברים שבנו שהם עשויים בדמיון סימנים עניינים סתומים עליונים שאין הדעת
יכולה לדעתם אלא כדמיון זכרון כמו שכותב ראובן בן יעקב שהדי אין אלו האותיות ואין א
הצורה עצמה של ראובן בן יעקב וצורתו ותבניתו ומהותו אלא זכרון שורה ראובן בן יעקב

הכתוב

בנקודה בעגולה שכל הקוים היוצאים אל עגול המקיף ממנה נמשכי'. וכל זה הענין מבואר היטב בריש שער ה'
באריכות דף מ"ג אמר כמלאת אמר כי הוא שם יהוה לבדו הוא עיקר ואע"פ ששם אהיה הוא המקור הכל דבר
אחד הוא וכמו שפי' הוא מבואר שם בדף מ"ד ע"ש אף כי יוכל לומר כי ממנו שב אל שם אהיה וענפים ר"ל ענפי
השרשים שהם מכוסים למטה בארץ הם שאר כל מצות התורה כי כולם רומזים לאיזה שם או כינוי או מדה מן
המדות שהם הספירות והעד מספר שמושי תורה שמוני' כמה שמות מכמה פרשיות בחלופי אותיות וצרופיות על
אשר יפעלו ע"י פעולת כורשו' וכן תמצא אף בשמושי תלים בכמה שמות וכנויים' וכבר נתחברו כמה ספרי' בשמות
יוצאים מפסוקי תורה ונביאים כמו ספר הפליאה ושמושא רבא וזוטא וספר רזיאל. א בכל מקום שהוא כי השפעתו
בכל מקום ואין לו מקום מיוחד כי מלכותו בכל משלה. אבל הם ענינים פנימיים ור"ל העשר ספירות וסוד כל

המרכבות

אלא כי ידע שמי הידיעה היא העקר • ואח"כ יקראני ואענהו • כלומר כשיצטרך לדבר ויתכוין באותו השם שאותו הדבר שהוא צריך תלוי בו אז אענהו • הלא תראה כי בעת הצרה הזכיר יעקב אבינו אל • שדי • ואמר אל שדי יתן לכם רחמים : ודניאל כשהתפלל אל המקדש אמר והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני • וא"עפ שדרשו ז"ל בברכות למען אברהם שקראך אדון עדיין צריכין אנו למודעי • וחנה כשהתפללה שיתן לה י"י זרע אנשים מה כתיב "יהוה צבאות אם ראה תראה בעני אמתך וא"עפ שדרשו בו בברכות מה שדרשו א עדיין יש עקר ושרש פנימי לדבר ולא לדרשא קאתינא אלא לעקרא דמלתא קאתינא • ואחר שכן הוא צריכין אלו למסור בידך עקר ושרש להשען עליו :

דע כי כל שמותיו הקדושים הנזכרים בתורה כלם תלוים בשם בן ד' אותיות שהוא "יהוה • ואם תאמר ב והלא שם אה"יה הוא העקר והמקור •

דע כי שם בן ד' אותיות הוא כדמיון נוף האולן ושם אהי"ה הוא עקר האילן הזה ג וממנו ישתרשו :

ותכף ימלא שאלתו ונהו חלק כמעשה מחכמת הקבלה כי מכתביו ולשוניו אינו כשאר הכתבות והלשונות כי האותיות יש להם חיות ורוחנית והם דברים נאצלים מאתו ית' וז"ש. ברבי חנינא בן תרדיון שהיה רואה גויל נשרף אותיות פורחות ובתפלה אנו אומרי' ודבריו חיים וקיימים ולכך כל האותיות והתיבות ופסוקי התורה ג"כ יש להם הוראות וסגולות ובהזכרתן התחבר' הרכבת יפעלו כדמיון סימני הרפואות ובעונותינו מאז אין חזון נפרץ נתמעט זכרם מני ארץ והמעט שנשאר אין אנו רואין בו כמו שנתבאר. הזכור יעקב ע"ה אל שדי מבואר לפנים בשער ב' דף ע"ו בביאור אל שדי ואינו ר"ל שיכוין לאותו השם בלבד שלא יבקש מאת הש"י בחיבור כל הספירות שיתן לו צרכו מאותה המדה אשר בתוכה אותו הדבר אשר הוא צריך כמבואר לפנים בשער ד' דף ל"א בביאור ענין שאלת צרכים וגם מבואר ענין חנה. ובתשובת ר' יבר ששת אמר כי פעם שאל לחכם אחד בתלמוד וקבלה וחסיד גדול האיך המקובלים מכוונים בברכה אחת לספירה ידועה ובברכה אחת לספירה אחרת וכי יש אלהות בספירות להתפלל שיכן והשיב חלילה שתהיה התפלה כי אם לא"ס ב"ה וב"ש והוא כמו עילות כל העילות) אבל הדבר הוה כמי שיש לו ריב ושואל מן המלך שיעשה לו דין יבקש ממנו שיצוה של היושב על המשפט שידין לו לא שיצוה אל הסוכן הממונה על האוצרו' כי תהיה שאלתו בטעות לכן אם ישאל מן המלך שיתן לו מתנה לא יאמר שיצוה של השופט שלא שיצוה של הסוכן וכן אם ישאל יין יבקש שיצוה של שר המשקים ולחם של שר האופים כן הוא בענין התפל' שהיא לעולם לאי' (פי' א"ס ממה) אלא שיכוין המחשב' להמשיך השפע של הספיר' המתיחסת לאותו דבר שהוא מבקש עליו כמו שאמר בברכ' על הצדיקי' יכוין לספירה הנקראת חסד שהיא מדת רחמי' ובברכ' המינין יכוין לגבורה שהוא מדת הדין וכן כשאר הברכות ביוצא בהן והביאור לי החכם החסיד מכוונת המקובלי' והנה טוב מאד אמנם מי חכמים אותנו בכל זה הרי טוב להתפלל סתם לש"י בכוונה והוא יודע באיזה דרך ישלי' המבוקש כמאמ' הכתוב גול על י"י דרכך ובטח עליו והוא יעשה ע"כ אבל א"ש כי עיקר התפלה היא במקום קרבן וכמו היה לעורר הכחו' ולקרבן והנה הש"י נתן כח ביד אדם ובקירבן היותו בוחר ומעורר עליו כפי רצונו בענין הנרמז בפסוק ואד יעלה מן הארץ כמבואר בלקוטי' תפלותי שם וזאת היתה גם כוונתו ית' להאציל אצילות ומרכבה דוגמת אדם ואבריו בכל אל המוכל כדי שיזכה ויעורר בבחירתו אל הטוב לו כאשר אבאר בסמוך לפנים ולכן הראשונים שהיו יודעין בכניסתן השערים וסדר האוצרות היו מכווני' בתפילתן כסדר הנזכר כדי לעורר הכחו' והמדות כדרך השתלשלות ודברי הרב אמת לאותם יודעי' לשאול ולכוין בשם כמו בדורינו זה שאין לנו קבלה ברורה מקובל חכם רק כדמיון ביאור מלותיהם כמעט בספרים אשר אתנו היום נעולים וסתומי' ברמזים וחידות טוב לנו להתפלל אל הש"י סתם והוא יעננו ברוב רחמיו וחסדיו א עדיין צריכין למודיע כו' פי' ע"ד האמת בנה בית המקדש שהוא כסא והיכל לשם הנכבד הנקרא אדני שהוא ג"כ מקדש והיכל לשם ידוד כדלקמן בדף ז' ככנוי בית המקדש ואלו לדרשה וכו' וחכמינו ז"ל לא רצו לגלותו והוציאו לדרשה בעלמא. בשם בן ד' אותיות כמבואר בתחלת שער חמשי. ב והלא שם אהיה הוא העיקר פי' כי הוא שם הכתר שממנו נאצלו כולם אבל שם בן ד' שהוא שם התפארת. ג וממנו ישתרשו כ"ל משם ההוי"ה שהוא

בידו ועל כיוצא בואמרו רז"ל כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם:

ועתה בני שמע בקולי ותהיינה אזניך קשובות לעצתי. בני אם יפתוך חטאים אל תאבה. אם יאמרו לכה אתנו ונמסור בידך שמות והזכרות שתוכל להשתמש בהם בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם כי אותם השמות והשמושים כלם מיני רשת ומכמורות לנודד בהם הנפשות וללכת לאבדון. ואם באמת היו ביד החכמים הראשונים שמות הקדש' מקובלים מפי הנביאי' כגון שם של ע"ב. שם של מ"ב. ושם של י"ב: ושאר שמות הקדש הרבה. והיו יכולים לחדש בהם אותות ומופתים בעולם. לא היו משתמשים בהם לצרכה רק בעת שמד לפי שעה או על צד קדוש השם כגון ר"מ שהציל אחות אשתו מקובה של זונות. ואמר לאותו הגוי השומר בכל שעה שתראה עצמך בצער אמור אלהי מאיר ענני ואתה ניצול. וא"עפ שאמר כך לאותו הגוי בשעה שנצרך ר"מ וראה עצמו בסכנה לא נשתמש בשם אלא ברח ליה כדאותא בפ"ק דע"ז או כענין חוני המעגל או כענין רבא אם שבור מלכא כדאיתא בפרק סדר תעניות או כענין דוד כשכרה שיתין וקפא תהומא ובעא למשטפי לעלמא כדאיתא פ' החליל ובסנהדרין:

וגדר האמת ומסורת הברית כי הרוצה להשיג חפציו כענין שמותיו של הב"ה הוא שישתדל אדם בכל כחו בתורה להשיג כונת כל שם ושם מאותן שמות הקדש הנזכרים בתורה כגון. אדיר כ"ע יה ח' יהוה ב' ארנ"י ע'. א"ל ח"סד. אל"וה ת'. אלדים פ'. שדי יכוד. צבאות כ"ה. יוה שתמצא פה רק ט' שמות הקדושי' דע כי כנה והוד שניהם נקראו צבאות וידע אדם ויבין כי כל שם ושם מאלו השמות כלם הם כדמיון מפתחות לכל דבר ודבר שאדם צריך לכל צד וענין בעולם. וכשיתבונן באלו השמות ימצא כל התורה והמצות תלוי בהם. וכשידע כונת כל שם. ושם מאלו השמות יכיר וידע גדולת מי שאמר והיה העולם ויפחד וירא מלפניו וישתוקק ויכסוף ויתאוה להדבק בו מתוך ידיעת שמותיו ית' ואז יהיה קרוב לי"י ותהיה תפלתו מקובלת ועל זה נאמר אשגבהו כי ידע שמי. יקראני ואענהו לא אמר הכתוב אשגבהו כי יזכור שמי אלא

א ראוי לו שלא בא לעולם כי עיקר בריאת אדם לא היה אלא לשמש את קונו לכבדו ולעבדו לירא את שמו ולא שישתמש הוא בקונו רק עיקר למודו יהיה כדי שידע ויכיר את בוראו ויתבונן גדולתו ומדת טובו כי אז יגדל יראתו ואהבתו אותו ית' ויכסוף וישתוקק ללכת אחר מדותיו ולהתקרב' אליו וכדי שידע לכוין בתפילתו עד שיהיה תפילתו ארוכה ומקובלת לפניו כמו שיתבאר בסמוך ועם כל זאת לא ישא שמותיו הקדושים על שפתיו בלימודו רק בכינויי' דרך כבוד ויראה ללמוד דרך קצרה והעלמה כי ברוב דברים לא יחדל פשע. ב מאותן שמות הקודש הנזכרים בתורה: כי אלו השמות הם שמות הנכבדים מהאל ית' שמות מעשר ספירות שהזכרנו בהקדמה וכל השאר שמות שבתורה שבאין מכח צירוף אותיות אלו השמות באמצעיות הכ"ב אותיות שפא ביתא וכולם נדבקים בשם המפורש בן ד' אותיות ולפי שיש לעשר מדות אלו בחינות רבות מצד השתנות יניקת ופעולתם ומצד הכחות המשתלשלות מהם למטה רבו השמות והכינויי' עד שכל התורה מלאה משמות וכינויין ולכל שם וכנויי' יש לו הורא' וסגולה בפני עצמו וכחם גדול בכל הנמצאות ברצון האל ית' הפועל ע"י שמהם לדין ומהם לרחמים כי הוא פמליא שלמעלה וב"ד של הק"בה וע"י יכוה הש"ית' למלאכי העולם האמצעי לפעול בתחתוני' והאיש הטהור המוכן לכך ויודע סוד הזכרות אלו השמות לפי סדר ממשלתם ומכוונה' ויודע אופן אצילות' יהיה לו כח לפעול בהם כרצונו ויעתר לתפלתו ויעשה לו אותות ומופתים ברגע (ענין ההשבעות) כי כולם עומדים היכלות היכלות ולכל א' יש לו ג"כ מלאכים מיוחדים בעולם המלאכים אשר בהיותי באדם הראוי לכך משביע המלאך בשם הממונים עליו לעשות פעולה מיוחדת תכף יתפשט רוחנית ושפע המדות למטה בעולם המלאכים ויתלבש הרוחניות ההוא בצורת האותיות מהשמות ההם והכינויי' והשבעות שיזכור

ותכף

שאלת

ממנו אחי ידיד נפשי להאיר לפניך נתיב בענין שמותיו של הק"בה ית' וית' להפיק בהם רצונך ולהגיע בהם למחוז חפצך ולפי שראיתי כונתך ישרה וטובה יותר משאלתך הוצרכתו להודיעך איזה דרך יחלק אור ומה הוא הדרך שה"שי חפץ או אינו חפץ וכשתגיע לידיעת דבר זה. אז תקרא וי"י יענה ותהיה מן הקרובים אליו ותאהב אותו בכל נפשך ותתענג על י"י ויתן לך משאלות לבך.

הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם י"י מפניו יחילו עליונים ותחתונים מפחדו תרעש הארץ ולפני זעמו מי יעמד. ומי יקום בחרון אפו. הן בקדושיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה. והיאך ישתמש ילוד אשה בשמותיו הקדושים ויעשה מהם גרזן לחתוך בו: ומי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן לשלוח יד בכתר מלכו ולהשתמש בו. [א] והנה אמרו רז"ל כל ההוגה את י"י באותיותיו אין לו חלק לעולם הבא. והנה קרוש עליון ר' חנינא בן תרדיון שלא היה הוגה את י"י באותיותיו דרך חול ודרך תשמיש זולתו דרך כבוד כדי ללמוד ולהבין דרכי י"י ית'. ועם כל זה נענש. אנו העניים והחסרים קל וחומר. הלא תראה מה שכתב י"ית' בתורתו לא תשא את שם י"י אלדיך לשוא. ואף על פי שבא להזהיר על שבועת שקר הוציא הדבר בלשון שיש משמעות שלא תשא את שמו על שפתיך לבטלה שהיה יכול לומר לא תשבע בשם י"י אלדיך לשקר אבל כשכתב לא תשא וכו' שמע מינה תרתי ומשה רבינו ע"ה כשעלה למרום למד ממלאכי השרת סוד הזכרת י"י ית' והזהיר את ישראל על זה ואמר כי שם י"י אקרא הבו גודל לאלהינו. ואם מלאכי מעלה מוזהרים בהזכרת י"י ית' על אחת כמה וכמה רמה ותולע וכל שכן המתפחה בדעתו להשתמש בכתר קונו קל וחומר שאין בזמן הזה בקיאין בהזכרת י"י ובשמושיו על דרך הפעולה. (ר"ל קבלה מעשית שיכול להציל עצמו ע"י שמות הקדושי' וצירופיהן וזהו איסור גדול כמובא בספר חס"ו אמנם קבלת הזהר ודומה לו אין אתה תוכל לשמש בו רק שתוכל לידע גדולת הש"י ב"ה כמ"ש להביא) ואם כן לא יעלה ביד המזכירו רק אבוד עולמו ומעלה חרס:

בירו

[א] והנה אמרו על ההוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לע"הב והטעם כי כל אות מורה על ספירות מיוחדת כאשר יתבאר לפנים בספר והנה ההוגה באותיותיו כמפריד המחובר ואיכו דומה לכהן גדול בי"הכ שהיה יודע לכוין דרך אצילות והשפעתן בכלל ובפרט וכלל ומריק ברכה על כל באי עולם כמבוא' לקמן שער ה' דף ל"ח ע"ב

 כפוי

הקדמה

ונשארים דבוקים בשלהבת קשורה בגחלת וע"כ נקראו אצילות מלשון אצל כי הם אצלו ואין כאן
פירוד כלל לא ממאצילם יתברך ולא מזו לזו כי הוא פועל במדותיו כאומן בכליו. וכנשמה באיברי
גופה ואם הוא מתלבש בהם ונשמה להם ופועל על ידם איך יתחלק אחר שהוא נבדל ופשוט
בתכלית הפשיטות יתברך לעד והם הם גם כן מאמיתת פשיטותו וכוחותו ממש ולא דבר
נברא גשמי רק אור נאצל והדברים עמוקים אין כאן מקום ביאורין כמו שאמרנו כי
זה הספר לא חובר אלא למתחילים בעיון ובעדיין נבאר בספר מערכת אלהות
הבא אחר זה בסדר הלימוד כל הדברים בביאור יותר עמוק ודק וטעם
מספר עשר לא פחות ולא יותר והצטרכו לאצילתה כי
בפעולת עצמו בלי מציעותם לא יתבטלו הדברים
מעולם משליטתו כי לא יצא ממנו הפועל
חסר מהשלמתו הכל יתבאר שם
באריכות השם יראנו
נפלאות מתורתו
אמן:

הקדמה

ל"ב נתיבות חכמה ולא הפסיק כח ניצוץ המאורי' הזה עד שהתנוצץ ונאצל מחכמה גם כן בהדרגה ניצוץ קראוה הבינה מתפוצץ לחמישים ניצוצות קראום נ' שערי בינה ונתגלה אורת הה"א וכן מהבי"נה התנוצץ ונאצל כח קראוהו חסד בע"ב ניצוצית לע"ב גשרים קראום ע"ב שמות קדש הידועים היוצאים מפסוק ויסע ויבא ויט וכן מהחסד הפח"ד במ"ב ניצוצות קראום עליהם שם בן מ"ב הידוע היוצא מבראשית עד ב' ובוהו וממנו התפא"רת מתנוצץ לע' ניצוצות קראום ע" ענפי אילן ואילו נכללים בשני גוונים לובן ואודם דו פרצופין שהם ע"ב ונכללו בי"ב שמות ההו"יה כי השם בגלגולו י"ב ובצירופו ע"ב כמו שתאמר כי אי אפשר לי"ב ענפים לפחות מכל אחד ו' קצוות (ו' פעמים י"ב הם ע"ב) מעלה ומטה ימין ושמאל פנים ואחור הרי ע"ב וכנגדה שם של י"ב היוצא מפסוק י"י מלך י"י מלך י"י ימלוך בחילוף נקודותיהם וי"א כי הוא יוצא מצירוף י"ב אותיות שהם אהי"ה ויהו"ה ואד"ני ונתגלה אז הוי"ו מהשם • ומהתפארת יצא הנצ"ח ומהנצח יצא ההו"ד ומההוד היס"וד ואחר יצא כח הקוש' כל הכחות ומנהיג הכל קראוהו המלכות ונתגלה הה"א אחרונה מהשם ונתנו להם ציור כתר למעלה ולמטה ממנו לימין החכמה ולשמאל הבינה ולמטה מהם מימין החסד ולשמאל הפחד להורות על הדין והחסד על הטוב וציירו התפארת למטה מהם באמצע מכריע אך נוטה קצת אל הימין שהיא ברחמים יותר ולמטה מהתפארת אל הימין נצח ואל השמאל הוד ויסוד למטה מהם באמצע מכריע ג"כ ונוטה קצת אל השמאל ולמטה מהיסוד המלכות נוטה אל השמאל יותר ומה (ועיין בפרדס בשער סדר עמידתן) שציירו ימין כנגד ימינו של אדם וכן שמאלו זהו ע"ד וראית את אחורי ופני לא יראו והבן : והא לך

ציורן על סדר השתלשלותם והסתעפותם כדמיון אילן בענפיו וסעיפיו וזהו שקראו אילן הקבלה וטעם ההדרג' הזאת הוא בבחינת המקבלים שמן הידועה להם כי הדבר הגופני חסר מהנבדל והנבדל הממונה על הטוב שלם באופן מה על הממונה על הרע ע"כ אמרו כי הבינה כדמות צורה אל הפועל על הצד החסד כי החכמה והבינה באדם הוא פועל יותר רוחני וכן הפועל בחסד כדמות צורה אל הפועל בדין והפועל בהויות וקיומם בכללם הוא כדמות צורה לכולם כי זה נמשך מצד השווי הגמור ע"כ אמרו כי התפארת כדמות צורה לאחרים אמנם הפועל בהויות בלתי משתנות שהוא הנצח כדמות צורה לפועל בגלגלים שהוא ההוד והפועל בגלגלים כדמות צורה לפועל בנפשות ובהיולי שהוא היסוד והם כולם כדמות צורה לכך הקושר מנהיג ומשגיח בגשמות הפרטיים לכן ציירם בהדרגה אלו וכינויים בלשון משפיע ומקבל (סוד כפם לוח כסמה ע"ל ע"ב טורה יוד) וגם קראום לג' עליונים בשם נשמה לאחרות ותג' אמצעים קראם רוח והתחתונים נפש והמלכות כח מנהיג הכל כפי הפעולות שראה ממנו ית' וע"ד שהמשלנו בנשמה וכמו שאמרנו כי לא ישינו השכליים כח הפשיטות כי אם על דרך הצורה הגשמיים והתאר וכבר הזהרנו גם כן כי כולם אחד באחדות גמורה כוחות יוצאים מאתו יתברך

ונשארים

הקדמה

נמצאו בו בפועל תמיד רק שהיו נמוסים ואחודים עמו לאחר והם הם תוארי פעולותיו ומדותיו אשר נתגלו אח״כ ולא היו התחדשות בריאה כי אם התגלות אמתות הדבר הנעלם שנתגלה לנבראים ע״י מדריגות מדריגות כי השגתו בפשיטו׳ נמנעת כי השכל לא ישיג הדברים כי אם בתוארים עצמיים או מקריי׳ או ע״י פעולות כן היתה גלויו יתברך ע״י פעולותיו ויחסים בתוארים אמצעיי׳ אלו ונספרים במספר עשר אף כי כולם אחד ומכחו (ז״כ) המיוחד יבואו ואליו ישובו • ויש להתבונן כמו זה מפעולות האדם איך יצאו ממקור הנשמה אשר המשלנו באמצעות איברי הגוף ולפי האמת אין אמצעי לה רק מקום התגלות כחה ותחלת התפשטות כח הנשמה הוא במחש״בה ומכח המחשבה תשוב להיות הכמ״ה ומשכלת ואחר מבי״נה הניאות מהבלתי נאות והדברים האלה מיוחסים אל המוח ונקראים נשמה ביחוד • עוד יצא מן הלב כח המרגיש ומתנועע כל האברים לפעולתם ברוח חיים ואחר מעורר לטוב ולרע ולממוצע פעמים יעורר לחנן ולח״סד איש חסד ופעמים כאשר יראה מעשה רע הנה יעורר לכעו״ס ויעלה עשן באפו להתנקם באכזריות • וכאשר יראה מעשה טוב ימשך רצון ונחת רוח מן המוח דרך חוט השדרא לרח״ם ולהטיב במשפט וצדקה ונקראים הכחות האלה ביחוד (רוח) • עוד יצא מן הכבד כח הזן והמגד״ל ואחר המתאוה ונקרא הכח הזה (נפש) והוא נוטע אל הדברים הגשמים ומקי״ים הגוף מרת זמנו האפשרי • עוד נתבונן בכח הקו״שר כל הדברים האלה ומנהיג אותם כראוי והוא המזג והטבע אשר בכל איש ואיש לפי הרכבתו • וידוע הוא שאין כל הפעולות האלה כי אם מכח הנשמה ודבקים בה והם הם כחותיה הנשפעים ומתגלים ממנה ואף כי נקרא לזה רוח ולזה נפש הנה הוא בבחינת התקרבות אל הגשמיות אבל היא הנשמה לעולם בלתי מתחלקת ונפרדת רק עצם אחד ונעלם ובלתי ידוע מהותה אצלינו רק נאמר שהוא כחוני על כל הפעולות האלה כי טבע המקור ראוי שימצא בנחצב ממנו וכן בהיפך ויתגלו הפעולות ע״י האמצעים הנזכרים כן נוכל לצייר על דרך המשל האצילות או התפשטות או זוהר או ניצוץ תקראהו כמו שתרצה שנתגלה לברואיו מאמיתות מהותו והוא כח האלהות מיוחס ומתואר באמצעים אלו שיצאו לפועל בהדרגה מאצילות לאצילות בבחינת הברואים אף כי היה מלו בבלתי זמן ובלתי חלוקה ועל כן קיימו וקבלו המקובלים וסדרו לנו סדר האצילות וקראוהו ספירות על שם הזכות והבהירות מלי׳ לבנת הספיר וכמו שהדבר הספירייי יתראו בו הצורות כך הספירות הם דפוס וצורת כל הנמצאים והם בלתי תוספת בהם כמו שהתראות הדברים בדבר הספיריי הוא מבלי תוספת בו והחכם רבי עזריאל אמר כי הספירות הם כח שוה לכל דבר ותמורתו כהתראות הדברים ההפכיים בדבר הספיריי בשוה וכן ההוויות הנעלמות בעמקי האין מתגלים בהם ונפעלות על ידיהם ואינם תוספת וריבוי בעילת העילות כתוארים שלנו כמו שכל הדברים מתגלים ונפעלים בדבר הספיריי לעין הרואה בו ואינם תוספת וריבוי בו ולכך הותר לתארו יתברך במדות אלו ואמרו כי כאשר רצה השם יתברך לפרסם אמתתו ולברא עולם התנוצץ ממנו כח מאוריי על הבריאה ייחסוהו למחשבה כאשר יחשוב הבנאי ע״ד משל על בניינו ומתחכ׳ ומתבונן על בניינו בעת התפלתו וקראו לו כתר עליון כי הוא מכתיר הכל ואז נתגלה עוקץ היו״ד משם העצם ואותו האור התנוצץ (טעם נקרא כתר) לתר״ך ניצוצי אור כמניין כתר ולא נספק מן הכתר עד שהתנוצץ (ועיין עוד סס היטב סדר האצילות בהמגיד דף י״ב ורים מעין סחכמס) ממנו בהדרגה ניצוץ החכמה ונתגלה עוכי היו״ד ומתנוצץ ג״כ לל״ב ניצוצית קראם

הקדמה

אמר מתתיהו בן מוהר"ר שלמה דלאק"רוט הנה המחבר הנודע בשמי רבינו יוסף גיקט"ילא קרא בשם ספרו הזה שערי אורה מפני שמתחיל דבריו מהשערים שבהם נכנסין ועולין להתערן באור בעליון וכל הקורא בו יהא נזהר פן חלילה וחס יעלה בלבו להאמין בתארים משתנים או בגשמו כי כל המאמין בגשמו׳ או שינוי כופר בעיקר כל החושב איזה פירוד בספירות קוצץ בנטיעת אלא כולם אור זך ובהיר ויחוד שלם ואינם אלא אצילות כוחתיו (ע״ל פ״ס) ומדותיו לפעול ולהנהיג בהם עולמו ואין להרהר מהם בלב אלא בשלהבת (הקשורה) הגחלת כמו שאבאר בספר המערכת ומפני כי כוונת המחבר הזה להעיר התלמידים המתחילים בעיון זאת החכמה ומדרך תלמוד להתחיל בדרך נקל ועיין גם ואחר להחזירם מעט מעט אל דרך שלילות הדברים החומרים ולדקדק עמהם בפנימיות העניינים על כן לא חש זה המחבר מלדבר בזה הספר בספירות דרך משל ע"ד הגשמיות ולפעמים קורא לזה אב ולזה אם ובן ובת וזכר ונקיבה דלה ועשירה (כמו שהוא בזהר ברא״ית קמ״ח בסופו) וכיוצא בהם לשבר את אוזן המתחילים בלמוד ולדבר עמם בדרך משל ולא הזכיר דבר מעניין אצילות ודקות עניינים (פי׳ היכל הק״ק פ״כ כ״ה ע״פ וסוד קבי״ע כמו שהוא במגיד ובפתחייה ובפרט בזוהר בכמה מקומות ובשאר ספרי קבלה) רק סמך על הספרים הבאים אחריו בלמוד אשר ימלאו די מחסורו ויעמדו התלמידים על דקות ופנימיות העניינים והוא כיון לעשות לה דרך הקדמה בביאור שמות הספירה למיניהם איש על דגלו בטעמו ובמדרשו אשר יקל בהם להבין המעייני׳ בשאר הספרים אשר קצרו בביאוריהם ודברו בעיניהם דרך העלמה ורמז ועם כל זה הנה נעל בשערי׳ בהגיעו אל הערות ועניינים דקים על כן אנכי הצעיר בתלמידים המלקט בעמרים בפתיחת שערים אמרתי להזהיר על הדברים האלה במקומן לבלתי יפול הנופל מהם ולעשות מעקה סביבו אבאר ואגלה דרך רמז מקום מסתירין כמגלה טפח ומכסה טפחיים כדי שלא לצאת מכוונתו וכדי שיהיה לפני לזכרון לעת זקנתי מה שקבלתי בו בבחרותי מפי סופרים ומפי ספרי׳ בהיותי נודד למרחקי׳ למדינת אי"טליא בשנת יובילו ש"י למורא כי יראתי השכחה גוברת ובפרט הדרך הממעטת וממארת ולא לחבר מחברת כוונתי כי לא הסכנתי באלה ונפלאות ממנו וגדולות לא בקשתי רק האמת רשמתי כפי אשר קבלתי מאומרו וכפי אשר בספרים מצאתי ולקטתים ולא טלבי וסברתי עשיתי ובאולי ישמחו בי חבירי אשר כגילי מקבלים התועלת מתועלתי והעזר מהש"י אבקש להאיר עיני בתורתו ואל ילין אתי משוגתי ויהיה עם פי ולבי כל הימים : ומפני כי המחבר לא דבר כלל מהאצילות ראיתי לרשום מעט מסדר הספירות ואצילות לפי דעת רוב המקובלים • (כלל גדול) ראשית כל דבר האל יתברך הוא ראשון לכל וקדמון לכל ונשגב על כל והוא נקרא עילות העילות וקודם שנברא העולם היו כל הדברים כמוסי׳ ונסתרים אתו ולא נודע מה שהיה בכחו כמו שאז"ל קודם שנברא העולם לא היה אלא הוא ושמו בלבד כי יתכנו העשר ספירות כולם בשם העצם כמו שיתבאר עוד ואמר שלא היה נודע אלא הוא ושמו בפשיטותו ולא בהוראתו כי היו המדות כולם כמוסות וגנוזות באין סוף באחדותו הפשוט (ועיין בפתחייה ובפע״ל ופרדס ומעיין החכמה) עד שעלה במחשבתו לברוא עולם בברואים יכירו וידעו דרכיו ופעולותיו ונתגלה לכל אחד כפי עצם כחו להשיג ולראות פרסום אמתתו וזה גילה על ידי הספירות שהם עצם כבודו ומדותיו אשר בהם פעל ועשה כי הכרת הש"י ע"י מדותיו כדרך שהנשמה על דרך משל נראית וניכרת אמיתת ע"י כחותיה ופעולותיה באיברי גופה • ואל תחשוב כי זה היה התחדשות בו ושינוי רצון אצלו ועניינים חלוקים כי אלו הספירות הם כחותיו

הקדמה

הנה ידוע ומפורסם שזה הספר **שערי אורה** · הוא מפתח לפתוח עיני עורים לראות
באספקלריא המאירה · · וע"י נוכל לכוון ולהבין תפלתינו בעמדינו לפני הבורא
מי הוא בעל הבירה אשר לו נתננו תמיד שבח ושירה · ולהבין כל חכמה סתומה וממנו תצא אורה
באשר יאמר עליו איש האלקי קדוש הרב ר' יצחק לוריא זצ"ל · שהספר שערי אורה הוא מפתח
גדול לבא אל החכמת קבלה מאירות עינים יפה וברה · · ויען שהספר הנחמד הלז לא נמצא כי אם
אחד בעיר ושנים במשפחה והן לבני ישראל למחסורה · ובכן אזרתי כגבור חלצי להוציא
לאורה להדפיסו שערי אורה עם פירש לזכות לדרא · · והעירוני רעיוני להכניס בתוך
הפנים והפירש הגהות מארוני אבי המקובל מהור"ר אלי' זצ"ל באשר שידוע שאדוני אבי ז"ל היה
מקובל גדול בחכמה זו וכאשר שמורינו ורבינו הגאון הגדול המפורסם כמהור"ר אברהם ברודא נר"ו
אב"ד ור"מ דק"ק פרנקפורט דמיין היה מכיר לאדוני אבי ז"ל והיה לו אוהב נאמן כל ימי חייו ויתן
עידותיו עליו ויצדיקו אך שבתחילה כאשר הראיתי איזה קונטרים עם ההגהות מארוני
אבי ז"ל להגאון המפורסם הנ"ל היה מוחה בידי שלהכניס הגהות של ארוני אבי ז"ל בתוך הספר רק
אמר שאשים הגהות בצדה ולא בתוכה · ומפני מהירות מלאכות הדפוס וטירדות לא רצה בעלי
המדפים להטריח לשום בצדה ע"כ מנעתי את עצמי להכנים כל הגהות מארוני אבי ז"ל רק מה שהי'
מהצורך ובהכרת גדול לתקן המעוות מה שהוא מהצורך גם הוצבת צביונים ומרא' מקו' איה
מוצא הדבר מס' הזוהר או משאר ספרי קבלה והוצבתי ציונים ע"פ סימני א"ב בפנים
ובפירוש כדי להקל על המעיין למצוא מבוקשו ושמתי בין שני חצי עיגולים
כזה ( ) באשר זולתו דקרא ותני לא ידע מה קרא גם הגהתי
בעצמי להסיר כל מכשול כי כל עצמות שערי אורה אשר היה
לפני כסו פניהם חרולי הטעו' ואני בעניי הקנתי
הטעות כפי יכולתי ואם שגיתי ה' הטוב
יכפר בעדי נעשה ונגמר ביום שנאמר
שני פעמים כי טוב
לסדר ולפרט אל שדי נראה אלי בארץ כנען ויברך אתי

כ"ד הקטן והעלוב בנימן בן מהור"ר אלי' סג"ל ז"ל

אמר

הסכמת מורינו ורבינו הגאון המפורסי' כ"ש כמהור"ר אברהם ברודא נר"ו אב"ד ור"מ מק"ק ורנקפורט דמיין

זאת לפנים בישראל היה הספר היקר ערך **שערי אורה**. הפותח כיון נתורה להבאים ליכנס בלימוד חכמת הקבלה: דברים שנים עתיק יומי' ועתה מרוב הימים. לא נמצא מהם רק אחד בעיר ושני' במשפחה שקיי' בקיומי'. וגם הראשונים עלו כולו קמשונים. ועתה העיר ה' את רוח עטרה לה' אלוף התורני כהר"ר בנימין בן המקובל כמהור"ר אלי' פג"ל ז"ל. להזיל זהב מכיסו. לחזור ולהדפיסו. והאי גברא בהאי פקדי יתיב פן איש אחר כחלתו כחלת בנימין ישחיתו ויסיג גבולו עוד פעם לדפוס. ובדבר שהנטער והתעסק בו יהיה נתפוס: בכן בקש את פני מורינו ורבינו הגאון המפורסם אב"ד ור"מ דקהילתינו כמהור"ר אברהם ברודא נר"ו ליתן לו הרמנותו. ותוקף גזירתו. לבל יגרום שום אדם בין ע"י יהודא או ארמאה בהפסידתו. שוב שנית בהדפסתו. וכאשר שידוע ומפורסם שנשבע מורינו ורבינו נר"ו את עצמו במשך זמן רב ליתן: הסכמתו על הדפסת ספרי' מטעמי הנמוכי' עמו ומכ"ש על ספרי הקבלה. אך באשר שהספר הזה נחמד ויקר מאוד וגם מפורסם שהאיש האלהי הקדוש האר"י ז"ל ביוה על לימוד ספר הקודש שערי אורה הנ"ל בכן פקודת הגאון אב"ד נר"ו על אכתנו הח"מ ויבא עתה מגדרו ליתן לו בכתב רשום ואמת שרשות בידו להדפיסו ולהמלין בעדו לסייעו בסיועו שיש בו ממש בנכה יפה. בשכר זו יהיה המסייע מבורך משמים. שיוכל לגמור ספר הקודש הזה בקרב ימים. וגם גזר בגזירות דרבנן לבל ידפיסו שום אדם אחר בעולם ספר שערי אורה הנ"ל. משך חמשה עשר שנה בלתי רשות המדפיס הנ"ל ה"ה האלוף כהר"ר בנימין וב"כ. והפורץ גדר דרבנן ישכנו נחש. ולהשומעים יונעם תבא עליהם ברכת טוב. כ"ד הכותב וחותם בפקודת הגאון אב"ד נר"ו. יבא מתחת ידינו יום ה' ו' טבת תע"ה לפ"ק:

נאום שמעון בן לא"א כהר"ר משה זצ"ל נאמן וסופר דמתא ק"ק ורנקפורט דמיין

אנכי תלמידו הקטן מאיר בן לא"א כהר"ר אליעזר שיף כ"ץ ז"ל נאמן דמתא ק"ק ורנקפורט דמיין

הסכמת הגאון הגדול כ"ש מהור"ר שמואל הכהן אב"ד ור"מ במדינת דרמשטאט ויושב באהל ב"ה בק"ק ורנקפורט דמיין

גם הלום ראיתי אחרי הבלות להיות לנו עדנה בזריחת אור הזורע לצדיק זה אשר חיבר ספר הקדוש **שערי** אורה כאשר בא האלוף התורני כהר"ר בנימין בן המקובל כמהור"ר אלי' ז"ל. והחזיר העטרה ליושנה ליתן ספר הנחמד הזאת בבית הדפוס. וכאשר האי גברא בפחדא יתיב פן יבא איש אחר סמוך אחריו להשיג גבולו גבול עולם. בכן נתתי ג"כ את ידי עמו להסכים להיות הגזירה גזורה בגזירת נחש לבל יתן עוד שום אדם משך חמשה עשר שנים אחרי גמר הדפוס ספר הנ"ז בתחת מכבוש הדפוס אם לא ברצון התורני כהר"ר בנימין הנ"ל יבא מתחת ידי יום ה' ז' טבת דהאי שתא תע"ה לפ"ק:

שמואל כהן שלעזינגר היושב באהל ב"ה בק"ק ורנקפורט דמיין ורובן תחת משא דיושבי מדינת דרמשטאט

הנה

זה השער לה׳ צדיקים יבואו בו

ספר

שער אורה

אשר חבר החכם בחכמת הקבלת המקוב׳ האלהי כהר״ר **יוסף** ן׳ גי״קטי״לייא נ״ע ועד עתה היה כחזון סתים אינו מובן על בוריו · עד שקם הרב הגדול נודע בשערים שמו מהר״ר **מתתיה** דלאקרט ז״ל הוא הוציא לאור תעלומתו ע״י ביאור רחב וממולא אשר עשה לחיבור הנ״ל ועל ידו תמלא כל הארץ בי״נה דע״רת והש״כל בספר הנ״ל כי הוא מגלה כל מצפון · ותועלתו גלויה לעינים · כשמש בחצי השמים

הובא לתוך הדפוס פעם שנית בהוספת ביאור במועטים : והוא בציון רב מאחד שבתכונים : ואלה מוסיף על הראשונים ובפרט אלה נעשה לו בהידור כ״ל דיו ואותיות אשר דוגמא לא היה כראוי מימים ושנים קדומים ולמי אשר אלה לו תראה בהקדמ׳ ובהסכמות גאונים התמימים :

נעשה ונגמר לסדר ולפרט **ועתה** אל תיראו אנוכי אכלכל אתכם וגו׳ :

בדפוס אשר הוקם מחדש ע״י
האלוף כמר זעליגמן רייז יצו
פה קק אוביבך

∴ זה הספר שייך להק' יחזקאל בן כהר"ר יעקב ז"ל ∴